Dünyanın En Büyük ve En Gizemli
İstihbarat Örgütünün Bilinmeyen Sırları

CIA'in GİZLİ TARİHİ

JOSEPH J. TRENTO

PEGASUS

CIA'İN
GİZLİ TARİHİ

CIA'İN GİZLİ TARİHİ

JOSEPH J. TRENTO

Özgün Adı: THE SECRET HISTORY OF THE CIA

Yayın Yönetmeni: İbrahim Şener

Çeviri: Enver Günsel

Bilgisayar Uygulama: Meral Gök

Kapak Tasarımı: Derya Yini

Film-Grafik: Seval Grafik

Baskı-Cilt: Kilim Matbaası

1. Baskı Haziran 2006

ISBN : 9944-326-07-0

PEGASUS YAYINLARI © ASLI KARASUİL TELİF AJANSI

PEGASUS YAYINLARI

Kazancı Yokuşu, Muhtar Kamil Sokak, Basmacı Han

No: 5/3 Taksim / İSTANBUL

Tel: 0212 243 43 03 (pbx) Faks: 0212 243 43 40

www.pegasusyayinlari.com

JOSEPH J. TRENTO

CIA'İN GİZLİ TARİH

İngilizce'den Çeviren:
ENVER GÜNSEL

PEGASUS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

2005 Baskısına Giriş • 9
Önsöz • 13
Takdirlerimle • 21

1. Beria ve Stalin • 25
2. Sasha Sahnede • 33
3. İnsan Pokeri • 43
4. Amerikalılar • 53
5. Kuzenler • 61
6. Amerikan İstihbaratını Kontrol Savaşı • 71
7. George Weisz • 83
8. Orlov: Vazgeçilmez Adam • 95
9. Berlin: Yeni Cephe Üssü • 103
10. CIA İçinde FBI Ajanı • 109
11. Gizleme ve Promosyon • 121
12. Berlin'de Sert Adam • 131
13. Kayıp Şans • 137
14. Murphy ve Dostları • 147
15. Berlin'de Kovboylar • 157
16. Igor ve Kadınlar • 169
17. Tünel Vizyonu • 183
18. Sonunda Gelen İlticacı • 191
19. İllegaller • 199
20. Macar Yenilgisi • 209
21. Harvey'nin Sorunları • 219

22. Geçiş, Suikast ve Vicdan • 227
23. Hangi Duvar? • 235
24. Dış Politika Olarak Suikast • 241
25. Olay Subayı Kennedy'ler • 255
26. Kruşçev'in Gambiti • 263
27. Oswald Moskova'da • 271
28. SR-9 • 277
29. Kremlin Kruşçev'e Karşı • 283
30. Penkovsky Raporu • 291
31. Soru Yok • 299
32. Füzeleri Buldu - Kovun Onu • 309
33. Uzun Hançerler • 315
34. Kan Kanı Çeker • 325
35. Hoover Philby'yi Kurtarıyor • 331
36. Angleton'un Unutamadığı • 337
37. Araştırma • 345
38. SASHA'ya Yaklaşma • 353
39. Şebeke Genişliyor • 361
40. Mükemmel Operasyon • 371
41. Damat • 379
42. Vietnam'da Öldürücü Darbe • 391
43. Thong Nhut Sokağı • 403
44. CIA ve Uyuşturucu Kralları • 409
45. Vietnam Kaybediliyor • 417
46. Nixon'a Karşı Kennedy'nin Hayaleti • 427
47. Geneen'e Ters Gitmeyin • 441
48. Kan ve Hüküm • 457
49. Weisz Almanya'da • 471
50. Angleton'a Pembe Şerit • 477
51. Karşıistihbaratı Kim İster? • 485
52. Viyana'da Noel • 495
53. Angleton'dan Sonra • 503
54. Atom Casusu • 509

55. Beyaz Saray'da Köstebek • 517
56. Köstebek Avı • 529
57. Soğuk Savaşın Sonu • 543

Sonsöz • 551
Notlar • 561
Seçme Kaynakça • 603

2005 BASKISINA GİRİŞ

CIA'İN GİZLİ TARİHİ adlı kitabın ilk baskısının New York ve Washington'daki 11 Eylül El Kaide saldırılarının haftasında çıkması benim için korkunç bir ironi oldu. Amerikan istihbarat tarihinin en büyük yenilgisini kısa süre önce tatmıştık. Kitabımın konusu, CIA'in soğuk savaş dönemi istihbarat ve karşıistihbarat hataları tarihiydi. Ulusal Terörizm Komisyonunun 11/9 raporunda görüldüğü üzere, 11/9'dan önce yapılan istihbarat hataları, soğuk savaş döneminde defalarca tekrarlanmış hataların aynıydı.

O halde istihbarat tarihimizdeki bu hatalarda neden ders almadık biz? Bana göre bunun en temel nedeni, istihbarat tarihinin büyük kısmının kamuoyundan gizlenmiş olmasıdır. İstihbarat felaketlerinin ulusal güvenlik adına kamuoyundan gizlenmesi, istihbarat yetkililerini çok uzun süreden beri koruyan bir kalkan oldu. Hataların üstünü örtme olayı 11/9'dan hemen sonra yine yaşandı ve Başkan Yardımcısı Dick Cheney Senator Bob Graham'ı ziyaret ederek ondan 11/9 araştırmasının sorumluluğu almamasını, bunun terörizmle savaşı olumsuz etkileye-

ceğini söyledi. Başkan Bush da önce 11/9 komisyonu oluşturma fikrini reddederek aynı şeyi yaptı. Bush 11/9 sonrasında CIA'i koruma çabasındaydı ki bu da bana bu kitapta anlatılan elli yedi yıllık tarihte Teşkilatın nasıl korunduğunu hatırlattı.

Tarihten alınacak bir diğer ders de FBI ve CIA yetkililerinin birbirlerine güvenmemeleriydi. 11/9'dan sonra iki teşkilat arasında işbirliği olmadığı tekrar görüldü. 11/9 Komisyonundan CIA/FBI ilişkileriyle ilgili bir şeyler öğrenecektik. Saldırılardan bir hafta sonra Halk Eğitim Merkezindeki büroma genç bir FBI ajanı geldi, canı sıkılıyordu ve öfkeliydi. 11/9 saldırıları üzerinde çalışıyordu ama üstleriyle bazı sorunlar yaşıyordu. Üstleri ona, saldırılarda isimleri geçen kuşkuluların, Suudi yetkilileri ya da ABD'de yaşayan Bin Ladin ailesi mensuplarıyla ilişkileri konusunda bilgi edinirse, merkeze danışmadan hiçbir şey yapmamasını emretmişlerdi. Bu konuda üstlerinden onay beklerken, bazı kuşkuluların ABD'den kaçtıklarına tanık olmuştu. Ajanın söylediğine göre CIA Pentagon'a çarpan American Airlines uçağını kaçıranların kimliklerini kasten elinde tutuyordu. Ona CIA'in kaynakları ve yöntemleri koruduğu söylenmişti. Genç ajan bana FBI ve CIA arasındaki bu tür davranışların yeni bir şey olup olmadığını sordu. Ona bu tür sorunların ABD istihbarat tarihinde her zaman görüldüğünü söyledim ve bir *CIA'in Gizli Tarihi* kitabı verdim.

O ajanı bir sonraki görüşümde acemiliğden eser kalmamıştı. Şimdi daha şüpheci olmuştu ve sokaklarda haydut kovalamayı tercih ediyordu. Ona bunun nedenini sorduğumda bana, "Çünkü sokakta yakaladığınız suçlular, bizim FBI'daki üstlerimiz ya da CIA'deki yetkililerden daha doğru konuşuyorlar," dedi.

Genç dostumun CIA konusundaki deneyimleri olağandışı bir şey değildir. Bu tür hataları hasıraltı etme politikası FBI ya da CIA'da icat edilmedi. Gerçek şudur ki, binlerce örnek Amerikalı CIA için vatanını seven kişiler olarak çalışırken, oldukça küçük bir grup, bazen de kendi çıkarını düşünen politikacı-

larla işbirliği içinde teşkilata zarar vermektedir. Hiç kuşkusuz hatalar ve can sıkıcı olaylar ulusal güvenlik örtüsü altında uzun yıllar saklanabilmektedir. Bu durumda medya, tarihçiler ve araştırmacılar gerçek bilgilerden birazını bulduklarında, biz vatandaşlar bu bilgilerden ders almalıyız. *CIA'in Gizli Tarihi* umarım okuyucuya CIA'in hataları konusunda bazı bilgiler verir ve hataların tekrarlanmaması konusunda yardımcı olur.

11/9 Amerikalılar için insanları değiştiren bir felaket oldu, çünkü çok vatandaşımız öldü. Ama daha önceki CIA hatalarından dolayı yüz binlerce insanın olumsuz etkilendiğini de unutmamalıyız. Doğu Almanya, Kore, Macaristan, Vietnam, Şili, Haiti, Afganistan ve daha birçok ülkede, kadın erkek pek çok CIA ajanı istemedikleri halde ellerini kana buladılar. Umarım bu kitap bu süreci yaşamayanlara ABD istihbaratının beceriksizliği yüzünden ne kadar büyük kayıplar verildiğini açıkça gösterecektir.

İstihbarat teşkilatlarının düzeltilmesiyle ilgili Komisyon tavsiyeleri şimdilik dinlenmiyor. Pentagon milyarlarca dolar tutan istihbarat paralarının kontrolünü bırakmak istemiyor. İyi bir idare göstereceği yerde bando şefi rolü oynayan yeni CIA Başkanı Porter Goss bürosuna istihbaratı bilen uzmanlar yerine torpilli adamları alıyor. CIA'yı aldığı zamankinden daha berbat bir durumda bırakan eski CIA Başkanı George Tenet kitap yazmaya karar verdi ve 5 milyon dolar peşin para aldı, bu paranın hatırına belki bazı açıklamalar yapar ve Suudi Arabistan Kraliyet ailesi El Kaide'ye para desteği verirken, nasıl olup da bu örgüt için Suudi istihbaratından yardım istediğini açıklar bize. Saatler bir sonraki saldırıya doğru ilerlerken, 2004 Başkanlık seçiminden önce Usame bin Ladin'in yüzü yine kendini gösterdi, adam konforlu bir evde yaşıyor ve durmadan adam topluyor çevresine. CIA onu bulamıyor ama o bizi her zaman buluyor. İstihbarat felaketinin en üst derece tanımlaması bu işte.

ÖN SÖZ

Bu hikaye 2. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği ile gizli savaşan erkek ve kadınları anlatıyor. Onlar şimdi "en büyük nesil" dediğimiz kuşaktandır ve bir dünya savaşı kazanarak ABD'yi Nazi totaliterciliğinden kurtarmışlardır. Onların en iyilerinden birçoğu Merkezi İstihbarat Teşkilatında bir araya gelerek Soğuk Savaş sürecinde mücadele ettiler, bir kez daha özgürlüğü korudular—ama bu kez bunu gizlice yaptılar.

CIA'da çalışan bu erkek ve kadınlar işlerini gerçek bir sorumluluk duymadan ve hatasız yaptılar. Bu kitap kendi hallerine bırakıldıklarında onların hataları nasıl tekrarladıkları hakkındadır. Buradaki hikaye, ABD istihbaratının ısrarla yaptıkları hatalar ve bunların neden olduğu hasarlar hakkındadır. Burada ne yazık ki hiçbir kuşağın "en büyük" olmadığını öğreniyoruz. İçlerinden bazıları cesur olabilir ama diğerleri korkak ve kibirlidir. 2. Dünya Savaşında pek çok kahraman CIA'da gerçek zafer kazanmamış, birçok trajediye neden olmuştur.

CIA'in Gizli Tarihi Amerika'nın dinsiz Komünizmi alt etmesini ve Soğuk Savaşı kazanmasını anlatmıyor. Daha ziyade

ihanet olayları var burada. Bir korku çağında, her insan gibi zayıf yanları olan bazı kişilerin yönettiği bir hükümet teşkilatına olağanüstü güçler verilmesi nedeniyle yaşananlar hakkında bu hikaye. Kariyer meraklılarının, hissiz ve aldırmazların, kendi çıkarlarını düşünenlerin ve kibirlilerin hikayesi bu.

CIA kurulduğundan beri, onu yönetenler casus savaşlarında taraf olmayan ve çoğu masum pek çok insanın hayatını riske attı. Soğuk Savaş döneminde yüz binlerce insan çeşitli çatışmalarda ve gizli operasyonlarda ve çoğu zaman da ulusal çıkarlarımızla pek ilgisi olmayan nedenlerle öldüler.

Gizli operasyonların daha az romantik yanını araştırmak CIA'in Soğuk Savaşı kazandığı hakkındaki miti devam ettirmek isteyenleri kızdırıyor. Ama CIA'da çalışmış olan bazı kişiler bu hataları görüyorlar ve gerçeklerin bilinmesi için bana çok şey anlattılar.

CIA'in eski Karşıistihbarat Şefi James Jesus Angleton olmasaydı bu kitapla ilgili araştırma yapılamaz ve kitap yazılamazdı. Bazılarına göre Angleton, ABD'yi uzun yıllar etkilemiş olan anti-Komünist paranoyasının afiş çocuğudur. Onun her yerde Komünistler ve KGB ajanları gördüğü ve masum insanların yaşamlarını mahvettiği konusundaki imalar insanı rahatsız eder ama CIA'in fazla basite indirgenmesi olur.

CIA Başkanı Colby Aralık 1974'te Angleton'un CIA içinde durmadan köstebek arama çabalarından bıktı ve onu kovdu. Colby'ye ve bazı yazarlara göre CIA'da köstebek yoktu, hiçbir KGB ya da başka istihbarat ajanı CIA'ya asla sızamadı. Onlar CIA'in en mükemmel ve yenilmez istihbarat teşkilatı olduğuna inanıyorlardı.

Angelton savunmaz kaldı, itibarını kaybetti ama tarihin bu yanılgı dolu tarafı olduğu gibi duruyor. ABD istihbaratı, Adalet Bakanlığı ve birçok kuruluştaki eskilerin işine geldi bu durum. Fakat 1994'te CIA karşıistihbarat ajanı Aldrich Ames'in tutuklanmasıyla birlikte bu mit çöktü. Ames'in tutuklanmasıyla bera-

ber askerlerin içinde, Enerji ve Dışişleri Bakanlıklarında, FBI ve CIA'da köstebek olduğuna dair hikayeler anlatılır oldu. Peki ama tüm bu anlatılanların anlamı neydi?

CIA'in Gizli Tarihi özgür bir toplum karakterine yabancı bir aktiviteyle uğraştığında neler olabildiğini gösteriyor. Bu kitap CIA içinde görev yapan kadın ve erkeklerle ilgili 30 yıllık gazeteciliğin ve yüzlerce söyleşinin sonucudur. Mitolojiye dönen olaylarla ilgili gayriresmi kurumsal anıları bir araya getirmiştir.

İstihbarat toplumunun ABD'nin dünyadaki faaliyetlerinde diğer hükümet teşkilatlarından daha büyük rolü olduğunu düşündüğüm için yazdım bu kitabı. Bazı alanlarda CIA'in gücü Pentagon'dan bile büyüktür. CIA'in dünya olaylarıyla ilgili analizleri, geliştirilen silahlar ve cevap verdiğimiz tehditler açısından çok önemlidir. Başkanlar gelir gider ama istihbarat bürokrasisi siyasi sistemin gerçek hüküm süren sınıfı olarak yerinde kalır.

Son dönemlerin başkanları kendilerinin bile bütün sırları öğrenemediğini anladılar. Onlar doğru soruları sormazlarsa doğru cevapları da alamazlar. Richard Nixon ve Jimmy Carter bunu zor yollardan öğrendiler. Operasyonlar yasadışına çıktığında bazen CIA başkanları bile devre dışı bırakılabiliyor.

CIA'in duygusal merkezi Planlama Direktörlüğü, Operasyonlar ya da Gizli Operasyonlardır ama casuslar bazen kendilerine başka isimler de takarlar. Bu adamlar Soğuk Savaş döneminde kendilerini ülkemizin korunması açısından o kadar önemli görüyorlardı ki normal kuralların onlar için geçersiz olduğuna inanıyorlardı. Bu tür ayrıcalık düşüncesi CIA'yı tarihi boyunca hiç bırakmadı. Onlar her zaman kendilerini kuralların dışında saydılar. Dünyanın hiçbir yerinde hiçbir meslek mensubu kendini CIA ya da KGB ajanları kadar yasalar ya da ahlak kuralları dışında görmemiştir.

Benim CIA derslerim altı yıldır tanıdığım Dr. William

Corson'un 1976'da beni çağırmasıyla başladı. Ben ulusal güvenlik konularında yazan bir gazeteciydim ve o da benim için çok önemli bir kaynaktı. Siyasi ve askeri konularda köşe yazarıydı. Hem bilim adamı ve hem de üç savaşa girmiş bir Deniz Piyadesiydi. CIA'de görev yapmamıştı ama dört başkana direkt bağlı olarak çalışmıştı. Fizik eğitimi almış, futbol oynamış, Kore'de savaşmış, JFK (Kennedy) ile yakın dost olmuş ve onun için savaşarak düşman öldürmüştü Dr. Corson. Albay Fletcher Prouty bir gün bana, "Bill Corson için CIA destek teşkilatıdır. O bilmek zorundaydı; onlar bilmiyorlardı," dedi.

Penthouse dergisi 1970'lerde büyük araştırma hikayeleri için muhabir almaya başladı. Benim de o konularda yazmak istediğimi bilen Bill Corson beni kanatları altına aldı. Onunla çalışmak delilikti, çünkü bana direkt olarak bir şey söylemezdi. Watergate olayındaki "Derin Boğaz" gibi, o da meşum ve hayal kırıklığı yaratan olaylar hakkında imada bulunurken anlattıklarından benim anlam çıkarmamı beklerdi. Ben ne zaman ondan kurtulmak için bir başka haber kaynağı arasam, hemen ihtiyacım olan önemli bir haber için arardı beni.

Ona iyice güvenmemi istiyordu. Eğer yazdığım bir olayda en küçük bir ayrıntı yanlış olsa haftalarca aramazdı beni. Dikkatsiz oldukları ya da CIA tarafından yola getirildikleri için kaç gazetecinin kariyerini mahvettiğini gördüm onun. Zamanla çok iyi dost olduk ve sanırım o benim "Olay subayım" haline geldi.

Corson Deniz Piyadesinden 1968'de ayrıldı, çünkü Beyaz Saray'da üst düzey bir görev almış ve Pentagon Vietnam'da pek çok Amerikan askerinin daha boş yere öleceğini söylemiş, ikna etmişti onu. Corson askeri mahkemeye çıkmayı göze alarak *The Betrayal* (İhanet) kitabını yazdı, en çok satanlar listesine giren bu kitap Amerika'nın savaşan askerler hakkındaki anlayışını değiştirdi.

Corson güç kuvvetli ve entelektüel bir adamdı, Al Capo-

ne Chicago'sunda büyüdü. İstihbarat teşkilatları için gerekli köklü aile geçmişine sahip değildi ama onun başka bir kozu vardı: Babası Ordu istihbaratının kurucusu olan General Ralph Van Deman'ın yakın taraftarlarından biriydi. Corson'un konuşması, içinde yaşadığı gizli dünyaya özgü deyimlerle doluydu. Örneğin teşkilatta çalışanlara "nehrin yukarısından olanlar" derdi. Ölenin arkasından, "ağır tarafa gitti," diye konuşurdu. Pek çoğu CIA için can sıkıcı olan hikayelerimi yazarken çoğu zaman onunla birlikte çalıştık. Haftada bir öğle yemeği için Beyaz Saray karşısındaki Hay-Adams Oteli restoranında buluşuyorduk.

Corson bir gün bana, "Seni Angleton'la tanıştıracağım," dedi. "Hiçbir zaman her şeyi öğrenemezsin, ama onunla tanışmanın zamanı geldi." Martinisinden bir yudum aldı, bir sigara yaktı ve "O adam içki ve sigaradan ölmeden önce onunla tanışsan iyi olur," diye ekledi.

Angleton birkaç gün sonra kendisi aradı beni. CIA hakkında bir arkadaşla birlikte yazdığım bir yazı dikkatini çekmişti. "Ben Jim Angleton, CIA ve medyayla ilgili yazınızı okudum ama orada CIA yetkililerinin adlarını vermemişsiniz. Sizi öğle yemeğine davet etmek isterim." Haziran 1976'daki bu telefon konuşmasından sonra, Aaaron Latham'ın, *Orchids for Mother* (Anneye Orkideler) adlı romanında adını "Anne" kod adıyla kutsallaştırdığı adamla tanışmaya hazırlandım.

Angleton zayıf bir adamdı, Askeri gazinoda buluştuk, beni bara götürdü. Sessiz bir köşede bir masaya oturduk, buradan içeri giren herkesi görebileceğini söyledi. O zaman iki yıldan beri çalışmadığını söyledi. İstihbarat konusunda sürekli yazan benden başka bir tek Sy Hersh vardı ve Hersh bir süre önce Colby'nin ağzından, Agleton'un neden kovulduğunu anlatmıştı ki adamın benimle bu konuda konuşmak istediğini sandım önce.

O yemek gürültülü bir ilişkinin başlangıcı oldu. Ondan

sonra 11 yıl boyunca Angleton bana sırdaşı, düşman ajanı ya da fikir yansıtıcı ve sonunda akciğer kanseri olunca da günah çıkaran rahip muamelesi yaptı. Zor ve bazen aksi bir adamdı. Bana önemli hikayeler anlatıyor, ben onları yazınca da kızıyordu. Bir gün CIA'daki iş arkadaşlarının onu tamamen mahvetmek için teşkilatta yeni bir köstebek avı başlattıklarını öğrendim—ama bu kez hedef Angleton'un kendisiydi. Ama bu haberi ona verdiğimde bana kızdı ve bir yıl konuşmadı benimle. Başkan Kennedy suikastıyla ilgili olarak mahkemede verdiği ifadede beni bir "Yanlış bilgi dağıtan KGB ajanı" olmakla suçladı. Bir süre sonra da, sanki hiçbir şey olmamış gibi yine aradı beni.

O zaman beni eski arkadaşı ve meslektaşı Robert T. Crowley ile tanıştırdı ki o da Bill Corson'un yakın arkadaşıydı. Corson bir saha ajanıyken, Crowley daha çok merkezde çalışan bir elemandı. CIA'da çalışan erkeklerin içinde en uzun boylu olan adamdı. Her zaman üst düzey görevlerde bulunmuştu ve çok sempatik bir adam olarak müthiş bir casustu Crowley.

Crowley'nin temel görevi CIA'ye para transferinde gizlice aracılık yapan ITT gibi kuruluşlarla irtibatı sağlamaktı. Şili'de Salvador Allende'nin devrilmesinde de önemli rol oynamıştı. Onunla tanışmadan önce yazdığım yazılar yüzünden başı derde girmiş, Şili olayını araştıran kurulun önüne birkaç kez çıkmak zorunda kalmıştı. Ama CIA'den ayrıldıktan sonra Angleton ve Corson'un öğütlerini dinleyen Crowley benimle konuşmaya başladı.

Angleton'un Mayıs 1987'de akciğer kanserinden ölmesinden sonra Corson ve Crowley onun dosyalarına girmeme izin verdiler. Ama onlara söz vermek zorunda kaldım, öğrendiklerimi ancak Angleton'un ölümünden 10 yıl sonra yayınlayabilecektim. Bu vakit şimdi doldu.

1999 yılı sonlarında Corson'a da akciğer kanseri tanısı

kondu. Yedi ay sonra ölünce tüm dosyalarını, bantlarını ve belgelerini aldım.

Corson'dan sonra Bob Crowley'de de akciğer kanseri çıktı, o da çok sigara içiyordu. Onun ve Angleton'un tüm dosyalarını aldım.

Corson, Angleton ve Crowley eski meslektaşlarıyla da tanışmamı sağladılar ve onların çoğu da bu kitapla ilgili yararlı bilgiler verdiler ama bazıları adlarının açıklanmamasını istediler. Bu kitap Soğuk Savaş döneminde Amerikan, İngiliz ve Alman teşkilatlarında görev yapmış yüzlerce erkek ve kadın ajanın anılarıyla doludur, ayrıca KGB'de çalışmış ve hâlâ SVR'de (Sovyetler sonrası Rus İstihbarat teşkilatı) ya da GRU'da (Rus askeri istihbaratı) çalışanların anıları vardır bu sayfalarda.

1990 başlarında bir başka kaynak da Soğuk Savaş dönemindeki liderlik özelliğini anlamamda yararlı oldu. Savaş dönemi bir ordu subayı ve parlak bir dil uzmanı olan John Sherwood 2. Dünya Savaşı sonrasında CIA'ye girdi. Denver'li olan Sherwood Almanya'da topçu birliği komutanlığı yapmış ve savaş sonrası askeri hükümette görev almıştı. Chicago Üniversitesini bitirip öğretmen olduktan sonra CIA'ye girmek istedi. "O dönemde teşkilatı pek tanımazdım," diye anlattı. "Önce Dışişlerine girmek istedim ama McCarthy manyaklığı bunu zorlaştırdı. Sanırım o zaman geçmişimle ilgili belgeler CIA'ye doğru kayıverdi."

Sherwood'a göre teşkilattaki eski yetkililer yetiştirebilecekleri genç elemanlar istiyorlardı ve onun özgeçmişi de onların dikkatini çekmişti. "Böylece Eğitim Programına katıldım ve sonra da Planlama Direktörlüğünde göreve başladım. O zaman macera seven bir genç olduğum için bu bölümün bana sunacağı olanakları düşündüm ve bu görevin bana uygun olacağını anladım." Sherwood 1990 yılında başlayarak CIA ile ilgili anılarını ve düşüncelerini benimle samimi bir şekilde, açıkça paylaştı, benim gibi bir muhabir için bulunmaz fırsattı bu.

Bu kitabın basılmasından bir hafta önce 76 yaşında olan John Sherwood bir gece bisikletine bindi ve Colorado'daki evinin yakınlarında bulunan dağa tırmandı. Polis ertesi sabah onun cesedini aşağıda yolun kenarında buldu, arkasında bir intihar notu bırakmıştı, bu şekilde öldüğü için acil durum sağlık ekibinden özür diliyordu. Arkadaşı Bill Corson'dan tam bir yıl sonra öldü Sherwood, CIA'da gördükleri ve yaptıklarından dolayı acı çekiyordu.

Yüzlerce insan yaşamını paylaştı benimle ama bu kitabı yazmamı asıl sağlayanlar Corson, Crowley, Sherwood ve Angleton oldular. Ayrıca SVR'de çalışan ve Rus ve ABD istihbaratlarının gizli bilgilerini bana vererek kariyerlerini riske eden bir avuç dostuma da çok teşekkür ediyorum.

TAKDİRLERİMLE

JAMES ANGLETON BANA CIA hakkında konuşurken "gerçek görecelidir," demişti. Bunu söyledikten sonra, bu kitaptaki tüm hatalar bana aittir.

Bu çalışma yazılırken ve araştırması yapılırken ölen dört karmaşık adam olmasaydı bu kitap yazılamazdı. Müteveffa James Jesus Angleton anlattıklarını ancak ölümünden on yıl sonra basma sözü aldı benden. Robert T. Crowley hastalanıp yaşamı tehlikeye girene kadar işbirliği yaptı benimle. Karısı Emily, boşlukları doldurabilmem için Bob'un olağanüstü dosyalarını bana verdi. Son derece dürüst bir adam olan John Sherwood, istihbarat çalışmalarının bedeli olarak ödenen insan yaşamlarını anlattı bana. Onun geçmişle yüzleşmesi benim bu karmaşık çalışmama ışık tuttu. Uzun bir süre dostum ve yazılarımda bana yardımcı olan Dr. William R. Corson sorulara cevap ararken asla yılmadı, yumuşamadı.

ABD ve Rusya'da hâlâ gizliliği süren belgelere ulaşma imkanı olmasaydı Igor Orlov hikâyesi anlatılamazdı. Bana yardım eden o kaynaklara da çok teşekkür ediyorum.

Soğuk Savaştan sağ salim kurtulan Eleonore Orlov da bana çok yardımcı oldu, kendi yaşamıyla birlikte kocası Orlov'la olan yaşantısının en karanlık sırlarını anlattı bana.

Karargah ve saha adamı olan Crowley ve Corson akademi egzersizleri olacak çok önemli bilgileri benimle paylaşmakta sakınca görmediler, gerçeklik duygusu aşıladılar bana. Bir anlamda bu iki adam, müteveffa Justin O'Donnell ile birlikte, istihbarat toplumunda vicdana en yakın kişiler olarak göründüler.

Yine bu kitabın yazımı sırasında kaybettiğimiz George Kisevalter'a da minnettarım. O da bana Soğuk Savaş operasyonlarının ortasında bulunmanın insana neler hissettirdiğini anlattı. SR-9 hakkında anlattıklarıyla o garip yer üzerindeki sis perdesini kaldırdı.

Paul Garbler mesleği konusunda onun pozisyonundaki pek az insanın gösterebileceği dürüstlüğü ve cesareti gösterdi. Hikayesini anlatırken gösterdiği samimiyet takdirlere değer.

Şili'de olanlar ve CIA dünyasına kısılıp kalma konusunda anlattıkları için Edward M. Korry ve eşi Pat'a çok teşekkür ediyorum.

Bana kayıt içi ya da dışı konuşan Berlin ajanları var. Wally Driver, Anita Poctki, Sam Wilson, C. G. Harvey, Donald Morris, Lucien Conien, David Chavchavadze ve arkadaşlarına çok teşekkür ediyorum.

David Wise, müteveffa Alan Lightner Jr., Geiselle Weisz, Suzanne Gootlieb, Peter Kapusta, müteveffa Teddy Kollek, Tulluis Accompura, Quintin Jonhson, müteveffa John Bross, Robert ve George Orlov, müteveffa Frank Steinert, Joe Bulick, Hank Knocke, Edward Petty, Donald E. Denesyla, Robert Maheu, Ricardo Canete, L. Fletcher, John A. McCone, James Wooten, Samuel Papich, Pete ve Ellie Sivess, Walter Branigan, Courtlad Jones, Bruce Solie, Ewa Shadrin, Richard Copaken, Leonadrd V. McCoy, William E. Colby, Alfred McCoy,

Frank Snepp, Orrin Deforrest, Ralph Duncan, William Zylka, Felix S. Bloch, Milton Wolfe, Robert Cupperman, Amiral Harvey Lyon, Tom Issacs, Samuel T. McDowell, Leonard M. Brenner, Sherry Cooper, Dale Young, Herbert Kounts, Sarkis Soghanalian, Peter Stockton, William Bartells, General Richard G. SKtilwell, BrittSnider, Tom Tucker, Nikki Weisz, Tom Sippell, Gwendolyn Jolly ve Dr. Hormez R. Guard'a çok teşekkürler. Daha yüzlerce insan var teşekkür etmek istediğim ama adlarının gizli kalmasını istediler.

Prima Forum'daki ekibe minnettarlığımı sunuyorum; editörlerim Steve Martin ve David Richardson, yazı editörleri Cathy Black ve Libby Larson ve yazıları okur için daha kolay okunur hale getiren Linda Bridges.

Halk Eğitim Merkezi Ulusal Güvenlik Haber Servisi arkadaşlarıma da yardımları için takdirlerimi sunuyorum. Özellikle Jeff Moag'ın yardımı büyüktü. Bana yardım etmek için yazı projelerini bir kenara bırakan eleştirmenim ve editörüm Susan Trento'ya da çok teşekkürler.

BÖLÜM BİR

BERİA VE STALİN

ALMANLAR 1942'DE KAFKASLAR'DA saldırıya geçmişlerdi ve Leningrad kuşatmasının sonu gelmiyordu. Soğuk bir Eylül sabahı İçişleri Halk Komiserliği NKVD'nin[1] başı Laventia Beria daha da korkunç bir haber aldı.

Beria'nın başyardımcısı[2] patronuna baktı ve onun, kendisine verilen gizli mesaja tepkisini doğru tahmin etti. Bir zamanlar İngiliz istihbaratına ve hatta Hitler'in Gestapo'suna bile sızmış olan baş casususun verdiği mesajı okuyan Beria'nın pembe yüzü bembeyaz kesildi.

Beria'nın heyecanı fazla uzun sürmedi ve yüzü yine eski pembe rengini aldı. Masasından kalktı ve yardımcısına gizli dosyayı masadan kaldırmasını işaret etti.

Laventia Beria boynu görünmeyen kısa boylu bir adamdı. Başında pek saç kalmamıştı ve küçük burnu ve çirkin ağzıyla geniş bir köylü yüzüne sahipti. Taktığı tel çerçeveli gözlük kara gözlerini hiç yumuşatmıyordu. Beria genç kızları çağırdığı zaman asistanı o gözlerdeki parıltıyı hemen fark ederdi. Kısa boylu adam önce genç kadınları ikna etmeye çalışır ama ken-

disine hemen teslim olmazlarsa onlara tecavüzü bile düşünürdü. Asistanı daha sonra onun hakkında, "Beria insandan çok bir canavardı," diye yazdı. Beria mesajı okuduktan sonra özel tuvaletine girdi.

Bir sürü dolap çevirdikten ve oyunlara başvurduktan sonra Beria, Stalin'in Sovyet istihbaratının ve terör teşkilatının başına geçmiş, onun sağ kolu olmuştu.

Beria'nin NKVD karargahı Lubyanka terör merkeziydi, gelen bilgiler orada toplanıyordu. Binada bir hapishane, işkence odaları, sorgulama odaları ve mahzenler vardı, buralarda devlet düşmanlarından itiraflar alınırdı.

Sürgünde yaşayan Sovyet karşıtları ve özellikle de Stalin'in nefret ettiği çar taraftarı Beyaz Ruslar ve Ukraynalılar da Lubyanka'daki NKVD karargahından izlenirdi. Savaştan önce NKVD'nin en büyük çalışma alanıydı bu devlet düşmanlarının yok edilmesi. Beria'nın adamları bu insanlardan binlercesini bulmuş, yakınlarını tehdit ederek onları Rusya'ya getirmiş, hapsetmiş ya da öldürmüştü. Savaş bu insanların öldürülmesini bir ölçüde azaltmış ama durdurmamıştı.

Stalin rejimindeki tüm hainleri temizlemeye kararlıydı. Devrimin her siyasi düzeyini gözden geçiriyor ve gerekli gördüğü yerlerde temizlik yapıyordu. Stalin'in Gürcü dostu Beria bu işleri isteyerek yapan maşaydı. Beria'nın asistanı onun kadar zalim adam görmediğini söylerdi, adam Stalin'in korkularını bertaraf etmek için herkese işkence yapar, insanları öldürürdü.

Moskova'daki tek canavar sadece NKVD'nin başı değildi. Asistan kendisi de Stalin'in ölüm çarkındaki dişlilerden biriydi ve bunu çok iyi biliyordu. Çok cesur bir adam değildi ama pozisyonunu güçlendirmek için dostlarının öldürülmesine göz yummuştu. Ama o da yalnızdı, ailesine, dostlarına ya da iş arkadaşlarına ihanet etmeyen kişi zaten NkVD'de kalamazdı. Burada güven ölçüsü ihanetti. Moskova Merkezinde şaka ola-

rak, NKVD'de hiç kimsenin cehenneme gitmemesi için Tanrının devre dışı bırakıldığı söylenirdi.

Asistan ihanet duygularının temelinde Joseph Stalin'in korkularının yattığını çok iyi biliyordu. Sovyet liderinin korkmasının nedenini de anlıyordu. Stalin'in müttefikleri bile ona karşıydı: Amerika savaşa girmeden önce onun düşmanı olan Almanlarla işbirliği yapıyordu ve İngiltere onun devrimci işçi devleti hayalini ortadan kaldırmak ve onu öldürmek için defalarca girişimde bulunmuştu. Ayrıca Stalin rejimine baş eğmektense ülkeden kaçmış olan iki buçuk milyon göçmen vardı ve Stalin Batının bu göçmenleri kendi aleyhine kullandığından kuşkulanıyordu. Ülkede kalan muhalifleri ise onun öfkesini ve paranoyasını artırıyorlardı. Temizlik hareketleri Stalin'in iktidara gelmesiyle başlamıştı ve yıllardan beri sürüyordu.

1939 yılına gelindiğinde temizlik hareketi Beria'nın kendi gizli polis ve istihbarat teşkilatlarına da ulaştı. Devrim'in Cheka istihbarat teşkilatının tüm Avrupa'da kurduğu parlak istihbarat ağındaki temizlik hareketi, "Kızıl Orkestra"[3] denen Berlin teşkilatına bağlı beş NKVD Rus casusunun idamıyla başladı. Stalin Hitler'le saldırmazlık paktı görüşmeleri yaparken Beria da, Stalin'in emriyle, Almanya'daki gizli Sovyet ajanlarını ortadan kaldırıyordu. Hitler ve Stalin Ağustos 1939'da saldırmazlık anlaşması imzaladıkları zaman, Sovyetler Birliği Almanya'da kör, sağır ve dilsiz kaldı. Stalin kendisine Hitler'in Rusya'yı işgal edeceğini haber veren tüm Rus istihbarat ajanlarını Rusya'ya geri çağırdı ve öldürttü.

Almanlar Haziran 1941'de saldırınca Stalin İngiltere ve ABD ile müttefik oldu. Ama onlarla müttefik olurken İngiltere'nin en büyük ajanı Sidney George Reilly'nin çalışmalarını unutmadı. Müthiş İngiliz ajanı çar yandaşlarıyla ilişki kurmuş, sonra devrimcilerin arasına sızmış ve Stalin ve diğer Sovyet yetkililerini öldürüp Komünist sistemi çökertmek için çalışmıştı. Sovyetlerden kaçan göçmenlerle işbirliği yapan iki ülke

ABD ve İngiltere şimdi Stalin'in yaşama umudu oluyorlardı.

Stalin'in Hitler'le kısa süren ittifakı yüzlerce ajanın hayal kırıklığı içinde Moskova'dan ayrılmalarına neden oldu. İşkenceler, temizleme hareketi ve idamlar nedeniyle yetenekle istihbarat ajanlarının sayısı çok azalmıştı. Beria ve Stalin Büyük Peter'den kalan bir zamanların dünyanın en büyük istihbarat teşkilatını mahvettiler.

Stalin Beria'nın rejime sadık ailelerden yeni ajanlar almasını yasakladı. Asker, sivil, işadamı ve benzeri ailelerin çocuklarının tehlikeli dış görevlere gönderilmemesi gerekiyordu.

Normal halk çocuklarının savaşlarda asker olarak gösterdiği kahramanlıklar Stalin'i pek ilgilendirmiyordu. Diktatörlüğünü destekleyen kitlelerin çocuklarını savaşa göndererek harcamak istemiyordu.

Asistan dosyaları toplarken hep bunları düşünüyordu. Biraz sonra arabayla gideceklerdi ve onun görevlerinden biriydi bu.

Beria tuvaletten çıktı ve ceketini giydirmesi için kollarını ona doğru uzattı. Her gün yapılan bir işti bu. Beria ellerini yıkar ama hiç kurulamazdı.

Asistan patronunun bu davranışlarına içten kızarak onun arkasından yürüdü, asansörle zemin kata indiler ve kapıda bekleyen arabaya doğru yürüdüler. Asistan Lubyanka koridorlarında Beria ile konuşmaya korkardı, herkes korkardı, çünkü Beria konuşmadan kimse konuşamaz, ancak ona cevap verebilirlerdi. Binanın her yerinde nöbetçi vardı ama bunların Beria'yı korumak için orada durmadıklarını ikisi de biliyorlardı. Beria'ya göre bu nöbetçiler, Stalin'in bir emriyle kendisini öldürmek üzere oradaydılar. NKVD karargahındaki her şey gibi, nöbetçiler ya da korumalar da orada Stalin'i, ailesini ve dostlarını korumak üzere bulunuyorlardı.

Beria arabada arka koltuğa otururken asistanı da sürücünün yanında yerini aldı. Araç trafiği azdı ve siyah araba kısa

mesafeyi hemen katetti. Kremlin'in ana kapısından girdiler ve Mareşal Stalin'i görme izni olanlar için ayrılmış otoparkta durdular.

İki Kızıl Ordu muhafızı Beria ve asistanına refakat etmek üzere orada bekliyordu. Muhafızların her geçen gün biraz daha gençleştiğini fark ediyordu asistan, çünkü askerlik çağı gelenlerin hepsi orduya alınıyordu.

Kremlin koridorlarında yürürken Beria çok sessizdi ve asistan da konuşamazdı, ancak Beria soru sorarsa cevap verebilirdi o. Ama Beria'nın yüzünde şimdiye kadar hiç görmediği bir ifade gördü; korkuydu bu. Bu ifadeyi Lubyanka'ya giren ve bir daha sağ olarak çıkamayacağını düşünen pek çok önemli insanın yüzünde de görmüştü asistan. Ama ruhsuz Sovyetler Birliğinde korkuyu adeta yeni bir din haline getiren de Beria'nın kendisiydi.

Stalin telefondaydı ve konuşma tarzından, hattın diğer ucunda Başkan Roosevelt'in asistanı Harry Hopkins'in bulunduğunu anladılar. Kadın subay onları mareşalin masasına kadar uzayan büyük ve cam kaplı bir masaya götürdü. Bu istihbarat brifinginden sonra başlayacak ve Vyacheslav Molotov, Georgi Malenkov ve Kliment Voroshivov'un da katılacağı Savaş Kabinesi toplantısı için bardaklar masaya dizilmişti.

Stalin konuşmayı bitirdiğinde Beria masadaki bir resme bakıyordu. Stalin'in birine madalya taktığını gösteren bir düzine resimden biriydi bu. Bu resimde 1919 yılından beri Kızıl Orduda görev yapan ve Stalin'in temizlik hareketinden sağ olarak kurtulan Korgeneral Andrei Andreyevich Vlasov görülüyordu. 20nci Kızıl Ordu komutanı olan general, Haziran 1941'de Moskova'yı Alman istilasından kurtarmıştı. Bu beklenmeyen zaferden sonra Stalin onu Sovyetler Birliği savaş kahramanı ilan etmişti.

Haziran 1942'de Beria Vlasov'un Almanlara esir düştüğünü söylemişti. Şimdi Rusya'ya kış gelirken, Beria patronuna

Vlasov'la ilgili daha kötü bir haber getiriyordu.

Stalin telefonu kapadı ve Beria'ya baktı. Her zaman olduğu gibi asistanı görmezden geldi.

Mareşal, "Roosevelt Alaska'da daha çok pilot yetiştirecek," dedi. Beria gözlerini resimden ayıramıyordu. Stalin kuşkulu bir ifadeyle, "Vlasov'dan haber mi var?" diye sordu.

Beria tereddüt etmedi, kötü haber verirken tereddüt etmek ölüm demekti. "Londra kaynaklarımız rapor etti ve Amerikalılar da bunu doğruladılar, Vlasov bir belge imzalamış ve buna göre Sovyet Kızıl Ordusu teslim olacak ve onun komutasında Rus Ulusal Özgürlük Ordusu kurulacakmış."

Asistan Stalin'in sert bir tepki göstermesini bekliyordu. Ama o hiç kımıldamadı ve Beria'yı dinlemeye devam etti. Beria'nın haberine göre, Stalin karşıtı bu ordu sürgündeki Rus, Ukrayna ve Gürcü göçmenlerle takviye edilecek ve Almanya'nın desteğiyle Rusya'yı geri almaya çalışacaktı.

Stalin hiç heyecanlanmadı ve Beria'ya OSS'den gelen (ABD'nin savaş zamanı istihbaratı) raporları sordu, son haftalarda Kızıl Ordudan teslim olan çok birlik var mıydı acaba? Beria Vlasov'la ilgili haberinin Stalin'i pek etkilemediğini görünce şaşırdı. Onun yüzüne baktı ve "Vlasov ülkesini sizden kurtararak Almanlara da yararlı olacağını söyledikten sonra Kızıl Ordudan teslim olan on binlerce asker onun emrine girmeye başladı," dedi.

Beria'nın İngiliz istihbaratından aldığı bilgilere göre Almanlar Dabendorf'ta bir eğitim üssü kurmuşlar ve buna Rus Liderliği Merkezi adını vermişlerdi. Bu merkezde devrim karşıtlarının eğitileceği belliydi. Stalin rejimini mesele yapan Almanlar Rus halkının desteğini kazanmak ve Sovyet hükümetini devirmek istiyorlardı.

Bunu duyan Stalin'in tavrı hemen değişti. Mareşal bu kez asistanın yüzüne baktı ve Vlasov kuvvetlerindeki asker sayısını sordu.

Asistan bu soruya cevabını hazırlamıştı. "General Vlasov bizimle Avrupa cephesinde savaşmak için 130.000 ile 150.000 arasında Rus askeri topladı efendim," dedi.

Stalin, "Vatan hainleri Moskova'yı savaşa sürükleyecek," dedi.

Beria Almanların Vlasov'a asla tam olarak güvenmeyeceklerini söyleyerek Stalin'i teskin etmeye çalıştı: "Onlar onun Moskova emrinde olduğunu ve ordusuyla kendilerine saldıracağını düşüneceklerdir," diye konuştu. "Ve bu korkuyla onu ve ordusunu kritik bir savaşta kullanamazlar."

Stalin, "Almanlar onlara ödül olarak Moskova'da bir kukla hükümet kurdururlar belki. Hitler her zaman sözünü tutar," dedi ve sonra kendi başarısızlığından söz etti: "Almanya için savaşan hainlere sızma girişimlerimiz başarılı olamadı. Almanya'daki partizan birimlerine sızabilen ordu ya da NKVD ajanlarımızın sayıları o kadar az ki onlardan yeterli istihbarat alamıyoruz."

Beria başını salladı ve sonra kendi başarısızlığından söz etti: "Almanya içine sızma girişimlerimiz başarısız kaldı. Almanya'daki partizan birliklerine sızan NKVD ajanlarının sayısı çok az ve yeterli istihbarat alamıyoruz."

Ama bunu söyledikten sonra çözüm yolunu da belirtti. "Vlasov ve arkadaşı Reinhard Gehlen kuvvetlerine sızacak çok iyi bir ajanımız var. (Gehlen Almanya'daki anti-Sovyet istihbaratını yönetiyordu) Ama Stalin ajan hakkındaki ayrıntıları umursamıyordu. Bu durumda Beria rahatladı, seçtiği ajanın özgeçmişini gizlemek için hazırladığı hikayeyi kullanmak durumunda kalmayacaktı, çünkü bu ajan Rus'tu, Gürcü olan Stalin ise Ruslardan kuşkulanıyordu ve bu ajanı böyle önemli bir göreve göndermek istemeyebilirdi.

Asistan o gece küçük dairesine döndü ve iki yıldan beri her hafta yaptığı işi yapmaya başladı. Ertesi sabah erkenden uyandı ve Amerikalıların öğrettiği şifreyle raporunu yazdı.

Lubyanka'daki görevine giderken raporunu yakındaki bir duvarın dibinde duran oyuk kayanın içine bıraktı. Ertesi gün otobüs durağına giderken, raporu bıraktığı yerde yaprakların temizlenmiş olduğunu gördü. Bu da raporun ya Amerikalılar tarafından alındığını ya da NKVD tarafından bulunduğunu gösteriyordu ki ikinci şıkta ölümü beklemeliydi.

Asistanın hazırladığı rapor Amerikan istihbaratına ait bir ekip tarafından inceleniyor ve Stalin'in Harry Hopkins kanalıyla söylediklerinin doğruluğu kontrol ediliyordu. Başkan Roosevelt'e göre savaş gayretleri, Sovyetlerin Almanya'yı mağlup etmesine bağlıydı. Başkan, Stalin ve Churchill arasındaki bozuk ilişkilerin bu çabaları boşa çıkaracağından korkuyor ve İngiliz istihbaratından gelen raporlara pek fazla güvenmiyordu. Moskova'daki ABD Büyükelçiliğindeki askeri ataşeler ve Amerikalı işadamları gibi çalışan ajanlardan da istihbarat alınıyordu. Beria temasları onaylıyor ama Stalin'in öğrenmesi halinde inkar edebilmek için mesafeli duruyordu. Beria'nın inkarı halinde öldürülecek olan ise, bilgi verirken yakalanması halinde, asistan olacaktı.

Asistan sadece o sabahki konuşmada geçenlerle ilgili bilgi gönderiyordu. Operasyon bilgileri ya da ajanların adlarını vermezdi. O bir vatanseverdi, Almanların mağlup edilmesi için bilgi gönderiyordu onlara. Bu nedenle Vlasov'un ordusuna sızacak olan ajanın adını da Amerikalılara vermedi tabii. Beria'nın Batı üzerine salacağı muazzam güçten ne asistanın haberi vardı, ne de başkasının.

BÖLÜM İKİ

SASHA SAHNEDE

SOVYET NAKLİYE UÇAĞI Alman uçaksavar ateşinden korunmak için yüksek irtifada uçuyordu. 1943'ün Ekim gecesinde uçağın açık kapısında rüzgara karşı duran adam Beria'nın Valasov ordusuna sızması için gönderdiği ajandı.[1] Plana göre ajan Almanlar tarafından yakalanacak, Hitler güçleriyle yakınlık kuracak ve onlara çok değerli istihbarat vererek sonuçta bir Alman subayı olarak onlara katılacaktı. Bir süre sonra da NKVD'ye istihbarat gönderebilecek duruma gelecekti.

Cesurca ama başarı şansı az bir plandı bu. Beria en iyi ajanlarından birini tehlikeye atıyordu, çünkü anti-Komünistler ve diğer etnik kuvvetler Hitler'in desteğiyle Sovyetlere karşı ayaklanıyordu. Beria'nın acelesi yoktu; bu paraşüt operasyonu onun Stalin'e teklifinden bir yıl sonra yapılıyordu. Daha önce dört girişimde daha bulunmuşlar ama mekanik arızalar ve kötü hava koşulları yüzünden başarılı olamamışlardı.

Polonya üzerinde paraşütle atlayacak olan ajanın adı Teğmen Igor Grigoryevich Orlov'du. NKVD bu adı, babası savaşın başlarında ölmüş bir Rus generali olan ve kendisi de ölen Ki-

ev'li bir askerden almıştı. Beria bu hikayeyi Stalin'in Rusları sevmemesi nedeniyle uydurmuştu. Bir Gürcü olan Stalin, Rus çarlığına sempatisi olabilecek her Rus'tan kuşkulanıyordu.

Beria gerçekçiydi. Daha önce Vlasov kuvvetleri içine Ukraynalı ve Gürcü ajanlar göndermiş ama onlar sızmayı başaramamışlardı, bunu ancak gerçek bir Rus yapabilirdi. Beria bu yüzden Stalin'i kandırma pahasına böyle bir oyuna girişti, oraya bir Rus gönderiyordu bu kez.

"Teğmen Orlov" başarı için Beria 'nın en büyük şansıydı. Genç ajanın gerçek adı Aleksander Ivanovich Navratilov'du. Aleksandr'ın Rusça kısaltması Sasha idi ve genç adam Rus kraliyet ailesiyle uzaktan akrabaydı. Sasha Navratilov gerçekten de bir "büyük" Rus'tu. Büyük Peter'in on yedinci yüzyıl sonlarında ajanlar göndermesinden sonra, o da Batıda en önemli ajan oldu.

Sasha Navratilov sınıf arkadaşlarına söylediği gibi 1922'de değil, 1918'de doğdu. NKVD yüzbaşısıydı ama herkes onu teğmen sanıyordu. NKVD'de onun adına açılmış üç dosya vardı. Beria onun gerçek özgeçmişini içeren özel dosyayı kendi kasasında tutuyordu. Teğmen Igor Orlov adına açılmış olan ikinci dosya, Eylül 1942'de Beria misyon için Stalin'in onayını almaya çalışırken asistanının elindeydi. Bu gece misyonu başarıyla tamamlandıktan sonra onun için Teğmen Aleksandr Grigoryevich Kopatzky adına üçüncü bir dosya, bir operasyon dosyası açıldı. Kopatzky dosyası daha sonra on binlerce sayfa oldu ve bir sürü dosyaya ayrıldı. Bu dosya Sovyetler Birliğinin son büyük Soğuk Savaş sırlarından biri olarak kaldı.[2]

Sasha Beria'nın güvenini acımasız bir operasyonla kazandı. Sahsa'nın babası Ivan Navratilov, NKVD öncesi eski Cheka'da yükselmiş yüzlerce sadık Komünistten biriydi. Ivan devlete olan sadakatini kendi vahşetiyle kanıtlamıştı. Çok iyi bir gizli polisti. Ama 1930'larda Stalin'in temizlik hareketi başladı ve Beria istihbarat teşkilatının başına geçti.

Sasha Navratilov Stalin dönemine özgü acımasız bir operasyonla Beria'nın güvenini kazandı. Sasha'nın babası Ivan Navratilov NKVD öncesi istihbaratı olan Cheka'da çalışmış sadık bir Komünistti, acımasız bir gizli polisti. 1930'larda Stalin'in temizlik hareketi başladı ve Beria istihbaratın başına geçti.

Bir geceyarısı Navratilov'ların kapısı çalındı. İzinli olarak evde bulunan Sasha kapıyı açarak iki gizli polisi içeri aldı. Ivan'ın karısı (Sasha'nın annesi) aceleyle giyinen kocasına baktı ve "Neden gelmiş bu adamlar?" diye sordu.[3]

Ivan ona, "Bilmiyorum," dedikten sonra adamların oğluyla birlikte bekledikleri küçük hole çıktı.

Polislerden biri konuşurken diğeri not alıyordu. Polis, "Yoldaş Ivan Navratilov eğitim merkezine götürüleceksiniz," dedi.

Anna Navratilov uzun zamandan beri Parti üyesiydi ve kuralları biliyordu. Birden sinirlendi ve "Kocamı kim ihbar etti?" diye sordu.

Kıdemli subay dosyayı açarak emri okudu ve nazik bir ifadeyle, "Yoldaş Aleksandr Navratilov kanıtları sağladı," dedi.

Anna ve Ivan birkaç saniye nefessiz kalır gibi oldular ve oğullarına baktılar. Onları ihbar eden oğulları Sasha idi.

Annesi, "Sasha?" dedi.

Oğlu ona bakmadı. Dönerek babasına baktı ve "Sen Mareşal Stalin'e vatan haini dedin," dedi.[4]

Babası sesini çıkarmadı.

Sasha ve babası NKVD subaylarıyla birlikte evden çıktılar ve Sasha babasını son kez olarak gördü Lubyanka'da. Ivan Navratilov çalışma kampına gönderildiği halde arkadaşlarını ihbar etmedi.

Ve kayıtlara göre Sibirya'da 1940'ta öldü Ivan.

Sasha babasını ihbar ettikten sonra NKVD merdiveninin son basamağına adımını attı. Kendi babasını bile Sibirya'ya

gönderebilen bu genç adam Beria'nın aradığı kişiydi. Hem de deneyimli, eski bir Sovyet istihbaratçısı olan babasını ihbar etmekle Sasha değerini yükseltmiş oluyordu. Beria ve Stalin istihbarat teşkilatlarını temizleyerek eskilerin yerine gençleri getirirken Sasha ideal bir elemandı.

Sasha zekası ve Beria'ya karşı gösterdiği sadakat sayesinde mükemmel bir askeri eğitim yaptı. NKVD'ye girmeden önce bile oldukça iyi İngilizce ve çok iyi Lehçe (Polonya dili) ve Almanca konuşuyordu.

Mükemmel bir NKVD ajanıydı Sasha. Çok iyi rol yapıyordu, sevimli, samimi bir genç adamdı ve babasına bile ihanet etmekten çekinmemişti. Yirmili yaşlarının sonunda çekilmiş bir fotoğrafında, güzel hatlı yüzündeki delici mavi gözleri, mükemmel burnu ve ince dudaklarıyla çok yakışıklı bir genç adamdı. Boyu bir altmış kadardı ama adaleli ve güzel bir vücudu vardı.

Kadınlarla arası çok iyiydi Sasha'nın ve bu da Beria'nın saygı duyduğu bir yetenekti. Beria NKVD'ye özellikle sürgünde olan Beyaz Rusların yakınları olan genç kadınları almaya özen gösteriyordu. Sasha'nın operasyon raporlarında, sürgünde yaşayan devrim karşıtlarının kızlarını, kız kardeşlerini ya da eşlerini nasıl baştan çıkardığına dair pek çok hikaye vardır. Sasha sürgün ailesindeki kadınlarla arkadaş olarak erkeklerinin nerede yaşadığını ve onların arkadaşlarını hemen öğreniyor, daha sonra da aile bireylerini kullanarak göçmen erkekleri geri getiriyordu. Eğer kadın işbirliği yapmazsa, bunu kabul edene kadar işkence görüyor ya da hapse atılıyordu.

Sasha bazen kadınları kandırıyor ve aile bireylerini ihbar etmelerini sağlıyordu. NKVD'deki arkadaşları bu hırslı, genç, yakışıklı ve acımasız ajanın çok yükseleceğine inanıyorlardı.[5]

1942 sonbaharına kadar çeşitli operasyonlarla Alman ordusuna sızmak isteyen bir düzineden fazla ajan öldü. Ama Sovyetler bu başarısızlıklar sonunda Almanların esirlerini na-

sıl sorguladıklarını öğrendiler ve bu bilgiler ışığında Sasha'yı misyonuna hazırladılar.

Stalin onay verir vermez Sasha'nın patronları onu alıp özel eğitim verdiler. Amaç onu karşıtlarının üzerine tek kişilik bir ordu olarak gönderebilmekti.

Almanca, İngilizce ve Lehçe dilleri daha da güçlendirildi. Sasha, Bolshoi Balesinden bir hocanın yönetiminde adeta bir akrobat gibi yetiştirildi. Onunla birlikte çalışan Olay subayı onu Lubyanka'daki işkence odalarından birine soktu ve yakalanması halinde göreceği işkencelere göre çalıştırıp işkence ederek hazırladı onu. Sasha kendisine yapılan tüm işkencelere karşı dayandı.

Beria'nın adamları ona mantıklı bir özgeçmiş hazırladılar. Dosyasına göre, misyonundan bir yıl önce NKVD annesini Kiev'e geri getirdi ve bir yetimler evine öğretmen olarak yerleştirdi, çünkü gerçek Igor Orlov'un annesi bu işi yapıyordu.

Sasha'nın geleceği bu misyona bağlıydı. Başarılı olursa bir NKVD kurmay subayı olacaktı, başarısızlık halinde ise ölse bile önemli değildi. Nasıl olsa sonunda yine Almanlarla savaşırken ölecekti. Sonuçta annesi onun bir Sovyet kahramanı olduğunu anlayacaktı. Ona bir telgraf çekecekler ve oğlunun Almanya'da görev başında öldüğünü bildireceklerdi. Göreve çıkmadan önce ölümü halinde çekilecek telgraf metnini bile onaylamıştı.[6] Genç Teğmen Orlov o gece, Sovyet hükümetine karşı savaşan Rus partizanların durdurulması gerektiğine inanıyordu. Eğer onlar durdurulamazsa, uzun savaş sonunda zaten zayıflamış olan sosyalizm Sovyetler Birliğinden yok olacaktı. Düşman için, ülkesi adına ölmeye hazır bir gençten daha büyük bir tehdit olamazdı. Igor Orlov da böyle bir tehditti işte.

Moskova'nın emri sonunda uçağın telsizine geldi. Olay subayının anlattığı şekilde göreve başladı Orlov. Tabancasını çekti ve uçağın zemininde yatan iki cesedin sırtına birkaç kur-

şun sıktı. Uçak düştüğü zaman bulunacak olan bu cesetler sayesinde Almanlar Orlov'un gerçekten iltica ettiğine inanacaklardı. Sonra pilot kokpitten bakarak işareti verdi ona ve Orlov yüksek irtifadan kendini karanlık boşluğa attı. Uçağın motor sesi gittikçe hafiflerken Orlov daha önce gördüğü bulut örtüsünün kaybolduğunu gördü. Ay ışığı paraşütünü aydınlatacak ve yerden kolayca görülecekti. Bir an için aşağıdaki keskin nişancılara açık hedef olacağını düşündü ve korktu.

Ama korkusu uzun sürmedi, inişin her anını hafızasına kazımaya çalıştı, çünkü NKVD karargahına geri dönebilirse[7] her ayrıntıyı anlatması istenecekti ondan.

İlk hissettiği şey korkunç soğuk oldu, hayatında hiç bu kadar üşümemişti. Birkaç saniye sonra pilotun paraşütünün açıldığını gördü, arkasından ışıklar parladı ve hem kendisine ve hem de pilota aşağıdan ateş açıldı. Sasha bir süre sonra pilotun paraşütünü göremez oldu.

Paraşütle yere doğru süzülürken silah seslerini duyuyor ama kurşunları göremiyordu elbette. Bir ara kendisine verilen zehirli hapları yutmayı düşündü ama hemen sonra vazgeçti. Yıllar sonra CIA'ye, "Hiçbir zaman intihar etmeyeceğimi biliyordum," diyecekti. Eğitimde öğrendiği gibi gevşemeye ve korkusunu üzerinden atmaya çalıştı. Kolay değildi bu ama hakkında yaratılan menkıbeyi düşündü. Daha sonra Alman yetkililere, yere inerken babasını düşündüğünü söyledi; ihanet ettiği gerçek babasından değil elbette, savaşın başlarında Almanlar tarafından vurulan ve "Sovyet kahramanı" olan Rus generalinden, Orlov'un babasından söz etti. Gece karanlığında Polonya semalarında paraşütle atlarken sahte babasının akıbetine uğrayabilirdi. Sonra gerçek annesini düşündü—Kiev'de yalnız mı olacaktı annesi?[8] Düşünmeye başladı: *Annem bir yetimhanede öğretmen. Bu savaştan sonra pek çok çocuk yetim kalacak.* Annem de çok meşgul olacak. Orlov daha sonra, sadece yaşama gücü kazanmak için duygularını bir yana bı-

raktığını anımsadı. Atlayışının ve açılan ateşin sadece bir başka eğitim olduğunu düşünmeye çalıştı.

Bacağına isabet eden ilk kurşunu önce hissetmedi, fakat kalçasına ve vücuduna gelen ikinci ve üçüncü mermilerin verdiği acıyı hiç unutamadı. Paraşütü bir ağaca takıldı. Aldığı beden eğitimi sayesinde kendini dallardan korudu ve sallanarak aşağı sarktı. Birkaç saniye sonra Almanca bağırarak koşan askerlerin seslerini duydu.

Canı yanıyor, kanı karların üstüne akıyordu ama misyonun ilk aşamasını başarmıştı. Eğer Almanlar ölmeden önce yanına gelirlerse görevi devam edecekti. Almanlar gelince neler söyleyeceğini düşündü. Birkaç saniye için bayıldı ama askerler yaklaşınca kendine geldi ve Rus aksanıyla Almanca konuşarak, "Ben bir Rus istihbarat subayıyım, eğer hemen bir doktor ve hastane bulursanız çok değerli bilgiler verebilirim size," dedi.[9] Yalanı öyle benimsemişti ki hiç tereddüt etmeden konuşabiliyordu. Kendisine Cenevre Anlaşması kurallarına göre davranılmasını istemedi bile.

Onu tedavi ettiler ve daha sonra bir SS sorgulama ekibi gelip konuştu Orlov'la. "Ben General Vlasov'un ülkemi kurtarma çalışmasına yardımcı olmaya hazırım," dedi. Onu sorgulayan Alman yüzbaşısı ifadesiz bir yüzle bakıyordu ona, hiç etkilenmemişti. Bir onbaşı stenoyla not alıyordu. Orlov bu anın misyonu için çok önemli olduğunu anladı ve "Babam bir generaldi," dedi. "Almanya'ya savaşmaya gelmek için uçaktan atlayarak hayatımı riske atmama hiç gerek yoktu aslında."

Alman yüzbaşı Rusça konuştu ve, "Senin buraya casusluk yapmaya geldiğini düşünüyoruz," dedi. "Öyle mi? O zaman Vlasov kuvvetlerindeki NKVD ajanlarını size neden açıklamak istiyorum peki? Bu NKVD çöplerini bu kuvvetlerden temizlemek istiyorum ben."

Savaşın o aşamasında SS eskisi kadar kuşkucu değildi. Hitler ve SS'lerin başı olan Himmler Vlasov konusunda tartışı-

yorlar, Hitler Vlasov'un bir Stalin ajanı olduğunu ve zamanı gelince onlara saldıracağını söylüyordu. Himmler Vlasov konusunda yeterince istihbarat toplamıştı, onun Stalin düşmanı olduğunu biliyordu ama Vlasov kuvvetlerini cepheye göndermek için Hitler'i ikna edemiyordu. Himmler'in adamlarına, Vlasov'un gerçek gayretiyle ilgili tüm bilgileri SS emir komuta zincirinden geçirmeleri emredilmişti.

Igor Orlov sorgulanması sırasında, uçaktaki ekibi öldürdüğüne dair hiçbir şey söylemedi. Olaylar NKVD planına göre geliştiği takdirde SS uçağın enkazını bulacak ve Orlov'un atlamadan önce iki havacıyı öldürdüğü öğrenilecekti. Ama pilotun yakalanarak işkence altında konuşması tehlikesi hâlâ vardı.

Almanlar Orlov'a iyi bakıyor ve bir savaş esiri gibi davranıyorlardı. Ona çok iyi bakıyor ve güzel yemekler veriyorlardı, o da farkındaydı bunun. Ocak 1944'te, Alman Askeri İstihbaratı Özel Sovyet Biriminden bir yüzbaşı Orlov'u hastane rahibinin odasında ziyaret etti. Yüzbaşı çok güzel Rusça konuşuyordu ve onu sakin ve rahat bir şekilde sorguladı. Bu sorgulama bir hafta sürdü ve her seferinde üç ile dört saat konuştular.

Bir Pazar öğleden sonra yüzbaşı sonunda Orlov'a uçak ekibini neden öldürdüğünü sordu. Orlov da ona uçak ekibinden sağ kalan olup olmadığını sordu ve yüzbaşı başını yana sallayınca, "Çünkü iltica etmeye çalışıyordum," dedi. "Ekip emirlerimi kontrol etmek istedi, buna yetkim yoktu. Talimat almak için Moskova ile temas etmeye çalıştılar."

Yüzbaşı gülümsedi ve o anda kapı açılarak koca kulaklı bir Wehrmacht generali girdi içeri. Sıkıca kapalı ince dudakları, köşeli bir çenesi ve koyu renk gözleri vardı. Orlow bu adamın resmini Moskova'da görmüştü, General Reinhard Gehlen'di bu.

Gehlen Doğu Yabancılar Ordusu 12. Kolun komutanıydı ve Ruslara karşı istihbarattan sorumluydu. 1942'den beri bu görevdeydi ama Orlov'un gelişi onun ilk büyük istihbarat ola-

yı oluyordu. Bir yardımcısı ona bir kutu uzattı, general kutuyu açtı ve içindekileri almasını söyledi. Orlov kutudaki tabancasını aldı, demek SS onun Alman istihbaratı için çalışmasını onaylamıştı. Gehlen mükemmel bir Rusça ile, "Teğmen Orlov, yapacağımız çok iş var ve sen de söylediklerini kanıtlamak için çok fırsat bulacaksın," dedi.

BÖLÜM ÜÇ

İNSAN POKERİ

SASHA HAZIRLIKLARININ YARARINI gördü. Komünizm konusunda hayal kırıklığına uğramış Sovyet istihbarat subayı rolünü o kadar güzel oynadı ki Vlasov Ordusuna katılmak için intihar etmeye bile hazır olduğunu söylüyordu. Igor Orlov için bekleyen başka testler de vardı ama birinciyi geçmişti.[1]

Bonn'daki bir askeri hastanede tedavi olarak yaralarının iyileşmesini bekledikten sonra Orlov Almanlara karşıistihbarat konusunda yardımcı olmaya başladı. SS ve kendisinden hâlâ kuşkulanan Vlasov subaylarını inandırmak, güvenlerini kazanmak için, Devrimin ilk günlerinde Cheka casus teşkilatının kullandığı bir casusluk tekniğini kullandı. Daha önce gönderilen ajanların inandırıcı olamadığını bilen NKVD ona, gerçek bilgiler vermesini ve Almanya'da görevli birkaç gerçek NKVD ajanını yakalatabileceğini söylemiş, buna izin vermişti. Bu ajanlardan bazıları idealist Alman Komünistleriydi ve NKVD onları gözden çıkarabiliyordu. Diğerleri de Beria'nın Kızıl Orkestra temizlik hareketinden kaçmışlardı ama ajan olarak etkisizdiler ve yakalanmaları büyük kayıp olmayacaktı. Beria ve misyon planlayı-

cıları, Igor Orlov'un gerçek olduğunu Almanlara kanıtlamak için bazı gerçek NKVD ajanlarını harcıyorlardı.

Sasha Moskova'dan ayrılmadan önce KKVD'deki Olay subayı ona Almanya'da görev yapan NKVD ajanlarının dosyalarını vermişti. Sasha o dosyalar üzerinde saatlerce çalıştı ve her birinin aileleri ve kişisel zayıf yanlarıyla ilgili bilgileri ezberledi. Almanya'da çalışmaya başladığı zaman da bu bilgileri en etkin biçimde kullandı. Vlasov kuvvetlerindeki bazı subaylara göre Orlov, ifşa ettiği ajanların adlarını birden açığa vurmuyordu. Bir birlik komutanı gidiyor ve birliğindeki bir askerin bir hain olması ihtimalinden söz ediyordu. Suçladığı adamın kimliğini iyi bildiği halde açıklamıyor, sadece takma adını, rütbesini ya da memleketi gibi bilgileri belirterek komutanla birlikte araştırma yapıyordu. Orlov ve Vlasov subayları ancak birkaç hafta araştırma yaptıktan sonra casusu bulabiliyorlardı. Bu ince yöntemler Orlov'un partisanlar arasındaki itibarını artırdı ve hedeflediği birliklerde bulunan askerler hakkında daha ayrıntılı bilgi toplamaya başladı.[2]

Bir süre sonra hemen tüm Vlasov birlikleri hakkında yeterince istihbarat yapmıştı.

Orlov'un bu teknikle kendisinden hiç kuşkulanmayan Akaki adındaki casusu ifşa etmesi olayı ilginçtir.[3] Küçük rütbeli bir ajan olan Akaki, NKVD'nin Beyaz Rus kuvvetlerine sızma operasyonu için kullandığı birçok Gürcü'den biriydi. Beyaz Ruslar ondan kuşkulandığı için istihbarat toplaması çok güç oluyor, aylarca çalıştıktan sonra çok az bilgi sağlayabiliyordu. Orlov ona yaklaştığında bir NKVD sorusu sordu, "Rus votkası hakkında ne düşünüyorsun?"

Akaki, "Ben Polonya tercih ederim," diyerek doğru cevap verdi.

Orlov o zaman ona samimi davrandı ve Petrograd'daki evinden gelmiş bazı mektuplar verdi. Akaki onun otoriter tavrından ve kendisiyle ilgilenmesinden etkilenmişti. Orlov on-

dan sonra Akaki ile her gün konuşmaya başladı, ona durmadan sorular soruyordu. Vlasov subayları da Orlov'a bu araştırma konusunda geniş yetki vermişlerdi.

Orlov Akaki'ye birliğinde gördüğü kuşkulu durumları kendisine bildirmesini Moskova Merkezine bilgi göndereceğini söyledi. Akaki ona Vlasov askerlerinden yarım düzine kadar isim verdi, bunların casus olmalarından ya da yasadışı bir şeyler yaptıklarından kuşkulanıyordu. Birkaç hafta sonra Akaki Orlov'a tamamen güvendi ve Petrograd'daki ailesiyle ilgili ayrıntılı bilgi vermeye başladı. Babasının Komünist Partide küçük bir memur olarak çalıştığını ama kendisinin NKVD'ye girmesine yardımcı olduğunu anlattı.

Orlov ondan yeterince bilgi aldıktan sonra kuşku altında olduğunu, dikkatli olmasını söyledi. İşleri yoluna koymak için onu biraz terletmek zorunda kalacaktı. Gürcü korktu ama Orlov ona, sadece karaborsa kaçakçılığını itiraf etmesinin yeterli olacağını söyledi. Ayrıca onu Vlasov'a karşı kullanmak isteyen olduysa, onun adını da bildirmesinin iyi olacağını belirtti.

Akaki, "Peki ama neden?" diye sordu

"Çünkü kaçakçılık suçlamasından ancak böyle kurtulabilirsin."

"Ama ben kaçakçılık yapmadım ki Teğmenim."

"Sen merak etme, ben gerekeni yapacağım."

Akaki'yi rutubetli bir çadıra soktular ve yanına sadece tuvalet olarak kullanılması için bir kova verdiler. Orlov üç gün boyunca sorguları onu, sonunda Akaki bitkin bir halde kendisine uzatılan itirafnameyi imzaladı, kaçakçılık suçlamasını kabul ediyorum sanıyordu o, ama imzaladığı kağıtta Sovyetler için casusluk yaptığını itiraf etmişti. Orlov kağıdı yüksek rütbeli Vlasov subaylarına verdi ve Akaki'nin bir NKVD ajanı olduğunu söyledi. Almanların izniyle Akaki hemen idam edildi.

Bu olay Orlov'un itibarını hem Almanlar ve hem de Vlasov subayları nezdinde artırdı ve ona araştırmalarında daha

geniş yetkiler tanıdılar. Orlov Vlasov subaylarına, Akaki'nin birlik içinden biri tarafından NKVD'ye alınması ihtimalinden söz etmeye başladı. Daha sonra Moskova'ya gönderdiği raporda, birlikte iki askere daha işkence yaptığını ve onların Akaki'ye istihbarat sağladıklarını öğrendiğini bildirdi. Ama bu adamlar bunu bilmeyerek yapmışlardı ve Orlov onları temize çıkardığını da belirtti. Artık herkes Orlov'un Almanlar tarafından gönderilmiş bir casus olmadığını ve Vlasov Ordusu için çalıştığını söylüyordu.

Fakat Vlasov askerleri arasından ondan kuşkulananlar da vardı. O zaman Vlasov kuvvetlerinde asker olan George Lasnov daha sonra NKVD tarafından sorgulandığında, "Bizim birliğimize üç kez geldi Orlov," dedi[4] "Son gelişinde iki askeri alıp gittiler . . . onlara ne olduğunu bilmiyorum."

Vlasov subayları Orlov'un ciddi ve etkili bir casus avcısı olduğuna inandılar ve birlikler arasında rahatça dolaşmasına izin verdiler. Orlov istediği kişileri istediği gibi sorguluyor, NKVD için operasyon istihbaratı topluyordu. Zamanlaması mükemmeldi. Birkaç haftada bir, gözden çıkarılan bir NKVD ajanını buluyor ve adam işkence gördükten sonra öldürülüyordu. Bu şekilde çalışarak bir süre sonra Vlasov komuta kademesine ulaştı ve Moskova'ya onların planlarıyla ilgili istihbarat göndermeye başladı.

Orlov Moskova'da aileleri olan askerleri biliyor, onlara yaklaşarak konuşuyor, işbirliği yapmazlarsa ailelerinin zarar göreceğini söylüyordu Moskova'da olduğu gibi burada da şantaj çok işine yarıyordu. Vlasov askerleri arasında güvendiklerini kurye olarak kullanıyor ve istihbaratını cephe gerisindeki Sovyet ajanlarına gönderiyordu.

Orlov bu kuryelerine Moskova için çalıştığını asla söylemezdi. İstediği bilgilerin Vlasov kuvvetleri içindeki NKVD ajanlarını temizlemeye yönelik olduğunu belirtiyordu. Eski bir CIA karşıistihbarat şefi, "İstihbarat ve karşıistihbarat alanında

çift taraflı çalışan bir ajan kullanmanın tehlikesi buradadır," dedi. "Eğer kümes bekçisi tavuk çalıyorsa bunu anlamak çok zordur. Orlov bu şekilde geniş bir çalışma alanı buldu ve rahatça yaptı istediklerini."[5] Raporlara bakılırsa, hiçbir Alman karşıistihbarat yetkilisi ya da ajanı NKVD'nin, Igor Orlov'un güvenli olduğunu göstermek için gerçek ajanlarını feda ettiğinden kuşkulanmadı. Orlov'un ihbar ettiği iki düzineden fazla NKVD ajanı öldürüldü. Orlov için onlar feda edilebilecek önemsiz piyonlardı; General Gehlen'in güvenini kazanmak için yapıyordu bunu.

General Gehlen'le tanıştıktan üç ay sonra, Nisan 1944'te Igor Orlov hayal bile edemeyeceği büyük bir başarıya imza attı. Gehlen ondan öylesine etkilenmişti ki onu Sovyetlere karşı istihbarat planlama operasyonları bölümüne aldı. Orlov şimdi düşman istihbarat elemanları arasındaydı. Alman Ordusu ona teğmen rütbesi vererek maaş bağladı ve paraşütle atlarken yaralandığı için de ayrıca bir ikramiye ödedi. Orlov Gehlen'i bir başka konuda da ikna etti; ailesinin askeri geçmişini kullanarak, Alman Genelkurmayı ve babasının Vlasov Ordusundaki eski arkadaşları arasında irtibat subayı olarak da çalışabilirdi. Gehlen onun bu teklifini onayladı ve bu görevi de verdi ona.

Orlov böylece savaşın son yılında Almanlarla Vlasov Ordusu arasında irtibat subayı olarak görev yaptı.[6] Buradaki görevi, Gehlen'in Vlasov kuvvetlerine olan güvenini sarsmaktı. Gehlen'e, Sovyetlerin Berlin'e ihanet amacıyla Vlasov subayları içine casus sokmaya çalıştığını söyleyerek Hitler'in paranoyasını destekledi ve Himmler'i Vlasov Ordusunu kullanma planından vazgeçirdi. Sonra da Vlasov Ordusundaki kuryelerini kullanarak Moskova'ya mesaj gönderdi; Hitler Vlasov Ordusunu asla cepheye göndermeyecekti.[7] Bu istihbaratı alan Sovyetler kaynaklarını başka yerlere yönlendirdiler.[8]

Vlasov'un Rusya Halkını Özgürleştirme Komitesi (KONR) destek bulmak için son bir gayret göstererek 14 Kasım 1944'te

Prag'da toplandı ve beş yüz delegenin içinde Igor Orlov da vardı. Orlov bu toplantıda KONR personeliyle ilgili önemli istihbarat topladı ve Kızıl Ordu, komitenin en önemli üyelerini yakalamayı başardı.

Moskova'da Beria ve ekibi savaşın sonuna hazırlanırken Orlov'un rolünü takdir ediyorlardı. Almanların Vlasov Ordusunu cepheye göndermemesinin nedeni Orlov'du, bu başarı ona aitti. Orlov Beria'ya Alman Genelkurmayıyla ilgili olarak Moskova'nın hiç beklemediği düzeyde ve önemde istihbarat gönderdi.

Himmler Ocak 1945'te Vlasov ordusunu Stalin kuvvetlerine karşı kullanmaya karar verdi Almanların tesliminden üç ay önce –10 Şubat tarihinde– Vlasov Ordusunun Çekoslovakya cephesinde Ruslarla savaşmasına izin verildi. Ama bu izin Üçüncü Reich'ı kurtarmak ya da Sovyet Ordusunu mağlup etmek için çok geç kalmıştı. Orlov durumu önceden öğrendi ve Moskova'ya Vlasov'un Çekoslovakya harekâtını haber verdi. Vlasov'un kaderi belirlenmişti.

Yenileceklerini anlayan Vlasov subaylarından bazıları Rus hatlarından Bavarya'ya kaçarak Amerikalılara teslim oldular ama Vlasov teslim olmadı. Stalin askerleri onu 11 Mayıs günü Hanover yakınlarında altı komutanıyla birlikte yakaladılar. Vlasov ve subayları Moskova'da NKVD karargâhında sorgulandılar ve sonra da mahkemeye çıkarıldılar. Askeri mahkeme onları Sovyetler Birliği'ne karşı vatan hainliği, Alman casusluğu ve terörist eylemlerden suçlu buldu. Vlasov'la beraber General Malyskhin, Zhilenkhov, Trukin ve daha küçük rütbeli yedi general 12 Ağustos 1945'te idama mahkum edildiler. O günlerde Yalta antlaşmasını imzalayan Stalin, Roosevelt ve Churchill, içlerinde devrim karşıtları da olan tüm savaş esirlerini Sovyetlere iade etmeye karar verdiler. İngilizler ve Amerikalılar "OPERASYON KEELHAUL" çerçevesinde on binlerce anti-Sovyet Rus'u idam edilmek ya da çalışma kamplarına gönderilmek üzere Sovyetlere iade ettiler.

Vlasov idamları Almanya'nın tesliminden sonra güneybatı Ukrayna ve doğu Polonya'da çarpışan anti-Sovyet güçlerin savaş gayretlerini engelleyemedi. Eski Alman SS subayları tarafından desteklenen bu güçler, Doğu Avrupa'nın özgürleştirilen bölgelerinde Sovyet Ordusuna saldırmaya devam ettiler, iki yıl süresince Sovyetlerle çarpıştılar. Ayrıca Balkanlar da dahil olmak üzere Sovyet egemenliğindeki diğer bazı bölgelerde de özgürlük orduları kuruluyordu. 1917 Devrimi sonrası kontrol altına alınan Komünizme karşı direniş harekâtı başlamıştı. Sovyetler Birliği'nin kazanmak için çok insan kaybı verdiği savaştan sonra, Stalin'in içerden çökme korkusu gerçek olacak gibi görünüyordu.

AVRUPA'DA SAVAŞ SONRASI istihbaratında önemli rol oynayan askerlerden biri de Nazi General Reinhard Gehlen'di. Gehlen savaşın sonundan bir yıl önce kendini Almanya'nın yenilgisine hazırlamaya başladı.[9] Sadık Nazi general kendini Nazi karşıtı göstermek için elinden geleni yaptı. Gehlen adamlarıyla birlikte Sovyetlerin eline düşerse Vlasov Ordusuna destek verdikleri için idam edileceklerini biliyordu. Almanya'yı yenen aç gözlü Stalin'in ABD'den kayıpları için bir karşılık bekleyeceğini de tahmin etti. Sovyetler konusundaki deneyiminin savaş sonrası Batıda çok büyük değeri olduğunun bilincindeydi. Böylece yüksek poker oynamaya başladı.

Gehlen 28 Nisan 1945'te en iyi istihbarat subaylarını, elindeki pek çok belgeyi ve Sovyetler hakkında bildiklerini ABD'ye sunmak üzere bir plan yaptı. Belgeleri üç takım halinde Wendelstein Dağında ayrı yerlere gömdü.[10] Savaş sırasında topladığı istihbarat içinde en önemlileri, taraf değiştiren Sovyet ajanlarıyla ilgili dosyalardı.

Gehlen ABD'nin Londra'daki savaş zamanı istihbaratı olan Stratejik Servisler Ofisine (OSS) bir mesaj gönderdi. Yeni savaş sonrası hükümet tarafından engellenen İngiliz istihbara-

tı MI6, anti-Sovyet operasyonlarda önceliği ABD'ye bırakmıştı. OSS başkan yardımcısı Allen W. Dulles, Gehlen ve birkaç yüz subayı ile ailelerini teslim almak üzere genç meslektaşı Frank Gardiner Wisner'i oraya gönderdi.

Gehlen, Wisner kanalıyla Dulles'ı, ABD'nin binlerce yüksek rütbeli Nazi'yi koruması gerektiğine inandırdı, aksi takdirde bu insanlar Sovyet kontrolüne gireceklerdi. Nazilerin korunması konusunda çalışmış olan Robert T. Crowley, "Avrupa'nın çeşitli yerlerine kaçıp gizlenmiş bu Nazileri almak çok önemliydi," dedi. "Bunların Komünist düşmanı olduklarını unutmamalıydık."[11]

Gehlen Amerikalılarla bir anlaşma imzaladı ve teşkilatını ABD kontrolünde bir istihbarat birimi haline getirdi. Bu teşkilat yıllar sonra, 1956'da yeni Batı Alman hükümetinin istihbarat teşkilatını oluşturdu. Eski Naziler ve OSS/CIA ortaklığıyla kurulan bir istihbarat teşkilatı daha sonraki otuz yıllık süreçte ABD'nin Sovyetlere karşı aktivitelerinde öncülük etti.

Gehlen'in yeni patronları Amerikalılara söylediğine göre, Vlasov Ordusundan ve diğer anti-Sovyet (Sovyet karşıtı) güçlerden kurtulan göçmenler Sovyetler Birliği'nin çöküşünü görmek istiyorlardı. Amerikalılar onun bu değerlendirmesini kabul ettiler ve çalışma kamplarında bulunan ve kendilerine katılmak isteyen Rusların listesini istediler ondan. Igor Orlov'ın adı Gehlen'in listesinin en üst sırasındaydı. Almanlara karşı son kurşun sıkılmadan önce, ABD Ordusu Karşıistihbarat ajanları kamplarda Igor Orlov'u aramaya başlamışlardı bile.[12]

Bu arada, Sovyetler savaşın son günlerinde Berlin'e doğru ilerlerken Orlov'un NKVD'deki kontrol subayları onu şehrin doğusunda bir yere çağırdılar. Orlov iki yıldan beri patronlarıyla ilk kez karşılaşacaktı. Orlov yaptığı çalışmaların Moskova için ne kadar önemli olduğunu Sovyet hatlarından geçirildikten sonra anladı. NKVD albayı ona, "Yarbay Orlov," diye hitap etti.[13]

NKVD albayı Orlov'a karargahtan gelen haberlerle birlikte savaşta ölen arkadaşlarından söz etti. Orlov duygusal bir adam değildi ama o tarihi anda Moskova'da bulunup zafer sevincini yaşamak istediğini hissetti. Fakat NKVD albayı ona yeni bir kimlik ve yeni görevler verdi. Orlov ona, neden ülkeye dönüp karargahta bir görev almadığını sordu.

Albay ona, "Yeni bir düşman var şimdi," diye cevap verdi.

"Kim bu düşman?"

"Amerikalılar," diye yanıtladı albay.

BÖLÜM DÖRT

AMERİKALILAR

1944'ÜN SONLARINDA ABD istihbarat yetkilileri de Igor Orlov'un NKVD albayı gibi düşünüyorlardı; savaş zamanı ortak düşman temeline dayanan savaş zamanı ittifakı sonuçta bozulmak durumundaydı.

OSS'nin en üst düzey yöneticileri olan "Wild Bill" (Vahşi Bill) Donovan ve Allen W. Dulles aynı fikirdeydiler; Stalin ülkesini direkt saldırılardan korumak için Sovyetler Birliği'ni bir sürü kukla devletle kordon altına almayı planlıyordu.

Stalin müttefiklerine ve özellikle de onların istihbaratlarını yönetenlere güvenmiyordu zaten. Donovan ve Dulles Wall Street avukatlarıydılar ve Dullas'ın hukuk firması Sullivan and Cromwell üçüncü Reich'ı destekleyen birçok Alman şirketi ve bankasıyla iş ilişkileri içindeydi. Bu işlerin çoğunu firmasına Dulles kendisi getirmişti.[1] Stalin'in, ABD'nin anti-Sovyet göçmenlerini kullanma konusundaki savaş sonrası korkusu biraz da ABD istihbaratını yöneten adamların geçmişine dayanıyordu. OSS'nin Gehlen'e kucak açması da Stalin'in bu konuda haklı olduğunu gösteren bir işaretti.

Dulles ve Donovan, Gehlen operasyonu için Başkan Roosevelt'in desteğini alamadılar. Savaş sonrası Almanya konusunda Yönetimde bazı fikir anlaşmazlıkları vardı. ABD Maliye Bakanı Henry J. Morgenthau Almanya'da büyük sanayi kuruluşlarını yok etmek istiyordu, böylece Almanya'nın yeniden güçlenmesi önlenecek ve ayrıca esir işçi kullandıkları ve insanlık suçları işledikleri için Alman sanayicileri cezalandırılacaktı. Dulles ve Donovan gibi bazı kişiler de Almanya'yı bir anti-Komünist sipere dönüştürmek istiyorlardı. Onlara göre Nazi yetkililerinden yararlanmak gerekiyordu, onları savaş sonrası istihbaratında kullanabilirlerdi. Roosevelt Morgenthau'nun Almanya'yı bir tarım ülkesi haline getirme fikrine daha yakın duruyordu. Sovyetler Almanya'nın yenilmesi için çok büyük kayıplar vermişti ve şimdi bu ülkenin zararsız kalması için elinden geleni yapacaktı. Başka Roosevelt Sovyetlerin yayılmacı hedefleri olduğuna inanıyordu, ayrıca Stalin müttefikler içinde tam bir ortak olarak kabul edilmediğinin bilincindeydi ve Roosevelt bunu da biliyordu. Stalin Üç Büyükler arasında küçük ortak olarak görüldüğü için Churchill'i açıkça kınamıştı.[2]

Dulles ve Donovan'ın Sovyetlerle ilgili düşünceleri, ABD'nin savaş sonrası ilk gizli operasyonunu yürüten ve General Gehlen'i teslim alan Frank G. Wisner'in çalışmasına dayanıyordu. Wisner çok zeki ve soğukkanlı bir adamdı ve ABD-Sovyet ilişkilerinde çok etkili olabilirdi.

Dulles ve Donovan gibi Wisner de bir Wall Street avukatıydı ve savaştan önce Roosevelt'in eski firmasında çalışmıştı. İyi bir hukukçuydu ama bir Güneyli olarak New York sosyetesinde kendini hep bir yabancı gibi hissetmişti. İyi para kazanıyordu (son yıllarda paraya pek önem vermez olmuştu ve nakde çevirmesi gereken bazı çekleri çekmecesinde uzun zaman dururdu), ama Harvard ve Yale mezunu zenginlerin arasına asla giremeyeceğini düşünüyordu Wisner. Savaş başladığında

Wisner önce donanmaya katıldı ve 1943'te OSS'ye girip Kahire Üssünde rapor subayı olarak göreve başladı. Bir yıl geçmeden önemsiz sayılan Kahire bürosunu birinci sınıf bir istihbarat merkezi haline getirdi. 1944'te İstanbul'a atandı ve orada güvenliğe pek önem vermeyen bir büro şefinin yerini aldı.

Wisner Türkiye'ye giderken tanınmamak için elinden geleni yaptı. Ama yerine atandığı büro şefi Lanning "Packy" MacFarland onu tren istasyonunda bandoyla karşılayınca şoke oldu. Güvenlik konusunda kaygısız olan MacFarland onu aynı akşam bir otelin balo salonuna çağırdı ve Wisner oraya gittiğinde onu sahnede, bir orkestra eşliğinde, "Buup, buup bebeğim, ben bir casusum," şarkısını söylerken buldu.[3]

Wisner bir süre sonra İstanbul'daki güvenlik sorununun sadece büro şefinde olmadığını anladı. Balkanlarda görev yapan ajanların içine bir sürü Alman casusu sızmıştı. Wisner bir süre güç koşullarda çalıştı ve yeni bir istihbarat ağı kurmayı başardı. 26 Ağustos 1944'te Kahire OSS bürosuna bir mesaj gönderdi ve Bükreş, Romanya'ya girmeye hazır olduğunu bildirdi. Wisner ve adamları iki ay süreyle Balkanlarda Sovyet ve Alman istihbaratını atlatmayı başardılar. Wisner Mareşal Tito ile birlikte çalışarak, bölgedeki esir kamplarında bulunan bin sekiz yüz müttefik hava askerinin serbest bırakılmasını sağladı. Wisner'in, Sovyetlerin Balkanlardaki çalışmalarıyla ilgili olarak gönderdiği raporlar, Stalin'in etkinlik alanını genişletmek için güç kullandığını gösteriyordu. Nazilerin kukla hükümeti gidince, Wisner Romanya Kralı Michael'ın tekrar tahta çıkmasında yardımcı oldu.

Wisner Mart 1945'te Balkanlardan ayrıldı, ABD'nin Sovyetlere baskı yaparak bölgeye yayılmasını engelleyeceğini düşünüyordu, fakat ABD hareketsiz beklerken, Stalin seksen bin Rumeni üstü açık öküz arabalarıyla Sovyet topraklarına götürdü ve köle olarak çalıştırmaya başladı. Wisner Stalin'in savaş kayıpları yerine köle işçi çalıştırdığını görünce şoke oldu

ve Roosevelt Yönetiminin Kral Michael rejimini kurtarmak için bir şeyler yapmasını istedi. Hatta FDR'nin pul koleksiyonunu bahane ederek Başkan'a bir mektup yazdı ve Donovan kanalıyla Kral Michael adına Roosevelt'e bir Romanya pul koleksiyonu gönderdi. Ama o dönemde Roosevelt'in sağlığı iyi değildi ve Wisner'in çabası sonuç vermedi.

Wisner Sovyetlerin Balkanlardaki faaliyetlerinden rahatsızdı. James Angleton bu konuda, "Wisner bu konuda müthiş öfkeliydi, işini yapamıyordu," diye konuştu. "O bölgede gördükleri onu müthiş bir Komünist düşmanı yaptı, gerçekten etkilenmişti gördüklerinden." Wisner gerçekten stres altındaydı ve daha sonra depresyon tedavisi için hastaneye yatırıldı. Wisner'in akıl sağlığının bozulması onun yaşamı hakkındaki bilgilerin gölgelenmesine neden oldu. Wisner'in emirlerin dışına çıkma ve görevini yapmak için yetkilileri atlatma girişimleri, Güneyli çekiciliği ve parlak zekası yüzünden arkadaşlarınca hoş görülüyordu. Biraz daha sert bir kişiliği olsaydı belki hastalığı daha önce fark edilebilirdi. Ama onun Sovyet karşıtı görüşleri herkes tarafından takdir ediliyordu. Dullas ve Donovan onun çok yetenekli olduğunu düşünüyor, terslik ve huysuzluklarını umursamıyorlardı.

Wisner savaş sonrası Rusların amaçlarını Amerikalılara sanki çarpıtarak veren bir prizmaya benzedi. Ama eskiler sonunda ona inandılar, çünkü onun Sovyetler konusundaki fikirlerinin kendi gündemlerine uyduğunu geç de olsa gördüler. Wisner belki farkında değildi ama Wall Street'te iken gücendiği kurum onu tekrar kullanıyordu. Bu kez onun Balkanlardaki deneyimleri, Kongre ve Başkana yeni bir sivil istihbarat teşkilatı fikrini aşılamak amacıyla kullanıldı.

Balkanlardaki çalışmaları için Wisner'e madalya verdiler. Amerikalılar Almanya'ya girerken o da Dulles'ın yardımcılığına getirildi. Gehlen ve subaylarının teslim işini ayarladıktan sonra Wisner savaş sonrası Avrupa'sını dolaştı ve Gehlen'in

operasyonlarından geriye kalanları bir araya toplayarak ABD için yeni bir istihbarat ağı kurdu. Wisner'in yeni teşkilat için Polonya, Çekoslovakya ve Almanya'da bulduğu adamlar kaçak eski SS subaylarıydı.

Böylece ABD Donovan, Dulles ve Wisner gibi adamların çalışmasıyla yeni düşman Ruslara karşı yenilen Nazilerin müttefiki oldu. Bu ittifak Sovyetlerin kullandığı üç ölümcül hatadan ilkiydi. Nazi rejiminin vahşetini ve esir iş gücü çalıştırdığını hiç dikkate almayan Amerikan yetkilileri işe yarar her Nazi'den yararlanmak istiyorlardı. Ordu, OSS ve Sovyetlere karşı olan her ABD kurumu bu Nazileri Almanya içinde ve dışında çeşitli mahkemelerde ve başka yerlerde bularak kurtardılar.

Wisner ve çalışma arkadaşlarının ikinci zayıf yanları kağıtlardı. Yazılar raporlara bakarak çok istihbarat toplandığını sanıyorlardı. Wisner'in raporları başarılı ajanlar için örnek oluşturuyordu. Savaş sonrası birkaç ay içinde o ve ekibi binlerce sayfa tutarında istihbarat topladılar. Dulles ajanlarını topladıkları rapor sayılarına göre terfi ettirdi. Dulles ve Wisner'le birlikte çalışmış olan müteveffa William R. Corson'a göre, "Wisner'in ABD istihbaratındaki bazı uygulamaları büyük zarara neden oldu. Tüm Soğuk Savaş döneminde bizleri uğraştıran, kafaları karıştıran bir ortam yarattı. Sonuçta, gelen istihbaratların hepsi değerlendirildiğinde, yüzde 99'unun işe yaramadığı görüldü. Biz bunlara göre çalıştığımız için insanlar öldü."[4]

Boşa giden çabalardan da kötüydü bu. Donavan ve Dulles'ın Sovyetlerden gelen her istihbarata öncelik vermesi sayesinde, NKVD ABD istihbaratını istediği gibi yönlendirebiliyordu. NKVD Avrupa'nın her yerinde ikili ajanların çalıştığı bürolar kurdu ve yeni ABD teşkilatına yalan istihbarat yağdırmaya başladı. Wisner'in adamları tarafından gönderilen raporların çoğunda NKVD'nin ürettiği bu sahte istihbarat vardı.

Üçüncü zayıflık OSS'nin savaş sırasındaki hatalarının bir devamıydı; karşıistihbarat eksikliğiydi. OSS'nin yararlı Nazile-

ri bulmak için yaptığı OPERASYON PAPERCLİP bile hatalıydı; bir Nazi subayı Sovyetler adına çift taraflı çalışmayı kabul ettiği için sağ bırakılmış olabilirdi, ama onlar bunun araştırmasını bile yapmadılar.

Roosevelt Yönetimi savaş sonrası Almanya'nın kaderini tartışırken Donovan ve Dulles sadece bilim adamlarını değil, Hitler rejiminin yüksek rütbeli subay ve sivillerini de toplamaya başladılar. Amerikan Ordusu Gestapo'nun başı Heinrich Mueller'i bile kendi yanına çekmişti. Amerikalılar daha sonra ünlü Mueller'i kullanmakla suçlanmamak için onun çalışmalarını finanse etmek için Gehlen'in teşkilatından yararlandılar.[5] Gehlen ve adamları Washington D.C. dışında bir ordu üssünde 10 ay kalarak bu konuda çalışmalar yaptılar.

Amerikan vergi mükellefleri Gehlen organizasyonu kanalıyla binlerce Gestapo, Silahlı Kuvvetler ve SS subayının maaşlarını ödüyordu. Gehlen'in üst düzey yöneticileri arasında Adolf Eichmann'ın baş asistanı ve Yahudi katliamı sorumlusu Alois Brunner de vardı.[6] James Angleton, "Ne yaptığımızı biliyorduk," dedi. "Bunu yaptık çünkü Gehlen Nazilerin kukla hükümet kurduğu yerlerde istihbaratlara ulaşmak için en kestirme yoldu."

Gehlen'le çalışan subay James Critchfield, CIA'in kuruluşunun ellinci yıldönümünde arkadaşlarına, "Aslında bizler birbirimizi kullandık, herkes kendi ulusal çıkarına çalıştı," dedi.

Bu seçim ahlaki körlük dışında, yeni Amerikan istihbaratına onlarca yıl süreyle hatalar getirecekti. Eski Gizli Operasyonlar Yöneticisi Robert T. Crowley, "Gehlen'e bağımlı olmakla yanlış istihbarat konusunda açık hedef oluyorduk," dedi. "Adam ABD yetkililerine ne kadar paranoya yüklerse parası ve gücü de o kadar artacaktı. Aslında Gehlen bir noktaya kadar, bize duymak istediklerimizi söylüyordu. Bu süreçte biz onun grubunun kaçak Naziler için kurtuluş hattı olmasına izin verdik."

Angleton, "Naziler Demir Perde gerisinde olduklarından ve bazı yerlerde Moskova kontrolündeki hükümetlerde çalıştıklarından, onları oralardan kurtarıp bize katılmalarını sağlamaya çalışmak tehlikeliydi, sorunlarla doluydu," diye konuştu. "Ortada büyük bir sorun vardı, çünkü onların Moskova'ya ifşa edildiklerini ve Sovyet istihbaratı için çalışmaya zorlanıp zorlanmadıklarını bilmemiz imkansızdı."

O DÖNEMDE KIZIL korkusu da gittikçe yayılıyordu. Kongre Üyesi Martin Dies'in 1930'lardaki Kızıl tehlikeye karşı savaşını artık yeni kuşak politikacılar yapmaya başlamıştı. Yaşamını Amerikan Komünistlerini avlamakla geçirmiş olan yaşlı General Ralph Van Deman gizli dosyalarını güvendiği politikacılara açıyordu. Ama sonuçta Komünizm dünyada artarken, Amerikalılar öfke ve korkuyla birbirlerine karşı gelmeye başladılar.

Komünizme karşı olan duygulara rağmen savaş sonrası ABD'de karşıistihbarat önemli rol oynamadı. Savaş sona erince ABD savaş zamanı istihbaratçılarının çoğunu görevden aldı. OSS ve askeri istihbaratta başarılı hizmetler vermiş pek çok seçkin ajan evine ve savaş öncesi yaşamına geri döndü.

Amerikan istihbarat toplumunda kalanlar için önemli olan, ne tür kaynaklara sahip olacakları ve bunları kimlerin kontrol edeceği konusuyla ilgiliydi. Donovan ve Dulles daha 1944'te, bir yandan Nazilerle uğraşırken, bir yandan da OSS'nin savaştan sonra sivil bir istihbarat teşkilatı olarak devam etmesi konusunda Başkan Roosevelt'i ikna etmeye çalıştılar. Ama o dönemde OSS bir sürü sorunla uğraşıyordu. Örneğin Dulles'ın Üçüncü Reich'daki en büyük sanayici kaynağının, adı OSS mesaj trafiğinde geçtiği için hemen oradan alınması gerekiyordu. Bu tür hatalar istihbarat teşkilatının savaş sonrası sivil olarak devam edip etmemesi konusunda kuşkular doğuruyordu. Donovan Başkan Roosevelt çevresinde Sov-

yetlerin kötü niyetleri konusunda lobi yapıyordu. Roosevelt ise OSS'nin ikili çalışan ajanlar ve sızmalar konusundaki sorunlarını bildiği için Donovan'la şakalaşıyor, ona "casus teşkilatının su geçiren şemsiyesinden" söz ediyordu.

Roosevelt ölüp yerine Harry Truman seçildi ama Donovan ve Dulles'ın sorunları devam ediyordu. Truman gizli operasyonlar yeteneği olan bir istihbarat servisi fikrine sıcak bakmıyordu. Amerikan şirketlerinin savaş zamanı istihbarat çalışmalarına karışmasına da karşıydı. Wall Street işadamlarının OSS yönetimine gelmesinden hoşlanmıyor ve onların taleplerine pek aldırmıyordu. Eski OSS yetkililerinin büyük lobi çabalarına karşın, Başkan Truman OSS ve on dört bin çalışanının Sovyet tehdidine karşı savaşta öne çıkmasını istemedi. Truman 20 Eylül 1945'te OSS'nin kapatılmasını emretti. Donovan ve Dulles için büyük bir darbeydi bu.

BÖLÜM BEŞ

KUZENLER

ABD KARŞIİSTİHBARATINDA ÖNEMLİ bir yere sahip olacak olan James Angleton İngiliz tavırları ve zarafetine karşın aslında Amerika Batısının çocuğuydu. Adı James Hugh Angleton olan ve herkesin Hugh olarak hitap ettiği babası iriyarı, uzun boylu bir Illinois'lıydı ve Apache kanı taşıyordu. Hugh yirminci yüzyıl başlarında Meksika sınırında Pancho Villa'nın yenildiği savaşta Amerikan Ordusunda General John J. "Kara Jack" Pershing'in emrinde savaşmıştı. Hugh Angleton karısı olacak güzel Carmen Moreno ile Meksika'da tanıştı.

Hugh ve Carmen evlendikten sonra Boise, Idaho'ya yerleştiler ve ordudan ayrılan Hugh National Cash Register Şirketinde satıcı olarak çalışmaya başladı, ağır otomatik kasaları katır sırtına yüklüyor ve bölgedeki kasaba ve şehirleri dolaşıyordu. Angleton'ların oğulları James 9 Aralık 1917'de doğdu. Dindar bir Katolik olan Carmen oğluna ikinci isim olarak Jesus'u (İsa) verdi.

Küçük Jim Angleton babasıyla birlikte ava ve balığa çıkmaya bayılıyordu ama 12 yaşında tüberküloza yakalandı. Aile

onun iyileşmesi için Arizona'ya taşındı. Babası orada ona iyi bir olta balıkçısı olmayı öğretti. Çocuk balık tutamayacak kadar halsiz olduğunda oltalara böcek şeklinde yemler takmaya uğraşıyordu. Oltalar ve balık yemleriyle uğraşmak ona sabırlı olmayı öğretti ve casusluk yeteneğinin temelini oluşturdu. Arizona'da yarı Meksikalı olduğunu söyleyip onunla alay eden çocukların arasında bağnazlığı da öğrendi. Jim çölden nefret ediyordu ve 1933'te, 16 yaşında iken ailesi İtalya'ya gidince çok mutlu oldu.

Hugh NCR şirketinde satış memuruydu ve şirketin gelişen Faşist ekonomisinde İtalya'da neden başarılı olamadığını görmeye gitti. Bir süre sonra şirketle anlaştı ve İtalya bayiliğini aldı. İşi başaramazsa tüm parasını bu yatırımla birlikte kaybedeceğini ailesine söylemedi. 1930'ların sonlarında işleri gelişti ve Hugh İtalya'yı yöneten Faşistlerle iyi ilişkiler kurdu. Hugh, Jim'in de eğitimini tamamladıktan sonra NCR'ye gelip onunla birlikte çalışacağını umuyordu.

Jim üniversiteye ABD'de devam etmek istediği için eğitimini İngiltere'de sürdürüyordu ve bu ülke etkiledi onu. "Orada tam bir İngiliz oldum," diye konuştu. "Eve gittiğimde İngiliz aksanıyla konuşuyordum." Angleton İngiltere'de Malvern Kolejini bitirerek 1937'de Yale'e girdi.

Angleton Meksikalı geçmişinden utanır gibiydi ve bu yüzden İngilizlere benzemek istiyordu. Ama zaten bir sekseni geçen boyu ve incecik vücuduyla bir İngiliz'e benziyordu.

Angleton geçmişini değiştirmek için elinden geleni yaptığını itiraftan kaçınmadı. "Bazı eksik yanlarımı tamamlamak için kendimi başka biri gibi göstermek istedim. Başka insanların yaşamlarını taklit etmeye çalıştım. Bir mimarın bir binayı tasarlaması gibi ben de kendimi tasarladım. Kendimi yeniden yarattım, olduğumdan daha önemli, ilginç ve gizemli görünmeye çalıştım."

Angleton'un diğer dersleri pek iyi değildi ama şiiri çok seviyordu. 1938'de İtalya'da aile dostu olan Faşist şair Ezra Pound'u Yale'i ziyaret etmesi konusunda ikna etti.[1] Şair daha sonra genç Angleton'un bir edebiyat dehası olduğunu söyledi. Angleton, "Her şey fazla abartmalı geliyordu bana," diye konuştu. "Edebi konularda sanıldığı kadar başarılı olduğumu düşünmüyordum ben." Ama edebiyatçı bir adam olarak tanınmaya başlamıştı.

Angleton 1941'de Yale'i bitirdi ve Harvard Hukuk Fakültesine başladığında orada 19 yaşındaki Minnesotalı güzel kız öğrenci Cicely d'Autremont ile tanıştı. Cicely, "Daha ilk günden itibaren birbirimize aşık olduk," diye anlattı. "İnsana heyecan veren romantik bir adamdı o."[2] Hugh Angleton, Jim'in işsiz olduğunu söyleyerek evlenmelerini istemedi. Ama sonra onların uygun bir çift olduğunu gördü. Jim babasını dinlemedi, 1943'te Cicely ile evlendi ve birkaç hafta sonra da askere aldılar onu.

Babası askeri geçmişiyle şimdi İtalya'da OSS'te albay olarak görevdeydi. Oğlunu da ordudan OSS'ye almak istiyordu. Angleton, "Babam savaşın uzun sürmeyeceğini ve benim de savaş sonrasında onunla birlikte çalışacağımı düşünüyordu," dedi. Ama öyle olmadı ve savaş sona erdiğinde Angleton tam bir istihbarat uzmanı olmuştu.

OSS geleceği parlak görünen elemanlarını eğitim için İngiltere'ye, daha çok MI6 (Askeri İstihbarat, Şube 6) olarak bilinen İngiliz Gizli İstihbarat Servisine (SIS) gönderiyordu. Amerikalılar başlangıçtan itibaren istihbarat teşkilatlarını İngiliz kuzenlerinin teşkilatını model alarak kurmaya özen gösterdiler. Ama bu model onlara pek yaramadı; OSS ve barış zamanı devamı olan CIA, eski MI6'nın gücünü olduğu kadar hatalarını da gösterdi.

Londra'ya giden OSS ajanları efsane MI6 Subayı Harold "Kim" Philby ile tanışmaktan mutlu oldular. Kim Philbiy de

Igor Orlov gibi tam bir aktördü, aynen onun gibi kendisine verilen her rolü başarıyla oynuyordu. Operasyonları sonucu kaybolan arkadaşları, aile bireyleri ya da meslektaşları sorun değildi onun için. Onun tek düşündüğü şey misyonunu başarıyla tamamlamaktı.

Philby 1912'de Hindistan'da, Ambala'da doğdu ve eksantrik bir devlet memuru olan babası ona Kipling'in Hindistan'la ilgili bir romanında gördüğü Kim adını taktı. Philby Cambridge Trinity Kolejinden sonra Avusturya ve Almanya'yı gezdi ve Yahudi katliamını kendi gözleriyle gördü. Hitler ve Nazi arkadaşları 1932'de Reichstage'ye seçildiklerinde o da Almanya'daydı. İngiltere'ye döndüğünde bazı yerlerinde yara izleri vardı; Kahverengi Gömlekli Nazilerle kavga eden Alman Komünistlerinin safında yer almış, kavgaya karışmıştı. Nazilerden dayak yediğini anlatırken arkadaşları ona bir kahraman gibi bakıyorlardı.

Philby pragmatik bir idealistti. 1920'lerin sonlarında Cambridge'de duyduğu Komünizm tartışmalarından etkilenmiş, çıkarları için Faşistlere yanaşan sınıf arkadaşlarına kızmaya başlamıştı. Angleton, "Kim'i anlamak için, onun sevimliliği ve zekasının altında, reform tutkusu olan İngiliz üst sınıfına karşı öfke bulunduğunu bilmek gerekir," dedi.

İngiltere'ye dönünce gazete muhabiri oldu ve bu işin tutkularına uygun olduğunu anladı. İlk büyük görevi İspanya İç Savaşı idi. İngiliz-Alman Dostluğu adlı bir derneği paravan olarak kullanan Philby, Cambridge'den arkadaşı olan Guy Burgess'le beraber, İngiltere'de Franco'ya destek için para toplayan Faşist organizasyona sızdı. Grubun eylemlerinde, üzerinde gamalı haç olan flamalar açıkta gösteriliyordu. Philby onlardan tiksiniyordu. Ama Nazilerle Faşistleri destekler gibi göründü ve General Franco ile direkt görüşebilen birkaç gazeteciden biri oldu. Franco Philby'ye İspanya'da kendisiyle beraber her yere gitme olanağı sağladı. Philby bu gezileri

sırasında Franco'nun Cumhuriyetçi muhaliflerini de tanıdı ama bunlar aslında Cumhuriyetin düşmanlarıydı.

1939'da muhalefet çökünce Philby'yi Londra *Times* muhabiri olarak Almanya'ya gönderdiler. Faşist rolü oynaması sayesinde Üçüncü Reich saflarına kolayca sızmayı başardı. Savaş başladığında İngiliz Ordusu Philby'yi ordu birlikleriyle beraber Fransa'ya gönderdi ve Philby orada İngiliz komutanlarıyla dost oldu.

İngilizler çekilip Almanlar Fransa'ya girince Philby Cambridge'den arkadaşı olan ve MI6'da çalışan Michael Straight'le buluştu, istihbaratta çalışmayı kabul etti. Müttefikler istihbaratında Ruslarla işbirliği içinde Nazilere karşı çalışacaktı. Ünlü Sovyet casusu Sandor Rado'nun kurduğu istihbarat ağından yararlanan Philby, Alman askeri sırlarıyla ilgili çok önemli istihbarat topladı. Abwehr'e (Alman istihbaratı) karşı çalışmaları o kadar beğenildi ki 1942'de Londra'ya dönünce OSS'nin gayriresmi irtibat subayı oldu.

Amerikan istihbaratının kurucuları olan, OSS'in başındaki Wild (Vahşi) Bill Donovan, Allen Dulles ve Richard McGarah Helms ile (her ikisi de daha sonra CIA başkanı oldular) o zaman tanıştı Philby. Bu adamların hepsi İngiliz kökenliydi ve cesareti ve sosyal tavırlarıyla ona hayran oldular.

OSS'nin genç ajanları artık gelip ondan öğüt alıyorlardı. Angleton, "Naziler ve Faşistlerle karşı karşıya geldi ve onların İspanya ve Almanya'daki operasyonlarına sızdı. Çalışma tarzı ve deneyimleri hepimizi etkilemişti," diye anlattı.[3] Philby'nin kalabalık bürosu, Londra'nın Batı Ucunda bir binada bulunan OSS merkezinin altındaki kattaydı. Philby'nin Amerikalı kuzenleri ondan düşman ajanlarının nasıl sorgulanacağını, Sovyet müttefikleriyle nasıl çalışılacağını, el dikişi üniformaların nerelerde bulunacağını ve İngiliz centilmenleri gibi hareket etmeyi öğreniyorlardı.

Philby'nin dikkatini en çok çeken Amerikalı, 26 yaşında-

ki James Jesus Angleton oldu. Angleton'un kişiliği –sessiz ve biraz da kederli gibiydi– Philby'yi etkiledi. Daha da önemlisi, ilk tanıştıklarında Angleton ona İngiliz sınıf sistemini sordu. Philby kendisine gelenler arasında en açık olanın Angleton olduğunu sanıyordu.[4] Daha sonra, "Angleton, OSO'nun (CIA'in Özel Operasyonlar Ofisi) genç yüzünü bozan İngiltere hayranlığını açıkça reddederek benim saygımı kazandı," diye yazdı.

Angleton da onun anti-Nazi operasyonlarına hayranlık duyuyor ve onun sosyal vicdana sahip bir İngiliz vatanseveri olduğunu düşünüyordu. Bir konuşması sırasında Philby'yi bir ağabey gibi gördüğünü söyledi.[5]

Philby genç Amerikalıyı kanatları altına aldı ve ona karşıistihbarat konusunda bildiği her şeyi, bir tek istisnası dışında öğretti ki bu istisna şuydu: Kimseye güvenme. Bu eğitim sonunda James Angleton yirminci yüzyılın en büyük, en başarılı casuslarından biri oldu.

Jim Angleton'un özgeçmişi, babasının çevresi, kültürü ve yabancı dil bilgisi nedeniyle OSS onu ilk karşıistihbarat görevi için (X-2) İtalya'ya gönderdi. Angleton babasının eski iş arkadaşlarının yardımıyla, Yahudileri Avrupa'dan Filistin'e kaçıran örgütle temas kurdu[6] ve onlar sayesinde Yahudi katliamıyla ilgili istihbaratı rahatça toplamaya başladı. Raporlarını OSS'deki üstlerine gönderiyordu ama Allen Dulles'un Bern istasyonu bunların Washington'a ulaşmasını engelliyordu. Angleton bu konuda konuşurken, "Washington'nun bu istihbaratı resmen bilmek istemediğini düşündüm, çünkü Roosevelt yardım edecek durumda değildi," dedi.[7]

Yahudileri kaçıran örgütün çalışmalarında savaşın en cesur kadın ve erkekleri vardı ve Angleton onların cesaretlerine hayran oldu. Bunlar savaş sonrasında İsrail'i kuran insanlardı ve Angleton'un onlarla kurduğu kişisel dostluklar tüm kariyerini etkiledi.[8]

Ağustos 1945 başında Avrupa'da savaş bitince MI6 başka-

nı Sir Stewart Menzies Kim Philby'yi çağırdı ve ona önemli bir bilgi verdi. İstanbul'daki NKVD ajanı olan Konstantin Volkov İngiliz ajanlarına iltica etmek istediğini bildirmişti. Volkov kendini kanıtlamak için İngiltere Dışişleri Bakanlığında iki ve MI6'da bir karşıistihbarat casusunun adlarını vermeye hazırdı. O zaman MI6 Sovyet Masası şefi olan Philby, Volkov'un kendisini ele vereceğinden korktu ve Menzies'e, İstanbul'a gidip onu kendi teslim almak istediğini söyledi. İstanbul'a varışını biraz erteledi ve NKVD'yi kendi güvenliğinin tehlikede olabileceği konusunda uyardı. Philby doğrudan İstanbul'a gitmedi ve yolda birkaç kez aktarma yaptı. Ruslar Volkov'u tutukladığı zaman o Kahire'deydi. Volkov Moskova'ya götürüldü ve daha sonra vurularak öldürüldü.

Philby daha sonra İstanbul'a gitti ve olayla ilgili raporunu yazmak için bilgi topladı. Raporunda yazdığına göre, Ankara'daki İngiltere Büyükelçiliğinde bir yetkili telefonda konuşurken muhatabına Volkov'un gerçek adını söylemişti ve Philby Volkov'un Ruslar tarafından yakalanışını bu olaya bağlıyordu.[9]

Philby İstanbul'den dönerken Roma'daki Angleton'u ziyaret etmeyi düşündü. Savaştan sonra Komünistler İtalya'da önemli bir çalışma alanı bulmuşlar ve Angleton da orada kalıp onlara karşı çalışmayı kabul etmişti. Mussolini'nin yenilgisinden sonra Angleton İtalya'daki tüm karşıistihbarat sorumluluğunu almıştı ve güney Avrupa'daki X-2 çalışmaları da buna dahildi.

Roma'daki OSS ofisinde Angleton eski dostuna bir aile sorununu açtı, işi aile yaşamını olumsuz etkiliyordu. Angleton, "Cicely'yi ve çocuğumu yalnız bıraktığımı ve şimdi onları merak ettiğimi söyledim," dedi. "Bu konuda bana neler yapabileceğimi söyledi."

Cicely ve Jim Angleton aile ortamında ve dostları arasında birbirlerini çok seven bir çift olarak görülüyorlardı. Ama Angleton Philby ile tanıştıktan sonra ailesini ihmal etmeye

başladı, işi onun tüm zamanını alıyordu, oğlu James'in doğumunu bile unutmuş gibiydi. Cicely'ye içten bir mektup yazdı ama evine gidemedi. Cicely evliliklerinin artık yürümediğini söylüyordu ama yine de bekledi.

Angleton işinden Wisner ya da Dulles kadar zevk almıyordu. Savaştaki başarısını ya da İtalya'daki çalışmaları için kendisine verilen madalyayı kutlamak aklına bile gelmedi. "Diğerlerinin göremediği tehlikeleri görebilme yeteneğim vardı. Bazıları buna fobi diyorlar. Belki de ben çok fazla şey gördüm," dedi. Yale'deki öğrencilik günlerinden beri uykusuzluk çekiyor, geceleri ancak birkaç uyuyabiliyor ve endişeleniyordu. Kendisini dinleyenlere durmadan, Sovyetlerin Batıyı yutmaya çalışacağını söylüyordu Angleton.

Churchill savaşın sonunda Philby'ye Sovyetlerin kuşkulu hareketlerini gözetleme görevi verdi. Ayrıca Philby'nin MI6'da "Bölüm 5" adıyla yeni bir birim kurma talebini onayladı, bu birim Sovyetlerin İngiltere ve ABD aleyhindeki çalışmalarını izleyecekti. Philby bu görevi sayesinde üst düzey Sovyet yetkilileriyle temas olanağı buldu.

Philby savaş sonrası çalışmalarında sık sık Avrupa kıtasına geçiyor ve Angleton'u da görüyordu. Philby onun istihbarat ajanlarına İncir, Gül, Domates vb. bitki ve meyve isimleri takarak ona espriler yapardı. İkisi de bir Yahudi devleti fikrine sıcak bakıyordu ama MI6 aynı fikirde değildi onlarla. Philby İtalya'da Angleton'un Komünist Partiye sızmasına ve onlara karşı çalışmasına yardım etti ve daha sonra dünyanın her yerinde Sovyetlere karşı yapılan çalışmalara model oluşturdu.

Angleton daha sonra, "Kim bana çok şey öğretti, hiçbir şeyi farz etme, direkt üstüne git derdi," diye anlattı.[10] Angleton çok şey öğrendi ondan ve Mihver güçlerinin casuslarını yakalama konusunda OSS içinde şöhret oldu. Philby'nin teşviki sayesinde Yahudilerle çalıştı ve bu da ona Avrupa ve Ortadoğu'da yeni ufuklar açtı.

Philby Angleton'un Amerikan istihbaratının en üst noktalarına gelmesini istiyordu, çünkü onun işine de yarayacaktı bu ve Angleton da anladı bunu. Angleton'un dostu ve çalışma arkadaşı Robert T. Crowley ise, "Sanırım Philby Jim'de bir siyasi ruh eşini bulduğunu düşünüyordu . . Jim'i ideali ve zekası için sevdi ama onun tutucu bir Amerikalı olduğunu anlamadı."

BÖLÜM ALTI

AMERİKAN İSTİHBARATINI KONTROL ETME SAVAŞI

WILD BILL DONOVAN ve Allen Dulles savaş sonrasında sivil bir casus teşkilatı kurma konusunda Başkan Roosevelt'i ikna etmeye çalışırken bu kurumun başına geçeceklerini düşünüyorlardı. Fakat Federal Araştırma Bürosunun (FBI) efsanevi başkanı J. Edgar Hoover'ın başka fikirleri vardı. Hoover OSS'den nefret ediyor ve FBI'ın savaş sürecinde ABD ve Latin Amerika'da Nazi casus ağını dağıtma konusunda başarısının, teşkilatı öne çıkardığını, yeni bir dünya görevine hazır olduğunu düşünüyordu.

Fakat 1945'te güç durumdaydı Hoover, Komünist casus ağı ABD'de istediği gibi çalışıyor ve hükümet sırlarını Sovyetler Birliğine gönderiyor gibi görünüyordu. Çok güçlü denen FBI onları bir türlü durduramıyordu. Dört yıl önce Sovyet ajanlarının çalışmalarını kanıtlayan bilgiler Hoover'a ulaşmış ama o bunları dikkate almamıştı.[1] Artık bu kayıp zamanı telafi etmesi gerekiyordu ve elinde bunu yapabilecek biri vardı; William King Harvey idi bu ajan.

Bill Harvey FBI'ın yeni kurulan Güvenlik Bölümündeki

üç ajandan biriydi. FBI dosyasındaki resmine bakılırsa John Barrymore'un tombul bir benzeriydi. Ne yazık ki Harvey ve Barrymore'un benzerlikleri sadece fiziksel değildi. Ünlü aktör gibi Harvey de içki ve kadından biraz fazla hoşlanan bir adamdı ve karısı Elizabeth'le de pek geçinemez, hep kavga ederdi. Karısına sevecen bir şekilde Libby der ve o da kocasını Koca Baba diye çağırırdı ama Harvey bazı gecelerini başka kadınlarla geçirmekten vazgeçmezdi. Bazen şiddete başvurdukları, dövüştükleri bile olurdu.[2]

Harvey seçkin bir Ortabatı ailesinden geliyordu. 1936'da Indiana Üniversitesi Hukuk Fakültesinde iken Demokrat Partiden Hendricks İlçesi savcılık seçimine girdi ama dedesinin gazetesinden destek aldığı halde kazanamadı. O zaman nehrin karşı kıyısında, Maysville, Kentucky'de avukatlık yapmaya başladı ama aptalca konuşmalara dayanamadığı için müvekkil kaybetmeye başladı. Bill Harvey Libby ile evlendikten sonra Aralık 1940'ta avukatlığı bıraktı ve yıllık 3.200 dolar maaşla FBI'ın Pittsburg bürosunda göreve başladı. Fakat kısa süre sonra FBI New York Bürosuna atandı.

Harvey TRAMP olayında başarılı olunca J. Edgar Hoover'ın dikkatini çekti. TRAMP Nazi casus ağı için Lond Island'da telsiz istasyonu çalıştıran William Sebold idi, Latin Amerika dahil birçok yerden, Nazi ajanlarından gelen mesajları toplayıp Almanya'da iletiyordu. Harvey, Sebold'u yakaladıktan sonra onu çift taraflı bir casus olarak çalıştırdı ve bir yıl süreyle kullandı. Bu casus ağı çökene kadar Almanya'ya yüzlerce yalan, yanıltıcı mesaj gönderildi.

FBI Harvey'i Eylül 1945'te Elizabeth Bently adında siyah saçlı, iriyarı bir kadını sorgulamaya gönderdi, kadın bir Sovyet casus ağı için kuryelik yaptığını itiraf etmişti. Kadın onlara ABD hükümetinde çalışan yirmi yedi köstebeğin adını verdi. Kadının söylediğine göre Dışişleri Bakanı Edward R. Stettinius'un yardımcılarından Alger Hiss bir Sovyet ajanıydı. Bu bil-

giyi bir yıl önce Whittaker Chambers ve bir süre önce Ottowa'daki NKVD ajanı Igor Gouzenko da vermişti FBI'ya ve Harvey bunu biliyordu. Hiss Harvard mezunuydu, daha önce Yüksek Mahkeme Yargıcı Oliver Wendell Holmes'un sekreterliğini yapmıştı ve Truman'ın dışişleri bakan yardımcısı Dean Acheson'un arkadaşıydı. Eğer o adam bir Sovyet casusuysa vereceği zarar muazzam olurdu.

Hoover Harvey'e söylemeden ve Bently'nin iddiaları kanıtlanmadan önce Başkan Truman'a bir gizli mesaj gönderdi ve hükümette Rus köstebekleri olduğuna dair bilgisi olduğunu söyledi. Birkaç yıl önce bu tür iddialara pek önem vermezdi ama bu kez hemen harekete geçti Hoover, çünkü savaş sonrası sivil istihbarat teşkilatının kontrolü konusunda Donovan ve Dulles ile mücadele halindeydi.

Bently'nin ihbarı Hoover'a büyük bir koz vermişti, Sovyet casusu olarak çalıştığı söylenen 12 devlet görevlisinden beşi daha önce OSS için çalışmıştı. Başkan Truman bunu öğrenince uluslararası istihbarat teşkilatının kontrolünü FBI'a verme konusunda ikna olabilirdi.

Bill Harvey ondan sonra iki yıl boyunça 51 kişiyi araştırdı. Ama böyle hassas bir konu üzerinde uzun saatler çalışması sinirlerini bozdu, çok yordu onu, karısı Libby'yi ve evlatlık olarak aldıkları oğlu Jimmy'yi göremez olmuştu. Ama stresin en büyük nedeni, ele geçirdiği korkunç bilgilerdi.

Bently'nin Harvey'e söylediğine göre, Maliye Bakanı yardımcısı Harry Dexter White ve Truman'ın Beyaz Saray yardımcılarından Lauchlin Currie de Sovyet casusu olarak çalışmışlardı. Harvey politik olarak çok güç durumdaydı. Bu çalışması tam da ülkedeki Sovyet tehdidinin zirvede olduğu bir döneme denk gelmişti. Hoover bu küçük karşıistihbarat birimini Donovan ve Dulles'la mücadelesi nedeniyle kurmuştu ve Harvey biliyordu bunu. Ama şimdi karşılarında büyük tehlike vardı. Harvey bir hata yaparsa ya da Bently yanılıyorsa Har-

vey'nin işi biterdi. Bu senaryo gelişmeye başladı.

Hoover'ın Truman'a mesajından sonra FBI baskı altında kaldı, savcılara casuslar hakkında daha çok bilgi verilmesi isteniyordu. Fakat iki yıllık soruşturmadan sonra bile ellerinde kesin kanıtlar yoktu. Harvey bir süre sonra bazı kanıtlara ulaştı ve daha sonra bunlardan çoğunun doğru olduğu anlaşıldı ama o günlerde mahkeme için yeterli değildi bunlar. Hiçbir tutuklama yapılamadı. FBI'da çıkan söylentilere göre Hoover'ın başı Truman'la ve Harvey'nin başı da Hoover'la dertteydi.

Hoover'ın bu başarısızlığı nedeniyle Amerika'nın yeni istihbaratını FBI'ın oluşturma şansı azaldı. Truman hükümette çalışan insanları suçlayan ama kanıtlayamayan adama güvenemezdi. Sonuçta Hoover ve Donovan birbirlerini iptal ettiler. Başkan Truman FBI ya da OSS'yi bir kenara koydu ve bağımsız yeni bir istihbarat teşkilatı kurmaya karar verdi. Böyle bir teşkilatın kurulması için gerekli yasal hazırlıklar yapılana kadar bu çalışmaları Dışişleri Bakanlığı, Ordu ve askeri istihbarat teşkilatları yürütecekti.

ALLEN DULLES'IN EGOSU Bill Donovan'ı hiç şaşırtmadı. Donovan bir gün duvarları ses geçirmez lambri, deri koltuklu lüks "Dulles odası"nda hükümet dışında bir istihbarat teşkilatı çalıştırma konusunda konuşan avukat Dulles'ı dinliyordu. Bir tanığa göre, hem Truman ve hem de Stalin'i atlatacak planını açıklarken Dulles'ın gözleri parlıyordu.[3]

Donovan ise Dulles'ın aklını kaçırdığını düşündü. Kendisiyle çalışmış olan bu tek taraflı düşünen adama baktı ve "Bizim savaşımız bitte, Allen," dedi.[4] Ama Dulles ona bazı operasyonların yetki alınmadan başlatıldığını söyleyerek şoke etti onu.

Dulles istihbarat teşkilatının geleceğini Başkan ve Kongrenin ellerine bırakmamaya kararlıydı. Kendisi kimseye söyle-

meden bir istihbarat ağır kurmuştu ve bunu Başkan Truman'a bir emrivaki olarak götürecekti. Truman olanları öğrendikten sonra teklifi geri çeviremeyecek ve onların planını kabul etmek zorunda kalacaktı.

Adamlarının "Allen Amca" dedikleri Dulles Ruslara karşı kendi özel savaşını yapıyordu zaten. Dış İlişkiler Konseyini üs olarak kullanarak üç aşamalı bir saldırı planı hazırladı. Önce özel olarak yönetilen bir gölge istihbarat servisi kurdu. İkinci olarak, kontrolü altındaki cephe gruplarıyla işbirliği yapmaları için kendine sadık adamlarını devlet dairelerine yerleştirdi. Üçüncü olarak da kendi lehine bir kamuoyu oluşturmak için medyayı kullandı.

Dulles diğer çalışmaları arasında, Sovyetler Birliğinin Avrupa ve Çin'de faaliyetlerde bulunduğunu basın yoluyla yayarak ülkede korku yaratmaya çalıştı. Truman kendine gelen raporlarda da, orduda, Dışişleri Bakanlığında ve diğer devlet dairelerinde bazı hassas noktalarda az sayıda Komünist bulunduğunu görüyordu. Başkan harekete geçmek zorundaydı ve sonuçta, kötü haberler ve gördüğü gerçek tehdit karşısında Dulles'ın kurduğu teşkilatı kabul etmek zorunda kaldı.[5]

FRANK WISNER BALKANLAR'DAKİ çalışmalarından sonra Wall Street'e bir savaş kahramanı olarak döndü. Kahire, İstanbul ve Balkanlarda Sovyetlere karşı edindiği deneyimler nedeniyle Wisner, Allen Dulles'ın isteğiyle Dış İlişkiler Konseyine katıldı. Duvarları ses geçirmeyen odada yapılan toplantılara katıldı ve Kongreye sunulacak sivil istihbarat teşkilatının planlanması çalışmalarında bulundu.

Fakat eski hukuk firmasında yine savaş öncesindeki sinir bozucu olaylarla karşılaştı Wisner. 1945 sonbaharında fırsat bulur bulmaz hukuk firmasından ayrıldı ve Dışişleri Bakanlığında, İşgal Edilmiş Ülkeler Müsteşar Yardımcısı olarak görev aldı. Patronu da yine Wall Street'ten Charles Saltzman'dı. Bu

görevi Wisner'e Dulles ayarladı ve o da bu birimi kısa zamanda bir istihbarat üssü haline getirdi.

Wisner Almanya, Avusturya, Kore, Japonya ve Trieste ile ilgili planlama çalışmalarının tam ortasındaydı. Doğrudan Almanya askeri valisi General Lucius D. Clay ve Dışişleri Müsteşarı Robert Lovett ile birlikte çalışıyordu. Aynı zamanda teslîminde bulunduğu Reinhard Gehlen'le de temas halindeydi. Gehlen yeni düşman Sovyetler hakkında çok geniş bilgilere sahipti ve Wisner ondan aldığı istihbarattan yararlanıyordu.

1946'da FBI ve OSS ABD'nin Soğuk Savaş istihbarat teşkilatı olma savaşını kaybetmişti. Başkan Truman OOS'yi 1945'te zaten kapamıştı ve Ocak 1946'da Merkezi İstihbarat Grubu (CIG) adıyla geçici bir sivil teşkilatın kuruluşunu onayladı. Truman OSS'yi kapadığında, o zaman Almanya Yüksek Komisyon Üyesi olan John J. McCloy ona, teşkilatın gizli operasyonlar ajanlarını Savaş Bakanlığına vermesin tavsiye etmişti. Yeni teşkilat kurulunca bu elemanlar Truman'ın güvendiği ve merkezi istihbaratın başında bulunan Amiral Sidney Souers'in kadrosuna devredildi. Gerçekte OSS çok büyük bir kayba uğramamıştı, çünkü CIG'ın gizli operasyon yapma yetkisi yoktu, personeli göçmenleri sorguluyor, ekonomik raporları inceliyor ve görev beklerken gazete haberlerini kesip arşiv yapıyorlardı. Gizli operasyon yetkisi Wisner ve Dulles'a verilmişti.

Fakat Dulles için yeterli değildi bu, daha geniş yetkilere sahip olacak bir istihbarat teşkilatı kurmak için medya ve Kongre üzerindeki baskısını sürdürüyordu. Kızıl Korku o kadar büyümüştü ki 1947'de Kongre Ulusal Güvenlik Yasasını çıkardı ve Truman da onayladı, böylece Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC) ve Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) kuruldu.

Dulles oynadığı oyunların sonucu olarak istediği teşkilatı kurdu ve burada Sovyetler Birliğine karşı savaş baştan itibaren aldatmacalara ve yalanlara dayandı. Gariptir ama onun gizlice gerçekleştirdiği operasyonlar Truman'ın işine geliyor-

du. Başkan hükümetin gizli servislerinden rahatsız oluyor gibiydi ama devlet organlarının gizli operasyonlarında paravan olarak kullanılan özel kurumlara da göz yumuyordu. Gittikçe artan Sovyet tehdidi karşısında Truman artık büyük şirketlerin istihbarat konusundaki etkilerini pek düşünmüyordu. NSC de Dulles ekibinin ABD yasalarını ve 2. Dünya Savaşı anlaşmalarını ihlal eden operasyonlarına ses çıkarmıyor ve bunları gizli birtakım direktiflerle yasallaştırıyordu. Bu tür NSC direktiflerinden biri olan Direktif 10/2, OSS kapandığından beri hükümet dışında kalan Allen Dulles'a, şirketleri ve yardım kuruluşlarını kullanarak gizli operasyon yapma yetkisi veriyordu. Beyaz Saray da Amerikan halkını aldatmaya başlamıştı.

WISNER'İN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI'NDAKİ Politika Koordinasyon Ofisi (OPC) teşkilatı çok büyüktü. OPC resmi olarak göçmenlerle uğraşıyor, Uluslararası Kızıl Haçla işbirliği yapıyordu ama gerçekte, Ulusal Güvenlik Konseyinden (NSC) Sovyetlere karşı sabotaj ve diğer gizli operasyonlar yapma yetkisi almıştı.

Wisner 1947 sonlarında Dışişlerinde büyük yetkiyle donatıldı. Operasyonları için izin almıyordu. Dışişleri Bakanı George Marshall'a ya da Savunma Bakanı James Forrestal'a, diğerinden izin aldığını söylüyor ve operasyonunu gerçekleştiriyordu.[6]

Wisner'in OPC'si ABD Ordusunun da desteğiyle kısa sürede anti-Sovyet göçmenlerden oluşan bir istihbarat örgütü kurdu, bu ajanlar Doğu Avrupa'da, Sovyetler Birliğine karşı kullanmak üzere Nazi arıyorlardı. OPC Gehlen'in çalışmalarını da kontrol ediyordu, şimdi merkezini Münih'e taşımış olan Gehlen, Nazi savaş suçlularını, roket bilim adamlarını, matematikçileri, mühendisleri, doktorları ve tüm işe yarayacak adamları sessizce ABD'ye gönderiyordu.

Wisner OPC elemanlarını kendi seçiyordu ve bunların çoğu eski OSS istihbarat ajanları, yabancı dil bilgisi fazla olan

Avrupa doğumlu Yahudiler ve paramiliter tiplerdi. Wisner sivil yaşama dönmüş olan eski ajanları yanına almak için Dışişleri Bakanı Marshall'ı ikna etmiş, yüksek maaşlı kadrolar almıştı ondan. Wisner eleman alımında normal prosedürlere uymak zorunda olmadığı için istediği adamı rahatça alabiliyordu ve bu durum diğer devlet dairelerinde duyulunca homurdanmalar başladı. Bu dedikodu ve homurtular Soğuk Savaş döneminde hep devam etti; teşkilatlar birbirlerine istihbarat vermekten kaçındılar ve bu da Sovyet casuslarının ve özellikle de Igor Orlov'un çok işine yaradı.

WISNER GÖÇMEN DAİRESİ paravanı arkasına saklanarak gizli operasyonlarını sürdürdü. Dulles ise Wisner'i Sullivan and Cromwell hukuk firmasından yönetiyordu. İkisinin arasında irtibatı zeki bir ajan olan ve her zaman doğru yerde bulunmasını bilen Carmel Offie sağlıyordu.

Başkanlara bile söylenmeyen sırlar vardır ve bunlar genellikle yasadışı, anlaşmaları, dinsel ve ahlaki kuralları ihlal eden gizli operasyonlarla ilgilidir ve bunları ancak belirli özellikleri olan bir adam yapabilir ki Carmel Offie böyle bir adamdı.[7]

Offie güçlü ve zeki bir Dışişleri Bakanlığı savaşçısıydı. Dulles'ın Özgür Avrupa Komitesinin hükümetle görüşmelerinde ve en hassas operasyonlarında güvendiği adamıydı. Dulles'a Özgür Avrupa Radyosunu kurmasını ve Sovyet işgali altındaki ülkelerden kaçan göçmenleri burada konuşturup propaganda yapmasını tavsiye eden de Offie idi. Özgür Avrupa Radyosu özel bir istasyon olduğunu söylüyordu ve Batı için başarılı bir propaganda aracı oldu. Vatansever Amerikalılardan toplanan paralarla desteklenen radyo istasyonunun bir hükümet organı olduğunu kimse bilmiyordu.

Bir altmış beşlik boyu, esmer teni ve gür bıyığıyla, Dışişleri Bakanlığındaki Anglo-Sakson Protestanlar arasında ya-

bancı gibi duruyordu. Fakir bir İtalyan kökenli ailenin çocuğuydu ama çok çalışmış ve güçlü bir konuma gelmişti. Ama istihbarat toplumundaki yeri konusunda her zaman mütevazı idi. Arkadaşlarına Dulles ve Wisner'in onu tuvalet temizliği için tuttuğunu söylerdi.

Offie bir eşcinseldi ve o dönemde Washington'da gizli yaşamı olan herkes gibi kendini üstlerine sevdirmeye çalışırdı. Patronuna, karısının doğum gününü hatırlatan hurslı yardımcıydı. Patronun çocuklarıyla meşgul olur ve özellikle aile uzak bir yere atandığında, patronun karısının çeşitli aktivitelerle eğlenmesi için elinden geleni yapardı. Her işe yarayan, vazgeçilmez bir adam olduğunu göstermek için elinden geleni yapardı Offie.

Wisner için çalışmaya başladığında eşcinselliğini gizlemedi Offie. Artık çok güçlenmişti, herkes güveniyordu ona ve artık gizli yaşaması gerekmiyordu.

Dulles bir süre sonra ona güç bir görev verdi. Offie devlet memuru arkadaşlarına, Naziler söz konusu olduğunda asla hassas davranmamaları gerektiğini öğretecekti. ABD bir dizi antlaşma imzalamış ve hükümetin savaş suçlularının korumasını yasaklayan yasalar çıkarmıştı. Offie'nin görevi, yasalara saygılı devlet memurlarının kuralları ihlal etmelerini sağlamaktı.

Bu görevi yapabilmesi için Wisner'in desteğine ihtiyacı vardı Offie'nin ve ona yaklaşmaya başladı ve onu öylesine etkiledi ki yirminci yüzyılın en korkunç ve acımasız savaş suçlularının korunması işinde Wisner'i kendine suç ortağı haline getirdi.

Offie önce Wisner'in tam güvenini kazandı, karısı Polly ve çocuklarıyla ilgilendi ve adeta bir aile bireyi gibi oldu, sevdirdi kendini. Wisner'in ihtiyaç duyduğu sırdaşı ve danışmanı oldu. Başarılı ve etkili bir sosyal yaşam için en ciddi sosyal sorunları çözmesini öğrenmişti. Wisner de Offie kadar zeki bir adamdı ama kararsız ve sebatsızdı. Offie ona bu huyundan na-

sıl vazgeçeceğini ve nasıl her zaman mantıklı olabileceğini öğretti. James Angleton Offie hakkında konuşurken, "Offie öyle akıllı ve kurnaz bir adamdı ki, bir adamı hançerlerken aynı zamanda ona konyak ikram ederek bu konuda nutuk çekebilirdi," dedi.

Wisner ve Offie iyi arkadaş oldular. İkisi de korkunç Sovyet düşmanıydı. Avrupa'nın özgürlüğü için her şeyi yapabilirler, gerekirse Nazileri bile gizlice koruyabilirlerdi.

OFFIE VE WISNER Dulles'ın gündemini izlerken Igr Orlov da emirlere uyuyordu. 1945 ilkbaharında Berlin dışındaki bir toplantıda NKVD albayı ona esir Alman askerleriyle birlikte Rusya'ya gitmemesini, bundan sonra Alexander Kopatzky adında, Almanlarla savaşa zorlanmış bir Polonyalı kimliğini kullanmasını söyledi. Orlov böylece Münih yakınlarındaki bir kaçak insanlar kampına sızabilecekti.

Sovyetler Orlov'un Batıya tekrar sızmasını kolaylaştırmak için ona Kopatzky kimliğini sağladılar. Reinhard Gehlen'den ne kadar yardım göreceklerini tam olarak bilemiyorlardı.

Orlov albayla konuştuktan sonra Kopatzky kimliğiyle bir mülteci olarak Münih'e gitti. Kamplarda karaborsa eşyalar satarak para kazanıyordu. ABD askerlerinin onu yakalamasını istiyordu, böylece özgürlüğü için onlara bazı bilgiler verecek ve iyi bir istihbarat kaynağı olduğunu gösterecekti.

Planı işe yaradı ve Mayıs 1945'te Amerikalılar onu karaborsacılık yaptığı için tutukladılar. Fakat Ordu Karşıistihbarat Teşkilatı (CIC), Kopatzky'nin Alman Genelkurmayı ile Vlasov Ordusu arasındaki irtibat subayı olan Igor Orlov olduğunu eski Nazi arkadaşlarından öğrendi, aradıkları adamdı bu. Kendisine Sovyet istihbaratıyla ilgili sorular sorulunca, Orlov gerçek kimliğinin ortaya çıktığını anladı ve bir süre sonra Amerikalılara yarı Rus olduğunu ve Vlasov'a katılmak üzere Alman-

ya'ya gelmeden önce NKVD'de çalıştığını söyledi.

Ordu karşıistihbarat subayı David Murphy Orlov'un ilk Amerikalı Olay subayı oldu. Murphy çok iyi Rusça konuşuyordu. 1920'li yıllarda Şanghay'a ve daha sonra da San Francisco'ya yerleşen bir Beyaz Rus'un kızı olan Rusça öğretmeni Marion'la evliydi.

Murphy'nin ilk görevi ABD ordusuna sızmaları önlemek ve sonra da Orlov'un bir Sovyet ajanı olmadığını düşünerek, ondan nasıl yararlanabileceklerini planlamaktı. Ama Murphy, insanlardan kişisel bilgi alma konusunda uzman olan Orlov'la başa çıkabilecek bir adam değildi. Bir hata yaptı ve Orlov'la yakınlık kurmak amacıyla bir Rus kızıyla evli olduğunu söyledi ona. Orlov o anda Beyaz Rus kadının Rusya'da bir ailesi olabileceğini düşündü, böylece NKVD gerektiği zaman Murphy'yi bastı altında tutabilecekti.

Orlov işe Murphy ile başladı ve ABD'nin ilk Olay subayları hakkında bilgi toplamaya başladı. Bu subaylar daha sonra önemli yerlere geldiğinde bu istihbarat dosyaları Sovyetler için çok değerli kaynaklar oldu. Orlov Moskova merkezinden, Rus ya da diğer Doğu Bloku ülkelerinden insanlarla evlenmiş Amerikalılar konusunda bilgi istedi. NKVD bu çok değerli bilgileri toplamak üzere dünyanın her yerinde ajanlarını çalıştırmaya başladı.

1947'de Başkan ve Kongre yeni kurulacak istihbarat teşkilatıyla ilgili tartışmalarını sürdürürken, Alexander Kopatzky ya da Sasha[8] Münih'te ABD Ordusu karşıistihbarat bürosu ve Gehlen teşkilatı için çalışmaya başlamıştı bile.

Wisner'in OPC'si anti-Sovyet güçlerden yararlanmaya çalışırken, Orlov eski Rus ve Ukrayna karşı devrim kuvvetlerinde Sovyet karşıtı operasyonların planlanmasında onlara yardımcı oluyordu. Amerikalı Olay subaylarına göre, Orlov karaborsa oyunlarından yararlanarak OPC için Rus ve Ukraynalı partizanları tuzağına düşürüyor ve şantaj yaparak onları Ame-

rikalılar için çalışmaya ikna ediyordu. Ama diğer yandan da Moskova'ya mesajlar gönderiyor ve eski Vlasov Ordusu ve diğer Sovyet karşıtı güçlerden kalan askerlerin Amerikan tarafına geçtiğini ve bunların ilerde Sovyetler Birliğinde, Polonya ve Doğu Almanya'da Sovyetler Birliği devletine karşı devrimde kullanılacağını bildiriyordu.

Orlov biraz daha ileri gitti. Nazilerde başarılı olan tekniği kullandı ve Moskova'nın izniyle OPC için çalışan bazı anti-Sovyet mültecilere şantaj yaparak ikili ajan olarak çalışmalarını sağladı. Sonra da onların Sovyet casusu olduğunu Amerikalılara ihbar ederek tutuklanmalarını sağladı. Bunu çok ağır, adamları birer birer tutuklatarak yaptı ve kendisine olan güveni de iyice artırdı.

BÖLÜM YEDİ

GEORGE WEISZ

PEK ÇOK NAZİ Doğu Almanya'ya, Macaristan'a ve Polonya'ya kaçarak yeni kimlikler altında yaşamaya başladılar. Onları bulmak için Carmel Offie'nin çok cesur ve şeytanla işbirliği yapabilecek adamlara ihtiyacı vardı. Nazi avına çıkan ajanlar onlara, bulundukları yerlerde Amerikan ajanı olarak çalışırlar ve Sovyetlere karşı Soğuk Savaşın kazanılmasında yardımcı olurlarsa savaş suçlarının affedileceğini söyleyecekti.

Offie'nin planı iki aşamalıydı. Önce Sovyet kukla devletlerinde kalan Nazi mühendis ve bilim adamlarını bulmalıydı. Onları ABD'ye kaçırıp Sovyetlerin onlardan yararlanmasını önlemek gerekiyordu. Planın ikinci aşaması daha zordu; işgal edilmiş ülkelerde hükümet ve finans çevrelerinde gizlenmiş olan kurnaz Nazi işbirlikçileri bulmalıydı.

Aradığı kişiler Baltık Denizinden Balkanlara kadar her yerde olabilirlerdi. Bu planın çok ustaca yapılmış olması gerekiyordu ama Offie bunu becerebileceğini söyledi. Ve böylece Frankfurt'taki eski I. G. Farben karargahının on üçüncü katında pek bilinmeyen bir ofiste OPERASYON PAPERCLIP, daha

sonra da NATIONAL INTEREST BAŞLADI. Her iki programın hedefi ABD çıkarlarına uygun Nazileri bulup ABD'ye götürmekti: PAPERCLIP'İN hedefi bilim adamları ve teknik uzmanlardı; NATIONAL INTEREST ise Sovyetler Birliğine karşı politik açıdan yararlı olacak Nazileri arıyordu.

Offie Sovyet işgali altındaki ülkelerde yaşayan Alman işbirlikçilerin Ruslardan çok korktuğunu ve onları bulmanın zor olduğunu biliyordu. Onları bulup Batıya geçirmek için çok iyi bir ajan olmak gerekiyordu. Bu işi yapacak olan kişiler ABD için gönüllü çalışmayacaklarını bilmeliydiler. Offie bu konuyu Wisner'e açtı ama Nazilere ABD'de ne kadar ücret ödenebileceğini sormadı.

1945'in bir ilkbahar gününde Offie'yi bekleyen adam sivil kıyafetliydi. Offie'nin güzel WAC sekreteri (Offie hep güzel sekreterlerle çalışırdı) adamı aktör Charles Boyer'ye benzetti. Adam otuzlu yaşların sonunda, orta boyluydu ve çok güzel giyinmişti. Elinde Macar ve Alman gazeteleri vardı, zarif bir Avrupalı gibi görünüyordu ama konuşması aksansızdı. WAC bürosu adamın dosyasını bir gün önce göndermişti Offie'ye. Sekreter dosyaya baksaydı adamın adının George Weisz olduğunu görecekti.[1]

Weisz 27 Ağustos 1918'de Miskolc, Macaristan'da doğmuş bir Yahudiydi. 1932'de annesi, babası ve kız kardeşiyle birlikte, on üç yaşındayken[2] ABD'ye gelmiş, ekonomik kriz döneminde Manhattan'da bir Macar mahallesinde büyümüştü. 1937'de Stuyvesant Lisesini bitirdi ve sanatı seven ve neşeli bir genç olarak Cooper Union'da koleje başladı.

Annesi Gizelle, Carmel Offie için çalışan memura, "Georgie parasız kalmaktan korkuyordu," diye anlattı. "Babası pek çalışkan bir adam değildi. Onun için George okurken bir yandan da çalışıyor ve bize destek oluyordu." George buna rağmen yakışıklı babasını sever ve New York'ta tanıştığı kadınlara karşı babasının öğrettiği gibi çekiciliğini ustaca kullanırdı.

Aile dostlarının çoğu Macar göçmeniydi. Gizelle Weisz, "Georgie benim gibi neşeli, açık bir insandı . . ama kadınlara karşı babası gibi çapkındı," dedi. Komşular sık sık Weisz'ların evinde toplanır, yiyip içerek sohbet ederlerdi. George'un kız kardeşi Suzanne bir sürü sevgilisi olan ağabeyiyle ilgili olarak, "Georgie'nin Macar göçmeni olmayan bir sürü sevgilisi vardı," diye konuştu. "Çalışkandı ağabeyim ve okulda hiç zorluk çekmezdi."

Yahudi aile yeterince dindar değildi. George göçmen mahallesinin dışında bir yaşam kurabilmek için dininden söz etmemek gerektiğini çok önceden öğrenmişti.

George Cooper Union Kolejinde resim ve heykel eğitimi aldı ama bir sanatçı olarak aile ihtiyaçlarını kolay karşılayamayacağını çok geçmeden anladı. Yarım gün çalışarak kazandığı paralara ailenin ihtiyacı vardı ve George bunun üzerine New York Üniversitesine giderek para getirecek bir meslek edinmek üzere eğitime başladı.[3]

George 1941 sonbaharında, 23 yaşında orduya katıldı ve Kentucky'deki subay adayları okuluna gitti, ABD henüz savaşa girmemişti. George yabancı dil ve istihbarat testlerinde çok iyi notlar aldı, özgeçmişini inceleyen komutanlar onun istihbarat görevlerinde başarılı olabileceğine inanıyorlardı. 1944 başlarında bir istihbarat subayı olarak onu Fort Ritchie, Maryland'e gönderdiler, orada bir düşman ajanını konuşturma konusunda özel eğitim aldı.

Fort Richie'deki bir sınıf arkadaşı Weisz'ın zeki insanlara bile hata yaptıracak kadar doğal ve usta olduğunu söyledi. "İnsanlara acımasızca yaklaşırdı. Sizin güvenini kazanır, size inanıyor gibi görünür ve sonra mahvederdi. Sınıfta derslerini çok hızlı yapardı." Ordu Weisz'ı D-Gününden sonra Avrupa'ya gönderdi, orada önce 14. Zırhlı Tugay ve daha sonra da 28. Piyade Tugayı istihbarat subayı olarak harekâtlara katıldı. Hakkındaki göreve uygunluk raporu çok parlaktı.

Annesine yazdığı mektuplarda sanattan, bahçelerden ve Avrupalı kadınların çekiciliğinden söz ederdi hep. Kız kardeşi, "George Avrupa'da olayların yaşandığı yerin tam ortasında olmaktan çok hoşlanıyordu," dedi.

İlk deniz aşırı görevinden evine dönen Weisz anlattığı maceralarıyla ailesini ve arkadaşlarını hayran bıraktı. Sovyet askerleriyle tank üzerinde gülerek zafer işareti yaparken çekilmiş resimlerini gösteriyordu onlara.

Weisz evde ilk kez olarak Avrupa'da işlerin çok kötü gittiğini ve Sovyetlerin tehdidini anlattı. Annesi, "Daha önce siyasetle pek ilgilenmezdi George," diye anlattı. Ama şimdi ABD Avrupa'yı kurtardığı ve bunda küçük de olsa rol oynadığı için gururlanıyordu Weisz. Ama kız kardeşi onda bir değişiklik sezmişti. "Eskiden olduğu gibi umursamaz bir adam değil artık. Yine kadınlardan ve hoşça vakit geçirmekten hoşlanıyordu ama biraz değişmişti. Üzerine bir durgunluk gelmiş gibiydi." Kız kardeşi ona bir şey olup olmadığını sordu ama George ona bir şey söylemedi.

Offie'nin bürosunda bekleyen Weisz güzel WAC sekreterini pek umursamadı. Ofisin kapısı açıldığında elindeki iki haftalık Macar gazetesini okuyordu. Bir başka güzel sekreter onu alarak labirent gibi koridorlardan geçirdi ve küçük, sade bir toplantı odasına soktu.

Carmel Offie istihbarat ve diplomasi dünyasında adeta bir efsaneydi ve Weisz arkaya doğru taranmış siyah saçlarından ve gür siyah bıyığından hemen tanıdı onu. Offie onu penceresiz ve biraz daha büyük bir başka odaya götürdü ve başka bir büroya girdi. Frank Wisner orada Weisz'ın dosyasını okuyordu.

Macaristan'daki Nazilerin bulunup ABD tarafına çekilmesi görevini başarıyla yapabilecek adamı bulduklarını anlamıştı Wisner. Dosyada Weisz'ın çekiciliğinin istihbarat görevlerinde başarıyla kullanıldığı da yazılmıştı. Dosyadaki bilgiye göre Weisz, yabancı dil yeteneği ve yüksek kültür düzeyi ile, ko-

nuştuğu Almanlardan yüksek rütbeli Naziler ve yararlı olacak bürokratlar hakkında da istenen bilgileri alabilecek bir adamdı. Weisz Yahudi olduğunu hiç açıklamamıştı.

Dosyada Weisz'ın sorgulama taktikleri hakkında da bilgi vardı. Bir arkadaşı, "Weisz bir yetkilinin, Nazi Partisiyle bağlantısı hakkında bir sürü yalan söylediğini ortaya çıkardı," diye anlatmıştı. "Weisz çok sakindi, onunla arkadaş gibi konuşuyordu, ama sonra birden saldırıya geçti ve adamı zorla konuşturdu, bir saat geçmeden bölgedeki tüm üst düzey Nazileri öğrenmişti... George istediği zaman çok sevimli ve çekici olduğu için birden sertleştiğinde karşısındakini şoke ediyordu. İstediği zaman çok sert ve korkutucu olabiliyordu."

Offie'ye göre, Weisz'in zekası ve aldığı sorgulama eğitimiyle bu konudaki deneyimleri onu çok değerli bir eleman yapıyordu. Weisz henüz yirmili yaşlarındaydı ama kırklı yaşlarda olgun bir adam gibi görünüyordu. ABD Ordusu içinde Macaristan'ı tanıyan ve Macar dilini iyi konuşan birkaç subaydan biriydi. Üçüncü Reich'ın en korkunç subaylarını bulup Amerikan tarafına çekme konusunda çok işe yarayacak bir adamdı Weisz. Ama Offie ve Wisner o anda, bir Yahudi'yi Avrupa'daki tüm Yahudileri öldürmek isteyen adamlara göndermiş olacaklarını hiç düşünmediler.

Offie ve Wisner oradan çıktılar ve Weisz'ın yanına gittiler. Offie Weisz'a, "Size Dışişleri Bakanlığı Politika Koordinasyon Ofisinden Frank Wisner'i tanıtayım," dedi. Weisz Amerika'nın tüm gizli operasyonlarını kontrol eden adamın elini saygıyla sıktı.

Weisz için Wisner'le tanışmak, istihbaratın prensiyle tanışmak gibi bir şeydi. Ama Wisner her gün onun gibi bir sürü insanla konuşuyordu. Ama yine de Weisz ile tanıştığına memnun oldu.

Bu görüşmeden sonra Weisz da Wall Street'te, şirketlerde, askeri üslerde ve üniversite kampüslerinde OPERASYON

PAPERCLİP ve OPERASYON NATIONAL INTEREST görevleri için toplanmış çok sayıda erkek ve kadının arasına katıldı.

Weisz için paravan bir görev arayan Wisner ve Offie onu Nuremberg'deki savaş suçluları mahkemesine atadılar. Weisz burada Alman Nazilerini Macaristan'daki görevleriyle ilgili olarak sorgulama olanağı buldu. Dosyalarının nerede bulunduğunu, Macar Nazilerinin nerelerde gizlendiklerini ve yeni kimliklerini sordu onlara.

Weisz onlardan aldığı bilgilerle Macaristan'a gitti. Wisner ona paravan bir görev vermişti, yeni Komünist hükümet yetkilileriyle, savaş nedeniyle yuvalarından kaçmış insanlar konusunu görüşecekti. Weisz de başlangıçta Igor Orlov gibi çalıştı ve gizlenmiş ama pek işe yaramayan Nazileri kurban etti. Bunu yapmasının iki amacı vardı; Hitler yandaşlarını bulup ifşa ederek Sovyet destekli Budapeşte hükümetinin güvenini kazandı. İkincisi ve daha önemlisi, Macaristan'daki Nazi yanlısı yeraltı örgütü Weisz'ın acımasız olduğunu ve kendisine gelen bir insanı, cevaplarını beğenmediği takdirde Sovyetlere teslim edeceğini öğrendi. Orlov gibi Weisz'ın da en önemli silahı korkuydu.

Weisz kendini Macarlara öylesine sevdirdi ki, onu evlerine çağırmaya, akrabalarıyla tanıştırmaya başladılar ve ülke içi seyahatlerinde ona birinci sınıf yolculuk sağlıyorlardı. Hiçbir Amerikan yetkilisi Macaristan'da Weisz'ın kurduğu güçlü ilişkileri kuramadı.

Weisz bazı ajanlarla yaptığı paramiliter operasyonlarla ülkedeki Sovyet hareketleriyle ilgili ekonomik ve askeri istihbarat topluyordu. Ama asıl görevi yararlı olabilecek savaş suçlularını bulup ABD ya da Güney Amerika'ya kaçırmaktı. Güvenlerini ve işbirliğini kazanmak için onlara Amerikan vatandaşlığı ve para ödülü sözü veriyordu. CIA'in kuruluşunu sağlayan yasaya göre, CIA başkanının onayı ile yüz kişi göçmenlik yasasından muaf olacaktı.

WEISZ ORADA ACI çekiyordu. Macar akrabaları ve dostlarından çoğu Naziler tarafından öldürülmüş ya da inanılmaz işkenceler görmüşlerdi. Ama o bu Nazilerden bazılarını kurtaracak, ABD'nin gizli müttefikleri yapacak ve onların ödüllendirilmesini sağlayacaktı. Weisz sorgulamalar sırasında öfkesine hakim olmaya çalışıyor, sakinleşmek için elinden geleni yapıyordu. Daha sonra öfkesini Nazilerle işbirliği yapar Macarlara yöneltti, Nazilerin nerelerde saklandıklarını öğrenmek için onları sıkıştırmaya başladı. Bazen Macar hükümetinin Nazilerle işbirliği yaparak Yahudilerin mahvına sebep olduğunu düşünüyor ve iyice öfkeleniyordu.

Weisz sorgulamaları sırasında gittikçe daha çok sertleşmeye başladı. Yerel Komünist yetkililerle tehlikeli bir oyun oynuyordu. İşin başında kendisinin bir Yahudi ve bir Nazi avcısı olduğunu açıkladı. Bulup kendi yanına çektiği Nazilerden beğenmediği olursa hemen Komünist yetkililere teslim ediyordu. Bunu yaptığı için yetkililer de ona güveniyor, destek oluyorlardı.

Weisz insanları ikna ederek kullanma konusunda o kadar başarılıydı ki arkadaşları ona, "Kara Şövalye" adını taktılar.[4] Nazileri bulmak için evlerini terk etmiş insanlarla işe başladı Weisz. Belirli bir bölgede en yararlı Nazi sempatizanlarını bulduğu zaman onları acı çeken diğer göçmenlerin arasından çekip çıkarıyor, ya kendi kontrolüne alıyor ya da ABD kontrolüne bırakıyordu. Macarlar arasında gizlenen işe yarar Almanlar bulduğu zaman onlara ABD hükümetinde iyi maaşlı işler teklif ediyordu. Weisz'in çalışma arkadaşlarından ve aynı zamanda PAPERCLIP ve NATIONAL INTEREST projelerinde çalışan Clara Grace Follich, "Bilim adamları ve ailelerini ABD'ye kaçırıyorduk," diye anlattı. "Wiesbaden'dan ABD'deki Andrews Hava Kuvvetleri Üssüne uzay programında çalışan bilim adamlarının ailelerini götürüyordum. Ruslar Atlantik üzerinde uçarken bizim onları uçaktan atacağımızı söylemiş ve korkutmuşlardı. Onun için hep yanlarında kalıyor ve onları yatıştırıyordum."[5]

Kendisine C.G. denmesini yeğleyen Clara Grace, Weisz'ın daha ziyade üst düzey Nazi işbirlikçilerinin peşinden gittiğini doğruladı: "Onun hedefleri bankacılar, işadamları gibi Macaristan'ı Nazilere teslim eden insanlardı. Ruslar onları bulup Moskova'ya götürmek isterken biz de ABD'ye kaçırmaya çalışıyorduk." C. G. bazıları savaş suçlusu olsa bile Nazileri ABD'ye kaçırma konusunda ahlaki açıdan tereddüt etmiyordu: "Bizi aya götüren ve Rusları da uzaya çıkaran o adamlardı... Beyinlerini kullanan, ne yaptıklarını bilen ve yetenekli olanlar onlardı aslında, fısıltı bombaları üzerinde çalışıyorlardı."

Weisz bir süre sonra annesini Avrupa'ya çağırdı ama kadın eskiden neşe kaynağı olan oğlunun şimdi nefret dolu bir adam haline dönüştüğünü görünce şoke oldu. Weisz ona Nazileri korudukları için Macarlardan nefret ettiğini söyledi. Aile ortamında Macarlardan söz edilmesini istemiyordu. Gizelle Weisz, "Macarlardan nefret etmişti," diye konuştu. "Bir kelime bile Macarca konuşmamı istemedi. Onunla konuşarak yürürdük ama onlardan söz etmemi istemezdi. Aylar sonra Berlin'e gittiğimde bir daha Macaristan'a dönmeme izin vermedi."[6]

Weisz'ın kız kardeşi Suzanne, "Macar polisi ve halkının Yahudilere yaptıklarından sonra ağabeyim Macarlardan nefret etti," diyerek annesini doğruladı.[7]

George Weisz'ın hayatını okumuş olan üç eski karşıistihbarat ajanı, Weisz'ın Macaristan'a atanmasından sonra ikili hayat yaşamaya başladığını söylediler.[8] Offie ve Wisner, Weisz'ın Macaristan'da doğmuş bir Yahudi olduğu bilgisini özgeçmişinde gözden kaçırmışlardı ama Moskova Merkezi bunu kullanmak istedi. Weisz'ın Macaristan'da akrabaları bulunması gerçeği ortaya çıkınca Ruslar onu kendi yanlarına çekmeyi düşündüler.

NKVD Macaristan'da doğmuş bir Yahudi kökenli Sovyet subayını onu elde etmekle görevlendirdi. Sovyet subayı Weisz'dan otuz yaş büyüktü ve Macaristan'daki akrabaları onları tanıştırdılar.

Weisz her günkü çalışmalarıyla uğraşırken bu deneyimli NKVD uzmanı onun akıl hocası ve arkadaşı oldu. Weisz'a bir Siyonist olduğunu ve üst düzey Nazilerin kaçış yolu olan Odessa adlı gizli yolu kapamaya çalışacağını söyledi Weisz'a. Bir gün Weisz ve Rus subayı ABD'nin yaptığı ahlaksızlığı konuştular. Adam ona ABD'nin koruduğu Nazileri Siyonistler adına avlamanın ABD'ye ihanet anlamına gelmeyeceğini söyledi. ABD sadece eski düşmanıyla değil, on binlerce Macar Yahudi'sini öldürmüş olan adamlarla anlaşıyordu.

Weisz arada bir Siyonist dostuna isim veriyordu. Onun bir NKVD subayı olduğundan habersizdi. Ama istihbarattaki bazı kişilere göre, Weisz çok zekiydi ve olanları anlamaması olanaksızdı.[9] Her halükarda, Weisz yeni Siyonist arkadaşına ilk bilgiyi verdiğinde kolayca geri dönemeyeceği bir yola girmişti.

Weisz Macar Komünist devletine inanılmaz bir sızma hareketi gerçekleştirdi. Wisner ve Offie onun Macar devletine sızarak Nazileri Rusların burunları dibinden çekip aldıktan sonra nasıl olup da Komünist yetkililer tarafından iyi karşılandığını sorgulamadılar.

Weisz bir gün New Almanya'ya dönerken Frankfurt'ta uçaktan indi. Orada 1945 yılında Carmel Offie'nin kendisiyle görüştüğü ilk gün gördüğü genç ve güzel WAC sekreteri Etta Jo McEndree ile karşılaştı, kız PAPERCLIP ve NATIONAL INTEREST için çalışıyordu.[10] George ve Etta birkaç yıl birlikte oldular ama ilişkileri ilk bakışta aşka benzemiyordu. Etta Jo daha sonra, "İşin garibi, birbirimizle hep kavga ederdik," diye konuştu. "Bunun nedenini de bilmezdik. Birbirimizi görmeyi neden sürdürdük onu da bilmiyorum."[11]

Herkesin içinde tartışmalarına rağmen Weisz'ın kızla ilişkisini sürdürmesinin nedeni, Etta Jo'nun, onun ikili çalışması için bir paravan görevi yapması olabilirdi. Weisz'in istihbarat toplumunda ilerlemesi için bu toplum tarafından kabul edilen bir kadınla evlenmesi gerekliydi. Daha da önemlisi, kendisi gi-

bi Amerika dışında doğmuş bir Yahudi ile evlenemezdi. George Weisz görünüşü kurtarmak zorundaydı.

George 1947'de Etta Jo ile evlendi ve Macar halkıyla ilgili annesi ve kardeşine söylediklerine rağmen karısını balayı için Macaristan'a götürdü. Etta Jo'nun söylediğine göre herkes Macaristan'a gitmek istiyordu ama yeni Komünist hükümet herkese giriş izni vermiyordu. Fakat George vize almakta hiç sıkıntı çekmedi[12] Ayrıca o dönemde Amerikalı istihbarat subaylarının emir almadan Komünist ülkelere gitmeleri de yasaktı. Özellikle ailelerin Demir Perde gerisine seyahatleri kesinlikle mümkün değildi. Karşıistihbarat yetkilisi William R. Corson, "Böyle bir seyahatte hemen güvenlik soruları ortaya çıkardı," diye konuştu. "Weisz'ın sorgulanması gerekirdi ve gittikleri her yer ve temas ettikleri kişiler sorgulanmalıydı. Ama böyle bir şey yapılmadı, çünkü Wisner'in adamları dokunulmaz kişilerdi. Onlar için kural yoktu." [13]

Weisz 1948'de askeri görevden OPC ile paravan bir dış göreve atandı. 1949 sonlarında Almanya Yüksek Komiseri John J. McCloy'un[14] kadrosunda bir süre çalıştı ve sonra ünlü Klaus Barbie de dahil olmak üzere birçok Nazi savaş suçlusunun kontrol subayı ve Ordu istihbaratçısı olan Dr. Erhard Dabringhaus'la çalışmaya başladı.[15] Dabringhaus'a göre Weisz, SS Albayı Gunther Bernau'nun da içinde bulunduğu bir Barbie casus ağının peşindeydi.

Weisz 1951'de ABD'ye dönerek Pentagon'da görev aldı ve daha da gizemli bir adam oldu. Kız kardeşinin söylediğine göre, kendisini arayan eski arkadaşlarını bile aramıyordu. Aile bireyleri dışında kimseyle görüşmez oldu, savaş öncesi geçmişine sırt döndü ve Macaristan'la ilgisini ve arkadaşlarını tamamen unuttu. Suzanne ondaki bu değişikliğe şaşırmıştı, "Müthiş bir espri yeteneği vardı... Neşeli bir insandı. Eskiden danslara gider, arabayla gezer, şarkılar söylerdik... Sonra Avrupa'ya geri gitti ve nasıl işler yaptıysa esrarengiz bir adam olup

çıktı. Artık ne dans ediyor, ne şarkı söylüyor ne de gülümsüyordu. Tamamen ciddi bir insan oldu," diye konuştu.[16] Weisz OPC ve Wisner için çalışırken tamamen değişti. İnsanlık dışı, iğrenç işler yaptı, gördü, sert, soğuk ve kaba bir adam oldu.

George Weisz ABD'de uzun süre kalmadı. Almanya'ya döndüler ve o ve Etta Jo Berlin'de CIA için çalıştılar. Weisz orada bazılarının Alexander Kopatzky, bazı kişilerin de Igor Orlov dediği bir adamla tanıştı.

BÖLÜM SEKİZ

ORLOV: VAZGEÇİLMEZ ADAM

GENERAL GEHLEN ORLOV'UN güvenli olduğunu Amerikalılara söyleyince o da bundan nasıl yararlanabileceğini hemen anladı. Amerikan istihbarat teşkilatlarının çoğu Orlov'dan yardım aldığı için, o da onların Avrupa'da Sovyetler aleyhine neler yaptıkları hakkında Moskova'ya rahatça bilgi verebiliyordu. Gehlen ve ekibinin 10 ay süreyle Fort Hunt, Maryland'de kalarak Wisner ve ABD Ordusuyla işbirliği konusunda eğitim aldığıyla ilgili Moskova Merkezinde yapılan spekülasyonları da durdurdu.

Savaş sırasında dostluk kurduğu bazı Gehlen ajanlarından, Münih dışında, Pullach'da, Gehlen için büyük bir yeraltı merkezi kurulduğunu öğrenmişti Orlov. Ruslar bu bilgiyi alınca, kendi kontrollerinde bulunan birçok Nazi subayının bu merkeze sızmasını sağladılar. Her zaman sabırlı olan Sovyet istihbaratçıları, Gehlen'in operasyonlarını en iyi baltalayabilecek adamlarını oraya yerleştirdiler.

Orlov Münih'te Amerikalılarla kişisel dostluk kurmasının kendisine büyük yarar sağlayacağını hemen anladı. Arkadaş

olduğu David Murphy gibi istihbaratçıların bazıları daha sonra ABD istihbarat toplumunda önemli yerlere geleceklerdi.

Orlov zekası ve kurnazlığı sayesinde görevi dışında da operasyonlar yapıyordu. Moskova ona bazı düşük rütbeli Nazilere OPERASYON PAPERCLIP yolunu açmasını söyledi. NKVD ona Almanya'da gizlenen Nazilerin sahte kimlikleri ve adreslerini bildirdi. Orlov bu Nazileri buldu ve onların adına Amerikalılarla anlaşma yapabileceğini söyledi. Orlov'un işbirliği yaptığı Amerikalı istihbaratçılar onun bu teklifini severek kabul ettiler, onun getireceği Nazileri alacaklardı. Daha da önemlisi, Amerikalılar Orlov'a daha yüksek rütbeli Nazilerin adlarını vermiş ve onları bulmasını istemişlerdi ondan. Bu üst düzey Naziler ABD için çok daha önemliydi ve Sovyetler bu adamları kendi kontrollerine almak için hemen harekete geçtiler.

Orlov savaş zamanı yaptığı gibi bazı anti-Sovyet mültecileri şantajla Frank Wisner'in OPC'si için çalışır gibi göstererek aslında NKVD için çalıştırdı. Sonra bunlar Rus casusları olarak Amerikalılara ihbar etti. Böylece en üst kademelerde bulunan Amerikalıların güvenini kazanmaya başladı. Yöntemi hep aynıydı ve mükemmel bir tekniği vardı.

Orlov göçmenler topluluğuna girerek iyi yaşantısı ile onların sevgisini, güvenini kazandı, kendine iyi bir çevre edindi. Carmel Offie'nin Özgür Avrupa Radyosunda, ABD Ordusunda, OPC'de ve hatta İngiliz istihbaratında çalışan Beyaz Ruslarla dostluklar kurdu. Ama sonuçta bu dostların hepsini kullandı ve sonra da ihbar etti. Onları sadece istihbarat sağlamak ve kendi kredisini artırmak amacıyla kullanmıştı.

Igor Orlov insanları kullanma taktiğini kendi kişisel yaşamında da kullandı. George Weisz gibi o da Amerikalılar arasında itibarını artırmak için kendine uygun bir kadın seçti. Sovyetlere düşman birinin bir Nazi ile evlenmeyeceğini herkes biliyordu.

Ordu CID'i 1947 başlarında Orlov'dan bir konuda yardım istedi ve bu da ona büyük bir fırsat sağladı. Birkaç gün önce

polis, Baladini ve Stirner adlarında iki genç Almanı tutuklamıştı. ABD Ordusu denetimi altında olan Alman polisi Baladini sorgulamasında çok sert davrandı ve genç adam öldü. Igor'un ABD Ordusundaki arkadaşları Baladini ailesinin bu olayı uluslararası bir mesele haline getirmesinden korkuyorlardı. Olaydan kurtulan Stirner tanınmış bir Nazi ailesinin çocuğuydu, kız kardeşi Baladini'nin sevgilisiydi. Ordu Orlov'dan bu olayı örtbas etmesini istedi.

Orlov işe Stirner'in kız kardeşiyle başlamayı düşündü. Kızın dosyasını okumuş ve Hitler'in "Aryan" ekibinden iyi bir Olimpiyat yüzücüsü olduğunu öğrenmişti. Savaş başladığında kız Hitler Gençliği'nin önemli isimlerinden biri olmuştu.

Münih'te bir gün Orlov ve göçmen arkadaşı Boris tramvayda Eleonore Stirner'e rastladılar, genç kız kucağındaki iki koca patates kesekağıdını güçlükle taşıyordu. Eleonore siyah saçlı, güzel vücutlu ve flörte açık bir kızdı.

Igor ona, "Ben ve Boris Rus baletleriyiz," dedi.

Eleonore ona, "Sanırım siz baleden ziyade kızlarla ilgileniyorsunuz," diye cevap verdi.

Eleonore daha sonra, "Onları ilk gördüğümde balet olabileceklerini düşünmüştüm zaten. Ama Igor'un çapkın bir erkek olduğu belliydi," diye konuştu.[1] İki erkek Münih'in sanatçılar semti durağı olan Elisabethstrasse'ye gelene kadar sohbet ettiler kızla ve orada onunla birlikte tramvaydan inerek patates torbalarını taşıdılar. Kız onlara teşekkür ederken Igor, "Bizden bu kadar kolay kurtulamazsın," dedi. "Patateslerini evine kadar taşıyacağız."

Eleonore onun bu teklifinden hoşlandı, eve kadar birlikte yürüdüler ve kız orada onlara tekrar teşekkür etti. Ama Igor gitmedi ve "Akşam yemeğine size gelmek istiyoruz," dedi. İki erkek de yakışıklı ve sempatik insanlardı. Kızın annesi onlara Amerikalılarla çalışıp çalışmadıklarını sorunca Igor çalıştığını söyledi. Bayan Stirner o zaman ağlamaya başladı, oğlunun tutuklu olduğunu ve kızının erkek arkadaşının da öldüğünü söy-

ledi. Igor oğlunu kurtarabilir miydi acaba?

Igor ayrıntıları öğrenmek isteyince kız onu üst katta başka bir daireye çıkardı, ölen gencin babası olan üniversite hocası orada yaşıyordu. Yaşlı Baladini onlara Igor'un zaten bildiği olayı anlattı. Bir karaborsacı olan oğlu Alplere kayak yapmaya giderken bir Alman polisiyle silahlı çatışmaya girmiş, Amerikalılar onu tutuklamış ve Alman polisi onu sorgularken oğlu ölmüştü.[2] Eleonore şimdi de ağabeyinin hayatından endişeliydi. Igor onlara yardım edebileceğini söyledi.

Igor'un kendisine gösterdiği yakınlık genç kızı etkiledi. Olayı anlatırken, "Onun yardımını garantilemek için ilk gece yattım onunla," diye anlattı. "Almanya'da neler olduğunu kimse tam olarak bilmiyordu. Yüzbinlerce insan ölüyordu... Açlıktan ölmek istemiyordum." Yakışıklı Igor Orlov genç kıza savaş öncesindeki rahat yaşamını sağlayacaktı. Genç kız bir istihbarat operasyonunda kullanıldığını bilmiyordu elbette.

Igor kızın ağabeyinin işini birkaç gün içinde halletti, genç adam serbest bırakıldı ve Igor onlara başka yardımlarda da bulunabileceğini söyledi. Bayan Stirner onun zor bulunan ekmek, et ve şeker gibi gıda maddelerini kolayca bulup getirmesinden çok etkilendi. Eleonore, "Annem onunla ilişkimizi güçlendirdi, çünkü Igor çok cömertti," dedi.

Igor onların sayesinde orta halli Alman ailelerle tanıştı ve Amerikalıların Pullach'da Gehlen için bir bina inşa ettiği gibi basit bilgiler edindi. Bu konuda Amerikalı arkadaşlarına soru sorsa ondan kuşkulanırlardı. Ama Orlov aileden biriydi ve savaş sırasında Nazilerle işbirliği yapmıştı, bu yüzden Stirner ailesinin dostları da ona istediği bilgileri kolayca veriyorlardı.

Igor'un Eleonore ile ilk kez resmi olarak, Knabe Urov adındaki arkadaşının düğününde çıktı. Eleonore, "Urov monokl takmıştı," dedi. "Düğüne gittiğimde kendimi Rus kontları ve kontesleri arasında buldum, acaba Anastasia da geldi mi diye etrafına bakındım," diyerek şaka yaptı.

Daha sonraki aylarda Urov, Eleonore'a, Orlov hakkında daha çok bilgi verdi ve onunla birlikte Alman istihbaratında çalıştıklarını anlattı. Hatta iki adam bir ara cesaret yarışına girmişlerdi. Eleonore, "Urov bana Sasha'nın cesur, ama kendisinin ondan daha cesur olduğunu söyledi," diye anlattı. "Söylediğine göre, Igor bir hedefe ateş ederken çalıların arkasına gizlenirdi ama kendisi insanlara açıkta, ayakta ateş ederdi hep." Ama genç kız bunu Igor'a anlatınca Igor ona, "Urov silah tutmasını bile beceremez," dedi.

Eleonore, Orlov'un bir başka arkadaşı olan Vladimir Kivi ile de tanıştı. "Onlar hep birlikte dolaşırlardı," diye anlattı. "Igor'un çok iyi, şakacı ve nazik arkadaşları vardı. Ona belki biraz da çok iyi arkadaşları olduğu için aşık oldum." Orlov da Knabe, Boris ve Vladimir gibi arkadaşlarıyla genç kızı etkilemek istiyordu zaten.

Eleonore Temmuz 1948'de Igor'dan hamile kaldı. Kızın annesi onların önlem almadıklarına kızdı ve evlenmelerini istedi. Ama evlenmek için gittikleri Lutheran Kilisesi onların nikahını kıymadı, çünkü Igor onlara Katolik olduğunu söyledi... Katolik Kilisesi de evlendirmedi onları, çünkü kız Lutherandı. Sonunda Amerikan istihbaratının sağladığı sahte kimliklerle 14 Temmuz 1948'de yargıç önünde evlendiler. Igor evlendikten sonra Eleonore'a, sahte kimliklerin onlara Eleonore'un kürtaj yaptırması şartıyla verildiğini söyledi.

Eleonore, "Kürtaj yaptırmam isteniyordu, bunu öğrenince şoke oldum," diye anlattı. "Igor'un söylediğine göre, Amerikalı patronları istiyordu bunu. Bebeği doğurursam Igor işini kaybedecekti." Ama Amerikalı istihbaratçılar Igor'un kendileriyle kürtaj konusunda hiç konuşmadığını söylediler. Aslında Orlov, çocuğu olursa operasyon yeteneğini kaybedeceğini düşünmüştü. Eleonore kürtajı yaptırdı ve bu da pek çok fedakarlıktan biri olarak kaldı.

Eleonore her şeye rağmen mutluydu Orlov'la, yeni bir bi-

siklet almak gibi küçük şeylere çok seviniyordu. "Mutlu bir yaşantımız vardı, sevimli, nazik bir adamla evlenmiştim ve savaştan sonra kötü günleri geride bırakıyorduk."

Yeni evli çift Elisabethstrasse'de bir oda kiraladı ve Eleonore da Droemer yayınevinde çevirmen olarak çalışmaya başladı. Igor hem Amerikalı dostları için ve hem de Droemer'de sevkıyat memuru olarak çalışıyor, ayrıca akşamları, Özgür Avrupa Radyosuyla ilişkisi olan sürgün Ukraynalılarla ilişkilerini geliştiriyordu.

Igor karısına ABD Ordusundan bir ajanla görüşeceğini ve birkaç gün eve gelemeyeceğini söyledi. Ama trenle Doğu Berlin'e geçti ve oradan da otomobille Baden-Baden'e giderek Moskova'daki eski NKVD kontrol subayı ile buluştu. NKVD subayı albaylığa terfi etmişti.[3]

Igor Münih'e dönünce ordu istihbaratı ona Rus mültecilerini izleme görevi verdi. Moskova için çalışanları izleyecekti. Orlov'un resmi mülteci bağlantısı 1930'da Belgrad, Yugoslavya'da kurulmuş olan anti-Sovyet ve anti-Nazi organizasyonu Ulusal İşçi Birliğiydi (NTS). NTS Vlasov hareketini yakından desteklemişti ve Vlasov gibi Nazi düşmanıydı. Toplama kamplarına gönderilen 60 NTS liderinden sadece yarısı sağ kaldı. Savaştan sonra yüz binden fazla Rus ülkesine dönmedi ve NTS'ye katıldı.

NTS Sovyetlere karşı gizlice savaşa hazırlanıyor ve savaş sonrası Sovyetler Birliğine dönen göçmenlerin arasına karışarak Rusya'ya sızan NTS ajanlarına bir eğitim ve sabotaj okulu kurması için Ukraynalı lider Stephen Bandera'ya para desteği veriyordu. NTS üyelerinin Batının ihtiyacı olan Rusça dili avantajı vardı ve Stalin'in Sovyetler Birliğinden nefret ediyorlardı. İngilizler ve Amerikalılar Sovyet karşıtı Rusları organize etmek için NTS'yi kullandıklarından, Igor Orlov Moskova Merkezine isimler, tarihler ve hatta toplantı gündemi gibi tüm bilgileri aktarabiliyordu.

Bir süre sonra Amerikalılar Orlov'a yeni bir paravan görev verdiler, şimdi NTS'nin Sponya adlı haftalık propaganda gazetesinde muhabir olarak çalışıyordu ki gazete, Rusya'da Stalin'e karşı verilen mücadelede kazanılan zaferlerle ilgili abartılı ve yalan haberler vererek Sovyet düşmanlarına cesaret aşılıyordu. Artık "küçük adam" olarak ün yapan Orlov, ABD Ordusundan da para desteği alan gazete sayesinde özgürce çalışıyor, istediğini yapıyordu.

Orlov'un karıştığı garip operasyonlardan biri de Frank Wisner'in on milyonlarca dolara mal olan "Stay Behind Program"ı (Arkada Kal Programı) idi. Sovyetlerin Avrupa'yı işgal edeceğinden korkan ABD önce Sovyet göçmenlerine gerilla eğitimi verdi ve sonra da Batı Avrupa'da gizli yerlere çok miktarda silah, gıda maddesi ve para gizledi. Plana göre bir Sovyet saldırısında bu arkada kalanlar harekete geçirilecekti ama Orlov ve diğerleri gıda maddesi stoklarının çoğunu gangsterlere verdiler ve "geleceğin partizanları" da silahları sattılar.

Amerikalılar eski Vlasov hareketini yeniden canlandırmak ve onun adamlarını Karpat Dağlarındaki anti-Sovyet partizanları takviye için kullanmak istediler. Plana göre partizanlar kış aylarını mağaralarda geçirecek, Sovyet ordusundan gizlenecek ve onları avlayacaktı. Amerikalılar uygun havalarda onlara havadan silah, malzeme ve gıda maddeleri atacaktı.

NKVD ve Kızıl Ordu havadan asker ve ekipman indirmelerinin ne zaman ve nerede olacağını öğrenmek istiyorlardı. Orlov bu istihbaratı kolayca sağlayıp bildirebiliyordu. Wisner'i ve Offie'nin Özgür Avrupa Radyosunu kullanarak onların burunları dibinde Moskova'ya şifreli mesajlar gönderiyordu. 1951'de Sovyet hatları gerisine indirilmek istenen NTS ajanlarının operasyonu, onun bozduğu bir operasyon oldu. Bu plana göre Rus, Çek ve Polonyalı ajanlar telsizli olarak paraşütle kendi ülkelerine indirilecek ve orada çalışacaklardı. Vlasov'la çalışmış olan 23 yaşındaki Kızıl Ordu kaçağı A. I. Osmanov ve

1943'te esir düşen 25 yaşındaki onbaşı F. K. Saratzev ilk giden paraşütçüler arasındaydı.

Paraşütle indirme planlaması mükemmeldi. Gehlen'in adamları ve Amerikalılar iki genç adam hakkında da olumlu menkıbeler uydurdular, onlara son model küçük telsiz cihazlarıyla, doğu Alman yapımı bisikletler ve ihtiyaçlarını sağlamaları için altın ve Rus rublesi verdiler. Uçakları 18 Ağustos 1951 günü Yunanistan'dan kalktı ve iki genç ajan Romanya ile Ukrayna arasındaki Karpat Dağları semalarında paraşütle atladılar. Onlardan önce birkaç telsiz mesajı alındı ama daha sonra haber kesildi. Esir düşmeyen bazı özgürlük savaşçıları da açlıktan öldüler. Sovyetler esir düşenlerin idam edildiğini açıkladılar.

Yukarda adı geçen iki ajan henüz Kuzey Carolina'da Fort Bragg'da eğitim görürken Orlov onların adlarını Sovyetlere vermişti bile. Moskova Radyosu onların idam edildiğini altı ay sonra açıkladı. Bölgeye gönderilen pek çok ajan da onlarla aynı sonu paylaştılar. Stalin güçleriyle çarpışan binlerce insan öldü. O dönemde Almanya'da bu operasyonda çalışan Peter Kapusta, "Sızma operasyonunun daha işin başında öğrenildiği belliydi," diye konuştu. "Paraşütçülerden çoğunun telsizi hiç çalışmadı... Pek çok özgürlük savaşçısı dikkatsizlikler yüzünden öldü."[4]

1954 yılına kadar bu ajanların hepsi yakalandı ve öldürüldü.

Ölenlerin sayısı gittikçe artarken Orlov'un haince operasyonları sürüyordu.

BÖLÜM DOKUZ

BERLİN: YENİ CEPHE ÜSSÜ

BERLİN'İN TAMAMI İLE Doğu Almanya'da olması, Soğuk Savaşta şehri kaçınılmaz olarak bir casusluk merkezi haline getirdi. Şehrin Karlhorst semtindeki Saint Antonius hastanesi Sovyet askeri ve sivil istihbarat ajanlarının adeta yuvasıydı. Karlshorst işgal edilmiş ülkelerdeki Sovyet istihbarat çalışmalarının merkezi oldu.

Sovyetler savaştan sonra esir düşen Alman subay, astsubay ve erlerini Doğu Bölgesine gönderip eğitime aldılar ve Komünist liderler yetiştirmek için çalışmaya başladılar. Hedefleri kendi bölgelerinde (daha sonra Doğu Almanya oldu) NKVD kadar mükemmel bir istihbarat örgütü de dahil olmak üzere yeni bir altyapı oluşturmaktı. Stalin yanlısı Alman Erich Honecker Genç Komünistlerin başına geçti.

Allen Dulles savaş sonrası istihbaratında Berlin'in önemli bir rol oynayacağına pek inanmıyordu, ama yine de Sovyetlerin çalışmalarına karşı, Dahlem semtinde bir zamanlar bir Alman askeri tesisi olan büyük bir binayı alarak orada OSS için ilk Berlin Operasyon Üssünü (BOB) kurdu. Teknik olarak BOB'un ilk başkanıydı Dulles, ama daha sonra güvendiği Ric-

hard M. Helms'i kendi yerine atadı ve yine sevdiği Yüzbaşı Peter Sichel'i de istihbaratın başına getirdi.

Helms bu işin başarılı olabileceğine pek inanmadı ve altı ay sonra Berlin'den ayrılıp Washington'a döndü. Onun yerini Dana Durand aldı ve yardımcısı Sichel'le birlikte BOB'un başarılı olabilmesi için çalışmaya başladı.

Dulles ve Wisner sözde-özel "Proje X" operasyonlarıyla Truman'ın atlatmışlardı ama Berlin Üssü fazla bir şey yapamıyordu. Gelen mültecilerden bilgi toplamaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Üssün en yararlı elemanları çok iyi eğitim almış Almanya doğumlu Yahudilerdi ve göçmenlerden işe yarar istihbarat alabiliyorlardı. Üste görevli, çoğu Ordu istihbaratından ve OSS'den olan bir düzine kadar eleman ise deneyimli olmadıkları bir işi yapmaya uğraşıyorlardı.

1940'ların sonlarında ve 1950'lerde Doğu Bölgesinden Batıya kaçan mültecilerin sayısı muazzamdı. Berlin Duvarı 1961'de yapılmadan önce Batıya yaklaşık dört milyon insan kaçtı. Berlin Üssü ajanları bu göçmenlerden ancak Sovyet hatları gerisinde işe yarar yakınları olanlarla konuşabiliyorlardı, ama göçmenlerin çoğu da uğraştırıyordu onları.

Berlin Üssü göçmenleri kabul etmek ve sorgulamak için Marienfelde Kabul Merkezini kullanıyordu. Bir düzine kadar ajan bütün gün göçmenleri sorguluyor ve sonra Dahlem'deki binaya dönerek raporlarını yazıyorlardı. İşe yarayacakmış gibi görünen kişilerin raporları Wisner'in OPC'sine gönderiliyordu.

Dahlem'deki bina gizli operasyonlar için uygun bir yer değildi elbette. Binada alarm sistemi ve pencerelerde demir parmaklıklar vardı ama güvenlik sistemi yine de yeterli sayılmazdı. Bina geniş bir sokaktaydı ve Sovyet ajanları içeri girip çıkanların fotoğraflarını rahatça çekebilirlerdi. Berlin Üssü üst düzey elemanlarının çoğu Dahlem'de yaşıyordu ve onları evlerine kadar izlemek ve gerçek kimliklerini öğrenmek hiç de zor sayılmazdı.

GENERAL WALTER BEDELL SMITH Ağustos 1950'de Tuğamiral Roscoe H. Hillenkoetter'in yerine geldi ve CIA'in dördüncü direktörü oldu. General yapılması gereken değişiklikleri hemen gördü ve özellikle Wisner hakkında bir süre düşündü. Wisner'in OPC'si teknik olarak CIA'ya bağlıydı ama Wisner aslında bağımsızmış gibi çalışıyordu. Smith tüm istihbarat operasyonlarının kontrolünü kendinde toplamak istiyordu.

Başkan Truman önce onun gizli operasyonlar ve Wisner hakkındaki fikirlerini dinlemek istemedi. Ama Smith diretti ve o grubu kontrolüne alamazsa istifa edeceğini söyledi. Gizli operasyonları kendi kontrolü altına almak için elinde güçlü bir koz vardı ve buna tek kelimeyle başarısızlık denebilirdi.

CIA 1949'da Sovyetlerin iki büyük operasyonunu sezemedi: Sovyetler ilk atom bombasını patlatmış ve Komünistler Çin'i kontrol altına almışlardı. Bu iki olay ABD için öylesine büyük bir darbe oldu ki Savunma Bakanı James Forrestal sinir krizi geçirdi. Daha sonra da tedavi gördüğü Bethesda Deniz Kuvvetleri Hastanesinin dördüncü katından atlayarak intihar etti.

Daha da kötüsü, Haziran 1950'de Kuzey Kore Güneyi işgal etti. ABD istihbaratı şaşkındı. Saldırıyı ne CIA ne de Wisner'in OPC'si haber alabilmişti. Bu istihbarat hatası yüzünden bu savaşta on binlerce Amerikalı da dahil olmak üzere yüz binlerce insan öldü.

OPC hatalarının tümü de Wisner'in omuzlarına yüklenemez elbette. Wisner altı ay içinde personel sayısını dörde katladı. CIA'in başına General Smith geldiğinde Wisner'in teşkilatı CIA ile savaş halindeydi. Smith OPC'nin hatalı operasyonlarının en son sorumlusu olduğunu düşünüyor ve OPC'nin başındaki Wisner'in kendisini atlayıp doğrudan Dışişleri ve Savunma bakanlarıyla temasına çok kızıyordu. Ayrıca Wisner'in Berlin'de neden Sovyetlerle uğraşmadığını da anlamıyordu.

Smith sonunda OPC'nin doğrudan kendisine bağlanması

konusunda Truman'ı ikna etti. William Corson'a göre,[1] General Smith, Wisner operasyonlarının kontrolünü ele geçirmek için CIA'daki tüm gücünü ve yeteneğini kullanmıştı. Ama Truman, Dulles ve Wisner'in operasyonlarını kontrol altına alırken Dulles'ın istediği de oldu. ABD sonunda entegre bir sivil istihbarat teşkilatına sahip oluyordu.

Smith Wisner'in OPC'sini CIA'in yeni Gizli servisi haline getirmeye başladı. Wisner yine Gizli Servisin başında kalıyordu ama Smith DCI olarak başarılı olmak istiyorsa kendisine sadık olan elemanların önemli yerlere gelmesi gerektiğine inanıyordu. Sovyetler Karlshorst'taki istihbarat ve askeri operasyonların güçlendirdikleri için, Smith de Berlin Üssünü CIA'in en güçlü operasyon merkezi haline getirmeye karar verdi.

Peter Sichel yardımcı iken üs şefi oldu. Sichel Fransa'da doğmuştu, annesi Amerikalı, babası ise ünlü bir şarap üreticisi Fransız ailenin çocuğuydu. ABD Ordusunda askerlik yaptı, OSS'ye katıldı ve savaştan sonra CIA'ya girdi. Neşeli, rahat bir adamdı Peter ve Berlin Üssünü çok iyi yönetiyordu.

1951 yılında Şükran Gününden kısa bir süre önce Wally Driver adında genç, küçük rütbeli bir subay geldi Berlin'e. Driver espri yeteneğinden hoşlandığı Yahudi Peter'e, Alman direnişinden elemanlar alma konusunu sorunca Peter ona, "Elbette direnişte Almanlar vardı, ama vergilerini ödemediler," diye cevap verdi.[2]

Peter Sichel eleman alma çalışmasından bıktığı zaman herkese isim tarama görevi verirdi ki istihbaratın en can sıkıcı çalışmasıydı bu. Driver, "Kasım ayında Noel akşamına kadar oda arkadaşım Lucien Conein'le birlikte isim taraması yaptık, adam aradık başka bir iş yaptığımız yoktu hayatımız ranzalarda geçiyordu," diye konuştu. Noel akşamı Driver sıkıntıdan patlamak üzereyken Peter ona geldi ve "Wally Alman sürücü belgen var mı?" diye sordu.

"Hayır efendim."

"Araba kullanabilir misin peki?"

Wally buna evet cevabı verdi ve Peter ona harita, ya da şehir planı okuyabilir misin diye sorunca heyecanlandı. Sonunda hareketli bir operasyona katılacak ve kendini kanıtlayabilecekti herhalde. Şehir planı okuyabildiğini söyleyince Peter ona, "Şuradaki Noel hediyesi dolu büyük paketi görüyor musun?... Otoparktaki arabalardan birini al ve o paketteki hediyeleri dağıtıver," dedi.

MART 1951'DE ELEONORE Orlov'un Münih'teki evinin kapısını çalan uzun boylu, sarışın adam CIA'dan geldiğini söyledi. Adam William Sloane Coffin olan adını ya da Igor'un kontrol subayı olduğunu söylemedi Eleonore'a.

Coffin ikram edilen kahveyi içti, onlarla biraz sohbet etti ve sonra genç çifte Igor'un gazete işinin Berlin'e transfer edildiğini söyledi. Eleonore olayı anlatırken, "Adam kocamın Berlin'e gideceğini söyledi," diye konuştu. "Ben gitmeyeceğimi söyledim ama adam Igor'un hemen gitmesi gerektiğini belirti." Eleonore Igor ve Coffin'in daha önce konuyu konuştuklarını ve anlaştıklarını bilmiyordu. Igor karısının Münih'teki ailesinden ayrılmak istemeyeceğini biliyordu elbette.

Coffin'in görevi, Sovyet kontrolündeki bölgelerde yaşayan hedefleri bulmak için Orlov gibi sürgün Ruslarla işbirliği yapmaktı. CIA, Soyuz bor'by za osvobozhdeniia narodov Rossii, ya da Rusya Halkı Özgürlük Mücadelesi Birliği (SBONR) denen mülteci grubuna güvenebileceğini düşünüyordu. Ama Orlov'un bölüm şefi arkadaşı Knabe Urov da dahil bazı göçmenler sorumsuz davranışlarda bulunuyorlardı. CIA onlarla ilişkilerini gizli tutmaya çalışırken, gruptaki bazı kişiler herkesin içinde gizli operasyonlardan söz ediyorlardı. CIA birkaç ay sonra onlarla ilişkiyi kesmeye hazırdı. SBONR grubunda profesyonelce çalışan tek kişi olarak Orlov görülüyordu.

Igor Berlin'e gittikten bir ay sonra Eleonore'a mesaj gön-

derdi ve onu birkaç gün için de olsa yanına çağırdı. Eleanor bunu kabul etti ve Igor ona nasıl geleceğini anlattı. Eleonore, "Berlin havaalanı Templehof'a uçacak askeri uçağı bindiğimde bana bir daha Münih'e dönemeyeceğimi söylediler," diye konuştu. "CIA ajanlarına göre ben vatansız bir adamla evlenmiştim ve şimdi ben de onun gibi vatansızdım. Eğer Münih'te yaşamak istersem her hafta polise görünmem gerekecekti." Sonradan anlaşıldığına göre Igor'un evlenmek için Eleonore'a verdiği sahte kimlik onu vatansız yapmış ve Igor'un onun üstündeki kontrolünü artırmıştı.

Eleonore Berlin'e varınca Igor ona, "Amerikalıların seni aramasını istemiyorum; benim için çok tehlikeli bu," dedi.[3] Eleonore o zaman ilk kez olarak kocasının, Amerikalı dostları için gazetecilikten başka işler de yaptığından kuşkulanmaya başladı. Ama onun gerçekte tam olarak kimler için neler yaptığını uzun yıllar öğrenemedi.

Bu arada Üs Şefi Peter Sichel Orlov'u yanına aldığı için memnundu. Sonunda Sovyetlere karşı mücadele edebilecek ajanlar getirecek Orlov gibi deneyimli bir adam bulduğunu düşünüyordu. Bir konuda haklıydı Peter; Orlov Berlin Üssünün en deneyimli istihbarat ajanıydı.

BÖLÜM ON

CIA İÇİNDE FBI AJANI

1947 YAZINDA ABD'DE Kızıl Korku Richard Nixon ve Joseph McCarthy gibi politikacıların yüzünden kök salmıştı. Bu konuda söylenenlerin çoğunun abartılı olduğu anlaşılmıştı ama gazete haberlerinin bir kısmı gerçeği yansıtıyordu ve halk ülke yöneticilerinin ve özellikle de istihbarat teşkilatlarının ne yaptığını soruyordu. Çin'de Çankayşek Milliyetçileri Mao Çetung Komünistleri karşısında geriliyor, Sovyetler Almanya'nın kontrolleri altındaki bölgesinden asla vazgeçmek istemiyorlar ve herkes Moskova'nın Manhattan Projesinden atom sırlarını aldığını biliyordu.

FBI karargahında Hoover'ın mutsuz olduğu söylentileri duyuluyordu. Onu mutsuz eden adam, Donovan ve Dulles'la mücadelesinde destek beklediği William King Harvey idi.

Bill Harvey'nin kariyeri de, evliliği de garip bir olay yüzünden karmaşıktı. Daha sonra FBI belgelerinde belirtildiği üzere, Harvey 11 Temmuz'da Virginia'da sadece erkeklerin bulunduğu bir partiye katıldı. Harvey o akşam çok karamsar ve içine kapanık göründü, sessizdi ve çok az içti. Aynı partiye katılan ve oradan onunla çıkan bir ajana göre Harvey'nin ara-

bası geceyarısından sonra saat 12.20'de Rock Creek Parkway'den evine doğru gitmişti.

Ertesi sabah Libby Harvey FBI merkezini aradı ve endişeli bir sesle Bill'in eve gelmediğini söyledi. Kadının güvenlik bölümü şefine söylediğine göre Bill bir akşam önce umutsuz, kederli ve suskundu. Ajanlar Harvey'nin geçtiği yol üzerinde arama yaptılar, ama Harvey yarım saat sonra evine döndü. Büroya söylediğine göre partide sadece iki bira içmişti. Ama eve dönerken arabasıyla büyük bir su birikintisine girmiş, motoru durmuştu, motoru tekrar çalıştıramamış ve sabahın saat 10'una kadar arabanın içinde uyumuştu.

Bu olay başka olayların yaşanmasına neden oldu. FBI onu azami iki saat içinde bulunması gereken bir telefon numarasında bulunmamakla suçladı—FBI'da böyle bir kural vardı ama şimdiye kadar hiç uygulanmamıştı. Daha sonra Hoover'ın yardımcıları tarafından yapılan bir araştırma Harvey'i temize çıkardı. CIA'daki söylentilere göre Bently fiyaskosunda Truman'a iddialarda bulunduğu için bir günah keçisine ihtiyacı vardı Hoover'ın ve bunu Bill Harvey'nin üstüne yıkmaya çalışıyordu. Hoover Harvey'i "daimi görevli" olarak Indianapolis'e gönderince olayın bu olduğuna inananlar arttı.

Söylentilere göre bu görevlendirme ya da atama Harvey için yıkıcı oldu. Bu olaydan önce FBI'daki yedi yıllık görevi süresince hep mükemmel notlar almış, başarılı olmuştu. Bu olay üzerine arkadaşlarına bürokratik savaşlarda pek becerikli olmadığını söyledi ve istifasını vererek ayrıldı FBI'dan.

Anlatılan hikayeye göre Hoover'ın emri ve transferi çok üzmüştü Harvey'i. Harvey yedi yıllık FBI görevinde hep başarılı olmuş, övgüler almıştı. Yakın arkadaşlarına bürokrasi savaşı veremeyeceğini söyledi, istifasını yazdı ve ayrıldı FBI'dan.

Arkadaşlarına söylediğine göre birikmiş parası yoktu Harvey'nin, kimseden de yardım istemiyordu. FBI'dan alacağı

olan yüz günlük maaşını aldı ve kendine yeni bir iş aramaya başladı Harvey. Savaş döneminde OSS Sovyetlere karşı değil, onlarla işbirliği içinde çalıştığı için, yeni CIA şimdi Sovyetlere karşı bir karşıistihbarat bölümü kurmak istiyordu. CIA'in Bill Harvey gibi bir adama, onun da bir işe ihtiyacı vardı.

Harvey'nin CIA'dan ayrılışının hikayesi böyle biliniyordu. Corson daha sonra, "Bill Harvey Hoover'ın CIA içindeki köstebeğiydi," dedi. "Harvey oraya bir casus olarak girdi. CIA'in kadroya aldığı bir sürü OSS ajanının zayıf tarafları vardı ve Sovyetler onları kolayca ikili ajan olarak[1] kullanabilirdi, Hoover ve Harvey de biliyorlardı bunu. Hoover, Harvey'nin FBI'dan kuşkulu bir şekilde ayrılmadığı takdirde CIA'ya alınmayacağını da biliyordu.[2]

Hoover gibi Harvey de OSS ve yeni CIA'ya güvenmiyordu. Güvensizlik, sadakatsizlik üst kademelerde çok görülüyordu ve Harvey OSS içinde Sovyet ajanları bulmuştu. Dikkatli olması gerektiğini biliyordu.

CIA'da göreve başlayan Harvey'nin tavırlarında büyük değişiklik vardı. Eskiden açık konuşan mert bir adam olan Harvey şimdi sıkı ağızlı ve çok sakin biri olmuştu. Daha sonra onun emrinde çalışan bir CIA ajanı, "Kendisiyle diğer CIA yetkilileri arasındaki geçmiş yaşam farkını sanki vurgulamak için her şeyi yapar gibiydi Harvey," dedi.[3]

Bu arada Harvey ailesi sosyal baskı altındaydı. Bill'in ailesi Ortabatının köklü ailelerinden biri olabilirdi ama o şimdi eski, fakat savaşta zenginleşmiş ailelerden gelen Wallstreet avukatları ve bankacılarıyla birlikte çalışıyordu. O dönem Libby için gerçekten zordu. Yüksek eğitim almamış ve şimdi CIA yetkililerinin züppe eşleri arasında kalmıştı. Bill hep meşgul olduğundan Libby oyalanmak için gündüzleri de içiyordu. Şimdi kendini anlamadığı bir sürü sahte tavırla insanın arasında bulmuştu.

Kim Philby FBI ve CIA ajanları arasındaki farkları açık

bir dille belirtmiştir: "FBI ajanları hemen hiç istisnasız, dar görüşlü ama köklü insanlar olmakla gurur duyarlar susadıkları zaman bira içerler ama asıl viskicidir hepsi. CIA çalışanları ise tam tersine kibirli, kozmopolit adamlardır. Absentten söz eder, oda sıcaklığında Burgundy şarabı ikram ederler. Bu sadece küstahlık değildir onlara göre. İki organizasyon arasındaki derin sosyal çatlağı gösterir bu."

CIA'da Harvey gibi sert adamların sayısı pek fazla değildi. Corson onu anlatırken, "Bill Harvey'nin oradakilerden üstünlüğü, düşmanla karşılaşmış olmasıydı, onlar bunu yaşamamıştı," dedi. "Sertliği, acımasızlığı biliyordu o. Harvey'e göre NKVD ve daha sonra KGB suç örgütleriydi... O bir polisti ve karşıcasusluğu bir polis gözüyle görüyordu."[4]

Corson, "Bill Harvey doğru zamanda karşıistihbarata gelmiş doğru adamdı," dedi. Zaman doğruydu, çünkü Ordu Güvenlik Dairesi (Ulusal Güvenlik Dairesi selefi) Sovyetlerin VENONA denen şifresini kırmak üzereydi. Elizabeth Bently'nin Harvey'e söylediği, Sovyetlerin savaş döneminde müttefikleri olan ABD ve İngiltere'yi gözetlediği konusundaki iddialarının bazıları mesaj trafiğinde doğrulanıyordu.

Sovyetlerin CIA'ya sızma niyetlerini Harvey tüm diğer yeni meslektaşlarından çok daha iyi anlıyordu. Fakat onların daha önceden bunu başardıklarını ve sızma hareketinin kendi geleceği üzerinde derin etki yapacağını bilmiyordu.

Harvey CIA'in yeni ve küçük karşıcasusluk ve karşıistihbarat birimi Özel Operasyonlar Ofisinin (OSO) başına getirildi. Harvey'nin ofisi Lincoln Memorial yakınlarında, Mall üzerindeki fareli geçici binalardaydı. Harvey'nin yeni çalışma arkadaşlarından biri de Roma'daki OSS istasyonundan gelmiş James Jesus Angleton adlı zayıf, uzun boylu genç adamdı.

İki adam birbirinden çok farklıydı. Harvey tıknaz, güçlü bir adamdı (Philby ona Armut adını takmıştı) saçlarını arkaya doğru tarardı ve tiroid hastalığından gözleri fırlamıştı. Angle-

ton'un boyu bir seksen iki idi ama daha uzun görünüyordu ve Philby onu anlatırken, "Hayatımda gördüğüm en zayıf adam," derdi. İkisi de şiirden hoşlanıyordu ama Harvey Kipling'i, Angleton ise Yeats'ı seviyordu. Angleton'un gurur duyduğu arkadaşlarından biri de Ezra Pound idi ama Harvey o adamın bir vatan haini, Faşist ve ahmak olduğunu düşünürdü.

Farklı olmalarına karşın iki adam birbirlerini sevdiler. Angleton Harvey hakkında konuşurken, "Kabadayı adamdı," dedi. "Fakat çok zekiydi. Onunla ilgili aklımda en çok kalan şey, yaşadığı olaylardaki en küçük ayrıntıları bile hatırlamasıydı. CIA'ya geldiği ilk aylarda FBI dosyalarından hatırladığı vakalarla ilgili anlattıklarını dinlerdik ondan Hoover o günlerde bize hiç bilgi vermiyordu... Ama Bill'in bize gelişine sevindik."[5]

Harvey önce Angleton'un tipik bir Doğu züppesi olduğunu sandı ama sonra Batıda doğduğunu ve annesinin Meksikalı olduğunu öğrendi. Harvey onun OSS'teki karşıcasusluk deneyimlerinden etkilenmişti ve süper casus Kim Philby ile olan dostluğunu kıskandı.

ABD istihbaratı 1949'da VENONA şifresini kırdığı zaman İngilizler Philby'yi Washington'a gönderdiler; Philby orada FBI ve CIA ile, mesajlarda adı geçen ikili ajanlarla ilgili çalışacaktı. Sovyetlerin kullandığı şifreli isimlerden biri HOMER, diğeri de STANLEY idi. MI6 Philby'yi, Manhattan Projesinin Ruslar adına çalınmasında yardımcı olan HOMER'ın kimliğini açığa çıkarmakla görevlendirdi. İngilizler ve Amerikalılar HOMER'ın Washington'daki İngiltere Büyükelçiliğinde çalıştığına inanıyorlardı.[6]

Washington'da tekrar bir araya gelen Angleton ve Philby çok yakın arkadaştılar. CIA güvenlik kayıtlarına ve Angleton'un eski yardımcılarına göre, Philby Angleton'u haftada birkaç kez ziyaret ediyordu. Angleton da, "Onunla sık sık birlikte yerdik öğle yemeklerimizi," dedi.

Philby aynı zamanda General Smith'in yardımcısı olan Allen Dulles ve Frank Wisner ile de görüşüyordu. Philby o zaman CIA'in en gizli tesisi olan "L Binası"na girebiliyordu.

Harvey Philby'den kuşkulandı ve Angleton'la CIA'daki bazı kişilere tedirgin olduğunu söyledi. Fakat kuşkularını kanıtlayamadı ve Angleton'u ikna edemedi. Bently istihbaratına bakarak kimseyi tutuklayamamıştı ve şimdi de bir şey yapamıyordu.

Harvey, Philby'nin Cambridge'den arkadaşı olan ve Washington'da İngiltere Temsilciliğinde çalışan Donald MacLean'den de kuşkulanıyordu. MacLean'in HOMER olduğunu düşünüyordu Harvey. Sonradan haklı olduğu da anlaşıldı. Maclean birçok ortak İngiliz/ABD operasyonunda çalışırken, 1948 yılına kadar Moskova'ya nükleer bilgiler gönderdi.

Fakat Harvey Maclean'in HOMER olduğunu kanıtlayamadan, İngilizler adamı terfi ettirip Kahire büyükelçiliğine gönderdiler. O arada Philby ve hamile karısı Aileen dört çocuklarıyla beraber İngiltere Büyükelçiliği yakınındaki kiralık bir eve yerleştiler. Bir süre sonra Philby'nin Cambridge sınıf arkadaşlarından bir başkası, Guy Burgess aniden Washington'a atandı. Corson ondan söz ederken, "Hoover Harvey'i, Burgess'in eşcinsel ilişkileri ve ciddi bir güvenlik riski olduğu konusunda uyardı," diye anlattı. Burgess ayrıca çok içen bir adamdı.

Harvey Angleton'un Burgess'e borç para verdiğini görünce şaşırdı. Philby'nin FBI'da kendisine verilen küçük bir büroda VENONA'ya ulaşma olanağı bulması da rahatsız ediyordu Harvey'i. Birçok CIA operasyonunun başarısız olması üzerine Harvey'nin kuşkuları arttı.

Arnavutluk operasyonu da başarısızlıkla sonuçlandı. Bu operasyonda, ABD ve İngiltere doğrudan yapılacak bir harekâtla Sovyet işgalindeki Arnavutluk'u özgürlüğüne kavuşturacaktı. Her zaman iyimser olan Frank Wisner, bu operasyon sunucu, Doğu Avrupa'daki Sovyet kukla hükümetlerinin do-

mino taşları gibi birbiri ardına yıkılacağına inanıyordu.

Corfu Adasında yüzlerce Arnavut göçmenine eğitim verildi. Aralık 1949'da asiler küçük teknelerle Arnavutluk kıyılarına çıktılar. Fakat Rusların bunu bildiği ve Arnavutluk başkenti Tirana hükümetini uyardığı anlaşıldı. Yakalanan yüzlerce Arnavut savaşçı öldürüldü. Estonya, Letonya ve Litvanya'daki operasyonlar da yine aynı şekilde başarısızlığa uğradı.

Harvey, Angleton'un Yahudi arkadaşları arasında bir araştırma yapsaydı Philby, Maclean ve Burgess'in güvenilmez kişiler olduğu konusunda onu ikna edebilirdi. Philby'nin 1936'da evlendiği Avusturyalı Yahudi kızı Litzi Friedman sadık bir Komünistti. Viyana'daki düğünlerine gelen davetliler arasında, daha sonra ünlü Kudüs valisi olan Teddy Kollek de vardı.[7] Kollek ölümünden bir yıl önce, Angleton'u Philby hakkında uyardığını söyledi.

Kollek Eylül 1950'de Angleton'la görüşmek üzere CIA merkezine gitti ve görüşmeden sonra koridorda yürürken Philby'yi görünce şaşırdı. Angleton'un yanına dönerek Philby'nin orada ne yaptığını sorunca Angleton ona, "Kim bizim iyi dostumuz, burada İngiliz MI6 temsilcisi olarak bulunuyor," dedi. Kollek daha sonra, bu konuşma sırasında Angleton'a Philby'nin Komünist bağlantılarını anlattığını ısrarla söyledi ve "Philby'nin Komünist entelektüel çevrelerde pek çok dostu vardı," dedi.[8] Angleton bu olayla ilgili olarak Harvey'e hiçbir şey söylemedi, kayıtlarda buna dair hiç bilgi yoktu.

ABD Dışişlerinde, İsrail ile işbirliğinin Arap İngiliz ilişkilerine zarar vereceği korkusu olduğu için, Angleton İsrail istihbaratıyla (Mossad) ilişkilerini de gizliyordu. Tel Aviv'de istasyon şefi olarak görev yapmış eski bir CIA yetkilisi, "Dışişleri ya da CIA'da İsrail ile açık işbirliğini kimse istemiyordu," diye konuştu. "İsrail, Sovyetler Birliği'nin aldırdığı 181 No.lu Birleşmiş Milletlere Kararı sonucu kurulmuş bir devletti ve bu karar Filistin'in bölünmesine yol açtı... Moskova, Çekoslovakya ve Yugos-

lavya'ya, İsrail'e silah vermesini ve onun pilotlarını eğitmesini emretti. İsrail kolektivist sosyalist bir devletti ve Sovyet istihbaratıyla yakın ilişkiler içindeydi... McCarthy'cilik ortamında hiçbir bürokrat kariyerini tehlikeye atmak istemiyordu."

Bir yetkili Moskova'nın Philby'ye CIA Mossad ilişkisini güçlendirme emri verdiğine inanıyordu. Zaten bu da sonunda gerçekleşti. İlk Mossad direktörü Reuven Shiloah, Moskova ile olan ilişkilerin terk edilmesini ve yeni Amerikan istihbarat teşkilatıyla işbirliği yapılmasını istedi.[9] Resmi işbirliği anlaşması 1951'de imzalandı. Bu anlaşmanın bir maddesine göre, ABD ve İsrail birbirlerine karşı casusluk yapmaktan da vazgeçeceklerdi ama bu maddeye kesin olarak uyulduğu söylenemez.

Harvey ve Philby ilişkileri zaten soğuktu ama Philby'nin evindeki bir yemek davetinde düşmanlık duyguları iyice açığa çıktı. Angleton, Bill ve Libby Harvey ile diğer CIA ve FBI yetkilileri yemeklerini bitirmek üzereydi ki Guy Burges sarhoş bir halde oraya geldi. Libby de sarhoştu ve iyi resim yaptığı bilinen Burgess'ten kendi portresini yapmasını istedi. Sarhoş Burgess hemen bir kağıt kalem aldı ve kadının bacakları ayrılmış ve kasığı abartılı bir şekilde meydanda bir resmini çizdi. Bill Harvey de çok içmişti ama kendini toparladı, Burgess'e bir yumruk attı fakat isabet ettiremedi.

Harvey o akşamdan sonra Philby ve Burgess'ten iyice nefret etmeye başladı. Harvey'nin ısrarlı araştırma ve soruşturmaları ile intikam alma arzusu sonuçta Philby'nin Amerika'daki işini bitirdi. Philby otobiyografisinde şöyle yazdı: "Benim OSO'daki bağlantım Angleton dışında, William J. Howard idi ve eski bir FBI ajanı olan bu adamı Hoover sarhoş olduğu için kovmuştu. Onu evime ilk kez yemeğe davet ettiğimde eski alışkanlıklarının değişmediğini gördüm. Adam yemekten sonra kahvesini içerken sızıp horlamaya başladı ve karısı onu kaldırıp götürdü. Bunu yazmam belki ayıp, bunu kabul ediyorum. Ama Howard daha sonra bana pis bir oyun oynadı ve

ben de bunu intikamsız bırakamazdım."[10] Pis oyun, Philby'yi Sovyet casusu olmakla suçlamaktı.

Guy Burgess ve Donald Maclean 25 Mayıs 1961'de ortadan kayboldular. Bu onların Sovyetler Birliği'ne yaptıkları maceralı uzun yolculuğun başlangıcıydı ve ondan sonra beş yıl süreyle ortalarda pek görünmediler.

General Smith Brgess, Maclean ve Philby ile temas etmiş tüm CIA yetkililerinden ve ajanından onlarla çalışması hakkında rapor istedi. En önemli raporlar Angleton ve Harvey'nin yazdıklarıydı. Angleton'un 18 Haziran 1951 tarihli raporunda İngilizlerle ilişkisine ait ayrı bir not vardı. Bu notta Burgess'le ilgili birkaç hikaye anlatılmıştı, bunlardan birinde Libby Harvey'nin resim olayı vardı, bir başkasında bir Georgetown restoranındaki olay yazılmıştı ki burada Burgess restorana sarhoş ve perişan bir halde gelmiş ve Angleton'dan borç para istemişti. Angleton bu notta gerçekleri açığa vurmamıştı. Komünist bağlantısıyla ilgili Teddy Kollek uyarısından söz edilmiyordu.

Bill Harvey Angleton'un notunu okuduktan sonra kağıdın üstüne, "Hikayenin gerisi nerede? OLOK," diye not düştü. (Harvey Oh Lanet, Oh Kahretsin sözcüklerini OLOK olarak kısaltmıştı). Harvey kendi raporunu bir hafta önce yazmıştı. Bu raporda Philby hakkında her şey vardı, onun bir Sovyet casusu olduğu, Burgess, Laclean ve diğer bazı kişilerle işbirliği yaptığı anlatılmıştı. Harvey'nin birkaç yıl sonra Berlin'de bir arkadaşına söylediğine göre, Philby, Burgess ve Maclean hakkındaki kuşkuları berberde tıraş olurken başlamıştı. Harvey, "İngiliz istihbaratının aslında Philby'ye güvenmediğini anladım," diye anlattı. "Adam o teşkilatın dışındaymış gibiydi. Bunu bir süre sonra anladım."

Nottan sonra Harvey ve Angleton ilk kez karşı karşıya geldiler. Harvey Angleton'u anlayamıyordu. Yakın bir arkadaşına söylediğine göre, Angleton ve Philby arasında bir eşcin-

sel ilişkisi olabilirdi, ya da çok iyi dost oldukları için Angleton onun casus olabileceğine inanmıyordu.

Harvey bir gün dayanamadı ve Angleton'u, Philby'yi korumakla suçladı. Angleton poligraf testine girmek istedi, girdi ve sorunsuz geçti. Ama ondan sonra Angleton ve Harvey'nin ilişkileri düzelmedi.

Harvey'nin raporundaki bazı bilgiler Amerikan ve İngiliz istihbaratlarında sarsıntıya neden olmuştu. General Smith MI6 direktörüne mektup yazarak Philby'yi Washington'dan almasını istedi. İngiliz karşıistihbarat servisi MI5 (FBI'ın İngiliz karşıtı) Philby aleyhine dosya hazırlamaya başladı. Ama Elizabeth Bently'nin diğer casuslarla ilgili iddialarında olduğu gibi, ikili oynayan Philby aleyhine yeterli kanıt yoktu. Sonuçta Philby paçasını yine kurtardı ama MI6'da eski itibarı kalmadı. Fakat Harvey köstebek sayısının arttığına inanıyordu. Olayın üzerine daha güçlü bir şekilde gitmedikleri için MI6'ya kızıyordu Harvey.

Harvey'nin merkezde bir kahraman olması gerekirdi ama öyle değildi. CIA kariyerinde ilerlemeye çalışmak yerine durmadan Philby aleyhine çalışması başarısını önledi. CIA'in geleceğinde Allen Dulles ve Richard Helms gibi adamlar vardı. Allen Dulles için çalışan William Corson'a göre, CIA hiyerarşisinde İngiliz sistemi geçerliydi, dostlukların, OSS'nin ve eskilerin etkisi büyüktü. Corson, "Dulles insanları bu kriterlere göre değerlendirirdi," dedi.

Gerçekte ise Philby CIA liderliği tarafından hâlâ kulübün üyesi sayılıyordu, ama Harvey asla üye olamayacaktı oraya. Yemek davetlerinde can sıkıcı bir adamdı ve Angleton'a karşı davranışı hoş karşılanmadı. Corson, "Bill'in merkezden gitmesini istiyorlardı," dedi. "O da artık orada çalışamayacağını anladı ve Berlin'e gitti."

Berlin Üsse teknik olarak Frankfurt istasyonuna bağlıydı ama General Smith Harvey'e, Üs şefi olarak yetkili olacağını

söyledi. Üssü istediği gibi idare edecek ve istediği adamı kadrosuna alabilecekti. Harvey için iyi bir fırsattı bu, işine yeniden başlayacaktı. Sovyetlere karşı doğrudan mücadele eden yeni, daha güçlü ve daha cesur CIA'in simgesi olacaktı. Corson, "CIA'da Sovyetlerin nasıl çalıştığını gerçekten iyi bilen adamdı Harvey," dedi. "Ve Smith güveniyordu ona... Smith onun sağduyulu olduğunu düşünüyordu. Arkadaş değillerdi ama Smith seviyordu Harvey'i, çünkü ondan direkt cevaplar alacağını biliyordu . . buna ihtiyacı vardı."[11]

Harvey önce, hâlâ eski I. G. Farben kompleksinde bulunan Frankfurt İstasyonunu ziyarete gitti. Orada zeki ve güzel bir eski WAC ve yabancı servis subayı genç kadınla tanıştı, bu subay arkadaşları olan Etta Jo ve George Weisz ile birlikte Carmel Offie ve Frank Wisner için OPERASYON PAPERCLIP'te çalışıyordu. C. G. Follich adındaki bu sevimli kadın subay Harvey için mükemmel bir elemandı. Genç kadın onun tarafını tuttu, onda kabadayılıktan ve sertlikten daha fazla şeyler olduğunu anlamıştı. Harvey de hayatta, merkezdeki züppelerden ve mutsuz evliliğinden daha güzel şeyler olduğunu hatırladı.

Bill Harvey 1952'de Libby'den boşandı ve beş yaşındaki oğlu Jimmy'yi Frankfurt'a götürdü.

Harvey'nin Washington'dan gitmesi CIA'in merkezdeki karşıistihbarat operasyonlarında bir boşluğa neden oldu. Teşkilatta artık Sovyet sızıntısını önleyecek deneyimli biri yoktu. Bu görevin nasıl yapıldığı ve Harvey'in Berlin'deki durumunu nasıl etkilediği, CIA'in tarihindeki karanlık noktalardan biri olarak kaldı.

Harvey Ocak 1953'de Frankfurt'tan Berlin'e gitti ve Berlin Üssünü Peter Sichel'den devraldı. Orada gelecekteki karısı C. G. George ve Etta Jo Weisz ve elbette ünlü Berlin casusu Igor Orlov'la birlikte çalışmaya başladı.

BÖLÜM ON BİR

GİZLEME VE PROMOSYON

İNGİLİZ GİZLİ SERVİSİ 39 yaşındaki Kim Philby'yi Mayıs 1951'de İngiltere'ye geri çağırdı ve sorgulamaya alarak, Guy Burgess'le dostluğu hakkında da sorular sordu ona. Ondan sonraki beş aylık süreçte Philby, Burgess'le arada sırada eşcinsel ilişkide bulunduğunu itiraf etti. Philby bir ara sorgulamadan o kadar sıkıldı ki çocukluğundaki gibi kekelemeye başladı. Fakat o kadar baskıya rağmen açık vermedi, aleyhine kanıt bulunamadı ve sadık bir İngiliz vatanseveri olduğuna herkesi inandırdı.

Fakat MI5 raporunda yine de, "Suç kanıtlanamadı ama kuşkular devam ediyor," diye yazıldı. General Smith'in Sir Stewart Menzies'e, Philby'nin Washington'dan alınmasıyla ilgili mektubu etkili olmuştu. Philby 10 yıllık hizmetten sonra istifa etmeyi kabul etti. Fakat MI6 yetkililerini, Harvey'nin suçlamalarının temelsiz olduğuna inandırdı, ona göre Hoover FBI'ının tipik bir memuruydu. Harvey, Philby'nin büyük bir casus olduğunu söyleyerek onu öven OSS'ye hiç yaklaşmadı. Corson bu konuda, "Bill Harvey çok uğraştı ama onun Philby aleyhine

kanıt bulmasını hep engellediler," dedi.[1] Philby'nin meslektaşlarından birçoğu onun, Amerikalıların Senatör McCarthy korkusunu yatıştırmak için feda edildiğine inandılar.

Philby MI6'dan ayrılınca depresyona girdi. Çocuğu hastaydı, evliliği çökmek üzereydi ve işini kaybetmişti. Kendisiyle uğraştığı için Bill Harvey'i hiç affetmedi..

Harvey Philby'nin vatan haini olduğunu gösterecek kanıt bulamayınca, Philby yandaşları onunla ilgili daha fazla araştırmaya izin vermediler. Harvey'nin MI6'ya Sovyet sızması konusundaki uyarıları da hiç dikkate alınmadı. General Smith ittifakı riske atmayı bile göze alarak Amerikalıların İngiliz istihbaratıyla temaslarını kısıtladı ama onun bu emri de pek uygulanmadı. Allen Dulles MI6 ile yakın işbirliğini sürdürdü ve CIA'daki bir Sovyet uzmanına göre, Dulles, kuzenlerine Kim'in sağlam ve Harvey'nin fazla kuşkucu olduğunu ima etti. Böylece Londra bir süre sonra Harvey'nin kuşkucu haliyle dalga geçmeye başladı.[2]

Harvey'nin Berlin Üssünü yönetmek üzere gönderilmesi de Philby'yi destekler bir hareket olarak görüldü ve Philby'nin dostu James Angleton dış istihbaratın başına getirildi. Angleton'un bürosu Lincoln Anıtına bakıyordu, altı yardımcısı vardı ve İsrail istihbaratının ana temas noktasıydı. Mesleğinde Harvey'nin asla göremeyeceği yerlere gelecek gibi görünüyordu.

Philby küçük emekli maaşıyla ve bazı küçük işler yaparak yaşıyordu. Karısı öldükten ve ailesi parçalandıktan sonra, 1955'te eski mesleği gazeteciliğe döndü ve bir Londra gazetesinde yazmaya başladı.

GENERAL SMITH CIA'in başında uzun süre kalamadı. Harry Truman yeniden katılmadı seçimlere ve Dwight David Eisenhower seçimlerde Adlai Stevenson'u yenilgiye uğrattı. Allen Dulles gibi bazıları Smith'i gizlice eleştiriyordu ve yeni başkan onu tekrar atamadı. Başkan Eisenhower Dulles kar-

deşleri yüceltti; John Foster Dışişleri Bakanı oldu, Allen de Amerikan dış politikası üzerinde etkili bir adam olarak CIA'in başına getirildi. Allen Dulles, Dış İlişkiler Konseyinin ses geçirmez duvarlı odasında Bill Donovan'la konuşmasından yedi yıl sonra ABD'nin baş casusu olmayı başarmış, hayalini gerçekleştirmişti.

Ocak 1953'te Bill Harvey Berlin Üssünün başına gelirken Allen Dulles da CIA'daki koltuğuna oturdu. Yönetimin merkezinde geldiği yeni yeri büroda yarattığı gayriresmi sırlar dünyasından çok farklıydı. İşin ilk günlerinde bazı kötü haberler almasına rağmen yeni görevi ona büyük heyecan veriyordu.

Tüm hatalarına rağmen yeni CIA'in sorumluluğu büyüktü. CIA güvenliğin başındaki Sheffield Edwards bu sorumluluğun simgesiydi ama karşısında birden Allen Dulles adında bir sorun buldu. CIA'in yeni direktörü sadece çapkın bir adam olmakla kalmıyor, kendisiyle beraber OSS'den sorunlar da getiriyordu.

Edwards, Dulles ve Başkan Eisenhower'ın istihbarat danışmanı General Lucien Truscott bir gün Dulles'ın bürosunda toplandılar. Toplantının hemen başında Edwards, "Sayın Direktör, bir sorunumuz var ve bunu General Truscott'a da söyledim," dedi.

Bürosunda uçları tilki başı şeklinde süslü kahverengi terlikleriyle dolaşan Dulles ona devam etmesini söyledi.

"OSS'den CIA ya getirdiğiniz adamlardan altısı ciddi güvenlik riski taşıyorlar."

Dulles Edwadrds'a riskin ne olduğunu sordu.

Edwards'dan önce Truscott cevap verdi ona: "Tanrım, bilmiyor musun Allen? Bu adamlar eşcinsel. Lanet Offie gibi adamlar. Bunu biz biliyorsak Ruslar da biliyordur. Başkan şimdi bunu McCarthy'nin bilip bilmediğini merak ediyor. Çünkü o bunu öğrenirse başımız dertte demektir."[3] McCarthy, Offie'nin bir ordu subayına yaklaşma girişiminde bulunduğu-

nu J. Edgar Hoover'dan öğrenmiş ve bunun üzerine Wisner ve Dulles, Offie'yi daha aşağı bir pozisyona indirmişlerdi.

Dulles onlara gereğini yapacağını söyledi. Robert T. Crowley bu olayı anlatırken, "Dulles bu adamların eşcinsel olduklarını bilmiyordu ve bu haber onu şoke etti," dedi.[4]

Bu eşcinsellerden biri özellikle rahatsız etti Dulles'ı; savaş sırasında Bern istasyonunda görev yapmış olan James Speyer Kronthal, Dulles'ın çalışkan, parlak yardımcılarından biriydi. Dulles'ın CIA'ya getirdiği 60 kişi içinde olduğu için onu poligraf testine sokmamışlardı. Dulles bunu duyunca Edwards'a, Kronthal hakkındaki dosyayı getirmesini söyledi.

Dulles ertesi gün Kronthal'ı Georgetown'daki evine yemeğe davet etti ve onunla birlikte CIA'da neler yapabileceklerini konuşmak istediğini söyledi. Kronthal yakın olan Dulles evine giderken umutluydu, CIA'da üst düzey bir görev alacağını düşünüyordu. Fakat orada dostane, sevecen bir "Allen Amca" bulacağını umarken, daha önce hiç görmediği bir Allen Dulles ile karşılaştı.

Dulles hizmetçiyi gönderdi ve yemek servisini kendi yaptı. Mutfakta iki ajan onların konuşmalarını dinliyorlardı. Robert Crowley, "Dulles onu rahatlatmak için önce şarap ikram etti ve havadan sudan konuştu," diye anlattı. "Sonra konuyla hiç ilgisi olmayan bazı sorular sordu ona. Kronthal neler olduğunu bilmiyordu. Allen ona önce kişisel sorunları için de kendisine gelebileceğini ve sonra da yemeğini yemesini söyledi."

Yemekten sonra Dulles misafirine konyak ikram etti ve "James, benim için çalışmasaydın ne yapmak isterdin?" diye sordu. Kronthal cevap vermek için bir an bocaladı.

Corson hikayeyi şöyle anlattı: "Allen ona kişisel duyguların bazen insanın kariyerini mahvettiğini söyledi. Kronthal'la açıkça yüzleşmedi ama şimdiye kadar yaptığı her şeyin yıkılabileceğini ima etti. Sonra, 'James, insan bazen çıkış yolu bulamaz ve kenara çekilmek zorunda kalır. Bunu düşünmelisin,

çünkü eğer düşünmezsen çirkin şeyler gelebilir başına,' dedi. Onun eşcinselliğinden asla söz etmedi.

Corson, "Allen insanları konuşturma konusunda ustaydı," dedi. "Benim Kronthal dosyasından ve hasar değerlendirmesinden çıkardığım kadarıyla, her şey centilmence konuşularak yapıldı. Dulles Kronthal'ın casus olabileceğini pek düşünmedi. Bunu iki yıl boyunca öğrenemedik. Benzer sorgulamaları her zaman yaptığımız için, benim tahminim, amiri ona gerçeği anladığını söyleyince Kronthal ne olacağını kestirmiş olmalıydı."[5]

Kronthal Okuz İkinci sokaktaki evine yürüyerek gitti, vakit geceyarısını biraz geçiyordu. İkisi Dulles'a ve Richard Helms'e olmak üzere üç mektup yazıp zarfları kapadı ve hizmetçisine de gece geç vakte kadar çalıştığı için sabah geç kalkacağını bildiren bir not yazıp bıraktı.

Bayan Lavina Thomas'ın anlattığına göre, Dışişleri Bakanlığı ertesi sabah telefonla Kronthal'ın nerde olduğunu sorunca, evi temizlemekte olan kadın telefona onun notunda okuduğunu söyledi. Sabah 9.30'da McGregor Gray ve Gould Cassal adlı iki güvenlik ajanı geldiler ve yardımcı kadının itirazlarına rağmen yatak odasına girerek soyunmadan yatmış olan Kronthal'ı bozulmamış yatakta buldular, yerde boş bir hap şişesi duruyordu.

Crowley, "Tahminine göre Allen baskılar artarsa kullanması için özel bir ilaç vermişti Kronthal'a," dedi. "Dr. Sidney Gottlieb ve yardımcıları normal otopside belli olmayacak bir sürü zehir üretirlerdi. New York'un güçlü bir ailesinden gelen Kronthal gizli eşcinselliğinin Senatör Joseph McCarthy için yeni bir dava nedeni olmasına asla dayanamazdı."

Komiser Lawrence Hartnett CIA için olayı örtbas etti. Medyaya intiharın aşırı yorgunluğa bağlı depresyon olduğu açıklandı. Fakat Hartnett bir başka mektubu görmedi. Kront-

hal kız kardeşine yazdığı mektupta eşcinselliğini ve bunun mesleğinde yarattığı sorunları anlatmıştı. Fakat kız kardeş mektubun, "1984'e kadar bekleyemem. Jim." diyen son satırını anlayamadı.[6]

Kronthal olayı da Dulles ve Wisner'in eleman seçiminde ne kadar dikkatsiz olduklarını bir kez daha gösterdi. Kronthal'ın sanat dünyasında karanlık bir geçmişi vardı, savaş döneminde Nazilerle çalışmış ve Yahudilerden çalınan sanat eserlerinin satılmasında aracılık etmişti. Alman istihbaratı işte o dönemde onu yaşı küçük bir Alman çocuğuyla eşcinsel ilişkide bulunurken yakalamış, fakat Kronthal'ın Herman Goering'i tanıması onu kurtarmıştı. Kronthal bu olayın tamamen örtbas edildiğinden emindi.

Ruslar Berlin'e girince Göring'in özel dosyalarını da buldular ve bunların içinde Kronthal dosyası da vardı. Kronthal 1945'te Dulles'ın yerine Bern istasyon şefi olunca NKVD ona tatlı bir tuzak hazırladı. Dışardan getirilen Çinli çocuklar ona yaklaştılar ve eşcinsel ilişkiler sırasında Kronthal'ın filmleri çekildi. James Angleton, "Onun karşı taraf için çalışması olayı teşkilat tarihinin en iyi gizlenen sırrı oldu," dedi. Kronthal, Dulles ve Wisner için çalıştığı dönemde her ayrıntıyı Moskova Merkezine bildiriyordu. Kronthal CIA içindeki ilk köstebekti. Sovyetlere beş yıldan fazla bir süre hizmet etti.

Dulles daha sonra başkalarının da Sovyet casusu olduğunu öğrendi. Fakat bu olaya bir istihbarat sorunu olarak değil de siyasi bir sorun olarak baktı. En çok korktuğu şey, Sovyet ajanı olan bir eşcinseli önemli yerlere getirdiğini Senatör McCarthy'nin öğrenmesiydi. Geride kalan vatan hainlerinin üzerine gideceğine, kuşkulu düşman casuslarını ortaya çıkarmasından korktuğu Harvey gibi adamları güçlü pozisyonlardan uzaklaştırmaya çalıştı.

Philby olayında Harvey'e kızan Angleton için bu bir güç kazanma fırsatıydı. Harvey Almanya'ya gittikten sonra Angle-

ton İsrail istihbaratı Mossad'la ilişkileri geliştirmeye çalıştı. Şimdi Dulles ona CIA ötesine kadar uzanabileceği bir güç ve fırsat veriyordu.

CIA karşıistihbarat biriminin başında sert ve zeki bir albay olan Donald Galloway vardı. Sheffield Edwards gibi Galloway da siyasi oyunlara başvurmazdı. Angleton, Kronthal olayı hakkında yeterince bilgi sahibiydi ve bu sorunu sessizce hallederse Kronthal'ın diğer arkadaşları olan Dulles ve Richard Helms ile diğer bazı kişilerin kendisine minnettar olacaklarını biliyordu. Bu ya da başka nedenlerle karşıistihbaratın başındaki Galloway'in yerini değiştirmeyi başardı Angleton.

Kronthal dosyasını incelemiş olan William Corson, "Angleton'un karşıistihbarat işini nasıl becerdiğini kimse anlayamadı," dedi. "Fakat bunun sonucu olarak Kronthal olayının hasar değerlendirmesi asla tamamlanamadı. Bana göre Angleton, Kronthal ve Dulles araştırmasına Güvenlik Ofisinin baskısını önleyerek karşıistihbarat olayına el atmıştı." Guy Burgess ve Donald Maclean'i asla anlayamamış olan Angleton şimdi CIA'yı Sovyet sızmalarından koruyacak olan ekibin başındaydı.

Casusları tutup kullanan ve kurumları sızmalardan koruyanlar arasındaki hizipleşme her istihbarat teşkilatında görülen bir gerginlik nedenidir. Polis teşkilatındaki iç işler departmanı gibi, karşıistihbarattan sorumlu olanlar da saha ajanlarına cadı avcıları gibi görünürler. Kadrosunda 120 ajan çalıştıran Angleton da çok geçmeden CIA'in en korkulan adamı oldu.

Eski DCI Hank Knoche, Angleton'un işinin çok zor olduğunu anlatırken, "Bu işi yaparken insanın neredeyse yüzde yüz paranoyak olması gerekir," dedi. "İnsan her zaman en kötüyü düşünmek durumundadır. Elinde kanıt olmasa bile teşkilatında köstebek olduğunu düşünürsün, huzurun kaçar, kimseye güvenemezsin."[7]

Angleton'da bu güçlükler kendi gariplikleriyle şiddetlendi. Berlin'de çalışan Kisevalter Angleton'u hep garip buldu. İn-

giliz istihbaratından bazı ziyaretçiler geldiler ve Angleton onlara bir Çin Restoranında yemek daveti verdi. Misafirlerden biri de Kisevalter'dı. Bir ara konuşurlarken Kisevalter onu övmek amacıyla Angleton'un Yale mezunu olduğunu söyledi ama Angleton birden öfkelendi ve "Ben asla gitmedim Yale'ye" diye bağırdı, Kisevalter şaşırdı ve "Sana okul katalogunu mu göstereyim istiyorsun," dedi.

Angleton karşıistihbaratın başına gelince onunla Harvey arasındaki gerginlik arttı. Berlin Üssünde çalışmış olan Don Morris, "Angleton bize durmadan telgraf çekiyordu, başımız dertteydi onunla," diye konuştu. "Mesajların çoğu da çılgınca şeylerdi. Bir gün elinde yaklaşık on beş isim olan bir adam bize sığındı... Angleton bunu öğrenince bize yine mesaj çekerek, 'O adamı hemen tutuklayın!' dedi. Harvey ona, 'Elimizde geçerli neden ve kanıt olmadan Alman polisinden bir adamı tutuklamasını isteyemeyiz,' diye cevap verdi. 'Burası ABD'den beter. 24 saat içinde kanıt bulabilir miyiz?' Angleton yeni bir mesaj gönderdi ve 'Adam kaçmadan tutuklatın onu,' diye ısrar etti. Polis onu tutukladı ama adamın hiçbir suçu yoktu ve ondan sonra Angleton da sustu, bir daha mesaj çekmedi."

Morris'in anlattığına göre bu tür olaylar öylesine artmıştı ki Üsteki insanlar endişe etmeye başladılar: "Saha ajanlarının eski bir deyimi vardır: çalıştıkları ajanlarla hangi köşede buluşacaklarının söylenmesini istemezler. Angelton ABD'deki koltuğundan herkese talimat veriyor ve çoğu zaman da sahada felaketlere neden oluyordu." Morris ve diğerlerine göre, Angleton'un karşıistihbarat (karşıcasusluk-casuslarla mücadele) örgütü kötü bir üne sahipti. Morris, "Bu teşkilat beceriksizlerin atıldığı bir çöplük gibiydi," dedi. "Evli bir çiftte kadın çok değerliyse ve erkek başarısızsa onu CI'ye (karşıistihbarat) atarlardı."

Sovyetler Philby'den Angleton hakkında çok şey öğrendiler, onun CIA'in gizli haberleşmesine, operasyonlarına ve bel-

gelerine kolayca eriştiğini biliyorlardı. Sovyetlere göre önemli bilgilere ulaşmanın en kestirme yolu CI idi.

Angleton ayrıca Kronthal olayı konusunda bildikleri sayesinde kendine yaklaşık yirmi yıl süreli bir iş güvenliği sağlamıştı ki istihbarat tarihinde eşi yoktu bunun.

BÖLÜM ON İKİ

BERLİN'DE SERT ADAM

BILL HARVEY'NİN BERLİN'E gelmesi oradakiler üzerinde adeta soğuk duş etkisi yaptı. Berlin Üssü askeri istihbarat ve Wisner'in OPC'si yanında sönük kalmıştı ve Üssün istihbarat açısından hiçbir değeri kalmamış gibi görünüyordu.[1]

Harvey Berlin Üssünü Sovyetlere karşı cesurca mücadele verebilecek şekilde yeniden düzene sokmaya başladı. Dulles ona, CIA'in yaşamını sürdürebilmesi için Berlin'de başarılı olması gerektiğini söylemişti. Üst düzey bir Sovyet uzmanı, "ABD'nin üzerinde mantıksız bir Komünizm korkusu varken, yönetimin elinde de Sovyetlerin ne yaptığını öğrenmek için birkaç olanak vardı," dedi.[2] Bir başka yetkili, "Harvey BOB kanalıyla Rusya'da neler olduğunu anlamanın kendi sorumluluğu olduğunu biliyordu," diye konuştu. "Rus ordusuna ve KGB'ye sızabilirse gerçek istihbarat alabilecekti."[3]

Harvey Berlin'de gördüklerinden memnun değildi ama diğerleri için de geçerliydi bu. Berlin Üssü ajanlarını toplayan Harvey onlara Rusların suçlu ve kendilerinin de polis olduğunu söyledi, sonra da NKVD'nin ABD'de nasıl çalıştığını anlattı.

Onlara, İngilizce olarak "Ateşiniz var mı?" diye sordu ve adamlarının şaşkın gözlerle kendisine baktığını görünce fildişi kabzalı tabancasını çekip havaya kaldırdı.

Harvey Almanca bilmiyordu ve öğrenmeye de niyetli değildi, adamları şaşırdılar buna. Savaş döneminde Nazi casuslarını kovalama konusundaki deneyimi ve kulağına gelen Alman zulmü hikayeleri nedeniyle onlara "lanet Krautslar" diyor ve nefret ediyordu Almanlardan. Bunun için onların dilini öğrenmek istemiyordu. Almanya'daki yaşamının büyük bölümünü sahte dergi fotoğrafçısı olarak geçirmiş olan Wally Driver bunu anlamıyordu ve "İnsan görev yerindeki dili bilmeden işe yapamazdi, ama Harvey bunu beceriyordu," dedi. Emrindeki adamlara göre Harvey pek çok İngiliz kolonicisi gibi yapıyordu—İngilizceyi yüksek sesle konuşuyor ve herkesin anlamasını bekliyordu.

Bill Harvey her şeyden önce Berlin Üssündeki kafe atmosferini ortadan kaldırmaya çalıştı. Reformu hemen uygulanmaya başlandı, nöbetler yeniden düzenlendi ve işin başına bir Olay subayı getirildi. Harvey konuyu ne kadar ciddiye aldığını göstermek için kendi bürosu yanındaki küçük odayı "görev istasyonu" yaptı.

Odada bir portatif karyola, bir masa ve numarası tüm ajanlarda bulunan bir telefon vardı. Masadaki iki kutudan birinde Olay subaylarının isimleriyle sahte kimlikleri, diğerinde ise ajanların adlarıyla onların sahte kimlikleri duruyordu. Görev alan herkes bir Olay subayıyla bir ajanı bir araya getirebilirdi. Harvey her Olay subayının her zaman çağrılabileceğini söyledi.

Olay subayları için Harvey ile ilk karşılaşma gerçek bir deneyim oldu. Kannedy suikastında nerde olduklarını hatırlayanlar gibi, Berlin Üssünde çalışanlar da ilerde Harvey ile ilk karşılaşmalarını hatırlayacaklardı.

Kore'de Donanma İstihbaratında bir süre çalıştıktan son-

ra Berlin'e atanan Donanma pilotu Paul Garbler, "Harvey'nin odasının önündeki küçük büroda sekreteri Joan otururdu," diye anlattı. "Sade ama çok zeki bir kızdı... Kale etrafındaki hendekte duran ejderha gibiydi. Onu aşmadan Harvey'i göremeyeceğimi biliyordum."[4]

Sekreter Garbler'ı oturtup kahve ikram etti. Biraz sonra Harvey'nin kapısı açıldı ve uzun boylu bir adam çıktı dışarı. Joan Garbler'a baktı ve içeri girebileceğini söyledi, "Bill seni şimdi görecek," dedi.

Harvey'nin odasında iki deri koltuk, bir deri divan ve üzerinde Almanca gazete ve dergiler olan bir sehpa vardı. Garbler Harvey'nin Almanca bilmediğini o zaman henüz öğrenmemişti. Harvey'nin masası duvar dibinde, alçak bir platform üzerinde, kapıya bir metre mesafedeydi ve duvarlarda suluboyayla yapılmış belli belirsiz kuş resimleri vardı.

Garbler Harvey'i ilk gördüğünde biraz şaşırdı. Adamın kocaman kafası pembeydi, boynu görünmüyordu ve otururken büyük bir armuda benziyordu Harvey. Üzerinde gri renkli pahalı bir Harris tüvit ceket vardı. Cevizden iri gözleri Weimeraner köpeği gözlerine benziyordu ve yuvalarından fırlayacak gibi duruyorlardı. Kısacık düz saçları arkaya doğru taranmıştı ve iri burnunun altında zor görülen ince bir bıyık vardı, herhalde FBI kurallarına göre kesilmişti.

Harvey elindeki kalemi masaya bıraktı, eski bir FBI ajanı olarak her şeyin notunu almaya alışmış olmalıydı. Harvey ona elini uzattı ve hafifçe sıktı, yeni adamından memnun gibi görünüyordu. "Aramıza hoş geldin Garbler, lütfen otur."

Garbler'a göre Harvey pek çok açıdan kendini yaratmış bir adamdı. Boğazdan gelen boğuk sesi ve sokak detektifleri gibi argo konuşması doğal görünmedi Garbler'a. Aslında bu boğuk sesin altında sanki tiz bir ses var gibiydi. Berlin Üssünün eski ajanlarından John Sherwood da Garbler'la aynı fikirdeydi. Sherwood'a göre Harvey'de yapay bir ses vardı.

Harvey Garbler'a da bir sigara uzattı. Garbler onun kendisini bazı ufak testlerden geçirmek istediğini düşündü. Harvey telefonu açıp Joan'dan kahve istedi ve sonra Garbler'a, "Demek Rusça biliyorsun ha?" diye sordu. Garbler bir operasyonu yürütecek kadar konuştuğunu söyledi. Ama Harvey onun Almanca bilmediğini öğrenince, "O zaman burada ne işin var?" diye söylendi. "Hadi git ve Almanca öğrenmeden dönme buraya."

Garbler uzun olmasına rağmen Harvey koltuğundan kalkınca ondan uzun gibi göründü. Harvey'i ve General Douglas MacArthur'u tanımış olan bir CIA yetkilisi, "MacArthur bir yetmiş boyundaydı ama görenler onu bir seksenin üzerinde sanırdı. Harvey'nin de öyle bir görünüşü vardı işte," dedi.

Annapolis mezunu olan Donald Morris yıllar sonra Berlin'e gittiğinde Harvey hâlâ yumuşamamış, olgunlaşmamıştı. Morris Berlin'e atandığı için seviniyor, kariyerinde ilerleyeceğini düşünüyordu. Harvey ile görüşeceği için heyecanlıydı, Deniz Subayı üniformasını giydi ve görüşmeye yarım saat erken gitti. Harvey'nin yeni ve güzel sekreteri Rita karşıladı onu. Rita Chapwicki ve ikiz kardeşi, uzun boylu sarışın güzellerdi, tutucu Joan'ın yerini almışlardı ve erkeklerin gözdesiydiler.

Morris yarım saat bekleyecekti ve tuvalette gazete okuyarak vakit geçirmek istedi. "Ben tuvalette oturmuş gazetemi okurken yanımdaki tuvalet kabinine biri girdi, normal kemer ve fermuar seslerini duydum. Birden bir gürültü oldu ve bir .44 Lugar tabanca yerde benim kabinime doğru kaydı. Alt kısmı açık olan bölmeden koca bir el uzandı ve muz kadar kalın parmaklar silahı aradı. Ben ayağımla silahı diğer kabine doğru ittim. Yandaki adam tabancasını aldı ve bana, 'Teşekkür ederim,' dedi."

Morris yirmi dakika sonra Harvey ile tokalaşırken o kalın parmakları tanıdı.[5] Harvey'nin duvarındaki resimlerden birinde iki çıplak Romalı güreşçinin heykeli görülüyordu. Morris,

"Güreşçilerden biri diğerini omuzlamış, yere fırlatmak ister gibi duruyordu ama diğeri de onun penisine yapışmıştı," diye anlattı. "Heykelin altında da 'Uzun Sap Güdümü' yazıyordu."

Harvey geldiğinde Berlin Üssü hâlâ eski binadaydı, yeri kötüydü ve çok da küçüktü. Harvey'nin gelişinden bir hafta sonra yarım mil mesafedeki ABD Misyonu tesisleri içindeki üç katlı büyük bir binada yenileme çalışmaları başladı. Harvey, Frank Wisner'in OPC'sinin de bu komplekste çalıştığını biliyordu ve kasabaya yeni bir şerifin geldiğini herkesin bilmesini istedi.

Harvey Steglitz semtinde, Lepsius sokağında eski ama güzel bir ev kiraladı kendine. Yazın misafirleri bahçedeki havuzda serinlerdi ve insanların sarhoş olduğu partiler de veriliyordu burada. Etta Jo Weisz Berlin Üssüne geldikleri zaman Harvey'lerin 1954'te verdikleri hoş geldin partisini anlattı. "Harvey bana, 'Jo, sana ünlü martinilerimden birini yapayım,' dedi. O zaman daha tanımıyordum onu. Bana martini hazırlayıp getirdi ve ben de onu masaya koyup arada bir yudumlamaya başladım, ama onun bardağı sürekli doldurduğunu fark etmedim." Yemek için masaya gitme zamanı geldiğinde Etta Jo zor duruyordu ayakta.

Harvey istediği elemanları Almanya'ya getirmekte pek zorluk çekmiyordu. Berlin Üssünün CIA'in birinci operasyon üssü olduğunu artık herkes kabul etmişti. Berlin Üssü, özellikle Harvard ya da Yale'ye gitmemiş ya da OSS'de çalışmamış bir Olay subayının Amerikan istihbaratında ilerlemek için gitmek istediği bir görev yeriydi. Orada çalışanlar en iyi elamanlar arasında görev yapmış ve göz kırpmadan düşmanın gözlerinin içine bakmış ajanlar kabul ediliyorlardı.

Karşıistihbarat (casuslarla mücadele) eğitimi almış olan Harvey pozitif istihbarat konusunda deneyimsizdi. Operasyonları ya da kaynakları dikkatle inceleme, gerçekleştirme konusunda bilgisizdi. Yine de Berlin'e geldiğinde ellerinde na-

sıl değerler bulunduğunu, hangi ajanlara, şirketlere ve hükümet yetkililerine sahip olduklarını öğrenmeye çalıştı. Üssün ajan listelerini Olay subaylarıyla beraber dikkatle gözden geçirdi. Münih'ten gelmiş bir ajan gelecek vaat ediyor gibi görünüyordu. Igor Orlov adında bir savaş esiriydi bu adam, savaştan sonra Almanya'da kalmıştı ve Doğu Berlin'deki Sovyet ordusu ailelerinin yaşadığı semt olan Karlshorst'a sızabileceğini söylüyordu, bu konuda bir planı vardı.

Karlshorst kapalı bir toplumun yaşadığı bir semtti. Orlov bu kapalı semti seksle açabileceğini düşünüyordu. Oradaki Sovyet subaylarını Berlin'in en güzel fahişeleriyle avlayabilirdi. Genç kadınlar subayların evli olup olmadığını öğrenecek ve evli olanları baştan çıkarıp Amerikan sektörüne geçmeye ve orada bir "amca" ile görüşmeye davet edeceklerdi. Bu amca elbette bir CIA ajanı olacak ve onlara şantaj yaparak Amerikan istihbaratı için çalışmaya ikna edecekti.

Harvey bu fikri sevdi ve bunu düşünen ajanı görmek istedi. Savaş kahramanı olan Sam Wilson Harvey'i yakındaki bir güvenli eve götürdü ve orada onu Bay Ross adıyla, delici mavi gözleri olan ufak tefek bir genç adamla tanıştırdı. Adı Franz Koischwitz olan genç adam daha önce Alexander Kopatzky olarak tanınıyordu.[6]

BÖLÜM ON ÜÇ

KAYIP ŞANS

BILL HARVEY OCAK 1953'te Berlin'e geldiğinde Doğu Berlin de Stalin ve Beria için bir sorun haline geliyordu. Kurdukları Doğu Alman devleti onlara pahalıya mal oluyordu. Kaçak insanlar yüzünden profesyonel çalışan sayısı gittikçe azalıyordu. Yerel Komünist yetkililer etkisizdi. Stalin Beria'dan bazı generalleri ve istihbaratçıları geri çekmesini istedi, yeni devletin harcamalarını kısmak istiyordu.

Savaştan sonra Stalin'le çalışmak Beria için gittikçe zorlaşıyordu. Sahte kimlik belgeleriyle binlerce Macar Yahudi'sini kaçırıp kurtarmış olan İsveçli diplomat Raoul Wallenberg yüzünden de araları açılmıştı iki liderin. Stalin adamın öldürülmesini istiyor ama Beria onun emrini sürekli olarak erteliyordu. Ama 1947 başlarında Stalin iyice kızdı ve adamın hemen öldürülmesini emretti. Beria ise bir yabancı ve potansiyel savaş kahramanının öldürülmesinin büyük yankı yapacağını, Stalin rejiminin bütün suçlarının ortaya çıkacağını söylüyor, korkuyordu. Stalin ve Beria'nın ölüm emrini verdiği insanların sayısı Hitler'in öldürdüğü altı milyonu geride bırakmıştı. Ama

beklendiği gibi uluslararası bir soruşturma başlatılmadı ve Wallenberg'in öldürülmesi olayı onlarca yıl sonra aydınlatılabildi.

Stalin birden kalp kriziyle yatağa düştü. Beria ve Stalin'in diğer halefi Nikita Kruşçev hasta yatağının yanında dururlarken, Beria yıllarca hizmet ettiği Stalin'e gösterdiği nefret duygusuyla Kruşçev'i şaşırttı. Kruşçev'in anılarında yazdığına göre, Stalin biraz iyileşme belirtisi gösterdiğinde Beria dizüstü çöküp onun elini yakalıyor ve öpmeye başlıyordu. Ama Stalin tekrar kendini kaybedip gözlerini kapayınca Beria ayağa kalkıyor ve yere tükürüyordu.

Stalin 5 Mart 1953'te ölünce Beria hemen harekete geçti, teşkilatlarının en üst noktalarına kendi adamlarını getirdi, kendisine sadık olan Korgeneral Vasili Stepanovich Ryasnov'un NKVD Dış Teşkilat Direktörü yaptı ve tüm istihbarat teşkilatlarını bir çatı altında toplayarak yeni ve güçlü MVD'yi kurdu.

Doğu ve Batı Almanya teşkilatlarında da büyük değişiklikler yaptı Beria. Doğu Berlin'deki Sovyet mahallesinde yaşayan pek çok subay Moskova'ya çağrılınca herkes endişelenmeye başladı. Beria 1930'ların sonlarında Berlin'de yaşanan Kızıl Orkestra deneyiminden hiçbir şey öğrenmemişti, yine aynı hataları yapıyordu. Savaş öncesinde Hitler'in adamları her şeyi anlamıştı ama bu kez Berlin'deki Amerikan istihbaratı adeta uyudu.[1] Berlin Üssü için Bill Harvey'in gelişi Sovyet hedeflerinden daha önemliydi.

Beria'nın Karlshorst'daki operasyonunu endişeyle izleyenlerden biri de Igor Orlov'du. Moskova yüzlerce subayı geri çağırırken onu da çağırmalarından korkuyordu. Ama CIA Olay subaylarının ya da Bay Ross'un Rusya'da neler olduğu konusunda kendisine hiçbir şey sormamalarına şaşıyordu. Moskova'nın Doğu Almanya konusunda zor durumda olduğunu ABD'nin anlamaması garipti. Ama görevini yaptı ve Mosko-

va'ya bu konuda bilgi verdi, BOB'un tepkisiz kaldığını bildirdi.

BOB Doğu Almanya'da neler olup bittiği konusunda tepkisizdi ama Karlshorst sorumlusu General Fadeykin de neler olduğunu tam olarak bilmiyordu. Yalta'da Sovyetlere teslim edilen Doğu Alman halkı perişandı, her şeyden bıkmıştı. Özellikle et ve diğer gıda maddelerinin fiyatları artarken halk çaresizlik içindeydi. Fakat CIA promosyonlarının amacı sebze meyve fiyatlarındaki artışların öğrenilmesi değildi elbette. Berlin Üssü ve Washington'daki CIA merkezinin sorunu da buydu işte. Berlin Üssü Doğu Berlin'deki günlük yaşam konusunda az da olsa bilgi veriyordu merkeze ama Amerika'daki üst düzey CIA yetkilileri bunlarla pek ilgilenmiyorlardı. John Sherwood bu konuda, "Bir Olay subayı için fahişe peşinde koşmak bir somun ekmeğin fiyatını öğrenmekten daha önemliydi. Ama halk için ekmek fiyatı fahişe fiyatından çok daha büyük önem taşıyordu," diye konuştu.

Doğu Bölgesi Berlin Üssünde çalışanlar için gizemli bir yerdi. Olay subayları bazı istisnalar dışında Bölgeye geçemiyorlardı ama eşleri kural tanımıyor ve alışveriş için gidiyorlardı oraya. 1950'lerin ortalarında kiloluk bir kutu Rus havyarı Doğu Bölgesinde birkaç dolara satılıyordu. Berlin Üssü merkeze Doğudaki yaşamla ilgili olarak havyar fiyatlarını rahatça verebilirdi. Berlin Üssündeki yetkililer ve ajanlar Batıya kaçan göçmenlerin gıda fiyatlarındaki artışlar, temel ihtiyaç maddelerinde görülen kıtlık ve yeni iş kotalarıyla ilgili anlattıklarını dinlemiş olsalardı, Haziran 1953'te olanlara hazırlanmış olurlardı. Ama onlar göçmenlere böyle önemsiz konuları sormuyorlardı bile.

Komünist rejim 1952 ilkbaharında iş kotalarını yüzde on gibi bir oranda artırınca sorunlar gerçekten başladı. Nisan 1953'te gıda maddelerinin fiyatları da artınca her yerde ayaklanmalar görüldü. Hükümet çalışma kotaları konusunda geri adım attı ama halk öfkeliydi.

16 Haziran'da elli bin işçi Doğu Berlin'de yürüyüşe geçti, Komünist Parti simgelerini parçaladılar. Taşlarla ve evlerde yapılmış silahlarla, korkulan ve nefret edilen Doğu Berlin Polisi Vopos'a saldırdılar.

Doğu Alman Komünist Gençliği lideri Erich Honecker parti merkezini sokak saldırılarına karşı korumaya hazırlandı. Honecker 2. Dünya Savaşı süresince diğer Komünistlerle birlikte Hitler tarafından hapsedilmişti. Şimdi Sovyetlerin getirdiği Doğu Alman diktatörü Walter Ulbrich'in sadık yardımcısı ve siyasi danışmanıydı.[2] Honecker Komünist Parti merkezinde ölene kadar savaşmaya hazırdı. Fakat Moskova Doğu Almanya'nın kontrolü konusunda tedirgindi ve Sovyetler savaşmak yerine Alman Komünist liderlerini geri çekmenin daha iyi olacağını düşünüyorlardı.

Eğer Batı, Doğu Almanya'yı kurtarmak istiyorsa bundan daha uygun bir zaman bulamazdı. Ama Batı hiçbir şey yapmadı. Ortaya çıkan şey Amerikan istihbaratının dramatik bir yenilgisiydi ve bunun sonuçları da çok kötü oldu.

Batı bu karmaşada Doğu Almanya'yı kurtarabilirdi ama hiçbir şey yapmadı. 16 Haziran'da Doğu Alman radyosu sadece geleneksel Avusturya müziği çalıyordu. Ama ABD Dışişlerinin kontrolündeki Batı Berlin radyosu RIAS Doğu Berlin'de grevlerin başladığını haber verdi. RIAS'ın Alman muhabirleri ve spikerleri olanları ayrıntılı olarak vermek istiyorlardı ama istasyon yönetimi Washington'dan emir almıştı, Sovyetlerin düşmanlığını körüklememek için haberleri hafifleterek vereceklerdi.

Berlin Üssü RIAS radyosunu dinliyordu. Doğudaki haber kaynakları çok zayıftı ve neler olduğunu bilemiyorlardı. Komünist rejim kendi işçilerinin grevlerini yatıştırmaya çalışıyordu ama durumu üssün Almanya doğumlu şef yardımcısı Henry Hecksher'den başka anlayan Amerikalı yetkili yoktu.

Üs yetkililerinden bazıları hazırlıksız olarak kendilerine bağlı ajanlardan biraz daha istihbarat almaya çalıştılar, ama

fazla bir şey öğrenemediler. Rapor veren birkaç ajandan biri de Igor Orlov'du ama o da doğudaki olayları küçülterek verdi, halbuki Karlshorst kaynıyordu. Moskova Sovyet destekli rejimin sonunun geldiğine öylesine inanmıştı ki, subaylar gizli belgeleri şeritler halinde parçalamaya başladılar ve ailelerini kaçırmaya hazırlandılar. Moskova'da Beria'ya kukla hükümetin devrilmek üzere olduğu söylendi.

16 Haziran Salı günü işçiler Bakanlıklar Binasına yürüdüler. Ulbricht Çarşamba sabahına kadar kalabalıkları umursamadı ama o sabah genel greve başladı işçiler. Berlin Üssü yapılması gerekenleri tartışırken Sovyetler kararlı bir şekilde harekete geçtiler. Çarşamba günü sabah saat 10'da Sovyetler iki zırhlı tümen gönderdiler ve sokaklarda T-34 Sovyet tankları dolaşmaya başladı.

Amerikan ve Sovyet bölgeleri arasında, sınırdaki Postdamerplatz'da muazzam bir kalabalık toplandı. Meydanda hiç Amerikan askeri yoktu ama Berlin Üssünden bazı yetkili ve ajanlar gelmişlerdi olay yerine, eylem merkezinin orası olduğunu düşünüyorlardı. Üs görevlilerinden David Chavchavadze de meydana hamile karısıyla birlikte gelmişti ve özgürlük şarkıları söyleyen kalabalığı seyrediyorlardı. Ama Sovyetler birden başladılar oyunlarına, tanklar halkın üzerine yürüdü ve aniden ateş açtılar. Chavchavadze olayı anlatırken, "Sınırı geçip geçmediklerini hatırlamıyorum, ama Batı Berlin'e ateş açtılar," dedi. "İnsanlar kaçmaya başladılar ama askeri eğitim almış olanlar kendilerini yerlere attılar. Ben de Neill'i çektim ve ikimiz de yere uzandık..."[3]

Ruslar blöf yapıyordu. Duvarlar arkasında olanları gizlemek için sınırda bir Doğu-Batı dramı yaratıyorlardı. Olaylar Doğu Berlin'de kalırsa Batının kımıldamayaçağını düşünüyordu Ruslar, böylece bu sınır harekatı onlara zaman kazandıracak, Bölgedeki ayaklanmaları bastıracaklardı.

Berlin Üssü gecikmeli de olsa Washington'a mesajlar

göndererek olaylar hakkında bilgi verdi. CIA merkezi teşkilatın en önemli istihbarat üssünün olaylardan haberdar bile olmadığını anlamıştı. Üssün bu olayları aylar öncesinden tahmin edememesi ve şimdi de ayaklanmaların ciddiyetini yeterince anlayamaması, Sovyetlerin Doğu Almanya'daki gücü konusunda yanlış değerlendirme ve sonuçlara neden oldu. Daha da önemlisi, Berlin Üssü Doğudaki muhalefet liderlerini tanıma konusunda da başarısız olduğu için Amerikalılar kiminle işbirliği yapacaklarını bilmiyorlardı.

Sadece Üssün Alman kökenli şef yardımcısı Hecksher, devrimin başladığını ve Batıdan destek alırsa başarılı olacağını savundu. Ayaklanan işçilere yapılacak malzeme ve moral desteğinin kukla rejimi kolayca devirebileceğini söylüyordu Hecksher. CIA'dan devrimcilere acil silah ve malzeme yardımı yapılmasını talep etti. Berlin'deki Amerikan askeri gücü büyük değildi ama CIA bu tür olaylar için silah stoku yapmıştı orada. Hecksher Üssün hemen Dulles'a mesaj gönderip yardım istemesini söyledi, ama Dulles yerinde değildi. CIA'in ilk altı yıllık tarihinin belki de en önemli gününde patron seyahatteydi, ulaşamıyorlardı ona.

Harvey, Dulles'ın yokluğunda mesajın önce Doğu Avrupa şefi[4] John Bross'a sonra da Frank Wisner'e gideceğini biliyordu. Doğu Berlinlilere bu savaşta yardım etme kararı vermenin büyük cesaret isteyeceğini ve çok güç olacağını da anlıyordu. William Corson bu konuda, "Harvey'ye göre, Bross ya da Wisner Beyaz Saray'a harekete geçme teklifini götürerek kariyerlerini riske atmazlardı," diye konuştu.

Harvey sonunda mesajın gönderilmesini kabul etti, asilere silah ve cephane dağıtma izni istedi ama Bross'tan beklediği gibi olumsuz cevap geldi. Ama önemi kalmamıştı artık, cevap çok geç geldi, olumlu olsaydı bile işe yaramayacaktı zaten.

Berlin Üssünde o gün öğleden sonra yapılan bir toplantıda bir karşıistihbarat ajanı isyanın Sovyetler tarafından planlandı-

ğını söyledi. Washington'un tutumundan ve şimdi de bu saçma sözden rahatsız olan Harvey sandalyesinden fırladı ve "Yeter artık!" diye bağırdı. "Bütün gün cücelerle uğraşacak değilim."

O sırada Doğu Berlin sokaklarında askerler asileri öldürüyordu. Berlin Üssünden bir ajan Doğu Berlin hastanelerinden birine girip etrafa bakabilseydi, morgun cesetlerle ve her tarafın yaralılarla dolu olduğunu görecekti. Doğu Alman gizli polisi Stasi 25 kişinin öldüğünü ve 378 yaralı olduğunu açıkladı ama CIA'in daha sonraki bir raporuna göre, ölü sayısı yaklaşık üç yüz, yaralı sayısı ise binin üzerindeydi.[5]

Rusların hırsız, dolandırıcı ve ekonomik vampirler olduğunu söyleyen biri çıksaydı sistemin çökeceğini hiç düşünmedi Berlin Üssü. Harvey daha sonra çalışma arkadaşlarına, "Sovyetler bizimle oyun oynadılar ve biz de bu oyuna geldik," dedi. Ama mesele bundan daha da önemliydi. CIA dünyanın her yerinde uyguladığı hareket tarzını geliştirmeye çalışırken, hangi tür istihbaratın daha önemli olduğu konusunda bir karara varamamıştı. Onların seçtiği istihbarat türünün insanların günlük yaşamlarındaki deneyimlerle pek ilgisi yoktu.

Washington'la Berlin arasında gidip gelen mesajların kaybettirdiği zaman, Sovyetlerin bir plan geliştirmesine yardımcı oldu, ABD'yi RIAS radyosunun yayınlarıyla küçük bir muhalif grubu desteklemekle suçladılar. Bu istihbarat hatası yüzünden Demir Perdeyi Soğuk Savaşın ilk dönemlerinde kaldırma fırsatı kaybedildi. Sovyetler isyanı bastırdıktan sonra Doğu Berlin'den kaçmış olan kukla hükümeti yine desteklemeye başladılar ve bu destek 36 yıl daha devam etti. Ama Harvey ve Berlin Üssünde görevli olan diğer istihbaratçılar Doğu Berlin'deki ayaklanmayı bir istihbarat başarısızlığı olarak görmediler. Tam aksine, bu hata onları güçlendirdi ve Sovyetlere karşı daha da azimli ve kararlı olarak çalışmaya başladılar.

KONTROL TEKRAR SAĞLANDIKTAN sonra Beria neler olduğunu anlamak için hemen Doğu Berlin'e uçtu. Orada birkaç gün kalarak gücü pekiştirdi ve Karlshorst'ta bazı kişileri görevden aldı ve bir gün Karlshorst dışında bir devlet misafirhanesinde özel bir toplantıya katıldı.

Igor Orlov Karlshorst'daki barda içerken aniden çağırılınca artık sonunun geldiğini düşündü, Beria'nın temizlik hareketi sonunda onu da bulmuştu galiba. Sadık ajanların bile geri çağrılarak idam edildikleri Kızıl Orkestra olayını biliyordu.

Onu götüren askeri aracın arka koltuğunda bir kutu vardı ve kutunun içinde bir Korgeneral üniforması gören Orlov birden umutlandı, korkusu kayboldu. Kendine biraz bol gelen üniformayı giydi ve toplantı odasına girdi.

Odada havyar ve votka vardı. Biraz sonra Beria onun eski Olay subayı ile birlikte odaya girdi, en başarılı ajanını kutladı ve onun Berlin Operasyon Üssü ile ilgili olarak gönderdiği raporların, olayların başından beri aldığı en doğru istihbarat olduğunu söyledi.

Orlov patronu ve velinimeti olan Beria ile ilk kez karşılaştı orada. Beria hiç de korkunç bir adama benzemiyordu. Toplantı bir saat sürdü, birlikte fotoğraf çektirdiler, sonunda Beria ona veda etti ve Orlov da üniformayı saklaması için Olay subayına verdi. Olay subayı ona, "Yoldaş Beria'nın emirlerine göre sana Karlshorst'da bir ofis tahsis edildi ve bu üniforma da orada duracak," dedi. "Kardeş ülkelere giderken onu giyeceksin." Orlov ona hasta annesini görmek için ülkesine gidip gidemeyeceğini sordu ama Olay subayı güldü ve "Şimdilik minnettar ol ve bekle," dedi. "Memlekete gitmenin zamanı değil şimdi."[6]

Orlov sabahın ikisinde tekrar bara döndü, Sam Wilson'la kontrol zamanını iki saat geçmişti. Wilson Berlin polisinden bir tanıdığını aradı ve Orlov'un sarhoş olup rezalet çıkardığı için polis tarafından tutuklandığını öğrendi. Wilson daha son-

ra Orlov'un bu hatasını dosyasına yazdı ama konuyla ilgili görgü tanığı yoktu elbette.

Beria Moskova'ya telefon edince Prezidyumun acil toplantıya çağırıldığını öğrendi. Ona gelmesine gerek olmadığını söylediler ama hemen uçağa atlayıp geri döndü. Doğu Berlin'de gördüklerine çok kızmıştı ve Doğu Almanya ile ilgili olarak anlattıkları arkadaşlarını şaşırttı. Andrei Gromyko toplantıyı anlatırken, "Beria Presidyuma, 'Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin hiçbir anlamı yok, gerçek bir devlet bile değil o, kukla hükümet sadece Sovyet askerlerinin desteğiyle ayakta durabiliyor,' dedi," diye konuştu.

Beria'nın böyle konuşması hataydı. Hayatları yalanlar üzerine kurulu olan insanlara gerçeği söylememeliydi. Beria'nın dostu ve başbakan yardımcısı olan Vyacheslav Molotov Beria'nın sözlerine itiraz etti ve diğer üyeler de eleştirilerini yaptılar.

Beria toplantıdan sonra, siyaset sahnesinde kendine verdiği zarardan habersiz olarak Vspolny Pereulok'daki evine, adamlarının getirdiği genç kadınlarla eğlenmeye gitti. Kruşçev'in kendisi aleyhine kanıt topladığından haberi yoktu. Hayatını başkalarını gözetlemekle geçiren Beria, kendisinin de gözetlendiğinden habersizdi.

Gözleri kapalı olan sadece Beria değildi elbette. ABD köstebeği olan yardımcısı savaştan sonra, 1953'ten çok önce Amerikalılarla temasını kesmişti. Haber kaynağı kaybolan Amerikalılar güvenilir istihbarat alamıyorlardı. 1953'te CIA'in Moskova'da hiçbir istasyonu ya da üssü yoktu. Sovyet liderleri arasında bir iç savaş yaşanırken ABD'nin bundan haberi bile olmadı.[7]

Stalin'in ölümünden sonra Kruşçev güvendiği Presidyum üyelerine Beria'nın düşürülmesiyle ilgili düşüncelerini sordu, onaylarını aldı. Beria'da hepsi hakkında ayrıntılı dosyalar bulunduğunu biliyorlardı. Kruşçev de Beria hakkında istihbarat

toplamaya başladı. Beria'nın, NKVD halefi olan MVD'den temizlediği bazı Yahudi ajanlar Beria aleyhine kanıtlar getirdiler Kruşçev'e.

Kruşçev 26 Haziran'da Presidyumu toplantıya çağırdı. Toplantıya kendini korumak için cebinde bir tabancayla girdi ve arkadaşlarına, "Gündemde bir tek madde var, o da emperyalist ajan Beria'nın parti karşıtı, bölücü aktiviteleri," dedi. "Onun Presidyum ve Merkez Komite üyeliğinden düşürülmesi ve askeri mahkemeye çıkarılması hakkında teklif var. Bu konuda evet diyenler?"

Presidyum üyeleri ellerini kaldırdılar ve Beria'nın düşürülmesini onayladılar. O anda Savaş Bakanı Nikolai Bulganin birkaç silahlı subayla içeri girdi ve Beria tutuklandı. Halk onun başına gelenleri ancak birkaç hafta sonra öğrenebildi. 1953 Noel arifesinde Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemesi Beria'yı, "kapitalizmi canlandırmak ve burjuvazi kurallarını tekrar uygulamaya çalışmak"la suçladı. Kitle halinde ölümlere ve tecavüzlere neden olmak suçlamaları halka açıklanmadı.

Beria'nın düşürülmesinden sonra Kruşçev, Sovyetler Birliğinin istihbarat organlarını Devlet Güvenlik Komitesi (KGB) çatışı altında birleştirdi, güçlendirdi ve Sovyet istihbaratının en güçlü kuruluşu oldu KGB. Askeri istihbarat teşkilatları, özellikle de GRU, KGB ile bazen uyum içinde çalıştı, bazen de karşı oldu ona. GRU aslında generallere ve amiralleri pek çok açıdan KGB'yi izleyebilme gücü sağladı.[8]

CIA bunların hepsini atladı.

BÖLÜM ON DÖRT

MURPHY VE DOSTLARI

IGOR ORLOV'UN MÜNİH'TEKİ eski Olay subayı David Murphy, 1953'e gelindiğinde büyük ilerleme kaydetti ve Berlin Operasyon Üssünün ikinci önemli görevi olan Sovyet Masası Şefliğine getirildi.

Önemli bir atamaydı bu ve Murphy'ye CIA'in üst kademelerine çıkabilme olanağı sağlayabilirdi. Böyle bir göreve atanmak için, önemli tanıdıkları, bağlantıları ve Allen Dulles'a ulaşma olanakları bulunmayan Murphy gibi birinin bir sponsora, ya da eskilerin deyimiyle bir "hahama" ihtiyacı vardı. Murphy'nin hahamı, Allen Dulles'ın sevdiği eski ve parlak Olay subaylarından biri olan Edward Snow'du. Murphy'nin CIA içinde ilerlemesi Snow'un himayesi sayesinde gerçekleşti.

James Angleton'a göre, Harvey Berlin'e geldiğinde Murphy'nin tartışmalı hikayesini bilmiyordu. Angleton, "Murphy'nin Berlin'e gitmeden önceki davranışları, tutumu, pek çok çalışma arkadaşını şaşırtıyor, onun zekasından ve sadakatinden kuşku duyuyorlardı," diye konuştu. "Harvey bunu bilseydi, Murphy Berlin'de Sovyetlere karşı yapılan tüm çalış-

maların başına getirilmezdi sanıyorum."

David Murphy bir süre Brooklyn'in Willamsburg Heigths semtinde yaşamıştı ve daha sonra CIA'daki arkadaşlarına söylediğine göre, mahalledeki Rus göçmenleriyle arkadaş olduktan sonra Rusya ile ilgilenmeye başladı. California Üniversitesinde bir Ordu programında Rusça öğrendi. Öğretmenlerinden biri, 2. Dünya Savaşının başına kadar ailesiyle birlikte Şanghay'da yaşamış olan Yahudi kökenli Rus göçmeni Marian'dı. Birbirlerinden hoşlandılar, çıkmaya başladılar ve sonra da evlendiler.

Berlin Üssünün eskileri Marian Murphy'nin iradesi güçlü, kararlı bir kadın olduğunu söylediler. George Kisvalter, "Sert bir kadındı, kocasını daima teşvik eder, onun baktığı kadınları kıskanırdı ki bunların sayısı da az değildi," dedi.[1]

Murphy Münih görevinden ve Orlov'u tanıdıktan sonra, savaş sonrasında Japonya'ya atandı. CIA 1949'da Uzakdoğuda çalışmaya başladıktan sonra yabancı dil ve özellikle Rusça bilen eleman arıyordu. David Murphy onlar için uygun bir elemandı. Robert Crowley, "Adam Ordu Karşıistihbarat Dairesinde çalışırken bir de baktık Tokyo CIA istasyonuna transfer oluverdi," dedi. "Göreve geldiğinde GS-5 (devlet memurluğu giriş kadrosu) ya da benzeri bir düzeydeydi. Yeterince bilgili ve akıllı da değildi. Daha önce jeep sürücüsü olarak çalışmıştı." Çevirmen kıtlığında Murphy operasyonların ortasına kolayca girdi. Yabancı dil yeteneği ve patronları memnun etme arzusuyla onların gözüne girdi. Ordudaki eski arkadaşlarından Albay Tulluis Accompura, "Murphy başını çadıra soktuktan sonra oraya sahip olan deveye benzerdi," dedi.

Savaştan sonra Tokyo da Münih kadar önemli bir istihbarat merkezi haline geldi, CIA ve Ordu CIC'ı kalabalık Rus göçmenleriyle uğraşıyor, Japon savaş esirlerinin iadesini sağlıyorlardı. Ordu Japonları iade etmeden önce, Sovyet esir kamplarında kalanların Rus casusu olup olmadıklarını anlamaya çalışı-

yordu. Savaştan önce ABD'ye iltica etmiş birçok Sovyet subayı şimdi Amerikan istihbaratı için çalışıyor, Sovyet kamplarında kalmış Japon esirlerini sorguluyorlardı.[2] Bir süre sonra Beyaz Rus Arseny (Andy) Yankovsky de bu subaylara katıldı.

James Angleton'a göre, Amerikan istihbaratının en büyük hatalarından biri de Beyaz Ruslara fazla güvenmesi oldu. Angleton 1981'de, "İstihbarat ve yabancı dil yeteneği olan elemanlara ihtiyaç vardı. Gerçek iyi niyetlileri kontrol edecek kaynaklarımız yoktu, yapamıyorduk bunu.[3] Bize yardımcı olabileceğini düşündüğümüz insanları onaylıyorduk. Sovyetler bizim Beyaz Ruslara gösterdiğimiz güvenden yararlanmayı düşündüler. Andy Yankovsky klasik bir vakaydı," diye konuştu.

Yankovsky, statüsünü Çardan almış renkli bir Vladivostok ailesinden gelen renkli bir adamdı. 1920'de Çar ailesiyle bağlantıları ortaya çıkınca ülkeden kaçmış ve kara yoluyla Kuzey Kore'ye gelmişlerdi. Andy'nin babası George Yankovsky'nin Beyazlar safında Komünistlere karşı savaştığına kuşku yok. Ama aileye mensup 30 kişinin atları ve hayvanlarıyla beraber Rusya'dan nasıl kaçıp Kuzey Kore'nin Chongjin bölgesine vardıkları pek net olarak bilinmiyor. Sonuçta aile Chuul'a yerleşiyor.

Andy Yankovsky 1948'de Amerikalılara sığınıyor ve onlara ailesinin inanılmaz hikayesini anlatıyor. Söylediğine göre babası ünlü bir avcıydı ve iki erkek kardeşi kaplan ve ayı avlar, geyik eğitirlerdi. Babası ayrıca kelebek uzmanı olarak ün yapmıştı. Yankovsky Rus, Kore dilleriyle İngilizce ve Japonca biliyordu. O dönemde Tokyo CIA istasyonunda çalışmış olan Peter Kapusta'ya göre, Yankovsky yabancı dil yeteneği konusunda çok mütevazı idi. Accompura ona hak verdi ve "Andy Brown adını kullanan bu adam aslında en azından 16 dil konuşabiliyordu," dedi.

Yankovsky Sovyetlerin, Kuzey Kore'ye gelince yine ailesinin peşine düştüklerini söyledi. Murphy'ye anlattığına göre, ba-

bası ve iki kardeşi tutuklanmış, o yaya olarak kaçmış, karısı ve üvey kızını terk etmek zorunda kalmıştı. Adamın dramatik bir hikayesi vardı ama anlatmadığı önemli şeyler de bulunuyordu.

Ordu Yankovsky'yi gerçek bir Rus göçmeni olarak kabul etti ve Tokyo'da Murphy'ye verdi onu. Accompura, "Murphy ve Yankovsky arkadaş oldular ve operasyonları birlikte yapmaya başladılar," dedi.[4] Murphy'nin Şanghay'lı Beyaz Rus karısının Yankovsky ile ortak yanları çoktu. Bir süre sonra Murphy ve Yankovsky Kore'ye transfer edildiler ve Güney'deki casus ağını yönetmeye başladılar.

Kore'de 24. Ordu CIC birimi komutanı olan Yüzbaşı Alan D. Bogardus Kuzey Kore'ye ajanlar gönderiyordu. Ama kısa süre önce gelmiş bir göçmen olan Yankovsky de hassas istihbarat operasyonlarında yer almaya başladı. Kapusta, "Andy yemeklerini her gün subay yemekhanesinde yiyor ve tüm ajanlarla onları kontrol eden Olay subaylarının kimliklerini öğreniyordu," dedi. Murphy ve Yankovsky Seul'e gelen Sovyet Rus göçmenlerini alıyor ve Sovyetler Birliğine ajan olarak gönderiyorlardı. Murphy bir süre sonra Kuzeye sahte Kuzey Kore parası göndermeyi düşündü. Böylece Kuzey Kore ekonomisini güç duruma düşürmek istiyordu. George Kisevalter, "Murphy dünyanın en berbat kağıt parasını aldı ve sahte Kuzey Kore banknotları bastırdı," dedi.

Fakat ne gariptir ki, Murphy ve Yankovsky, Bogardus operasyonlarında işbirliği yapmaya başladıktan sonra Kuzey Koreliler Amerikan ajanlarını yakalayıp öldürmeye başladılar. Accompura'ya göre, Yankovsky Murphy ile çalışmaya başladıktan sonra Kuzey Kore'ye gönderilen hemen bütün ordu ajanları öldürüldü.[5] Kapusta bunun bir rastlantı olamayacağını söylüyordu, bir istihbarat sızıntısı olduğu belliydi. Yüzbaşı Bogardus Seul'deki bir toplantıdan Tokyo'ya döndüğünde korkunç öfkeliydi. Ajanların öldürülme olaylarının Yankovski'nin ortaya çıkmasıyla başladığını söylüyordu.

Fakat Murphy'nin kariyeri açısından bu ajanların öldürülmeleri olayında zamanlama uygundu. Washington ve Uzak Doğu Komutanlığının dikkatini çeken başka bir olay Tokyo'daki ABD Ordu CIC merkezi Hongo Evi'ni sarsan bir skandal haline geldi. Erkek Rus ilticacılar, CIC ajanları ve ordu subayları arasında eşcinsel ilişkiler rapor edilmişti. Tesislerde bir adam dövülerek öldürüldü. Hongo Evi Uzak Doğu istihbaratının merkezi olduğu için, burada meydana gelen eşcinsel olaylar skandalı Kuzey Kore'de kaybedilen ajanlar olayını bile gölgede bıraktı.

Çin'in 1949'da Komünistlere kaybedilmesi, Kore ve Japonya'nın ABD için önemini artırdı. Murphy ise gücünü iyice artırmıştı.

Bir gün Yankosvsky'nin karısı ve kızı bir tekneyle Kuzey Kore'den geldiler. Karısı Olga Sokolovskaya ve kadının 22 yaşındaki kızı Nata, Batıya iltica etmek istiyorlardı. İki kadını sorgulamaya alan kişi Sovyet uzmanı Murphy idi. Murphy sorgulamayı uzatmadı ve Nata'nın hikayesindeki boşluklara da boş vererek onları onayladı. Nata'nın yeni adı Anna Yankovsky oldu ve Murphy ona Seul'de çevirmen olarak iş ayarladı. Yankovsky ailesi artık Kore'deki ABD istihbarat örgütüne iyice girmişti. Kuzey Kore Güneyi işgal ettiğinde aile Yokusuka, Japonya'ya gönderildi ve orada yeni CIA için çalışmaya başladılar. Ailenin Amerikan istihbaratının içine bu kadar rahatça girebilmesi Angleton'a göre, David Murphy'nin tavsiyeleriyle mümkün olmuştu.[6] Murphy'yi savunanlar ise o zaman Sovyet operasyonları hakkında bilgi sahibi olan insan ihtiyacının çok fazla olduğunu ve CIA ve Ordunun, aldığı her ajanı gerektiği gibi inceleyemediğini söylediler.

Kore'deki başarısız operasyonlar Yankovsky'nin kariyerini bitirmeliydi ama adam Kuzey Kore'nin Güneyi işgal edeceğini doğru tahmin ederek uzmanlığını kanıtlaması oldu. Fakat CIA bu istihbarat üzerine de hemen harekete geçmedi. Bu

olaydan sonra başarısız olan Kore operasyonlarıyla ilgili soruşturmanın üzerine fazla gidilmedi.

Yankovsky ailesinin işin başında kuşku altında olması gerekirdi. Angleton'un anlattığına göre, Nata'nın ağabeyi Slava, Şanghay'da Beyaz Rus mahallesinde yaşarken Ruslar onu kandırıp Sovyetler Birliği'ne götürmüşlerdi. Nata anlatmıştı bunu Murphy'ye. Ama aslında Nata'nın ağabeyi bir NKVD istihbarat subayıydı ve daha sonra babasının da NKVD subayı olduğu öğrenildi. Murphy bunların hiçbirini ortaya çıkaramadı.

Nata Tokyo'ya varışından birkaç ay sonra Murphy'nin arkadaşı ve üstü olan Ed Snow'la aşk yaşamaya başladı. Snow, Murphy ve Yankovsky ile birlikte, Rus göçmenlerini ABD ajanı olarak Sovyetler Birliği'ne gönderen bir programda çalışıyordu. Ed Snow'un yükselişi ve çöküşüyle ilgili hikaye, CIA'in en iyi gizlenen sırlarından biri olarak kaldı.

Snow'la çalışmış ola Quentin Johnson, onun Washington eyaletinde yetiştiğini ve gördüğü en iyi CIA ajanlarından biri olduğunu söyledi. Marian Murphy gibi, Snow'un ebeveyni de Beyaz Rus'tu. Snow Japonca, Çince ve Rusça biliyordu ve Allen Dulles'in hiç poligraf testine girmemiş adamlarından biriydi. Mesleğinde hiç durmadan ilerliyordu ve Murphy de onun bu durumundan yararlandı.[7]

Snow Murrphy ve Tokyo'da Associated Press muhabiri gibi çalışan CIA ajanı Bob Anton için promosyon desteği yaptı. Accompura'ya göre, Murphy onun desteğiyle bir süre sonra terfi alarak Washington'a gitti.

O arada Yankovsky, yeni telsiz cihazlarıyla Uzak Doğudan Sovyetler Birliği'ne gönderilen ajanları yönetiyordu, NTS ajanlarının Münih operasyonuna benziyordu bu. Ajanları Snow ve Yankovsky seçiyorlardı. Ama Münih operasyonu gibi, bunda da daha işin başında sızmalar oldu. Robert Crowley, "Bu misyonlarda başarısızlık oranı yaklaşık yüzde yüzdü," dedi.[8]

Başarısızlıklar devam edince CIA merkezindeki Sovyet

Bölümü operasyonlara son vermek istedi. Fakat Tokyo'daki Sovyet Birimi şefi olan Snow merkezin kararını umursamadı ve izin almadan Yankovsky'ye para desteğini devam ettirdi. Snow emirlere karşı geldiği için resmen kınama cezası aldı ama bir operasyona inandığı için fonları istediği gibi kullanan ne ilk ne de son CIA elemanıydı ve yaptığı itaatsizliği görmezden geldiler.

Ed Snow ve Nata Sokolovskaya 1952'de evlendiler. Merkez Snow'un, daha önce Murphy onayını almış olan Nata ile evlenmesini kabul etti. Bir süre sonra genç çiftin bir kızları doğdu. Ed Snow Nata ile evlenmesinin, hayatının ikinci büyük hatası olduğunu ancak beş yıl sonra anladı. İlk hatası Dave Murphy ile dostluk kurmasıydı.

Nata bir Rus subayı ile ilişkiye girdi. Angleton bunu öğrenince Harvey'nin eski FBI arkadaşlarından olan ve CIA'ya gelen John Mertz'i soruşturma için Tokyo'ya gönderdi. Mertz ve Angleton Tokyo İstasyon Şefi Henry Hecksher'e soruşturmadan söz etmediler. Mertz yazdığı raporda, Yankovsky ve kızının davranışlarının izlenmesi gerektiğini belirtti.

Snow kişisel sorunlarına rağmen Washington'a atandı ve görevine devam etti. Dulles onun Sovyetler hakkındaki bilgisine o kadar güveniyordu ki, onu CIA'daki tüm Sovyet işlerinin başına getirdi. Aralık 1954'te bir GRU albayı ve amatör tenisçi olan Yuri Rastvorov Tokyo'da karlı bir günde İngilizlere iltica etti. Ürkek, tedirgin bir adamdı Rastvorov. Hava muhalefeti nedeniyle Londra uçağı tehir yapınca ve kendisine refakat eden MI6 ajanları içmeye başlayınca rahatsız oldu, sinirlendi. Ajanlardan biri Kim Philby hakkında övücü bir şeyler söyleyince Rastvorov birden iyice öfkelendi, kar fırtınasına bakmadan terminal binasından çıkıp trenle Tokyo'ya döndü ve bu kez Amerikalılara iltica etti.

Genç CIA ajanı Donald Morris Rastvorov olayında görev aldı ve "Rastvorov yüksek rütbeli az sayıda ilticacıdan biriy-

di," diye anlattı. "Bize Stalin'in emriyle KGB ve GRU'nun yaklaşık bir buçuk yıldan beri işbirliği yaptıklarını söyledi."[9] CIA Rastvorov'a yirmi bin dolar verilmesini kabul etti ve onu sorgulanmak üzere uçakla Okinawa'ya götürdü. Rastvorov değerli bir ilticacı olduğundan, o zaman Sovyet Operasyonlarının başında olan Ed Snow ve David Murphy de dahil herkes ilgileniyordu adamla. Snow odaya girdiğinde, Rastvorov onun arkasındaki Andy Yankovsky'ye baktı ve onun KGB kontrolünde olduğunu, önünde konuşmayacağını söyledi.[10]

Robert Crowley olayı anlatırken, "Yuri müthiş öfkelendi ve 'Ben bu adamların önünde konuşmam!' diye bağırdı," dedi. "Onu başka bir yere götürüp sorguladılar ve adam Snow ve Yankovsky'nin KGB kontrolü altında olduklarını söyledi. Onları tanıyordu. Oradan kaçmak başka bir yere sığınmak istediğini belirtti."[11]

Angleton o olaydan sonra Snow'dan kuşkulandıklarını söyledi. Açılan soruşturma 1959'da tamamlandı[12] Angleton, Snow ve Yankovsky ile ilgili soruşturmadan aldığı sonucun raporunu Richard Helms ve Allen Dulles'a verdiğinde Dulles yine skandal istemedi. Snow ve Yankovsky'ye hiçbir suçlama yapılmadı. Snow'dan istifa etmesi istendi ve onun yerine Quentin Johnson getirildi. Fakat Dulles Snow'a bir mektup verdi, kuşkulu bir şekilde istifa ettirilmediğini söyledi ve ona önce Japonya'da Westrex Corporation'da, sonra da Litton Industries'de yüksek maaşlı işler ayarladı. Ed Snow 1990'da, 1 Nisan Enayiler Gününde California'da öldü.

CIA Yankovsky'ye Uzak Doğuda TRW'de paravan bir iş buldu ve onu kadrosunda tuttu. TRW CIA'in en önemli bazı casus uydularını üretiyor ve çalıştırıyordu. Yankovsky sonuçta bir dolar milyoneri oldu ve 1978'de San Francisco'da öldü.

Snow'un CIA'daki eski arkadaşlarına göre ona ceza vermemelerinin nedeni, olay açıklandığı takdirde Dulles ve CIA'in sıkıntıya düşeceği gerçeğiydi. Dulles, James Kronthal

olayında olduğu gibi, bu hatayı gizleyerek hasarı kontrol edebileceğini düşündü. Fakat Angleton ve Dulles işin başında Yankovsky'yi iyi araştırmadıkları için hatayı büyüttüler. Dulles Japonya'daki Snow'a istihbarat görevleri vererek işleri daha da berbat hale getirdi.

William Corson'a göre, Snow'un CIA'dan ayrıldıktan sonra Dulles için yaptığı işlerden biri, Lawrence Wu Tai Chin'e olumlu oy vermek oldu ama daha sonra anlaşıldı ki adam, Çin Halk Cumhuriyeti'nin ABD'ye gönderdiği en korkunç ajanlardan biriydi. Corson, "Ed Snow'un Wu Tai Chin'e kefil olduğunu biliyoruz," dedi. "Acaba onun gibi kaç ajan soktu ABD'ye merak ediyorum doğrusu."

Quentin Johnson'a göre, Ed bir süre sonra Murphy'den kuşkulanmaya başlamıştı. Birkaç yıl sonra bir şeylerin yolunda gitmediğini anladı ve ilişkileri soğudu. Ama o zaman iş işten geçmişti. Murphy'nin Sovyet operasyonlarında bir yıldız olması daha çok Snow sayesinde gerçekleşti. Murphy'nin Berlin Üssüne gitmesini de yine Snow sağlamıştı.

BÖLÜM ON BEŞ

BERLİN'DE KOVBOYLAR

DAVE MURPHY'NİN Uzakdoğu başarısızlıklarına rağmen karargahta onu iyi bir istihbaratçı, Ruslarla yüzyüze gelmekten çekinmeyen bir adam olarak görüyorlardı. Onun Tokyo günlerinde yaşanmış bir olay bu ününü nasıl sağladığını açıkça gösterir.

Olay sahnesi Tokyo'da bir apartman binasıydı. Hol karanlık ve Murphy heyecanlıydı. Ed Snow'la birlikte üzerinde çalıştığı bir ajan çekme operasyonunu tamamlamak üzereydi. Murphy'nin Sovyet kaynakları ona bir NKVD ajanından söz etmişlerdi, adam Sovyetler Birliği'nde yaşanan olaylardan memnun değildi ve ABD için casusluk yapmaya hazırdı. Bir operasyona tüm gücünü vermekten hoşlanan Murphy, yine cesur bir ajan olan Bob Anton'a büyük bir balık yakaladıklarını söyledi.

Sovyet subayı Murphy'nin daire kapısına doğru yürürken o da karanlıkta ortaya çıktı ve adamın yanına gelerek özgürlük konusunda birkaç laf etti, ama adam birden bağırmaya başladı ve birkaç polis Murphy'nin üstüne atladı. Her zaman iyimser olan Murphy, genç CIA tarihindeki en can sıkıcı tuzaklardan birine düşmüştü.[1]

Sonradan bu oyunun arkasında Igor Orlov'un olduğu anlaşıldı. Orlov Münih'te Murphy ile tanıştığından beri, ona bir NKVD/KGB ve GRU tuzağı kurup CIA'in gözünde küçük düşürmeyi, onu silmeyi planlıyordu. Angleton'a göre, Orlov Moskova'ya gönderdiği bir mesajda Murphy'nin çok cesur ve düşmanın üzerine hiç çekinmeden gidecek bir adam olduğunu bildirmişti, ona göre Murphy kendine o kadar güveniyordu ki en sadık Sovyet subaylarını bile isterse kendi tarafına çekebilirdi. Angleton, "Sovyetler bu bilgiyi alınca Murphy'nin üzerine gittiler," dedi. "CIA'in kafasını karıştırmak, teşkilatın Murphy hakkında düşündüklerini tersine çevirmekti amaçları."

Murphy'nin Tokyo'da bir Sovyet istihbarat subayını kendi tarafına çekmek için uyguladığı bu beceriksizce hareket sonucu yaşadığı olay, işte bu planın bir parçasıydı. Murphy'ye hedefinin, onun söylemlerine açık olacağı söylenmişti. Ama öyle olmadı, olayda yumruklaşmalar yaşandı ve Japonların canını sıkan uluslararası bir rezalet yaşandı.

Murphy'nin bu beçceriksizliği CIA'in ilk zamanlarındaki bazı olaylara da tipik bir örnektir. ABD'nin istihbarat işine adeta balıklama dalması sonucu, David Murphy ve Bill Harvey gibi adamlar Sovyet ajanlarını kendi yanlarına çekmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Büyük bir istihbarat kaynağı yakalama konusunda hiç sabırları yoktu. Eski Sovyet teşkilatıyla yeni ABD örgütü arasındaki fark buydu işte. Berlin Üssünün eski elemanlarından John Sherwood, "Biz önümüze kim çıksa kadromuza almak istiyorduk . . onların kalitesi hiç ilgilendirmiyordu bizi..." diye konuştu. "Halbuki Sovyetler ketum, sır saklayan insanlardı. Biz her Rus'a diplomatik pasaport vererek onları elde etmeye çalışırken, bir KGB ajanı bizim bir subayımızdan bir radar sisteminin el kitabını almak için asla bu yöntemi kullanmazdı."[2]

Sovyetler Murphy ile yetinmediler. Bob Anton üzerinde de çalıştılar ve öyle başarılı oldular ki bir Japon FBI ajanı An-

ton'u Sovyet ajanı olmakla suçladı. Bunun üzerine Snow 1951'de, sevdiği arkadaşları Murphy ve Anton'un Münih'e atanmalarını sağladı.

Tokyo olayına rağmen, Münih'te Murphy ve Anton'un Sovyet ajanlarını kendi taraflarına çekme çalışmalarına izin verildi. Angleton, "Eski CIA direktörü General Walter Bedell Smith olsaydı bu tür adam çekme yöntemlerine asla izin vermezdi," dedi. "Çok basit bir yöntemdi bu. Bana göre Murphy'ye bu konuda izin veren kişi emirlerini Allen Dulles ya da Wisner'den alıyordu, çünkü bu tür operasyonları ancak onlar onaylardı."

B.Y. Nalivaiko adlı Rus subayının olayı da bunlardan biridir. Rusya konusunda bir kitap yazan Robert Gray adında bir yazar olarak tanıtan Anton, Nalivaiko ile birkaç kez buluştu. Anton hedefi olan Nalivaiko'nun Viyana'ya konsolos olarak atandığını duyunca büyük bir balık yakaladığını düşündü. Nalivaiko kitap için yararlı olabilir diye düşünerek Anton'a bazı gizli Sovyet belgeleri verdiği için Murphy ve Anton onun kendileri için çalışacağını sanıyorlardı.

Anton ve Nalivaiko Viyana'da birkaç kez buluştuktan sonra adamı ABD için çalışmaya ikna edebileceklerini düşündüler. 1952 Şubat başlarında Murphy "Albay Francis Manning" adıyla Münih'ten Viyana'ya gitti. Yine tuzağa düşmemek için bu kez halka açık bir alanda buluşacaklardı adamla. Hiçbir istihbarat teşkilatı kalabalık bir yerde olaya müdahale etmek istemezdi.

Viyana'da, Gartenbau adlı kafede buluştuklarında Murphy adama, eğer ABD tarafına iltica etmek isterse bunu hemen ayarlayabileceklerini söyledi. Kafe Viyana'daki resmi Sovyet garajının da bitişiğindeydi.

Nalivaiko'nun yüzü birden kararır ve NKVD subaylarıyla dolu olan kafede adam birasını Murphy'nin suratına boşalttı. Murphy yine tuzağa düşmüştü. Birkaç NKVD subayı gelip

Murphy ve Anton'u yakaladılar ve Avusturya polisi gelene kadar orada tuttular.[3] Sovyetler CIA'in kendi ajanlarını ayartmaya çalıştığını herkesin içinde söyleyerek onları rezil ettiler. Bob Anton ya da diğer adlarıyla Tom Ames veya Robert Gray artık CIA'in işine yaramayacaktı.[4]

Fakat Murphy için durum farklıydı. Angleton'a göre, Sovyetlerin Murphy'ye karşı yürüttükleri kişisel operasyonları geri tepti. Gerçek şu ki, Dulles ve Harvey Sovyetlerden intikam almak isteyen adamlar arıyorlardı. Murphy bu adamlardan biriydi. Sovyetler bir anlamda Murphy'nin Berlin'de önemli bir görev almasını sağladılar.

Murphy Berlin Üssünde Sovyet Operasyonları şefi olarak Harvey'nin en güçlü yardımcısı oldu. Fakat Murphy, Harvey'nin kendisiyle beraber merkezden getirdiği Anita Potocki'yi ve Berlin'deki pek çok ajanı etkileyemedi. Potocki onu anlatırken, "Adam fırtına gibi geldi ve kumandayı alacaktı," diye konuştu. "Sanırım Rusça bildiği için kendini herkesten yetenekli sayıyordu ve bana göre Harvey'nin koltuğundaydı gözü bencil bir adamdı, emrinde çalıştığı adamların kendini övmesini beklerdi hep. Amacına ulaşmak için yapmayacağı yoktu."[5] Murphy bu kitap için kendi hakkında yorum yapmadı. Berlin operasyonları hakkında Savaşalanı Berlin adıyla kendi kitabını yazdı ama bu kitapta anlatılan olayların çoğundan söz edilmiyor orada. Arkadaşlarının kendisiyle ilgili yorumlarına cevap vermesi istendiğinde, bir e-posta mesajı gönderdi ve bir süre önce geçirdiği kalp rahatsızlığı nedeniyle CIA kariyerinden söz edemeyeceğini belirtti. Daha sonra çekilen e-posta mesajları cevapsız kaldı.[6]

Murphy'nin ilk projelerinden biri Üsteki ajanların mesaj yerlerini iyi bilmelerini sağlamaktı. Olay subaylarının bu mesaj noktalarını saptamaları yıllar almıştı. Bu gizli mesaj bırakma yerleri sadece acil durumlarda kullanılacaktı. Sovyetler bir bilgi bırakma noktasını öğrenirlerse o yeri gözetleyerek

oradan mesajı alan ajanı hemen göreceklerdi. Murphy'ye bu mesaj bırakma yerlerinin herkese gösterilmesi için oralara gitmenin tehlikeli olacağı söylendi ama o bunu yapmakta ısrarlıydı. Potocki ve üsteki diğer ajanlar öfkeliydi. Ajanları için endişe eden Olay subayları mesaj bırakma yerlerini yeniden düzenlemeye başladılar.

Murphy'nin davranışları Berlin Üssündeki çalışma arkadaşlarının uykularını kaçırıyordu. Potocki bir akşam, ayarlamak istedikleri Sovyet ajanlarının dosyalarını ve resimlerini sakladığı "Sovyet Hedef Odası"nda iriyarı biri adam gördü. Murphy'nin adamlarından biri olan Andy Hanfam'dı bu (Andy Yankovsky) ve bir dosyadaki bir Sovyet ajanının resmine bakıyordu.[7] Adam Potocki'ye resmi nerden bulduğunu sordu. Potocki meraklandı ve ona, "Neden soruyorsun?" dedi. Adam ona bu Sovyet ajanını daha önce gördüğünü söyledi ve sonra konuyu değiştirdi. Bu tavrı Potocki'yi kuşkulandırmıştı.

Potocki Harvey'e gitti ve olayı anlattı. Harvey ona gerekeni yapacağını söyledi ama Potocki onun fazlasıyla meşgul olduğunu düşündü, Harvey'nin o kadar çok işi vardı ki bu konuya ayıracak zaman bulamayacaktı belki de.

Potocki'yi Murphy konusunda kuşkulandıran başka şeyler de vardı. General Gehlen'in istihbarat teşkilatıyla bilgi paylaşımı konusunda çok ısrarlıydı Murphy. Üste her bölümü dolaşıyor, herkesten gizli bilgi edinmeye çalışıyordu. Fakat Murphy'nin bu saldırgan halini beğenen Harvey Potocki'nin şikayetlerini pek umursamıyordu.

George Kisevalter'a göre David Murphy Berlin Üssünde başarılıydı... Çünkü Harvey'e nasıl yaklaşılacağını herkesten daha iyi biliyor, onu istediği gibi yönlendiriyordu. Büroya her zaman Harvey'den bir dakika önce gelir ve onu, 'Günaydın Doktor,' diyerek karşılardı... Onun operasyon tekniği buydu. Patronun gözüne gir; operasyon bundan ibaret tekniğiydi yani bu.[8] Fakat Kisevalter Murphy'nin sadakatinden hiç kuşkulan-

madı, o sadece mesleğinde ilerlemek için her şeyden yararlanan bir fırsatçıydı.

Murphy rakiplerini gözden düşürmek için çalışmaktan da çekinmezdi ama her zaman başarılı olamazdı bu konuda. Kendine rakip olarak gördüğü kişilerden biri de Berlin Üssünde bilimsel konularda Olay subayı olarak çalışan parlak ve sevilen Sig Hoecksterdi. Atom silahları konusundaki üstünlük yarışında Sovyetlerin uranyum kaynaklarından önemli bir bölümü Doğu Almanya'daydı. Bu tesisler konusunda bilgi verebilecek ajanlarla görüşme, konuşma konusunda Hoecksterin önemli rolü vardı. Paul Garbler onu anlatırken, "Hoeckster Üste belki de en uzun saatler çalışan adamdı," diye konuştu. "Ajanıyla geceleri konuşurdu... Üsse bu konuda sürekli olarak gerçek istihbarat gelirdi." Fakat Hoeckster üsse genellikle sabah onda ya da on birde gelirdi. Garbler, "Bir gün Harveynin ofisinin önünde dururken onunla Murphynin Sig hakkında konuştuklarını duydum," diye devam etti. "Murphy, 'Biliyor musun, bu adam her sabah geç geliyor işine,' deyince Harvey ona bunun önemli olmadığını ve bu konuda konuşmamasını söyledi. 'Hoeckster'le uğraşma,' dedi." Hoecksterin neden geç geldiğini biliyordu Harvey. Sig ajanlarıyla konuştuktan sonra gece vakti bir süre kadınların çamur güreşlerini izliyordu. Onun rahatlama, gevşeme yöntemi de buydu.

Ed Snow Berlin Üssüne ziyaret için geldiğinde oradakiler onun Üste haftalarca çalıştığını hatırlıyorlar. Hatta onun Berlin'e atanacağı konusunda söylentiler dolaşıyordu etrafta. Ama böyle bir şey olmadı, Snow hemen tüm büyük operasyonları inceledi, Harvey ve diğerleriyle görüşüp bilgi aldı ve sonra gitti.

Harvey'nin ekibini tam olarak kurması ve etkili çalışmaya başlaması yaklaşık bir yıl sürdü. John Sherwood bu konuyu anlatırken, "İnanın bana, elindeki ekipte bir an bile durmak istemeyen ateş gibi adamlar vardı," dedi.

Ne yazık ki istihbaratçılar kadın peşinde koşuyor ve seks konularında açık veriyorlardı. CIA Direktörü Allen Dulles'ın müzmin bir kadın düşkünü olduğunu ve adamlarına örnek oluşturduğunu Harry Truman bile biliyordu. "Allen Amca" ziyarete gittiğinde tüm istasyon ve üs şefleri birer kadın simsarına dönüşürdü. William Corson, "Bu kadın düşkünlüğü gerçekten büyük sorundu," diye anlattı. "Bu kadın sorunu yüzünden güvenlikte açık verilebiliyordu. Dulles bu konuda oldukça titizdi. CIA'in üst düzey yöneticileri onunla ilişkisi olan kadınlardan kaçmak için ellerinden geleni yaparlardı. Bu konuda herkesin bir sırrı vardı.[9]

Dulles Berlin'e geldiğinde kadınsız kalmaması için BOB yetkilileri ellerinden geleni yaparlardı. Corson, "Burada büyük bir güvenlik sorunu vardı," dedi. "Düşünsenize, Dulles kendisi çıkıp da kadın peşine düşse KGB kim bilir neler yapardı?"

Berlin'e atanan denizci Donald Morris Üsteki seks oyunlarını görünce şaşırdı. Theodore C (Ted) Shackley bile katılmıştı bu oyuna. Morris, "Ted Shackley görevine çok düşkün, çok ciddi, kafası bilgisayar gibi çalışan bir adamdı," diye anlattı. "Herkes onun istihbarat sağlamak için istisna gözetmeksizin her ajandan bilgi istediğini ve ne zaman ne alacağını planladığını bilirdi. İşte böyle bir adam, Olay subayı Jim Burson'un karısıyla ilişki yaşamaya başladı ve Hazel isimli bu kadın daha sonra kocasından ayrılıp Shackley ile evlendi." George Kisevalter da bu olaydan en çok etkilenen kişinin, Shackley'nin Berlin'de sevilen ilk karısı olduğunu söyledi.

Bir diğer Berlin elemanı olan John Sherwood da Münih'te bir meslektaşının karısıyla ilişki yaşadığı için BOB'a gönderilmişti. Onun da düşman ajanlarını ayartma konusunda eşsiz olduğu söylenirdi ve o da müzmin bir kadın avcısıydı. Sherwood Üsse geldiğinde gördüklerini şöyle anlattı: "Aman Tanrım, partiler eksik olmuyordu, içkiler ve özellikle Fransız konyağı çok ucuzdu... Herkesin altında bir Alman kızı yatıyor-

du, etrafta güzel Alman kadını doluydu. Berlin bambaşka bir yerdi, harika bir yerdi." Sherwood kadınların güvenlik sorunu olduğunu da düşünüyordu ama bu konuda, "Aslında koruma altına alacağımız fazla bir şey de yoktu," dedi.

CIA'in güvenli evleri kadın ilişkilerinde kullanılıyordu. Bu evlerin sorgulamalar için boş tutulması gerekiyordu. Hassas hiçbir konu aynı evde ikinci kez sorgulanmazdı. Ama Berlin'de bu güvenlik kuralları unutuldu. Güvenli evler sorgulamalarda tekrar tekrar ve ayrıca kadın ilişkilerinde de kullanıldı. Bu durumda KGB onları rahatça izleyebilir ve şantaj yapabilirdi.

Sherwood, "Çoğu villa olan 30 güvenli evimiz vardı," diye anlattı. "Bir gece yanımda konuşturamadığım bir ajan olduğu halde bu evlerden birine gittim, adamın ağzından tek kelime alamamıştım, yine uğraşacaktım onunla.[10] Sherwood eve girince üst katta sesler duydu ve sahte adı olan John Black'i kullanarak yukarı seslendi, geldiğini bildirdi. Birkaç saniye sonra merdiven başında CIA ajanı Harold Chipman'ı gördü, üzerinde Göring tipi bir deri ceket ve yanında da platin saçlı bir Alman güzeli vardı. Chipman'ın Berlin Üssündeki lakabı "Omaha Boğası" idi.[11]

Üste çok sevilen kadınlardan biri olan Betty Lou ile evli olmasına rağmen, Walter O'Brien hiç çekinmeden bir Alman kadınıyla ilişki yaşıyor ve macerasını arkadaşlarına da anlatarak övünüyordu. Sherwood onun için, "Adam arkadaşımdı ama tam bir pislikti," dedi. Karısı Betty Lou O'Brien multiple skleroza yakalanınca Walter karısını terk etti ve Harvey de buna dayanamadı ve onu Münih'e gönderdi.

Murphy ve Ted Shackley sürekli olarak mücadele halindeydiler. İkisi de istihbarat toplumunda adeta tanrılaşan adamın dikkatini kendi üzerlerine çekmek, ona yaranmak için yarışıyorlardı. İkisinin de gözü Harvey'nin koltuğundaydı, onun daha yüksek bir pozisyona gitmesi halinde oraya oturmayı düşlüyorlardı.

Harvey için insan kimyası istihbaratta çok önemliydi. İnsan halinden çok iyi anlardı, ama yardımcıları onun gibi değillerdi. Sherwod Üsse ilk geldiğinde iyi Almancasına rağmen Murphy ona görev vermeyince şaşırdı. Sherwood bir gece bir partide Marian Murphy ile konuşurken Murphy onların yanına geldi ve "Bu pis işte o Almancanla ne yapacağını sanıyorsun sen?" dedi. "Ben onun için iyi işler çıkarmayı düşünürken bana böyle salakça bir şey söyledi işte."

Sherwood'un odası ikinci katta, Harvey'in ofisinin karşısındaydı ve o da bu yakınlıktan yararlanıp bir şey yapmadan onun gözüne girmeye çalışırdı.[12] Harvey geç saatlerde ona baktığında bir şeyler yazdığını görürdü ama o aşk mektupları yazıyordu. Sherwood, "Onu aldattığım için üzülüyordum, çünkü iyi bir adamdı Harvey," dedi.

Sherwood'a göre iki tür lider vardı, banyan ağacı gibi olanların gölgesinde hiçbir şey büyümez, her şey kurur, solardı. Ama bazıları zengin toprak gibiydi ki Harvey onlardan biriydi işte. Cömert, herkese güvenen bir adamdı... Garipti, o koca patlak gözleriyle büyümüştü ama çok zekiydi... Kolay bir hayatı olmamıştır diye düşünüyorum... Aslında CIA'daki az sayıda düzgün adamdan biriydi."

Harvey, David Murphy'nin Üste egemen olmasına pek aldırmıyordu ve aslında Washington'da Sovyet Masası şefi olduğu için Murphy ile daha yakından ilgileniyordu. Shackley Polonya ve Çekoslovakya gibi Sovyet uydu devletleriyle ilgilendiğini için onun görevi ikinci planda kalıyordu. Shackley ve Harvey'nin arası iyiydi ve Harvey ona bir ağabey gibi davranıyordu. İkisi fiziksel olarak benzemezlerdi, Shackley otuzlu yaşlardaydı ama bazen Harvey'nin FBI argosunu bile taklit etmeye kalkardı. Shackley'nin orta halli bir aileden gelmesi yüzünden Harvey sevdi onu. Ama Berlin Üssünde bazıları hoşlanmazdı Shackley'den.

Shackley'nin çalışma arkadaşları onun yalnızlıktan hoşla-

nan ve gizemli bir adam olduğunu söylerlerdi. Shackley herkesle konuşmaz ve basit geçmişini sır gibi saklardı. Bazıları onun yetim, bazıları da eski bir futbolcu olduğunu düşünürdü.

Shackley yetim değildi ama futbol oynamıştı. Shackley'nin "Sarışın Hayalet" lakabı uzun boylu, sarışın ve yakışıklı olmasından değil, bürokratik sorunları çözme yeteneğinden geliyordu.

Shackley'de espri yeteneği yoktu. Bir gün Üsse ziyarete gelen bir Kongre üyesi ajanlara üniversiteden çok iyi dereceyle mezun olanları sordu, herkesle beraber Shackley de elini kaldırdı. Shackley'i pek sevmeyen Weisz onun yalan söylediğini düşünüyordu, emrinde çalışan bir ajana, Maryland Üniversitesine mektup yazarak onun mezuniyet derecesini öğrenmesini söyledi. Gelen cevap Weisz'ı haklı çıkardı ve mektup ilan tahtasına yapıştırıldı. Shackley günlerce uğraştıktan sonra mektubu kimin tahtaya koyduğunu öğrendi ve genç ajan başka yere atandı. Harvey Shackley'nin bu inadını, ısrarlı çalışmasını seviyordu.

BERLİN ÜSSÜ PARLAK günlerinde böyleydi işte. O kuluçka makinesinden Amerikan istihbaratına bir kuşak boyunca egemen olmuş erkek ve kadınlar çıktı. En iyi ajanların yetiştiği, CIA'in en parlak merkeziydi. Harvey'nin çeşitli yerlerden alarak Berlin Üssüne getirdiği ajanlar, CIA'in dünyanın çeşitli bölgelerinde nasıl çalıştığına karar verdiler.

Harvey'nin yardımcısı Henry Hecksher Berlin'e ilk kez 1945'te geldi. Kuşkucu bir adamdı ve sosis çok sevdiği için lakabı "Şişman Henry" idi. Sovyetlere karşı yapılan operasyonlarda bir mutlakiyetçiydi. Harvey gelene kadar üssü Hecksher yönetti. NTS gibi Rus partizanlarına silah malzeme verme ve operasyon başarısız olsa bile onları destekleme taraftarıydı. Bazı saldırgan eylemleriyle ilgili olarak merkezden gelecek eleştirilerden korkmazdı. Alman kökenliydi ve ülkesinin yarı-

sının başındaki sorunları çok iyi anlıyordu. Hecksher, Harvey ile bir yıldan az bir süre çalıştıktan sonra hükümetin devrilmesinde yardımcı olmak üzere Guatemala'ya gönderildi. Daha sonra Tokyo ve Santiago'da istasyon şefi olarak çalıştı ve iki yerde de başarılı operasyonlar gerçekleştirdi.

Ted Shackley Berlin'den sonra mesleğinde yükseldi. Lucien Conein –Berlin Üssünün ilk zamanlarında Wally Driver'ın oda arkadaşı– Vietnam'da tarihin akışını değiştirdi. Harvey'nin her işi yapan ve Berlin yetkilileri ile temasları sağlayan adamı Hugh Montgomery arada bir yaşadığı bazı sorunlara rağmen CIA'da başarılı çalışmalar yaptı ve sonra Dışişleri Bakanlığına geçerek B.M.'deki Amerikan büyükelçisinin yardımcısı oldu. David Murphy de CIA Sovyet Rusya Bölümünün başına geçecekti.

Harvey'nin Münih'ten Berlin'e getirdiği Samuel Vaughan Wilson Pentagon ve CIA'da önemli görevlerde bulundu ve sonunda Savunma İstihbarat Teşkilatının başına getirildi. Paul Garbler daha sonra CIA'in en hassas yerine getirildi ve Moskova istasyon şefi oldu. John Sherwood son zamanlarda Langley, Virginia'daki CIA merkezinin en üst düzey yöneticilerinden biriydi.

Berlin'e gelenler arasında en önemli görevleri Kisevalter yaptı. O ve Richard Kovich CIA tarihinin en üst düzey Olay subayları oldular.

Harvey'nin takımı Amerikan istihbarat dünyasında başarılı olmak için gereken görevi idame içgüdüsüne sahip adamlarla doluydu. Berlin'de görev yapar adamlar genelde birbirleriyle hep rekabet halindeydiler ve bu mücadeleleri tepeye doğru tırmandıkça daha da şiddetlendi.

BÖLÜM ON ALTI

IGOR VE KADINLAR

KISEVALTER, "IGOR ORLOV prizma gibi adamdı," dedi. "İnsanlar ona bakınca görmek istediklerini görürlerdi. Murphy onu Karshorst'a rahatça girebilen müthiş bir ajan olarak görürdü. Bir adam senin kariyerine yardımcı oluyorsa ona fazla soru sormazsın."

Orlov CIA'in istediği gibi bir adam olmak için elinden geleni yapıyordu. CIA yetkilileri onun Doğu Berlin'deki gözleri ve kulakları olduğuna inanıyorlardı, onları buna inandırmayı başarmıştı Orlov. Harvey ve Olay subayları Igor Orlov'a inanıyorlardı çünkü bu ufak tefek adamın hayal gücü vardı, saldırgandı ve her şeyden önemlisi onların emirlerini dinliyordu. Olay subayına itaat eden ajan en iyi ajandı. Orlov CIA'in risk altında olan ajanları seçtiğini anlamıştı. Olay subayları zaten risk altında olan ajanlarını daha riskli operasyonlara gitme konusunda daha kolay ikna edebiliyorlardı.

Igor Orlov günlük çalışmalarında Harvey ve adamlarına muhtaç olduğunu gösterme konusunda uzmandı. Hatta sahte kimlikle evlenmesi olayında bile Sam Wilson'a muhtaç oldu-

ğunu göstermişti ve Wilson onun Berlin'deki ilk Olay subayıydı, onunla Münih'te NTS ve SBONR günlerinde de çalışmıştı. Orlov, Wilson ve daha sonraki Olay subaylarına, onlar olmasa karısıyla birlikte asla yolculuk yapamayacağını ve çalışamayacağını, çünkü kimlik belgeleri ve çalışma izinleri olmadığını söylüyordu. Olay subayları da bunu duyunca Orlov'un kendilerine muhtaç olduğunu, onların güvenine ihanet etmeyeceğini düşünüyorlardı.

Özellikle Wilson cömert ve sadık bir Olay subayıydı. Diğer Olay subayları ajanları kullanıyor ve sonra da başlarından atıyorlardı. Eleonore Orlov Wilson'un nazik bir adam olduğunu söyledi. Wilson müthiş ajanına, karısına ve daha sonra da onların çocuklarına on yıl süresince hep destek oldu.[1]

Igor ve Wilson Berlin'deki güvenli evlerde buluşuyorlardı. Wilson ona bu buluşmalarda aylık maaşı olan 500 doları veriyordu ki 1950'li yılların başlarında iyi paraydı bu. Eleonore Orlov, "Maaşımızı gizlice alıyorduk ve sonra da ikisi saatlerde Rusya hakkında konuşurlardı," dedi.

Harvey Orlov'un Rus subaylarını fahişelerle avlama taktiğini destekliyordu. Orlov bir BOB kadın simsarı olarak çok başarılıydı. Igor'un eski Olay subaylarından Paul Garbler, "Orlov'un elinde 11 fahişe vardı ve onları bir bardan yönetiyordu," dedi.

Orlov genç kadınları elde etmek için kendi çekiciliğinden başka yöntemler de kullanıyordu. Bazen Berlin polisinden aldığı sabıka kayıtlarıyla, bazen de karaborsa mal satmakla suçlayarak korkutuyordu onları.

Orlov fahişelerden birini, Macaristan'a atanan bu yetkiliyle birlikte gitmesi için ikna etti, kadın orada kaldığı süre içinde onun üç yaşındaki oğluna da bakacaklardı. Eleonore'a çocuğu bir göçmen kampından aldığını, annesinin gittiğini söyledi. Eleonore gerçeği ancak bir yıl sonra, fahişe Berlin'e dönüp çocuğunu istediği zaman öğrendi.

Igor bir gün eve geldiğinde "Bay Ross" adındaki patronla (Harvey) tanıştığını anlattı. Berlin'deki güvenli evlerden birinde buluşmuşlardı. Igor Bay Ross'tan operasyonu için destek istemiş ve o da bunu kabul etmişti.

Igor Orlov haftada bir kez Doğu Berlin'deki Sovyet semti Karlshorst'ta Sovyet merkezine gidiyordu. Sovyet askeri istihbaratı GRU'nun büroları da bu büyük kompleksin dikkat çekmeyen bir katındaydı. Orlov oraya gittiğinde kendini General Orlov olarak tanıtıyor,[2] sonra da oturup Berlin Üssündeki çalışmalarını rapor ediyordu.

Harvey 1954'te Orlov operasyonunu Paul Garbler'a vermeyi düşündü. Wilson George Kisevalter'a yardımcı olarak atanınca, Garbler da ayrılan Wilson'u izleyen Wolfgang Rabino'un yerini aldı.

Paur Garbler'ı Igor Orlov'un Olay subayı yapmak kağıt üzerinde güzel görünüyordu. Garbler çok iyi Rusça konuşuyordu ve düzgün çalışması Harvey'nin hoşuna gidiyordu. Fakat Orlov'un çok tecrübeli bir casus olması karşısında, Garbler ne yazık ki deneyimsiz bir Olay subayıydı.

Savaşta nakliye pilotu olarak uçmuş ve iyi bir tenis oyuncusu olan Garbler bir Kore turnuvasında George Blake ile oynadı ve Blake daha sonra Seul'deki İngiliz temsilciliğinde Kuzey Koreliler tarafından yakalanarak Sovyetlere teslim edildi. Garbler Donanma posterlerinde boy gösterecek kadar yakışıklı, uzun boylu, rahat bir adamdı, tenis ve uçmak onun en sevdiği şeylerdi. Mükemmel bir deniz ataşesi olabilirdi ve yıllarca ataşe kimliği altında istihbarat görevi yaptı.

Donanmadaki komutanı bir gün Garbler'a CIA'in Alaska istasyonu için uygun elemanlar aradığını söyledi. Garbler CIA'ya başvurdu ve orada adları sahte olan iki kişiyle görüştü. Adamlardan biri Güneyli aksanıyla konuşuyordu ama pek fazla bir şey söylemedi. Tıknaz bir adam olan diğeri ona Alaska'daki görevle ilgili bir şeyler anlattı.

Alaska'da casusluk fikri Garbler'a biraz saçma geldi ama konuştuğu ajan ona oradaki yerlilerin ajan eğitiminden sonra Sibirya'ya gönderilebildiğini anlattı. Garbler bunu duyunca adamlarla tokalaştı ve 90 günlük bir eğitim programı için ayrıldı oradan. O anda o adamlarla daha sonra tekrar görüşeceğini hiç düşünmedi. Berlin istasyonunda tıknaz adamın Albay George Kisevalter, az konuşanın ise Sam Wilson olduğunu öğrendi.

Garbler Berlin'de yine donanma mensubuydu ama bu kez açık istihbaratçı olarak görev yaptı. Berlin Üssündeki subayların çoğu Dışişleri Bakanlığı ya da Orduda görevli görünüyorlardı. Garbler'ın bir Donanma casusu olduğunu Sovyetler biliyor ve kabul ediyorlardı.

Harvey Garbler ile ilk karşılaşmasında ona Almanca öğrenmesini söyledi. Garbler bir süre aradıktan sonra kendisine Almanca öğretecek bir Doğu Alman göçmeni buldu. Göçmen İngilizce bilmediği için aralarında Rusça konuşarak anlaşıyorlardı. Garbler bu anısını naklederken, "Bütün kış boyunca adamın evine gitmek için dört kat merdiven tırmanıyordum," dedi. "Adamın evi buz gibiydi ve Almanca öğrenmeye çalışırken donuyordum."

Altı yıl dil dersi aldıktan sonra tekrar Harvey ile görüşmeye gitti Garbler. Ona göre Harvey, Berlin Üssünün cesur adamların yeri olduğunu herkese göstermek istiyordu. Fakat Harvey'nin yemeğe çağırdığı adamlarına anlattıkları KGB tarafından yakından izleniyordu.

Harvey Garbler'a, Orlov operasyonunu onun yürüteceğini söyledi, bu konuda büyük planları vardı. Onlar için Karlshorst'tan ajan ayarlamaktan daha önemli bir şey yoktu.[3] Harvey ona Orlov'un Sovyet subaylarını ayartmak için kadınları kullandığını söyledi. Garbler, "Bu operasyonu 11 fahişe ve tek kollu bir piyanistin çaldığı bir bardan yürüteceğimi duyunca biraz şaşırdım elbette," dedi. "Benden operasyonu büyütmemi istediler, fahişe sayısını artırırsak daha çok Sovyet subayını

kendi yanımıza çekebilecektik." Garbler için CIA kariyerinin başında ilginç bir operasyondu bu ama bunun daha sonra bir karabasana dönüşeceğini hiç gelmedi aklına.

Garbler Orlov'la bir güvenli evde görüşmesini de unutamıyor: "Ufak tefek bir adamdı. Küçüktü ama vücudu orantılıydı, delici mavi gözleri vardı ve iyi giyinmişti. Gayet resmi davranıyor, bir işadamı ciddiyetiyle konuşuyordu. İnsanın dikkatini çeken bir tipti... Kimseyle fazla samimi olmuyor, her zaman ciddi görünüyordu." İkisi arasındaki yüzden fazla güvenli ev görüşmesinin ilkiydi bu.

Garbler daha işin başında Orlov'un çalışma tarzını garip buldu. İkisi de çok iyi Rusça konuşmalarına rağmen Orlov'la neden Almanca konuşması gerektiğini anlayamadı.[4] Bu küçük adamla çalışırken anlayamadığı birçok şey vardı ve biri de buydu.

Pezevenk olmanın pratik bazı sorunları olduğunu anladı Garbler. Kadınlar bazen hamile kalıyor, tutuklanıyor ya da zührevi hastalıklara yakalanıyorlardı ve Orlov bu belaları savuşturamazsa bunu yapmak Garbler'a kalıyordu. Garbler için AE CALVUS (CIA kripto sisteminde AE Sovyet meselesi, CALVUS ise Orlov anlamına geliyordu)[5] bir süre sonra varlığının nedeni haline geldi. Fahişeler CALVUS 2'den 12'ye kadar numaralıydı ve tek kollu bar piyanisti de CALVUS 13'tü.

Güvenlik kurallarına göre Olay subayları ajanlarıyla güvenli evler dışında buluşamazdı. Fakat Garbler ajanını sık sık sarhoş olup atıldığı hapishanelerden kurtarmak ve evine götürmek durumunda kalıyordu. Eleonore ile ilk tanışması da böyle oldu.

Garbler Orlov üzerindeki kontrolünün yetersiz olduğunu hissediyordu. Orlov'un fahişelere nasıl ödeme yaptığını, ya da yapıp yapmadığını bilmiyordu. Bayan Orlov kocasının Garbler'dan her ay birkaç bin dolar aldığını onlarca yıl sonra öğrenince çok şaşırdı. Kadın, "Ben böyle bir para hiç görmedim;

hep idareli yaşadık," dedi.

Garbler'ın Orlov operasyonunda çalıştığı iki yıllık süreçte Orlov sadece bir tek Rus getirdi ve başka bir şey de olmadı. Bu operasyon Amerikalıların zayıf bir yanını daha gösterdi; diğer insanlar meseleleri Amerikalılar gibi görmüyor, ama Amerikalılar bunu anlamıyorlardı. Sovyet istihbaratı ise Amerikalıların seks düşkünlüğünden iyi yararlandılar ve pek çok ajanı tuzağa düşürüp şantaj yaparak kendileri adına çalıştırdılar. CIA Sovyetlerin de aynı baskı altında olduğunu sanıyordu ama onlar rahattı. John Sherwood, "Orlov'un yaptığı, Amerikan görüş açısından böyle bir dünya yaratmaktı," diye açıkladı. "Sovyet subaylarının, Batı Alman kadınlarıyla ilişki kurdukları için kendilerine yapılacak şantaja boyun eğeceklerini söyledi ve Amerikalıları buna inandırdı... Ama Ruslar böyle saçmalıklar yüzünden zarar görmeyeceklerdi... Sonuçta pek çok Rus erkeği bundan yararlandı ve sekse doydu."

Aslında Harvey ve adamları Orlov'un tamamen güvenli olmadığını anlamalıydılar. Garbler, "Ama böyle bir şey hiç olmadı. Berlin'de hiç kimse Orlov'dan kuşkulanmadı," dedi.

Garbler'ın söyledikleri David Murphy'nin Berlin günleriyle ilgili yazdığı kitapla çelişki halindedir. Murphy, " CIA merkezinde ve Alman (ABD) Misyonunda yapılan rutin kontroller sonunda onun geçmişinde bazı güvenlik ihlalleri olduğu görüldü," diye yazdı. "Bazıları Orlov'un, Gehlen ekibiyle birlikte çalışırken uydurma raporlar yazdığını, bazıları da SBONR döneminde sahte belgeler hazırladığını söylediler." Murphy'nin söylediğine göre Alman Misyonu 20 Nisan 1954'te BOB'a Orlov'un kovmasını söyledi.[6] Murphy o dönemde BOB'da Sovyet Operasyonlarının başındaydı ve bu bilgiyi Orlov'un Olay subayı Garbler'la neden paylaşmadığı ya da emri uygulayarak Orlov'u neden kovmadığı merak konusudur.

Murphy Garbler'a, Orlov'u başka işlerde de kullannasını söyledi. Bir gün bazı mektupların ajanlara ulaştırılması için

Doğu Berlin posta kutularına atılması gerektiğinde, Garbler mektupları Orlov'a verdi. Orlov onları postaya verdi ama daha önce GRU ve KGB'yi bu konuda bilgilendirdi. Posta kutusu sahipleri mektup için geldiklerinde Sovyet istihbaratı onları görüyor ve gerekeni yapıyordu.

Murphy anılarında yazdığı gibi Orlov'dan kuşkulandıysa neden yakalatmadı onu?

Eleonore Orlov Berlin'de mutlu değildi, çok az arkadaşı vardı ve CIA güvenlik nedeniyle onların evlerini her üç ya da dört ayda bir değiştiriyordu. Adlarını bile tekrar değiştirmek zorunda kalmışlardı. Eleonore kocasına yeni alacakları isimlerin K harfiyle başlaması gerektiğini söyledi, çünkü tüm yatak takımlarında K (Kopatzky'nin baş harfi) vardı... Bu nedenle Wilson onlara Koischwitz adını verdi ve Igor'un yeni adı Franz Koischwitz oldu.[7]

Eleonore tekrar hamile kalınca Igor yine kürtaj istedi, yasadışı evlenen insanların çocuk sahibi olması dikkat çekerdi. Igor Orlov amacı için bu fedakârlığı yapacaktı. Eleonore'un yapacağı fedakârlığı da Igor kararlaştırıyordu.

Genç kadın başlangıçta evliliğinin başarılı olacağını umuyordu ve Igor'un işi bir bakıma onları birbirine yaklaştırmıştı. Igor daktilo bilmediğinden raporlarını hep karısı yazıyordu. Kadın daha sonra, "Ondan korkuyordum ama seviyordum onu," dedi.

Igor karısına babasının bir Rus generali olduğunu ve savaşta vurularak öldüğünü söyledi. Annesi sağdı ama onunla görüşmeyi göze alamıyordu. Eleonore, "Annesinin yetim kalan subay çocuklarının eğitim gördüğü bir okulda İngilizce öğretmeni olduğunu söyledi bana," dedi. Igor'un karısına söylediği her şey, onun daha önce hazırlanmış sahte geçmiş yaşamına uygundu.

Eleonore kocasının fahişelerle çalışmasına ses çıkarmıyor ama yine de kıskanıyordu onu. "Igor gece vakitleri barlar-

da güzel kadınlarla buluşuyor, sohbet ediyor," dedi.

Eleonore, "Kocam yakışıklı adamdı," dedi. "İnsanlar severdi onu, yaşadığımız evlerin kadın sahipleri aşık olurdu ona. Zarifti, iri mavi gözleri, sevecen bakışları vardı. Ama sözünü dinlemezsem çok sert oluyordu. Beni kıskandığı için başka erkeklere bakmaya korkardım. Igor'la tanışmadan önce bir sürü arkadaşım vardı fakat onun yüzünden hepsini terk etmek zorunda kaldım."

Genç kadın Igor'un Münih'teki arkadaşlarını da arıyordu. Igor artık fahişe operasyonundan başka bir şey düşünmez olmuştu. Karısının yeni arkadaşlar edinmesini istemiyordu. Karısı bir arkadaşını davet etmeye kalksa, "Çok tehlikeli bu," diyerek vazgeçiriyordu onu.

"Igor mükemmel bir casustu. Hiç kimseye, benim anneme, hatta bana bile güvenmezdi." Kocasının paranoyası ile ne yapacağını bilemiyordu genç kadın. Kavga ettikleri zaman Eleonore ona, kendisiyle evlenmek için Alman vatandaşlığını bile feda ettiğini söylüyordu. Bunu yaparak onu ne kadar sevdiğini göstermemiş miydi Eleonore?

Orlov'un Münih'teki NTS günlerinde en iyi arkadaşı bir Estonyalı olan Vladimir Kivi idi. Vladimir Igor'dan çok daha uzun boyluydu ve Eleonore ve Igor sürekli olarak onunla ve ufak tefek Rus karısıyla görüşürlerdi. Eleonore'un annesi Kivi ailesine evleri için bir piyano vermişti. Genç karısı doğumda ölünce, Vladimir, Igor'un REDCAP (istihbaratta Beyaz Ruslara verilen kod adı) operasyonunda daha çok çalışmaya başladı.

Igor fahişe operasyonunun ilk günlerinde Wilson'dan, Kivi'yi Münih'ten Berlin'e getirmesini istedi. Yakışıklı bir adam olan Kivi operasyon için kolayca fahişe ayarlayabilirdi. Wilson bunu kabul etti ve Kivi birkaç hafta sonra geldi. Fakat Kivi bir süre sonra çok içmeye ve Orlov da ondan şikayet etmeye başladı. Ama Eleonore eski arkadaşları geldiği için mutluydu ve Kivi ile oyalanıyordu. "Çoğu zaman ölen genç karısın-

dan ve doğumda sağ kalarak anneannesinin yanında büyüyen bebekten söz ederdik... Vladimir çocuğundan ayrı kaldığı için üzülüyordu." Ama Igor karısını kıskandı ve Vladimir'le bir ilişki yaşadığını söylemeye başladı. "Igor öyle öfkeliydi ki bir gün tabancasını başıma dayadı ve 'Pis fahişe!' diye bağırdı bana." Eleonore sonunda onu ikna etti ama kocasının anlamadığı yanları olduğunu da gördü.

Kivi bu olaydan sonra bir süre onların evinden uzak durdu. Ama bir hafta içinde Kivi hiç görünmeyince, Igor endişelenmeye başladı; arkadaşı savaştan önceki bir kız arkadaşını görmeye gitmiş ve Berlin'i iyi tanımadığı için Igor'un evini bulamamış olabilirdi, o günlerde telefonları da yoktu. Kivi'yi hastanelerde, hatta morgda bile bulamadı ve karısına, Kivi'nin kaçırılıp Doğu Berlin'e gönderilmiş olabileceğini söyledi. O dönemde KGB bulduğu tüm göçmenleri kaçırıp Doğu Berlin'e gönderiyordu.

Ama bir süre sonra Kivi bulunduğunda Igor'un haklı olduğu anlaşıldı. Vladimir Kivi arkadaşının evini bulamamış, kaybolmuştu. Sonra onlara eski kız arkadaşının evinin adresini yazdığı kağıdı gösterdi. Eski sevgilisinin evine otobüsle iki saatte gitmişti Kivi. Adresi ve yol tarifini inceleyince, kadının Doğu Almanya sınır hattının hemen gerisinde, Brandenburg Kapısından doğu Berlin merkezine giden geniş cadde Unter den Linden yakınında yaşadığını anladılar.[8] S-Bahn'a (metro) bindiler ve Friedrichstrasse'de indikten sonra kısa bir süre yürüyerek kadının evine 20 dakikada vardılar.

Vladimir bir akşam onlara geldi ve kız arkadaşına gideceğini söyledi, Orlov'lar sinemaya gideceklerdi ama vazgeçtiler, onunla birlikte gidebilir ve ona yolu iyice öğretebilirlerdi. Üç arkadaş S-Bahn'a bindiler ve birkaç durak sonra Friedrichstrasse'de indiler.

Eleonore o akşamı, "Ben ve Kivi Friedrichstrasse'deki tünelde önden yürüyorduk, Igor biraz arkamızdaydı," diye anlat-

tı. "Tünelden çıkınca bir grup adamla karşılaştık. Adamlar üzerimize atladılar ve bize vurmaya başladılar. Ben bağırmaya başladım, şapkam parçalandı, paltomun düğmeleri koptu. Ağzım kan içindeydi. Saldırganlar Rus askerlerine benziyorlardı. Igor'a Almanca, 'Vur şunları!' diye bağırdım. O her zaman silah taşırdı, ama bana, 'Yapamam... Ateş edersem hepimizi öldürürler,' dedi."

Eleonore kocasına bir şeyler yapmasını söyleyince Igor ne yapabilirim dedi. Eleonore onlara Rusça olarak yüksek rütbeli bir subay olduğunu söyleyebilirsin dedi ama Igor bunu da yapmadı. O zaman Eleonore, "Ben Sibirya'da ölmek istemiyorum!" diye bağırdı. "Igor adamlardan biriyle ilerdeki telefona gitti ve orada telefonla uğraştılar, Igor da konuştu adam da. Diğerleri Kivi'yi götürdüler."

Sonunda Igor geri döndü ve Rus askerinden metro bileti için para aldığını söyledi. Ruslara blöf yapmıştı. Eleonore ona Kivi'nin ne olduğunu sorunca Igor birden kızdı ve "Bu olaydan kimseye söz etme, söylersen zaten inanmazlar sana," dedi. O gece Eleonore'un yaşamında bir başka dönüm noktası oldu. "O günden sonra Igor hep şantaj yaptı, korkuttu beni. Vladimir Kivi hakkında konuşmamı yasakladı. Söylediğine göre Ruslar fotoğraflarımızı çekmişlerdi. Kivi ve Igor'la çekilen eski fotoğraflarda giydiğim tüm kıyafetler parçalandı. Olay gecesi üzerimde bulunan mantom, siyah şapkam yok edildi."

Eleonore o akşam Igor'la evliliğinin bile onun operasyonunun bir parçası olduğunu anladı. "Onun için Minox fotoğraf makinesi ya da silahından farklı bir şey değildim." Igor daha sonra Berlin'de üçünün birlikte çektirdikleri tüm fotoğraflardan Vladimir Kivi'yi kesip çıkardı. "Bir insandan kurtulmak bu kadar kolaydı onun için."

Eleonore o geceyi çok düşündü, Igor arkadaşını bilerek böyle bir olaya karıştırmış olabilir miydi acaba? "O hafta kendimi çok yalnız hissettim. Igor belki de kendine güvenen in-

sanları Doğu Berlin'e sokuyor ve Ruslara teslim ediyordu. CIA'da çalıştığı için insanlar inanıyordu ona." Eleonore Orlov, Vladimir Kivi sırrını 48 yıl sakladı ve bu kadar uzun zaman sonra bu hikayeyi anlatırken ağladı.

Kivi kaybolduktan sonra Igor daha çok içine kapandı. CIA önce arkadaşının kaybolmasında onun rolü olup olmadığını düşündü ama kuşkular bir süre sonra kayboldu. Harvey ve Murphy onu kullanmaya devam ettiler, çünkü ellerindeki birkaç kaynaktan biriydi Igor.

Orlov'ların değiştirdiği evlerden birinde Werner Boch adında bir komşuları vardı, Doğu Bölgesinden, Bressen'den gelmiş, uzun boylu, yakışıklı bir adamdı. Berlin'de üniversiteye gelmişti, kimya eğitimi alıyordu. Eleonore onun eğlenceden, danstan, klasik müzik konserlerine gitmekten hoşlanan bir adam olduğunu söyledi. Genç kadın Igor'da soğumaya ve Boch ile görüşüp konuşmaya başladı.

Bir akşam konser dönüşü Eleonore ona, "Benimle gelip bir fincan çay içer misin?" diye sorunca genç adam tedirgin oldu, başını iki yana salladı ve iyi geceler dileyerek ayrıldı ondan. Daha sonra Eleonore'a söylediğine göre, Igor'un sigarasının kokusunu almış ve onun yakınlarda bir yerde saklandığını anlamıştı.

Eleonore yatak odasına girince Igor yatağın altından fırladı ve bağırmaya başladı. Eleonore da kızdı ve "Böyle devam edersen yatacağım onunla," dedi.

Igor ona, "Onun Rus casusu olmadığını biliyor musun peki?" diye sordu.

Eleonore çok kızdı ve ertesi gün Boch'un üniversiteden dönmesini bekleyerek onun odasına gitti. Kendini genç adamın kollarına attı ve sevişmek istediğini söyledi ona. Ama Boch şaşırdı, kendini geri çekti ve dışarı çıkıp biraz yürümelerini istedi. Bir süre yürüdüler ve sonra Boch kuşkulu gözlerle etrafına bakındı ve "Bunu yapamayız," dedi. "Igor çok yükseklerde."

"Ne demek yükseklerde?"

Boch korkuyormuş gibi yine etrafa bakındı ve "Bir süre önce ebeveynime, Bressen'e gitmek için trene bindim ve bir ara birinci sınıf vagondan geçerken Igor'un bir kompartımanda iki Rus generaliyle birlikte oturduğunu gördüm," diye anlattı. "Onun olduğuna önce inanamadım, generaller ona saygı gösteriyor gibiydi. Kapıları açıktı ve ona 'General' dediklerini duydum."

"Delisin sen. Çok casus filmi görmüşsün."

"Peki o tarihlerde nerdeydi Igor?"

Eleonore başını iki yana salladı.

Boch o zaman Igor'un kravatını, sigara tabakasını ve o gün içtiği sigarayı anlattı ona. Eleonore biraz düşündü ve kocasının o tarihlerde birkaç gün Doğu Bölgesinde kaldığını hatırladı. "Sadece Doğu sektöründe bulabildiği bir Rus sigarası içerdi o; Werner'in söylediği sigaraydı bu. Werner'in söylediği siyah kravat da ona aitti, yola çıkarken görmüştüm onu, Werner doğru söylüyordu."

Werner ve Eleonore ilişkisi böylece bitti. Werner sadece kendisi ve Eleonore için değil, Bressen'deki ebeveyni için de korkuyordu.

Eleonore artık kocasından kaçamazdı, giderse parasız kalacaktı, vatansızdı ve çalışma izni yoktu. Nereye kaçarsa kaçsın Igor bulurdu onu. Ona yardım edenlerin de tüm aileleri tehlikede olacaktı.

Eleonore şimdi kocasının ihanetini düşünüyor ve bildiklerinden korkuyordu. Yetkililere gitse inanmazlardı ona. Igor sevilen bir CIA ajanıydı. En iyisi hiç ses çıkarmamaktı.

Orlov 1955 yılında karısının çocuk doğurabileceğine karar verdi, artık iyice güvende sayılırlardı. Orlov'un oğlu doğduğunda Paul Garbler onlara bir düzine gül gönderdi. Igor oğluna Robert Alexander Orlov adını vermek istedi. Ama Eleonore bu isimde kocasının sahte kimliği olan "Alexander Kopatzky"deki

isim olduğu için istemedi bunu. Fakat Igor bu isimde ısrar etti. Alexander'ın Rusça'daki kısaltması Sasha'dır.

Garbler Orlov'ları son kez 1956'da, karargaha giderken veda etmek için gördü. CIA'in Orlov operasyonundan fazla bir şey sağlamadığına inanıyordu Garbler: "Berlin'de çok uğraştık ama yeterince başarılı olduğumuzu sanmıyorum," diye konuştu. Orlov'a iki yıl içinde on binlerce dolar ödemişti. Garbler Eleonore'un kendisine veda armağanı olarak verdiği Almanca Berlin kitabını hâlâ saklıyor. Ama Paul Garbler ne yazık ki Igor Orlov'un sonu hakkında bilgi alamadı.

BÖLÜM ON YEDİ

TÜNEL VİZYONU

CIA'İN İLK ZAMANLARDA yaptığı projelerden hiçbiri Sovyet haberleşmesinin dinlenmesi kadar umut vermiyordu. 2. Dünya Savaşında Müttefiklerin pek çok hamlesinde Nazi haberleşmesinin dinlenmesi önemli rol oynamıştı ve Soğuk Savaş döneminde de CIA bu konuda başarılı olmak istiyordu.

Bir ekonomist olan Richard M. Bissell, Allen Dulles'ın direktör olmasından kısa bir süre sonra CIA için çalışmaya başladı. Bissell'in görevinin bir parçası da yeni casusluk teknolojileri geliştirmekti ki bunu için de mali ve yönetim desteğiyle umut vaat eden projeleri harekete geçirmek gerekiyordu. Bissell'in ofisi yeni fikirlere açıktı, önce U-2 casus uçağı ve sonra da casus uydular geliştirildi. Bissell de Frank Wisner gibi bir eylemciydi ve CIA'in başarılı olması için gizli operasyonlara önem vermek gerekiyordu. İki adam da geleneksel casusluğu anlamıyor ve bu tür çalışmalar için sabırlı olamıyorlardı.

İngilizler Burgess/Maclean ilticasından sonra CIA'in güvenini tekrar kazanmak için 1953'te Wisner ve Bissel'e teknolojik bir hamle haberi verdiler. İngiliz Posta Araştırma Servisi-

nin elemanı olan John Taylor aslında MI5 ve MI6 için elektronik laboratuvarını yönetiyordu.[1] Taylor büyük çapta bir telsiz dinleme yöntemi geliştirmişti. CIA'in en başarılı araştırmacılarından olan Carl Nelson, Taylor'un fikrini kendi çalışmalarına uyarladı.[2] İki teknolojinin bir araya getirilmesiyle, insan ajanları geride bırakan ve Sovyetleri elektronik olarak dinleyerek istihbarat sağlayacak cüretli, müthiş bir yöntem geliştirildi.[3]

Wisner ve Bissel Washington'dan Frankfurt'a uçtular ve yeni Berlin Üssü şefiyle görüşmek istediklerinde Bill Harvey'nin bunlardan haberi yoktu. Yapılan toplantıda ABD'den gelen iki adam Harvey'ye Nelson'un yeni sistemiyle telefonlardaki elektronik ekoların sözcüklere döndürüldüğünü ve teknolojinin nasıl kullanıldığını anlatınca Harvey onlara bunun hemen Karlshorst'daki Sovyet haberleşmesini dinlemek için kullanılabileceğini bildirdi.

Önce Doğu Berlin telefon sisteminde test yapacaklar, sistem konuşmalarında işe yararsa, o zaman kullanıma hazır, kapsamlı bir sistemin maliyeti ve riski hesaplanacaktı. Yapılan ilk deneyler başarılı sonuç verirse Dulles projenin geliştirilmesi için gerekli maliyeti karşılayacaktı.

Ama teknik şef Bissell projenin MI6 ile birlikte uygulanacağını söyleyince Harvey'in canı sıkıldı. Philby'nin ihanetini unutamayan Harvey İngiliz istihbaratında hâlâ KGB casusu olabileceğini düşünüyordu. James Angleton, "Bill'in kuşkusuna hak verdim," diye konuştu. "Sistemi İngilizlerle ortak kullanmak riskliydi, ama Bissell Harvey'nin uyarısını dikkate almadı, bu işin birlikte yapılacağın söylüyordu. Fakat sonuçta Harvey tüm proje için yetki almayı başardı."

Harvey her şeyden önce Berlin'deki telefon kablolarının nereden geçtiğini bulmak istedi. Bu konuda her kaynaktan yararlandı ve hatta Igor Orlov'dan Karlshornst'daki telefon sistemi hakkında bilgi istedi ki Sovyet sisteminde kolay iş değildi bu. Orlov bu bilginin neden istendiğini bilmiyordu ve merak

etti. Batı Alman istihbaratındaki kaynaklarından da aynı bilgilerin istendiğini öğrenince merakı iyice arttı.

İngilizler Harvey'ye Viyana'da OPERATION SILVER (Gümüş Operasyon) adıyla yapılan testlerin başarılı olduğunu söylediler ve bilgi verdiler.[4] Harvey onlara yeni testlerin altın olacağını söyledi. OPERATION GOLD (Altın Operasyon) adıyla yeni bir proje hazırlandı ve hayata geçirildi. Berlin Üssünde teknik eleman az olduğu için Altın Operasyonu koordinasyon komitesinde sadece Harvey vardı. Komitedeki İngilizler MI6'nın Berlin'deki teknik adamı Peter Luan ile yardımcısı, 1950'de Kuzey Koreliler tarafından yakalanıp Ruslara teslim edilen diplomat George Blake'ti.

Sovyetlerin serbest bıraktığı George Blake'in o zamandan beri ilk denizaşırı göreviydi Berlin. Blake'in çalışma arkadaşları onun zor bir esaret döneminden sonra Berlin'e gelişine çok sevindiler.

Harley Berlin Üssü çalışanlarına OPERASYON GOLD ile ilgili hiç bilgi vermedi, sadece yardımcılarına bir açıklama yaptı. Ajanlara konuyla ilgili bazı görevler verildi ama konu hakkında açıklama yapılmadı.

Harvey Berlin'deki telefon sisteminin işgallerden önce nasıl çalıştığını öğrenmek için General Gehlen teşkilatıyla birlikte çalışıyordu. Aldığı bilgilere göre, Sovyetler Batı Berlin'i sistemden çıkarmak için sadece bazı eski hatları kesmişler ve yeniden yönlendirmişlerdi.

Sovyet haberleşme sisteminde Berlin Moskova'dan sonra geliyordu? Örneğin Prag'daki bir Sovyet generali Moskova'yı aradığında, konuşması Berlin'den geçiyordu.

Daha da önemlisi, Berlin Sovyetler için bir "ileri üs"tü. Sovyet silahlı kuvvetleri ABD'den daha dağınık olduğundan Karlshorst Sovyetlerin Avrupa'daki Pentagon'u sayılıyordu, hem ordu ve hem de KGB için merkezdi. Moskova'ya giden telefon hatlarını dinlemek Sovyetlere indirilen müthiş bir istih-

barat darbesi olacaktı.

Harvey'nin İngilizlerden kuşkulanmasına rağmen OPERASYON GOLD Müttefik istihbaratı açısından büyük bir başarı oldu. CIA'da Carl Nelson telefon mesajlarının şifrelerini kıracak ekipmanı tasarımlarken, Batı Alman Pullach teknik adamları da dinleme testi için altı ay boyunca Berlin savaş zamanı telefon sistemiyle ilgili Wehrmacht (Alman ordusu) ve Luftwaffe (Alman hava kuvvetleri) diyagramları üzerinde çalıştılar. Bu çalışmalarla, ABD'nin genç Ulusal Güvenlik Dairesi tüm şifreli sinyal trafiğini, Londra'daki Earl's Court özel Laboratuvarı da sesli haberleşme trafiğini çözecekti. CIA bu amaçla yeni bir teknik bölüm kurdu.

Nelson ve Pullach teknisyenleri çalışmalarını tamamladıktan sonra, Harvey ve Gehlen test çalışması için gerekli karmaşık kablo bağlantılarını yapmak üzere Doğu Alman telefon santralına uzman bir ajan gönderdiler. Bu iş yapıldıktan sonra Harvey, yeterli haberleşme trafiği alıp alamayacaklarını öğrenmek için telefon santralındaki bir dolaba bir CIA teknisyeni soktu. Teknisyen Sovyet mesaj trafiğini üç hafta boyunca izledi ve kaydetti. Test dinlemeleri sonucunda Sovyetlerin ana hatları hâlâ kullandıkları anlaşıldı. Fakat bu hatlara ulaşabilmek için çeyrek mil uzunluğunda bir tünel kazmak gerekiyordu.

Harvey 1954 Ocak ayında, CIA Frankfurt istasyonundan gelen Tracy Barnes, Mike Burden ve merkezden gelen Frank Wisner'le buluştu. Wisner Harvey'e, Dulles'ın kuşkulu olduğunu ve tünel inşası için onayı zorla verdiğini söyledi. CIA tahminine göre bu işin maliyeti 15 milyon dolar olacaktı. Harvey güldü ve ona, "Krautlar bunu bu paranın üçte birine yapacaklarını söylediler," dedi.[5]

Harvey tünel inşası için Batı Berlin belediye başkanına mazeret olarak ABD hükümetinin şehrin altında bir araştırma yapmak istediğini söyledi, Sovyetlerin şehir kanalizasyonuna sabotaj yapmasından kuşkulanıyorlardı. Tünel kazılırken çı-

kacak tonlarca toprağın kaldırılması için belediye başkanından yardım istendi ama nedeni hakkında hiçbir açıklama yapılmadı, zavallı başkan da soru sormadı ve destek verdi onlara. Ona daha sonra yer altına gizli bir radar sistemi döşendiği söylendi. Ve bu açıklama kısmen doğruydu.

Gehlen tünelin Berlin'in güney ucunda, Alt Glienicke'de kazılmasını teklif etti, burası Doğu Berlin telefon kablolarının ana birleşme noktasıydı ve pek çok nedenle mükemmel bir gizli operasyon yeri olacaktı. Savaş sırasında bombalanmış bataklık bir bölgeydi burası ve bölgede sadece kulübelerde yaşayan göçmenler vardı. Ayrıca bölge yakınında gerçek bir ABD radar istasyonu inşa ediliyordu. Sovyetler radar inşasını bildikleri için tünel kazısından da kuşkulanmayacaklardı.

Telefon kabloları yerin yarım metre altına, Doğu Alman sınırının 330 metre iç tarafında gömülüydü. Bu yol Berlin ve Sovyetlerin ana Doğu Alman askeri üssü arasındaki ana ulaşım hattıydı. Plana göre Batı Sektöründen bu yola doğru 1.400 feet (427 m.) kazılacaktı. Harvey çalışmalarla ilgili dedikodunun yayılmasını önlemek için bölgeye birkaç ajan gönderdi.

Titiz Dulles kazı planında küçük bir değişiklik yaptı; mezarlık kazılmayacaktı. İstihkam birliği tüneli kazmak için 1954 Kasım ayı ortasında bölgeye geldi. New Mexico çölünde tünelin tam boyutlarda bir benzerini kazmış ve eğitim yapmışlardı.

Tünel kazısına başlandıktan sonra Harvey bazı lojistik sorunlarla karşılaştı. Kazının bir aşamasında eski kanalizasyon boruları kırıldı, büyük zararla birlikte çalışmalarda gecikmeler meydana geldi.

Fakat Doğu Alman Polisi Vopos'un kazıyla hiç ilgilenmemesi Harvey'nin garibine gitti. Ama adamlar kazının radar tesisiyle ilgili olduğunu düşünüyor olmalıydılar. Harvey ve MI6 ekipleri Frankfurt'ta ve Berlin'deki eski Hitler Olimpiyat Stadında sık sık buluşup planlama çalışmaları yapıyorlardı. Daha önce Komünistlerin elinde esir kalmış olan George Blake bu toplantı-

larda sekreterlik yapıyor, not alıyordu. Aynı günlerde BOB birimi Dahlem'deki eski binasından Clayallee'deki büyük ABD askeri tesislerine taşınıyordu ve Harvey bunu da düşünmekteydi.

Berlin tüneli Doğu Alman toprağının yedi buçuk metre altında büyük bir projeydi. Aslında iki tünel vardı; kısa olan tünel yeni radar tesisinin bodrumunda son buluyor, kazılan topraklar orada, üzerinde "elektronik parçalar" yazılı tahta sandıklara doldurulup gönderiliyordu. Ana tünel ise yaklaşık iki buçuk metre çapında ve 1.400 feet (427m) boyundaydı. Kazıdan 3.100 ton toprak çıktı.

Harvey bir gün kazı yerine gitti ama gördüğü manzaradan hiç hoşlanmadı. Karların erimesiyle tünel boyunca meydana gelen su birikintileri tünelin varlığını işaret eder gibi görünüyordu. Karların daha çok erimemesi için tüneldeki ısıtıcıların kapatılmasını emretti ama bu kez de içerde çalışanlar üşümeye başladılar.

Tünelin içi çelik levhalarla kaplandı, Doğu Alman ucunda üç metal oda vardı ve burası bir denizaltının içini andırıyordu. Dinleme sistemlerinin bulunduğu yerin çevresine ve altına, patlayıcı yerleştirmek için delikler açılmıştı.

Her odanın otomatik açılıp kapanan metal bir kapısı vardı. Her odaya havalandırma sistemi, elektronik sistemler ve karmaşık santraller yerleştirildi. Bunların hepsi tünel boyunca giden kalın kablolarla radar istasyonunun bodrumundaki elektronik kontrol merkezine bağlandı. Operasyon başladıktan sonra tonlarca elektronik ekipmanın çalışmasından meydana gelen ısı toprak üstündeki suların tünele sızmasına neden oldu ve rutubetin kurutulması için tünele özel borular eklendi.

Tünel tamamlandıktan sonra MI6 uzmanı John Wyke tünele indi ve iki kalın kablonun bulunduğu noktaya gitti. Orada kabloların kaplamasını açtı içlerindeki yaklaşık 450 çift telefon teli üzerinde çalışmaya başladı. Telefon hatlarına dinleme sisteminin bağlanması sırasında Doğu Alman santral memur-

larının dikkatinin çekilmemesi ve konuşmalarda aksaklık olmaması için amplifikatörler ve destek jeneratörleri kullanıldı.

Sistem Şubat 1955'te hayata geçirildi, çalışma başladı. Telefon konuşmaları radar istasyonundaki kontrol odasında hem kulaklıklarla dinleniyor, hem de banda alınıyor, kaydediliyordu. Durmadan dönen kayıt cihazları, amplifikatörler, filtreler ve şifre makineleri, Sovyet büyükelçiliği, KGB, Karlshorst bölgesi ve Sovyetlerin Avrupa'daki tüm askeri tesisleri arasında geçen konuşmaları dinliyor, kayda alıyorlardı. Kopyalanan bantlar Washington ve Londra'ya gönderilmek üzere Berlin Üssüne ve MI6 Berlin ofisine yollanıyordu. Berlin Üssüne o kadar çok bant geliyordu ki CIA yöneticileri şaşırdılar. Paul Garbler bu konuyu anlatırken, "Bu kadar çok istihbarat geleceğini beklemiyorduk, ama çok iyi oldu," dedi.

Berlin tüneli Harvey ve ekibi için büyük başarıydı. CIA'in Harvey Deliği dediği tünel bir yıldan biraz fazla bir süre çalıştı ve çok istihbarat sağladı. Ama 26 Mart 1956'da İngiliz istihbaratı Harvey'e, Rusların telefon trafiğinde değişiklik olduğunu söyledi—son on günden beri, özellikle Karlshorst telefon konuşmaları eskiye kıyasla çok dikkatli yapılıyordu. İnsanlar telefonda konuşurken birilerinin kendilerini dinlediğini biliyormuş gibi çok dikkatli davranıyorlardı.

21 Nisan'da Vopos tünel yakınlarında toprağı kazmaya başladı. Bir sabah saat 10.30'a gelirken alarm çalıştı ve Sovyetler birkaç saat sonra ilk odaya ulaştılar. Harvey tüneli havaya uçurmak için Washington'dan izin istedi ama merkez hayır dedi.

Ruslar ilk odaya girince patlayıcıları etkisiz hale getirdiler. Odada bir kahve kabı hâlâ sıcak duruyordu ve CIA operatörlerinin zor kaçıp kurtuldukları belliydi. Aslında polis bir gece önce kazıya başladığında Harvey ve MI6 uzmanları en önemli elektronik cihazları ve tüm ajanları oradan almış, sadece bir teknisyen bırakmıştı.

Harvey kontrol odrasının kapısına üzerinde Rusça ve Al-

manca "ŞİMDİ AMERİKAN SEKTÖRÜNE GİRİYORSUNUZ" YAZAN BİR LEVHA ASTIRMIŞTI. Amerikan tarafına geçenlere de ateş edebileceklerdi. Ama KGB Amerikan Sektörüne asla girmedi.

Hugh Montgomery'ye göre, Harvey tünelin ortasına, Doğu-Batı sınır çizgisine .50 kalibrelik bir makineli tüfek konmasını da emretmişti. Ruslar Batı Sektörüne yaklaşırken Harvey silahın arkasına geçti ve emniyeti açtı ve tünelin sessizliğinde emniyetin metalik sesini duyan Ruslar durdular. Harvey Berlin Üssüne döndüğünde kapısına asılmış siyah bir çelenk gördü; Harvey Deliği'nin anısına konmuştu çelenk. Ömrü kısa sürmüştü ama tünel, Berlin Üssünde görevli tüm erkek ve kadınlar için büyük başarıydı.

CIA merkezindeki pek çok yetkili Sovyetlerin tünel konusunda sessiz kalacağını düşünüyordu, çünkü onlar için can sıkıcı bir olaydı bu. Amerikalılara göre KGB tüneli sessizce kapayacak ve olay istihbarat oyununda sırlardan biri olarak kalacaktı. Fakat şaşırtıcı bir olay oldu, yerel KGB şefi Rus Albayı Ivan A. Kotsyuba, medya mensuplarını çağırarak tüneli onlara gösterdi ve bir elektrik hattının onarımı sırasında bulunduğunu açıkladı. Ama George Blake'den söz etmedi elbette ve CIA da Blake'in not alışlarıyla Vopos'un tüneli meydana çıkarması arasında bir bağ kurmadı.

Bill Harvel ise tünel olayının zevkini çıkardı, düşmanı onun başarısını herkese ilan etmişti. Bir yıl sonra okul çocukları ve işçiler küçük gruplar halinde otobüslerle tünele giderek CIA'in eserini gördüler. Harvey Deliğini yaklaşık yüz bin Doğu Alman ziyaret etti.

Harvey Washington'a çağırıldı, bir kahraman gibi karşılandı ve Üstün Hizmet Madalyası verildi ona. Harvey göklere çıkarıldı, gazetelerin köşe yazarları genç casus teşkilatını öven yazılar yazdılar. Berlin Üssü General Walter Bedell Smith'in, Batının Doğuyu yenme vizyonunu gerçekleştirmişti.

BÖLÜM ON SEKİZ

SONUNDA GELEN İLTİCACI

BİR SOVYET AJANINI kendi taraflarına çekmek için uğraşırken üzerine bira boşaltılan Murphy olayından dokuz ay sonra, 9 Kasım 1952'de CIA'in şansı Viyana'da açıldı.

Hava sıcaktı ve bir Amerikalı diplomatla karısı Noel alışverişi yaparken yemek için bir restorana gittiler, arabalarını otoparka bırakırken tıknaz bir adam biraz uzaktan onları gözetliyordu. Onlar restorana girdikten sonra adam elinde, şapkasının altında gizlediği zarfa baktı. Adı Binbaşı Pyotr Semyonovich Popov olan bu adam etrafı gözetledikten sonra Amerikalının arabasına yaklaştı ve elindeki zarfı pencere aralığından ön koltuğa atarak uzaklaştı.

Popov biraz ilerde yemekten çıkmalarını bekledi Amerikalıların. Diplomat arabasına girince koltuktaki zarfı aldı ve üzerindeki "Viyana'daki ABD Büyükelçisine" yazısına baktı. Diplomat zarfı cebine koydu, karısını evine bıraktı ve hemen Amerikan büyükelçiliğine gitti.

Diplomat zarfı CIA istasyon şefine verdi ve zarfın içinden "İstihbarat Şefi" yazılı ikinci bir zarf çıktı. Bu zarfta da eski

Slav harfleriyle yazılmış bir mektup vardı.

Mektubu alan CIA istasyon şefi zarfın içinde ikinci bir zarf buldu ve bundan çıkan Rusça mektubu tercüme ettirdi. Mektubu yazan kişi üç bin şilin, yani yaklaşık yüz yirmi Amerikan doları karşılığında Avusturya Zırhlı Tümeni Organizasyon Tablosunu verebileceğini bildiriyordu.[1]

DeSilva olayı Washington'a bildirdi ve CIA merkezi hemen harekete geçti; yıllardan beri böyle bir iltica bekliyorlardı, bu fırsat kaçırılmamalıydı. Fakat Popov onlara iki gün süre tanımıştı ve bu kısa zamanda Rusça konuşan bir CIA Olay subayını Viyana'ya göndermek zordu. Bunun üzerine istemeyerek de olsa bir Rusça çevirmenin kullanılmasını kabul etti merkez. Fakat ikinci görüşme için Viyana'ya Rusça bilen bir Olay subayı mutlaka gitmeliydi.

CIA istasyonu çevirmeni sıkı gözetim altına alarak buluşmayı nerdeyse baltalayacaktı. Viyana'da Sovyetler de her yeri sıkı gözetim altında tutuyorlardı. Popov'dan kuşkulanıp izlediler se, CIA ajanlarını görür görmez buluşmadan önce onu tutuklayabilirlerdi.

12 Kasım günü yapılan görüşme üç saat sürdü ve tercüman adamın söylediği kişi olduğunu doğruladı. Görüşmede gizlice fotoğraf da çekilmişti ve Viyana bunu merkeze bildirmedi. Ama Popov görüşme sırasında fotoğraf makinesinin tıkırtısını duymuş ve göçmen çevirmenden de kuşkulanarak bir daha onlarla görüşmemeye karar vermişti. Fakat daha sonra bu fikrini değiştirdi ve Amerikalılara, kendini zaten bir kez tehlikeye attığı için kaybedecek bir şeyi olmadığını, onun için geri geldiğini söyledi.[2]

Birçok önemli Rus kaynağından biri olan Popov'a AE MAX kod adı verildi. Washington Viyana'ya Berlin'den gelecek bir Olay subayının operasyonu ele alacağını bildirdi. Viyana istasyonu bundan sonra sadece, Olay subayı istediği takdirde ona destek verecekti. CIA'in bu olay için seçtiği Olay su-

bayı, teşkilatın önemli elemanlarından biri olan George Kisevalter'dı.[3]

Kisevalter Devrimden önce St Petersburg'da doğmuş bir Rustu. Viyanra'da aile bağları vardı: Çar mühimmat subayı olan babası Viyana'ya havan topları ve mermileri almaya geldiğinde, bir Fransız öğretmen olan annesiyle orada tanışmıştı. Rus-Japon savaşından sonra baba Kisevalter bir mühimmat üretim firmasında çalışmış ve 1915'te Philadelphia dışında çara ait bir cephane fabrikasının başına getirilmişti. Devrim başladığında baba Kisevalter kendisi ve ailesi için ABD hükümetinden iltica talep etmiş ve isteği kabul edilmişti.

Kisevalter ailesi New York'a yerleşti, evde Rusça, bazen de Fransızca ve İngilizce konuşuyorlardı. George kolejden sonra 2. Dünya Savaşı sırasında askere alındı, ordu istihbarat onu Alaska'da Kızıl Ordu ile temaslarda irtibat subayı yaptı, Alman cephesine Amerikan yapımı uçakları uçuran Sovyet pilotlarıyla ilişkileri yürütüyordu.

Kisevalter Sovyet güvenliğiyle ilk kez orada tanıştı. Amerika'ya gelen Sovyet pilotlarının yanlarında, kapitalistler tarafından baştan çıkarılmasınlar diye askeri istihbarat subayları bulunuyordu. Pilotlar iki yıl dört ay içinde Rusya'ya 12.500 uçak uçurdular. Kisevalter orada görev süresinin büyük kısmını asi Sovyet subaylarını yatıştırmak ve ilticalarını önlemekle geçirdi. Bir ara üste uçaklara yapıştırılan kızıl-yıldız çıkartmaları kalmadı ve sabırsız pilotlar uçakları üzerine kızıl-yıldız simgesi yapıştırılmadan alıp uçurmak istediler. Becerikli bir adam olan Kisevalter, yakındaki bir Texaco bayiinden elindeki kırmızı yıldızların bir kısmını istedi ve Sovyetler uçaklarının gövdelerine kapitalist petrol şirketinin simgelerini yapıştırarak uçtular.

Kisevalter savaştan sonra Pentagon'un baş Rus uzmanı oldu. İltica ettikten sonra General Gehlen'i sorgulayan oydu; Kisevalter generalden Stalin'in Rusyası hakkında ayrıntılı bilgi

aldı. Bir süre sonra istifa ederek ordudan ayrıldı ve Ortadoğu'da birkaç yıl çiftçilik yaptıktan sonra CIA'in iş teklifini kabul etti. Casusluk heyecanlı meslekti ve bu da onu çekti.

Kisevalter 1949'da CIA'ya katıldığında teşkilatta yabancı dil eğitimi önem kazanmıştı ama Rusça bilen eleman sıkıntısı sürüyordu. Kisevalter'ın kişisel sempatisi, sevecenliği, bir Rus gibi düşünmesi ve Rus kültürünü, tarihini ve edebiyatını iyi bilmesi onu CIA'in star Olay subayı yaptı. Kisevalter hırslı da değildi ve üst düzey CIA yetkilileri için rakip olma tehlikesi yoktu. Harvard ya da Yale mezunu CIA elemanlarına benzemez, genellikle ütüsüz pantolonla dolaşırdı. Viyanalı karısı çok iyi bir aşçı olduğu için oldukça tombul bir adamdı Kisevalter ve Bill Harvey ona "Oyuncak Ayı" derdi. Onunla samimi olanlar bu lakabı kullanırdı ama mesafeli olanlar "Albay" diye hitap ederlerdi ona.[4]

Kisevalter Viyana'ya geldiğinde kimse aldırmadı ona. Bir ay önce çalıştığı Tokyo'dan gelirken yaptığı uzun uçak yolculuğu yormuştu onu. Viyana istasyonuna giderek bir oda ve Popov'un ilk görüşmesinin bantlarını istedi. O gece bantları inceledi, notlar aldı, sonra ilk görüşmeyi yapan Rusça çevirmeniyle görüştü.

Kisevalter Popov'la yapacağı görüşme için votka ve yemek istedi. Görüşmenin yapılacağı güvenli ev Amerikan sektöründeydi ve odanın sahte olan bir duvarı arkasında sessiz fotoğraf makinesi ve ses kayıt cihazıyla iki ajan bulunacaktı.

Popov Kisevalter'a Solnechnaya'lı olduğunu söyledi, ailesi çiftçiydi. Viyana'daki görevi gizlice Batıya geçen Sovyet ajanlarına sahte kimlik sağlamak, yardımcı olmaktı. Kisevalter onu anlatırken, "Adam iyi Almanca konuşmuyordu," dedi. "Dil uzmanı değil, bir köylüydü." Popov kendini Albay Harry Grossman olarak tanıtan Kisevalter'la çiftçilik konularında konuşmaktan hoşlanmıştı. Çok geçmeden ikisi iyi arkadaş oldular ve Kisevalter üç yıl boyunca Viyana'da görüştü Popov'la.

Kisevalter'ın anlattığına göre, Popov'un görevinde başarılı olmasının nedeni çok iyi bir atıcı ve aynı zamanda balıkçı olmasıydı. CIA ajanlarıyla iyi geçiniyordu. Ama Kisevalter bir süre sonra onun güvenliğe pek önem vermediğini anladı. Popov'a tüm telefonlarını sokak telefon kulübelerinden etmesini ve kendini tanıtmak için, "Max arıyor," demesini söyledi. Popov evli ve çocuk babasıydı ama sert bir GRU ajanı olan bir de metresi vardı. Kisevalter onun bazen büyük riskler aldığını düşünüyordu.

Popov bir GRU subayı olarak, GRU subaylarının her akşam çalışmalarını sakladıkları büyük kasaya rahatça ulaşabiliyordu. Güvenlik için her subayın bir mührü vardı ve Popov birkaç ay içinde bu mühürleri teker teker Kisevalter'a getirdi ve bir CIA teknisyeni de onların sahtelerini üretti. Böylece Popov mühürlü belgeleri açarak fotoğraflarını çekiyor ve sonra tekrar kapatıp mühürleyebiliyordu.

Kisevalter adamın paraya pek önem vermediğini anladı, o sadece Sovyetlerin Rusya'ya yaptıklarından nefret ediyordu. Popov'un paraları bir İsviçre hesabına yatıyordu ve parayı ancak Sovyetler Birliğini terk ederse alacaktı ama adam ülkesini terk etmek istemiyor gibiydi. Kisvalter ona ayrıca hediyeler veriyordu ve bir gün birkaç yüz dolar da para verdi.

Popov'un çok az şey istemesi şaşırtıyordu Kisevalter'ı. Ama arada bir metresi için biraz para ve saçma hediyeler istediği oluyordu adamın. Bir gün Kisevalter'dan şişirilebilir bir kano istedi Popov ama Kisevalter bunu reddetti. Sovyet ajanları onu bir Amerikan kanosunda görürlerse kuşkulanırlardı.

Popov iki yıl süresince CIA'ya GRU'nun Avusturya operasyonları hakkında bilgi verdi ve Kisevalter onunla yaptığı çalışmalar sayesinde istihbarat toplumunda şöhrete kavuştu.

1953'te Popov izinli olarak memleketine gitti ve Kisevalter ayrılmadan önce ona biraz para verdi ve Viyana'da bundan sonraki görüşmelerinin tarih ve yerini kararlaştırdılar.

Görüşecekleri gün Kisevalter güvenli eve gidip Popov'u bekledi, adam görünmeyince içmeye başladı—en önemli Sovyet casusunu kaybettiğini hissediyordu. Aradan yirmi iki gün geçti ama Popov hiç görünmedi ortalarda.

Popov gittikten kısa süre sonra Stalin öldü ve liderlik yarışıyla temizlik hareketi başladı. Beria, Kruşçev, Molotov ve diğerleri liderlik savaşı yaparken Sovyetler Birliği siyasi karmaşa içindeydi. Ama Popov bir süre sonra döndü. Kisevalter'ın sorularına cevap vermeden büyük bir neşe içinde tatilini nasıl geçirdiğini anlatmaya başladı. Popov Kisevalter'ı hep şaşırtmıştı ve hâlâ da şaşırtıyordu; adam yedi yıldan beri ilk kez memleket iznine gitmiş ve Kisevalter'ın verdiği üç bin rubleyle kardeşine bir inek satın almıştı. Olayı Kisevalter'a şöyle anlattı: "Erkek kardeşim sakattır, muhasebeci olarak çalışıyor ve kooperatifte en az maaş alan odur. Ama şimdi bir CIA ineği var onun."

Popov ondan sonra Volga yakınlarındaki bir Sovyet havaalanının planını çıkardı ve, "Balığa çıktığımda çizdim bunu," dedi. Birkaç kadeh votka içtiler ve Kisevalter Popov'un terfi ettiğini ve başka bir birliğe atandığını öğrendi. Popov ona daha sonra Moskova'da, Arbatskaya Meydanındaki GRU merkezi hakkında ayrıntılı bilgi verdi.

1955'te imzalanan bir anlaşmayla Avusturya tarafsız ülke olurken Popov Moskova'ya döndü. Kisevalter onu bir yıl kadar görmedi ama Popov bir süre sonra Doğu Almanya'ya atandı. Schwerin'de bir süre görev yaptıktan sonra Doğu Berlin'e giden tren yolu üstündeki Baltık kasabası Rostock'a gönderildi.

Popov Berlin Üssü'nün kullanadığı en iyi ikili ajandı ve Kisevalter onunla teması kesmemeye çalıştı. Harvey bir sonraki görüşme için Berlin'deki güvenli evi son teknoloji ürünü kayıt cihazlarıyla donattı. Bu hazırlıkta Igor Orlov'un eski Olay subayı Sam Wilson yardımcı oldu Kisevalter'a.

Popov bir gün Rostock'da bir birahanede bir şeyler yiyen

iki İngiliz subayı gördü.[5] İngilizlerden biri tuvalete gidince Popov onu izledi, şaşkın subaya bir zarf verdi ve aksanlı bir Almanca ile, bunu Batı Berlin'de CIA yetkilisi Albay Grossman'a ulaştırmasını söyledi. İngiliz subayı tereddüt içindeydi, doğu Bölgesinde kimseden bir şey almamaları emredilmişti onlara. Ama içinden bir ses mektubu almasını söylüyordu ona. Zaten başka seçeneği de yoktu, Popov mektubu verince hemen çıkmıştı oradan. Batı Berlin'e giderlerken subaylardan biri zarfı açtı ve küçük el yazısıyla Rusça yazılmış altı sayfalık bir mektup gördü.

Mektup ertesi gün MI6'ya verildi. O anda çevirmen yoktu orada ve mektubu Rusça bilen bir Olay subayına verdiler. Mektubun tercümesi için Olay subayına yardım eden kişi Harvey'nin tünel operasyonunda çalışmış olan MI6 teknik subayı George Blake idi. Blake mektubu okuduktan sonra, "Harvey'nin elinde Doğu Bölgesinde önemli bir GRU olayı var gibi görünüyor," dedi.[6]

Popov mektubunda yeni sinyalleri soruyordu, Amerikalılarla ne zaman görüşebileceğini ancak bu şekilde onlara bildirebilirdi. Birkaç gün süreyle belirli saatlerde Alman-Sovyet Dostluk Derneğinin önünde duracak ve CIA'in kendisiyle temas etmesini bekleyecekti.

İngilizler mektubu odkuduktan sonra CIA'ya verdiler ve Harvey Murphy'ye bu göreve kimi göndereceklerini sordu. Sinyal listesini ve görüşme yerlerinin adreslerini çok ince bir kağıda yazarak küçücük bir rulo haline getirdiler.

Harvey, Murphy ve Kisevalter, Popov'la fırça teması için 74 yaşındaki emekli bir Doğu Alman postacısını seçtiler. Yaşlı adam Dernek binası önündeki teması hiç sorunsuz gerçekleştirdi. Kararlaştırılan görüşme gününde Popov Berlin'e gelerek S-Bahn'a bindi ve Hayvanat Bahçesi durağında indi. Telefonda Kizevalter ona Kempinski Otele gitmesini söyledi. İki adam otelde buluştular ve Litzenseestrasse'deki güvenli eve gittiler.

Kisevalter Popov'a, bundan sonra ona Yarbay Scharnhorst olarak hitap edeceklerini söyledi.

Kisevalter görüşmeleri sırasında Sovyet ajanının tekrar terfi ettiğini öğrendi, Popov bu kez GRU Oper-gruppe'nin "yasadışı işler" bölümüne atanmıştı. Bu bölümde GRU'nun en iyi casusları yurt dışındaki en önemli misyonlara hazırlanırdı. CIA'in Karlshorst Sovyet karargahındaki en önemli hedefiydi bu bölüm. Popov bu bölümde sahte kimliklerle gönderilip ömür boyu çalışacak olan casusların gerçek kimliklerini ve görevlerini rahatça öğrenebilecekti.

CIA'in kısa geçmişindeki en önemli haber kaynağı şimdi Doğu Berlin'de, Sovyetlerin Karshorst'daki en gizli bölümünde operasyon yönetiyordu. Tünel olayındaki başarı, Popov olayı ve Igor Orlov'un başarılı çalışmaları Bill Harvey ve arkadaşlarını çok mutlu ediyordu, Sovyetleri avuçları içine almış gibiydiler.

BÖLÜM ON DOKUZ

İLLEGALLER

ESKİ FBI AJANI Bill Harvey ABD'de bir illegal Sovyet ajanı yakalamanın tek boynuzlu masal atı yakalamak gibi bir şey olduğunu biliyordu. Sovyet istihbaratı bir ülkeye yasadışı yollardan girerek casusluk yapan ajanlarını en yetenekli elemanlarının arasından seçiyordu. İllegaller denen bu insanların görevi bir ülkeye sahte kimliklerle girmek ve toplum içine karışarak normal bir vatandaş gibi yaşar görünmekti. Bir Sovyet casusu çevreye kendini tutucu ve ateşli bir Komünist düşmanı olarak gösterirdi.

Moskova'nın amacı, illegalleri barış zamanında uykuda tutmak, onlardan görev istememek ve savaş zamanında diplomatik kimlikle casusluk yapan ajanları ülke dışına çıkarılınca onları uyandırıp haber kaynağı olarak kullanmaktı. Fakat zamanla GRU ve KGB onların rollerini büyüttüler ve en önemli casus teşkilatlarında ve cinayet ve sabotaj anlamına gelen "ıslak işlerde" kullanmaya başladılar. CIA ve FBI bu Sovyet casuslarını bulup devre dışı bırakmak için en iyi ajanlarını kullanıyorlardı.[1] Ne yazık ki iki teşkilat birbirlerine destek verme ya

da birbirlerinin öğütlerini dinleme konusunda pek iyi değillerdi.

Popov'un sağladığı bilgiler CIA'ya illegaller denen casus sisteminin nasıl çalıştığını gösterdi ve casuslar daha ABD'ye gelmeden önce kimliklerinin öğrenilmesini sağladı. 1957 sonbaharında Popov acil bir toplantı istediğinde durum buydu. Popov'un Kisevalter'a söylediğine göre, Mararita Nikolayevska Tairova adındaki kadın ABD'de bir illegal olarak yaşayan kocasının yanına gidecekti ve Popov'a, kadına son brifingi vermesi emredilmişti.

Popov Tairova'nın yolculuk sırasında ve New York'ta kullanacağı sahte isimleri biliyordu. Söylediğine göre kadını son brifingden sonra Tempelhof Havaalanına götürecekti. Kadın oradan Pan Amerikan uçağıyla önce Frankfurt'a, sonra da New York'a uçacaktı. Kadının yolculuk adı "Mary Grodnik"ti ve sözde Almanya'da bir ay tatil yaptıktan sonra ülkesine dönen bir Amerikan vatandaşıydı. ABD'ye girdikten sonra Florence Grochowska adını alacak ve sözde Cleveland'lı bir Polonyalı-Amerikalı ailenin kızı olacaktı.

Popov Kisevalter'a, "Kadın GRU tarafından bir güzellik uzmanı olarak eğitilmiş ama ne yaptığını bilmiyor ve çok içiyor," dedi. Popov'un söylediğine göre kadının Amerika'ya gidiş nedeni aslında Manhattan'da çalışan bir illegal olan kocasını kontrol etmekti, çok kıskanıyordu onu. Kadın bir arkadaşına, "Kocamı başka bir kadınla yakalarsam saçlarından tutup Moskova'ya kadar sürüklerim onu," demişti.

Popov bir görüşmeye gelirken kadının bir bavulunu da getirdi. Kadın Amerikan gümrüğüne kendisinin tatilden dönen bir Amerikalı olduğunu göstermek için bavuluna kullanılmış Bonwit Teller marka ayakkabılar, Macy'den alınmış çamaşırlar ve Amerikan ürünü eşyalar koymuştu. Kisevalter'ın söylediğine göre, bavul kapağının iç tarafındaki aynanın arkasına da üç bin dolar saklanmıştı.

Kisevalter bir ara düşünceye dalında Popov ne olduğunu

sordu ve Kisevalter ona, "Kadın ABD'ye varınca CIA bunu FBI'a bildirmek zorunda," dedi. Kadın kendisini izleyen FBI ajanlarını fark ederse Popov'dan kuşkulanabilirlerdi.

Popov birden endişelendi ve "Ne yaparsan yap bunu önle," dedi. "O kadını Avrupa'da ya da ABD'de hiç kimse izlememeli. O kadın peşine düşecek adamları hemen anlayacak şekilde eğitildi. Bunu engelleyeceğine söz vermelisin bana."

Kisevalter elinden geleni yapacağını söyledi. Popov bir ara ona New York'ta Yonkers denen yerin nerede olduğunu sordu ve Kisevalter bunun bir New York sayfiyesi olduğunu söyledi. Popov biraz düşündükten sonra, bir KGB kuryesinin de SS Unites States adlı lüks yolcu gemisinde berber olarak çalıştığını bildirdi.

Kisevalter görüşmeden sonra güvenli evden çıktı ve birkaç taksi değiştirerek Berlin Üssüne döndü. Vakit geceyarısını geçmişti ama Harvey ofisinde onu bekliyordu. Bir süre konuştular ve önce Tairova'yı merkeze bildirmemeyi düşündüler ama Harvey sonra bunun mümkün olmadığını söyledi. İki adam o gece birkaç kadeh içtiler ve CIA Direktörü Allen Dulles'e yedi kez mesaj yazdılar ve yırttılar. Sonunda şöyle bir mesajda karar kıldılar: "Meselenin üzerindeyiz. İllegaller bizim bilmediğimiz hiçbir şey yapmayacaklar. Birine zarar vermeye kalkarlarsa bunu önleyebiliriz. Gidip Hoover'ı uyarmalısınız. Bunu bildiğimiz halde kendisini uyarmadığımızı öğrenirse politik bir tartışma çıkabilir." Mesajda daha sonra, meseleyi gerektiği gibi ele alırlarsa CIA ve FBI işbirliğiyle ABD'deki tüm illegaller ağının meydana çıkarılabileceğini belirttiler.

Harvey daha önce yıllarca FBI'da çalıştığı için Popov'un tehlikede olduğunu biliyordu ama bunu Kisevalter'a söyleyip onu da endişelendirmek istemedi. Dulles mesajı alınca adamlarının istediğini yaptı. Kurallara uygun olarak Hoover'ı görmeye gitti ve Tairova'nın gelişini anlatarak izlenmesi halinde neler olabileceğini anlattı. Hoover ona, kadın ABD'ye girer

girmez CIA'in sorumluluğunun sona ereceğini söyledi. Dulles bunun üzerine Harvey'e hemen bir mesaj çekerek Hoover'ın sorun çıkardığını bildirdi.

Kisevalter bu haberi aldığı gece uyuyamadı. Kisevalter olayı anlatırken, "Hoover kimsenin tanımaması için Chicago'dan New York'a özel ajanlar getirdi," dedi. "Elbette bu ajanlar da New York'u tanımıyorlardı. 30 değil, tam 300 ajan getirdi oraya."

Hoover New York'taki ajanlara kadının gelişiyle ilgili ayrıntıları bildirdi ve izleme konusundaki bilgileri verdi. Kisevalter, "Nerdeyse kadını 'Amerika'ya Hoş geldin,' tabelasıyla karşılayacaklardı," dedi.

27 Kasım günü Tairova'nın uçağı Idlewild Havaalanına indi. FBI gümrükten geçen tıknaz sarışın kadını hemen tanıdı. Tairova şoförü bir FBİ ajanı olan taksiye binerek aşağı Manhattan'daki Prince George Oteline gitti. 30 Kasım günü odasına giren bir FBI ajanı odayı ve kadının üç bavulunu iyice aradı ama olağandışı bir şey bulamadı. Tairova oteline dönünce odasının arandığını hemen anladı, otel değiştirdi ve ikinci sahte kimliği Cleveland'lı Polonya kökenli kadın olarak "Florence Grochowska" adını kullanmaya başladı.

Hoover CIA'in uyarısına rağmen kadının odasını aratmıştı, orada kocasının gerçek kimliğiyle ilgili bir bilgi bulabileceğini düşünüyordu. Kisevalter, "FBI'ya her şeyi açıkça söyledik ama dinlemediler bizi. Kadın otel odasının arandığını hemen anladı elbette, onun gibi eğitimli bir casus değil, biraz uyanık bir insan bile anlardı bunu,"diye konuştu.

Tairova 7 Aralık günü trenle Yonkers'a gitti ve Park Hill sinemasına girerek birkaç seyircisi olan salonda kocası Zhakob'la buluştu. Zhakob karısını öptü, çift trenle Manhattan'a döndü, bir balıkçı restoranında yemek yediler ve Zhakob'un Batı 70inci Sokaktaki gösterişsiz dairesine gittiler. Ertesi gün FBI Zhakob'u izledi, bir şirkette muhasebeci olarak çalıştığını

ve sahte adının "Walter A. Soja" olduğunu öğrendiler.

FBI izlemesi Şubat 1958'e kadar yirmi dört saat sürekli yapıldı. Sonunda Hoover onların şimdilik zararsız uyuyan casuslar olduğuna kanaat getirdi ve izlemenin hafifletilmesini emretti. Ama Hoover bu kararla Popov'un ölüm emrini imzalamış oluyordu.

Berlin'de Popov için sorun diğer yönden gelecekti. Sovyetler metresi yüzünden ona iki kez kınama cezası vermişlerdi. Popov bu konuda konuşmamıştı ama Kisevalter ona kendini ve ailesini tehlikede hissederse CIA'in onu hemen ABD'ye kaçırabileceğini söylemişti. Popov karısı ve çocuklarının, onun ikili yaşamını bilmediklerini söyledi; aniden Batıya kaçırılmaları onlara haksızlık olurdu.

FBI 12 Mart'ta Tairov'ları kaybetti. FBI'ın önemsiz saydığı illegal çift, Amerikan tarihinin en büyük karşıistihbarat (karşıcasusluk-casuslukla savaş) gözetiminden kaçmayı başardı. Karı koca ayrı uçaklarla önce Kanada'ya gittiler, sonra Mexico City'de buluştular ve oradan Moskova'ya uçtular.

Tairovlar kaybolduktan dört hafta sonra Popov Kisevalter'ı aradı, panik halindeydi. Ruslar Tairova'nın suçlamasını soruşturmak üzere bir albay göndermişlerdi. Kisevalter, "Popov bana o karı kocayı neden tutuklamadığımızı, Moskova'ya gitmelerine neden izin verdiğimizi sordu," dedi. Popov'un söylediğine göre kadın izlemenin Tempelhof'da başladığını bildirmişti. Kisevalter ona, böyle bir şey olmadığını söyleyince Popov acı bir gülümsemeyle ona baktı ve "İstersen GRU generalime bunu söyleyeyim," dedi.

Kisevalter Popov'a yine kaçmasını teklif etti, ama adam yine istemedi. Bir ay sonra buluşacaklardı ama Popov daha önce görüşmek isteyince Kisevalter endişelendi. Popov ona, bir Batı Alman casusluk olayı için Moskova'ya çağırıldığını söyledi. Kisevalter kaçmasını tekrar teklif etmedi ona ve Popov illegaller bürosundan ayrılıp daha az stresli bir bölüme

geçmeyi düşünüyordu.

Buluştuklarında Moskova'dan nasıl haberleşebileceklerini konuştular. Kisevalter ona özel yapılmış bir olta takımı verdi, makaranın içinde kodlar ve özel kimyasallarla görülebilen mürekkep vardı. Toplantıdan sonra Kisevalter ve Popov bir CIA aracına bindiler ve şoför Popov'u S-Bahn istasyonuna yakın bir yerde bıraktı. Kisevalter kalın belli köylünün arkasından bakarken garip bir duyguyla yüzünü buruşturdu, bu iyi dostunu sanki bir daha asla göremeyecekmiş gibi geldi ona.

Moskova'da Popov'la temas görevi CIA'dan Russell A. Langelle'ye verildi. Langelle deneyimli bir ajandı ama bir Rus casusuna göre acemi kalıyordu. Langelle'in görevi birkaç haftada bir Popov'la fırça teması (sürtünerek geçme şeklinde temas) sağlayarak mesaj alışverişinde bulunmaktı.

Langelle 16 Ekim günü işine gitmek üzere 107 numaralı otobüse bindi. ABD büyükelçiliğine bir blok mesafede, Vorovskovo ve Chaikovskovo sokakları köşesinde otobüsün içinde Popov'la fırça temasında bulunacaktı. Bu temasta Popov ona avucundaki küçük bir not defterini aktaracaktı ki bunda ona vereceği son bilgiler bulunuyordu. Langelle Popov'un GRU merkezinden geleceğini sanıyordu ama aslında Popov, Moskova Merkezinin arkasında bulunan Lubyanka Cezaevinin bir hücresinden çıkıp gelmişti oraya.

Kalabalık Moskova otobüsünde Langelle bir yabancı olarak hemen göze batıyordu. Popov'la hafif bir çarpışma sırasında not defterini alıp cebine attı ve bir sonraki durakta indi. Kaldırımda birkaç adım atmıştı ki siyah bir Zim otomobil birden gelip otobüsün yolunu kesti. Üç KGB ajanı Langelle'i hemen yakalayıp arabaya attılar, yakındaki KGB ofisine götürdüler ve saatlerce sorguladılar.

KGB yetkilileri Langelle'e, mesleğinde can sıkıcı olaylarla karşılaşmak istemiyorsa Sovyetler için çalışmasını teklif ettiler. Langelle şoktaydı ama konuşmadı. KGB yetkilileri sonun-

da onu razı edemeyeceklerini anlayınca olayı unutmasını söylediler ve götürüp büyükelçilik önünde bıraktılar, ama cebindeki not defterini almışlardı.

Büyükelçi Langelle'yi elçilik koruma ajanı sanıyordu, olanları öğrenince şoke oldu ve hemen resmi bir protesto çekti Sovyetlere.[2] Sovyet Dışişleri Bakanlığı ise verdiği cevapta olayı büyütmenin akıllıca olmayacağını belirtiyordu.

Langelle Moskova'da istenmeyen adam ilan edildi ve ülkeden çıkarıldı. Dört başkan döneminde de Moskova'da görev yapmış olan William R. Corson, "CIA Moskova'da kuşku altında olan bir insanla temas etmenin doğal olduğunu düşünerek bu konuda ne kadar deneyimsiz olduğunu gösterdi. Çok saçma bir davranıştı bu," dedi.[3]

Popov 1962'de yargılandı ve kurşuna dizilerek idam edildi. Kisevalter hayatının sonuna kadar üzüldü ve unutamadı onu. "Memleketine dönüp kendisi gibi insanlarla bir arada yaşayacağını sanıyordu zavallı," dedi. "O zaman ailesini alıp hemen kaçsaydı keşke."

Popov CIA'ya beş yıl boyunca çok değerli bilgiler sağladı. Onun başarısı ve ayrıca tünel operasyonu Berlin Üssünde çalışanların başarıları olarak CIA tarihine geçti. Popov operasyonu sonunda Harvey'nin emrinde yüz istihbaratçı çalışıyordu. Berlin Üssünde çalışıp yetişenler dünyanın her yerinde görev aldılar, başarılı oldular. CIA'in Williamsburg, Virginia yakınındaki eğitim merkezinde yeni yetişenlere BOB örneği veriliyor. Bu başarı hâlâ devam ediyor.

1960'ın bir Aralık ayı gecesi Berlin Üssünde Donald Morris geç bir saatte çalışıyordu. O gün BE VISION'un iltica edeceğini duymuşlardı. BE VISION Polonya istihbaratının Ruslarla irtibat subayı Michel Goleniewski'nin CIA'daki kod adıydı. (4) Goleniewski daha önce SNIPER imzalı mektuplar yazarak CIA ile temas kurmuştu ve şimdi metresini de alarak onlara geliyordu.

Murphy Polonyalıyı arabasıyla kendisi karşılamak istiyordu. Murphy üsten ayrıldıktan sonra Morris'e telefon etti ve Alman plakalı bir araba alarak buluşmaya gitmesini söyledi. Dave Murphy arabasının anahtarını bagajda unutmuş ve buluşmaya gidememişti.

Polonya karşıistihbaratının şefi olan Goleniewski, Frankfurt'taki Kabul Merkezine gönderilmeden önce George Kisevalter ve Anita Potocki'ye, David Murphy'ye güvenmediğini, onunla çalışmak istemediğini söyledi.

Frankfurt'ta sorgulanan BE VISION KGB'nin MI6'da bir teknik köstebeği olduğunu bildirdi. Sovyetler MI6 belgelerinin kopyalarını o casustan alıyorlardı ve KGB ona DIAMOND kod adını vermişti. Bu casus Berlin dahil birçok yerde çalışmıştı. Frankfurt bu bilgiyi İngilizlere iletti ve uzun bir araştırmadan sonra DIAMOND'ın, 1950'de Kuzey Korelilerin yakaladığı ve daha sonra Berlin'de CIA ile çalışmış olan İngiliz diplomatı George Blake olduğu anlaşıldı.

MI6 Blake'i terfi bahanesiyle Lübnan'da Arapça öğrettiği okuldan çağırdı. Blake günlerce sorgulandı ve[5] sonunda dayanamayıp Sovyet casusu olduğunu itiraf etti.

Blake'in itirafına göre, bozduğu ilk operasyon Harvey'nin Berlin tüneliydi. KGB'ye birçok kaçağın yerini bildirmiş ve yakalanmalarına neden olmuş, Popov konusunda da bilgi vermişti Sovyetlere. Ama Blake'in verdiği en büyük zarar, Berlin Üssünde görevli Olay subayları hakkında verdiği bilgiler olmuştu. Sovyetlere bu istihbaratçıların kimler olduğunu ve zayıf yanlarını anlatmıştı.[6]

Tünelden dinlenen telefon haberleşmelerinin başarıyla yürütüldüğünü bilen MI6 ve Ulusal Güvenlik Dairesi onun tünelle ilgili söylediğine önce pek inanmadı. Bu kuşku yıllarca devam etti ve sonunda Sovyetlerin daha kurnaz davrandığını düşündüler, Berlin'den geçen ve dinlenen konuşmalar önem derecesi düşük olanlar olabilirdi. Sovyet istihbaratı büyük olasılıkla tü-

nelden habersizmiş gibi görünerek Blake'i korumak istemişti. Sovyetler Blake'in itiraflarını duyunca şoke oldular.

Berlin Üssü 1954'te başlayan tünel operasyonundan Goleniewski'nin açıklamalarına kadar Blake'in ihanetinden habersiz çalışmıştı. CIA yetkilileri bu ihanet olayını hiçbir zaman itiraf etmediler. Bugün bile tünel operasyonunun başarısından söz edilir.

BÖLÜM YİRMİ

MACAR YENİLGİSİ

BERLİN ÜSSÜ İLE General Gehlen'in Pulluch'daki teşkilatı arasındaki ilişkiler Sovyet Bölümü Şefi olan David Murphy'nin gayretleriyle güçlendi. Birçok istihbaratçı bu ilişkinin riskli olabileceğini söylerken, Murphy Berlin Üssünün Gehlen'le pek çok bilgi alışverişi yaptığı konusunda ısrarlıydı. Gehlen'e önemli teknik sırlar ve Doğu Berlin'deki Amerikan ajanlarının kimlikleri bile verilebiliyordu. Fakat Murphy'nin unuttuğu bir şey vardı; Hitler'in eski yandaşlarının Soğuk Savaş istihbaratı için nasıl ayarlanacağını bilenler sadece Amerikalılar değildi. Amerikalılar Murphy'nin bu aşırı güveninin bedelini daha sonra ödeyeceklerdi.

Hans Clemens savaştan önce kendi memleketi olan Dresden'de Gestapo komutanıydı. Acımasız adam savaşın sonunda 335 İtalyan'ın idam emrini verdi. Nuremberg'de yargılandı ve dört yıl hapse mahkûm edildi. Hapisten çıkıp Sovyetlerin elinde olan Dresden'e dönünce karısı ona bir NKVD albayının metresi olduğunu söyledi.

İki adam konuştular ve albay Clemens'e, Batı Almanya'ya geçip Sovyetler için çalışmasını söyledi. Clemens bunu kabul

etti ama hassas bilgilere ulaşabileceği bir iş bulamadı. Başarısız olduğu için Sovyetlerin kendisini öldüreceğinden korkuyordu ama Nisan 1951'de şansı döndü. Clemens bir gün trende eski SS arkadaşı Willi Krichbaum'a rastladı. Krichbaum temize çıkmış bir Nazi ve o zaman Pullach'da, Gehlen'in örgütünde üst düzey bir yetkiliydi. O da Clemens'ı Karlsruhe'de yeni bir ajan olarak görevlendirdi. Krichbaum daha sonra Clemens'ın çalışmalarından memnun kaldı ve onu Pullach'ın içindeki özel kadroya aldı.

Clemens de yine ikili ajan olarak çalışmak üzere eski arkadaşları Heinz Felfe ve Erwin Tiebel'i yanına çağırdı. Kasım 1951'de Ruslar Felfe'ye PAUL kod adını verdiler ve Doğu Berlin'de, Karlshorst'ta çalışmasını istediler. Tiebel de Pullach'ın kuryesi oldu; bu görevini yaparken çalınmış sırları Batı Berlin'deki KGB ajanlarına veriyor, onlar da bunları Karlshorst'a iletiyorlardı. Batı Alman hükümeti 1954'te Gehlen'in istihbarat teşkilatını yeni BND (Federal İstihbarat Servisi) olarak onayladığında Müttefikler Gehlen'e, teşkilatındaki eski SS'leri kovmasını söylediler. Ama Clemens ve Felfe bu emre rağmen yerlerinde kaldılar ve hatta Felfe terfi etti.

Felfe Münih CIA'da Ed Petty ve Berlin'de Murphy ile sık sık sık çalışıyordu. Felfe Sovyet ajanlarının nereden sızabileceğini önceden kestirebiliyor ve bu da BND'de herkesi şaşırtıyordu. Düşük düzeyli Sovyet operasyonlarını ortaya çıkarıyordu ve birkaç kez ABD Ordusundaki KGB ajanlarını ifşa ederek yakalattı.[1]

Felfe Rus ajanlarını ele verdikten sonra Aue, Çekoslovakya'daki URANUS opernasyonundan söz etti. Rusların atom silahları programına uranyum sağlayan madene sızmıştı. Orada çektiği resimleri, aldığı istatistikleri ve maden örneklerini gösterdi. Gehlen Felfe'nin başarısını CIA başkanı Dulles'a anlattı ve bir de örnek gönderdi. Dulles buna çok sevindi ve ödül olarak Gehlen'i Washington'a çağırdı.

Berlin'de Anita Potocki hep kuşkulanmıştı ama Felfe'nin bu başarısının yalan olduğu ancak on yıldan fazla bir zaman sonra ortaya çıktı. Potocki bir gün Münih Üssünde Ed Petty ile karşılaşınca, ajanlarından birinin tutuklanmasıyla ilgili şikayette bulundu ona. Potocki olayı şöyle anlattı: "Ona BND'de köstebek olabileceğini söyledim, üzerinde çalıştığım bir operasyon tehlikeye girmişti ve bunda Murphy'nin bu bilgiyi BND ile paylaşma konusundaki ısrarının etkisi vardı."[2] Petty inanamadı ona ama Potocki ısrarlıydı, Gehlen teşkilatında bir sızıntı olmasaydı ajanı asla tutuklanmayacaktı. Petty onun bu uyarısını dikkate almadı ama çok sonra Felfe'nin ihanetini kendisinin ortaya çıkardığını söyledi.[3]

Doğu Alman istihbaratçısı Gunther Maennel taraf değiştirip sorgulanmak üzere Frankfurt yakınlarındaki Camp King'e getirilmemiş olsaydı Felfe operasyonu belki on yıl daha devam edebilirdi. Maennel İngiliz, Alman ve Amerikan istihbaratlarına sızmış olan KGS casuslarını ifşa etti ve Pullach'da ikili çalışan PAUL kod adlı bir casus olduğunu söyledi.

Gehlen Heinz Felfe'nin bir KGB ajanı olduğunu söyleyen güvenlik subaylarına inanmak istemedi. Ama tutuklanmasını hızlandıran Felfe'nin kendisi oldu. Önemli bir KGB tetikçisi olan Bogdan Stashinsky'nin[4] Berlin Üssüne sığındığını öğrenince bunu hemen Karlshorst'daki kontrol subaylarına bildirdi. BND bu mesajı ele geçirdi ve Maennel de onun hakkında bilgi verince Felfe tutuklandı.

Felfe cezaevinde bile zarar vermeye devam etti. Batı Almanlar ona dergi etiketleri yapıştırma görevi verdiler ve o da bunlardan yararlanarak Sovyetlere gizli mesajlar göndermeyi sürdürdü.

İnsanı en çok rahatsız eden şey de, CIA'in Felfe'nin çalışmalarından çok memnun olması ve Anita Potocki'nin David Murphy'ye yaptığı tüm uyarılara rağmen Felfe'ye çok gizli bilgilerin verilmesiydi.

Harvey Murphy'yi suçlayacağına korudu. Harvey'e göre istihbarat işi siyahla beyaz değildi. İnsan bazen kazanır, bazen kaybederdi. Murphy de hatalar yapıyordu ama bir işi başardığı zaman da başarısı büyük oluyordu.

Nisan 1954'te yeni Macaristan ve Doğu Alman Birim şefi George Weisz gelene kadar Murphy belki de Berlin Üssünün en sevilmeyen adamıydı.

Weisz 1945'te Carmel Offie'nin ofisinde gelecekteki karısı Etta Jo ve Bill Harvey'nin evleneceği C. G. ile tanıştığı gün olduğu kadar şık ve nazikti yine. John Sherwood'a göre, Manhattan'da limuzinle dolaşan işadamlarını andırıyordu.

Ama Weisz'ın, iş arkadaşlarının kendisinden nefret ettiğini anlaması pek uzun sürmedi. Anita Potocki, "Weisz insanların boğazını kesen ve arkadan bıçaklayan şu pis adamlardan biriydi," diye konuştu. Weisz bir görevi aldığında, orada kendisinden önce çalışmış olanların çok başarısız olduklarını merkeze göstermek için elinden geleni yapardı. "Kara Şövalye" olarak tanınan Weisz ile bazı operasyonlarda çalışmış olan Wally Driver onun çetin bir ceviz, belalı bir adam olduğunu söyledi.[5]

Weisz Berlin'e gelirken zaten üst düzey bir GS-15 olduğunu söyleyerek de meslektaşlarını uzaklaştırdı kendinden. Driver onun bir gün yemekte Dışişleri Bakanlığından gelip CIA'ya iyilik yaptığını söyleyerek övündüğünü anlattı, adam Harvey'nin operasyonlarını da düzelteceğini söylüyordu. Weisz CIA'in tavsiye ettiği gibi geçmişini ve kimliğini gizli tutacağı yerde, sinema yıldızı gibi gösterişli ve hayat dolu annesi Gizelle Breuer Weisz'ı da Berlin'de Etta Jo ile yaşadığı eve getirdi.

Berlin Üssünden Sam Wilson'a göre, Weisz güvenliğe önem vermeyen, tehlikeli bir adamdı. Sanki olaylara dışardan bakar gibiydi, Berlin Üssü hiyerarşisine katılmak gibi bir niyeti yok gibi görünüyordu.[6] John Sherwood, hiyerarşi Yahudileri içine almadığı için bunun böyle olduğunu söyledi ama Wil-

son Berlin Üssünde etik ya da dinsel ayırım yapılmadığında ısrarlıydı. Nedeni ne olursa olsun, meslektaşları sevmediler Weisz'ı. Wilson, "Weisz kendisine görev verilmesi için politik oyunlar oynuyor, elinden geleni yapıyordu... Can sıkıcıydı. Gerçek bir profesyonel lanet işini yapar, üstleri onun kapasitesini bilir ve ona sorumluluk verirler... Benim bildiğim profesyonel böyle çalışır," diye konuştu.

Weisz kendisiyle ilgisi olmlayan operasyonlara ait sorular soruyor, insanlara baskı yapıyordu. Wilson ondan söz ederken, "Adam benim ne yaptığım merak ederdi hep," dedi. "Ama onun ihanet edeceğini hiç düşünmedim. Irksal özellikleri benden farklı diye ondan kuşkulanmam doğru olmazdı elbette. Ama insan yine de bazen bazı özelliklerin etkisinde kalabiliyor. Bazen ona, 'Hey George, korkak bir Yahudi gibi davranıyorsun. Hadi yapma, sen bir Amerikalısın,' demek gelirdi içimden."

Weisz sevilmiyordu ama işinde iyiydi, insanları konuşturmasını iyi biliyordu. Driver, "Bir operasyonda Weisz ile birlikte çalıştım," diye anlattı. "Bir Doğu Alman kızı bize sığınmıştı ama mesele biraz karışık gibiydi, kız ikili bir ajan olabilirdi... Weisz onun karşısına geçti ve inanın bana, bir saatten az bir zamanda kız her şeyi ayrıntısıyla anlattı bize."

Weisz Komünist ülkelere herkesten çok gidip geliyordu ve onun bir köstebek olabileceğini bile düşündüler. Macaristan'la ilgili çalışmaları da ilgi çekiyordu. Weisz Berlin'e geldikten sonra memleketi olan Macaristan'a sık sık gitmeye başladı—aslında Berlin Üssü personeli, Doğu Avrupa ülkelerindeki yakınlarını ziyaret etmemeleri konusunda uyarılmışlardı, çünkü KGB bunu öğrenirse akrabalara şantaj yapabilirdi. Ama Weisz bu uyarıları hiç umursamıyor ve Ekim 1956 ayaklanması sonrasında bile bir CIA yetkilisi olarak hiç çekinmeden gidiyordu oraya.

Weisz'ın Macaristan seyahatlerinin nedeni CIA'in Macar özgürlük savaşçılarına gizlice eğitim vermesi olabilirdi, Frank

Wisner onun Macaristan'daki bağlantılarına güveniyordu belki. Yıllar boyunca on binlerce anti-Sovyet Doğu Avrupalı hayatını kaybettiği halde Wisner ve arkadaşları yine bu konuda çalışmalara başladılar.

Wisner gizli operasyonlar taraftarıydı ve CIA'in isterse Üçüncü Dünya ülkelerinde hükümetleri düşürebileceğini söylüyordu. CIA Başkanı Allen Dulles ve ağabeyi Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'ın emirleriyle İran darbesini yönetti. İran Cumhurbaşkanı Muhammet Mossadeg İran petrol gelirlerinin büyük kısmını çaldıkları gerekçesiyle İngiliz devletine ait petrol şirketini kamulaştırınca Dulles kardeşlerin canı sıkıldı. Wisner 1954'te Guatemala'da Jacobo Arbenz hükümetine karşı darbe emrini verdi. Arbenz, Komünist Partinin koalisyona girmesine izin vererek ve United Fruit Şirketinin elindeki büyük arazileri kamulaştırarak Dulles kardeşleri çok üzmüş, kızdırmıştı. Berlin Üssünden Henry Hecksher Guatemala City'ye geldi ve bu darbede önemli rol oynadı.[7] Onun oradaki çalışmaları daha sonraki gizli operasyonlara örnek oluşturdu.[8]

Dulles gizli operasyonları seviyordu ve ayrıntılarla ilgilendiği için ona, "Büyük Beyaz Olay Subayı" adını taktılar. Onun gizli operasyonları sevmesinin bir nedeni de Kongre ve başkanın teşkilata destek vermesiydi. Dulles CIA'in başına geldiğinde Başkan Eisenhower'a, Komünizme karşı savaşacağını ve onu yeneceğini söylemişti. Fakat CIA'in şimdiye kadar Demir Perde'yi kaldırma konusunda pek de başarılı olduğu söylenemezdi. Sovyetler başta Berlin olmak üzere, genelde CIA ile mücadele etme konusunda çekimser davranıyorlardı. CIA yüz milyonlarca dolar harcamış ama gerçek istihbarat alma konusunda başarılı olamamıştı. Guatemala gibi bir operasyon CIA'in bütçesini ellerinde tutan politikacıların gözlerini kamaştırdı.

Frank Wisner savaş sırasında OSS günlerinden beri güç görevlerdeydi. Carmel Offie'nin dengesizlikleri gizleme konu-

sunda öğrettikleri 1956'da kontrolden çıkmaya başladı. Gizli yaşamın baskısı başka insanların hayatını mahvetmişti ve şimdi de aynı şey ona oluyordu.

Güç günler yaşanıyordu, Sovyetlerin yeni lideri Nikita Kruşçev'di ve KGB Macaristan'da kimin patron olduğunu gösteriyordu dünyaya. Ayrıca ABD'de seçim yılıydı ve Başkan Eisenhower siyasal nedenlerle Sovyetlere kafa tutmak istemiyordu. Ağustos ayında Süveyş Kanalı konusunda İngilizlere, Fransızlara ve İsrail'e destek vermemişti ve şimdi de Macarları desteklemeyi reddediyordu.

Wisner ve yardımcısı John Baker Macaristan ayaklanmasının ortasında Berlin'e geldiler, CIA istasyon ve üslerini dolaşıyorlardı. Harvey onları görünce bir arkadaşına, Wisner'in garip davrandığını söyledi. Wisner Viyana'ya gittiğinde Macar katliamını izledi, binlerce özgürlük savaşçısı CIA'in kendilerini destekleyeceğini sandı ama CIA onları Sovyet tanklarının önünde bıraktı. Sovyetler on yıl boyunca Doğu Avrupa direnişlerini teker teker kırarken Wisner çaresizlik içinde bu olayları izledi.

Wisner Washington'a dönünce, Planlama Direktörlüğünün (CIA'in tüm gizli operasyonlarının sorumlusu) bir toplantısında duygusallaştı ve güvenilmez olduğunu gösterdi. Bir zamanlar kendine çok güvenen ve hayal gücü kuvvetli olan savaşçı, şimdi eski arkadaşlarıyla tartışan ve verdiği emirlerin tam olarak yerine getirilmediğini görünce bağırıp çağıran bir adam olmuştu. Çalışma arkadaşları onun bu tavırlarını seyahat sırasında yakalandığı sarılık hastalığına ve yüksek ateşe bağladılar. Wisner daha sonra bir yıl süresince Gizli Servisi bu bozuk sağlığıyla yönetti.

Ağustos 1958'de, Mall üzerinde L Binasında çalışan Gizli Servis ajanları, liderleri Frank Wisner'in deli gömleği giydirilmiş olarak bir ambulansla götürüldüğüne tanık oldular.[9] Baltimore'daki Shepard Pratt Hastanesinde doktorlar Wisner'e altı

ay boyunca şok tedavisi uyguladılar ama bunun yararı olmadı. Amerikan gizli operasyonlarının babası bir daha iyileşemedi.

Dulles önce Londra ve sonra Tayland'da Wisner'e maaş ödemeyi sürdürdü. Ama Wisner çarpılan beyninin baskısına daha fazla dayanamadı ve Ekim 1956'da beynine bir kurşun sıkarak intihar etti.[10] CIA Gizli Servisinin babası, savaştan sonra General Gehlen'i kendi yanına çeken ve Nazi savaş suçlularının ABD'ye kaçırılmasına aracılık eden adam artık CIA'in gizli tarihinin bir parçasıydı.[11]

BILL HARVEY CIA'in en iyi casuslar ekibine sahipti ama yine de performanstan memnun değildi. Çok sayıda Olay subayı vardı ama gelen istihbarat azdı. Igor Orlov beş yıldan beri çalışıyordu ama hâlâ teşkilat için yararlı olacak bir ajan bulup getirememişti. Berlin Üssü ve Gehlen teşkilatı işbirliği Sovyetler tarafından kullanılmıştı. Bir süre önce de Soğuk Savaşın en büyük olaylarından biri olan Macaristan ayaklanması Harvey'nin burnunun dibinde başarısızlığa uğramıştı. CIA karşıistihbaratı daha sonra KGB'nin, Münih dışında CIA'in Macar özgürlük savaşçılarına eğitim verdiği gizli üssü Gehlen teşkilatından öğrenmiş olabileceğini düşündü.

Harvey Weisz'ın Macar hükümeti ile OPC günlerindeki bağlantılarına baksaydı bulmacanın bir parçasını daha bulabilecekti. Macaristan'daki Komünist hükümete verilen desteğin büyük kısmı, Nazilerin tekrar güç kazanmasını istemeyen Yahudilerden gelmişti. Weisz 1956 yılında bu Komünist hükümetle on yıldan beri bilgi alışverişinde bulunuyordu. Weisz'a göre başarısız olan 1956 devriminde ABD'nin rolü bir başka ihanet olayıydı; CIA tarafından eğitilmiş sürgün Macar liderlerinin çoğu onun gözünde tekrar güç kazanmak isteyen Nazi yandaşlarıydı.

Weisz Macaristan'daki Yahudilere ihanet edenlere karşı büyük kin besliyordu yüreğinde. Ama Harvey bu tür kişisel

bilgilerle hiç uğraşmadı, umursamadı onları. Bu konuda yalnız da değildi. Daha sonraki 30 yıl içinde Weisz'ın üstlerinden hiçbiri onun motivasyonlarını gerçekten sorgulamadı.

BÖLÜM YİRMİ BİR

HARVEY'NİN SORUNLARI

POPOV'UN MOSKOVA'YA ÇAĞIRILIŞINDAN ve Macar ayaklanmasından önce bile sorunlar vardı Berlin Üssünde. Kisevalter, "Bir sürü ajan yok oluyordu ama nedenini kimse bilmiyordu," diye konuştu. 1956 ve 1959 yılları arasında yüzden fazla Berlin Üssü ajanı KGB ve doğu Alman istihbaratı tarafından tutuklandı ya da öldürüldü. Bill Harvey ve adamları neler olduğunu anlamak için uğraşırken yeni ajanlar kayboluyordu ortadan.

Angleton, "Soruşturmada yardım için Bill'e adam gönderdim ama bir şey bulamadılar," dedi. "Güvenlik Ofisi Berlin Üssünü iyice aradı, hiçbir dileme cihazı yoktu. Neler olduğunu anlamak için CIA'in en deneyimli ajanları yıllarca uğraştılar."

Hugh Montgomery yerel yetkililerle iyi geçinmek ve polis ve savcılardan destek almak için çalışıyor ve Harvey de ona güveniyordu. Sonradan anlaşıldığına göre Montgomery Orlov'un fahişelerinden bazıları da dahil olmak üzere, bazı isimlerin kontrolü için polisteki kaynaklarından birini kullanmıştı. Kisevalter'ın sonradan öğrendiğine göre, Montgomery'nin kul-

landığı polisin büro arkadaşlarından biri Sovyet casusuydu ve onun CIA için çalıştığını biliyordu. Sovyet casusu da daha sonra bunu doğruladı ve sağladığı bilgileri Sovyetlere verdiğini söyledi.[1]

Kisevalter bunu öğrendi ama bir polis memuru bu kadar ajanın kaybolmasından sorumlu olamazdı elbette, nedenlerden biri de biri de Harvey'nin Berlin'deki önemli düşmanlarından biri olan Marcus Johannes Wolf idi.

Harvey KGB'den daha çok, KGB'nin Doğu Alman versiyonu olan ve başında Wolf bulunan SSD ile uğraşıyordu. Wolf SSD'yi, CIA'yi ve Batı Alman teşkilatı BND'yi utandıracak bir istihbarat teşkilatı haline getirmek için on yıl uğraştı. KGB Wolf'a öyle çok güveniyordu ki SSD'ye, 1956'da Batı Almanya'nın da üye olduğu NATO'ya sızma görevi verdi. Wolf'un casusları 1958 yılında BND kanalıyla NATO'ya sızmayı başardılar.[2]

Wolf'un en cesurca operasyonu Almanya'nın en popüler politikacısı Willy Brandt'ın yakın çevresine sızmak oldu. Brandt'ın yıllardan beri CIA'dan para aldığını biliyordu Wolf. Harvey'nin karısı C. G. polisten ve diğer yetkililerden destek istediğinde Brandt'ın adını kullanıyordu. Berlin Üssündeki bir arkadaşı C. G.'ye, Almanya'nın gelecekteki şansölyesinin adını böyle uluorta kullanmasının iyi olmadığı söyleyince C. G. ona, "Boş versene, o adam Bill için çalışıyor," diye cevap verdi.

Wolf da Brandt'ın bir gün yaşlı Konrad Adenauer'in yerini alacağını düşündü ve ajanlarından birini onun yakınına yerleştirdi. Önce Doğu Almanya'da Brandt'a yakın bir isim arandı ve Dr. Ernst Wilhelm Guillaume bulundu. Berlin Üssünün ilk günlerinde Peter Sichel'in iddialarının aksine, Almanya'da savaş zamanında bir direniş hareketi vardı ve Willy Brandt bu harekete katılmıştı. Dr. Guillaume da onun yaralarını tedavi eden ve onu Nazilerden saklayan hekimdi.

Hasta olan Guillaume oğlu Gunther ve kızı Elsa ile beraber yaşıyordu. Savaş sonrası Almanya'da Gunther kendini

üniversiteye gidemeyecek kadar fakir bir adam olarak gösteriyordu ama aslında yeni Doğu Almanya ordusunda yüzbaşıydı ve Kiev'de müttefik istihbarat elemanları için verilen bir KGB kursuna gönderildi. Gunther paravan olarak, bombalanan alanlarda enkaz temizleyen bir işçi kimliği kullanıyor ve Doğu Berlin'den Batıya kolayca geçebiliyordu. O dönemde bir gün batılı patronlara komünizmden ve Doğu Alman hükümetinden nefret ettiğini söyledi ve Batı Berlin'deki Sosyal Demokratlara katıldı, bir süre sonra da SD'nin aktif bir üyesi oldu. SD lideri ise Gunther'in babasının eski dostu Willy Brandt idi.

Wolf klasik bir istihbarat operasyonu sonucu Gunther'i kendi tarafına çekti ve ona eğitim vererek bir SSD ajanı olmasını sağladı. Gunther babasına, ona yardım etmesi için Brandt'a mektup yazmasını söyledi. Ocak 1955'te Gunther bir mektup aldı, görüşme için Batı Berlin'e çağrılıyordu. Kendisine yapılan yardımı unutmayan, cömert bir adam olan Brandt Gunther'i üç özel yardımcısından biri yaptı.

SSD eğitimi işe yaradı ve Gunther Guillaume, Brandt'ın en sadık asistanı oldu. Daha sonra Batı Berlin belediye başkanı olan Brandt Gunther'e tamamen güveniyordu. Bill Harvey ne zaman bir operasyon konusunda Brandt'tan destek istese, o ya da Hugh Montgomery önce genç ve çalışkan Gunther Guillaume ile görüşüyorlardı.

Brandt Şansölye olunca[3] Gunther'e, kendisine gelen tüm belgeleri inceleme görevi verdi. Gunther belgeleri kopyalayıp SSD Olay subayına ya da Doğuya aile ziyaretine giden karısı Christel'e veriyordu. KGB subayı Vadem Belotzerkovky Fransa'ya sığındığında, Fransız istihbaratına Gunther'in Sovyet ajanı olduğunu söyledi. Brandt bunu öğrendi ama bir yıl daha ona güveniyormuş gibi davrandı. BND Nisan 1974'te tutukladı Gunther'i. Willy Brandt bir ay sonra Batı Alman Cumhurbaşkanına şöyle dedi: "Guillaume casusluk olayındaki ihmalimden dolayı siyasi sorumluluğumu kabul ediyor ve Federal

Şansölyelikten istifa ediyorum. "Gunther Guillauma suçlu bulundu ve on üç yıl hapis cezası aldı. Daha sonra siyasi mahkumlarla değiştirildi ve 1982'de Doğu Almanya'ya gönderildi.

Bu sorunlara rağmen Berlin Üssü CIA'daki önemini korudu, çünkü Doğu Berlin ve Viyana Komünist dünyasının iki önemli giriş çıkış noktalarıydı. Batıdan getirilen teknik malzemeler Sovyetler Birliği'ne bu noktalardan gönderiliyor, eğitim, ödüllendirme ya da cezalandırma gibi nedenlerle Sovyetlere götürülen Üçüncü Dünya ülkeleri liderleri bu kapılardan girip çıkıyorlardı. Ödül verilecek ikili ajanlar da Moskova'ya gidip gelmek için yine bu iki şehri kullanıyorlardı. Kısacası, Doğu Berlin sürekli gözetim altında tutulması gereken bir yerdi. Daha önceki düşmanla savaşın heyecanı şimdi yerini sadece gözetlemeye bırakmıştı.

Berlin Üssü ilk zamanlar olduğu gibi 1950'lerde de garip tiplerle doluydu. Popov'un geldiği günlerde Üssün hemen tüm yükünü Kisevalter taşıyordu. John Sherwood, "Kisevalter hemen herkesin görevine yardımcı oluyordu," diye anlattı. Fakat Kisevalter kağıt işlerinden hiç hoşlanmıyor ve bu nedenle de asistanı June Sworobuck onun peşinden ayrılmıyordu. Donald Morris de onun kırtasiyeden hiç hoşlanmadığını doğruladı.

Berlin Üssünde Enternasyonal Sosyalist Partiye üye olan kişi sadece teknik Olay subayı Sig Hoecksters değildi. Hoecksters Parti sekreterliği için davet aldığında Harvey şaşkına döndü ama Hoecksters bunda bir sakınca görmedi. Sadece Amerikalı değil, Avusturyalı olduğunu söyledi.

Hoecksters araba kullanmayı bilmiyordu ve Washington bütçe kısıtlaması nedeniyle onun şoförünü elinden alınca sürücü kursuna gitmesini söylediler ona. Ama adam birkaç kaza yapıp birkaç yeri devirince ona yine bir şoför verdiler. Raporlarını dosyalaması için de yardımcıları vardı Hoecksters'in. Driver, "Adam matematikçiydi, atom enerjisi konusunu çok iyi biliyordu ama İngilizcesi yetersizdi, daktilo yazamıyordu ve

bunları öğrenmek de istemiyordu," dedi.

Üste ünlü modacı Diana Vreeland'ın oğlu Freddy Vreeland gibi sosyetede tanınan kişiler de vardı elbette. İlginç bir kişilik de, elinden her iş gelen ve tek koluyla beyaz bir araba içinde Berlin'de dolaşan Ace Rosner'di. Babası Bordan Şirketi genel müdürü olan Dick Montague mükemmel Almanca konuşurdu ve John Sherwood'un söylediğine bakılırsa, her yıl yeni Hilton'un en üst katını kiralar ve Üstekilere parti verirdi.

İlginç karakterlerden biri de, kocasının koruması ve sırdaşı olan C. G. Harvey idi. Kisevalter'a göre Bill hiçbir şey saklamazdı ondan. Kadın kendini Berlin Üssünün nazik kraliçesi olarak görüyordu ama bazı genç subayları ve eşlerini korkuturdu. John Sherwood Berlin'e ilk gelişinde önce C. G. Harvey ile görüştüğünü anlattı. Kadın onu öldukça ürkütmüştü. Sherwood ve Morris onunla hep iyi geçinmeye çalıştılar. Harvey'nin karısı C. G. kocasının ölümünden onlarca yıl sonra bile Berlin Üssü mitolojisini devam ettirmek için elinden geleni yaptı.

C. G. Harvey ile ilgili hiç kimsenin unutamadığı olay, Harvey'lerin kızı Sally'nin doğumudur. Murphy'ler bir gece kapılarının önünde bir sepet içinde bırakılmış bir bebek buldular. Marian Murphy bebeğe baktı ve "Tanrım, bu da ne böyle?" diye sordu. Yanında duran C. G. "Ne olacak, bir bebek işte ve ben onu alacağım," dedi. Vakit geceyarısından sonra birdi. Üste çocuğu olan herkese haber verildi, herkes beşik, süt şişesi, çocuk bezi gibi bir sürü şeyle geldi. Belki 25 takım çocuk bezi toplandı. C. G. bebeği almış, operasyonu yönetiyordu. Kalabalığın arasında bulunan bir polis yetkilisi çocuğun karakola götürülüp kaydının yapılmasını istedi, C. G. daha sonra isterse çocuğu evlat edinebilirdi. C. G. onu umursamadı, telefonu kaldırıp bir numara çevirdi ve o polis yetkilisine verdi, adam ahizeyi alınca şaşırdı, karşısında Willy Brandt vardı.

CIA çalışanları ve eşleri bebeğin anne ve babasını merak

ediyorlardı elbette. Sonuçta bebeğin annesinin Doğu Berlin'li bir memurun kızı olduğu anlaşıldı, gayri meşru bir bebekti bu. Baba tutucu bir adam olduğu için kız ve annesi ona bir şey söyleyememişlerdi. Kız annesinin yardımıyla bebeğini gizlice doğurmuş ve Batıya geçerek buldukları ilk güzel evin kapısına bırakmışlardı bebeği. Bebeğin babası da bulundu... Baba KGB ile bazı ilişkileri olan bir gençti.[4]

1959'DA HARVEY'NİN EMRİNDE yüz Olay subayı ve destek çalışanları vardı ama bunlar çoğu zaman rutin işler yapıyorlardı. Nadiren bir mülteci ya da cusus gelirse ortalık karışıyordu. Ama Harvey'nin herkesi gece vakti toplantıya çağırdığı günler geride kalmıştı. Arada bir onlara sığınan bir doğulu göçmen ya da ajan olursa Berlin Üssünde hareket başlıyordu ama Harvey fazla gürültü çıkmaması için her şeyi sessizce halletmeye gayret ediyordu.

Bill Harvey CIA'daki gelişmeleri dikkatle izliyor ve gelecekte casusluğun değil, gizli operasyonların önem kazanacağını tahmin ediyordu. Berlin Üssü coğrafi konumu açısından geleneksel casusluk operasyonlarından fazla bir şey yapabilecek durumda değildi ve bunu da yeterince iyi yapamıyordu. Berlin Üssü tünel operasyonunda beri yeterince istihbarat toplayamıyordu ve Washington hayal kırıklığı içinde olmalıydı. Harvey bu durumda daha iyi bir yere gelebileceğini pek sanmıyordu. Berlin'de kaldığı sürece CIA'in güç merkezinin dışında sayılırdı. Berlin görevini olduğu gibi kabul etmek ya da bir şeyler yapmak zorundaydı.

ELEONORE ORLOV KOCASININ gizli yaşamından bıkmıştı, Münih'e gitmek istiyordu.

"CIA beni bırakmıyordu ve Bay Wilson en iyi şeyin bize Amerikan vatandaşlığı almak olacağını söyledi."[5] Sam Wilson Igor Orlov'a birkaç seçenek sundu; ona verecekleri 25.000 do-

larla Münih'te bir iş kurabilirdi; ya da isterse aileye ABD vatandaşlığı alabilirlerdi. Eleonore kocasının parayı alıp iş kurmasını istiyordu. Igor ise yıllardan beri CIA için çalıştığını ve bu süreçte yaşamlarının çok daha iyi olduğunu söylüyordu.

Sonuçta Orlov Almanya'da CIA'de kaldı. Washington'dan Sam Wilson ve Bill Harvey ile David Murphy de oradan çalışarak Orlov'un terfi ederek Frankfurt'a atanmasını sağladılar ve aileye ABD vatandaşlığı alacaklarını söylediler. Bir süre sonra Igor Orlov kendi ajanlarıyla çalışan bir Olay subayı oldu. CIA merkezinin onun hakkında 1954'te duyduğu kuşkular unutuldu. David Murphy'nin 40 yıl sonra yazdığı hatalar ve kuşkular o dönemde asla su yüzüne çıkmadı.

Orlov ailesi sonuçta ABD'ye gitti ve küçük adam Amerikan istihbaratında çalışanların kuşağından bir casus olarak kaldı.

BÖLÜM YİRMİ İKİ

GEÇİŞ, SUİKAST VE VİCDAN

BİLL HARVEY 1959 sonbaharında kararını verdi ve Washington'a döndü. Çok geçmeden Ted Shackley onu izledi ve Doğu Avrupa Bölümüne geldi. David Murphy'nin yıllar boyu Harvey'e yaltaklanması işe yaradı ve onu vekaleten üssün başına getirdiler. Ama daha sonra Murphy'nin kariyerindeki ani yükselişi ilk kez olarak durdurdular.

CIA yöneticisi John Bross Murphy'yi atlayıp Berlin'e Münih şefi William Hood'u atayınca kızdı Harvey. Hood'a ve 1953'te Doğu Alman asilerine destek vermeyen Bross'a çok kızıyordu.

Hood Aralık 1959 başında iki sandık elbiseyle geldiğinde BOB'da hiç kimse hoşlanmadı ondan. Berlin'e gelmeden önce Münih'te Hood'un emrinde çalışmış olan John Sherwood, "Adam herkesin kıyafetine bakardı, partilerde çok iyiydi, satranç ve tenis oynar, güzel konuşur ama sokağa hiç çıkmazdı," diyerek anlattı onu.

Harvey ve Hood zıt karakterlerdi. Hood da sevmezdi Harvey'i. Adam iyi bir evlilik yapmıştı ve birçok istihbaratçı, ada-

mın kendinden yaşlı karısı Cordelia'nın, casusluk işinde kocasından daha iyi olduğuna inanıyordu. Herwood, "Kendini göstermeyi seven bir adamdı Hood," dedi. "Onu izleyerek rahat adamların hayatını yazabilirdiniz." Hood Sovyet uydu ülkelerin başına Shackley'nin yerine yardımcısı olarak John Dimmer'i getirdi. Dimmer hiç durmadan tırnaklarının dibindeki ölü derileri temizler ve insanı sinirlendirirdi.

Hood'un ilk işi eski tuvaletleri söktürüp yerine Amerikan stili tuvaletler ve ikili tuvalet kağıtları koydurmak oldu. Bunun için ona Almanca'da "İki kıçlı Hood" anlamına gelen bir isim taktılar. Ama adam geldikten iki ay sonra, Şubat 1960'ta ortadan kayboldu, gitti ve yerine bu kez kesin olarak David Murphy atandı. John Sherwood, "Hood tüketicidir ve eğlenceyi sever. Parlak bir kadınla evlenmişti ve karısı da teşkilatta çalışıyordu," dedi.

Donald Morris Murphy'yi seven birkaç kişiden biriydi ve onu anlatırken, "Murphy genellikle dokuz işi aynı anda yapar, ama sekizini çok iyi yapardı," dedi. "Şevkini, hevesini karşısındaki insana da geçirirdi. Ondan bir kağıt alan sekreter kız, bunun, hükümetin en önemli belgesi olduğunu düşünürdü. Dave çok zeki bir adamdı. Ama çoğu insan onun, emrindekilere karşı sadık olmadığını, başına bir şey gelenleri desteklemeyeceğini düşünürdü."

Sherwood Murphy'nin altında çalışmasına kızıyor, Üssün genelde Sovyetleri düşünmesine ve Doğu Alman ordusuna önem vermemesine sinirleniyordu. Bir ara Doğu Berlin banliyösünde bulunan Doğu Alman Savunma bakanlığı binasına sızmak için bir operasyon planladı. Üç ay çalışarak ajanlar ve yardımcı casuslardan oluşan bir istihbarat ağı kurdu. Topladığı bilgilerle Berlin Üssünde ilk kez olarak operasyon hazırlığı yaptı ama Murphy onu çağırdı ve "Bu saçma raporlar da ne oluyor, bizim hedefimiz bu değil," dedi ona. Sherwood, "Nasıl olmaz, burası Doğu Alman Savunma Bakanlığı binası," deyin-

ce Murphy, "Bunu Orduya ver," diyerek kestirip attı.

Sherwood Ordu istihbaratına gitti ama onların da bakanlıkla ilgilenmediğini öğrendi. Bu operasyon hazırlığı için üç ay uğraşmış, Doğu Alman Ordusu hakkında çok güzel istihbarat toplamıştı. Ne yazık ki Frankfurt'tan gelen yüksek rütbeli bir istihbarat subayı operasyonun bir CIA elemanı tarafından yönetileceğini öğrenince meseleyi kapatmıştı.

KGB Murphy döneminde sertleşti. 1954'te KGB'nin başına Ivan Aleksandrovic Serov geldi ve hemen KGB'nin suikast gücünü artırmak istedi. Serov döneminde 1954'te anti-Sovyet göçmen liderleri öldürme girişimi başarısız oldu ve Serov bir süre sonra daha etkili silahlar bulmak için bir laboratuvar kurdu.(1)

Her Partili gibi Serov da patronlarını mutlu etmek istiyordu. KGB suikast birimini siyasi cezalandırma aletine dönüştürdü. Kremlin bu birimi istediği gibi kullanıyordu. Bir anti-Stalin reformcu olan Kruşçev, 1955'te Komünist Parti genel sekreteri olunca Stalin yöntemlerini kullanmakta tereddüt etmedi. KGB ve Serov'a, silahlar Moskova'yı göstermediği sürece, dünyanın her yerinde suikast yapma yetkisi verdi.

Serov yabancı ülkelerdeki tüm suikastların Politbürodaki gizli bir komite tarafından onaylanmasını gerektiren bir politika geliştirdi. Hedefleri bu komite ve kendisi seçiyordu. Serov suikastları yönetmesi için eski bir büyükelçi olan Aleksandr Semyonovich Panyushkin'i seçti ve onu KGB'nin dış operasyonlar departmanı olan Birinci Şef Direktörlüğün başına getirdi. Panyuskin'in ilk işi, Igor Orlov'un 1949'da sızdığı eski anti-Sovyet göçmenler hareketi olan NTS'yi susturmanın bir yolunu aramak oldu. Harekete sızmak Kruşçev'i tatmin etmiyordu, grup liderlerinin öldürülmesini istiyordu o.

NTS 1950'lerin sonlarında önemini oldukça yitirmişti ve Rusya'daki Komünist yönetim için büyük bir tehdit oluşturmuyordu. Oynadığı oyunlardan birinde, örneğin bir NTS ajanı

yabancı bir ülkede bir Rus'a yaklaşıyor ve NTS'nin Moskova dahil bazı şehirleri kontrol altında tuttuğunu söylüyordu. Bunlar küçük oyunlardı ama KGB onların sürekli CIA desteği aldığını bildiği için peşlerini bırakmıyordu.

Serov NTS'ye karşı kampanyasını Eylül 1956'da başlattı. Ukraynalı ajan Bogdan Stashinsky bir gün Dzerzhinsky Meydanındaki binanın dördüncü katında Serov'un ofisine götürüldü. Serov ve suikastların yöneticisi Panyushkin onu bekliyorlardı. Panyushkin ona yeni bir silah uzattı ve Batı Almanya'da yapacağı görevi anlattı.[2]

Igor Orlov gibi Stashinsky de anti-Sovyet Ukrayna Milliyetçileri Organizasyonu üyesi olacaktı.[3] Münih'te Lev Rebet'in göçmen gazetesi Ukrainsky Samostnik gazetesinde çalışmaya başladı. CIA'in anti-Sovyet göçmenler hareketine ilgisi azalmıştı ama Rebet ve yandaşları Moskova için hâlâ bir diken sayılıyordu. Stashinsky 12 Ekim 1957 günü Münih'te Karlsplatz'daki gazeteye gitti, elinde küçük bir deri valiz vardı. Rebet odasından çıkıp merdiven başında ona gülümserken, Stashinsky çantasını açarak garip bir cihaz çıkardı ve iki metal tüpü eliyle bastırdı. Rebet bakarken tüpler patladı ve şaşkın adamın yüzüne hidrojen siyanür fışkırdı.

KGB laboratuvarının söylediği gibi silahın etkisi ani ve kesindi.

Zehir Rebet'in ağzından burnundan girdi, kalp durdu ve adam öldü. Stashinsky panzehir hapı içerek kendini kurtardı. Polis cinayet belirtisi bulamadı ve adamın kalp krizinden öldüğüne inandı.

Serov etkili olmasına rağmen Kruşçev Aralık 1958'de onu görevden aldı ve KGB'nin başına kendi adamı Aleksandr Nikolayevich Shelyepin'i getirdi. Üst düzey bir Komünist Parti yetkilisi olan Shelyepin, Komünist Gençler Birliği Komsomol'u organize eden adamlardan biriydi. Ama istihbarat deneyimi yoktu ve kendilerine Chekist diyen deneyimli KGB yetki-

lileri gibi sabırlı ve anlayışlı değildi.[4] İnsan motivasyonlarını bilmek bile istemiyor, sadece düşmanlarının yok edilmesini istiyordu. Stanshinsky'ye göre yeni KGB patronu suikastlara bir önceki başkandan daha çok önem veriyordu.

Stashinsky 15 Ekim 1959 günü Münih'te, Zeppelinstrasse'de bir apartman binasının girişinde Stephen Bandera'yı bekliyordu. Bandera Ukrayna Milliyetçilerinin lideriydi, savaştan önce MI6, savaşta Naziler için çalışmıştı ve şimdi de CIA için çalışıyordu, Kremlin'in en çok nefret ettiği adamlardan biriydi. Bandera binaya girince Stashinsky elindeki hava tabancasını yine çalıştırdı ve kapsülleri kurbanının yüzüne doğru püskürttü. Bandera'nın ani ölümü Sovyet göçmen toplumunda fırtına yarattı ama ölüm yine doğal sanıldı.

Stashinsky Münih'ten Doğu Bölgesine geçti, oradan da Moskova'ya gitti ve KGB başkanı başarılı suikastçısına Kızıl Bayrak Madalyası taktı.

CIA bu cinayetleri Temmuz 1961'de öğrendi. Berlin Duvarından bir ay önce Josef ve Inge Lehman çifti Batıya geçerek ABD Ordu CIC'ine teslim oldular ve CIC Berlin Üssü'ne haber verdiler. Bir CIA ajanı onları sorgulamaya geldiğinde Josef Lehman ayağa kalktı ve kendini KGB suikastçısı Bogdan Stashinsky olarak tanıttı.[5] Stasnisky işlediği cinayetlerdeki en ince ayrıntıları anlatarak yalan söylemediğini kanıtladı ve bir yıl sonra suçunu mahkemede de itiraf etti. Ama KGB'nin Batıya gönderdiği son suikastçı o değildi elbette.

CIA ÇOĞU ZAMAN kendi amaçları için mültecileri harcadı. CIA ülkesinden Batıya kaçarak daha iyi bir yaşam arayan binlerce mülteciyi onların güvenliklerini hiç düşünmeden istediği gibi kullandı. CIA bu mültecileri kullanırken hiç dikkatli davranmadı, pek çok insanın ölümüne neden oldu ve ayrıca Igor Orlov gibi Sovyet ajanlarının da gizli kalmalarına yardımcı oldu.

CIA dosyalarında ölen göçmenlerle ilgili kesin bilgi yoktur. Sovyetlere gönderilen yüzlerce ajan içinde görevini başararak dönen de pek olmadı. Polonya'da CIA'in büyük destek verdiği anti-Sovyet Polonya direniş grubu WIN'in tamamen bir Sovyet operasyonu olduğu anlaşıldı. Batıya destek veren Polonyalıları çekmek ve yok etmek için WIN'i Sovyetler kurmuşlar ve bu operasyonda çok başarılı olmuşlardır.

Münih'ten Ruslara karşı paramiliter operasyonların çoğunu yöneten Harry Rozitske 1955'te gizli operasyonlara son vermek istedi. Fakat Donald Morris gibi bazı CIA yetkilileri bunları sürdürme taraftarıydı, çünkü bunlar kafalarını karıştırıyordu Rusların.

Planlama Müdür Yardımcısı Richard Bissel'in Berlin Üssüne geldiğini Sherwood, "Adamı ikinci kat koridoruna dizildik," diye anlattı. "Yelekli takım elbise giymiş, yelek cebinde zincirli saati olan ve teşkilatın simgesiymiş gibi yürüyen adamı karşıladık," diye konuştu. "Adam konuşurken yanımdaki arkadaşıma, 'Bu bir IBM şirketi toplantısı mı acaba?' diye fısıldadım." Bissell onlara özel bir misyon planladığını söyledi ve "Berlin çevresinde bazı yerden-havaya füze üsleri var. Bu konuda çalışmaya başlarsanız ben çok memnun olacağım," dedi.

Sherwood görevi aldı ve Berlin Üssü tarihinin en acımasız operasyonlarından birine başladı. Yerden-havaya füze (SAM) rampaları ve SAM sistemlerinin el kitaplarını bulmaları için çoğu mülteci olan yüzlerce ajan alarak görevlendirdi. Sherwood'a göre bu adamlar Sovyetlerden zor kaçmışlardı ve tekrar geriye dönme korkusuyla ellerinden geleni yapmak zorundaydılar.

Ajanlar teker teker yakalanıyor, dövülüyor ya da vuruluyorlardı. İşkence sonsuzdu. Ama Sherwood durmadan yeni ajanlar görevlendiriyordu. Her akşam Doğuda yakınları olan Batı Berlin'li Almanların evlerine gidiyor, onlara Doğudaki kasabalarda yaşayan yakınlarıyla temas etmelerini ve SAM ram-

paları hakkında bilgi toplamalarını ve onları maaşlı ajan olarak kullanmak istediğini söylüyordu. Gece onların evlerinde kalıyor ve sonra Üsse dönerek raporunu yazıyordu. Öyle çok çalışıyordu ki David Murphy'ye Berlin'deki tüm Olay subaylarını da gece görevine göndermesini söyledi. Ama Murphy onun bu teklifini umursamadı.

Birkaç ay sonra Sherwood SAM füzelerinin yerlerini öğrendi ve fotoğraflarını ele geçirdi. Ama füze el kitabının ya da kullanma kılavuzunun bir kopyasını da bulması gerekiyordu. Füze komutanlığının bulunduğu Glau kasabasında akrabaları olan bir Batı Alman gencini el kitabını bulması için görevlendirdi.

Kasabada yaşayanlar Weisenberger tarikatına bağlıydı. Genç Alman köydeki binaların yerlerini gösteren bir de plan olduğunu söyledi. Bu kitabı bulurlarsa akrabalarının yardımıyla hava savunma komutanlığının yerini öğrenebilirdi.

Sherwood Washington'a mesaj çekti ve kitabın Kongre Kütüphanesinde bulunarak bir kopyasının gönderilmesini istedi. Fakat Sovyet Bölümünde görevli olan ve kitabı bularak kopyasını göndermesi gereken Leonard McCoy birkaç hafta geçmesine karşın cevap vermedi Sherwood'a, ama kitabı başka bir kaynaktan sağlayarak genç Alman'a verdi o ve beklemeye başladı. Fakat genç Alman tutuklandı. Batıda yaşayan ve Doğudaki yakınlarını ziyarete giden Almanlar genellikle bir daha geri dönemiyorlardı.

Harvey, Murphy ve karargahın, CIA için çalışırken yok olan bu insanları hiç umursamaması kızdırıyordu Murphy'yi. "Murphy sadece Rusları düşünüyor, bu insanları hiç umursamıyordu. Bir gece bana, 'John, sen bilmiyorsun ama Ruslar onlara zarar verdiğimi biliyorlar. Bu şehirde hayatım her zaman tehlikede,' dedi. Bana göre Murphy karanlık bir geceye benziyor, etrafta bir sürü şey var ama görünmüyor... Ortada koca bir halojen lambası var, her şeyi aydınlatıyor... Tam bazı şeyleri göreceksin, lamba gidiyor . hızlı ama iyi çalışmayan

bir beyin. Hepsi bu işte."

Sherwood karargaha dönünce Leonard McCoy ile karşılaştı. "Bana istediğim kitabı göndermedikleri ve Glau hakkında bilgi vermedikleri için kızıyordum onlara onun için McCoy'a söylendim biraz. Kimsenin görev başında yok olan Almanlara aldırdığı yoktu. Elimdeki raporları McCoy'a verdim ve onlarla ilgilenmesini söyledim."

McCoy ona SAM el kitabının iki buçuk yıldan beri CIA'in elinde olduğunu söyleyince Sherwood şoke oldu. "McCoy bana el kitabını Endonezyalı bir mülteciden aldığını söyledi... Bu kitabı bulmak için bir sürü insanın kanına girmiştim. Yaklaşık iki yüz zavallı insan tutuklandı, hapse girdi ya da öldürüldü bu yüzden. Koca bir yılın dörtte üçünü bir hiç uğruna çalışarak, kendimi parçalayarak geçirmiştim."

Sherwood bugün bile bunları düşününce fena oluyor. "Korkunç bir şey, değil mi? Bazı geceler sabahın dördünde uyanıyor ve bir daha uyuyamıyorum... Kendimden tiksiniyorum, hasta oluyorum."

Sherwood bu olayı anlatırken kendi yaşamını da düşünüyordu. "Ben gerçekten iyi bir Olay subayıydım. Teşkilatta en çok ajan tutan insanlardan biriydim ve bu yeteneğimle de gurur duyarım hep. Bu yetenek bende vardı ve mesleğimde çok işime yaradı diyebilirim, ama değersiz bir erdem bu . . . bedelini ödeyip kaybettiklerimi geri almak isterdim, ama mümkün değildi bu."

BÖLÜM YİRMİ ÜÇ

HANGİ DUVAR?

DAVİD MURPHY ÜS şefi olduktan bir buçuk yıl sonra, Ağustos 1961'de Sovyet Rusya Bölümünde üst düzey bir göreve gidince BOB'da yine bir değişiklik oldu. Berlin Üssünde onun yerini alan kişi CIA'in en uzun boylusu ve egosu çok güçlü olan William Graver'dı.[1]

Harvey'nin emrinde Berlin Üssünde BOB'da 1954-58 arasında çalışan Graver Washington'a dönünce Alman Masası şefi oldu.

Graver hırslı ve kadın düşkünü bir adamdı. Sherwood, "Graver bir gün bana, renk körü olduğumu öğrenince sevindiğini söyledi, çünkü kendisi de renk körüydü," dedi. "Bir kitapta okuduğuna göre renk körü insanlar genetik olarak diğerlerinden üstün oluyordu."

Graver'i "El Supremo" denmesinin nedeni 1.90 m.lik boyu değil, hep kadın peşinde koşmasıydı. Graver Viyana istasyon şefiyken eğitimli, nazik ama pek etkili olmayan Charles Malton'u yardımcısı yaptı ve Sherwod'a ve diğerlerine göre bunun nedeni, Malton'un karısında gözü olmasıydı.

Ama Kisevalter'ın yardımcısı June Sworobuck gibi kadınlara bakmazdı. Sevmediği kadınların ilerlemesine engel olurdu. Ama bir hukukçu olan Sworobuck sonunda CIA'da önemli bir yönetici oldu.

Graver aynı zamanda nankör bir adamdı ve bunu, Harvey Berlin'i ziyaretinde sarhoş olunca gösterdi. Kisevalter, "Harvey'nin sarhoş olduğunu merkeze bildirerek onu protesto etti," dedi. "Halbuki onu oraya getiren adamdı Harvey ve Graver ona bu şekilde teşekkür etti."

Berlin'de ABD diplomatı E. Allan Lightner Berlin Üssünün istihbarat toplamadığını söylüyordu ve onların iyi çalışmadığını ortaya koyacaktı.

1961'in 6 Ağustosla başlayan haftasında Graver Berlin yaşamına alışmaya çalışırken Murphy de işlerini toparlayıp gitmeye hazırlanıyordu. 9 Ağustos Çarşamba günü gizli bir ortak askeri ve CIA grubu, BOB'da Berlin Gözetleme Komitesi toplantısı istedi. Graver bu toplantıya önem vermedi, ne o, ne de Murphy gittiler toplantıya ve kendilerini temsil etmesi için John Dimmer'i gönderdiler.

Batı Alman Albay Ernest von Pawel bir toplantıda, "Bazılarınızın benimle aynı fikirde olmadığınızı biliyorum," diye konuştu. "Ama kayıtlar için yine de söyleyeceğim bunu. Sanıyorum ki Ruslar ve Doğu Almanlar Doğu sektörünü bir tür set ya da duvarla çevirme planları yapıyorlar."

CIA yetkililerinin Doğu Berlin'e ya da Almanya'ya geçmeleri yasaktı ve Murphy'nin Olay subaylarının Doğu Berlin'de temasta olduğu ajan sayısı da bir düzinenin altındaydı ve bu durumda Doğu Berlin hakkında güvenilir istihbarat sadece, başında Albay von Pawel'in bulunduğu Amerikan-Batı Alman Askeri İrtibat Misyonundan (MLM) geliyordu. MLM doğuya girebiliyor ama o da fazla ileri gidemiyordu. Doğu Almanya'nın yüzde 60'ı onlara kapalıydı ve Stasi ajanları MLM ciplerini girme izinleri olan her yerde izliyorlardı. Ama yine de sağlanan

istihbarattan doğu bölgesini ayıracak bir duvar inşası hakkında bilgi alınmıştı, bu duvar her gün Batıya kaçan yaklaşık iki bin beş yüz Alman'ı engellemek için inşa edilecekti. Doğu Alman yetkilileri nüfusun her gün biraz daha azaldığını görmüşler ve bu önlemi düşünmüşlerdi. Albay onlara, Hitler'in Varşova Yahudilerini izole ettiğini hatırlattı. Zaten şimdiye kadar Rusların Berlin'de yaptıklarını CIA'in hiçbir zaman doğru olarak tahmin edemediğini söyledi.

CIA temsilcisi olarak toplantıda bulunan Dimmer de oradakilere, "Doğu Almanya'nın başında bulunan Walter Ulbrich böyle bir şey yaparsa siyasal açıdan intihar etmiş olur," dedi.

Berlin'deki ordu istihbaratı başkanı Yarbay Thomas McCord da ajanlarından biri olan bir doktorun, Batı Berlin'in 13 Ağustos'ta geçişlere kapatılacağını duyduğunu söyledi.

McCord bunu daha önce de Murphy ve Graver'a rapor etmiş ama onlar buna pek önem vermemişlerdi, çünkü bilgiyi veren doktor daha önce başka bazı konularda yanılmıştı. Graver raporun Bonn istasyonuna gönderilmesini istemişti, çünkü istihbarat güvenilmezdi ve onu Washington karargahına gönderemezlerdi. Bu nedenle Dimmer de yarbayın sözüne aldırmadı. Toplantının sonunda sadece Pawel ve McCord inanıyorlardı duvara.

Ertesi gün Fransız istihbaratı, Doğu Alman iktidar partisi SED'de birçok hastası olan Dr. Hartmut Wedel'den aldığı istihbaratı McCord'a iletti. Mesajda Berlin'in etrafına engeller konacağı belirtiliyordu. McCord bu istihbaratı Berlin Üssüne ulaştırdı ama CIA bunu da önemsemedi.

Washington'da hâlâ dört ay önceki Domuzlar Körfezi olayının sıkıntısını yaşayan Başkan da Berlin'den istihbarat bekliyordu. Alman Masasını o kadar sık arıyordu ki ona, "Berlin Masa Subayımız," demeye başladılar. Kennedy CIA ve Dışişlerinin kendisinden bilgi sakladıklarını hissediyordu ve bunda da haksız sayılmazdı.

11 Ağustos Cuma günü Marienfelde kampına dört bin mülteci geldi. Rapor Memuru John Maypother gelenlerin yüzlerindeki korku ve dehşet ifadelerini görüyordu ama Berlin Üssünde çalışanlar gibi o da bunun nedenini sormadı.

Cumartesi günü, daha sonra ABD'ye kaçak Doğu Alman subayı Frank Steiner bir doğum günü partisindeydi ve partide Doğu Alman Milli Halk Ordusundan Yarbay Matin Luffler ve başka subaylar da vardı. Bir süre sonra, davetliler arasında bulunan Savunma Bakanı General Karl-Heinz Hoffmann, doğum gününü kutlayan adam için kadeh kaldıracağı yerde, Berlin'in izole edilmesi emrini verdi. Steinert daha sonra, "CIA bunu nasıl öğrenemedi, aklım almıyor doğrusu?" dedi.[2]

Berlin Üssü Duvarı Pazar sabanı beşi çeyrek geçe öğrendi. Graver ve adamları üsse doldular ama korkunç istihbarat hatasını tartışmadılar. Graver o anda sadece üssü boşaltma ve kaçış planlarını düşünmekteydi. Şaşkın yardımcılarına, "Ya tuzağa düşersek?" diye sordu. Adamları ona Sovyetlerin tüm Berlin'i kuşattığını söylediler, eğer Ruslar Batı Berlin'e girmek isterlerse Berlin Üssü personeli zaten kaçamazdı, çünkü bölgede Batılı güçler sadece küçük bir birlik bırakmıştı. Graver durumu tam olarak idrak edemiyordu ama yapabileceği fazla bir şey de yoktu.

Ruslara Berlin Duvarını inşa etmeleri konusunda destek verenin kendilerinden biri, George Weisz olabileceğini ne William Graver, ne de daha öncekiler akıl edebildiler.

Weisz Berlin görevinden Washington'a atanınca, Nazilerin gizlice alınıp ABD'ye kaçırılmalarını sağlayan PAPERCLIP OPERASYONUNDA çalışmalarını sürdürdü. Operasyon gizli bir Ordu birimi, Ortak İstihbarat Hedefler Dairesi (JIOA) tarafından doğruca Genelkurmaya bağlı olarak yönetiliyordu.

Ruslar 1955'ten itibaren, partilerde çok içen Binbaşı William Henry Whalen'i hedef almışlardı. JIOA komutan yardımcısı olan Whalen tam bir alkolikti ve borç içindeydi. Sovyetler

onun GRU için çalışabileceğine inanıyorlardı. Onların amacı PAPERCLIP operasyonu ile ABD'ye kaçırılan 361 Nazi hakkında bilgi almaktı.

Weisz 16 Aralık 1957'de "Çok Gizli" askeri güvenlik izin belgesi aldı.[3] Savunma Bakanlığında Albay Whalen'le çalışmak ve Nazileri Komünist ülkelerden kaçırmak için böyle bir belgeye ihtiyacı vardı. Ayrıca Sovyetler Batı Berlin'i işgal ederlerse, Washington İrtibat Grubu kanalıyla Savunma Bakanlığı ve CIA'in boşaltma ve kaçış planlarına yardımcı olacaktı.[4] Weisz bilerek ya da bilmeyerek, Sovyetler için çok önemli olan bir projeye yardım ediyordu.

Whalen Mart 1959'da GRU'nun ikili ajanı olarak Alexandria, Virginia'da Rus casusuyla buluştu ve Batı Almanya ve Berlin'deki ABD savunma tesislerinin raporlarını ona verdi.

Albay beş yılda ülkesini sadece 14.000 dolara sattı. Bu süreçte Weisz da Berlin kaçış planları konusunda Whalen'le birlikte çalışıyordu. Sovyetler Ağustos 1961'de ABD'nin Berlin'i savunma planları olmadığını Whalen'den öğrendiler, ABD şehirde çok az askeri güç bırakmıştı. KGB Amerikalıların nükleer bir intihar saldırısı dışında Berlin'i savunma olanaklarının bulunmadığını Nikita Kruşçev'e bildirdi.[5]

Whalen ve Weisz, FBI 1964'te Whalen'i yakalayana kadar birlikte çalıştılar. Adalet Bakanlığı dosyalarına bakılırsa, Ordu ve CIA'in Whalen olayından zarar görmemesi için elden gelen her şey yapıldı. Whalen'in dosyasının bir kısmı daha sonra kamuoyuna açıldı ve adamın Sovyetlere bilgi vermek için çalışma arkadaşlarından baskıyla bilgi aldığı öğrenildi.

Whalen'in Weisz'a yakınlığı talihsiz bir rastlantı olabilir. Weisz ya da bir başkasının Whalen'in ihanetine yardımı konusunda soruşturma yapılmadı.[6] CIA o zaman Weisz'ı Frankfurt'a göndermişti ve o da Nazileri ABD'ye kaçırma görevini sürdürdü.

Berlin Üssü boşaltıldı ama bunun nedeni Berlin Duvarı

değildi. Sherwood gibi şimdi CIA merkezinde de herkes Üssün ne yaptığını sorgulamaya başlamıştı.

Eski Deniz Ataşesi olan Ed Ryan 1963'te üsse geldi ve Graver'in yerini aldı. Ryan, o zaman CIA'in Batı Avrupa bölümü Şefi John Limond Hart'ın yardımcısı olan Sherwood'a, Berlin Üssünün güçlendirilmesi ve yeniden Sovyetlere karşı çalışmaya başlaması teklifini iletti ama güçlü bir teklif değildi bu. Sherwood teklifi reddetti ve "Sovyetlere karşı ne yapabilirsiniz ki?" diye sordu. "Onların gizli çalışmaları çok güçlü, nasıl geldiklerini anlamazsınız bile, sizin hiçbir gözetleme yeteneğiniz yok." Ryan ona ne diyeceğini bilemedi, çünkü Sherwood bu konuda çok deneyimli bir istihbaratçıydı. Harvey döneminde kadrosunda yüz kişi olan Berlin Üssünde Ryan döneminde sadece otuz ajan kaldı.

Berlin Üssü tekrar canlanmadı, eski şanlı günlerinden uzakta kaldı ve önemli operasyonlarda görev alamayan küçük ajanların sürgün yerine döndü. CIA'daki üst düzey yöneticilerin Soğuk Savaş cephesinde KGB ile savaşa girerek yenilgiye uğradıkları da Berlin Duvarının yükselmesiyle birlikte ortaya çıktı.

Berlin Üssünden geriye kalanlar Münih'e gönderildi ve Sovyet işgali halinde kullanılmak üzere belirli yerlere silah stokları yaptılar ve ajanlar yerleştirdiler. Sherwood, "Evet, yapılacak fazla bir kalmamıştı ve sadece gerekenlerin yapılmasına çalışıldı," dedi.

Ama bunlar Berlin Üssünün eski yetenekli ajanlarının ününe leke sürmedi elbette. Onlar şimdi Amerikan istihbaratının liderleri olan kişiler. Rüzgara savrulan tohumlar gibi çoğu Küba'ya, Vietnam'a, Şili'ye ve benzeri yerlere gidip görev yaptılar, yapıyorlar. Ted Shackley ve George Weisz gibi bazıları kısa sürelerde tekrar Berlin'e dönerek çalıştılar. Orada görev yapan istihbaratçıların çoğu yeteneklerini dünyanın her köşesinde gösterdiler ve gösteriyorlar. Olanakları kısıtlıydı ama aldıkları sonuçlar mahvediciydi.

BÖLÜM YİRMİ DÖRT

DIŞ POLİTİKA OLARAK SUİKAST

HARVEY 1959 SONBAHARINDA Washington'a dönerken umutluydu. Berlin başarısından sonra çok önemli bir mevki olan Sovyet Rusya (SR) Bölümü başına geçeceğini umuyordu. Bu konuda en deneyimli adam hiç kuşkusuz oydu.

Fakat ortada bir sorun vardı. SR'nin başında olmak üst düzey yönetici olmak demekti ki, bu da Allen Dulles, Richard Bissell ve Richard Helms'in her gün Harvey ile yüz yüze gelmesi anlamına gelecekti. Philby aleyhinde olup teşkilatta rahatsızlık yaratan Harvey'nin böyle üst bir pozisyonda çalışması Dulles, Bissell ve Helms'e biraz ters geldi. Robert Crowley, "Harvey'e tahammül edemiyorlardı. Fakat Berlin Üssü CIA tacında parlayan sahte elmastı. Onun için Harvey ile uğraşmak zorunda kalmayacak şekilde onu terfi ettirmenin bir yolunu aradılar," dedi.

Bir süre sonra gizli operasyonların başında olan Richard Bissell bu önemli soruna bir çözüm yolu bulduğunu söyledi. Harvey'ye, çok daha güç ve hassas bir görev vermeyi düşündüklerini açıkladı. Şimdi Planlama Direktörü Yardımcısı olan

Bissell CIA'in en gizli operasyonunda Harvey'nin Sovyetler konusundaki deneyimlerinden yararlanmak istiyordu. Görevin ne olduğunu Harvey'e hemen açıklamadı ama aklında olan şey, yabancı ülke liderlerine suikast planlamaktı.

ABD ile Sovyetler Birliğinin savaş alanı zaman içinde değişmiş, eskiden Berlin iken şimdi Küba olmuştu.

Fidel Castro ve yandaşları yıllarca süren gerilla savaşından sonra, 1959'da Küba'nın ahlaksız diktatörü Fulgencio Batista'yı düşürmüş, ülkeden kovmuşlardı. Castro gözlemcilerin kuşkulandığı bir şeyi ancak Havana'da iktidara geldikten sonra açıkladı, Marksist olduğunu ve Sovyetler Birliği ile ittifak yapacağını söyledi. Bu açıklama ABD'nin jeopolitik durumunu tamamen değiştiriyordu. Soğuk Savaş cephesi artık ABD'nin arka bahçesine gelmişti. CIA'da Dulles ve Bissell, Harvey'ye Küba'daki Komünist liderlerinden peşinden gitmesini söylediler, bunu Almanya'da yaptığından daha açık bir şekilde yapabilirdi.

Bissell Harvey'i önce, haberleşme istihbaratı olan Staff D'nin başına getirdi. Harvey'nin Berlin tüneli deneyimi ve Sovyet operasyonları hakkında bilgisi ELINT'i (elektronik istihbarat) onun için uygun bir görev alanı haline getiriyordu. CIA'daki çalışma arkadaşları da buna sevindiler, ama onların çoğu Harvey'nin gerçek görevini asla öğrenmeyeceklerdi.

Harvey Staff D'de birkaç ay çalıştıktan sonra Bissell onu CIA'in Castro savaşına dahil etti. Haberleşme istihbaratı Harvey'nin gerçek görevi için mükemmel bir paravandı. O dönemde haberleşme sırları çok hassas konulardı, onun için ekstra güvenlik önlemleri ve Harvey'nin ofis kapısında bekleyen Deniz Piyade nöbetçisi bile fazla dikkat çekmedi.

Bissel Harvey'e, görevinin Castro'yu düşürmek olduğunu söyledi. Harvey önce Castro karşıtı Kübalıları kendi tarafına çekecekti. Daha sonra CIA bu Kübalılara eğitim verecek ve yetişen Kübalı askerler adaya çıkıp yönetime el koyacaklardı.

Harvey bunları dinledikten sonra arkadaşlarına, CIA'in yıllar önce Ukraynalı ve Macarları kendi kaderlerine terk ettiğini ama bundan bir ders almış olduğunu söyledi.

Çıkarma 1961 ilkbaharında Domuzlar Körfezi'ne yapılacaktı. Harvey askeri güce istihbarat ve asker sağlayacaktı. Harvey Miami'de CIA istasyonu kurdu ve başına da Berlin Üssündeki adamlarından Ted Shackley'i getirdi. Ondan sonraki beş yıl içinde Harvey Berlin Üssündeki en iyi adamların Staff D'de topladı ve bu birim daha sonra Görev Gücü W adını aldı.

Shackley Miami Üniversitesine ait bazı eski binaları kiraladı ve üzerlerine Zenith Teknik İşletmeleri levhaları astırdı ve Miami istasyonunu (JM/WAVE) Berlin Üssü modeline göre yerleştirdi. Burası daha sonra altı yüz Olay subayıyla CIA'in dünyadaki en büyük üssü haline geldi. Berlin Üssü Olay subaylarının Doğu Alman ve Doğu Avrupa mültecilerini sorguladıkları gibi, burada da her gün Florida'ya gelen, toplam 2.800 Kübalı göçmenle görüşmeler yapılıyordu. Berlin Üssü Olay subaylarının çoğunun Doğu Avrupa dillerini bilmemesi gibi, burada da JM/WAVE Olay subayları İspanyolca bilmiyorlardı.

Görev Gücü W'nin ikinci görevi bir hukukçu olan Harvey'nin yaratılışına tersti. Burada kurulan özel birim ZR/RIFLE ABD'yi cinayet işine bulaştırıyordu.

Bissell Harvey'e, bu yeni görev hakkında Allan Dulles ya da Başkan Eisenhower'a asla bilgi vermemesini söyledi ve bunu kesinlikle yasakladı. Yapılanların CIA direktörü ya da başkanın haberleri dışında yapıldığı izlenimi verilmeliydi. ZR/RIFLE operasyonu ile ilgili hiçbir yazışma yapılmayacaktı; kağıt üzerindeki ipuçları ne kadar az olursa, işler ters gittiğinde inkar etmek de o kadar kolay olacaktı.

Dulles her şeyi inkar etmek istiyor ama suikast yeteneği konusunda Bissell ile birlikte çalışıyordu. Harvey'nin görevi hafifletici deyimle "yönetici hareketi" hazırlamaktı ve bu deyim CIA'in üzerinde kaldı.[1]

ZR/RIFLE'ın kökleri 2. Dünya Savaşının kısa süre sonrasına, Frank Wisner'in Politika Koordinasyon Ofisine gidiyordu. OPC'nin gizemli 7. Kolu (PB-7), CIA içine OPC ile birlikte monte edildi. Bu birimin görevi, adı Watergate'te geçen eski CIA yetkilisi E. Howard Hunt'a göre, şüphe altında olan ikili ajanların ve benzeri küçük rütbeli yetkililerin öldürülmesiydi.[2]

PB-7'nin başında ABD istihbarat tarihinin renkli simalarından biri olan Boris Pash vardı. Hollywood'da çalıştığı günlerde Schwab's Drugstore'da aktris Lana Turner'i keşfettiği söylenen Pash, atom bombası geliştirip yapmaya çalışan Dr. J. Robert Oppenheimer'in korkulu rüyası olan güvenlik ajanıydı. Nazi roket programını getirmek için Almanya'ya gönderilen askeri birliğin başında da Pash vardı. Pash PB-7'nin cinayet işlediğini reddetti ama görevleri arasında suikast olduğunu da kabul etti.[3]

CIA'da insanları öldüren gizli bir birim olduğu söylentisi yıllarca devam etti. Sovyet Rusya Bölümünde çalışan Donald E. Denesyla, CIA eğitim alırken kendisine ve arkadaşlarına, CIA'ya ihanet ederlerse öldürüleceklerinin söylendiğini belirtti.[4] "Bize eğitim verenler bir perde arkasına koydukları bir adamı bize gösterdiler ve ihanet edersek peşimize onun düşeceğini söylediler," dedi. "O zaman garip gelmişti bu bize, sınıfta kimsenin inanmadığına eminim."

Başkan Eisenhower CIA'ya ilk yabancı lider suikastı onayını Nisan 1955'te verdi. Hedef Kızıl Çin lideri Chou En-lai idi. Plana göre Chou bir Hindistan Havayolları uçağıyla Bandung, Endonezya'da bir toplantıya giderken uçak havaya uçurulacaktı. Planın bir kısmı gerçekleştirildi, CIA'in kiraladığı tetikçiler uçağı bombalayıp havaya uçurdular ama Chou uçak değiştirdi ve kurtuldu.

CIA bu kez başka bir yol denedi. Etkisini 48 saat sonra gösterecek bir zehir Bandung konferansında Chou'nun pilav

kasesine konacak, böylece Chou ancak Çin'e döndükten sonra ölecekti. Suikast timinin başında bulunan Corson'a göre emir son anda iptal edildi.[5] Corson, "Başkanın zor durumda kalmaması için emir en son dakikada General Lucien Truscott tarafından iptal edildi," dedi.[6] Dulles kendini kurtarmak için suikast timine bir mesaj gönderdi ve ABD'nin bu tür işler yapmadığını belirtti.

Suikastlarda iz bırakmayan zehir kullanma yöntemi Teknik Servisler Bölümünde Archibald Roosevelt yönetiminde başladı. Roosevelt'in emrinde çalışan Dr. Gottlieb zihin kontrol ilaçlarından çok etkili egzotik zehirlere kadar çeşitli kimyasal maddeler üretiyordu. Gottlieb 1957'de yine Dulles'ın onayıyla Mısır lideri Cemal Abdülnasır'ın en sevdiği marka sigaraları da zehirlemişti.[7] Bill Harvey daha sonra arkadaşlarına, lakabı "Dr. Ölüm" olan Gottlieb'in zehir üretirken zevk aldığını söyledi.

Harvey ve bazı Berlin adamları ZR/RIFLE'ı oluşturdular. Bu kod adı üst düzey yöneticilerden bile gizlendi. Harvey yine Berlin'e ilk gittiği günlerde olduğu kadar etkiliydi. İçki sorunu hâlâ devam ediyordu Harvey'nin, FBI ve CIA günlerinde ilk karısı Libby ile, sonra Berlin'de ikinci karısı C. G. ile sürmüştü ve ABD'ye döndükten sonra da sürüyordu elbette. John Sherwood, "Evet ama içimizde içmeyen yoktu ki, hepimiz içiyorduk ama işimizi de yapıyorduk," dedi.

Harvey'nin emrine göre özel görevle ilgili tüm bilgiler onun odasındaki bir tonluk özel kasada tutulacaktı. Bu kasadan başka aynı amaçla kullanılan üç küçük kasa daha vardı.[8] Hiçbir ZR-RIFLE belgesinde ya da konuşmasında CIA'in adı geçmeyecek, teşkilat için kod adı olan KUBARK kullanılacaktı. Yıllar sonra özel bir yasayla kamuoyuna açıklanan dosyalarda tüyler ürpertici açıklamalar görüldü. Bu ayrıntılı açıklamalarda KGB cinayetlerini andıran cinayetlerden söz edilmiştir. Fakat Bogdan Stashinsky ve diğer Sovyet suikastçıları basit yöntem-

ler kullanırken, CIA'in kullandığı cinayet yöntemleri en kurgucu romancı kafalarını bile düşündürecek kadar karmaşıktı.

Harvey tetikçi tutarken başka ülkelerden elektronik sırlar çalacaklarını söylüyordu. Fakat suikastçılar asla ABD vatandaşı olmayacaktı. James Angleton tetikçi ya da suikastçı olarak Sicilyalıları da tutmamasını söyledi Harvey'ye, CIA'in Mafya'nın şantajlarına maruz kalmasından korkuyorlardı. Korsikalılar tavsiye ediliyordu.

Harvey Angleton'dan sahte dosyalar hazırlamasını istedi, olay meydana çıkarsa tetikçilerin CIA ile değil, KGB ile bağlantılı oldukları anlaşılmalıydı. Bu dosyalar gerektiğinde dost gazetecilere gönderilebilirdi. Angleton Harvey'e, bu tür işleri dost ülkeler istihbarat teşkilatlarına havale etmeye çalışmasını da tavsiye etti. Böylece ABD kolayca inkar yoluna sapabilirdi. Sovyetler de bu tür operasyonlarda her zaman Bulgar, Çek ve Doğu Alman ajanlar kullanırlardı.[9] Harvey'in özellikle Güney Kore CIA istasyonu ile çalışması iyi olurdu.

Angleton CIA'in İsrail ile irtibatını sağladığı için Harvey onun tavsiyelerine kulak veriyordu. Sherwood, "Hiçbir istihbarat teşkilatı Mossad kadar etkili olamaz," dedi.[10] Harvey de Mossad'dan, sadece yabancı ajanlar kullanması tavsiyesini aldı.

Eisenhower Yönetimi 1959'da Kongo'nun asi lideri Patrice Lumumba'nın tehlikeli bir Marksist olduğunu anladı ve Lumumba ZR/RIFLE'ın ilk hedefi oldu. Harvey iki Korsikalı tetikçi kiraladı ve onlara Dr. Gottlieb'in etkisi bir Afrika hastalığını andıran "Özel Afrika" adlı zehrinden söz etti. Plana göre Lumumba tutuklandıktan sonra bu zehri sorgulama sırasında Lumumba'ya "gerçek serumu" olarak vereceklerdi. Lumumba böylece hastalanacak ve yavaşça ölecekti.

Misyon için iki adam seçildi. Harvey son brifing ve eğitim için Frankfurt'a uçtu. İki tetikçi de birbirlerini tanımıyorlardı ve hiç görüşmemişlerdi. Zehri sadece ikisinden biri verecekti. Harvey Dr. Gottlieb'i de Avrupa'ya çağırdı ve o da operasyonu

bilmeyen ama gerekirse yardım alabileceği meslektaşlarıyla konuştu. O zaman hâlâ Berlin Üssünde olan John Sherwood olanları duydu.

Sherwood Dr. Gottlieb ile ilk kez 1950'lerin ortalarında Münih Üssünde karşılaştı. Gottlieb zehir çalışmalarını sahada uygulamayı düşünmüş ve bir Olay subayı olarak yabancı ülke görevi istemişti. Pek çok CIA üs şefi onu istemedi ama bir süre sonra Münih Üssü Şefi William Hood kısa bir süre için gelebileceğini bildirdi ona. Sherwood ve Gottlieb arkadaş oldular ve ailece görüşmeye başladılar. Sherwood onun zehir denemelerinde masum insanları kullandığından haberdar değildi elbette ve onunla dağ tırmanışlarına bile gitti.

1960 sonbaharında Frankfurt'ta görevli bir CIA avukatı olan Marvin Evans Berlin'e geldi ve Sherwood'a Lumumba'nın iki hafta içinde öleceğini söyledi. "Biraz konuşunca Sid'in ne yapacağını ve malzemeyi Afrika'ya elden götüreceğini anladık."

Gottlieb Eylül 1960'ta Kongo'ya uçtu. Leopoldville, Kongo CIA şefi zehri iki suikastçıya verdi. Adamlara QJ-WIN 1 ve QJ/WIN 2 kodları verildi masrafları dışında peşin olarak 7.200 dolar ödendi.

Harvey ve suikast fikrinden nefret eden yardımcısı Justin O'Donnell, Gottlieb'e, zehirlerine ya da planına güvenmiyorlardı. ABD destekli asilerin CIA karışmadan Lumumba'yı devirebileceklerini düşünen Harvey yardımcısını Congo'ya gönderdi. Lumumba CIA'in desteği olmadan 12 Şubat 1961'de asiler tarafından yakalandı ve öldürüldü. CIA tetikçilerine iş düşmemişti.

O'Donnell Harvey'e CIA'in tehlikeli bir yola girdiğini söyledi. Harvey ona neden korktuğunu sorunca O'Donnell, "Eğer ABD yabancılar politikası olarak suikastı benimserse, hedeflerimizin de bize aynı yöntemle cevap verebileceklerini düşünmeliyiz," dedi. Ama Harvey'in bu konuda düşünecek zamanı olmadı ve Başkan Eisenhower onlara yeni bir hedef gösterdi. Fidel Castro şimdi hedef listesinin en üst sırasına çıkmıştı.

ALLEN DULLES 1959 yazında CIA'yı korumaktan vazgeçti ve Castro'yu öldürme fikrinin CIA'dan çıkmış gibi görünmesini istedi. Batı Yarıküre Direktörü J. C. King Dulles'e bir not gönderdi ve "Fidel Castro'nun saf dışı bırakılması konusu iyi düşünülmüştür..." dedi. Daha sonra Mart 1960'ta Beyaz Saray'da Ulusal Güvenlik yöneticilerinin katıldığı bir toplantı yapıldı.[11]

Toplantıda Castro suikast planı geliştirildi. Dışişleri Bakan Yardımcısı Livingston Mercant sadece Castro'nun değil, kardeşi Raul ve Che Guevara değil tüm liderlerin ortadan kaldırılması gerektiğini söyledi. Toplantıdaki CIA temsilcisi General Charles P. Cabell ise Merchant'ın teklifinin çok tehlikeli ve sonucunun belli olmayacağını söyleyerek uygulanmasının mümkün olmadığını belirtti.

Bu toplantıda konuşulanlar başkan ve Dulles'ın teklifiyle kayıt dışı bırakıldı, böylece başkan ve CIA başkanı gerektiğinde inkar yoluna gidebileceklerdi. Aslında o sırada Harvey, Castro suikastı ile ilgili çalışmaları başlatmıştı. Görev Gücü W kurulurken, Harvey, Bissell'in dediği gibi Küba'ya çıkartma yapılacaksa Castro'nun da aynı zamanda saf dışı bırakılması uygun olur, diye düşünmüştü. Harvey CIA'da yine önemli görevler üstleniyordu.

Bissell Harvey'e, Gottlieb ve Teknik Servisler Bölümünü serbest bırakmasını söyledi, Castro için kimyasal madde planları yapılacaktı. Temmuz 1960'ta CIA'in Havana istasyonu aldığı bir emirle şoke oldu; karargahtan gelen emirde Che Guevera'yı öldürene on bin dolar ödül verileceği haberinin yayılması isteniyordu.

CIA Güvenlik Direktörü (Allen Dulles'ı James Kronthal hakkında uyaran adam) Sheffield Edwards, Harvey'nin eski bir arkadaşıydı. Edwards şimdi yeni bir fikirle ortaya çıktı ve Castro'nun Mafya tarafından öldürülebileceğini söyledi. Zeki ve eski FBI ajanı olan Harvey kendine hiç yakışmayan bir ha-

ta yaptı ve Edwards Mafyanın yekpare bir güç olduğunu söyleyince inandı ona.

Angleton'un Mafya konusundaki uyarısını umursamayan Harvey ve Edwards Ağustos 1960'ta teklifi Bissell'e götürdüler. Mafya tarafından beslenen Batista'nın gitmesiyle, Mafya'nın kumardan ve diğer yasadışı işlerden gelen yüz milyonlarca dolar tutarındaki gelirlerinin Küba'da kesildiğini söylediler ve ikna ettiler Bissell'i. Bissell onlara onay verdi, çünkü o da Mafyanın, kumarhanelerin kontrolünü tekrar ele geçirmek için Castro'dan kurtulmak isteyeceğini düşünüyordu.

Mafya ile temasta Maheu'yu kullanacaklardı. CIA Maheu'yü 1953'te almıştı kadrosuna, çünkü yankı uyandıracak bazı görevlerin yapılması gerekiyordu. Maheu CIA himayesinde Robert Maheu Ortakları adıyla bir özel araştırma firması kurdu.[12] CIA'dan ayda beş yüz dolar maaş alacak ve özel müşteri de kabul edebilecekti.[13] 1960'ta Maheu CIA'in izniyle çok özel bir müşteri kabul etti, milyoner Howard Hughes idi bu adam.[14]

Maheu'nun Olay subayı eski bir FBI ajanıydı, o ve Maheu Mafyaya birlikte yaklaşacaklardı. İki ajan gangsterlere, Mafya'ya büyük zarar veren adamı devirene Mafyanın kasası olan Meyer Lansky tarafından büyük bir ödül verileceğini söyleyeceklerdi. Maheu'ye göre Küba halkı Castro'nun ölmesini istiyordu, onun için ABD hiç suçlanmayacaktı bu cinayette.[15]

Maheu Hollywood'da Küba ve Las Vegas kumarhanelerine sanatçı veren Roselli'ye gitti. Roselli ona Santos Trafficante ve Chicago'lu Sam Giancana adlarında iki gangsteri tavsiye etti, bu adamlar bu işi yapabilirlerdi.

Harvey Berlin'de ihmalkâr davranmış, Igor Orlov gibi ajanları iyice araştırmamış, David Murphy ile ilgili şikayetleri önemsememişti. Şimdi aynı şeyleri Görev Gücü W'de de yapıyordu. Maheu'nün adını verdiği gangsterleri araştırmadı ve onlarla temasta kullanılacak yöntemi önemsemedi.

Harvey Castro'nun Traficcante ile ilişkisini öğrenebilseydi operasyonu hemen iptal ederdi. Trafficante'nin, Meyer Lansky ile güç mücadelesini kazanmak için Castro ile daha önceden anlaşma yaptığını bilmiyordu tabii. Batista ile yaptığı gerilla savaşı sırasında Castro silahları Trafficante'den almış ve karşılık olarak da, devrim başarılı olursa Küba'daki kumarhanelerin kontrolünü ona vereceğini söylemişti. Trafficante ayrıca Castro yandaşlarının Miami'ye getirdiği uyuşturucuları kendi bölgesinde satarak devrime para sağlıyordu.

Trafficante devrim öncesi ve sonrasında türlü oyunlarla Castro'nun Miami'deki ajanlarına Miami'de para kazandırıyordu. Bir hafta önce Havana'da çekilen Milli Piyangonun kazanan numaraları Trafficante'nin numara uzmanları tarafından "Küçük Havana" denen Miami'de kullanılıyor ve Castro'nun bahse para yatıran ajanlarına kazanç sağlıyordu.

Trafficante Miami ve Union City, New Jersey'e yerleşen Kübalı göçmenleri kontrol altına aldı, onların arasına Castro ajanları soktu. Küba kökenli Amerikalıların çoğu, anti-Komünist göçmen örgütlerinin KGB eğitimli Küba istihbarat teşkilatı (Castro'nun DGI'si) tarafından kontrol edildiğini bilmiyorlardı. CIA ise Castro karşıtı orduya alınan Kübalıların içinde Castro yandaşları olduğundan tamamen habersizdi.

Harvey'nin anti-Castro operasyonunda çalışan Kübalı Ricardo Canete, Trafficante'nin suç örgütüne karıştı. Söylediğine göre Castro'nun paraya ve istihbarata ihtiyacı vardı. ABD'de Küba DGI'sini Küba'nın BM temsilciliğinde çalışan Fernandez yönetiyor, o da emirleri Trafficante'den alıyordu. 1960'ların sonlarında örgütün Küçük Havana'da uyuşturucu trafiği ve korumadan kazandığı paralar Küba'da kazandıklarından çok fazlaydı.[16]

Devrimden sonra Castro, Meyer Lansky'nin kardeşi Jake'i tutuklayınca Trafficante'nin ne kadar güçlü olduğu anlaşıldı. Jake'in serbest bırakılması için yine Tafficante araya gir-

di, onu kurtardı ve kumarhaneler tekrar açıldı. Lansky şimdi Trafficante'ye borçluydu.

Harvey'e göre, Roselle, Trafficante ve Giancana şimdilik bir aradaydılar, çünkü Castro düşürülürse kumarhanelerin kontrolü tekrar onların eline geçecekti. Berlin Üssü'nün Doğu Bölgesi ve Karlshorst hakkındaki istihbarat eksikliği gibi, Harvey şimdi de Küba'dan istihbarat alamıyordu. Castro'yu öldürtmek için anlaştığı gangsterlerden birinin aslında Küba liderinin dostu olduğunu bilmiyordu.

Hoover Trafficante-Castro ilişkisini biliyordu. Mülteci Jose Aleman bir FBI ihbarcısıydı ve Trafficante'nin, konuşmaları sırasında adeta Karl Marx gibi davrandığını söylemişti.[17] Ama Hoover bu bilgiyi ne Harvey'e ne de başkalarına verdi.[18]

CIA'in Castro'yu öldürtmek için organize suç örgütünü kullanmak istemesinde bir başka sorun daha vardı. Maheu'nün planında adı geçen Chicago'lu çete patronu Sam Giancana, o günlerde Demokratların başkan adayı John Kennedy ile aynı kadını paylaşıyordu. Güzel esmer Judith Campbell ile Giancana ve Senatör Kennedy'yi ayrı ayrı tanıştıran kişi de Frank Sinatra idi. İki adamın da kadınla ilişkileri 1960'ta başladı.[19]

Harvey Eylül 1960'ta Maheu'yü Johnny Roselli ile buluşmaya gönderdi, Hollywood'da Brown Derby adlı restoranda görüşeceklerdi. Maheu adama, bir işadamının Castro'yu öldürtmek isteyeceğini söyleyecekti. Ama Maheu öyle yapmadı, Castro ölürse Meyer Lansky'nin kazancının ne olacağını sordu. Roselli bunu bazı kişilerle görüşebileceğini belirtti ona.

Maheu bir hafta sonra Jim Olds'u yine getirdi. "Jim Olds" Harvey'nin yardımcısı James O'Connell'dı. Roselli, Giancana ve Trafficante CIA'in suikast anlaşmasını kabul ettiklerinde o da toplantıdaydı. Trafficante onlara bir şey daha söyledi: Lansky, CIA'in ödeyeceği 150.000 dolara ek olarak suikastçıya ek olarak bir milyon dolar verecek ve onun Küba'dan kaçışında yardımcı olacaktı.

Gangster bir şeyler planlıyordu. Kumarhaneler açıkken Lansky neden Castro ile ilişkisini bozacaktı? Trafficante CIA'yı kullanıyordu. Ricardo Canete'ye göre mesaj hemen yayıldı. CIA bu bilgiyi Olay subaylarına verdi ve onlar da CIA'in Miami operasyonu JM/WAVE ajanlarına bildirdiler. Bu ajanlar arasında Trafficante'nin ikili ajanları da vardı ve haber Havana'ya gitti. Canete, "Trafficante, bilgi ondan gelirse Castro'nun inanmayacağını biliyordu, onun için kaynağın güvenilir olmasını istedi," dedi.

Toplantıda Traficcante kuryelik yapacağını ve tetikçi bulacağını söyledi. CIA şimdi Castro'ya en yakın adamlardan biriyle doğrudan temastaydı ve onunla çalışıyordu.

Harvey'nin karargahta sevdiği ve güvendiği pek az kişi vardı ve özellikle Sidney Gottlieb ve onun Teknik Servisler Bölümünü hiç sevmiyordu. Gottlieb'in, Castro'nun öldürülmesi için çeteye teklif ettiği egzotik yöntemler şaşırtıyordu Harvey'i. Ona göre bir suikastta kullanılacak en güvenilir silah tüfekti. Fakat Richard Bissel ondan farklı düşünüyordu, Castro ve yandaşlarının öldürülmesinde CIA bağlantısı bulunmamalıydı ve Gottlieb'in zehirleri arkada iz bırakmayacaktı. Gottlieb'e deri tarafından emilecek, suda eriyecek ya da giysilere bulaştırılacak zehirler hazırlamasını söyledi, bunları çeteye Sheffield Edwards verecekti.

Dulles'ın Harvey'e söylediğine göre, Eisenhower Kasım seçimlerinden önce Castro'nun safdışı bırakılmasını istiyordu. Suikast tarihi olarak Ekim ayı başları saptandı. Harvey, Dulles'ın baskıları karşısında Dr. Gottlieb ya da Mafyanın harekete geçmesini beklemedi. Ted Shackley'e suikast için hemen iki Kübalı mülteci bulmasını ve uzak menzilli suikast tüfekleriyle eğitim vermesini emretti.

Harvey, Richard Helms'den Hava Albayı L. Fletcher Prouty'yi aramasını ve ondan küçük bir uçak sağlamasını istedi, uçak Florida'daki Eglin Hava Kuvvetleri Üssünden iki Kübalı-

yı alıp Havana dışında bir küçük meydana indirecekti. Prouty uçağı vereceğini söyledi ve operasyon hazırlığı başladı. Fakat JM/WAVE içinde o kadar çok Castro ajanı vardı ki, iki suikastçı silah kullanmaya vakit bile bulamadan Küba istihbaratı tarafından tutuklandılar.[20]

BÖLÜM YİRMİ BEŞ

OLAY SUBAYI KENNEDY'LER

1960 SEÇİMLERİNDE CIA yöneticilerini şaşırtan bir şey oldu ve John Kennedy, Richard Nixon'u yenerek başkan seçildi. CIA Kennedy'nin Judith Campbell ve Campbell'in de Sam Giancana ile ilişkisini bilmiyordu. CIA çalışmalarını ve Giancana bağlantısını bilen J. Edgar Hoover bu bilgiyi ilerde Kennedy'lerden bir şey istemek için kullanabileceğini düşünüyordu.

Allen Dulles Cumhuriyetçilere borçluydu ama seçimler yaklaşırken önlemini aldı. Seçim konuşmaları sırasında iki lider Küba konusunda tartışırken Dulles, Kennedy kardeşlerden Robert'a bilgili vererek John Kennedy'nin bu konuda Nixon'dan üstün olmasını sağladı. Seçimde Kennedy kazanınca Dulles onun desteğini kazanmak için elinden geleni yaptı. Eisenhower daha görevi devretmeden önce Dulles'ın Kennedy'ye Domuzlar Körfezi çıkarması planından ve diğer bazı operasyonlardan söz etmesine üzüldü. Dulles genç başkana ne kadar yararlı ve vazgeçilmez bir CIA başkanı olduğunu göstermeye ve yerinde kalmaya çalışıyordu.[1] Bu çalışmaları başarılı da oldu.

Kennedy kardeşler CIA'dan memnundular. James Angleton'un yeni başkanla arkadaşlığı vardı ve onun Dulles'ın oyunlarına gelmeyecek kadar zeki olduğunu düşünüyordu ama iki kardeşin gizli operasyonlara önem verdiklerini de biliyordu. Kennedy Dulles'ı DCI (CIA Başkanı) olarak yerinde bıraktı ve Küba operasyonunun devam etmesine karar verdi.

Nisan 1961'de yapılan başarısız Domuzlar Körfezi çıkarması özgürlük savaşçıları için felaket ve ABD için de politik bir kâbus oldu. Bill Harvey Bissell'in Ukrayna ve Macaristan hatalarından ders aldığını düşünmekle yanılmıştı, Bissell hiçbir şey öğrenmemişti bu hatalardan ve planlama ve göçmenleri eğitme aşamalarında üst üste hatalar yapmıştı. Bu felaket sonuçlar Kennedy kardeşlerin Bissell ve Dulles aleyhine dönmelerine neden oldu ve ikisi de yerlerinden oldular, kovuldular. Fakat bu hatalarda Başkan Kennedy'nin de payı vardı. Castro hava kuvvetlerini yıkacak olan bombardıman uçaklarını son anda geri çağırmasını Bissell'den isteyerek zaten hatalı başlayan operasyonu iyice çıkmaza soktu. Bunun sonucu olarak ikmal gemileri asilere mühimmat takviyesi yapamadı ve çıkarma gücü birkaç gün sonra teslim oldu.

Kennedy felaketteki rolüne rağmen, CIA ve silahlı kuvvetlerin sandığı kadar güçlü olmadıklarını düşündü. Başkan ve kardeşi tüm istihbarat operasyonlarının kontrolünü kendi ellerine almaya karar verdiler. Başkan Kennedy CIA'in başına, bir Cumhuriyetçi gemi inşa tersaneleri sahibi ve Katolik olan John A. McCone'u getirdi. McCone giden Richard Bissell'in yerine Planlama Direktör Yardımcılığına Richard Helms'i atadı ve Görev Gücü W'nin ve CIA Planlama Direktörlüğünün diğer pis işlerinin dışında kalmaya çalıştı. Aslında istihbarat teşkilatını Beyaz Saray Özel Grubu kanalıyla baş savcı olan Robert Kennedy yönetiyordu.

Kennedy'ler Küba rejimini devirme fikrinden vazgeçmediler ama Castro'yu öldürmek yerine bölgede Amerikan mo-

deli alternatif Yeni Sınırlar tipi rejimler getirerek Komünizmle savaşmak istediler. Robert Kennedy Komünizmin Küba'dan diğer Latin Amerika ülkelerine yayılmasını önlemek için Amerikalı işadamları, Katolik kilisesi ve CIA arasında sıkı bir işbirliği geliştirmenin zorunlu olduğunu söylüyordu ve ağabeyini bu konuda ikna etti. Katolikliği seçim kampanyasında mesele olmuş ve seçimi az bir farkla kazanmıştı Jack (John) Kennedy ama CIA'ya gizli emir vererek, Latin Amerika ve özellikle de Şili'de Cizvitlerle işbirliğinin güçlendirilmesini istedi.[2]

Başkan Kennedy'nin İlerleme İttifakı bu siyasi çalışmalarda büyük bir paravan operasyonu oldu. Ama Yeni Sınırlar operasyonuyla Latin Amerika'da ABD varlığını güçlendirmek de iyi fikirdi. Birçok büyük Latin Amerika şehrinde büyük CIA istasyonları kuruldu. CIA ajanlarına paravan iş olanağı sağlamak için Copley Haber Ajansı gibi medya organizasyonlarını kullandı. Latin Amerika sonunda FBI'ın elinden geri alındı.

Şili'deki toprak reformu Eisenhower'a bir sorun gibi görünmüştü. Şili'nin tutucu Cumhurbaşkanı Jorge Alessandri 1958'de, başkanın kardeşi Milton Eisenhower'ın desteğiyle küçük çapta toprak reformuna başlamıştı.[3] Ama Alessandri ve çevresi ABD baskısına direnmeye başlayınca, o zamanki ABD büyükelçisi Edward M. Korry'ye göre, Eisenhower, reformlar durursa Amerikan yardımının kesileceğini söyledi onlara. Latin Amerika'da daha önce hiçbir ABD başkanı toprak reformuyla Amerikan yardımı ilişkisinden söz etmemişti ve Alessandri öfkeliydi.

Aynı tarihlerde Vatikan da Latin Amerika'da azalan gücünü artırma girişiminde bulundu. Santiago'daki üst düzey bir Katolik din adamı Vatikan'a 1958'de bir mektup yazdı ve Protestanların (Evanjeliklerin), Marksistlerin ve Laiklerin (Farmasonların) tehdidinden söz ederek uyardı Papalığı. Bunun üzerine Şili'ye zeki bir Cizvit rahibi ve siyasi organizatör olan

Roger Vekemans gönderildi. Korry'ye göre, Vekemans diğer üç güce karşı Roma Katolikliğini kıta çapında güçlendirme çalışmasına başladı.[4]

Katolik kilisesi Başkan Kennedy'nin çalışmalarında büyük rol oynadı. Korry'nin söylediğine göre Kennedy, Protestanlığın ve Farmasonluğun Latin Amerika'da yayılmasını önlemek için Latin Cizvitlerle Kennedy Yönetimi arasında gizli bir işbirliği geliştirdi. George Washington, Thomas Jefferson ve Harry Truman'ın Mason olduğunu düşünürsek, insan, 'CIA ilk Roma Katolik başkanın emriyle neler yapıyordu?' diye sormaktan alamıyor kendini.[5]

Kennedy Domuzlar Körfezi olayından bir ay sonra Cizvitlere para desteği vermeye başladı. Başkan ve başsavcı ayrıca, Amerikalı ve çokuluslu şirketlerin Latin Amerika'da ABD istihbaratıyla işbirliği yapmasını sağladılar. Başkan Kennedy Mayıs 1962'de yapılan Harvard Yönetim Kurulu toplantısında David Rockefeller'e, Latin Amerika'da yatırımlar için ne yapılabileceğini sordu. Rockefeller de ona, işadamlarının siyasi dengesizliğe karşı finansal garanti istediklerini söyledi.

Bu toplantıda AID'in (Uluslararası Gelişme Ajansı) bir şubesi tarafından verilecek ucuz siyasi risk sigortası fikri ortaya çıktı. Ed Korry 1967 yılının Ekim ayı ortalarında Şili'ye büyükelçi olarak geldiğinde, dünyanın her yerinde yapılmış bu sigortaların yaklaşık dörtte biri Şili'de yatırım yapan Amerikan şirketlerine verilmişti. Korry endişeye kapıldı ve Washington'da AID ile gizli bir anlaşma imzalayarak özel görüşme olmaksızın Şili için artık sigorta yapılmamasını istedi.[6]

Kennedy'ler planlarını uygulamak için Latin Amerika İş Grubunu kurdular.[7] Grup aslında Robert Kennedy'nin önemli gördüğü gizli operasyonlara para transferi yapacak olan bir CIA paravanıydı ve başında eski bir CIA yetkilisi olan Enno Hobbing vardı.[8] Şirketler bu paravan Grup kanalıyla Latin Amerika ülkelerine rüşvet ve diğer politik çalışmalar için para

gönderiyorlardı. Yirmi yıl sonra Reagan Yönetimi de Orta Amerika'daki kötü niyetli politikaları için bu yöntemlerden birçoğunu kullandı.

Kennedy Domuzlar Körfezi hatası için CIA'yı cezalandırmak üzere, Eisenhower döneminde CIA'in yürüttüğü paramiliter operasyonları Savunma Bakanı Robert Strange McNamara'ya bağlı özel bir birime verdi. General Maxwell Taylor ve General Edward Lansdale gibi yeni savaşçılar Kennedy kardeşlerin askeri danışmanları oldular. Lansdale özellikle Castro sorunları konusunda yardımcı olması için çağırıldı.[9]

Lansdale Wisner'in CIA operatörlerindendi, Kuze Vietnam'a ve Filipinlerde anti-Marcos Komünist asilere karşı savaş vermişti. Lansdale Castro karşıtı paramiliter operasyonların başına geçince, Igor Orlov'un eski Olay subayı Sam Wilson'u yardımcısı yaptı.

Richard Helms planlama için direktör yardımcısı olunca Harvey'i çağırdı ve Küba meselesini ele almasını söyledi. Harvey itiraz etti, o hâlâ Sovyet Rusya Bölümünü yönetmek istiyordu. Helms ona Beyaz Saray'ın, kendisini çok önemli istihbarat çalışmaları için düşündüğünü söyleyerek yatıştırmaya çalıştı. CIA'da Harvey ve Pentagon'da da Lansdale ve Wilson olduğu sürece, ABD sonunda mutlaka Castro'yu devirecek bir yol bulacaktı. İstihbarat Direktörlüğünden gelen rapora göre, Castro suikastı başarılı olsa bile Komünizme karşı bir halk ayaklanması beklenmiyordu.

Helms bütün istasyon ve üslere mesaj göndererek Harvey'nin Küba meselesinin başında olduğunu bildirdi. Yeni kod adı OPERASYON MONGOOSE idi. Harvey bir süre sonra Lansdale ile konuştuğunda kendisine verilen emirlerin değişmediğini anladı. Onun görevi hâlâ Castro'yu öldürmekti.

James Bond romanları o dönemde çok tutuluyordu ve Başkan Kennedy de bir James Bond hayranıydı. Kennedy bir gün Lansdale'e, ABD'nin de bir James Bond'u olup olmadığını

sorunca, başkanın arkadaşı olan Lansdale tanıştırmak için Harvey'i götürdü ona ve Harvey bu görüşmeye giderken tabancasını evde bıraktı.

Başkan Harvey'nin elini sıktı ve OPERASYON MONGOOSE'un başına geçtiği için kutladı ona. Kennedy onun gerçek görevini biliyor muydu acaba? Başkan onun da James Bond gibi kadınlara düşkün olup olmadığını sordu ve şakalaştı onunla. Harvey daha sonra Angleton'a, başkanı sevdiğini ama Bobby'den hoşlanmadığını söyledi.

John Kennedy Domuzlar Körfezi olayından sonra, CIA'yı cezalandırması için kardeşi Robert'ı oraya gönderdi. O kapalı kapılar ardına giren diğerleri gibi Robert Kennedy de casuslar dünyasına hayran oldu, onlarla bazı gizli bilgileri paylaşmak çok hoşuna gitti. Bobby (Robert) Kennedy, Bill Harvey'yi, Ted Shackley'i, Sam Wilson'ı ve diğer Berlin Üssü ajanlarını yakından tanıma olanağı buldu. Ağabeyi Berlin Üssü hikayelerini zevkle dinlerden Robert Castro'nun devrilmesi planını düşünüyor, CIA yetkilileriyle her gün görüşüyordu. Domuzlar Körfezi olayından alınan dersleri biliyor ama CIA'in yine de dünyayı tüm diğer kuruluşlardan daha iyi tanıdığını düşünüyordu.[10]

Harvey CIA'in başsavcı tarafından nasıl yönetildiğini anladı. Kennedy kardeşler gizli operasyonlara herkesten çok önem veriyorlardı. Kennedy döneminde ABD rekor denecek sayıda gizli operasyon yaptı ve suikast girişiminde bulundu. Ronald Reagan'ın sekiz yıllık yönetiminde bile bu sayılara ulaşılamadı.

Harvey OPERASYON MONGOOS'DA Beyaz Saray temsilcisi Thomas Parrot ile sık sık görüşüyordu. Berlin Üssündeki eski adamlarından bazılarını daha almıştı yanına. Anita Potocki ve kocası Will de Langley, Virginia'daki muazzam CIA karargahının alt katında ona katıldılar. John Sherwood Miami dışındaki tüm operasyonlardan sorumlu olan Görev Gücü 80'in başına geçti.

Harvey CIA'in Domuzlar Körfezi fiyaskosuyla kaybettiği itibarını geri almak zorundaydı. Lucien Conein gibi Berlin Üssünün eski ajanları Shackley'nin Miami istasyonu için vazgeçilmez elemanlardı. Shakley eski Berlin ve Münih modellerini uyguluyor, Kübalı mültecileri alıp eğitiyor ve ajan olarak Küba'ya geri gönderiyordu.

Shackley binlerce Kübalı göçmen aldı ve CIA onlara sabotaj ve suikast eğitimi verdi. Onların içinden Alpha 66 ve Omega 7 gibi sağcı gruplar çıktı. CIA sahillerde evler satın aldı, küçük tekneleri hücumbota çevirdi ve Küba'ya baskınlar düzenledi. Kennedy bir ara mültecilerin sadece Dade İlçesinde yaşayacaklarını açıkladı ama doğru değildi bu. Aslında ABD'de belirli yerlerde Castro karşıtı gizli güçler yetiştirilmesi için on milyonlarca dolar harcandı.

Berlin'de yapılan hatalar JM/Wave'de de yapıldı, Olay subayları Küba hakkında bilgisizdi. Miami istasyonunda karşıistihbarat teşkilatı yok gibiydi ve KGB'nin Berlin Üssüne sızması gibi, Santos Trafficante ve Castro istihbaratı da buraya kolayca sızdılar. KGB'nin Berlin tüneli ve diğer operasyonları öğrenmesi gibi, burada da KGB ve DGI, Görev Gücü W'nin Castro karşıtı tüm çalışmalarını öğrendi.

Sherwood için Görev Gücü 80 operasyonları kâbus gibiydi. Shackley'e Castro'nun JM/WAVE'e sızdığını söyledi. Ama bunu nasıl öğrenmiş olabilirlerdi? Ajanların yüzde doksanı İspanyolca bilmiyordu. Sherwood DGI sızmaları yüzünden artık Kübalılara güvenmiyor, New Mexico'da Hava Kuvvetlerinde görevli Meksika kökenli askerleri tercüman olarak kullanıyordu. Sherwood, "Kübalıları gizli belgelerin yakınına sokmamak için uğraştım ama başarılı olamadım," dedi.

BÖLÜM YİRMİ ALTI

KRUŞÇEV'İN GAMBİTİ

WILLIAM CORSON'A GÖRE Bill Harvey ile Ed Lansdale –CIA ve Pentagon– arasındaki ilişkiler bozuldu.[1] Harvey'i göre, Lansdale Kennedy'lere duymak istediklerini söyleyen ama başarıdan çok kırtasiye çalışması yaratan, palavracı bir askerdi. Lansdale aptalca planlarla ortaya çıkıyor ve Harvey'nin dosyadaki görevleri izlemediğini söylüyordu.

Lansdale CIA'in Küba'daki şeker kamışı tarlalarını zehirlemesini istiyor ama Harvey generale bunun ABD tarafından yapıldığının anlaşılacağını söylüyordu. Lansdale bir gün Castro'nun dalış yaptığı sulara mayın konmasını teklif etti ama Harvey yine reddetti onu. Lansdale zehirli purolar, Castro'nun dalış kıyafetine Dr. Gottlieb'in zehirlerinden sürülmesi, onun saçlarını sakalını dökecek bir ilaç gibi saçma sapan fikirlerle ortaya çıkıyordu. Onun bu garip projeleri ve Sidney Gottlieb'in zehirleri hemen her gün geliyordu Harvey'nin masasına.

Harvey'nin yardımcısı sonunda bıktı bu saçmalıklardan. Harvey'nin CIA adına Castro ve diğer bazı liderlere suikast girişimleri konusunda çalıştığını biliyordu. Richard Helms'in üst

düzey adamlarından biri olan Tracy Barnes, Ağustos 1961'de CIA üst yönetimine gizli operasyonların güncel durumlarıyla ilgili bir brifing verdi. Bir ara CIA'in paravan olarak kullanmak üzere Afrika'da bir sigara fabrikası satın aldığını söyleyince O'Donnell şaşırdı ve "Tanrı aşkına! Ne işimiz var bizim sigara fabrikasıyla?" diye sordu.

Ama O'Donnell bunu söylemekle hata etmiş CIA'in işine fazla karışmıştı. Sherwood toplantıdan sonra onun yanına gitti ve "Kauçuk bıçakla kral öldürmeye kalkma sakın,' dedi. Üç hafta sonra sokaklardaydı adam.[2] O'Donnell CIA'da suikastlara karşı açıkça cephe alan tek yetkiliydi ve o anda işi bitti onun da.

Başkan Johnson her hafta Hoover'la öğle yemeği yer ve sıkılarak dedikodu dinlerdi. 1961'de bir gün böyle bir yemekten sonra yardımcısı Walter Jenkins'e, "Bobby Kennedy lanet CIA'yı bir cinayet şirketine dönüştürdü," dedi. 1962'de de başka yakınlarına Kennedy'lerin ateşle oynadığını söyledi ve "Bir gün birileri çıkıp bunun karşılığını vermek isteyebilir," dedi. Johnson da O'Donnell gibi düşünüyordu; hükümet politikası olarak suikastları kullanmanın sonu iyi olmazdı.

Robert Kennedy ne zaman bir şey yapılmadığını söylese General Lansdale Harvey'i suçlardı. Lansdale'in arası Kennedy dışında herkesle açılmıştı. Başsavcılık ofisi yardımcılarından James Symington bir gün Lansdale için patronunun önünde "Tüm Amerikan Gerilla Savaşçısı" dedi. Ama Kennedy onu ayıpladı ve Lansdale'in büyük bir mücadeleci olduğunu söyledi.[3]

Harvey, Lansdale'in tüm operasyon ayrıntılarını Kennedy'lere anlatmasından endişeleniyordu ve haklıydı. Robert Kennedy Kübalı ajanları çağırıp bilgi istiyor, Harvey'nin otoritesini elinden alıyordu. Kennedy ve Lansdale pek çok kez Miami'ye giderek Harvey'nin ajanlarıyla gizlice görüştüler ve bu görüşmelerin Harvey dahil hiç kimseye söylenmemesini iste-

diler. Kennedy'nin küçük rütbeli ajanlardan bile rapor istediğini öğrenen Harvey çok kızdı, Helms ve Lansdale'den bu konuda destek istedi ama alamadı. Lansdale ona sadece, suikast için Castro'nun eski dostu Rolando Cubela Secades'i kullanmasını teklif etti. Cubela tıp eğitimi için Küba'dan ayrıldığında CIA ona bir görevle beraber AM LASH kod adını vermişti. Ama Harvey bu adamın da pek çok Castro devrimcisi gibi aşırı uçtan ve dengesiz olduğunu düşünüyordu, onu kullanmayı reddetti.

Harvey Castro karşıtı operasyonlarını sürdürdü ama etkisiz kaldı. O zamana kadar Küba'ya 60 ajanını sokmuştu ama CIA dosyalarına pek güvenmiyordu ve Hoover'la konuşarak ondan, ABD'deki Castro DGI ajanlarının izlenmesi konusunda yardım istedi. Hoover onu uyardı ve DGI'nin hiç durmadan CIA destekli Küba milliyetçi hareketine sızdığını söyledi.

Harvey Hoover'la konuştuktan sonra Miami'ye uçtu ve havaalanında Maheu'nün Castro suikastı için bulduğu Johnny Roselli ile oturup birkaç içki içti. Harvey adama Castro suikastını sadece onun başarabileceğini ve CIA'in bu konuda ona her türlü yardımı yapacağını söyledi. Roselli artık doğrudan CIA ile çalışıyordu ve ona karşı sorumluydu. Roselli'nin görevi, Bobby Kennedy'nin başkana tanıştırdığı eski bir Kübalı sürgün lider Tony Varona'nın, Gottlieb zehrini tüm Kübalı liderlere vermesi için ona yardımcı olmaktı. Harvey bunu söyledikten sonra Gottlieb'in geliştirdiği dört zehirli hapı Roselli'ye verdi. İki adam operasyon sona ermeden önce iyi arkadaş oldular. Harvey Roselli'yi Washington'da işbirliği yaptığı pek çok kişiden daha dürüst ve açık bulmuştu.

7 Mayıs 1962 günü Planlama Başkan Yardımcısı Helms, Başdanışman Lawrence Houston ve Güvenlik Müdürü Sheffield Edwards suikast girişimi hakkında Robert Kennedy'ye bilgi vermeye gittiler. Castro'ya karşı ilk suikast girişiminde CIA'in Mafyaya 150.000 dolar teklif ettiğini söylediklerinde

Bobby Kennedy o zaman işe karışan gangsterlerin adlarını sordu. Ağabeyinin Judith Campbell ile olan ilişkisini bildiği için Sam Giancana adını duyunca şaşırdı ama kendini toparladı ve duygularını belli etmedi. Kendisine brifing veren adamlara baktı ve "Bundan sonra Mafya ile iş yaparsanız başsavcıya da haber verin," dedi.

Harvey 11 Ağustos 1962'de Lansdale dahil Başkan Kennedy'nin ulusal güvenlik danışmanlarının da bulunduğu bir toplantıya katıldı. O toplantıda Castro suikastı da konuşuldu. Harvey konuşulanların kayda alınmadığını, not tutulmadığın farz ediyordu. Üç gün sonra DCI John McCone onu yedinci kattaki ofisine çağırdı ve elindeki kağıdı göstererek Castro'ya suikast kararının kimden çıktığını sordu, Lansdale toplantıda not almıştı. Daha sonra Helms'in, CIA başkanı McCone'a ZR/RIFLE ile ilgili hiçbir bilgi vermediği anlaşıldı. McCone Harvey'e, Katolikliği kabul ettiğini ve eğer cinayet onun adına işlenirse aforoz edileceğini söyledi. Harvey de ona sadece emirlere uyduğunu anlattı.

Harvey 17 Ağustos 1962'de John Sherwood'u, JM/WAVE'deki Ted Shackley için bir mesajla birlikte Miami'ye gönderdi. Sherwood olayı, "Shackley'nin bürosuna girdim," diye anlattı. "Adam hükmedemeyeceği insanlardan hoşlanmaz ve beni de ilk gördüğü andan itibaren sevmemişti... O gün de aramızda hiçbir konuşma olmadan bana parmağını uzattı ve 'Sherwood, sen kendini zeki sanıyorsun değil mi? Ama bir gün dersini vereceğim sana,' dedi." Sherwood sadece Harvey'nin mesajını vermek istiyordu ona. "Shackley'e, Bill Harvey'nin birkaç gün içinde kendisine 5.800 dolar ödeyeceğini söyleyecektim." Sherwood bu mesajla Shackley'ye Mafya suikast operasyonuyla ilgili bir talimat ilettiğini sanıyordu.

Sherwood Shackley'nin tehdidini düşünerek Washington'a döndü. Shackley ajan kaybederken o Küba'ya ajanlar sokmuştu ve adamın bu yüzden onu kıskandığını biliyordu.

Aradan bir yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra Sherwood, başarısız kalan bir başka suikast girişiminde Shackley'nin tehdidini devam ettirdiğini anladı.

Bu operasyon Domuzlar Körfezi çıkarması için gemi sağlayan Garcia ailesiyle ilgiliydi. Sherwood'un anlattığına göre, Eddie ve Freddie Garcia ile bir düzine Kübalı göçmen gece karanlığında gizlice Küba'ya girecek ve Castro'yu öldüreceklerdi. Bir komando baskını olacaktı bu. "Onlara bunun delilik olduğunu söyledim. Virginia kırsalında ben eğitmiştim onları... Çocuklardan biri kaza geçirmişti ve yüzünde bir yara izi vardı. Bunun böyle gizli bir operasyonda hiç de iyi olmadığını, böyle bir yara izinin hemen hatırlanacağını söyledim onlara."

Sherwood Garcia'lara, komando timinin operasyonu gizli tutmasının güç olacağını söyledi. "Kübalılar gizlilik konusunda pek titiz değiller. Benimle ilişkilerini kimseye söylememelerini istedim onlardan. 'Sen en yakın dostuna söylersin, o da en yakın arkadaşına söyler ve bu böylece devam eder gider,' dedim."

Sherwood birkaç ay sonra Shackley'nin gerçekten de dediğini yaptığını anladı. "Hilekar, namussuz bir adamdı Shackley. Benim operasyonuma sızdı, onun çevresine de sızdılar, operasyon adada duyuldu ve on ajan vurularak öldürüldü." Shackley Kübalıları öldürtmek istemiyordu elbette ama oynadığı oyunun ne sonuç vereceğini hiç düşünmedi. Sherwood bir gün bir gazetede yüzünde yara izi olan gencin resmini gördü. O anı hatırlarken başını iki yana salladı ve "hâlâ o çocuğu düşünüyorum," dedi.

Bir acı anı da, Havana dışında çiftçilik yapan Lawrence Lunt adlı bir Kübalı ile ilgiliydi. Lunt bir partide Kennedy yönetimi Dışişleri Bakanlığının bir memuruyla tanıştı ve ona Küba'da CIA için çalışabileceğini söyledi. Bohlen olayı Harvey'ye söyledi ve o da bu işi Sherwood'a verdi. "Adam Havana'dan yüz mil uzaktaydı, ne yapabilirdi ki? Graham Green'in *Hava-*

na'daki Adamımız (Our Man in Havana) romanında var bunlar. Lunt yine de tutuldu ve iki adam gizli bir yazışma sistemiyle haberleşmeye başladılar. Lunt'un "John Brighteye" adıyla tanıdığı Sherwood ona CIA'dan talimat alana kadar hiçbir şey yapmamasını, beklemesini bildirdi.

Lunt ajan topladığını yazınca Sherwood şaşırdı. Harvey ile ikisi bu adamın deli olduğunu ve ondan kurtulmak gerektiğini düşündüler. Sherwood'un öğrendiğine göre Lunt'un zengin karısı Avrupa'da seyahatteydi ve yakında New York yoluyla ülkesine dönecekti. Kadın New York'a gelince Sherwood onu Plaza Otelde buldu ve CIA'in kocasıyla ilişkiyi kestiğini bildirdi.

Birkaç ay sonra Sherwood'un özel telefonundan biri John Brighteye'ı aradı, Lunt idi bu. Bir kafede buluştular ve Sherwood ona artık CIA için çalışmadığını söyledi. Ona neden hâlâ Küba'da yaşadığını sorunca Lunt ona Küba'ya gelip durumu kendi gözleriyle görmesi gerektiğini belirtti, sonra da kadınlar yüzünden kalıyorum orada, dedi. Ama Küba'ya döndükten kısa bir süre sonra Lunt'u CIA casusu diyerek tutukladılar. Onu ele veren de sevgilisiydi ve Lunt on yıldan fazla kaldı hapiste.

Başarısızlıklara rağmen Castro girişimleri sürdü. CIA Castro'nun sevgililerinden biri olan Alman Marie Lorenz'i tuttu. Kadının ayrıca, Watergate olayında Frank Sturgis olarak adı geçen ve Howard Hunt'ın adamlarından biri olan Kübalı mülteci Frank Fiorini ile de ilişkisi vardı. Lorenz Fiorini'den Dr. Gottlieb'in kapsüllerinden iki tane alarak bir yüz kremi kutusuna sakladığını söyledi. Fakat kadın Havana'ya döndüğünde kapsüllerin eridiğini gördü . bir şeyin kehaneti gibiydi bu. Bu girişim de başarısız kaldı elbette.

Küba'daki Harvey ajanlarının gönderdiği bilgilerden Kruşçev'in büyük bir şeyler yapmak istediği ortaya çıkmaya başladı. Harvey'nin ajanları Eylül 1962'de Rusların Küba'ya

orta menzilli yerden - yere füze rampaları kurmaya başladığını bildirdiler. Bin mil menzili olan bu füzeler kuzeyde Washington DC hedeflerine kadar ulaşabilirdi. Her füzede bir şehri yok edecek kadar güçlü, üç megatonluk nükleer başlık vardı. Harvey Castro'yu öldürememişti ama bu istihbarat onun CIA'daki geleceğini ve Kennedy'lerin de minnettarlığını garanti ediyordu.

Harvey gelen istihbaratı doğrulamak için McCone'a gitti ve yüksek irtifada yüksek süratle uçan U-2 casus uçaklarıyla Küba'nın taranmasını istedi. McCone Harvey'nin Küba'daki istihbarat kaynaklarına pek güvenmiyordu ama yine de bir önlem olarak U-2 uçuşuna onay verdi. Kruşçev'in bu kadar çılgınca bir şey yapabileceğine bir türlü inanamıyordu.

BÖLÜM YİRMİ YEDİ

OSWALD MOSKOVA'DA

KÜBA'DA FÜZELERİN ORTAYA çıkmasından üç yıl önce, 1959 Cadılar Bayramında bir adam Moskova'daki ABD Büyükelçiliğine geldi. Genç adam eski bir Deniz Piyade askeri olduğunu ve Amerikan vatandaşlığından çıkmak istediğini söyledi. Onu alıp Richard E. Snyder'ın bürosuna götürdüler. Snyder büyükelçilik memuru olarak görünüyordu ama aslında CIA için çalışıyordu.

Snyder adamın yüzündeki alaycı gülümsemeyi fark etti. Küstah bir adamla konuşacağını düşünürken eski Deniz Piyadesi, "İşte benim deklarasyonum," dedi.

Snyder kağıdı aldı ve Lee Harvey Oswald imzasına baktı. Ama adamın davranışlarında belli belirsiz bir anormallik var gibiydi. Snyder önce onu bu fikrinden vazgeçirmeye çalıştı. Daha sonra üstlerine, "Adam beni dinlemek bile istemiyordu," diye anlattı. "O kendi planını yapmıştı, fikir değiştirecek gibi görünmüyordu."

Snyder onun fikrini değiştiremeyeceğini anlayınca, nerede askerlik yaptığını sordu.

"Japonya'da radar teknisyeniydim."

"Japonya'nın neresinde?"

Oswald sabırsızdı, "İşte pasaportum, bunu alın ve vatandaşlıktan çıkarın beni. Ayrıca askerken öğrendiklerimi de yeni ülkemle paylaşacağım," dedi.

Snyder ona pasaportu karşılığında bir makbuz ve fikrini değiştirdiği takdirde kullanabileceği bir telefon numarası verdi. Oswald Dışişleri Bakanlığının onu vatandaşlıktan çıkarması talebini tekrarladı ve askerken edindiği bilgileri Sovyetler Birliğine vereceğini de ısrarla bir kez daha söyledi.

Adam yapacaklarını ezberlemiş gibiydi. Snyder olayı hemen bir mesajla üstlerine bildirdi. Snyder'ın raporunun bir kopyası CIA'in Güvenlik Ofisine de gitti. Ama James Angleton'un karşıistihbarat operasyonunun haberi olmadı bundan.

Snyder'in kuşkularını paylaşmış olsaydı Güvenlik Ofisi adamın Deniz Piyade'deki dosyasını görmek isteyecekti ama yapmadı bunu. Angleton daha sonra olaydan söz ederken, "Bir dizi felaketin ilkiydi bu olay," dedi. CIA merkezinden birkaç mil mesafede olan Deniz Piyade Kuvvetleri karargahındaki dosyada, Oswald'ın Japonya, Atsugi'de Birinci Deniz Piyade Hava Filosunda radar operatörü olarak çalıştığı belirtilmişti. Bu bilgi bile CIA'in alarma geçmesi için yeterli olacaktı. CIA'in U-2 casus uçakları da Atsugi hava üssünde konuşlanmıştı.

Oswald'ın Atsugi'deki az sayıda arkadaşı onun sık sık izin alıp Tokyo'ya gittiğini ve orada yaptıklarını sır gibi sakladığını biliyorlardı. Oswald bir gün samimi bir asker arkadaşına, Tokyo'da Queen Bee adında bir barda çalışan bir kıza aşık olduğunu, onunla çıktığını, ayrıca çok iyi Rusça bilen bir Avrasyalı kadınla da ilişki yaşadığını söyledi.[1]

Bir şişe şampanyanın yüz dolar olduğu lüks bir kulüp olan Queen Bee, Japonya'nın en pahalı fahişelerini çalıştırıyordu. Ayda 85 dolar maaş alan bir er olan Oswald sık sık gidiyordu bu kulübe. Oswald'ın çıktığı güzel Japon kızı bir gün

onu görmek için üsse gelince arkadaşları şoke oldular. 18 yaşındaki Oswald'ın bu kadar güzel ve pahalı bir bar kızını elde etmiş olması şaşırtıcıydı. Fakat Queen Bee'de çalışan kızlardan beşinin KGB'den maaş aldığını hiç kimse bilmiyordu elbette. Angleton'a göre Queen Bee aslında KGB'nin kendine ajan bulduğu yerlerden biriydi. "Ne yazık ki bazı CIA ajanlarının ve U-2 pilotlarının bu bardaki kızların pençesine düştüğünü çok geç anladık."[2]

Oswald bir süre sonra ABD'ye geri gönderildi ama o zamana kadar biraz Rusça öğrenmişti, okuyup yazabiliyordu. Deniz Piyadesinde askerliğe devam ederken bir yandan da Moskova'ya gitmenin yollarını arıyordu.[3] Los Angeles'te terhis işlemleri yapılırken FBI onu LA'ya (Los Angeles) bir Sovyet dans grubuyla birlikte gelmiş olan KGB Yarbayı Pavel T. Voloshin ile konuşurken fotoğrafladı. FBI bu fotoğrafı bu konuya ayrılmış bir dosyaya koydu. Oswald'ın ikinci fotoğrafı LA'daki Küba Konsolosluğuna girerken çekildi.

FBI Oswald'ın kim olduğunu ve Komünist ülkelerle temasının ne anlama geldiğini bilmiyordu. Bu bilgiyi de CIA'ya iletmediler.

Yıllar sonra Snyder o adamı hatırladı. Raporuna Washington'dan cevap gelmemişti. Ama doğaldı bu, Washington hep yapardı bunu.

U-2 casus uçaklarının uçuşları CIA için bir gurur kaynağı sayılıyordu. CIA'in program lojistiğini yürüten James Cunningham için 1959 yılı, kod adı RACE CAR olan U-2 uçuş programı için çok iyi bir yıl olmuştu. Planör benzeri, çok yüksek irtifalarda uçan Lockheed yapımı uçaklar Japonya ve Türkiye'deki üslerden havalanıyor ve hiçbir riske girmeden Sovyetler Birliği semalarında uçarak istihbarat sağlıyorlardı.

U-2'lerde özel kameralar vardı ve Sovyetlerin en gizli tesislerinin fotoğraflarını çekiyorlar, bazıları da askeri haberleşmeleri kaydediyordu. Uçaklar Cunningham'ın sivil pilotları ta-

rafından uçuruluyor ve sağlanan istihbarat Ulusal Güvenlik Dairesinin de yardımıyla, daha önce bilinmeyen konuları ABD istihbaratı için aydınlatıyordu. U-2 CIA'in teknolojik istihbarata en büyük katkısı ve Teşkilatın sürekli Kongre ve Başkanlık desteği almasının da en büyük nedenlerinden biriydi.

U-2 uçuşları Rusları kızdırıyordu ve George Kisevalter bunu Berlin'de Popov'dan öğrenmişti.[4] Sovyetler bu uçuşları nasıl durduracaklarını bilemiyorlardı. Başka casus uçaklar Sovyet semalarına girdiklerinde vurulup düşürülüyordu, ama görece küçük olan ve elli bin feet'in (15 km üzeri) üzerinde yüksek süratle uçan U-2'ler Rusya'nın merkezine kadar girebiliyor ve vurulma tehlikesi olmadan en gizli hedeflerin üstünde uçabiliyordu.

Ruslar Sputnik'le uzay yarışında öne geçmişlerdi ama bu karmaşık keşif uçaklarıyla başa çıkamıyorlardı. Sovyet SAM (yerden-havaya) füzeleri U-2'leri vurabilecek isabet oranına sahip değildi. Sovyet liderleri büyük bir öfke içindeydiler ve KGB ile GRU'dan, bu uçakları düşürebilecek bir silah sistemi bulunmasını istiyorlardı. KGB bir süre Türkiye ve Japonya'daki hava üslerinde bilgi alabileceği bir teknisyen ya da pilot aradı.

Oswald Ruslara iltica ettikten sonra Atsugi ve Adana, Türkiye'de U-2 uçaklarına yerdeyken sabotaj olanakları arandı. Türkiye'deki bir girişimde, büyük bir silah tüccarı olan Sarkis Soghanalyan şüphelilerden birinin, bir CIA ajanı olan Edwin P. Wilson olduğunu söyledi, Wilson daha sonra Libya'ya kaçak patlayıcılar sokmak ve federal savcıları öldürmeye teşebbüsten hapse girdi. Wilson Türkiye'de Sovyetlere bu konuda yardımcı olduğu suçlamasını reddetti, ama Soghanalyan'a göre CIA'dan James Cunningham güvenlik sorunlarından şikayetçiydi[5] Sovyetler Amerikan istihbaratı almak için genellikle iki kaynaklı bir sistem kullanıyorlardı. Ajanlardan birinin verdiği istihbaratın gerçek olup olmadığını anlamak için bunu ikinci kaynakla doğrulatırlardı. Güvenlik Ofisinden Bruce So-

lie'nin söylediğine göre, kendisi Türkiye'de görevli iken KGB ve GRU ile çalışan Türk vatandaşlarıyla ilgili olarak Ed Wilson temasları hakkında araştırma yapılmıştı.[6] Solie'ye göre, Wilson 1968'de tanınan bir Sovyet ajanıyla temasa geçene kadar onun KGB ile direkt teması kanıtlanamadı.

Atsugi'deki girişimin Oswald ile ilgisi olup olmadığı bilinmiyor. Fakat Qeen Bee, Oswald'ın KGB subayıyla teması, Los Angeles'teki Küba Konsolosluğuna gidişi ve U-2 sırlarına ulaşabilme olanağı arasında ilişki olması ihtimali yüksektir. Birisi bu ilişkileri Oswald 1959'da karşı tarafa geçmeden önce düşünmüş olsaydı, onun Atsugi'deki faaliyeti hakkında bilgi sağlanabilirdi, ama kimse yapmadı bunu.

Sovyetler Oswald'ın dengesiz olduğunu anladıklarını ve onun vatandaşlık talebini reddettiklerini açıkladılar. Bu açıklamaya göre Oswald daha sonra intihar girişiminde bulunmuştu. Angleton'a göre ise, Oswald'ın Sovyetlerin tarafına geçişi dikkatle planlanmıştı, onun intihar girişimi ve Sovyet vatandaşlığının reddi hep önceden planlanmış olaylardı.[7]

Oswald Snyder'dan sonra Kuzey Amerika Gazeteler Birliğinden bir muhabire anormallik gösterisi yaptı. Sanki akıl sağlığını kaybetmiş biri gibi, davranışlarının kayda geçmesini ister gibiydi. Oswald Sovyetler Birliğine girdikten sonra CIA onun peşini bıraktı, ne yaptığıyla ilgilenmedi.

Ama ne gariptir ki Oswald'ı Sovyetlerde bir yıldan fazla gören Amerikalı olmadı. Sonradan öğrenildiğine göre, Sovyetler önce deli diye istemedikleri bu adamı Minsk'e gönderip ona güzel bir daire verdiler, yüksek bir subay maaşı ödediler ve KGB üyelerine sağlanan olanakları sağladılar. Angleton'a göre bunlar ona U-2 ile ilgili yaptığı çalışmalar nedeniyle sağlanmıştı. Oswald'ın Sovyetlere giderken yanında U-2'nin ayrıntılı resimlerini, uçuş bilgilerini ve kapasitesini içeren tüm bilgileri de götürdüğüne inanıyordu Angleton, Sovyetler bu bilgiler ışığında füzelerini bu uçağa göre ayarlayacaklerdi.

BÖLÜM YİRMİ SEKİZ

SR-9

CIA'İN SOVYET RUSYA Bölümü 1960'ta karmaşa içindeydi. Sputnik uçuşundan sonra dünya Rusların uzayda ilerlediğini ve ABD'nin izlediğini düşünmeye başladı. Sovyetlerin nükleer savaş başlıkları ve kıtalararası balistik füzeler gibi diğer bazı teknolojileri de bu izlenimi güçlendiriyordu. 1960 başkanlık seçim kampanyasında Senatör Kennedy, Eisenhower yönetiminin füzeler konusunda büyük bir boşluk yarattığını söyleyerek Başkan Yardımcısı Nixon'a karşı avantaj sağlıyordu.

Başkan Eisenhower seçimlerden önce Ruslarla silahsızlanma anlaşması yaparak zararı azaltmak istiyordu. Mayıs ayında Paris'te Nikita Kruşçev'le bir zirve toplantısı planlanmıştı. Ama 1 Mayıs günü, CIA'in Başkan Eisenhower'a Sovyetler bunu asla yapamazlar dediği bir şey gerçekleşti: Bir Sovyet SAM füzesi bir U-2 uçağını düşürdü.

U-2'nin düşürülüşü ve kurtulan pilot Francis Gary Powers'ın tutuklanarak yargılanması ABD için bir Soğuk Savaş yenilgisi oldu.[1] Sovyetler Berlin tünelinde olduğu gibi bu ola-

yı da gizlemediler. Eisenhower ABD'nin Sovyet semalarında casusluk yaptığını açıkça reddederek her şeyi daha da zorlaştırdı. Kruşçev Paris zirve toplantısını son anda iptal etti. Richard Nixon'a seçim kazandıracağı söylenen zirve toplantısı geri tepmişti.

CIA'in en önemli teknik aracı olan casus uçak U-2 ve pilotu Sovyetlerin elindeydi. DCI Allen Dulles şimdi Sovyetlerden istihbarat alabilmek için başka yöntemler aramaya başladı. CIA operasyonlarına sızan Sovyet casuslarının sayısı öyle artmıştı ki, Allen Dulles ve yardımcıları teşkilat içinde çok gizli ve bağımsız çalışacak bir birim kurmayı düşündüler. Bu birime Sovyet Rusya 9 (SR-9) kod adı verildi.

SR-9 sayesinde bir güvenlik duvarı çekilecek ve gelecek operasyonlarda George Blake gibi biri içeri sızarak onları bozamayacaktı. Robert Crowley durumu şöyle açıkladı: "Eğer Başkent Çevre Yolunun iç tarafındaysan her şeye herkesten daha yakınsın demektir. Federal hükümet için çalışıyorsan biraz daha yaklaşırsın. CIA için çalışırsan güç merkezine biraz daha yakın olursun, ama CIA'in Sovyet Bölümünde isen tam merkezdesin demektir. Hele bir de SR-9'daki bir avuç insanın arasına girebiliyorsan bilinen istihbarat dünyasının tam ortasında olursun."[2]

SR-9 CIA'in en güvenilir istihbarat yetkililerinden oluşuyordu. Karargahta konuşlanmış seçkin bir birimdi ve her an için dünyanın herhangi bir yerine giderek bir Sovyet ajanını getirebilecek şekilde donatılmıştı. Yeni bir Popov ortaya çıkarsa, yerel CIA istasyonu ya da üssü olaydan mümkün olduğunca uzakta tutulacak, kontrol tamamen SR-9'da olacaktı.

SR-9 Sovyet Rusya Bölümüne bağlıydı, başındaJack Maury vardı ve onun yardımcısı da Quentin Johnson'du. Ama tepe yönetimi Maury ve Johnson'a, SR-9'un aslında onların yönetiminde olmayacağını, doğrudan Joseph Bulick'e bağlanacağını söylediler, Bulick de Bissell'in yardımcısı Richard

Helms kanalıyla Planlama Direktörlüğüne rapor verecekti. Bulick bu emir komuta zincirini çok ciddiye aldı. İstihbaratta Jack Maury'ye bile açıklanamayacak çok gizli olaylar vardı. Bulick bu şekilde çalışıyordu.[3]

Birim kendi teşkilatındaydı ama Maury'ye SR-9 hakkında soru sormaması gerektiği söylenmişti. Pipo içen ve sert bir eski Deniz Piyade subayı olan Maury, Helms ile yaptığı toplantılarda onun etkisinde kalır, çekinirdi ondan. James Angletkon'a göre, Helms de bu durumdan yararlanarak operasyonları Maury'ye bilgi vermeden yönetirdi.[4]

Kisevalter bir dış görevden döndüğünde yeni bir görevi ve patronu olduğunu öğrenince şaşırdı. Konuyla ilgili hiç deneyimi olmayan Bulick'in kendi üzerine getirilmesini anlayamamıştı. Aslında Sovyet tarımı konusunda uzman olan Bulick, CIA'daki en önemli görevlerden birini almıştı. CIA içinde, Stalincilerin kolektif çiftlikleri yönettikleri gibi çalışıyordu.

Kisevalter ve SR-9'un diğer eski ajanı Richard Kovic beraber çalışıyorlardı ve arkadaştılar.[5] Hatta Kisevalter ondan, Avusturyalı karısı ile Berlin'de evlatlık aldıkları çocuğa vaftiz babası olmasını istedi.

Kovich, Duluth, Minnesota yakınlarında, Iron Range'de doğdu, babası orada madenciydi. Kisalvalter'ın anlattığına göre Kovich'in anne babası Sırptı ve ateşli Komünist düşmanıydılar. Kovich 17 yaşında Donanmaya katıldı ve savaş sırasında telsizci olarak görev yaptı. Minnesota Üniversitesinden mezun olunca yabancı dil bilgisi ve askeri geçmişi nedeniyle CIA'ya alındı. Paul Garbler'a göre çok değerli bir elemandı Kovich . . . zekiydi ve yabancı dil bildiği için istediği insanlarla çok rahat konuşup anlaşabiliyordu... Kisevalter ve Kovich CIA'daki en gizli görevlerde çalıştılar, on yıldan fazla bir süre Sovyet mültecileriyle uğraştılar, konuştular ve işbirliği yaptılar.

Paul Garbler Berlin Üssündeki görevinden sonra kariyerinde ilerledi. Bill Harvey, James Angleton ve SR Bölüm şefi

Jack Maury tarafından çok sevilen Garbler, bir süre Stockholm CIA istasyon şefi olarak görev yaptıktan sonra CIA'in ilk Moskova istasyon şefi olarak Rusya'ya gitti. Daha önce Moskova'da Popov'la işbirliği yapan Russell Langelle gibi ajanlar olmuştu ama o zaman bir istasyon yoktu orada. Garbler Berlin ve Stockholm'de olduğu gibi, Moskova'da da deniz subayı kimliğiyle çalıştı, emrinde dört subay vardı.

Garbler'ın atanması konusunda Joe Bulick'e danışılmadı. Bulick daha önce görev yapmak üzere ajanları tek olarak gönderiyordu Moskova'ya ama güvenlik açısından CIA ajanının kim olduğunu büyükelçiye bile söylemiyordu. Fakat bu konuda deneyimsiz olduğu için yine deneyimsiz ajanlar seçiyordu ve bu da Moskova'da sorunlara yol açtı.

Bulick ilk Moskova CIA istasyon şefi olarak yine eski Berlin Üssü elemanlarından biri olan Hugh Montgomery'yi göndermek istiyordu oraya, ama Garbler ve Maury'nin haberleri yoktu bundan. Garbler bu yüzden Bulick'le biraz tartıştı ama ona hak verdiğini söyledi. "Böyle bir konuda beni atlasalardı ben de tepki gösterirdim aslında," dedi.[6] Bulick sonuçta Garbler'ın Moskova'ya gidişini kabul etti ama savaşmadan yapmadı bunu.

1961'de Garbler Rusya'ya gitmeden Güvenlik Direktörü Sheffield Edwards, Garbler, Maury ve Angleton'la bir toplantı yaptı ve Garbler'e Moskova'ya gidemeyeceğini söyledi, çünkü İngiliz casusu George Blake onun kimliğini KGB'ye açıklamıştı. Blake'in hasarını incelemek üzere Londra'ya giden Kisevalter, casusun Garbler da dahil olmak üzere birçok CIA ajanının kimliğini Ruslara verdiğini öğrendi ve bunu Edwards'a bildirdi. Anlaşıldığına göre bu ihbar olayı, Maury, Garbler ve Quentin Johnson'un, turistleri istihbarat işinde kullanma konusunda İngilizlerle görüşmek üzere oraya gittikleri zaman olmuştu.

Joe Bulick bu durumda Moskova istasyonunun başına yine Hugh Montgomery'yi göndermek istedi. Fakat Garbler bu

önemli görevden vazgeçmek istemiyordu. Ona göre Sovyetler, istihbarat teşkilatları olarak o kadar çok parçaya bölünmüşlerdi ki, Ruslar onun Blake'in ifşa ettiği kişi olduğunu anlayana kadar o Moskova görevinden geri dönmüş olurdu.

Ne gariptir ki Edwards Garbler'a, Blake ile başka temasları olup olmadığını hiç sormadı ve Garbler da bir şey söylemedi. Yıllar sonra bu suskunluğu büyük zarar verdi Garbler'a, ama 1961 sonbaharında Moskova'ya gitti, CIA içinde en önemli görevdi bu ve böyle bir fırsatı kaçırmak istemiyordu.

Aslında Garbler Blake'i 1948'de Güney Kore'de tanımıştı ama bunu açıklamadı. Garbler Seul'de deniz ataşesi yardımcısıydı ve karısı Florence ile birlikte, oradaki İngiliz Temsilciliğinde rahip olan eksantrik Sir Vivian Holt ile dostluk kurdular. Holt onları temsilcilikte çalışan Sindey Faithful ve George Blake ile tanıştırdı. Garbler bir gün takım arkadaşı olarak yanına bir ABD Ordusu binbaşısı alarak, Blake ve Faithful ile Güney Kore çiftler tenis şampiyonluğu için maç yaptılar ve onları yendiler. Kore Savaşı başladığında Holt temsilcilikten ayrılmadı ve Kuzey Koreliler Holt, Faithful ve Blake'i esir aldılar.

1954'te Kuzey Koreliler Holt ve diğerlerini baskılar karşısında serbest bıraktılar. Holt hastaydı, Faitful'un iyi olduğunu söyledi ama Blake'den söz etmedi. MI6 Blake'i 1955'te Berlin'e gönderdi ama Garbler Berlin Üssünde çalışırken Blake'e hiç rastlamadığını söyledi.

Blake Paul Garbler'ın kimliğini Ruslara hiç kuşkusuz açıklamış olacaktı. Blake'i Kore'de tanıdığı ve Berlin Üssünde de Igor Orlov'un Olay (kontrol) subayı olarak görev yaptığı için, Paul Garbler'in kimliği Ruslar tarafından büyük olasılıkla daha Moskova'ya gitmeden önce biliniyordu.

Aslında Moskova için Montgomery daha kötü bir adaydı. Garbler'a göre, kendi atanması konusunda Bulick'e danışmadıkları için, o da en azından kendi adayını onun yardımcısı olarak göndermek istiyordu Moskova'ya. Garbler'ın buna iti-

raz edecek hali yoktu.[7] Ama Berlin Üssünde Montgomery ile çalışmıştı ve ona güvenmiyordu.

Montgomery Berlin'deki diğer ajanlara benzemiyor, diğerlerin kadın peşinde koşmasından hoşlanmıyordu. Ama istihbaratçı olarak iyi sayılmazdı. Birçok Berlin ajanının, 1950'lerde kendisinin Batı Berlin polisindeki kaynağı yüzünden kaybolduğunu bilmiyordu, bunu Kisevalter sonradan öğrendi. Montgomery şimdi Moskova'ya gidiyordu ve gerçek görevi de CIA adına CIA'in yeni istasyon şefini gözetlemekti.

Garbler ve istenmeyen yardımcısı Moskova'ya giderken, Nikita Kruşçev'in ABD'yi sürekli olarak kışkırtan davranışları da endişeleri artırıyordu. SR-9'un başında çok fazla önemli mesele vardı.

BÖLÜM YİRMİ DOKUZ

KREMLİN KRUŞÇEV'E KARŞI

1950'LERİN SONU VE 1960'LARIN başlarında yeni sorunlar ortaya çıkmaya başladı.

James Angleton'un 1960'ta Kim Philby ile İtalya'da yaptığı bir konuşma bir türlü aklından çıkmıyordu karşıistihbarat şefinin. Philby'nin söylediğine göre, KGB teşkilatı en iyi ajanlarını kullanarak Batılı istihbarat teşkilatlarına sızacak şekilde yeniden organize oluyordu. Angleton Philby'ye sızma operasyonlarının ne şekilde olacağı konusunda soru sorma fırsatı bile bulamadı. Angleton o dönemde Moskova'da olanlar konusunda daha iyi istihbarat alabilseydi, Philby'nin anlattıklarını daha iyi değerlendirebilecekti.

Kruşçev 1955'te Sovyet Komünist Partisinin başkanı olmuş ve 1956'da Stalin'i suçlayarak gücünü artırmıştı. 1958'de Bakanlar Kurulunun başı ve başbakan oldu. Ama o sırada Sovyet İmparatorluğunun mali sıkıntı içinde olduğunu da anlamıştı. Varşova Paktını sürdürmek çok pahalı bir işti. Çin ile ideolojik fikir ayrılıkları ortaya çıkıyordu ki bu da para gerek-

tiriyordu. Kruşçev tarımsal üretimi artırmak için reformlar yapıyor ama olumlu sonuç alamıyordu. Yönetimdeki arkadaşları onun özellikle ABD'ye karşı olan düzensiz davranışlarını sorgulamaya başladılar. Sovyet güç yapısının her yanından sorulan yükseliyor, aleyhte çalışmalar görülüyordu.

1959'un açık bir Temmuz gecesinde Polonya'dan Baltık Denizine açılan küçük bir tekne İsveç kıyılarına yanaştı. Teknede Sovyet Donanmasından Yüzbaşı Nikolai F. Artamanov ile Polonyalı sevgilisi vardı. Yakışıklı deniz subayı İsveçli yetkililere iltica etmek istediğini söyledi. Endonezya donanması subaylarını eğitmek üzere Polonya'ya gönderilmiş ve sevgilisi Ewa Gora ile orada tanışmıştı. Ülkesine geri çağrılarak sevgilisinden ayrılmak istemiyor ve ayrıca Kruşçev yönetiminden de nefret ediyordu. Artamonov'un o zaman CIA'in Stockholm istasyon şefi olan Paul Garbler'a götürdüler ve Garbler onu Soğuk Savaş döneminin en önemli mültecisi olarak kabul etti.[1]

Washington'da Angleton Artamonov'un ilticasını onayladı ama Sovyet Masası yetkilisi Leonard McCoy Artamonov'un Deniz Kuvvetlerine değil de CIA'ya verilmesini istedi.

Rusya'da Artamanov gibi Kruşçev'in yönetim tarzını beğenmeyen, ondan nefret eden yöneticilerin sayısı gittikçe artıyordu.

Kruşçev'in durdurulmasını isteyenlerden biri de Sovyetler Birliğinin en güçlü kadını, Kruşçev'in metresi olan Yekaterina Furtseva idi. Kadın ve kocası Nikolai Firyubin dahil olmak üzere tüm aile, durumlarını Kruşçev'e borçluydu ve onun için pek çok operasyon yapmışlardı. 1956'da Kruşçev için Macaristan ayaklanmasını bastıran kişiler KGB'den Yuri Andropov ile kadının kocası Nikolai idi. Kruşçev'in Kültür Bakanı ve Presidyum üyesi olan Yekaterina son yıllarda KGB karşısında çok güçlenmişti. KGB Başkan Yardımcısı Vladimir Semichastny yerini güçlendirmek için Yekaterina Furtseva'ya istediği her şeyi veriyordu. William Corson, "Kadın damadını KGB subayı yaptı, önemli dosyaları alıp bakabiliyor ve Amerikan

eşyalarından hoşlanıyordu," dedi.[2]

Garbler Moskova'da yeni işine başlarken Furtseva hâlâ Kruşçev politikasını destekliyordu ama onun güç yitirdiğini de görüyordu. Kruşçev'in, Leonid Brejnev ve Yuri Andropov dahil diğer liderlerle ilgili endişelerini paylaşıyordu, ama Semichasty ve generallerle bir araya gelip başbakanın gittikçe artan garip tutumlarını tartışmaktan da geri kalmıyordu. Onun Birleşmiş Milletlerde (BM) ayağını yere vuruşu ve ABD'yi, "Sizi gömeceğiz," diyerek tehdit etmesi tartışılıyordu.

Furseva ve çevresi gizlice toplanıyor ve Kruşçev'in yanlış politikalarını nasıl düzelteceklerini konuşuyorlar, bir yandan da Batıya mesajlar gönderiyorlardı.

Vladimir Semichastny 1961'de KGB başkanı oldu. O sırada onu en çok düşündüren konu Artamonov'un karşı tarafa iltica etmesiydi. Artamanov'un bir vatan haini olduğunu düşünüyordu ama patronu Madam Furtseva onunla aynı fikirde değildi. Sovyet Donanma komutanı Amiral Gorshkov'un damadı olan Artamonov'un, karısını Leningrad'da bıraktığını öğrenmişti Furtseva. Bu bilginin kendisini güçlendireceğini düşündü.

Furtseva'nın tahminini CIA yıllar sonra öğrendi. Kruşçev'in yanlış politikalarının bir nükleer savaş başlatmasından korkan Amiral Gorshkov, ABD'ye kendi mesajını özel bir kurye ile göndermeyi düşünmüştü. Damadının, metresi yüzünden Batıya iltica fikrinin gerçek görünmesi için onu önce Polonya'ya gönderdi ve Artamonov oradan da bilindiği gibi Batıya iltica ederek ABD'ye gitti.

Amiral Gorshkov ABD Deniz Kuvvetlerine Sovyetlerin nükleer savaş istemediğini belirtmek istiyordu.

Philby'nin Angleton'a Sovyet ajanlarının ABD'ye sızmaları konusunda söyledikleri Artamonov'un gelişi sırasında henüz CIA'in dikkatini çekmemişti. Mesaj ancak ikinci önemli iltica olayından sonra anlaşıldı.

1950'lerin sonlarında, George Kisevalter ve Paul Garb-

ler[3] gibi pozitif istihbarat toplayanlarla, James Angleton gibi karşıistihbarat çalışanları arasındaki çatlak gittikçe büyümeye başladı. Karşıistihbarat şefi olarak Angleton'un görevi, Sovyet ajanlarının CIA'ya sızmasını önlemekti. Allen Dulles ve Richard Helms ona çok güveniyorlardı ama CIA'da onun cadı avına çıktığına inananlar da vardı.

Edward Snow'la ilgili güvenlik soruşturması, Angleton'u, düşman ajanlarının CIA'ya ne kadar kolayca sızabildiği konusunda uyarmıştı. Ama Angleton'un bilmediği bir şey vardı; Sovyetler onun Guy Burgess ve Kim Philby ile olan eski ilişkilerinden yararlanarak hakkında pek çok bilgi edinmişlerdi. Onun hemen tüm gizli haberleşmeye, operasyona ve CIA belgesine kolayca ulaşabildiğini biliyorlardı. Sovyetler General Gehlen operasyonuna sızarak, önemli sırların sağlanması için en kısa yolun CIA karşıistihbaratından geçtiğini öğrenmişlerdi.

Yeni adı Nick Shadrin olan Yüzbaşı Artamonov, Sovyet donanmasıyla ilgili verdiği bilgilerle istihbaratçıları şaşırttı. Ama sahneye çıkan bir diğer Sovyet mültecisinin hedefi James Jesus Angleton'du.

Kod adı AE LADLE olan Golitsyn Aralık 1961'de Helsinki'de Batıya iltica etti. Sovyet Rusya Bölümü ajanlarına, ayak işleri yapan çocuklar ve aptal masa adamları olarak tepeden bakıyordu. Onlardan oldukça büyük paralar, ayrıcalıklar ve avantajlar istedi. Saçma bir talebi daha vardı; Sovyet Rusya Bölümündeki ajanları atlamak ve doğrudan Angleton ile işbirliği yapmak istiyordu. Söylediğine göre CIA'da sadece Angleton onu sorgulayabilecek kadar zeki ve bilgiliydi.

Golitsyn Batıya iltica eden çok önemli bir insandı. Fakat adam KGB'nin dünyanın her yanındaki operasyonları konusunda o kadar bilgiliydi ki CIA ona önem vermek zorunda kaldı ve o da bundan yararlanarak önündeki engelleri devirmeye başladı. Çok geçmeden Başsavcı Robert Kennedy ile görüşmeyi başardı Golitsyn ve Kisevalter'ın söylediğine göre, can

sıkana kadar konuştu.

Golitsyn başkanın kardeşini adeta büyüledi ve kimse kendi kariyerini riske atmamak için adam aleyhine konuşamaz oldu. Golitsyn sonuçta iyice şımardı ve kendisiyle konuşan ajanların Angleton'la temasını engellediğini belirten bir mektup yazarak, bunu başkana ulaştırması için Robert Kennedy'ye verdi. O da bunu ağabeyine vereceğini söyleyerek Joe Bulick ve SR-9 ajanlarını şoke etti.

CIA içinde teşkilatı adeta yönetecek kadar güvenilen Kisevalter'dan Golitsyn mektubunun başkana ulaşmasını engellemesini istediler. Kisevalter olayı anlatırken, "Golitsyn'i, getirdikleri Deniz Piyade barakalarında özel bir yerde gördüm," diye konuştu. "Ona İngilizce değil, Rusça yazacağımızı ve mektubu başkana götürmek üzere görevlendirildiğimi söyledim, 'Belki daha önce yazdığında düzeltmek istediğin bir şey vardır,' dedim. Mektubu yazarak bana verdi, Rusça mektubu okudum ve 'Çok iyi oldu. Harika bir şantaj olayı,' dedim. O zaman bana, 'Bu yüz bin doları istiyorum, çünkü bu başkanın ve kardeşinin bana verdiği sözü daha sonra gelecek başka bir başkan tutmayabilir,' dedi. Ben de ona, 'Pekala, bu mektubu ona vereceğim ve o da senin nasıl bir orospu çocuğu olduğunu anlayacak,' deyince mektubu götürmeyeceğimi anladı ve onu geri istedi. Bir süre boğuştuk ama sonuçta aldı mektubu benden."[4]

Fakat sonunda SR-9 çaresiz kaldı ve Golitsyn'i Angleton'a teslim etti. Ama CIA'yı Beyaz Saray Özel Grubu kanalıyla yöneten Robert Kennedy'nin baskısı sürüyordu. Golitsyn CIA'in içine sızıldığı konusunda ısrarlı olunca, Bulick ve Angleton'un arkadaşı olan Howard Osborne –Sovyet Rusya Bölümü başkanı olmuştu– onu CI'ya bırakmak zorunda kaldı.

Crowley bir gün Angleton'a, Moskova Merkezinin Golitsyn'i kullanarak CIA'ya sızma girişiminde bulunabileceğini söyledi. CIA'da başka hiç kimse Angleton ya da Planlama için

Başkan Yardımcısı Richard Helms'e bundan daha kesin bir şey söyleyemiyordu. Angleton LADLE'nin çok önemli istihbarat verdiğini söyledi.

Golitsyn'den önce Angleton hiçbir mülteci ile işbirliği yapmamıştı. Yeni adı John Stone olan Golitsyn, Angleton'un güvendiği tek mülteciydi. Daha sonra Angleton için çalışan eski bir Münih Üssü ajanı Ed Petty, "Angleton, Golitsyn dışındaki tüm mülteci ya da göçmenlerin KGB kontrolünde olmasından kuşkulanırdı," diye konuştu. "Bunun için Artamonov'la karşılaşmak istemedim. Onun girişini kolaylaştırdığım için üzülüyordum."[5]

Angleton ve adamları Golitsyn'i sorgulamaya başladılar. Bir mülteciye sorulacak ilk sorulardan biri de CIA'ye sızma olup olmadığıydı. Golitsyn çok ciddi, hiç gülmeyen bir adamdı ama bu soruyu duyunca hafifçe gülümsedi ve, "CIA'ya her zaman sızıldı ve sızılıyor," dedi. "Almanya'da kod adı SASHA olan çok önemli bir ajan vardı. Berlin'de çalıştı ve KGB'ye çok ajan kazandırdı."

Golitsyn'in söyledikleri üzerine James Angleton SASHA için bir araştırma başlattı, onun CIA'dan ajan çalarak KGB için çalıştırıp çalıştırmadığını öğrenmek istiyordu. CIA içinde SASHA'ya görev veren kişi ya da kişilerin de KGB ajanı olmaları ihtimali büyüktü. SASHA'nın bulunması gerekiyordu.

SASHA ile ilgili araştırma çok gizliydi, kimsenin haberi yoktu, Angleton ve bölüm şefinin hafif baş sallamasının bile anlamı büyüktü. Bu soruşturma ve araştırma sonucunda bölüm şeflerine, eleman alacakları zaman hakkındaki tüm bilgileri okumaları gerektiği belirtildi. Angleton'un köstebek avı yavaş yavaş teşkilatın operasyonlarını da olumsuz yönde etkilemeye başladı. Fakat o dönemde kafası Vietnam'daki taleplerle dolu olan Richard Helms onun soruşturmayı sürdürmesine izin verdi.

Moskova'da Furtseva her şeyi yandaşları için yaptığını göstermek istiyor ve bunu da başarıyordu. "Kadın bir yandan da Kruşçev'le görüşüyor, onun sert tutumunu destekliyor, herkesi birbirine karşı kullanıyordu."

BÖLÜM OTUZ

PENKOVSKY RAPORU

1960 YILI AĞUSTOS ayının bir akşam üzeri[1] Kızıl Meydan yakınlarında, iki Amerikalı Prospekt Marksa'daki Lenin Kütüphanesinden çıktıklarında güneş batmak üzereydi. Amerikalılar kaldırımda Manezhnaya'ya doğru yürürlerken, Avrupalı bir işadamı gibi giyinmiş zayıf, orta yaşlı bir adam onlara yaklaştı ve Rusça olarak, "Lütfen yürümeye devam edin," dedi. Sonra bozuk bir İngilizce ile "Rusça konuşuyor musunuz?" diye sordu. Sovyet kışkırtmasından çekinen Amerikalılar başlarını salladılar ve adamın elindeki dosyaya ve içindeki köşeleri kıvrık kağıtlara baktılar.

Adam Rusça, "Dostmuşuz gibi yürüyün, durmayın," dedi. "Ben Kızıl Ordu subayıyım. ABD Büyükelçiliğinden bir ilgiliyle görüşmek isterim. ABD istihbaratı için önemli bilgilerim var."

Dosyayı onlara vermek istedi ama Amerikalılar endişeliydi.

Rus onların KGB'den çekindiklerini anladı. Bu bir tuzak olabilir, belgeleri alırlarsa KGB onları tutuklayarak Batının elindeki bazı ajanlarla değiştirmek isteyebilirdi. Adam biraz

sinirlendi ve Rusça olarak, "Dosyayı almaya korkuyorsanız o zaman lütfen şu mektubu götürün büyükelçiliğe," dedi. "Çok önemli bu."

O sırada Alexander Bahçelerinin sokak lambaları altına gelmişlerdi, etraf polis kaynıyordu. Amerikalılardan biri mektubu hemen aldı. İki Amerikalı ayrılırken, adı Albay Oleg Vladimirovich Penkovsky olan Rus, "Büyükelçiliğe söyleyin, birinin gelip benimle temas etmesi için yedi gün akşam üzeri burada bekleyeceğim," dedi ve yürüdü.

Penkovsky'nin Batıya ilk yaklaşması değildi bu. Daha önce de başka Amerikalılara, İngilizlere ve Kanadalılara böyle yaklaşmış ama bir türlü sonuç alamamıştı.

Mektubu alan ajan üst kata çıktı ve büyük toplantı odasına girdi. Odanın ortasında garip görünüşlü, koca bir plastik kubbe, bunun içinde de küçük bir masa ve birkaç sandalye vardı. Kubbede klima sistemi vardı ama özellikle yaz günlerinde yine de sıcak oluyordu. CIA yetkilisi kubbenin içine girip kapıyı kapadı ve Penkovsky'nin mektubunun daha öncekiler gibi dikkate alınmamasını belirten bir mesaj yazdı, Albay Penkovsky onları yanıltmak isteyen bir ajan olabilirdi.

Penkovsky mektubunun kopyası Washington'a gidince, SR-9'da Richard Helms ve Joseph Bulick Moskova ajanının teklifini dikkate almadılar ve Penkovsky'nin araştırılmasına karar verdiler. Önce FBI ve MI6'ya, adamın daha önce kimlerle temasa geçtiğini sordular. MI6 adamın daha önce iki İngiliz işadamına yaklaştığını ve 1950'lerde Türkiye'de askeri ataşe olarak çalıştığını bildirdi. CIA bunun üzerine İngilizlerin bu konuyu araştırmasını istedi.

Penkovsky olayı başlamıştı. CIA KGB ajanlarının listesini elinde tutarak İngiliz kuzenlerini utandırmaya çalışıyor ama kendi içine sızan casuslardan hiç söz etmiyordu. 1960 yılına kadar Sovyetler Birliğine kaçan İngiliz ajanları yüzünden MI6 şimdi Batı istihbarat teşkilatlarında küçük ortak durumuna

düşmüştü. CIA'in Sovyet güçleriyle ilgili sorularına cevap vermek zorundaydılar.

CIA Penkvsky'nin kışkırtıcı bir GRU ajanı olabileceğini düşünüyordu. Ama Penkovsky sonuçta önemli ajan olarak kullanılamazsa bunun ayıbı da yine İngilizlerin üstüne kalacaktı.

İngilizler Penkovsky ile ilgili araştırmalarına devam ettiler. Adamın paravan görevi Devlet Bilim ve Teknoloji Komitesi Dışişleri Başkan Yardımcısıydı. Komite Sovyetler Birliğinin dış ülkelerle olan bilimsel işbirliğinden sorumluydu. Penkovsky'nin gerçek GRU görevi ise, ülkede ya da dış ülkelerde yabancı bilim adamları ve işadamlarıyla temas kurmak ve onları KGB ya da GRU'ya çekmeye çalışmaktı.

Penkovsky bir yetenek kaşifiydi. Umut veren bir aday bulduğunda onu hemen gerçekte bir KGB ya da GRU ajanı olan bir arkadaşıyla tanıştırıyordu. Penkovsky hiç kimseyi kendisi ikna etmeye çalışmıyor, böylece paravan işini devam ettiriyordu. Penkovsky'nin İngiliz işadamı Greville Wynne ile tanışması da böyle oldu.

Wynne Rusya, Polonya ve Doğu Almanya'ya sanayi ekipmanları satan İngiliz firmalarının temsilcisiydi. Penkovsky Aralık 1960'ta[2] Moskova'daki bir ticaret fuarında Wynne ile tanıştı ve şaşkın görünen işadamına Kruşçev'den bıktığını, CIA ya da MI6 ile temas kurmak istediğini söyledi. Wynn'in İngiliz istihbaratıyla temasta olduğunu düşünüyor ve yanılmıyordu.

Aslında Wynne MI6 ajanıydı ve aldığı talimata göre penkovsky'yi sorguladı. Penkovsky'nin bir sonraki seyahatinde Londra'da buluşacaklardı. MI6 Mart 1961'de bu gelişmeleri Helms'e bildirdi. Helms de Penkovsky'nin bir Rus ticaret heyetiyle birlikte Mount Royal Otelinde kalacağını Bulick'e söyledi. MI6 Rusların kalacağı odaların üstündeki odalara böcekler (dinleme cihazları) yerleştirdi.

CIA'in SR-9'yi gizli çalıştırmama planı boşa çıkmıştı. "Yeni Popov"la buluşma planı çok geçmeden bir sirke dönüştü.

20 Nisan akşamı MI5 (FBI İngiliz karşıtı), MI6 ve CIA temsilcileri Mount Royal Otelde, dört kişilik sorgulama timinin başındaki George Kisevalter'ı beklediler. Kisevalter daha önce George Blake soruşturmasında İngilizlerle çalıştığı için onları iyi tanıyordu.

Toplantıda sadece Kisevalter ve Penkovsky Rusça konuşuyordu. "Diğerleri Rusça bilmediği için her şeyi ben konuşuyor, sonra arkadaşlarıma tercüme ediyordum," diye anlattı.[3]

Kisevalter sorgulamaya Penkovsky'nin yaşını sormakla başladı, onun kırklı yaşların başında olduğunu ve Sovyetler Birliğinin ünlü ailelerinden birinden geldiğini öğrendi. Adamın dedesi 1917 Devriminden önce ünlü bir yargıçtı. Popov gibi bir köylü değildi bu adam, kültürlü bir ailenin çocuğuydu. Bazı ayrıcalıkları, arabası, yazlık evi vardı ve orta halli Rusların sahip olmadığı şeylere sahipti.

Banda alınan ilk sorgulama beş saat sürdü. Penkovsky Kruşçev'in gerçekten berbat, kötülük düşünen bir adam olduğunu söyledi. Onu iktidardan düşürmek için ülkesine ihanet bile edebilirdi. Sorgulama sırasında Penkovsky'nin 2. Dünya Savaşı sırasında, daha sonra topçu mareşali olan Serge S. Varentov'un yardımcılarından biri olduğu anlaşıldı. Şimdi Sovyetlerin ICBM (kıtalararası balistik füze) programının başında olan bu adam Penkovsky'nin hocasıydı ve hâlâ görüşüyorlardı.

CIA Senatör Kennedy'nin seçim kampanyasında sözünü ettiği füze çalışmaları konusunda hâlâ yeterli bilgiye sahip değildi. CIA ve MI6 Rus roket çalışmalarıyla ilgili istihbarat almak için her şeyi yapmaya hazırdılar. Sovyetlerin başarılı uzay uçuşlarında çok ağır başlıkları uzaya gönderdiklerini biliyorlardı ve Ruslar bu konuda ABD'nin önünde gidiyordu.[4] Penkovsky, Varentov ve yardımcılarının gizli dosyalarına ulaşabiliyordu ki hayal bile edilemeyecek bir başarıydı onun gelmesi.

Sadık bir Marksistin bu kadar önemli bilgilerle Batıya gelmesi aslında insanı düşündürecek bir davranıştı. Ama hiç

kimsenin aklına gelmedi bu. MI5 karşıistihbarat (casuslukla savaş) ajanları bir albayın bu kadar gizli bilgilere nasıl ulaşabildiğini sordular ama Penkovsky bunun yanıtını hazırlamıştı bile. Bu soruyu soran Kisevalter'a, amcasının bir korgeneral olduğunu ve akraba kayırmanın Rusya'da da olduğunu söyledi.[5] Karşıistihbaratçıların kuşkuları devam edince, Penkovsky kayınpederi Vasal Gaponovich'in de general olduğunu bildirdi.[6]

Aslında Kisevalter ve adamları, Moskova'nın seçkin bir ailesinden gelen böyle bir subayın, sadece Kruşçev'e kızdığı için bu kadar önemli bilgilerle neden hayatını riske atarak Batıya yaklaştığını düşünmeliydiler. Penkovsky'nin bir gönüllü ya da ideolog olmadığına dikkat etmeliydiler. Şimdi ellerinde, liberal reformcu Kruşçev'in iktidardan düşürülmesini isteyen ve Sovyet güç yapısının tutucu elemanlarından biri olan bir asker vardı. Ama deneyimli George Kisevalter bile düşünmedi bunları.

Bu ilk sorgulamadan başka sorun belirtileri de vardı. Kod adı AE HERO olan Penkovsky, Kisevalter'a babasıyla bir amcasının Devrimde Beyaz Ruslarla birlikte Komünistlere karşı savaştıklarını, sağ kaldıklarını ve zengin olduklarını anlattı. Bu hikaye de kırmızı kart görmeliydi. Sovyetlerin karşıdevrimci Beyaz Ruslara olan nefretleri hiç tükenmezdi ve eski Beyaz Rusların bir GRU albayı olmasına asla izin vermezlerdi. Ama Kremlin'deki tutucular CIA'in Beyaz Ruslara çok güvendiğini biliyorlardı, eğer Penkovsky ailesinde eskiden anti-Sovyet kişiler olduğunu söylerse CIA ajanları ona daha kolayca inanabilirlerdi.

Saha ajanları Penkovsky'ye daha kolayca kanmış olabilirlerdi belki ama merkezdeki yetkililer onun anlattıkları karşısında daha objektif olmalı ve bazı sorular sormalıydılar. Ne yazık bir gelişmeler sırasında Angleton Arizona'da tüberküloz belirtisinden kurtulmaya çalışıyordu ve adamları da onsuz bir

şey yapamıyorlardı.[7]

Amerikan/İngiliz sorgulama timinin Penkovsky'den aldığı istihbarat Batının şimdiye kadar Sovyetlerden aldığı en değerli bilgilerdi. Penkovsky onlara Sovyet güç yapısıyla ilgili unutulmayacak bir istihbarat sundu. Kisevalter daha sonra, alınan bilgiler karşısında herkesin şaşkına döndüğünü söyledi. Adam Rusya'ya dolu bavullarla döndü. MI6 ajanı Wynne ise Penkovsky'nin seçilmiş bilgilerini bir sonraki iş seyahatinde Londra'dan Sovyetler Birliğine geri götürdü.

İlk sorgulama sonunda CIA, MI6 ve MI5 Penkovsky'nin doğruyu anlattığına inandılar ve ona ALEX kod adını vererek ortak kullanma kararı aldılar. Onu kendi yerlerine götürdüler ve CIA teknisyenleri ona Minox ve diğer iki fotoğraf makinesini kullanmayı öğrettiler.

CIA'in Penkovsky için hazırladığı bu iki fotoğraf makinesi Minox'tan bir daha büyüktü. Odaklanma 8'de sabitleştirilmişti, odak ayarlaması gerektirmiyorlardı. Bir belgenin net resmini on yedi buçuk santimden çekebiliyordu. Penkovsky bu makineleri ustalıkla kullandı, iki yıl boyunca beş bin sayfalık çok gizli belgenin fotoğrafını çekti ve bunlardan sadece biri bozuk çıktı.

CIA Penkovsky'ye alıcı telsizlerle sözlü talimat alma eğitimi verdi. Özgür Avrupa Radyosundan yayınlanan rakamların casuslara mesaj olduğunu KGB biliyor ve CIA da onların bunu bildiğini biliyordu. Ama Ruslar bireysel casusları bulamaz ya da şifreleri kıramazlardı. Münih'den yayınlanacak mesajlar Penkovsky'nin Rus yapımı kısa dalga alıcısıyla dinlenecekti. Ajanlar ona bir kez kullanılıp ortadan kaldırılan not defteri verdiler, Penkovsky aldığı rakamları bu defterde mesaja çevirebilecekti. Bu not defterlerinde sadece iki çok ince ve yenebilen sayfa vardı; biri Penkovsky diğeri de Olay subayı içindi.

CIA Penkovsky'nin bir mesajını iyi inceleseydi, Kennedy Kruşçev'in akıl sağlığının yerinde olmadığına inanırdı. 15

Temmuz 1961 tarihli buluşmada Penkovsky Batıyı uyardı, Kruşçev Batıyla savaşında nükleer silahlara başvurmayı düşünüyordu. Berlin Duvarı inşa edilmeden iki ay önce, Haziran 1961 Viyana zirvesinde Kruşçev Kennedy'yi zayıf bir adam olarak görmüştü, tehditler karşısında hemen gerileyecek bir adamdı Kennedy. SR-9, "Penkovsky acaba neden Kruşçev'in tehlikeli olduğunu söylüyor?" diye düşünmeden bunu bir istihbarat olarak kabul etti.

Angleton ve adamları ALEX'ten hiç kuşkulanmadılar. Angleton yıllar sonra, "Bazı bilgiler bizi uyarmalıydı," dedi. Aslında CIA hiçbir köstebek hakkında çok önemli olan neden? sorusunu sormamıştı. Adamın motivasyonu neydi? "Onun söylediğini kabul edersen motivasyonu düşünmezsin."

BÖLÜM OTUZ BİR

SORU YOK

LEE HARVEY OSWALD, pasaportunu teslim etmek için Moskova'daki ABD büyükelçiliğine gidişinin üzerinden bir yıldan fazla zaman geçtikten sonra, o zaman kendisiyle görüşen CIA ajanı Richard Snyder'a bir mektup yazdı. 5 Şubat 1961 tarihli[1] mektupta tekrar ABD vatandaşı olmak istediğini söylüyor, pasaportunu geri istiyordu. Snyder'ın 1959 sonbaharında görüştüğü öfkeli genç adam hâlâ Marksist olduğunu ama Sovyetler Birliği'nin birkaç liderin çıkarı için Marksizme kötülük ettiğini belirtiyordu.

Oswald ve ABD büyükelçiliği birkaç ay yazıştılar ve KGB bunları izledi. Oswald Mayıs ayında karısı Marina'yı da ülkesine götürmek istediğini belirtti. Marina ile bir aylık bir flört döneminden sonra evlenmişti. Marina'nın kimliğiyle ilgili bir yıl süren ve olumsuz sonuçlanan çalışmalara rağmen ABD Dışişleri Bakanlığı Oswald ve karısına gemi biletleri verdi.[2] Evli çift ve bebekleri June 13 Haziran 1962 günü SS *Maasdam* gemisiyle New York'a geldiler. Lee Harvey Oswald'ın Yekaterina Furtseva için çalışması başlamıştı.

Aynı ay içinde, Cenevre Nükleer silahlar toplantısında Sovyet delegasyonunu gözetlemekle görevli olan KGB ajanı Yuri I. Nosenko ayrı ama diğeriyle ilişkili bir göreve başladı.

Penkovsky gibi Nosenko da politikacı bir Sovyet ailesinden geliyordu ama yaşamı oldukça olaylı geçmişti. Frunze Deniz Harp Okulunda okurken asker olmamak için kendini ayağından vurmuştu. Ama 1956'da ölen babası Ivan Nosenko tersaneler bakanı olduğu için daha sonra istenmese de KGB'ye kabul edildi. Orada çok içen ve kadın peşinde koşan bir adam olarak tanındı ve babasının eski dostlarının nefretini kazandı. Annesi onun kariyerini kurtarmak için Kremlin liderlerinin ve özellikle de Kosygin'in karısının desteğini istemek zorunda kaldı.

Yine de iyi bir aileden gelen yüksek rütbeli bir KGB subayının durup dururken CIA'ya yardım etmek istemesi olağandışıydı. Ama Yuri Nosenko tam olarak bunu yaptı ve Haziran 1962'de Cenevre'de CIA'dan Tennant Peter Bagley'ye yanaştı. KGB Nosenko'nun hedefi olarak doğru CIA yetkilisini seçmişti. Paul Garbler'a göre, CIA içinde Pete Bagley kadar hırslı adam sayısı pek azdı. Bagley ABD'nin ünlü bir Deniz Kuvvetleri ailesinden geliyordu. Başarılı CIA kariyeri, ailesindeki diğer erkeklerin başarılarıyla kıyaslandığında zayıf kalıyordu.

Nosenko Bagley'e, ailesi Moskova'da olduğu için Batıya iltica edemeyeceğini söyledi ve az bir para karşılığında bilgi verdi ona. Bagley müthiş bir kaynak bulduğu için heyecanlıydı, ama çok az Rusça bildiği için SR-9 görüşmeleri yürütmesi için hemen George Kisevalter'ı gönderdi oraya.

Kisevalter'a göre, Nosenko Uzakdoğu'da çalışmış ve Haziran 1958'de KGB'nin Tokyo ve diğer şehirlerde ajan bulmakla görevli bir bölümüne şef yardımcısı olmuştu. Lee Harvey Oswald Başkan Kennedy'yi öldürdüğü için tutuklanmadan bir buçuk yıl önce, Nosenko CIA'ya, Oswald gibi adamları ajan olarak tutmakla görevli KGB ajanı olduğunu anlatıyordu.

Nosenko CIA'ya birkaç önemsiz bilgi verdikten sonra İs-

viçre, Bern'deki ABD Büyükelçiliği şifre odasına KGB tarafından dinleme cihazı konduğunu söyledi. Bu haber daha önce Bern CIA istasyonunda çalışmış olan Bagley'yi çok heyecanlandırdı. Önemsiz bilgiler arasında önemli bir istihbarat vardı; bu bilgiye göre, Nosenko KGB tarafından değil, Penkovsky operasyonunun başarılı bir şekilde yürütülmesini isteyen başka bir bölüm tarafından kontrol ediliyordu. Nosenko CIA'yı bu konuda uyardı, bu operasyonda kullanılan mesaj bırakma yeri değişmeliydi.

Nosenko gitmeden önce ona tek kullanışlı not defterleri ve her zamanki temas bilgileri verildi. Ona ayrıca bir de özel telgraf kodu verdiler, gerekli durumlarda Cenevre'deki güvenli evlerden birinde acil toplantı isteyebilecekti. Kisevalter Rus'un dört saat süren konuşmalarını banda aldı ve Langley'deki SR-9 ofisine gönderdi. Bu bandı ilk olarak Kisevalter'ın patronu Joe Bulick dinleyecekti.

SR Bölümü Penkovsky olayıyla o kadar meşgul olmasaydı ve Angleton da SASHA'yı bulma konusunda çalışırken her şeyi unutmasaydı, sorumlu birisi çıkıp Nosenko'nun bu mesajı neden gönderdiğini sorgulayabilirdi. Ama hiç kimse yapmadı bunu. Aslında Angleton biraz kuşkulanmıştı. Ama KGB'nin, onun itibarını düşürmek için birkaç sahte mülteci göndereceğini söyleyerek onu uyaran Golitsyn'e güveniyordu.[3]

Angleton'un eski yardımcısı Ed Petty Nosenko ve Golitsyn'in KGB tarafından gönderildiğine inanıyordu. Petty şöyle dedi: "Golitsyn, KGB'nin Golitsyn itibarını yok etmek için Nosenko gibi birini göndereceğini tahmin ediyordu. Fakat bu adamın gerçek görevi Golitsyn'in pozisyonunu güçlendirmek olacaktı. Ama bu operasyon başarılı olmadığı takdirde 1962'de Moskova'ya geri gönderilen bir Nosenko bir daha yurt dışına çıkamayacaktı ki bu nokta herkesin gözünden kaçmıştı."

Penkovsky 15 Temmuz 1961'de Londra'da Wynne ve Kisevalter'a birkaç düzine film kaseti verdi, bunlarda Moskova

Sovyet Genelkurmay karargahında çekilmiş fotoğraflar vardı. Olayı bilen istihbaratçı Victor Marchetti, "CIA altın madeni bulduğunu düşünüyordu," dedi. Penkovsky ile yapılan ilk söyleşiden sonra CIA ABD silahlı kuvvetlerine, Sovyet roket programıyla ilgili sorularını kendilerine iletmesini bildirdi. Kisevalter Penkovsky'ye bir sürü soru listesi vardı ki bu sorularda adı geçen silahlar Amerikan savunma hatlarına büyük zarar verebilecek konumdaydı. Bu soruları gören Ruslar, ABD'nin Sovyet programları konusunda neleri bilmediğini öğrendiler.

Bu ikinci görüşmede Kisevalter Penkovsky'ye, acil durumda Moskova'da kendisiyle nasıl temas kurabileceğini sordu. İngiliz istihbaratı da Penkovsky ile temas kurması için Moskova'da görevli MI6 Olay subayı Roderick Chisholm'u görevlendirdi. Daha sonra Moskova'da olayın içine giren Paul Garbler, "Penkovsky Moskova'ya döndüğünde doğru iş yaptığına inanıyordu," diye anlattı. "Seçtiği yol uzun, virajlı ve tehlikeliydi, o yolda yalnız olacaktı."[4]

CIA Penkovsky'nin sağladığı fotoğrafları beğendi. Resimler onun her türlü Sovyet askeri sırlarına ulaşabildiğini gösteriyordu. CIA daha önce Moskova'da KGB'nin telefon numarasını bulmakta bile zorluk çekerken, birkaç gün içinde Sovyetler Birliğinin en gizli sırlarına ulaşabilen bir teşkilat olmuştu. En azından CIA böyle sanıyordu.

Penkovsky Eylül 1961'de bir Rus fuarı için Paris'e geldi, heyette KGB başkanının karısı da vardı. Penkovsky Paris'te kaldığı yaklaşık bir ay içinde MI6 ve CIA ajanlarıyla birkaç kez buluştu. Ajanlar, komutanları ve eşleri için bir süre lüks hediye almasında yardımcı oldular ona. Penkovsky'nin komutanları özellikle parfüm, mücevherat ve ipek gömlek gibi şeylerden hoşlanıyorlardı. Garsbler, "Kremlin hiyerarşisinde adamlar, dış ülkelerden gelenlerin getirdiği hediyelere göre değerlendiriliyordu," dedi.

Penkovsky'nin resmi görevi ticaret fuarını ayarlamaktı elbette... Normal bir insan için bütün gününü vermesi gereken bir işti bu. Adam ayrıca oradaki GRU yetkilisine karşı da sorumluydu. Penkovsky Paris'te GRU için de çalışabiliyordu, çünkü diğer Ruslardan daha fazla hareket serbestisi vardı onun. Ayrıca ticaret fuarında yakınlık kurduğu Fransızlardan birini de KGB ya da GRU için çalışması konusunda ikna edebilirdi. Kisevalter'a göre, Penkovsky iyi yaşamayı seviyordu ve karmaşık görevini yapabilecek enerjiye de sahipti.

Penkovsky Paris'te CIA'ya 2. Dünya Savaşından beri ilk kez olarak Sovyet liderleri konusunda ayrıntılı bilgiler sağladı. Sovyetler Birliğinin roket ve füze programlarıyla ilgili tüm CIA sorularına cevapları buldu ve Kisevalter'a, GRU'nun saha ajanlarıyla haberleşmesinde kullandığı şifreleri kırması için gerekli bilgiyi verdi.

MI6 Penkvsky'ye bir pasaport verdi, tehlikede olduğunu hissettiği zaman gizlice önce Macaristan'a, oradan da İngiltere'ye kaçabilirdi. Aslında Paris seyahati Penkovsky'nin Batıya yaptığı son geziydi.

Paris'ten sonra Penkovsky ve Batı arasındaki haberleşme riskliydi. Moskova'da yaklaşık 20.000 KGB çalışanı vardı. KGB tüm İngiliz ve Amerikalı diplomatları yakından izliyordu, istihbaratçı olduğundan kuşku duyulan yabancılar yirmi dört saat izleniyordu. Garbler'a göre KGB her Amerikalı için sekizer saat çalışan iki ya da üç kişilik timler çalıştırıyor, onları 24 saat sürekli izliyordu. Ve Rusya'da bu yüzden işsizlik de yoktu.

Wynne kuryeliğe devam ediyor, Penkovsky'den dolu filmler alıp boş kasetler veriyordu ona. Fakat CIA ve MI6 her buluşmada yakalanma korkusu içindeydi. İngiliz Olay subayı Roderick Chisholm çılgınca bir şey düşündü ve Moskova'da Penkovsky ile temasta karısı Janet'i kullanmaya karar verdi. Penkovsky 12 Ocak 1962'de Janet'le fırça temasında bulunduktan sonra Wynne'e, KGB'nin kendisini izlediğini bildirdi.

Garbler'a ancak bundan sonra olaya karışmasını söylediler. Daha önce Penkovsky operasyonunu Bulick'in Moskova'daki kendi adamı, Hugh Montgomery takip ediyor ve Bulick'e bilgi iletiyordu. (5) Garbler daha sonra bu konuda, "Daha önce Penkovsky konusunda hiç kimse bir şey söylemedi bana," dedi.

SR Bölüm şefi Garbler'ı Hamburg'a çağırdı ve Roderick Chisholm'un planını anlattı: Janet Chisholm Rus kadını gibi giyinerek çocuk arabasıyla gezmeye çıkaracak, yakındaki parkta otururken Penkovsky gelip mesajı bebek arabasına bırakacak, ya da bebeğe şeker verirken yapacaktı bunu. Garbler bunun delilik olduğunu söyleyince Maury ona, "Ne demek istiyorsun sen?" diye sordu. Garbler, "Kadın nasıl giyinirse giyinsin, rezidanstan çıkar çıkmaz Ruslar onu izleyecek, kadını da tanıyorlar Penkovsky'yi de. Kadını tanımasalar bile sadece Rus gibi giyindiği için izlerler," dedi. Maury birden bozuldu ve "Lanet olsun!" diye söylendi.

Penkovsky İngiltere Büyükelçiliğinde Kraliçenin Doğum günü resepsiyonunda ve ABD Büyükelçiliğinde de Dört Temmuz kutlamasında onlara yine filmler verdi. Wynne 5 Temmuz'da Penkovsky ile Moskova'daki Beijing Restoranda yemek yedi ve orada KGB ajanları onları sürekli izlediler. O akşam iki adam da operasyonun açığa çıktığını anladılar. Fakat Penkovsky Sovyetler Birliği'nden gizlice İngiltere'ye kaçmayı reddetti. O da aynen Popov gibi davranıyordu.

İngilizler korkarak operasyonu CIA'ya bıraktılar. Ondan sonra SR-9'un operasyonu yönetme tarzı da garipleşti. Yönetimi Moskova'da bulunan Garbler'a bırakmak yerine, Bulick operasyonu merkezden yürütmek istedi ve belirli noktalara mesaj bırakma görevini, deneyimli CIA ajanlarına değil de büyükelçilikteki güvenlik subayı John Aybidian'a verdi. Aybidian büyükelçilik güvenlik subayı olarak zaten KGB'nin sürekli gözetimi altındaydı. Hatta hassas olmayan bazı güvenlik gö-

revleri için tuttuğu Ruslar arasında KGB ajanları da vardı.

Penkovsky ABD Büyükelçiliğinde 5 Eylül resepsiyonunda yanındaki filmleri onlara veremedi, çünkü kalabalık içinde Aybidian'ı tanımadı. Ama daha sonra verdiği bilgi çok önemliydi; Kruşçev Küba'ya, Amerikan hedeflerine beş dakika mesafeye nükleer savaş başlığı taşıyan ara-menzilli balistik füzeler konuşlandırmış ve Furtseva da bunu füze komutanlığından öğrenmişti. Fakat Furtseva grubu da bu bilgiyi geç öğrenmişti ve ABD'ye daha önce ulaştıramadığı için üzgündü. Ama Harvey bu istihbaratı daha önce ajanlarından almış ve John McCone'u haberdar etmişti—Penkovsky'nin sağladığı istihbarat üzerine CIA U-2 uçaklarının uçuş planlarını hazırladı.

SR Bölümünde Maury'nin yerini alan Osborne, Kopenhag'daki bir toplantıda Garbler'a, Penkovsky'den sinyal beklemesini söyledi. Aradan haftalar geçti ama CIA ve MI6'dan hiç kimse Penkovsky'yi göremedi. 11 Ekim'de Garbler bir sinyal aldı ve Bulick'in SR-9 timiyle birlikte bunun gerçek olduğuna karar verdiler.

Garbler'ın bir apartman girişindeki belirli noktaya bırakılacak mesajı almak için bir ajan göndermesi gerekiyordu. Fakat Bulick, Garbler'a haber vermeden bir gün önceden mesaj bırakma yerini öğrenmek için John Aybidian'ı gönderdi oraya. Bu konuda eğitimsiz olan Aybidian apartmanın karanlık holüne girdi, bir kibrit yakarak çevresine bakındı ve sonra dışarı çıktı. Fakat Aybidian sürekli izleniyordu ve KGB ertesi gün mesajın bırakılacağı yeri öğrendi.

Bulick ve Montgomery'nin böyle bir hata yapacakları hiç gelmedi aklına. Ayrıca Yuri Nosenko bu mesaj bırakma yerinin öğrenildiğini ve onu kullanmamalarını aylar önceden söylemişti onlara. Bulick Nosenko'nun uyarısına neden önem vermedi acaba?

Garbler Penkovsky'nin Olay subayı David Jacobson ile büyükelçilik güvenlik kubbesinde buluştu. Garbler durumdan

kuşkulandı ve Jacobson'a, mesajı aldığı yerde bir anormallik hissettiği anda mesajdan kurtulmasını söyledi. Daha sonra, "İçimde kötü bir his vardı," dedi.[6]

Jacobson binaya girdiğinde kimseyi göremedi, ama mesaj bırakma yerine yaklaşınca beş KGB ajanı yakaladılar onu ve bir Volga araca bindirdiler. Jacobson üzerindeki film kasetine rağmen yanlış bir şey yapmadığını söyledi, her şeyi inkar etti.

Jacobson'u büyükelçilik önüne bıraktılar. Sonra da onu, Mongtgomery, German, Carlton ve Yüzbaşı Davidson'u istenmeyen adam ilan ederek sınırdışı ettiler.

Greville Wynne 2 Kasım günü Budapeşte'de bir MI6 operasyonu için çalışırken KGB ve Macar ajanları onu yakaladılar ve Moskova'ya götürdüler. Lubyanka cezaevi kapanmadan önce oradaki son Batılılardan biri oldu Wynne. Penkovsky ve Wynne birlikte yargılandılar, mahkemeleri Mayıs 1963'te başladı. Wynne pek konuşmadı, Penkovsky ise suçunu itiraf etti ama yaptıklarından pek de pişman olmuş görünmedi. Penkovsky kurşuna dizilerek idam edilirken Wynne'e 11 yıl hapis cezası verdiler.[7]

SR-9 ve MI6 aptalca işler yaptılar. Garbler'in Bulick'e güvenmeme konusunda haklı olduğu anlaşıldı ama sonuçta bedel ödeyen yine Garbler oldu. Bulick Garbler ile işbirliği yapmış olsaydı, her ikisi de Penkovsky'nin basit bir ikili ajan olmadığını anlayacaklardı.

Garbler, "Penkovsky'ye göre Politbürodaki tutucular Kruşçev'in nükleer oyunundan korkuyorlardı," diye anlattı. "Batı ya da ABD Kruşçev'in nükleer şantajına direnç gösterselerdi, diğer Politbüro üyeleri büyük olasılıkla geri çekilecek ve Kruşçev'i yalnız bırakacaklardı."

CIA'in sormamakla hata ettiği soru şuydu: Penkovsky bu mesajı *neden* getirmişti? *Neden* önce Penkovsky ve arkasından da Golitsyn ve Nosenko ABD'ye istihbarat yağdırmaya

başlamışlardı? Ve de Kruşçev'in dünyanın sonunu getirecek şekilde davranması konusunda Amerikalıları uyarmak için Penkovsky *neden* hayatını riske atıyordu?

BÖLÜM OTUZ İKİ

FÜZELERİ BULDU - KOVUN ONU

CIA KARARGAHINDA ULUSAL Tahminler Kurulu Başkanı Sherman Kent, Küba'da neler olduğunu öğrenmeye çalışıyordu. McCone gibi o da Harvey ve Penkovsky'nin yanıldığını düşünüyordu: Kruşçev Küba'ya füze yerleştirmek gibi bir riski göze alamazdı. Fakat 14 Ekim 1962'de U-2 casus uçaklarından çekilen fotoğraflar Küba'da gerçekten füzeler olduğunu doğruladı. Oleg Penkovsky'nin bildirdiği füze ve savaş başlığı tipleri de doğruydu. Yanılmış olanlar Kent ve adamlarıydı.

ABD ilk kez olarak misilleme yeteneğinin ilk saldırıda tahrip olacağı ihtimaliyle karşı karşıyaydı. Başkan Kennedy 22 Ekim'de yaptığı bir radyo ve TV konuşmasında krizi yaklaşık elli milyon Amerikalıya açıkladı.

Pentagon'da birçok yetkili bir savaş çıkacağına inanıyor ve başkanı, Sovyetlerden önce harekete geçmesi için uyarıyorlardı. Stratejik Hava Komutanı General Curtis LeMay hemen hava saldırısı ve arkasından da Küba'ya çıkarma taraftarıydı. Başkan Kennedy ise daha fazla silah gelmesini önlemek için Küba'yı denizden karantinaya almayı düşünüyordu. Ama

askerlere göre bu şekilde davranmak Ruslara füzeleri operasyonel hale getirme konusunda zaman kazandırırdı. Askerler hemen harekat istiyorlardı.

Robert Kennedy Ulusal Güvenlik Konseyinin krizlerle ilgili bölümü olan EXCOM'u (Yönetim Komitesi) toplantıya çağırdı. İlk zamanlar CIA'yı destekleyen ama daha sonra Domuzlar Körfezi ve Berlin tüneli operasyonlarında yapılan hataları gören Kennedy'ler artık pek güvenemiyorlardı teşkilata. CIA Domuzlar Körfezi hatasını telafi etmek için füze savaşını destekleyebilirdi.

Kennedy'ler CIA Moskova'dan neden istihbarat gelmediğini de merak ediyorlardı. Robert Crowley, "CIA neden bu ajanlardan ve mültecilerden mesajlar alındığını merak ediyordu," diye konuştu. "Mesajlarda uyum olmadığını hepimiz görüyorduk. Bu durumdan söz eden ilk insan da başkan oldu. Kardeşi ve ekibiyle yaptığı bir toplantıda, 'Kruşçev'in sorumlu olduğunu nerden biliyoruz?' diye sordu ve kimse cevap veremedi ona."

CIA Penkovsky'nin Ruslar tarafından gönderildiğini düşünmüyor, Başkan Kennedy kendine, 'Acaba Kruşçev aklını mı yitirdi? Yoksa Kremlin'deki sertlik yanlılarının mı etkisinde?' diye soruyordu. ABD Kennedy'nin doğru tahminlerde ve davranışlarda bulunması sayesinde kurtuldu nükleer savaştan.

Kriz kontrolden çıkmak üzereyken, KGB Washington temsilcisi Fomin ABC muhabiri John Scali'yi aradı ve buluştuklarında iki ülke arasında görüşmeler yapılabilmesi için çalışma teklif etti. Kennedy için istihbarat danışmanı olan William Corson, "Fomin'in doğrudan doğruya Semichastny tarafından gönderilmiş olduğunu daha sonra öğrendik," diye anlattı. "O sırada Penkosvky'nin kaybedilmiş olması krizi olumsuz etkilemişti. Kruşçev Sovyet yönetiminin sadece kendi ellerinde olmadığını ABD'ye bildirmek için Fomin'i seçmişti.[1] Kruşçev'den gelen uzlaşmacı bir mektup kontrolün sadece onda

olmadığını doğruluyordu ama daha sonra yine kavgacı bir başka mektup geldi.

Furtseva, Kruşçev'in çılgın olmadığını ve koltuğunun da sallantıda olduğunu biliyordu. Asıl güç Politbüronun güçlü adamlarının ellerindeydi. Kruşçev'e mesajı vermek için KGB bağlantıları da güçlü olan Furtseva'ya dönmüştü. Corson, "Arka kanalın çalışmasının nedeni o kadındı," dedi.

Corson'a göre Başkan, CIA'in Moskova'da olanlar konusunda yeterli istihbarat yapamadığını görünce, gizli operasyonlardan ziyade açık istihbaratı güçlendirmek gerektiğini düşündü.

Tüm bu gerginliklerin ortasında, Bill Harvey Beyaz Saraydan gelen bir emri göz ardı edince, füzelerle ilgili aldığı istihbarat başarısı da dikkatlerden kaçtı. Başkan kriz sırasında Castro'ya karşı bir Görev Gücü W operasyonu istemiyordu. Robert Kennedy tüm operasyonları iptal etmesini McCone'a söyledi ve o da bu emri Harvey'e iletti. Fakat Harvey General Lansdale ile görüştükten sonra, emrin istila-öncesi operasyonları kapsamadığını düşündü. Çıkarma emri geldiği takdirde adada hazır bulunmaları için JM/WAVE'den adaya altmıştan fazla ajan gönderdi.

Robert Kennedy Harvey'nin bu operasyonunu öğrenince çok sinirlendi. McCone ve Harvey'yi acele toplantıya çağırdı ve III. Dünya Savaşı çıkarmak istemekle suçladı Harvey'i. Harvey ona ajanları Lansdale'in istediğini belirtti ama Kennedy, bunu kontrol ettiğini, Lansdale'in böyle bir şey yapmadığını söyledi. Lansdale Kennedy'ye yalan söylemiş ve o da generale inanmıştı. Robert Kennedy ondan bir açıklama istedi ve Harvey kendini savunmaya çalışırken başsavcı odadan çıkıp gitti.

Küba Füze Krizinin tam ortasında John McCone Harvey'yi Görev Gücü W ve OPERASYON MONGOOSE'dan aldı. CIA'in efsanevi ajanı Harvey'nin işi bitmişti. McCone o gün bir arkadaşına, "Harvey bugün kendini mahvetti. Artık işe yara-

maz," dedi.[2]

Sherwood'a göre Harvey adamlarından birinin ihanetine uğradı. Harvey'nin Küba'ya adam gönderdiği Robert Kennedy'le bildiren adam Berlin'deki yardımcısı Ted Shackley idi. (Shackley bu kitap için söyleşi yapmayı reddetti.) Fakat sonuçsuz kalan anti-Castro operasyonlarındaki rolüne rağmen Harvey'nin akıbetine uğramadı Shackley ve düşük performansına rağmen CIA'da daha büyük rollere soyundu.

McCone Küba meselesinin başına, CIA'in Ortadoğu Bölümü başkanı ve Harvey'nin pek hoşlanmadığı Desmond Fitzgerald'ı getirdi. Görev Gücü W, Özel İşler Personeline verildi. Fitzgerald'ın ilk işi Shackley'nin tavsiyesi üzerine AM Lash kod adlı Rolando Cubela Secades'i harekete geçirmek oldu. Cubela CIA için çalışmak istediğini söyleyen Castro yakını bir adamdı ve Harvey onun iki yanlı çalışan bir ajan olduğunu söylemişti. Shackley ve Fitzgerald'ın bu adamı kullanma arzuları, ancak 22 Kasım 1963'te sona erecek bir kabuslar zincirinin ortaya çıkmasına neden oldu.

Washington 1950'lerin sonlarında Castro'nun devrimlerini diğer ülkelere yaymasını önlemek için çabalarken, ABD'nin dış politikası da Batı Avrupa'dan Batı Yarımküreye doğru kaymaya başladı. Füze krizini önleyen Washington ve Moskova bunun bedelini ödemeye hazırlandılar. Kruşçev'e füzelerini Küba'dan çekerken, Kennedy de Küba'yı istila etmeyeceğini ve Castro aleyhtarı çalışmaları bırakacağını söyledi. Bu anlaşmayla Küba dünya sahnesinden indi ve onun yerini Vietnam aldı.

ABD'NİN HİNDİÇİNİ İLE ilgisi yıllar önce, Başkan Eisenhower döneminde başlamıştı ama olaylar şimdi yeni bir yön kazanıyordu. Kennedy kardeşler, Ngo Dinh Diem başta kaldıkça Vietnam'ın bir çıbanbaşı olacağına inanıyorlardı. Başkan Kennedy 1963 yazında yeni büyükelçisi Henry Cabot Lod-

ge Jr.'a bir darbe hazırlamasını emretti ve darbe 1 Kasım 1963'te gerçekleşti.

Helms Vietnam'da da Berlin Üssünde çalışmış CIA ajanlarına güveniyordu. Ama orada görev almayan tek kişi Harvey idi. Harvey OPERASYON MONGOOSE'dan alındıktan sonra bir süre için Laos'a gönderildi ama Robert Kennedy ile arası bozuk olduğu için istihbarat açısından önemsiz bir istasyon olan Roma'ya atandı.

Zaten Harvey de bürokratlarla savaşmaktan bıkmıştı. Müthiş polis kafası ve hafızası hâlâ yerindeydi ama yaptığı hatalara kızıyor ve Richard Helms gibi CIA üst düzey yöneticilerinin aristokrat kültürleri karşısında sabırlı olamıyordu. Tümünün toplam istihbarat bilgisi ve deneyimi Harvey ile yarışamayacak kadar kıt olan üst düzey yöneticiler ona karşı nazik davranmıyorlardı. Adamlar onun tıknaz yapısına, giydiği kıyafetlere ve en çok da onlar gibi düşünüp davranmamasına kızıyorlardı.

Roma'dan gelen raporlar Harvey'i bir sarhoş olarak gösteriyordu. Harvey'nin aptal bir adam olarak gördüğü Büyükelçi Frederick Reinhardt ondan kurtulmak istiyordu. Harvey'yi hiç sevmemiş olan McCone onun hatalarını dinlemekten zevk alıyordu. Richard Helms'in sempatisini kazanmak isteyen David Murphy ve Ted Shackley de Harvey aleyhtarlarına katıldılar. Paul Garbler, "Harvey'i Roma'da derin dondurucuya koydular," dedi.

Harvey Roma'da kalp krizi geçirdi ve doktorların tavsiyesi üzerine bir süre içkiyi ve sigarayı bıraktı. Hatta birkaç başarılı operasyon da yaptı ama bir süre sonra Richard Helms'in adamı olan gölge istasyonun şefinin kendisini baltaladığını anladı.

O sırada Helms CIA Operasyon Direktörlüğüne Desmond Fitzgerald'ı ve Fitzgerald Harvey'i Roma'dan aldı. Harvey sarhoş ve rezil edilmiş eski bir ajan olarak Washington'a döndü. Bazıları onun bu kadar aşağılanmadan sonra intihar edeceğinden korkuyorlardı. Ama Harvey Roma'dan ayrılmadan önce

Hilton'da gidişi şerefine büyük bir parti verdi.

Bir zamanlar Kennedy'nin "ABD James Bondu" dediği adama Angleton elişi bir .38'lik tabanca kılıfı hediye etti ve eski arkadaşları ona mongoose yerine içi doldurulmuş gelincik verdiler. Harvey'nin emrinde çalışan ajanlar onu övdüler ve bir ara içlerinden biri, "Kim bu Brutus?" diye bağırınca Harvey sakin bir ifadeyle, "Bobby (Robert Kennedy)," dedi.

Yeni CIA Başkanı Richard Helms, yedinci kattaki bürosunda Harvey'nin geleceğiyle ilgili bir toplantı yaptı. Toplantıya Angleton, Fitzgerald ve CIA idari direktörü Lawrence (Red) White katıldılar.[3] Harvey'in karargaha dönmesi halinde neler olabileceğini tartıştılar ve diğerleri Harvey'i tanımayan White'a, "Ona söyle, kendini toparlamazsa kariyeri bitecektir," dediler.

KÜBA FÜZE KRİZİNİN sorunsuz çözümlenmesi hem Kennedy'yi ve hem de Kruşçev'i çok etkiledi. İki adam nükleer savaşın eşiğine kadar gelmişlerdi ve bir daha böyle bir kriz yaşamamak için ellerinden geleni yapacaklardı. William Corson, "Kriz çözüldükten sonra iki ülke arasında buzlar erimeye başladı," dedi. İki taraf da nükleer silah testlerine son verme konusunu görüşmeye karar verdiler. Bir süre sonra Türkiye'deki modası geçmiş Jupiter füzelerinin de kaldırılmasına karar verildi.

Corson, "Ama iki adamın da düşmanları vardı ve bunlar iki taraf arasındaki buzların çözülmesini istemiyorlardı," dedi. İkisi de nükleer savaş istemiyordu ama bu riskin her zaman varolacağının da bilincindeydiler.

BÖLÜM OTUZ ÜÇ

UZUN HARÇERLER

KENNEDY VE KRUŞÇEV Soğuk Savaşın başından beri anlaşmaya her hafta biraz daha yaklaşıyorlardı. Moskova ve Washington arasında bir "sıcak hat" bile kuruldu.[1]

Kruşçev Soğuk Savaşın Sovyetler Birliği'ni iflasa götürdüğünü ve silah yarışına son verilmezse ekonomilerinin çökeceğini anlamıştı. Bir süre sonra, Füze Krizinin çözümlenmesinden cesaret alarak ülkede sürekli reformlar yapmaya başladı.

Kruşçev her şeyi açık yapıyordu ve Sovyet yönetimine Küba'dan füzeleri kaldırma karşılığında Küba'yı ABD saldırısından kurtardığını da söyledi. Kennedy ile Berlin ve Doğu Almanya konusunu da ele almayı kararlaştırmışlardı.

Fakat bu anlatılanlar Sovyet hiyerarşisinde ve KGB'de, Kruşçev'in ve CIA'in beklemediği kadar büyük sorun çıkardı. Kruşçev çok zeki ve deneyimli bir siyasetçiydi, çalışma arkadaşlarını kolayca ikna etmenin yollarını iyi biliyordu. Fakat Leonid Brejnev ve diğer Sovyet liderlerine göre, Kruşçev'in reformları Sovyet devletini tehdit ediyordu. Türkiye ile ilgili anlaşma Kremlin'deki sertlik yanlılarını pek memnun etmemişti

ve Doğu Almanya konusunun Kennedy ile ele alınması da Yoldaş Ulbrich'in satılması anlamına gelecekti.[2] Almanya ile ilgili karar Kruşçev'in metresi Furtseva'yı bile onun aleyhine döndürmeye yetti.

Çok hırslı ve güzel bir kadın olan Furtseva, Kruşçev'e bazen yaklaşıyor, bazen de uzaklaşıyordu ondan. KGB başkanı Vladimir Y. Semichastny gibi yüksek bürokratlar üzerinde çok etkiliydi kadın. KGB başkanı onun hoşuna gitmeyen bir şey yaptığı zaman Furtseva, yerine yardımcısı Vadim Tikunov'u getirebileceğini açıkça söylüyordu ona.

Furtseva Penkovsky operasyonuna pek karışmamıştı çünkü herkesle oynamak hoşuna gidiyordu, bunda çıkarı vardı. Ama Füze Krizi sonrası reformlar onu korkutmaya başladı. Kruşçev ona ve diğerlerine göre tehlikeli sularda yüzüyor, Kennedy ile anlaşmak için bazı garip işler yapıyordu.

Kruşçev 1961'de Moskova'dan kırsaldaki işler için uzman işçileri gönderince Furtseva itiraz etti. Sonunda Kruşçev'i razı etti, işçileri geri getirdi ama bu olaydan sonra araları bozulur gibi oldu. Kruşçev yetkililerin yaşamlarını düzene sokmaya çalışırken Merkez Komitesi ve Politbüroda destekçilerini kaybetmeye başladı. Furtseva onun bir hayalci ve beceriksiz bir adam olduğunu söylemeye başladı.[3]

Furtseva siyasi bir pragmatistti, kendi rahatını ve çocuklarını düşünüyordu. Prezidyum üyesi, Kültür Bakanıydı. Kocası Nikolai P. Firyupin Dışişleri Bakan Yardımcısıydı,[4] kızları Svetlana, Frol R. Kozlov'un oğlu, KGB binbaşısı Igor Kozlov ile evlenmişti.[5] Kruşçev'in en yakın müttefiklerinden biri olan Frol Leningrad için ödül almıştı. Furtseva, Firyubin ve Kozlov sahip oldukları her şeyi Kruşçev'e borçluydular ama yine de onun reformlarını destekleyerek kendi geleceklerini tehlikeye atamazlardı.

Füze Krizi güç savaşını geciktirmiş, ama yok etmemişti. Brejnev komplosuna Furtseva, Firyubin, Firyubin'in eski dos-

tu Yuri Andropo ve Kruşçev'in bazı eski dostları da katılmışlardı. Brejnev hassas bir oyun oynuyordu: KGB Başkanı Semichastny'nin desteği için Furtseva'ya ihtiyacı vardı ama aynı zamanda Yuri Andropov'a da, komplo başarılı olursa onu KGB başkanı yapacağını söylüyordu. Brejnev, Andropov ve Furtseva'nın desteğini alarak Semichastny vasıtasıyla KGB'yi ele geçirebilirse ülke yönetimine el koyabilecekti.

KGB Kruşçev reformlarını istemiyordu. Brejnev ve Furtseva da biliyorlardı ki, Sovyet yönetiminin üst düzey yönetici ve bürokratları özel Beriozka mağazalarından alışveriş haklarını, yazlık evlerini ve tüm diğer avantajlarını kaybetmek istemiyorlardı. Bu avantajları onlara sağlayacak olan kim olursa olsun onu destekleyeceklerdi.

Kruşçev'in Kennedy'den destek aldığı için güçlü göründüğünü biliyordu diğerleri. Kennedy Füze Krizini çözerek Kruşçev'i bir devlet adamı yapmıştı. Kruşçev'e Kennedy'nin desteğini kaybederse iktidarda kalamazdı.

Brejnev Füze Krizi sırasında Penkovsky'yi kullanarak Kruşçev'i tehlikeli bir adam olarak göstermişti ama geçici bir başarıydı bu. Adamlarını GRU'ya sokmak için Penkovsky olayını da kullanmıştı. Şimdi de, bir zamanlar savaş kışkırtıcısı olarak nitelediği Kruşçev'in korkak bir adam olduğunu söylüyor, onu kötülüyordu.[6]

FÜZE KRİZİNDEN ÖNCE, 26 Haziran 1962'de, Dallas'da çalışan iki FBI ajanı Lee Harvey Oswald'i Sovyetler Birliği'ndeki yaşamı hakkında sorguluyorlardı. Oswald onların sorularına doğru cevap vermiyor, Rusların kendisinden hiçbir şey istemediğini söylüyordu, ama ajanlar ona poligraf testine girmesini teklif ettiklerinde birden

FBI 2 Temmuz'da Marina Oswald'ın Washington'daki Sovyet Büyükelçiliğinde Vitaly A. Gerasimov'a yazdığı mektubu FBI ele geçirdi. Marina bu mektupta Sovyetler Birliğine dön-

mek için izin istiyordu. Kadının mektubu Gerasimov'a yazması önemliydi, çünkü bu adam üst düzey bir KGB Olay subayıydı. FBI Marina Oswald'dan kuşkulanıyordu, kadın, kafası karışık eski bir Deniz Piyade erinin masum eşi olamazdı. Daha sonra Oswald'lar Gerasimov'a başka mektuplar da yazdılar.

Angleton 1950'ler ve 60'larda yasadışı bir operasyon yönetti, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinden gelen mektupları alanların kayıtlarını tutuyorlardı. Bir gün Avrupa'da çalışmış Igor P. Sobolev adlı bir KGB ajanından Marina Oswald'a bir mektup geldi ve Angleton'un ajanları bunu FBI'a bildirdiler.

16 Ağustos 1962'de iki FBI ajanı Oswald'ı Dallas'taki bir otoparka kadar izlediler. Onu tutup sorgulamak istediler ama adam direndi. Moskova'dan döndüğünden beri çok az görüyordu ailesini. Sadece Dallas'daki Rus mültecilerle konuşuyordu. Annesi Rusya'dan neden döndüğünü sorunca Oswald ona, "Neden döndüğümü Marina bile bilmiyor," diye cevap verdi.[7]

Füze Krizinin sona erdiği günlerde, George De Mohrenschildt adlı garip bir adam Lee ve Marina Oswald ile yakından ilgilenmeye başladı. Onların nasıl tanıştığını ya da zengin bir Dallas'lı işadamının bu genç ve garip çiftle neden ilgilendiğini kimse bilmiyordu. De Mohrenschildt adlı bu adam Oswald'lara iş ve ev bulmaları için çevresine baskı yapmaya başladı, Oswald'lara para verdi ve etrafa onları ayrıymışlar gibi göstermeye çalıştı.

Mohrenschildt Oswald ailesiyle ilgilenmesini CIA'in istediğini söyledi ama Angleton yalanladı bunu. Polis 1983'te De Mohrenschildt'ın intihar ettiğini açıkladı. Ama adamın Oswald'lara ilişkisinin nedenini kimse öğrenemedi.

Suikast yorumcularından bazıları De Mohrenschildt'ın bazen CIA ile temasa geçtiğini ve bundan da Oswald'ın CIA için çalıştığı sonucu çıkarılabileceğini söylediler. Fakat Angle-

ton'a göre bu adam KGB ajanıydı ve Oswald'ların kontrol subayıydı.

Mohrenschildt Rusya'da, Mozyr'de 1911'de doğdu. Babasının Rus Devriminde öldüğünü söylerdi. FBI dosyalarına göre, 1941'de ABD'de yaşıyordu ve Port Arkansas, Texas'da bir donanma tesisinin planını çizerken tutuklandı. 2. Dünya Savaşı sonunda FBI'a göre bir NKVD ajanıydı.

Mohrenschildt çok iyi bir petrol mühendisiydi ve FBI ile CIA onun başarısının Komünist bağlantılarından kaynaklandığını düşünüyorlardı. Adam Sovyet resepsiyonlarına davet edilirdi, bir süre Yugoslavya'da çalıştı, ama her seyahatten sonra gönüllü olarak CIA'in sorularına cevap verir ve temiz olduğunu kanıtlardı. Ülkeler arasında gidip gelirdi, çok rahattı ve dört kez evlenmişti.

Mohreschildt ve o zamanki karısı 1960 ilkbaharında ortadan kayboldular. De Mohrenschildt dostlarına ve karısının ailesine Güney Amerika'ya gideceklerini söylemişti, ama Nisan 1961'de Guatemala'da bir eğitim üssünün birkaç mil uzağında ortaya çıktılar, CIA bu üssü Domuzlar Körfezi çıkarması hazırlığında kullanmıştı. De Mohrenschildt çifti Ekim 1962'de Dallas'a döndü ve Oswald'larla dost oldular. Ama Oswald'larla işleri bitmiş olmalı ki Nisan 1963'te De Mohrenschildt çifti Dalas'ı yine terk etti. James Angleton'a göre, KGB o sıralarda Oswald'ı Castro istihbaratı DGI'ye verdi.

Bir hafta sonra Oswald otobüsle New Orleans'a gitti ve orada polis kaydı sağlamak için bir sokak kavgasına karıştı. Birkaç ay sonra da bir Castro sempatizanı olarak ortaya çıktı. Çevresindeki insanlara Castro devriminin Sovyet sisteminden daha çok Marksist olduğunu söylüyordu.

Oswald New Orleans'da anti-Castro hareketine katıldı ve suç örgütü patronu Carlos Marcello'nun adamlarıyla düşüp kalkıyordu. Marcello 1960'ta CIA'in Castro suikast girişiminde Santos Trafficante ve Sam Giancana ile işbirliği yapmıştı.

Oswald OPERASYON MONGOOS içindeki aşırı sağcılarla ilişkideydi ki bunların içinde mültecileri CIA eğitim kamplarına uçuran anlaşmalı pilot David Ferrie de vardı. Oswald New Orleans'da aşırı Castro karşıtı Kübalı göçmenlerin devam ettiği Havana Bara da sık sık gidiyordu. Onun sağcı Kübalı mültecilerle arkadaşlığı 1963 sonbaharına kadar devam etti.

Angleton'a göre, Oswald Castro karşıtlarıyla arkadaşlık yaparak onları bir yüzleştirmeye sürüklemek istiyordu... Belki de onların eylemlerini DGI'ye rapor etmekti amacı. Onu bu işe Rus ajanları bulaştırmış olabilirdi. Belki de onun Castro için çalışmasını istiyorlardı.[8] Oswald 1963 yazında Küba vizesi almak için Mexico City'ye gitmiş olabilir. Onun orada Küba ve Sovyet büyükelçiliklerine gittiği söylendi. Onunla birlikte aynı otobüsle Mexico City'ye gittiğini söyleyenler oldu. Fakat bu adamlara Oswald'ın resmi gösterildiğinde onu tanımakta zorlandılar. Oswald'ın ziyareti sırasında Mexico City'de Sovyet ve Küba büyükelçiliklerine girip çıkan herkesin fotoğrafını çeken CIA ajanları kesin bilgi veremediler. Resimdeki adam Oswald'dan daha şişmandı ve yüzü de ona pek benzemiyordu. CIA daha sora resimdeki adamın Oswald olmadığını kabul etti ama kim olduğunu açıklamadı.[9]

Kenedy'nin Castro'yu düşürmeme sözüne rağmen OPERASYON MONGOOSE devam etti. Desmont Fitzgerald, sürekli başarısızlıklara rağmen, Washington'da John Sherwood'u ve Miami'de Ted Shackley'i bu konuda çalıştırmayı sürdürdü. OPERASYON MONGOOSE çamuruna iyice batmış olan Sherwood, "Kennedy'ler zaten caniydiler. Babaları bir hırsızdı, Leavenworth'ta olmalıydı," dedi.

Castro'ya suikast girişimleri hep başarısız kaldı ve Küba Komünistleri içine sızan ajanlar sayesinde KGB ZR/RIFLE ve OPERASYON MONGOOSE'u öğrendi.

Brejnev'in istedikleri olmaya başladı. Kennedy suikastını

misilleme olarak Küba istihbaratı gerçekleştirecekti. Golitsyn'in CIA temaslarından biri olan ajan Donald Denesyla, "Kruşçev bu konuda hiçbir şey yapamayacağını daha sonra anlayacaktı, o sadece iktidarını sürdürmek istiyordu," dedi.

Kruşçev'in sorun yaşadığı 12 Kasım 1963'te ortaya çıktı. Kennedy'nin dostu Frederick C. Barghoorn Moskova geldi ve büyükelçilikte şerefine bir parti verildi. Partinin sonunda Barghoorn oteline gitmek üzere ayrılırken, Stoessel ona büyükelçinin aracını teklif etti ve o da araca binerek Metropole Otele gitti araçtan inerken yanına bir adam yaklaştı ve elindeki rulo halindeki kağıtları ona verdi ama aynı zamanda iki adam gelip onu yakaladılar ve, "Tamam, tutuklusun," diyerek onu aldılar ve KGB karargahına götürdüler."

Kennedy olayı duyunca öfkeyle Kruşçev'i aradı, ama adam yerinde yoktu ve Brejnev vekalet ediyordu ona. Kennedy ona tutuklanan adamın arkadaşı olduğunu ve bir saat içinde serbest bırakılmazsa başının derde gireceğini söyledi. O adam casus değildi, çok iyi bir insandı ve bir bilim adamıydı. Kennedy 14 Kasım günü bir açıklama yaptı ve arkadaşının haksız yere tutuklandığını, onun istihbaratçı olmadığını tekrarladı.[11]

Kruşçev olayı duyunca hemen Moskova'ya geldi ve Brejnev'e, "O adamı hemen serbest bırakın ve Kennedy'yi de arayıp haber verin," dedi.[12] Garbler o zaman bu olayı komik buldu ve nedenini de anlayamadı. Ama başkanın eski dostunun tutuklanması bir dizi olayın başlangıcı olacaktı.

Penkovsky raporu gibi Barghoorn olayı da Kruşçev'i çok kızdırdı. KGB'yi Kruşçev'in değil, Brejnev'in kotrol etmesi CIA'yı da endişelendirdi.

Brejnev şimdi doğruca Semichastny'nin hırslı yeni yardımcısı Aleksandr I. Perepelitsyn ile çalışıyordu. Perepelitsyn Politsüroya KGB'nin bazı suikast planlarını getirmiş, ama Kruşçev reddetmişti bunları. O zaman CIA Sovyet Operasyon-

ları şefi olan Quentin Johnson, "Biz bu operasyonlar hakkında rapor almıştık," dedi. "Kruşçev'in bazı suikastları son anda önlediğini biliyorduk."[13]

Desmond Fitzerald Kasım 1962'de Harvey'nin AM LASH'ı –Dr. Rolando Kubela– kullanmama kararını biraz aceleci buldu. Harvey arkadaşlarına Cubela'dan kuşkulandığını söylerken, Angleton da adamın ikili taraflı çalışan bir casus olduğunu belirtmişti Fitzgerald'a. Ama Fitzgerald onları umursamadı ve Cubela ile direkt çalışmaya başladı. Fitzgerald çevresine, Castro'nun eski dostunu onu öldürtmek üzere tuttuğunu söyleyerek övünürken, CIA ve Ordu istihbaratı da telefonları dinleyerek, Mexico City'deki KGB ajanları Pavel Yotskov ve Valery Kositkov'un da Cubela ile temas ettiklerini öğrendiler. Cubela'nın her şeyi Moskova'ya bildirdiği belliydi.

Desmont Fitzgerald 29 Ekim 1963'te Paris'te Cubela ile buluşarak ne kadar aptal olduğunu tekrar gösterdi. Cubela Fitzgerald'a, Castro suikast girişimi için CIA desteği istediğini söyleyince Fitzgerald bunu sağlayacağını bildirdi ona. Cubela ondan hem uzun menzilli bir dürbünlü tüfek ve hem de yakın mesafeden kullanılacak bir silah istedi. Fitzgerald içinde Kara Yaprak adlı zehir olan tükenmez kalem şeklindeki enjeksiyonu Cubela'ya 22 Kasım 1963 günü verecekti.[14]

Brejnev ve Perepelitsyn, Castro'nun OPERASYON MONGOOSE'a ve Küba Füze Krizinin barışçı yollardan çözülmesine ne kadar kızdığını biliyorlardı. Kruşçev Castro'ya füzelerin kaldırılmasına karşı Kennedy'den adanın güvenliğiyle ilgili söz aldığını söyleyerek yatıştırmıştı onu. Ama Castro pek mutlu değildi bu anlaşma konusunda. Amerikalılar onu öldürürlerse adanın güvenliğinin ne anlamı kalacaktı ki?

Brejnev ve Furtseva Castro'nun öfkesi ve korkusundan yararlandılar. Onların istediği, Kennedy'nin KGB tarafından değil, DGI tarafından öldürülmesini garantiye almaktı. ABD suikast için yine de Kruşçev'i suçlayabilirdi; Kennedy Füze

Krizinde Kruşçev'i yenilgiye uğrattığı için, FBI ve CIA doğal olarak böyle düşünecekti. Ama KGB sadece Lee Harvey Oswald gibi gönüllü birini DGI'ye vererek yardım edeceği için suikast planlayıcıları rahattı.

BÖLÜM OTUZ DÖRT

KAN KANI ÇEKER

NİKİTA KRUŞÇEV'İ DEVİRME Planı 22 Kasım 1963 günü en ünlü kurbanını aldı. Amerikan başkanı Dallas'da vurulup ölünce Soğuk Savaş bir an için Sıcak Savaşa dönüştü. O gün yaşanan olaylarla ilgili spekülasyonların arasında, konuyla ilgili bilgisi olanlar, bildiklerini kendilerine saklamanın çok daha iyi olacağını düşündüler. Amerikan halkı o hafta sonu olanları TV ekranlarından izlerken, hataların gizlenmesi, komplolar ve büyük suçlar işlenmeye başladı.

Kennedy ailesi suikastla ilgili büyük soruşturma istemedi. Kennedy kardeşlerin bir çete gibi davranmış olmaları gerçeği herkesten gizlenmeliydi.

Lyndon Johnson ise, Kennedy kardeşler hakkındaki gerçekleri kamuoyuna açıklarsa, halkın mesajdan değil, mesajı verenden nefret edeceğini bilecek kadar akıllı bir politikacıydı. Ayrıca soruşturma sonucunda suikastta Rusların parmağı olduğu anlaşılırsa halkın öfkesi savaş isteklerine kadar gidebilirdi.

FBI ve CIA ise hem birbirlerinden ve hem diğer kuruluşlardan bilgi saklıyorlardı. CIA Golitsyn'in sağladığı istihbaratı

Gizli Servise vermemişti. Golitsyn'e refakat görevi verilen Denesyla'ya göre, KGB suikast operasyonlarına tekrar başlamıştı... Golitsyn ona, Eisenhower Yönetiminin Castro karşıtı operasyonları nedeniyle Nixon'un suikast hedefi olarak seçildiğini söylemişti. Kennedy de aynı şekilde davrandığı için bu suikast planı da devam ettirilmişti işte.[1]

Angleton'un söylediğine göre, Kennedy suikastından ve Oswald'ın öldürülmesinden birkaç gün sonra CIA, başkanın suikastında Castro parmağı olduğuna dair istihbarat almış ama ulusal güvenlik nedeniyle FBI'dan gizlemişti. 1977'de Meclis Suikast Araştırma Komisyonuna verilen bir CIA belgesinde katilin kaçış planları görülmüş ve birisi bu belgenin üstüne, "Büronun yaptığı gibi bunu doğal ölümüne terk etmeli," diye yazmıştır. FBI da New Orleans, Dallas ve Meksika'da olağandışı DGI aktiviteleri görmüş ama bunları kontrol etmemiştir. Her iki istihbarat teşkilatı da Warren Komisyonundan bilgi saklamışlardır.

En gizli bilgilere ulaşma olanağı olan kişilerde bile olanlarla ilgili farklı ve bazen çelişkili teoriler vardır. Angleton 22 Kasım öncesi Castro'nun Dallas'a üç DGI ajanı gönderdiğini söyledi. Angleton'a göre, Policarpo, Casas ve adı verilmeyen bir başka ajan Dallas'a ayrı yollardan geldiler, orada buluştular ve Kennedy'yi öldürdüler. Angleton, Oswald'ın rolünün, suikastın ortak bir KGB/DGI operasyonu olduğu konusunda Castro'yu ikna etmek olduğunu düşünüyordu. Angleton, "Oswald diğerlerini bilmiyordu," dedi. "Bunu ona söylemelerinin hiçbir yararı olmayacaktı."

Görgü tanıkları Meclis Suikast Araştırma Komisyonuna, Oswald'a benzeyen bir adamın Teksas Okul Kitapları Deposundan çıkarak beyaz bir Rambler station vagona bindiğini söylediler.[2] Bu tanıklara göre araçtaki sürücü 25-35 yaşları arasında bir Kübalıydı ki bu tarif hem Policarpo ve hem de Casas'a uyuyordu.

Casas ve Policarpo'nun kaçış yolları biliniyor. Suikasttan sonra Meksika sınırlarından geçen yollar kapatıldı ama küçük uçakların trafiği kesilmedi. CIA'in açıkladığı belgelere göre o akşam Mexico City'den Havana'ya uçacak olan bir Air Cubana uçuşu beş saat tutuldu. CIA raporuna göre, ertesi gün Mexico City havaalanında bir sürü Kübalı ve Sovyet diplomatı görüldü. Gece saat 11.10'da bir adam (daha sonra Casas olduğu anlaşıldı) ABD'den gelen iki motorlu bir uçaktan indi ve Meksika gümrüğünden geçmeden Air Cubana uçağına bindi.

CIA Komisyona Policarpo ile ilgili bir rapor verdi. Adam 20 Kasım'da Tampa'da Meksika için turist vizesi almıştı. 25 Kasım'da Mexico City'de Roosevelt Otele yerleşti. İki gün sonra süresi geçmiş bir Amerikan pasaportu ve Mexico City'deki Küba büyükelçiliğinden alınmış özel bir geçici vizeyle Meksika gümrüğünden çıktı. Policarpo dokuz kişilik uçuş ekibiyle Havana'ya uçan Air Cubana uçağının tek yolcusuydu.

Suikasttan sonra Johnson soruşturma için Corson'u Dallas'a gönderdi. Daha sonra Warren Komisyonu için çalışan Corson'a göre Policarpo, Jack Ruby'nin Oswald'ı ortadan kaldırma operasyonunu yönetecekti. Corson, "Dallas'ta birkaç gün daha kalma riskini göze almasının nedeni olarak ancak bu söylenebilir," dedi.

9 Aralık 1963 tarihli CIA raporunda, Casas'ın bir CIA ajanı ile[3] konuşan teyzesi, "Miguelito ABD'den yeni döndü, Kennedy suikastı gününde Dallas, Teksas'taydı, ama Loredo sınır kasabasından çıkmayı başardı," diye konuştu. "Bir uçak Küba'ya getirdi onu . . . Raul'un adamlarındandır o " Küba'daki CIA ajanları Casas'ın birden büyük paraya kavuştuğunu da rapor ettiler.[4] Casas ailesi fakirdi ama Miguel ve ağabeyi zeki adamlardı, ikisi de Rusça öğrendi ve eğitim için Moskova'ya gittiler. Küba'ya döndüklerinde ağabeyi Miguel'i DGI'nin sabotaj timlerinden birine soktu ve Miguel orada çok başarılı oldu. Angleton'un suikast soruşturması sonucuna göre, Miguel'i

misyon için Raul Castro kendisi seçti.

Kruşçev Barghoorn olayından sonra Kırım'a döndü ve 22 Kasım'da oradaydı. Kremlin'i yine Brejnev yönetiyordu ve Kennedy suikastını Kruşçev'e kendisi bildirdi. William Corson, "Kruşçev haberi alınca şoke oldu, ama kötü hava koşulları nedeniyle Kırım'dan ayrılamadı," diye anlattı. "Sonra taziye defterini imzalamak için özel bir trenle hemen Moskova'ya gitti."[5]

Aynı gün Garbler Londra'da istasyon şefi Archibald Roosevelt ile buluştu. Ama hemen Moskova'ya dönmesi emredildi. CIA Oswald'ın bir süre Moskova'da yaşadığını biliyordu ama Garbler'a göre, adamın oradaki yaşamıyla ilgili hiçbir emir gelmemiş, onunla ilgilenmeleri söylenmemişti onlara.

Johnson suikastın arkasında Rusların olduğuna inanıyordu ve Angleton'a göre, ölene kadar da böyle düşündü.[6] Başkan Johnson, personel başkanı Joseph A. Califano da dahil olmak üzere bazı yakınlarına, Kennedy'nin intikam için Castro tarafından öldürüldüğünü söyledi.

Tüm gerçekleri bilmeyen Johnson tüm hikayenin açıklanmasının doğru olmayacağını düşündü. Fakat CIA'in cinayet operasyonlarına son verecekti. 1964'te Richard Helms yeni başkana CIA'in Castro karşıtı operasyonundan söz edince Johnson ona bu konuyu kapatmasını emretti.[7]

Johnson'un suikast operasyonları durdurması iki yılını aldı. Popüler bir ABD Başkanı ölmüştü. Ama suikast operasyonları Kennedy ile başlamadığı gibi, onunla da bitmedi elbette.

Rolando Cubela Mart 1966'da Havana'da vatan hainliği suçlamasıyla idam talebi ile yargılandı, CIA ile işbirliğini kabul etti. Johnson Helms'e operasyonu iptal etmesini emrettikten sonra, bir yıldan fazla bir süre daha, 1965'e kadar CIA ile çalıştığını itiraf etti. Dışişleri Bakanı Dean Rusk kızdı ve açıklama istedi. Helms Rusk'a yazdığı cevap raporunda, Fidel Castro suikastı için AM LASH operasyonuna CIA'in karışma-

dığını bildirdi. Fakat yaklaşık on yıl sonra, 1975'te Senato İstihbarat Komisyonuna (Church Komisyonu) ifade veren Richard Helms, Rusk'a söylenen yalanın "yanlış" olduğunu açıkladı.[8]

CIA'in Batı Yarımküre Bölüm şefi olan Desmond Fitzgerald 1964'te CIA'in Buenos Aires istasyonunu ziyaret ettiğinde oradakilere, "John Kennedy yaşasaydı Castro'nun işi geçen Noel'de bitmişti," dedi. CIA yetkilileri Dealy Plaza'dan alınmış olması gereken dersi unutmuştu bile.

CIA'in suikast yeteneğini geliştiren Dulles'ın Kennedy cinayeti araştırmasında yardımcı olmak istemesi işleri daha da karıştırdı.

Domuzlar Körfezi olayındaki başarısızlığı sonucunda Kennedy'ler tarafından 1961'de görevden alınan Dulles, Lyndon Johnson tarafından Yargıç Earl Warren başkanlığındaki araştırma komisyonuna seçilmiş kişiler arasında değildi. William Corson'a göre, Dulles bu komisyona girmek için elinden geleni yaptı ve oraya girince hemen Warren Komisyonunun istihbarat uzmanı olduğunu söylemeye başladı.

Kore Savaşında Dulles'ın oğlunun komutanlığını yapmış olan Corson'a, olayı Jack Ruby açısından araştırması görevini verdi Dulles. Corson yaptığı araştırmalar sonucunda organize suçun, Ruby'nin Oswald'ı öldürmesiyle ilgisi olmadığına karar verdi. Ve bir süre sonra, "Belki de sonucu çıkmaz olacağı bilinen bir görevi bilerek vermişti bana Dulles," dedi. "Bir yıl boş yere uğraştım... Allen Dulles'ın sakladığı çok şey vardı."[9]

Suikasttan sonra CIA'da büyük değişiklikler oldu. Garbler Moskova'dan Roma'ya çağırıldı. Sovyet Rusya Bölüm şefi Howard Osborne ile rutin toplantılardan birine gittiğini sanıyordu. Garbler Bill Harvey'nin villasına gittiğinde orada bir parti verildiğini gördü ve David Murphy'nin, Osborne'un yerini aldığını öğrenince şoke oldu. Murphy, Harvey'nin uzun zamandır kendisine verilmesini beklediği görevi almıştı. Garbler

Murphy'nin yeni Rusya Bölümü şefi olduğunu öğrenince, karısını elinden tutup Murphy ve karısını selamlamadan ayrıldı oradan.

Helms Murphy'nin atamasını Kennedy suikastından yapmış, Murphy de kendine karşıistihbarat yardımcısı olarak Pete Bagley'i seçmişti. Sovyet Bölümü çok geçmeden Murphy yandaşlarıyla doldu. Murphy'nin bu göreve layık olmadığını düşünen Quentin Johnson ve diğer yetkililer bölümden ayrıldılar.[10]

Bir buçuk yıl önce Cenevrede Yuri Nosenko'yu CIA'ya aldığına sevinen Bagley de değişmişti. Sovyet Rusya Bölümünde karşıistihbarata önem veren birkaç kişiden biriydi. Angleton'la yakın işbirliği sonunda onu çok sevdi.

Sovyet Bölümünden Leonard McCoy'a göre, Aralık 1963'de bir Cumartesi Angleton Bagley'i ofisine çağırdı.[11] Onu hafta sonunda Nosenko aleyhine çevirdi, Golitsyn sorgulama raporlarını gösterdi ki Golitsyn orada kendisini gözden düşürmek için gönderilecek ajanlardan söz ediyordu. Konuşmalarının sonunda da Bagley'i Golitsyn ile tanıştırdı ve iş tamamlandı.

Kennedy'nin ölümünden bir hafta sonra Bagley bir rapor yazarak kendi bulduğu ajan Nosenko'nun iki yanlı çalışan bir casus olabileceğini açıkladı[12] ve onun geri dönebileceğini söyleyerek dikkatli olunmasını istedi. Nosenko olanları biliyormuş gibi acil durum şifresini kullandı ve Cenevre'de buluşma talep etti. Sovyetler Birliğinde casus olarak çalışmayı kabul eden adam şimdi onlardan yardım istiyordu.

BÖLÜM OTUZ BEŞ

HOOVER PHILBY'Yİ KURTARIYOR

ANGLETON BAŞKANIN ÖLÜMÜNDEN sonra daha önce doğal kabul ettiği bazı şeyleri yeniden gözden geçirdi. Philby'nin kendi kariyeri ve CIA üzerindeki etkisini hep hisseden Angleton, "Uyanmaya başladım," diye konuştu. "Daha başka nelerle karşılaşabileceğimizi düşünmeye başladım."

Olay basit bir önlem olarak başladı. Golitsiyn'in MI6 içinde köstebek olduğunu söylemesi üzerine Angleton eski dostu Philby'nin köstebek olabileceğini düşünmeye başladı. Mossad ile ilişkilerini kullanan Angleton 1956'dan beri Beyrut'ta olan Philby'nin, orada ilişki kurduğu CIA ve DIA (Savunma İstihbarat teşkilatı) ajanlarının isimlerini öğrendi. Bu raporlarda Beyrut'ta görev yapan CIA ajanı William Eveland'ın adının sık sık geçtiğini görünce Angleton kuşkulandı ve 1955'te kapanmış olan dosyayı yeniden açtı.

Bill Harvey, 1951'de Burgess ve Maclean'in kaybolmasıyla kuşkuları üstünde toplayan Philby'nin düşmanıydı. Harvey daha sonra başka konulara daldı ama eski patronu J. Edgar Hoover bu olayı unutmadı. Hoover o zaman, Philby'yi mahve-

decek kanıtlar bulamadığı için MI5'e çok kızıyordu. Philby ABD'den ayrılıp İngiltere'ye döndükten sonra onun Sovyetlerle sürekli teması hakkında kanıt bulamayan CIA'ya da sinirleniyordu Hoover.

Sam Pappich dahil Hoover'ın yardımcıları, onun Philby'ye bu kadar kızmasının nedenini, Philby Washington'da iken iki adamın yakınlığına bağlıyorlardı. Partilerde görüşür, VENONA dinleme çalışmalarında birlikte olurlardı. Pappich, "Galiba başkan aldatıldığını düşünüyor ve ondan kızıyor," dedi. "Böyle şeyleri hiç unutamaz o."[1]

Hoover da Donovan, Dulles ve diğer OSS çalışanları gibi severdi İngilizleri ve MI5 meslektaşlarıyla iyi dost olmuştu. Onlarla bu ilişkisi daha sonra hiç beklenmeyen sonuçlar verdi.

1954 yılının güneşli bir ilkbahar gününde bir Sovyet istihbaratçısı olan Vladimir Petrov, Canberra, Avustralya'da Batıya iltica etti. MI5'te haber kaynağı olan Londra gazetesi *The People* mültecinin Burgess ve Maclean konusunda İngiliz hükümetini yalanladığını yazdı.

Petrov'a göre Burgess ve Maclean sadece iki basit mülteci değillerdi, MI6 içindeki daha büyük bir sızıntının parçalarıydılar ve İngiliz istihbaratı içinde bir üçüncü köstebeği orada bırakmışlardı.

Hoover bu haberi duyunca yeniden hırslandı. Robert Crowley'e göre, Philby'yi dünyaya teşhir etme zamanının geldiğini düşündü. "Philby'nin MI6'dan emekli olması ve artık dışarıda kalması yetmiyordu ona. Hoover onun mahvolmasını istiyordu."[2]

Hoover gazetecileri çağırdı ama söyleyeceklerini onun ağzından yazmamalarını istedi. Sonra onlara, "Burgess ve Maclean, Philby onlara izlendiklerini ve hemen Moskova'ya kaçmalarını söylediği için birden kaçtılar," dedi. Ama Hoover'ın iyi ilişkiler içinde olduğu New York *Herald Tribune* ve San Diego *Union* muhabirleri onun söylediklerini yazmayınca,

adamları bu kez International News Service'deki (INS) bir FBI haber kaynağıyla temasa geçtiler.[3]

Hoover 1955'te dosya için bir not yazdı ve burada,[4] Philby Washington'a geldiği zaman içki sorunu yaşadığını ve gizli bilgilere ulaşabildiğini INS'ye anlattığını belirtti. Ama INS'ye Maclean ve Burgess'in kaçmasından sonra Philby'nin de MI5 tarafından Londra'ya götürüldüğü söyledi ki bu doğru değildi.

Hoover, anlattıklarını yazarlarsa Philby'nin onlar aleyhine dava açabileceğini söyleyerek uyardı INS'yi. Philby'nin dava açamaması için adının Parlamentoda geçmesi gerekiyordu. Amerikan Kongresinde olduğu gibi, yasalar İngiltere Parlamentosunda konuşulanlar hakkında dava açılmasına izin vermiyordu. Hoover INS'le çalışabileceğini söyledi ve onlarla MI5 bağlantısı olan *The Empire* adlı İngiliz gazetesi arasında ilişki kurulmasını sağladı.

INS bir yetkilisini, The Empire editörü Jack Fishman'le görüşmek üzere Londra'ya gönderdi ve Fisman da Başbakan Anthony Eden hükümetinin Philby hakkında soruşturma açtırması için girişimde bulundu. Ama bu girişim başarısız olunca Fishman, Hoover'ın teşvikiyle hikayeyi New York *Daily News*'in Londra bürosuna sızdırdı. Sunday Daily News 23 Ekim 1955 günü Philby'nin Burgess ve Maclean olayında üçüncü adam olduğunu yazdı. İki gün sonra, Philby'den uzun zamandır kuşkulanan bir Parlamento üyesi mecliste söz istedi ve "Başbakan Bay Kim Philby'nin üçüncü adam olarak kuşkulu eylemlerini her şeye rağmen gizleyecek mi acaba?" sorusunu yöneltti.

Sonunda Philby'nin adını açığa çıkaran Hoover Londra'daki FBI hukuk ataşesine mesaj gönderdi ve artık bazı ABD yetkililerine Philby ile ilgili bilgi verebileceğini söyledi. Hoover İngilizleri kapsamlı bir soruşturma açılması konusunda ikna ettiğine inanıyordu. MI5 ve MI6 arasındaki kavganın ne-

denini ya da İngiliz sınıf sisteminin Philby ile ilgili olaylarda oynadığı rolü anlamıyordu.

İstihbarat teşkilatlarını polisin biraz üstünde gören Dışişleri Bakanı Harold Macmillan MI5'in Sir Dick White'ına konuyla ilgili bilgi veren bir rapor yazmasını söyledi. White'ın raporuyla gelen mektup, sızıntıda Hoover'ın rolü olduğunu ortaya koydu ve İngilizleri kızdırdı ve daha ileri soruşturmayı engelledi.

MacMillan İngiliz istihbaratına Philby'nin emeklilik maaşını iptal etmesini emretti, ama 7 Kasım 1955 günü Parlamentoda yaptığı bir konuşmada, "Philby'nin Burgess ve Maclean'ı uyardığına dair hiçbir kanıt bulunamadı. Philby görevini gerektiği gibi yapmıştır. Onun vatanına ihanet ettiğini ya da söylendiği gibi üçüncü adam olduğunu gösterecek hiçbir kanıt yoktur," diye konuşarak Philby'yi temize çıkardı.

Hoover buna çok kızdı, olanlar onun medyadaki itibarını düşürmüş ve CIA ile ilişkilerine de zarar vermişti. MI5 ise Philby'yi tutuklamak için gerekli kanıtları bulamamış ve onun kamuoyunda temize çıkarılmasına seyirci kalmıştı.

Ertesi gün Philby sakin ve ayık olarak gazetecilerin karşısına çıktı ve temize çıktığını doğruladı. Medyayı nasıl yönlendireceğini çok iyi biliyordu. İngilizlerin çoğu onun masum olduğuna inanıyordu. Hoover aşağılandığını hissetti ve Philby dosyasını kapadı. Tarih 29 Kasım 1955'ti.

Hoover'ın çabaları sayesinde İngiliz istihbaratı Philby'ye yeniden görev vermek istedi. MacMillan'ın emrinden sonra kadroya alamayacaklardı ama Gizli İstihbarat Servisi (MI6) onu serbest çalışan bir ajan olarak kullanabilirdi. Temmuz 1956'da Philby yine eski mesleğine, casusluğa geri döndü ve bu kez Beyrut'ta bir gazeteci kimliğiyle çalışmaya başladı.

BEYRUT 1950'LERDE İLGİNÇ, kozmopolit bir şehirdi. Philby *Economist* ve *Observer* gazetelerinin muhabiri olarak

CIA yetkilileri ve ajanlarıyla her zaman görüşüyordu. O dönemde Angleton'la birçok kez buluştu ve masumiyetini Amerikalı dostuna kanıtlamaya çalıştı.

Philby'nin eski arkadaşı Nicholas Elliot Lübnan'da SIS istasyon şefi olunca onun gizli bilgilere ulaşma olanaklarını artırdı. Beş yıl önce MacMillan'a rapor yazan Sir Dick White da o yıl MI5'ten alındı ve SIS başkanı oldu. Ama Philby'nin SIS'tan maaş aldığını öğrenince şoke oldu.

White bu kez Philby meselesini kökten halletmeye karar verdi. Philby'ye hem gerçek ve hem de yanlış bilgiler vererek Doğu Bloku ülkelerine göreve gönderiyor ve çalışmalarını yakından izliyordu. Aslında riskli bir stratejiydi bu. White Philby'nin suçlu olup olmadığını bilmiyor, gerçeği öğrenmek istiyordu. Eğer adam gerçekten hain çıkarsa SIS'ın etkinliği de zarar görecekti bundan.[5]

Kim Philby İngiltere'de beş yıl baskı altında, acı çekerek yaşamış, ama çok içmesine ve kötü biten evliliklere karşın etkili bir istihbaratçı olma yeteneğini hiç kaybetmemişti. Amerikanın önde gelen Komünist düşmanı J. Edgar Hoover'ı bile gözden düşürmeyi başarmıştı. Şimdi Londra'dan gelen görev emirleriyle testler daha da güçleşmeye başlamıştı. Yeni bir evlilik ve aile yaşamı Philby'nin patronlarını caydırmadı, onu sıkı çalıştırmaya devam ettiler.

Philby'nin en yakın dostlarından biri de KGB ajanı George Blake'ti, şimdiye kadar gizli kalmayı başarmıştı ve SIS'ın Arap Dili Okulunu yönetiyordu. Fakat Polonyalı mülteci Michel Goleniewski'nin ihbarı üzerine İngilizler Blake'i Nisan 1961'de aniden Londra'ya çağırdılar ve tutukladılar. Philby'nin söylediğine göre Blake'e Kuzey Kore'de beyin yıkama uygulamışlardı.[6] Blake'in ani tutuklanması üzerine Philby, MI5'in kendisi hakkında da yeni bir soruşturma açıp açmadığını merak etmeye başladı.

Angleton'un Mossad temaslarından sonra Philby'in eski

bir aile dostu onun aleyhine konuşmuş ve MI5 ve SIS gerçekten de onu tekrar araştırmaya karar vermişlerdi. 1930'lu yıllara kadar giden bilgiler ışığında MI5 ve SIS Philby ile yeniden yüzleşebileceği kadar istihbarata sahip olmuştu. 10 Ocak 1963'te eski dostu ve şimdiki patronu Nicholas Elliott elinde bir savcılık belgesiyle birlikte Londra'dan Beyrut'a geldi.

Elliott'un çok sert sorgulamasına dayanamayan Philby sonunda her şeyi itiraf etti. Philby temas ettiği ajanları ve diğer kurumlardaki KGB köstebeklerini ifşa ettiği takdirde Elliott ona dokunulmazlık sağlayabilecekti, bu yetki verilmişti ona. Elliott ondan itirafını yazmasını istedi ama Philby de düşünmek için süre istedi ondan.

Philby düşüneceğini söyleyerek zaman kazanmak istedi, Moskova'ya kaçacaktı. Bir ara Elliott'a yalan bilgi vererek Anthony Blunt üstündeki kuşkuların kalkmasını sağladı. Ayrıca KGB ajanı dediği bazı ajanların isimlerini verdi ki yalandı bu. Philby'nin Elliott'a verdiği tüm bilgiler yalandı.

Elliott bir hafta uğraştı ama Philby'den gerçek bir itiraf alamadı. Philby tekrar sorgulanmak üzere İngiltere'ye gitmek istemedi ve Elliott da çaresiz kalarak döndü. 23 Ocak günü yağmurlu ve fırtınalı bir havada karısı Eleanor ve oğlu Harry'yi bıraktı ve Beyrut limanındaki bir Rus şilebine bindi. Dört gün sonra Moskova'daydı ve MI6 neler olduğunu anlamak aylarca uğraştı.

Golitsyn haklı çıkmış, verdiği bilgilerle Sovyetler tarihinin en büyük casuslarından birini açığa çıkarmıştı. Fakat Philby'nin kaçışı öğrenilmesine karşın, Mayıs 1963'te Amerikan istihbaratında SASHA kod adıyla çalışan köstebek hâlâ yakalanmamıştı.

BÖLÜM OTUZ ALTI

ANGLETON'UN UNUTAMADIĞI

PHILBY'NİN BEYRUT'TAN KAÇARAK Moskova'da bir KGB generali olarak yeni bir yaşama başlamasının üstünden bir yıl geçmişti. Robert Crowley'e yazdığı bir notta şöyle diyordu Angleton: "O adam kaçtıktan sonra, bize verdiği zararları düşünmediğim bir saat bile yok." Bir karşıistihbarat subayında bulunması doğal olan paranoya Angleton'da başkanın ölümü ve Philby'nin ihanetiyle artmıştı. Angleton daha sonra, "Benim CIA'da yıkılışıma neden olan olaylarda ve Sovyetlerin Kennedy suikastındaki rollerinin ustaca gizlenmesinde Philby'nin parmağı olduğuna inandım," dedi.

CIA'da "karanlık dönem" denen 1961-1975 yılları arasında olanlar, Golitsyn'in iltica etmesi ve insanı ürperten sızma konuşmalarıyla başladı. Ve bu dönem, Kruşçev'e karşı kurulan komploların ortasında Moskova'ya varan Philby'nin iltica-sı ile yeni bir aşamaya girdi. Sovyetler suikasttan sonra bir değerlendirme yaptılar: CIA içinde, Kennedy cinayetinde Sovyetlerin rolünü sadece Angleton sorguluyorsa ve SASHA'nın tehlikeli olduğunu ve bulunması gerektiğini sadece Angleton

söylüyorsa, onun itibarını Philby'den başka kim yok edebilirdi? Angleton'un CIA Joseph McCarthy'si gibi görünmesini kim sağlayabilirdi? Onu her masa altında bir Komünist arayan bir paranoyak gibi en iyi kim gösterebilirdi? "Karanlık dönem"in gerçek nedeni, Angleton'un eski dostundan korkmasıydı.

Başkan Kenndy'nin ölümünden iki ay sonra Murphy, Yuri Nosenko ile buluşması için Pete Bagley'i Cenevre'ye gönderdi. Ama Bagley iyi Rusça bilmediği için Kisevalter da onunla beraber gitti.

Murphy'nin Bagley'i Cenevre'ye göndermesi Angleton'un hoşuna gitmedi. Bagley artık basit bir Olay subayı değil, Sovyet Bölümünün kıdemli karşıistihbarat yetkilisiydi. Kisevalter'ın da hoşuna gitmedi bu. Bagley'nin müthiş bir istihbaratçı olmadığını düşünüyordu Kisevalter ve Golitsyn'le görüştükten sonra yazdığı nota bakılırsa, Bagley Nosenko ile ilgili kararını vermiş gibiydi.

Yuri Nosenko rüzgarlı bir günde Bagley ve Kisevalter'ın kendisini beklediği banliyö evine giderken sinirli, tedirgin görünüyordu. Bagley ona, daha önceki buluşmalarında Moskova'daki karısı ve çocuklarını bırakamayacağını söylemesine karşın şimdi neden iltica etmek istediğini sordu. Kisevalter bu soruyu tercüme edince Nosenko bilinen bir cevap verdi: "Beni Moskova'ya çağırdılar. ABD istihbaratıyla olan ilişkimi öğrendiklerini sanıyor ve korkuyorum... İltica etmek istiyorum. Daha fazla bekleyemem." Bu konuşmalar her zamanki gibi banda alındı.

Kisevalter adamı rahatlatmaya çalıştı. Bagley bir ara Kisevalter'ın aniden ciddileştiğini gördü. Bagley'nin Rusçası, iki adamın Kennedy suikastından söz ettiklerini anlayacak kadar iyi değildi. Nosenko Kisevalter'a, Moskova'da Amerikalıları Rus tarafına iltica etmek için ikna etmekle görevli olduğunu hatırlattı. Oswald Moskova'da yaşarken onun KGB ile temasta olduğunu da biliyordu. Kisevalter onun söylediklerini Bag-

ley'e tercüme etti ama iki adamın kafasında da bazı sorular vardı.

Kisevalter, "Onu KGB'ye sen mi aldırdın?" diye sorunca adam hayır dedi. Oswald öyle dengesiz, öyle garip bir adamdı ki Sovyetler sonunda ondan vazgeçmişlerdi.

Nosenko'ya göre, Oswald'ı almama kararını KGB değil, Yekaterina Furseva vermişti. Furtseva böyle bir emir verdikten sonra KGB'nin Oswald'ı ısrarla istemesi zaten çılgınlık olurdu.

Kisevalter ve Bagley adamı ilticadan vazgeçirmeye çalıştılar, onun Moskova'da CIA için çalışması daha iyi olacaktı. Nosenko Dışişleri Bakanı Gromyko'nun koruması olarak değerli bir istihbarat kaynağıydı. Fakat Oswald istihbaratı da riske atılmayacak kadar önemliydi ve sonuçta Kisevalter'ın tavsiyesine göre Richard Helms Nosenko'yu ABD'ye getirmeye karar verdi.

Kisevalter karargahta bu olayı David Murphy ve Joe Bulick'le birlikte kutladı. Sonuçta Oswald konusunda güvenilir bir kaynak bulmuşlardı. Furtseva'nın istemediği Oswald'ın yanına artık kimse yaklaşamazdı ve Leonard McCoy ile Sovyet Bölümündeki diğer uzmanlar da bu konuda Nosenko ile aynı fikirdeydiler.[1]

James Angleton kutlamaya katılmadı. Ona göre, Lee Harvey Oswald Sovyet yönetimindeki en yüksek düzeyde yetkililerin dikkatini çekmeyi başarmıştı. Eğer Ruslar Kennedy suikastında rol aldılarsa, Nosenko'ya, Furtseva ile ilgili sözleri söylemesi için talimat vermiş olabilirlerdi. Angleton'a göre, Kruşçev'in eski sevgilisi Furtseva'nın Oswald'a o şekilde davranmasını da Brejnev istemiş olabilirdi. Angleton, Yuri Nosenko'nun gerçek niyeti anlaşılana kadar onun CIA operasyonlarından uzak tutulmasını istiyordu. Golitsyn'in tahmin ettiği gibi, o da Nosenko'nun KGB tarafından gönderildiğini düşünüyordu.

Golitsyn'in temas ajanlarından biri olan Donald Denesyla

ise Nosenko'nun ABD'ye getirilmesi konusunda daha kuşkucuydu ve şöyle dedi: "Helms Kennedy'nin ölümünü örtbas etme çabası içinde Nosenko'yu ABD'ye çağırdı. Bir tür gizleme ya da unutturma oyunuydu bu... Nosenko Rusları temize çıkardı ve CIA Rusların bunu yapıp yapmadığı konusunda karar verecek durumda bile değildi."

Nosenko konusunda savaş hatları çekilmişti. David Murphy SR-9 biriminin görüşünü kabul ediyordu, onlara göre Nosenko samimiydi, dürüsttü, gerçekti. Angleton ve Bagley ise Güvenlik Ofisi ile birlikte Nosenko'dan kuşkulanıyorlardı. Güvenliğin şefi olan Howard Osborne, Nosenko'yu izole edip zorlu bir sorgulamayla konuşturmayı düşünüyordu.

BREJNEV EKİM AYINDA HAREKETE geçmeye hazırdı. Darbe Kruşçev Karadeniz kıyısında tatil yaparken geldi. Kruşçev'in üç yıl önce KGB'den kovduğu Aleksander Shelyepin gizli polis kontrolünün Brejnev'e geçmesi için bağlantılarını kullandı. Ama Kruşçev'in Shelyepin'in yerine KGB başkanı yaptığı Vladimir Semichastny eski patronuna itiraz etti. Kruşçev Parti yoldaşları tarafından Moskova'ya çağrıldığında işinin bittiğini anladı.

Kruşçev bu oyunu biliyordu—kendi de oynamıştı bunu. Presidyumdaki arkadaşları teker teker ayağa kalkarak onun günahlarını saydılar. Sovyetler Birliğindeki her sorun ve Castro'nun kontrolünü kaybettiği için suçladılar onu. Onların söyledikleri bitince Kruşçev ayağa kalktı ve Batı ile barış yapılmazsa Sovyetler Birliği'nin parçalanacağını açıkça söyledi. Onlara, "Ürkek olma lüksüne sahip değiliz," dedi. Oylama yapıldı ve Kruşçev istifa etti. Kruşçev'in gelecekle ilgili vizyonu –Kennedy ile birlikte oluşturulacak yeni bir dünya düzeni– asla gerçekleşmeyecekti. Kruşçev pek çoğunun olduğu gibi, kendi hayallerinin de Dallas'daki araç konvoyunda öldüğünü anladı.

Kruşçev iktidardan düşürülürken, James Angleton ölen başkanla ilgili bir başka olay yüzünden şoke oldu.

12 EKİM 1964 GÜNÜ Angleton ve karısı Cicely eski dostları sanatçı Mary Meyer'in evine şiir gecesine davet edilmişlerdi. Meyer'in hayalleri de Dallas'ta yıkılmıştı.

Genç kızlık soyadıyla o zaman Mary Pinchot olan sanatçı, yirmi yıl önce, daha sonra Allen Dulles'ın üst düzey gizli operasyon yöneticilerinden biri olan Cord Meyer'le evlendi. Mary Meyer kocasının işinden nefret ediyordu, 1956'da boşandılar ve Mary yeni bir yaşama başlamak için Georgetown'a yerleşti. Yeni yaşamda John Kennedy ile aşk ilişkisi de vardı ve başkanın ölümüne kadar sürdü bu ilişki. Beyaz Saray'da iken Kennedy'nin birçok ilişkisi oldu ama Angleton başkanla Mary Meyer'in aşk yaşadıklarını biliyordu. Onların ilişkisi farklıydı.

Şiir gecesine gidecekleri gün Cicely Angleton kocasının bürosunu aradı ve radyoda duyduğu bir haberi kontrol etmesini istedi; Georgetown'da Chesapeake yürüyüş yolunda bir kadın vurularak öldürülmüştü. Mary Meyer evine yakın olan bu yolda yürüyüş yapardı ve Cicely endişeliydi. James Angleton karısına endişe etmemesini, orada bir sürü insanın yürüyüş yaptığını söyledi.

Ama o akşam Mary'nin evine giden Angleton'lar onu evde bulamadılar. Ve daha sonra yapılan bir araştırmada kadının gerçekten o gün öldürüldüğü anlaşıldı. Angletonlar daha sonra Mary'nin kız kardeşi Antoinette'in yakındaki evine gittiler, kadın *Newsweek*'in Washington büro şefi Benjamin C. Bradlee ile evliydi. Angleton'lar aileyi teselli ettiler ve cenaze töreni hazırlıklarına yardımcı oldular.

Polis raporuna göre Mary öğleye kadar resim çalışması yapmış ve sonra yürüyüşe çıkmıştı. Hava soğuktu. Cinayet ihbarı alan polisler olay yerine gittiğinde Mary'nin, üzerinde bir

eşofman pantolonu ve bir süveter olan cesedini bulmuştu. Bir detektif, kadının iki kurşunla öldükten sonra bile güzel olduğunu söyledi. Mary iki gün sonra kırk dört yaşında olacaktı. Can sıkması olası meselelerde hükümetle yakın işbirliği yapan polis çok geçmeden bir siyahiyi katil olarak yakaladı.

Bir polis memuru Raymond Crump adlı zenciyi cinayet mahalli yakınında sırılsıklam ıslanmış olarak buldu. Crump birkaç bira içip sızdığını ve uyanınca kanala, suyun içine yuvarlandığını söyledi. Cinayetten sonra kanalda bulunan bir ceket adamın üstüne uydu. Bir görgü tanığı katilin zenci olduğunu ve üzerinde de kanalda bulunan rüzgarlığın bulunduğunu söyledi.

Bir hafta sonra Angleton ve birkaç kişi daha Mary'nin evini aradılar, kadının Kennedy ile yaşadığı ilişkiden söz etmesi olası güncesini ya da not defterini bulmak istiyorlardı. Fakat böyle bir günce ya da not defteri bulunmadı.

Ama birkaç gün sonra Antoinette Bradlee ablasının güncesini ve bazı mektuplarını resim atölyesinde metal bir kutu içinde buldu. Günceyi daha önce her yerde aradıkları halde bulamayanlar buna şaşırdılar. Acaba biri günceyi almış ve sonradan yerine mi koymuştu? Günce ve kutuda bulunan mektuplar saklaması için, Meyer'in oğullarına yakın olan James Angleton'a verildi.[2] Angleton, Meyer'e yazdıkları mektupları geri isteyenlere onları iade etti ama günceyi yaktığını söyledi. Ama yakmamıştı ve Temmuz 1978'de, "Günceyi onun çocukları için sakladım... Bu profesyonel değil, kişisel bir sorumluluktu," dedi.

Angleton'un kafasında bazı sorular vardı. Ölen başkanın bazı şeyleri söylemiş olabileceği kadının ölümüyle, Golitsyn'in uyardığı Sovyet sızmaları arasında bir ilişki olabilir miydi acaba? İşin içinde Kennedy yakın çevresinden biri olabilir miydi? Bu tür olayları dikkatle izleyen FBI Ruslara bilgi kaptırmış olabilir miydi? Ruslar CIA'ya olduğu gibi FBI'a da sızmışlar

mıydı acaba? Kennedy'den başka hedef alınan liderler var mıydı?

Golitsyn iltica ettiği zaman ilk günlerde KGB'nin Nixon ve diğer bazı Batı Avrupalı liderlere karşı suikast planladığını söylemişti. Onun söylediğine göre, İşçi Partisi lideri Hugh Gaitskell'in bir enfeksiyon sonucu denen kuşkulu ölümü de bir KGB ajanının verdiği zehirden kaynaklanmıştı. Golitsyn, Gaitskell'in, partinin başına Harold Wilson'un geçmesi için öldürüldüğünü söylemişti. Wilson'un Rusların etkisi altında olduğunu söylüyordu.

Johnson yönetimi ele alınca Kennedy cinayetinin uluslararası bir komplo sonucu olduğunu düşünen pek çok Amerikalı rahat bir nefes aldı. Fakat Angleton, Philby'nin Moskova'da bulunması, Mary Meyer'in ölümü ve Nosenko'nun anlattığı Lee Harvey Oswald hikayesi arasında bir ilişki olduğunu düşünüyordu. Onun uzun süre yardımcılığını yapmış olan Ray Rocca 1987'de, "Angleton buna inanıyordu ve hiç unutmadı bunu," dedi. Angleton Kennedy'nin KGB tarafından öldürüldüğüne hep inandı. Onun köstebek arayışları aynı zamanda Kennedy'nin katil ya da katillerini de aramasıydı. Angleton bir gün, "Karşıistihbarat işinde insan sezgilerine güvenmeye başlar, çünkü gerçekleri çarpıtmak kolaydır," dedi.

Raymond Crump Jr. 29 Temmuz 1965'te Mary Meyer'i öldürmek suçlamasıyla jüri önüne çıktı. Fakat jüri 11 saatlik bir karar sürecinden sonra adamın katil olmadığına karar verdi ve onu beraat ettirdi. Mary Meyer'i kimin öldürdüğü ise hiç öğrenilemedi ve sır olarak kaldı.[3]

BÖLÜM OTUZ YEDİ

ARAŞTIRMA

KRONTHAL İHANETİNDEN BERİ KGB sürekli olarak meydan okudu CIA'ya. CIA'ya sızmaları önlemek James Angleton'un göreviydi ama 1964'te bunu başaramadığına inandı. Kennedy cinayetinde rolleri olmadığını göstermek için Rusların Yuri Nosenko'yu kullandığına da inanıyordu Angleton. Bu inancı yüzünden de ABD hükümetinin en güçlü adamlarından biri olan J. Edgar Hoover'la karşı karşıya geldi.

Kennedy cinayeti FBI tarihinin en büyük kara lekesiydi. Lee Harvey Oswald hakkında yapılan bir sürü uyarı dikkate alınmamıştı. Oswald'ın garip davranışlarını Gizli Servise bildirmemişler, büyük hata yapmışlardı. Marina Oswald'ın KGB'ye gönderdiği mektuplarda ima edilen tehlikeleri görmezden gelmişlerdi. FBI'ın cinayetle ilgili soruşturması da bir sonuç vermiyordu ve şimdi büyük baskı altındaydılar.

Oswald hakkındaki mesajıyla ortaya çıkan Yuri Nosenko, J. Edgar Hoover için Tanrı'nın bir lütfu gibiydi. Onun ABD'ye geliş zamanı Warren Komisyonunun toplanmasına denk geldi ve Kennedy cinayeti araştırması için FBI'a onunla temas yet-

kisi verildi. FBI karşıistihbaratının başı olan William Branigan en iyi iki adamını, Elbert (Bert) Turner ve James Wooten'ı, bir güvenli evde kalan Nosenko'yu[1] sorgulamak üzere Virginia'ya gönderdi, Nosenko anlara da Cenevre'de Kisevalter ve Bagley'e anlattıklarını tekrarladı ve bu iki ajanın raporu Hoover'a gitti.

Nosenko'nun ifadesine göre Oswald'ın KGB'ye alınmasına engel olan kişi Yekaterina Furtseva idi ve bu da Kennedy cinayetinde Rusları temize çıkarmak anlamına geliyordu ki bu durumda FBI ihmali de söz konusu olmaktan çıkıyordu. Hoover desteği olmayan ve doğrulanmayan bu bilgiyi alarak Warren Komisyonuna ve Başkan Johnson'a gönderdi. Hoover, Angleton ya da CIA Güvenlik Şefi Howard Osborne ile hiç konuşmadan, Başkan Johnson ve Yargıç Warren'a Rusların Oswald'ı almadıklarını söyledi, bu konuda eski CIA Başkanı Allen Dulles'ın da desteğine sahipti. Dulles Kennedy suikastında FBI ihmalini örtbas etme konusunda Hoover'ın yanında yer aldı.

Warren Komisyonu üyeleri Nosenko'nun mesajını itirazsız kabul ettiler ve rahatladılar. Soruşturmaya katılan William Corson Earl Warren'ın bazı konular üzerinde pek durmadığını söyledi. Soruşturmayı yürütenler Marina Oswald'ı ciddi bir sorgulamaya almak istiyorlardı ama kadın ifade vermek üzere geldiğinde Yargıç Warren adeta onu koruyan bir baba gibi davrandı.[2]

Üst düzey yetkililer içinde Kennedy cinayetinin bir tek tetikçi tarafından işlenmediğini söyleyen kişi sadece James Angleton'du ve Hoover'ın, doğrulanmayan Nosenko bilgisini sızdıran Hoover'a çok kızıyordu. Angleton Hoover'a ve Komisyona gönderdiği bir notta, "Böyle bir tahrik edici ve doğrulanmamış bilgi ne yazık ki Warren Komisyonu üyelerini kötü etkiledi," diye yazdı. Ayrıca, Nosenko'nun güvenilirliğini kaybettiğini ve CIA Güvenlik Ofisinin bu vakayı Sovyet Bölümünden

aldığını belirtti. Sonra da Howard Osborne'a, FBI'ın Nosenko'ya ulaşmasını engellemesini söyledi. Angleton ve Hoover arasında, yani CIA ve FBI arasında çıkan savaşta sıkılan ilk kurşundu bu.

Angleton'un hareketi Hoover için büyük darbe oldu. Hoover Kennedy suikastında FBI'ın hiçbir ihmali ya da suçu olmadığını kanıtlamaya çalışıyordu. Nosenko en büyük umuduydu. Osenko'ya ulaşamazsa bu konuda hiçbir şey yapamazdı. Bu operasyonlarla uzaktan yakından ilgisi olan tüm FBI ve CIA yetkililerine göre iki teşkilat arasında bağlar tamamen kopmuştu. CIA/FBI irtibat ajanı olan Sam Pappich, "İlişkiler hiç bu kadar kötü olmamıştı," dedi.

Angleton sadece eski bir rakibini alt etmek istemiyordu, Nosenko'ya gerçekten güvenmiyordu. Güvensizliğinin bir nedeni de Golitsyn ilk günlerde söylediği sözlerdi, adam kendisini gözden düşürmek için KGB'nin ajan gönderebileceğini belirtmişti. Nosenko'nun CIA ile temasında ortaya çıkan bazı pürüzler de vardı elbette. Yazar David Martin'e göre bunlardan biri, Nosenko'nun iltica ettiği zaman söylediği bir yalandı.[3] Pete Bagley ve George Kisevalter'e KGB yarbayı olduğunu söylemiş ve bunun kanıtı olarak da görev seyahatlerinde kullandığı eski bir izin kartını göstermişti. Angleton kartı Golitsyn'e gösterince adam bunun sahte olduğunu söyledi. Nosenko o zaman yalanını itiraf etti ve gerçek rütbesinin binbaşı olduğunu söyledi.

Angleton'un meselesi Nosenko'nun rütbesi değildi, bir mültecinin kredisini artırmak için bu tür yalanlar hep söylenirdi. Fakat Nosenko'ya inanan Hoover, Birleşmiş Milletlerde önemli bir ikili ajan olan SCOTCH'un rütbeyi doğruladığı söylemişti ki bu da Nosenko iltica olayının KGB oyunu olabileceğini gösteriyordu. Angleton daha sonra SCOTCH'un (FBI'daki kod adı FEDORA idi) bir KGB hilesi olduğunu anladı. Bu olaylar Golitsyn'in kredisini artırdı.

Angleton araştırmasını derinleştirdikçe Nosenko aleyhine başka ipuçları da buldu. Ulusal Güvenlik Dairesine (NSA) göre, Nosenko Moskova'dan geri çağırıldığı mesajı aldığını söylerken yalan söylemişti. NSA Nosenko'nun haberleşmesini izliyordu ve böyle bir mesaja rastlamamıştı. Angleton işte bu son kanıtı da kullanarak, Richard Helms ve diğer CIA yetkililerine, gerçekliği belli olanak kadar Nosenko'nun göz altında tutulması gerektiğini söyledi.

CIA'in Williamsburg, Virginia dışındaki Camp Peary eğitim üssünde Nosenko için küçük beton bir ev inşa edildi ve Nosenko Güvenlik Ofisi ve SR'den Pete Bagley gözetiminde zorunlu ikamete tâbi tutuldu. Geceleri dışarı çıkamıyordu, çünkü CIA onun, deniz eğitimi sayesinde yıldızlara bakarak yerini saptayabilmesinden korkuyordu. Gözetim altına alındığında 36 yaşında olan Nosenko o evde üç yıl zor şartlarda yaşadı. Her söylediği, her cevabı didik didik edildi.

Ama Kisevalter ve Sovyet Bölümündekiler Nosenko'ya yapılanları doğru bulmuyorlardı. Adama hiçbir zaman yapamayacağı itiraflar için baskı yapmak, Rusların yöntemlerini kullanmak gerçekten ayıptı.[4] Fakat Angleton, Nosenko'nun Kennedy cinayetinde parmağı olduğunu inanıyordu ki diğerleri bilmiyorlardı bunu.

Bu hikayenin devam ettiği süreçte istihbaratçılarla karşıistihbaratçılar arasındaki gerginlik sürdü gitti. 1960'ların başlarında bu mücadele gerilla savaşına dönüştü. Bu savaşın temelinde James Angleton'un Anatoly Golitsyn'e olan inancı yatıyordu.

Sovyetler Bölümü ajanları Golitsyn'in Angleton üzerindeki etkisine şaşıyorlardı ve mültecinin davranışları onları pek etkilemedi. Kisevalter'a göre adam iyi rol yapıyor ve Angleton'un parmağının ucunda oynatıyordu. Kisevalter ayrıca Golitsyn'in durmadan para istemesine de çok kızıyordu. Kisevalter, "Adam tüm Amerikalıların milyoner olduğunu sanıyordu

galiba," dedi ve şu hikayeyi anlattı: "Güvenlik Ofisi ajanları bir gün Golitsyn'i Virginia'da berbere götürdüler ve adam orada, yıllar önce ABD'ye iltica etmiş eski bir KGB ajanı olan Peter Deriabin'le karşılaştı. Sovyet Bölümü ajanları onların tanıştığını görünce ikisini bir araya getirmeyi ve birbirleri hakkında onlardan bilgi almayı düşündüler.

"CIA onları götüreceği güvenli evi dinleme cihazlarıyla donattı. Golitsyn karısı ve kızıyla, Deriabin ise yalnız başına geldi." Fakat iki adamın sadece CIA'dan ne kadar para aldıkları konusunda konuştuklarını anlayınca CIA ajanları sinirlendiler. Rusların sohbetleri sonunda Deriabin, Golitsyn'in karısı Svetlana'ya bağırmaya başladı. CIA ajanları bu bağrışmaları da banda alırken gülüyorlardı. Sonuçta Golitsyn hakkında hiçbir şey öğrenemediler.

Kisevalter bir süre sonra Golitsyn'in, SR görüşmelerinde ya da Angleton'dan öğrendiklerini yeni bilgiymiş gibi İngiliz, Kanada ya da Fransız istihbaratlarına sattığına dair ipuçları elde etti ve onu denemeye karar verdi. Denemenin içinde, CIA'in 1960 Dünya Fuarında kadrosuna aldığı bir Sovyet Yahudisi olan Moskova Radyosu muhabiri Belitsky de vardı. Kod adı AE WIRELESS olan Belitsky Küba Füze Krizinden sonra CIA ile temasını kesmişti. Nosenko Kisevalter'a, Belitsky'nin bir KGB ajanı olduğunu söylemiş, bunu kanıtlamak için de, Belitsy'nin CIA Olay subayı George Goldberg'in operasyon sırasında ona verdiği para ve altın saati ayrıntılı olarak anlatmıştı.

Golitsyn Aralık 1961'de iltica ettiğinde ona AE WIRELESS tanımına uyan bir ajanla ilgili sorular sorulmuş, o da bu adam hakkında bir şey bilmediğini söylemişti. Golitsyn 1964'te İngiltere'deydi ve Kisevalter İngilizlere, onu Belinsky konusunda sorguya almalarını söyledi. Golitsyn bu kez tüm sorulara cevap verdi. Kisevalter, "O orospu çocuğu bizim bu olayla ilgili kendisine verdiğimiz her şeyi kusmaya başladı,"

dedi. Ama bu olay Angleton'u hiç telaşa düşürmedi.

Kisevalter'a göre Angleton Golitsyn konusunda tüm mantığını yitirmişti. Sovyet Bölümü Çin-Sovyet anlaşmazlığına saçma diyordu ama Golitsyn'in etkisiyle Angleton bunun da gerçekliği konusunda endişeleniyordu. Ama köstebek avı da önemliydi ve Kisevalter buna kızıyor, "Yasadışı dinlemeler ve gözetlemeler tüm bunlar Golitsyn yüzünden," diyordu. Kisevalter'a göre bunda Richard Helms de hatalıydı. "General Mac Arthur gibi Helms de emrinde çalışanlara fazla inanıyordu. Bir hata yapıldığında suçu üstleniyor, 'Aklıma gelmedi, ben patronum' der gibi davranıyordu... Angleton onu da ayarlamıştı."[5]

Angleton'un adamlarından bazıları aynı fikirdeydi. Golitsyn'in açığa çıkardığı tek KGB casusu Paris'te çalışan alt düzey bir NATO basın yetkilisiydi. Golitsyn eğer ikili çalışan bir casus ise, KGB Pacques gibi bir ajanı feda etmekle büyük bir kayba uğramamış oluyordu.

Fakat Angleton aptal değildi ve Golitsyn'e olan güveni sadece ona olan inancına dayanmıyordu. Golitsyn defalarca testten geçirilmişti. İngilizler ona iki yüzden fazla gerçek gizli NATO belgesi göstermiş, bunların arasına 50 tane de sahte belge koymuşlardı. Golitsyn tüm gerçek belgeleri çıkardı ve bunların hepsini KGB'de gördüğünü söyledi. Korkutucu ve ikna edici bir performanstı bu. Angleton'a göre Golitsyn çoğu zaman haklı çıkıyor ve bilmediği bir şey olunca bunu çekinmeden söylüyordu. Bir mülteci için olağanüstü bir davranış biçimiydi bu.

Böylece Golitsyn'in, tüm NATO istihbarat teşkilatlarında KGB köstebeği olduğu sözüne inanan Angleton, CIA'da büyük bir köstebek avı başlattı. Golitsyn gerçek ya da değil, doğrudan KGB karargahından gönderilmiş olsaydı bile bu kadar büyük zarar veremezdi.

Köstebek avında Golitsyn CIA ajanlarının güvenlik dos-

yalarını görmek istiyordu, orada görebileceği bazı belgeler ona bazı şeyler hatırlatabilirdi. Angleton ona herkesin dosyasını vermediğini, verdiklerinin de zaten haklarında kuşku duyulan kişiler olduğunu söyledi. Fakat bir mülteciye bu tür dosyaların verilmesi şimdiye kadar görülmemiş bir şeydi ve Angleton'un ajanlarından bazıları buna itiraz ettiler.

Golitsy dizisi işte böyle başladı. Araştırma son bulmadan 14 CIA ajanı Rus casusu olmakla suçlandı ve bu süreçte CIA parçalandı.

Golitsyn'in amacı Sovyet Bölümüne, özellikle de gizli SR-9 operasyonuna girebilmekti. Mantıken KGB'nin ilk hedefi olacağı için, köstebeklerin ilk aranacağı yer de SR olmalıydı. Bu bölüm zaten başından beri güvenmiyordu Golitsyn'e.

Ondan sonra yaşanan olaylar Kisevalter ve SR-9 için kâbusa dönüştü. Kisevalter'ın arkadaşı ve çalışma arkadaşı Richard Kovich ilk Golitsyn dizinin konusu oldu. Golitsyn SR-9 personel dosyalarına bakarken, Kovich'in gerçek ilk adının Dushan (Richard'ın Sırpça karşılığı) olduğunu gördü ve hemen, "Dushan adında bir casus vardı, bu onun kod adı. Bu adam Amerikan istihbaratı içinde bir köstebektir," deyiverdi. Bunun üzerine Kovich kuşkulular listesine alındı.

KGB casusu olduğundan kuşkulanılan bir diğer kişi de, gerçek Polonyalı adını değiştiren bir ajan oldu. Golitsyn Klibanski adı üzerinde ısrarla durdu ve sonunda Klibansky'nin Berlin Üssünde çalışmış bir Alman göçmeninin oğlu Peter Karlow olduğu anlaşıldı. 1962 sonbaharında Golitsyn'in suçlamasıyla CIA Güvenlik Ofisi Karlow'un kariyerini mahvetmek için hazırlanırken, Angleton ya da Karlow'un patronu Richard Helms seslerini çıkaramadılar. Karlow'un arkadaşı Kisevalter'a göre, adam hakkında suçlayıcı bir kanıt bulunamadı ve istifası için neden olarak bir harcama tartışması gösterildi. CIA yıllar sonra Karlow'un masum olduğunu açıkladı. Ona kariyerini geri veremediler ama bir madalya ile ödüllendirdiler

ve emekli aylığı bağladılar.

Golitsyn bir gün çok ileri gitti ve Kisevalter'ın dosyasını görmek istedi, ama Angleton bile itiraz etti buna. CIA'da Kisevalter kadar sevilen bir başka adam yoktu. Paul Garbler, "O adam George'a dokunamazdı," dedi. "Helms buna asla izin vermezdi."[6] Angleton'un Kisevalter konusundaki çekingenliği içgüdüsel olarak doğruydu elbette, ama yine de CIA karşıistihbaratındaki zayıflığı tekrar gösterdi. Kisevalter dokunulmazdı ama onun kadar popüler olmayan Kovich ve Garbler'ın kariyerleri mahvolabilirdi. William Corson, "CIA'in ilk zamanlar bazı eskilerin poligraf testinden geçirilmemesi kararına benziyordu bu da," dedi. "Bu tutum nedeniyle CIA'da ciddi güvenliğe duyulması gereken saygı da tehlikeye girdi."[7]

Kisevalter'a göre, Angleton, Helms ve Osborne köstebek avında kurbanlarına hiç savunma hakkı tanımayarak haince davrandılar. Hakkında soruşturma yapılan adamlara asla söz hakkı tanımadılar.

Angleton, Helms ve Osborne köstebek avında kimseye savunma hakkı vermiyorlar ve Kisevalter da buna kızıyordu. Angleton'a göre kuşku altında olan bir ajan uyarılmamalıydı. Philby diğerlerini uyarmış ve onlar da kaçmışlardı.

BÖLÜM OTUZ SEKİZ

SASHA'YA YAKLAŞMA

GOLITSYN DİZİSİ SOVYET Bölümünde hasar yaparken Golitsyn'in adını açıkladığı SASHA hâlâ yakalanmamıştı. Nosenko da 1964'te iltica ettiğinde, Almanya'daki ABD istihbaratına sızmış bir KGB casusu olduğundan söz etmişti. Fakat Angleton SASHA'nın kimliğini ortaya çıkarmak üzereyken Nosenko köstebeğin CIA'da değil, ABD Ordu istihbaratında olduğunu söyledi. Bu bilgi soruşturmayı birkaç ay geciktirirken, Angleton daha ayrıntılı bilgi için Golitsyn ve Nosenko'ya baskı yapıyordu.

Golitsyn daha sonra SASHA'nın 1950'lerin başlarında Münih ve Berlin'de çalıştığına işaret eden bazı bilgiler daha getirdi. Angleton bu yeni bilgiler ışığında araştırma sahasını daraltı ve sonuçta bir tek olasılık üzerinde durdu; Igor Orlov'du bu. Orlov'un ilticasında takma adı Alexander Kopatzky idi ve Sasha da Rusçada Alexander'ın kısaltması oluyordu.

Angleton Orlov dosyasını okurken Golitksyn'e daha çok inandı, Nosenko'nun ordu teorisi soruşturmayı saptırmak ve SASHA'yı korumak içindi. Orlov Münih ve Berlin'de, şimdi is-

tihbarat toplumunda ve özellikle de CIA'in Sovyet Bölümünde önemli yerlerde olan kişilerle tanışmıştı. Orlov soruşturması şimdi büyük önem kazanmıştı. Fakat Orlov o günlerde ortada yoktu. 1956'da onu ABD'ye getiren eski Olay subayı Sam Wilson da dahil olmak üzere, Langley'de hiç kimse onun nerde olduğunu bilmiyordu.

Orlov'lar ABD'ye 12 Nisan 1956'da geldiler ve onları CIA'da mültecilere bakan Ukraynalı eski beyzbolcu Pete Sivess ve karısı Ellie karşıladılar. Havaalanında bir Dışişleri Bakanlığı yetkilisi, kırmızı kurdeleli ve mühürlü bir zarf içinde aile belgeleriyle onları bekliyordu. Eleonore Orlov, "Pasaport kontrolü ve gümrükten kolayca geçip bir araca bindik. Yolda Igor ve Pete hep Rusça konuştular, kendimi Rusya'da sandım," diye anlattı. Ashford Farm Maryland'in doğu sahilinde eski binalardan oluşuyordu ve mültecilerin sorgulanması ve yeni ajanların eğitimi için ıssız, uygun bir yerdi. Asford Farm'da konuşulan ana dil Rusça idi.

Orlov'lar ABD'deki ilk gecelerini korku içinde geçirdiler. Geceyarısı eski binanın alarm zilleri çalmaya başladı ve projektörler yandı. Orlov'lar bunun bir baskın olduğunu ve öldürüleceklerini sandılar. Ama önemli değildi olay, çevredeki bir çiftçi kaçan bir kuzusunu aramak için yasak bölgeye girmişti. Ellie Sivess korkan çiftçiye, "Orada kal," dedi. "Sakın ilerleme, önünde mayın tarlası var." Çiftçi korku içinde geriledi ve kaçtı oradan.

Orlov bir CIA Olay subayı olmanın inceliklerini öğreniyordu. Havada paraşütle Alman askerlerinin kurşun yağmuru altında yere indiği geceden bu yana uzun bir yol katetmişti. Aslında CIA eğitimi gördüğü zaman bir KGB albayıydı.

Orlov'ların ilk oğulları Robert Alexander 1955 başında doğmuştu ve aile ABD'ye geldiğinde Eleonore yine hamileydi. Kadın Ağustos'da doğum yapacaktı ve tarih yaklaşırken CIA onları Georgetown, 3301 O Sokağı, N.W. adresinde güzel bir

güvenli eve yerleştirdi. Güvenli evde Emma Roland adında bir hizmetçiyle birkaç çalışan vardı. Evin her yanı dinleme cihazlarıyla donatılmıştı. Orlov'ların misafir kabul etmesi yasaktı ve dışarı da fazla çıkamıyorlardı. Bayan Orlov'un doktoru, daha sonra Georgetown Üniversite Hastanesinde Caroline Kennedy'nin doğumunu yapan doktordu. CIA doğumda güvenlik açısından İngilizce ve Almanca bilmeyen bir Fransız hemşire tutmuştu. Bayan Orlov mavi gözlü bir erkek çocuk doğurdu ve ona George adını verdiler. Orlov'lar Ekim ayında Frankfurt'a dönerlerken, yanlarında bir de küçük Amerikan vatandaşı vardı.

Orlov'lara Frankfurt'ta devlet tarafından döşenmiş bir apartman dairesi ve bir de otomobil verildi, ayrıca ABD hükümet mağazasından alışveriş yapabileceklerdi. Yeni bir yaşama rağmen onlar için değişen pek bir şey yoktu. Fakat Igor daha öfkeli ve esrarengiz bir adam oldu. Berlin günlerinde raporlarını yazarken Eleonore'un üç yıllık İngilizce eğitiminden yararlanıyordu; şimdi ise, yine İngilizce bilmiyordu ama artık raporlarını Rusça olarak daktiloyla kendisi yazıyordu.

Frankfurt'ta Orlov, Sam Wilson'un aldığı ilk Rus göçmen subaylarından biri olan Nick Kozlov'la birlikte çalışıyordu. Kozlov bir süre ABD'de kalmıştı, yeterince İngilizce biliyor ve CIA ajanları tarafından seviliyordu. Orlov ve Kozlov, Yarbay Sasha Sogolow için çalışıyorlardı.

Igor Kozlov'un boş yere fazla mesai yazdığını ve ajanların parasını çaldığını söylüyordu, bunları CIA karargahına bildirmeye başladı. Fakat raporlar CIA merkezine asla gitmedi, Sogolow mektupları elinde tuttu ve Igor'dan kurtulmak için uygun zamanı beklemeye başladı.

CIA Eleonore'a mektup açma işinde çalışması için izin verdi ve o da biraz para kazanmaya başladı. Fakat Igor CIA'ya ajan kazandırmak için çok seyahat ediyor ve çift artık eskisi kadar sık görüşemiyordu. Şubat 1957'de Eleonore, Igor'un se-

yahatte olduğu bir gün Sayanora filmine gitti ve sinemadan çıkınca tramvaya bindi. Karşısında oturan adam ona neden gülümsediğini sordu. Eleonore ona, oğlunu emzirmeye son verdiği için ilk kez sokağa çıktığını söyledi ve adam da ona kendi çocuklarından söz etti. Adam eski bir denizciydi ve şimdi Frankfurt Operasında teknik direktördü.

Adam Eleonore'un durağına kadar geldi, ayrılırlarken onun elini öptü ve onu tekrar görüşmek istedi, ama Eleonore ona evli olduğunu ve bunun mümkün olmayacağını bildirdi. Fakat o Pazar günü çocuklarının oynadığı parkta ikisi tekrar görüştüler. Adam ona karşılaşmalarının kaderin bir oyunu olduğunu söyledi ve genç kadın da politika ve casusluk oyunlarından uzak olan bu romantik ilişkiye sıcak bakıyordu.

Igor olmadığı zamanlar Eleonore yeni arkadaşıyla operada buluşmaya başladı. Adam ona opera biletleri veriyor, Eleonore da ona ordu kantininden içki ve sigara alıyordu. Sıcak havalarda bazen parkın kuytu bir köşesine çekilip konuşurlardı. Genç kadın ona gizemli yaşamı hakkında hiçbir şey söylemedi. Çocukların sorunlarından ve havadan sudan konuşuyorlardı. Igor çocukları çok seviyordu ama onlara karşı çok soğuk ve mesafeliydi.

Eleonore'un arkadaşı sabah işe giderken onun evinin önünden geçer ve o akşam sahnelenecek operadan bir parçayı ıslıkla çalardı. Eleonore, "Onun ıslığını duyunca balkona çıkar ve ona gizlice öpücük gönderirdim," diye anlattı.

Küçük George Orlov 1958'de hastalandı ve doktorlar onun tüberküloz olduğunu söylediler. Çocuğun daha iyi bir tedaviye ihtiyacı vardı ve Orlov'lar da ABD vatandaşlığını devam ettirmek için ABD'ye girmek zorundaydılar. Sam Wilson onlara nedense CIA başkanının vatandaşlık onayını kendi imzasıyla verebileceğini söylemedi. Sadece onlara normal göçmenlik işlemlerinde yardımcı oldu.

Washington'da George'un hastalığının basit bir enfeksi-

yon olduğu anlaşıldı. Onlar ABD'de iken Eleonore'un operadaki arkadaşı ona, kendisini ve kantinden gelen cin şişesini özlediğini belirten bir posta kartı attı. Orlov'lar ABD'de üç hafta kaldıktan sonra Frankfurt'a dönünce, evdeki hizmetçi kartı Igor'a verdi. Igor kartı aldı ve karısına hiçbir şey söylemeden ofiste Kozlov'la paylaştığı kasaya koydu onu.

Igor 1959 yazında görevle üç hafta için Viyana'daki uluslararası Gençlik Festivaline gitti. Aynı zamanda Rus ajanlarla da buluşacaktı orada. Ayakkabı ekleriyle boyunu uzatmış, bıyık bırakmış, kılık değiştirmiş ve delici mavi gözlerini gizlemek için gözlük takmıştı.

Ofise döndüğünde kasanın kendi bölünün karıştırıldığını gördü, oraya koyduğu dört küçük mika parçası yere düşmüştü. Kasanın ona ait bölümünde işbirliği yaptığı üç düzineden fazla ajanın adı, bazı operasyon bilgileri yerlerinde duruyordu, sadece Eleonore'a gönderilen posta kartı yoktu. Orlov kasasının karıştırıldığına dair Nick Kozlov'la ilgili bir rapor yazma konusunda Albay Sogolow'un fikrini sordu. Ama Kozlov'la arası iyi olan Sogolow buna gerek olmadığını söyledi ona.

Sogolow 1959 sonbaharında bir gün yanına birkaç askeri polis alarak Orlov'un evine gitti ve Eleonore'a, "Bayan Orlov, Amerikan malı satıyorsunuz, başınız dertte," dedi. Askeri polis kadını poligraf testine götürdü ama Eleonore sorulara cevap vermeyi reddetti. Eleonore'u tercümanlık işinden aldılar ve ondan sonra hakkında uzun bir soruşturma açıldı. Sonunda Eleonore'un, aldığı opera biletleri karşılığında arkadaşına sadece iki kez birer şişe cin ve birkaç paket sigara verdiği anlaşıldı. Raporun sonunda, operadaki arkadaşıyla olan ilişkisinin güvenlik konusundan sorun olmadığı da belirtildi.

Fakat Igor, karısının tutuklanmasında karaborsa olayından daha fazla bir şeyler olduğunu düşünüyordu. Kozlov'u yolsuzlukla suçladığı için, Sogolow'la ikisinin onu mahvetmeye çalıştıklarını anlamıştı. Güvenlik Ofisi Eleonore'un ciddi

bir suç işlemediğini onayladıktan sonra Igor, Ogolow'a kendisiyle beraber eve gelerek karısına, eski işini alabileceğini söylemesini istedi. Sogolow onun istediğini yaptı ve onların evine giderek Eleonore'dan özür diledi[1] ama bu olay Orlov'un CIA'daki geleceğini pek de olumlu etkilemedi.

Orlov Kozlov'u suçlamaya devam etti. Kozlov ajanlara ucuz fotoğraf makineleri veriyor ve pahalı makine aldığını söyleyerek fiyat farkını cebe atıyordu. Sogolov ona gereğini yapacağını ama artık rapor yazmamasını söyledi. Orlov'un Kozlov'la ilgili tutumunu daha sonra Sam Wilson da öğrendi ve "Orlov Kozlov'u gözden düşürmeye çalışıyordu, ikisi hiç geçinemezdi," dedi.[2]

Orlov'un, Kozlov'un üzerine gitmesi aslında önemliydi. Acaba Orlov'un Rus üstleri ondan Kozlov'u mahvetmesini mi istemişlerdi? Werner Bock, Berlin günlerinde, Igor'u trende Sovyet ve Doğu Alman generalleriyle birlikte gördüğünü söylediği günden sonra, koçasının Sovyet ajanlarıyla buluştuğunu sanmıyordu Eleonore. Igor 1959 yılı kışında, hiç beklenmedik bir zamanda, bir kış tatili yapabileceklerini söyledi.

Orlov ailesi otomobille Grindelwald, İsviçre'ye gittiler. Eleonore karlı bir yer bulmak için neden bu kadar uzaklara gittiklerini sordu ama Igor İsviçre'de ısrarlıydı. Eleonore, "Igor bir gün arabanın egzoz borusunda delik olduğunu ve gidip onu yaptıracağını söyledi," diye anlattı. "Bütün gün gelmedi, yalan söylediğini anladım. O gün Ruslarla buluştu."

Eleonore CIA'in kocasını yakalamasından korkuyordu. 1960 yazında Igor yine tatile gideceklerini söyledi, bu kez Batı Almanya'nın doğusunda bir dağ gölü olan Chiemsee'ye gideceklerdi. Arabayla önce Münih'e, Eleonore'un annesini ziyarete gittiler ve sonra da dağdaki tatil yerine doğru yola çıktılar. Eleonore, "Tatilin ikinci gününde Igor Frankfurt'a gitmesi gerektiğini söyledi, CIA acil bir iş için çağırmıştı onu," diye anlattı. "Ama kaldığımız evde telefon olmadığını daha sonra öğren-

dim... Ruslarla buluştuğundan emindim." Igor bir hafta sonra ailesinin yanına döndü ve onları alıp Frankfurt'a götürdü.

Igor Kasım ayında Sogolow'un ona iyi bir haber verdiğini söyledi; terfi etmişti ve artık ABD'de DIA'da (Savunma İstihbarat Teşkilatı) çalışacaktı. Nick Kozlov ona yeni görevine hemen gitmesini söyledi. Birinci sınıf bir gemi yolculuğu yaptılar Orlov'lar ve SS America New York limanına girerken bir gemi subayı gelip Igor'a bir mesaj verdi. Igor'un İngilizcesi yetersizdi, mesajı Eleonore okudu: kağıtta şöyle yazıyordu: GÖREVE BAŞLAMA TÖRENİ NEDENİYLE WASHİNGTON'A GELMENİZ MÜMKÜN DEĞİL. NEW YORK'TA KALIN.

Göreve başlama töreninin ne olduğunu bilmiyorlardı ve arabaları gemiden indirilince atlayıp Washington'a geldiler ama Kennedy'nin başkan olarak göreve başlama töreni nedeniyle şehirdeki tüm oteller doluydu. O geceyarısı Virginia kırsalında, şehirden yaklaşık 30 mil mesafede, Manassas'da bir motel odası buldular. Bu zor yolculuk onların kâbusunun sadece başlangıcıydı.

Bu kez onları kimse karşılamadı, Igor korktu ve eski arkadaşı Sam Wilson'u aradı ve Savunma İstihbaratından hiç kimsenin kendisiyle ilgilenmediğini söyledi. Wilson şaşırdı ve ona, "Ben Fort Bragg'dayım... ABD Ordusu Özel Kuvvetlerinde görevliyim, sana yardım edemem," dedi.

Eleonore 1956'da geldiklerinde onlara evde yardımcı olan kadını, Emma Roland'ı aradı ama ondan sonraki altı ay sıkıntılı bir yaşamları oldu Orlov'ların. Igor'a verileceği söylenen DIA görevi onun eski çalışma arkadaşı Nick Kozlov'a verilmişti. Daha da kötüsü, Orlov'lar henüz ABD vatandaşı olamamışlardı.

CIA onların çocuklarını okula yerleştirdi ve yeni yaşama alışmaları için birkaç bin dolarlık bir yardım yaptı. Ama parayı verenler bunun bir kısmıyla bir kursa gidip İngilizce öğrenmesini tavsiye ettiklerinde Igor öfkelendi ve parayı istemedi-

ğini söyledi.

Orlov bir mobilya şirketinde kamyon şoförü olarak iş buldu. Bir gün ailesiyle Potomac Nehri kıyısında gezerlerken bir askerle tanıştı ve genç adam ona geceleri *Washington Post* gazetesi için dağıtım şoförü olarak çalışabileceğini söyledi, bu işte haftada 60 dolar kazanabilirdi. Orlov'lar ayrıca, Alexandria'daki ev sahiplerinin tavsiyesiyle küçük bir resim çerçevesi galerisi açtılar. Igor geceleri gazete dağıtıyor, gündüzleri de resim çerçeveleri yapıyordu. Eleonore CIA'yi aradı ve Igor'un geri çevirdiği yardım parasını istedi. Kadın Igor'a parayı aldığını söylediği zaman Igor ona çocukları alarak Almanya'ya dönmesini ve orada ona bir iş bulmasını söyledi.

Eleonore Orlov iki oğlunu alarak Kasım 1962'de Münih'e döndü, hâlâ ABD vatandaşı değildi. Igor'la yaşadığı gizli yaşam nedeniyle kendi yaşamı hakkındaki bilgileri Alman bürokrasisine doğru veremiyor ve bu yüzden de iş bulamıyordu. Igor ona her ay biraz para gönderiyordu ama Eleonore onun kendilerine ait bazı eşyaları satarak bunu yaptığını bilmiyordu. Eleonore ve çocukları geçinmek ve barınmak için aile ve dostların yardımına muhtaçtı. Igor bir süre sonra dayanamadı ve ona dönmesini yazdı. Ama Eleonore Almanya'dan ayrılmadan önce ona Münih'teki Özgür Avrupa Radyosunda bir iş bulmalıydı, çünkü orası CIA'in bir paravan işiydi ve Igor yıllar önce orada çalışmıştı.

Eleonore radyoya gittiğinde adamlar onu garip karşıladılar. Genç kadın Temmuz 1961'de radyoya gittiğinde CIA eski ajanının izini kaybettiğini sanıyordu. Onu her yerde arıyorlardı. Genç kadın yöneticilere kocasının adını vererek bir iş istediğini söylenince adamlar onun en kısa zamanda oraya gelmesini istediler. Genç kadın onların bu telaşını garip buldu.

BÖLÜM OTUZ DOKUZ

ŞEBEKE GENİŞLİYOR

ANGLETON IGOR ORLOV'un SASHA olduğuna inanınca onun geçmişini araştırmak için bir ekip kurdu. ABD içinde sorumluluk FBI'da olduğundan ekipte onlar da vardı.

J. Edgar Hoover Washington saha ofisini ve karşıistihbarat ajanlarını köstebek araştırma operasyonuna hemen verebileceğini söyledi. Bu cömertlik gösterisine rağmen Hoover ve Angleton arasındaki gerginlik azalmadı ve Angleton onlara yardıma gelen altı FBI ajanına da pek yüz vermedi.

Angleton ekibe CIA'dan Güvenlik Ofisindeki adamı Bruce Solie'yi ve Sovyet Bölümünde en güvendiği kişi olan Bagley'i seçti, bunlar Igor ve Eleonore'u araştırmaya başladılar. Orlov'larla teması etmiş her ajan da araştırılıyordu.

Angleton Orlov'un Berlin Üssündeki çalışmalarını, özellikle de 11 fahişe ve Karlshorst Bar'daki tek kollu piyanistle yaptığı çalışmaları mercek altına aldı. Orlov'un Berlin'deki iki önemli Olay subayları olan Sam Wilson ve Paul Garbler da inceleme konusuydular. Angleton'a göre, Wilson'un Orlov'larla olan uzun süreli yakınlığı bir sorun oluşturabilirdi.

Wilson 1954'te CIA'dan ayrıldı ve orduya dönerek Fort Bragg, Kuzey Carolina'daki Yeşil Berelilerin komutanı oldu. Başkan Kennedy OPERASYON MONGOOSE'u CIA'dan alıp Pentagon'daki General Edward Lansdale'e verince, general de Wilson'u yardımcısı yaptı.

1963'te köstebek araştırmasında bir gün Savunma Bakanlığındaki CIA irtibat yetkilisi Francis M. Hand Wilson'u aradı ve Angleton'un onunla konuşmak istediğini söyledi. Wilson o günün hayatındaki üzücü günlerden biri olduğunu söyledi.

Hand telefon numaramı Angleton'un sekreterine verdiğini söyledi. Adam beni bir süre sonra aradı ve 'Birisi sana bir dosya getirecek, incele onu, ilginç bulacaksın,' dedi. Adam Langley'den Pentagona geldi, McNamara ve Gilpatrick dairesine çıktı, büromdakileri dışarı çıkardı, oturdu ve dosyayı iki saat boyunca inceledi... Olanlara üzüldüm, çünkü hataları anlamıştım... O namussuz Orlov'un her zaman bir fare olduğu belliydi."

Wilson Orlov'un muhtemel savunmasını anlattı: "Adam hâlâ Sovyet düşmanıydı ve yine de onlar için çalışıyordu, çünkü onlarla savaşmaya kararlıydı ve bunu yapabilmesi için de onlar için çalışıyor gibi görünmesi gerekiyordu." Wilson artık dost saydığı Angleton'un kendisini Orlov hakkında uyarmasına sevinmiş, rahatlamıştı. Wilson, Orlov yüzünden başı derde girmediği için mutluydu. Fakat Wilson'un anılarında rahatsız edici sorular vardı—özellikle, söylediğine göre, Angleton araştırmasını bitirmeden bir yıl kadar önce, Igor Orlov'un Sovyet casusu olduğu konusunda uyarılmıştı Wilson. Igor Orlov ile çalışanlar içinde ilklerden biri Wilson olduğuna göre, Angleton'un onu araştırma bitmeden bilgilendirmesi şaşırtıcı olurdu.

Köstebek olması muhtemel bir diğer kişi de, iki yıl süreyle Orlov'un Olay subaylığını yapmış olan Paul Garbler'dı. Güvenlik Ofisi araştırmasına başladığı zaman, Angleton'un hatır-

ladığına göre Garbler ısrarla, "George Blake'in ilticası onun Rusya'ya gönderilmesini engellememeli," demişti. Güvenlik Ofisi o sırada Garbler'ın Blake'i Kore'den tanıdığını öğrenmiş ve Garbler Moskova'ya gitmeden önce bundan hiç söz etmemişti. Garbler Moskova'daki ilk CIA istasyon şefiydi, Penkovsky olayında, Küba Füze Krizinde ve Kennedy suikastında hep oradaydı. Bu nedenle Angleton onun köstebek olabileceğini düşünüyordu.

Moskova istasyon şefi Garbler 1964 yazında Avrupa'da patronu Murphy ile buluştu. Murphy ona Moskova görevi sonunda ne yapmak istediğini sorunca Garbler Harp Okulunda çalışabileceğini söyledi. Murphy, "Sen asker değil bir casussun. Washington'a gelip benim yardımcım olmaz mısın?' dedi."[1] İki adam yeni görev için el sıkıştılar. Garbler Moskova'dan büyük umutlarla dönüyordu.

Garbler Avrupa'dan dönmeden önce karısıyla birlikte Avusturya'ya kayak yapmaya gitti. Ama bir kayak kazası geçirdi, başını çarparak yaralandı. Innsbruck'da bir hastanede tedavi görürken CIA güvenliği endişelendi ve onu alıp Batı Almanya'daki Hava Kuvvetleri hastanesine götürdü. Daha sonra üç haftalık ilave tedavi için Bethesda Deniz Kuvvetleri Hastanesine naklettiler Garbler'ı.

Garbler Temmuz'da CIA'ya döndü. Murphy'nin yardımcısı yeni görevine henüz gitmediği için onu Sovyet Rusya Bölümü operasyon şefi yaptılar. Garbler, "Yeni işime başlarken pek iyi değildim, epey kilo vermiştim ve kafam da eskisi kadar iyi çalışmıyordu," dedi.[2] İlk toplantıda arkadaşlarına kayak kazasından ve Moskova görevinden sonra sevdiği arkadaşların arasına dönmekten mutlu olduğunu söylüyordu ki Murphy onun sözünü kesti ve garip bir ifadeyle, "Bırak şimdi bunları," dedi. "Söyleyeceğin başka bir şey var mı?"

Murphy'nin ses tonuna şaşıran Garbler kısa bir brifing verdi onlara. Ona yalan testi de yaptılar ve testte, cinsel ilişki-

ler yaşayıp yaşamadığını ya da KGB kontrolü altında olup olmadığını sordular. Bu poligraf testinin daha önce girdiği bir düzine testten daha önemli olup olmadığını bilmiyordu Garbler. Bunun da Güvenlik Ofisinin rutin sorgularından biri olduğunu düşündü. Daha öncekilerde olduğu gibi bu testten de başarıyla çıktı. Karargâha Nosenko ve Golitsyn ile ilgili kavganın ve köstebek avının tam ortasında döndüğünü bilmiyordu.

Garbler Moskova'da iken Joe Bulick'in SR-9'unun kendisinden bazı bilgileri sakladığını biliyordu ama ne kendisi ve ne de arkadaşı Richard Kovich, Angleton'un haklarında yaptığı araştırmanın farkında değillerdi. Garbler, "Moskova'da iken tüm bu olaylardan izole edilmiştim," dedi. "Kimse bana bir şey söylemedi. Penkovsky konusunda neler olduğu hakkında hiçbir şey söylenmedi bana."

Garbler yeni görevinden memnundu. İşe başlayalı üç hafta olmuştu ve bir gece geç bir saatte gönderilmesi gereken garip bir mesaj getirdiler, ama bunda gizli bilgiler var gibiydi. "Mesajı hazırlayan ajan oradaydı ve onu çağırıp sorduğumda, bana Murphy'nin mesajı böyle göndermek istediğini söyledi, değiştiremezdik."

Açık konuşan Garbler ertesi sabah Murphy'ye gitti ve dün geceki mesajdan hoşlanmadığını söyledi. Murphy hiç kızmadı ve soğukkanlılıkla, Sen belki de bu ekipte olmamalısın," dedi.

Garbler şoke oldu ve Berlin'deki çalışma arkadaşına, "Eğer burası hep böyle yönetiliyorsa zaten gitmem iyi olacaktır," diye cevap verdi.

Murphy'nin Sovyet Bölümü karşıistihbaratın başına Bagley'i getirmesi de tedirgin etmişti Garbler'ı. Bagley'nin köstebek avında Angleton ile birlikte çalıştığını bilmesi olanaksızdı. Bunu daha sonra öğrendi ve "Bagley SR Bölümünde yukarı hareketler için benimle aynı hattaydı ve Kovich devreden çıkmıştı," diye anlattı. "Bu adam (Garbler) Moskova'dan gelmişti

ve Bölüm şefi yardımcısı olacaktı. Golitsyn parmağını Kovich ve Garbler'ın üstüne koyunca, hayatımda gördüğüm en acımasız ve hırslı adam için müthiş bir fırsat olmayacak mıydı bu yani?"

Garbler o ana kadar Bagley'i kendisi için asla rakip olarak görmemişti. "Sovyet Bölümünde CI bir hiçti," diye açıkladı. "Hepimiz pozitif istihbarata yoğunlaşmıştık, Sovyet ajanlarını bize çekmeye çalışıyorduk, en büyük amacımız buydu." Fakat Murphy ve Bagley'nin kendisine oyun oynadığını hissetmişti Bargley. "Daha sonra Murphy'ye kızmamam için bana iyi bir pozisyon buldular." Garbler böylece 1964 sonbaharında, yeni Batı Avrupa Bölümünde operasyonlar şefi olarak görev aldı.

Garbler yeni işinden memnundu, CIA'da yeniden iyi bir yeri olmuştu. Fakat Bagley ve Angleton onu rahat bırakmadılar. Bir gün Richard Helms'in yardımcılarından Thomas Karamesines onu çağırdı ve ona yeni bir görev verildiğini söyledi; Moskova deneyimlerini Camp Peary'de eğitim gören ajanlara anlatarak onları yetiştirecekti. "Bana eski arkadaşım Charlie Kaitak'ın Camp Peary'den başta yere atandığını söyledi adam. Ama ben Charlie ile bir hafta önce yemek yemiştim ve bana bir yıl daha orada kalacağını söylemişti." Garbler daha sonra yeni atamasının Angleton'dan geldiğini öğrendi. Garbler köstebekse Angleton onu neden Gizli Servislerdeki tüm yeni ajanları tanıyacağı bir yere veriyordu? Garbler yeni görevine gitti ve orada genç ajanlara operasyon prosedürlerini öğretmeye başladı, egzersizlere de katılıyordu.

Rusya'da onlarla karşı karşıya çalışmış birkaç CIA yetkilisinden biri olan Garbler böylece Angleton'un köstebek avında kaza kurbanlarından biri oldu. Camp Peary'de ders verirken hâlâ bir güvenlik riski olarak görüldüğünü bilmiyordu. Hiç kimse ona bir açıklama yapmadı ya da savunmasını istemedi. Sadece onu yolun üstünden çekmişlerdi.

SASHA TİMİNİN DİĞER yarısı olan FBI Orlov'ları aylarca izledi. Dükkana müşteri gibi giren FBI ajanları Orlov'un davranışlarında bir Rus casusu olduğunu gösterecek bir şey göremediler. Fakat Nisan 1965'te Angleton'un ısrarıyla Orlov'un evine ve dükkanına bir baskın düzenlendi. Orlov'ların kâbusları artıyordu.

Baskında Orlov'a her gün FBI Washington bürosuna gidip ifade vereceğini söylediler. Igor avukat tutmadı ve dışardan yardım da istemedi. Ajanlar ona kaba davranıyorlardı ve bir gün Berlin Üssünde çalışırken Garbler, Wilson, Murphy ve başkalarını Rus casusu olarak çalışmaya teşvik edip etmediğini sordular. Igor hepsine hayır cevabı verdi ve paraşütle Almanya'ya atlarken bir daha Ruslar için çalışmayı hiç düşünmediğini söyledi.

Münih'te savaştan sonra bir NKVD ajanı onun gerçek kimliğini tanıyınca, FBI onun şantaj yapıldığı için Ruslara çalışmak zorunda kalmış olabileceğini düşündü, belki itiraf edebilirdi bunu. Ama Igor bunu doğrulamadı. Ona Berlin'de ortadan kaybolan Estonyalı NTS ajanı Vladimir Kivi'yi sordular. CIA o zamana kadar Kivi'nin çalışma kamplarına gönderildiğini öğrenmişti. Orlov bu konuda bir şey bilmediğini söyledi.

Eleonore yalan testini reddedince FBI Igor'a, karısı böyle devam ederse onu tutuklayacaklarını söylediler. Ancak bu bir blöftü, FBI'ın elinde kanıt yoktu. CIA da Eleonore'un 1959'da Frankfurt'ta girdiği poligrafi testlerinin sonuçlarını FBI'a vermedi. Igor onların blöfünü gördü ve FBI Eleonore'u sorguya almaktan vazgeçti. Ama kadını teste soksalardı Igor Orlov'un basit bir şüpheli olmadığını rahatça anlayabileceklerdi.

FBI ajanları annesinin sağ ve Moskova'da yaşadığını söyleyerek şaşırttılar Orlov'u. Igor annesini 1944'ten beri görmemişti ve yaşadığını bilmiyordu.

Orlov 10 Mayıs 1965'te akşam üzeri her zamanki gibi FBI karargahından çıktı ve Washington Post gazetesindeki dağı-

tım işine gitti, gazete binası Sovyet Büyükelçiliği arkasında, yakın bir yerdeydi. Orlov kamyonetine gazete yüklerken, büyükelçiliğin arka kapısında çöplerin alınmasına nezaret eden bir Rus memur gördü. Hemen adamın yanına gitti ve Rusça konuşarak yardım istediğini söyledi. Adam onu içeri aldı ve küçük bir odaya götürdü, odadaki büyük aynanın arkasından onun fotoğrafını çektiler.

FBI bu olayı gözden kaçırdı. Aslında büyükelçiliğe giren çıkanların fotoğraf ve filmlerini çekiyordu ama bu olayı gözden kaçırdılar. Çünkü arka kapıda kameraları yoktu ve ön kapıyı gözetleyen FBI ajanı da o akşam nezleydi ve sık sık tuvalete gidiyordu. Bir otomatik kamera büyükelçilikten çıkan Orlov'un fotoğrafını çekti ama resmi yanlış dosyaladılar. Tüm bu hatalar FBI'ın önemli ipuçlarını kaçırmasına neden oldu.

Büyükelçiliğe girdiği anlaşılınca Orlov onlara annesine zarar gelebileceğini düşündüğü için gittiğini söyledi. Ruslara babasının bir savaş kahramanı olduğunu, kendisinin de ülkesi için yararlı görevler yaptığını ve annesine iyi bakılmasını istediğini söylemişti. Ama Orlov yalan söylüyordu. Angleton'a göre, Orlov onlara, hizmet verdiği bazı Sovyet illegalleriyle temas şifreleri vermişti.

Eleonore'a göre Igor casusluktan tutuklanacağını sanıyordu ve 23 yıldan beri sahte kimlikle Ruslar için çalıştığından, tutuklanması halinde onların kendilerine yardım edeceğini umuyordu. Ruslar bunu kabul ettiler. Ama Orlov, Golitsyn ve Nosenko tarafından gelen sorunların arkasında Rusların olduğunu bilmiyordu.

Orlov o akşam büyükelçilikten çıktıktan sonra oradaki KGB yetkilisi hemen Moskova'ya mesaj çekerek talimat istedi ve talimat ertesi gün geldi. KGB ajanı ABD Dışişleri Bakanlığının Sovyet masası yetkilisine telefon etti ve Igor Odlov adında bir adamın büyükelçiliğe gelerek Moskova'daki hasta annesi için yardım istediğini bildirdi. Dışişlerinin haber verdiği FBI

Orlov'un büyükelçilige giriş çıkış resimlerini aradı ama çıkış resmi yanlış dosyalandığı için bulunamadı, onunla yüzleşemediler.

Bir süre sonra Igor son sorgulamasına gittiğini ve tutuklanacağını düşünerek karısına, bir daha görüşemeyebileceklerini söyledi; FBI onu tutuklayabilirdi. Eleonore olayı anlatırken, "Igor bana her şeyi ayarladığını söyledi," dedi. "Yanıma hiçbir şey almamamı, arabayı çocukların okul otoparkına bırakmamı söyledi. Öğleden sonra saat 2'de taksiyle Alexandria'daki alışveriş merkezine gidecektim, orada siyah bir limuzin bekleyecekti, Ruslar her şeyi halledecekti."[3]

Eleonore ona itiraz etti ve Rusça bilmediklerini söyledi. Igor, "Beni tutuklarlarsa ne yapacaksınız peki?" diye sordu. Eleonore ertesi gün Igor'u Washington merkezindeki eski Postahane binasında bıraktı ve onun dediklerini yapmak yerine Luteryen rahibe giderek ona danıştı. Hatta güvendiği arkadaşlarından, Igor'la beraber kaçmak zorunda kalırlarsa çocuklarına bakmalarını istedi. Sonuçta alışveriş merkezine gidip Ruslarla buluşma fikrinden vazgeçti.

FBI büyükelçiliği ziyaretiyle ilgili olarak zor sorular sordu Igor'a. O da annesi için korktuğunu ve bu konuda yardım istemek için onlara gittiğini söyledi. Ama Ruslar neden ABD Dışişlerini aramış ve Orlov'un ziyaretini haber vermişlerdi acaba? FBI bu soruyu sormadı kendine. Rusların, Golitsyn ve Nosenko'nun kredilerini desteklemek için Igor Orlov'u gözden çıkardıklarını Angleton bile bilmiyordu. Ruslar bir sonraki ve en önemli sızma operasyonu için Orlov'u feda etmeye hazırlardı.

Onu saatlerce sorguladılar ama aleyhinde kanıt bulamadılar. Onun serbest bırakılmasını sağlama bağlayan da Sovyet Büyükelçiliğinden ABD Dışişlerine gelen bir başka telefon oldu; Ruslar Orlov'un kendilerine bir kışkırtma hareketi olarak gönderilip gönderilmediğini sordular. FBI Igor Orlov'u serbest bıraktı ve normal yaşantısına dönebileceğini söyledi.

Igor eve dönünce Eleonore sevindi ama Igor kızdı ona. "Gitmeliydin buradan," dedi. "Hayatımızı mahvettin." Eleonore da, "Bıktım artık bunlardan!" diye bağırdı. "Çocuklarımla köprüden atlamayı yeğlerdim, ama o kadar deli olmadığım için yapamadım bunu. Zaten kedimiz de dört yavru doğurdu, onları evde yalnız bırakamazdım." Igor onu sakinleştirdi ve FBI'ın kendisini serbest bıraktığını söyledi.

Igor başına gelenlerden korkmuştu, öfkeliydi de, evden pek çıkmıyordu artık. Eleonore'a güvenmiyordu ve son zamanlarda iyice kıskanç olmuştu. Karısının yaptığı kahveyi içmiyor, onun kendisini zehirleyeceğini söylüyordu. Bir gün tabancasını onun başına dayadı ve dükkana yeni aldıkları genç adamla ilişki yaşadığını itiraf etmesini istedi ondan, aslında yoktu böyle bir şey.

FBI Orlov'un Sovyet casusu olmadığını söyleyerek bırakmıştı onu ama James Angleton hâlâ peşindeydi. FBI Agleton'a, Orlov aleyhine hiçbir kanıt bulamadıklarını bildirmesine rağmen Angleton onlara inanmadı, Orlov ve onunla ilişkisi olan herkesi izletmeye devam etti.

FBI'a göre Orlov dosyası kapanmıştı ama Angleton baskıları karşısında ufak tefek Rus'u izlemeyi sürdürdüler. FBI ajanları Court Jones, Joseph Purvis ve diğerleri, Orlov'a haksızlık yapıldığını düşünüyor ve resimlerini çerçevelenmesi için onun dükkanına getiriyorlardı. Orlov 1960'ların ortalarında FBI ajanlarından biraz para kazanmaya başladı.

O dönemde galeri haline gelen dükkanda satılan resimler ve tablolar Eleonore'un Almanya'da tanıdığı kişilerden geliyordu. Orlov'ların fazla parası yoktu ama Eleonore Bavaryalı birçok sanatçıdan krediyle resim ve tablo alıyordu ve bunlardan biri de dağ manzaralarıyla ünlü Münihli ressam Hans Proquitter'di. Onların ödemelerini uzun vadede ve küçük rakamlar olarak yapmalarına izin veriyordu.

Bir gün gelen tabloların ambalajlarını açarlarken bir

adam girdi galeriye ve Hans Proquitter tablosu olup olmadığını sordu. Eleonore şaşırdı, çünkü gelen tablolarla ilgili reklam yapmamışlardı ve adam onlara yeni tablolar geldiğini bilemezdi. O sırada Igor geldi ve adama, "Gelin size çerçeve işlerini nerde yaptığımızı göstereyim," diyerek onu bahçenin diğer tarafındaki çerçeve atölyesine götürdü.

İki adam bir saat sonra döndüler galeriye. Eleonore, adamın aldığı küçük resim için yüz dolar ödeyip ödemediğini sorunca Igor ona, "Gönderecek," dedi. Ama adam parayı göndermedi ve Igor da umursamadı bunu.

Galeri Orlov'a CIA ve Dışişleri Bakanlığından çok müşteri geliyordu. Averell Harriman sık gelirdi ve arada bir az kullandığı giysi ve ayakkabıları gönderiyordu. Ama Harriman uzun boylu bir adamdı ve onun eşyaları ufak tefek Igor'a büyük geliyordu.

Angleton ise Harriman'dan kuşkulanıyordu. Kod adı DİNOZOR olan Harriman aleyhine bir kanıt bulamamışlardı ama Angleton, Igor Orlov'un bu eski vali ve borsacı ile KGB arasında irtibat elemanı olmasından kuşkulanıyordu.

Angleton'un köstebek avı 1960'ların ortalarında her yerde CIA'in Rus operasyonlarını dondurdu. William Colby, "Bütün çalışmalar durdu. İstihbarat toplamayan bir istihbarat teşkilatı olmuştuk," dedi.[4] Colby yıllar sonra CIA başkanı olunca, Angleton'u görevden almak için bu durumu da nedenlerden biri olarak kullandı. Fakat Berlin'den itibaren kayıtların gösterdiği gibi, CIA Sovyetlere karşı insan operasyonlarında hemen hiç başarılı olamadı. Onların gerçek başarıları teknolojiye dayanıyordu. Sovyet Bölümünde gerçek ajan yoktu ve Angleton'un araştırmaları Amerikan istihbaratını hiç etkilemedi. Eski Berlin Üssü yetkililerinden John Sherwood şöyle dedi: "Angleton'un durması için Sovyetlere karşı operasyonlar yapılması gerekirdi. Onun araştırmaları tüm operasyon girişimlerini durdurdu." [5]

BÖLÜM KIRK

MÜKEMMEL OPERASYON

1965'TE BAŞKAN JOHNSON, ayrılan John KcCone'un yerine CIA'in başına Amiral William Raborn'u getirdi. Ama birkaç ay sonra onu da görevden aldı ve yerine Richard Helms'i atadı. Helm politik ve sosyal yaşamda kendine iyi bir kariyer yapmıştı. CIA başkanı olur olmaz ilk yaptığı işlerden biri, Angleton'u kışkırtmadan CIA'in çalışmasını sağlamak oldu.

Angleton o dönemde, Helms'in kendisine duyduğu güven ve ayrıca, yıllar önce Kim Philby'nin teşvikiyle kurduğu Mossad ilişkisi sayesinde iyice güçlenmişti. Angleton İsrailliler kanalıyla çok iyi istihbarat topluyor ve onun istihbaratı, CIA'in kendi ajanlarından gelen istihbarattan bile daha önemli bulunuyordu. Fakat zaman Angleton'un aleyhine çalışıyordu. Brejnev ve yandaşı olan komplocuların tutumları onu sıkıştırıyor ve Angleton kendini baskı altında hissediyordu.

"Golitsyn dizisi"nin birincisi Richard Kovich araştırmasıydı. Angleton'un elinde Golitsyn'in Kovich'e yönlendirdiği imalarla ilgili yeterli ipucu yoktu ama 1960'ların başlarında bazı garip olaylar onun dikkatini çekmeye başladı.

1962'de KGB Binbaşısı Igor Kozlov'la görüşmek için Pakistan'a gönderilen iki CIA ajanından biri Richard Kovich idi. Bu görev Yuri Nosenko'nun Cenevre'de Pete Bagley ile ilk temasına denk geldi. Kovich bu görevin kariyerini mahvedeceğini bilemezdi elbette.

Binbaşı Kozlov ABD istihbaratına Kruşçev'in yöntemlerini sevmediğini söyledi. Albay Penkovsky'nin iki yıl önce verdiği mesajdı bu. Ama Kozlov'u önemli yapan şey, babası Frol R. Kozlov'un, Kruşçev'in samimi dostlarından biri olmasıydı.

Kozlov'un teklifi ilginçti; Amerika'daki Rus mültecilerinin aktiviteleri hakkında bilgiler karşılığında, onlara KGB yetkilileriyle ilgili istihbarat sağlayacaktı. CIA ondan ihtiyacı olan bilgileri alacak ve KGB içinde promosyon sağlayacaktı.

Ama bu istihbarat işbirliği gerçekleşmedi. Kozlov daha sonra birkaç yerde görüldü ama CIA ile hiç temas etmedi. Onun 1962 yaklaşımının Brejnev'in oyununun bir parçası olduğunu ne Richard Kovich ne başka CIA yetkilileri anlayabildiler. Kozlov'un kendisi bile CIA ile neden temasa geçirildiğini anlayamadı. Ona göre Pakistan seyahati, kariyerinin yarım kalmış görevlerinden biri olarak kaldı. Kovich ve Kisevalter ise, Penkovsky'nin kaybından sonra, geliştirmeye çalıştıkları vakalardan biri olarak gördüler Kozlov'u.

1950'lerin sonları ve 1960'ların başlarında Rusların uzay üstünlüğü gerilemeye başladı. Sputnik, Sovyet nükleer testleri ve Küba Füze Krizi, bilimsel üstünlüklerine inanan Amerikalıları uykudan uyandırdı. Brejnev 1964'te, Kruşçev'i iktidardan düşürmenin bedelinin ağır olacağını anladı; KGB ve ordunun desteğini kazanmıştı ama şimdi Sovyetlerin üstünlüğünü yeniden kurması gerekiyordu Brejnev'in.

Angleton'a göre, 1966 ortalarında Sovyet silahlı kuvvetleri güçlenmek için teknik ve bilimsel istihbarat konusunda Moskova'dan destek istiyordu. Angleton bu konudan söz ederken, "Ruslar topraklarında ABD ile rekabet edebilecek

güçte bir savunma kurabilmek için yeterli paraya ya da teknolojiye sahip değillerdi," dedi. Sovyetler araştırma geliştirme için fazla para harcamadan, istihbarat teşkilatları yardımıyla Batı teknolojilerini çalmak istiyorlardı.[1] Brejnev KGB ve GRU'ya teknoloji çalmaları için emir verdi.

Bunlar yaşanırken Kremlin'de de bazı değişiklikler oluyordu. Brejnev iktidara geldikten sonra kendisine yardımcı olan eski Kruşçev yandaşlarını harcamaya başladı. Kruşçev'e ihanet eden KGB başkanı Vladimir Semichastny gidecek, yerine kendini Vietnam'da kanıtlamış olan Yuri Andropov gelecekti.

Yekaterina Furtseva ülkedeki değişikliklerin kızını ve iki yaşındaki torununu olumsuz etkilemesinden korkuyordu. Güçlü babası Ocak 1965'te ölünce kariyeri sarsılan damadı KGB Binbaşını Igor Kozlov'a yardım etmeliydi. Birinci Direktörlük (Dış İstihbarat Operasyonları) Teftiş Dairesinde binbaşı olan damadı Igor Kozlov KGB içinde yeterli güce sahip değildi. Washington'a en üst düzey KGB yetkilisi olarak atanmayı beklerken, yerine arkadaşı Oleg Sokolov'u göndermişlerdi. Kozlov zeki adamdı ama babasının politik yeteneğine sahip değildi. KGB'de yükselmek için de babasının çevresinden yararlanmıştı. Kozlov 1962'de CIA ile temas görevini istendiği gibi yapmıştı ama onun binbaşılıktan daha üst rütbeye terfi etmesine yaramadı bu.[2]

Madam Furtseva bir ara bir şans yakaladığını düşündü. Warren Komisyonu Lee Harvey Oswald'ın yalnız başına çalıştığına karar vermişti, ABD kamuoyu bundan kuşkuluydu ve Brejnev de bu nedenle endişeliydi. Brejnev ABD medyasını yakından izliyor ve Kennedy suikastında KGB ve DGI rolünün yakında meydana çıkarılabileceğini düşünüyordu. Angleton bu konuda, "CIA Yuri Nosenko'ya olan inancını yitirince Brejnev bır şeyler yapılması gerektiğini anladı," dedi. "Madem ki artık Nosenko'ya inanmıyorlardı, KGB ABD'ye bir başka haberci göndermeli ve o da Amerikalıları, Kennedy cinayetinde

Rusların parmağı olmadığına inandırmalıydı."

Mart 1966'da Furtseva damadına Washington'da geçici de olsa çok iyi bir görev ayarlayınca Igor Kozlov'un durumu düzeldi. Kozlov ABD'de CIA ile temas edecek ve Kennedy suikastında KGB'nin hiçbir rolü olmadığına inandıracaktı onları.

Nosenko'nun FBI ve CIA'ya söylediğine göre Furtseva KGB'ye, Oswald'la asla temas etmemesini söylemişti. Oswald bazı konularda yalan söylediği anlaşılınca güvenilirliğini kaybetmişti. Furtseva'nın damadı şimdi, Brejnev'in aileye yıllar boyu borçlu kalmasını sağlayacaktı. Igor Kozlov daha önce de Amerikalılarla görüşüp onlar için çalışabileceğini işaretlerini vermişti ve bu kısa ama önemli görev için biçilmiş kaftandı.

Rus gazeteci Victor Louise (aslında İsrail ve ABD istihbaratları için çalışıyordu) olayı şöyle anlattı: Furtseva bir gün damadıyla, Moskova dışında devletin verdiği yazlık evine giden karlı yolda yürüyüş yaptı[3] ve ona Washington'daki görevinin öneminden söz etti. Kadının söylediğine göre, Lee Harvey Oswald'ın onun yüzünden KGB'ye alınmadığına herkes inanmıştı, ama CIA'da Angleton ve diğerleri Nosenko'ya inanmıyorlardı. Amerikalılar Kennedy cinayetinde Rus parmağı olmadığı konusunda ikna edilemezlerse Brejnev ABD ile savaştan korkuyordu.[4] Bu nedenle Oswald konusundaki gerçeği CIA'ya anlatabilecek ve onların güveneceği biri yapmalıydı bu görevi. Angleton'un Sovyet rolünü ortaya çıkarabilecek araştırması ancak bu şekilde durdurulabilirdi.

Igor Kozlov misyonunun ayrıntıları karmaşık ve parlaktır. Kozlov her şeyden önce, Igor Orlov'un ünlü SASHA olduğu konusundaki Golitsyn suçlamalarının doğruluğunu CIA'ya gösterebilecekti. Bunu yaparak Golitsyn tarafını tutan Angleton ve diğerlerinin güvenini kazanacaktı. Kozlov aynı zamanda, Golitsyn'in rakibi Nosenko'nun getirdiği mesajı da verecekti; Oswald KGB'ye alınmadı mesajıydı bu. Ama bu kez KGB, Oswald'ın alınmasını engelleyen kişinin, Kozlov'un ya-

kın akrabası olduğunu değişik kanallardan da bildirecekti CIA'ya. Angleton daha sonra bu konuda, "KGB bu istihbaratı iletirken benim Kozlov'a inanacağımı biliyorlardı," dedi. "Akıllıca bir iş yaptılar. Kozlov'dan kuşkulanmamızı gerektirecek hiçbir şey yoktu ortada."

Kozlov'un misyonunun ikinci aşaması Brejnev'in diğer sorununu çözmek için tasarlanmıştı: Sovyet ordusuna Batıyla başa çıkabileceği askeri teknolojileri bulmaktı bu görev. Operasyonun bu aşamasında, 1959'da ABD'ye iltica etmiş olan Sovyet deniz binbaşısı Nikolai Artamonov'la anlaşmaya çalışmak da vardı. Artamanov Nick Shadrin adıyla Virginia'da yaşıyor ve DIA'nın (1961'de Igor Orlov'un da çalışacağını sandığı Savunma istihbaratı) tercüme bürosunda çalışıyordu. Kozlov bu aşamada CIA'dan Oswald ve SASHA bilgileri karşılığında Shadrin'i isteyecekti.

Nikolai Artamonov'un, gıyabında vatan hainliği suçlamasıyla idama mahkum edildiği ve kurşuna dizildiği hikayesi tamamen uydurmadır. Sovyet donanmasının babası sayılan Amiral Sengei G. Gorshkov'un damadı olan Artamonov vatan haini değildi. O hep Sovyet Deniz Kuvvetleri için casusluk yaptı. Nick Shadrin olarak da ABD'de etkin bir ajandı.

Igor Orlov için şaşırtıcı bir açıklamaydı bu. Kozlov Shadrin'i ikna edebilseydi KGB'deki tüm rakiplerini geride bırakacaktı ki kayınvalidesinin istediği de buydu.

Kozlov'u bu göreve hazırlamak için çok şey yapılmalıydı. Washington'a gitmeden önce çok özel bir adamdan brifing almalıydı. Bu brifingi verecek adam Washington'da çalışma konusunda çok deneyimliydi, Angleton'la da çalışmıştı ve onun Olay subayı olabilirdi.

FBI WASHINGTON OFİSİ karşıistihbaratın başı olan Court Jones, Igor Orlov soruşturmasını kapama konusunda Hoover'ın baskısı altındaydı.[6] Jones ve üstü olan William Brani-

gan da Orlov'un izlenmesinin zaman ve adam kaybı olduğu konusunda aynı fikirdeydiler. Branigan, "Adam SASHA olsa bile şimdiki haliyle ne yapabilirdi ki?" dedi. "Kamyon şoförlüğü yapıyor ve resim çerçeveleri ima ediyordu." Jones ve Branigan Orlov'un paravan işine inanıyorlardı ama yanılıyorlardı.

CIA'da ise Angleton sonunda Richard Helms'i, eski Berlin Üssü elemanı Murphy'nin Rus casusu olduğuna inandırdı. Murphy kenarda durdu ve Paul Garbler'ın, inkar etme fırsatı bulamayacağı iddialarla mahvolmasını izledi. Şimdi güçlü Sovyet Bölümü şefi David Murphy, hırslı Pete Bagley'nin yardımıyla aynı kaderi paylaşmak üzereydi.

Murphy Münih ve Berlin'de Igor Orlov'u çalıştırmıştı ama bu bağlantılar sadece soruşturmayı başlattı. Aslında Angleton'un Murphy'ye güvenmemesinin nedeni, onun Kore ve Japonya'daki çalışmaları, özellikle de Andy Yankosvky ailesine onay vermesi ve Ed Snow ile olan işbirliğiydi.

Fakat Murphy, Paul Garbler ya da Richard Kovich gibi basit bir iş verilerek baştan savılacak adam değildi, savaşacak pozisyondaydı. Japonya'da Sasha Sogolow'un cip şoförlüğünü yaptığı günlerden bu yana çok mesafe katetmiş, yükselmiş, eski CIA başkanı Allen Dulles dahil olmak üzere CIA üst düzey yetkililerinden çoğunun açığını yakalamıştı. Ayrıca Murphy'yi safdışı bırakırlarsa, Ruslar CIA'in ondan köstebek olarak kuşkulandığını anlarlardı.

Böylece Murphy Sovyet Bölümünün şefi olarak üç yıllık görev süresini tamamladı ve sonra da istasyon şefi olarak Paris'e atandı. Fakat Angleton Fransız Güvenlik Servisindeki karşıtına Murphy'nin köstebek olabileceğini ve hakkında soruşturma yürütüldüğünü söyleyince Murphy Paris'te başarılı olamadı.[6] Angleton bu konuda kendini, "Bunu Fransızlara söylemek benim görevimdi," diyerek savundu. "Bu kuşkular rastlantı da olabilirdi, ama içimize sızan casus vardı ve o da o adamla çalışmıştı. Benim görevim CIA'yı korumaktı, bunun

ayıplanacak bir yanı yok."

Garbler, Kovich ve daha sonra da Murphy hakkındaki soruşturmaları yürüten Pete Bagley'nin amacı, Murphy'nin oturduğu Sovyet Bölümü koltuğunu ele geçirmekti. Fakat Vietnam yükünün altında ezilen Helms, böyle hırslı bir adamın büyük bir bölümün başına gelmesini istemiyordu. Böylece Helms o bölümün başına hiçbir zaman bürokratik kuralların dışına çıkmamış olan Rolfe Kingsley'yi getirdi.[7]

CIA'in Sovyet Bölümü 1966 yılı ortalarında hareketsizdi. Angleton ve Güvenlik Ofisi Ruslardan adam tutma işini durdurmuşlardı. En saldırgan Olay subayları bile eski belgelerle uğraşıyor ve güvenlik soruşturmalarıyla oyalanıyorlardı. Angleton, Nosenko'yu kabul ettikleri için Hoover ve FBI'ın canını sıkmayı sürdürüyordu. William Branigan, "Sonunda öyle bir noktaya gelindi ki, Nosenko'nun Oswald konusundaki görünüşünü paylaşan ya da Nosenko'ya inanan herkes şüpheli oldu," dedi.[8] Igor Kozlov'un yeni Olay subayı Kim Philby de Angleton'un böyle tepki göstereceğini düşünüyordu.

BÖLÜM KIRK BİR

DAMAT

HAZİRAN 1966 BAŞLARINDA Richard Helms'in Georgetown'daki evinin telefonu çaldı. Helms'den ayrı yaşayan karısı, adını söylemeyen yabancıya onun artık o evde yaşamadığını söyledi. Helms'i arayan yabancı sonunda onu buldu, ona KGB binbaşısı Igor Kozlov olduğunu ve ABD istihbaratı için çalışmak istediğini söyledi. Birkaç yıl önce Pakistan'da iki CIA ajanıyla görüştüğünü anlattı ve onların kod adlarını açıkladı. Bu ajanlar Gus Hathaway ve Richard Kovich'ti. Kozlov Helms'e iki saat sonra onu tekrar arayacağını söyleyip telefonu kapadı, daha sonra onu bulamazlardı.[1]

Helms Angleton'un Arlington'daki evini aradı, olayı anlattı ve Angleton ona, Sovyet Bölümünün bu işe karıştırılmamasını söyledi, çünkü orada köstebek olması ihtimali büyüktü. Angleton bu işte Güvenlik Ofisinden Bruce Solie'nin FBI ile birlikte çalışmasını tavsiye etti. Angleton durumu Solie'ye anlattı ve Kozlov Helms'i tekrar aradığında onun Solie ile buluşması kararlaştırıldı.

Bruce Solie kuralların dışına çıkmayan bir adamdı ve CIA'in ABD'de Igor Kozlov'u yasal olarak çalıştıramayacağını

biliyordu. FBI ile iyi anlaşan Solie FBI Sovyet karşıistihbarat şefi Bill Branigan'ı aradı ve buluşmadan haberdar etti onu.

Ama Branigan bir başka Sovyet davası istemiyordu. J. Edgar Hoover şimdi Rus ajanlarının sızmasını değil de, anti-Vietnam savaş protestocuları, radikal öğrenciler ve siyahi eylemcileri düşünüyordu. Böylece Branigan'ın elinde, Rus ve Doğu bloku diplomatları ile ABD'de ticaret temsilcileri gibi çalışan Rus ajanlarıyla uğraşmak için sadece birkaç kişi kalmıştı. Solie telefon ettiğinde, Branigan emrindeki yirmi kadar ajanla Washington'daki yüzlerce Sovyet bloku ajanına karşı savaşıyordu.

Branigan telefon ettiğinde, adamlarından Courtland Jones Kuzey Carolina'da tatile çıkmaya hazırlanıyordu. Ailesiyle birlikte arabayla Outer Banks civarında, KITTY Hawk'taki yazlıklarına gideceklerdi. Branigan ona olayı anlattı[2] ve Kozlov için bir kod adı bulmasını söyledi, o da KITTY HAWK olsun dedi.[3] İkisi ilk buluşmaya Solie'nin yalnız gitmesini kararlaştırdılar.

Court Jones en deneyimli CI ajanı olan Bert Turner'ı aradı ve Solie ile birlikte çalışmasını istedi ondan; Turner daha sonra ABD'de KITTY HAWK'ın Olay subaylarından biri oldu.[4] Bert Turner KGB için beklenmeyen bir primdi. FBI'ın suikast öncesi Lee Harvey Oswald'la ilgili hataları yüzünden kariyeri sarsıntı geçiriyordu. Merkezdeki önemli görevinden Washington sana ofisine atanmıştı ve FBI'da herkes gibi o da Kennedy suikastında Rusların parmağı olmadığını kanıtlamak istiyordu. KITTY HAWK Bert Turner'le iyi anlaşacağa benziyordu.

İlk buluşmada Igor Kozlov mükemmel İngilizcesiyle Bruce Solie'yi etkiledi. Solie onu davranış ve kültür açısından normal KGB ajanlarının üstünde buldu ve daha sonra ondan söz ederken, "Çok zeki bir adamdı," dedi.[5]

Kozlov onlara geçici büyükelçilik teftiş görevi aldığını söyledi, bu görevi 65-70 gün sürecekti. Söylediğine göre nor-

malde KR'ye bağlıydı (Kontra Razvyedka - KGB karşıistihbaratı.) Ona istediği terfileri sağlayacak malzemeler karşılığında KGB içinde CIA için çalışabilirdi.[6] CIA yardım ederse KGB'de önemli pozisyonlara çıkabilir ve böylece CIA için daha çok yararlı olabilirdi. Nosenko'nun ilk geldiğinde söylediği gibi, Kozlov da ABD'ye ilticayı düşünmüyordu.

KITTY HAWK'IN söylediğine göre ana görevi, yedi yıl önce ABD'ye iltica eden ve şimdi Nick Shadrin adını kullanan eski Sovyet Deniz subayı Yüzbaşı Nikolai Fyodorovich Artamonov'u Ruslar için çalışmaya ikna etmekti. Kozlov onu Rus tarafına çekebilmek için CIA'dan yardım istedi.[7]

Solie Kozlov'a, bu işte CIA'in ona neden yardım edeceğini sordu. Kozlov ona, eğer CIA Chadrin'i ona verirse, o da CIA'ya köstebek avında yardım edeceğini söyledi. CIA'ya sızmalardan sorumlu olduğu için tüm köstebekleri tanıyordu. Birkaç yıldan beri köstebek avında çalışan Solie ondan ayrıntılı bilgi istedi, ama Kozlov CIA ile anlaşana kadar bilgi vermeyeceğini söyledi. Eğer CIA'da tanıdığı eski ajanlarla çalışırsa daha rahat olacaktı ve 1962'de Pakistan'da tanıdığı Richard Kovich ve Gus Hathaway'in kod adlarını tekrarladı. Kozlov kendini kanıtlamak için Rusya'daki aile bağlarından asla söz etmedi.

Kozlov ve Solie birkaç gün sonra tekrar görüşme kararı verdiler. Solie merkeze döndü ve ilk görüşmenin raporunu ayrıntılı olarak yazdı. Kozlov'un söyledikleri içinde kendisini tedirgin eden, düşündüren şeyleri de belirtti. Sonra Angleton ve Branigan'a giderek onlara brifing verdi.

Angleton baştan beri kuşkuluydu KITTY HAWK konusunda, endişeliydi. Adam daha önce iki CIA ajanıyla tanışmıştı, bunlardan biri şimdi kuşku altındaydı, Rus ajanı olabilirdi ve ikisi de Berlin Üssünde SASHA ile birlikte çalışmışlardı. Bu KGB ajanı şimdi eski bir Sovyet Deniz subayını Rus tarafına çekmeye uğraşıyordu ki bu subayın ilk teması olan Paul Garb-

ler da köstebek olabilirdi. Ancak Kovich karışmayacaktı bu işe. Pakistan'da tanıştığı Gus Hathaway'le bir seferlik görüştürmeye karar verdi.

Angleton ve adamları Kozlov'un yaklaşımını incelerken, ilticası sırasında Nikolai Artamanov işine karıştığını hatırladı Angleton. Adamın ABD'ye gelişinde ve ABD istihbaratınca kabul edilişinde Angleton'un onayının büyük rolü vardı.

ARTAMONOV 1959'DA STOCKHOLM'DA ABD büyükelçiliğine sığındığında, Paul Garbler'ın oradaki görevi de bitmek üzereydi. Artamonov ve Polonyalı sevgilisi Ewa Gora birkaç hafta İsveçlilerin elinde kalmışlardı. Garbler o zaman Ewa'nın üstündeki incecik giysiyi hatırlıyordu, kadının nerdeyse içi görünecekti.[8] Garbler hem CIA elemanı ve hem de deniz subayı olduğu için büyükelçilikteki deniz ataşesinin bürosunda çalışabiliyordu ve İsveçlilerin Artamonov sorgulamasının raporunu ele geçirmişti.

Garbler Artamonov hakkındaki bilgileri şifreli mesajla CIA merkezine gönderdi ve Artamonov'u bir NIP (Ulusal İstihbarat Potansiyeli Olan Kişi) olarak tanımladı.[9] Bu mesaj merkezde Sovyet konularına bakan asık suratlı Leonard McCoy'a gitti. McCoy İsveç hükümetinin siyasi sorunlardan kaçınmak için Artamonov'u Sovyetler Birliğine geri gönderebileceğini söyledi ve meseleye el koydu.

McCoy, patronu olan Sovyet Bölümü şefi Jack Maury'ye haber vermeden ve CIA'ın sızmaları önleme prosedürlerine de aldırmadan doğrudan Angleton'la temasa geçti.[10] İsveç hükümetinin Artamonov'u ABD'ye göndermesi için Allen Dulles'ın onlara baskı yapmasını istedi, Angleton Dulles'la konuşup bunu sağlayabilirdi. Angleton ona dış büroda beklemesini söyledi ve DCI (CIA başkanı) Dulles'ı aradı. Daha sonra McCoy'u çağırdı ve isteğinin olacağını bildirdi; Dulles o zaman İsveç başbakanı yardımcısı olan Olof Palme'ye, Artamonov'un Ame-

rika'ya geleceğini söyleyecekti.[11]

Artamonov önce CIA'in Frankfurt'taki Westport mülteci işlem operasyonuna gönderildi. McCoy'un bürokratik el çabukluğu sayesinde merkez de artık eskisi kadar dikkatli davranmıyordu. Artamonov hem Dulles ve hem de Angleton'un onayı aldığı için onu ve sevgilisini, bazı poligraf testlerinde başarılı olmamalarına rağmen hazırlamaya başladılar. O günden sonra Artamonov'la ilişki kuran tüm teşkilatlar onun, kendilerinden başka teşkilatlar tarafından onaylandığını düşünmeye başladı. CIA tarafından kuşkuyla karşılanması muhtemel bir mülteci Angleton'un acelesi yüzünden kabul gördü.[12]

Bu yetmiyormuş gibi Angleton, sevdiği mülteci Golitsyn'in İngiltere'ye gitmesini önlemek için onu Shadrin adını alan Artamonov'la tanıştırmayı düşündü. İki üst düzey mülteciyi sosyal bir olayla bir araya getirmek güvenlik açısından tehlikeliydi. Eğer ikisi de ikili ajansa, birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunabilirlerdi. CIA ikisinin evine de böcekler (dinleme cihazları) yerleştirdi ama iki adam sık sık birlikte yürüyüşler yaparak konuşmaya başladılar, hatta bazen izlendikleri konusunda birbirleriyle şakalaşıyorlardı.

Golitsyn ve Shadrin son kez 1963'te görüştüler ve Golitsyn İngiltere'ye gitmeden önce arkadaşına bir renkli televizyon ve bir de köpek verdi. Golitsyn Shadrin'i son kez olarak 1964 sonlarında Kanada'dan aradı ve telefonda bir saatten fazla konuştular.[13] Golitsyn bir yıl sonra ABD'ye dönünce Angleton'a, Shadrin'in büyük ihtimalle Rus ajanı olduğunu söyledi.

Angleton şimdi Kozlov'un Shadrin'i neden istediğini düşünüyordu. KITTY HAWK Kremlin'deki patronlarını etkilemek istemiş olabilirdi. Kozlov Chadrin'i ikna edebilse, KGB hiçbir mültecinin ulaşılamaz olmadığını gösterebilecekti. Bir diğer faktör, Shadrin artık CIA için yararlı olamazdı. Angleton onu belki de feda edeceğini göstermek için KITTY HAWK'la tanıştırmıştı.

Ne Angleton ve CIA, ne de Bert Turner ve FBI, KITTY HAWK ile ilgilenirlerken Kozlov misyonunun gerçek amacının ulaştığını bilemezlerdi. Kozlov şimdi Rusları Kennedy cinayetinde konusunda temize çıkarabilecek ve Nick Shadrin sayesinde, hem de FBI ve CIA yardımı ve onayıyla gizli bilgileri ABD'den çıkarabilecekti. Brejnev silahlı kuvvetlere Batı teknolojisi getireceğini söylemişti ve Kozlov sayesinde yapabilecekti bunu.

FBI Bert Turner'e genç bir ortak, James Wooten'u verdi. Turner Kozlov'la, Wooten da Shadrin ile bağlantı kuracaklardı.[14] Kozlov'un ABD'deki görev süresi üç aydan az olduğu için FBI onun hakkında kısa sürede çok şey öğrenmek istiyordu.

Gümrük kayıtlarına göre, Kozlov ABD'ye geçici diplomatik vizeyle girmişti, bunu biliyorlardı. Kozlov ABD'ye Vladimir P. Zaystev adında bir adamla birlikte gelmiş ama FBI bu adam hakkında bir şey öğrenememişti. Angleton'a göre, Kozlov'un seyahat arkadaşının Batıya gelen en acımasız KGB ajanlarından biri olduğunu FBI ancak bir yıl kadar sonra öğrenebildi. Bunu o zaman öğrenmiş olsalardı FBI Igor Kozlov'un geçmişini ve motivasyonunu çok daha büyük bir dikkatle araştırırdı.[15]

KITTY HAWK'la ikinci buluşma birinciden bir hafta sonra olacaktı. Bu arada James Wooten Nick Shadrin'le temas etti ve ona Kozlov konusunu anlattı.

Buluşma sırasında Gus Hathaway ve Bruce Solie KITTY HAWK'ı Bert Turner'le tanıştırdılar.[16] Kozlov Solie'ye Shadrin'in ikna olup olmadığını sordu. Solie de ona, "Shadrin kendisine yaklaşan olursa kaçmayacaktır," diye cevap verdi. Kozlov o zaman misyonuna kayınvalidesinin talimatına göre devam etti.

FBI ve CIA Shadrin'i ona verince Kozlov da köstebek avında onlara yardım edeceğini söyledi. Turner'a Golitsyn ve Nosenko'nun yıllar önce SASHA hakkında söylediklerini tekrar etti ama biraz daha ileri gitti. SASHA'nın Berlin Üssünde KGB'ye

ajan kazandıran kişi olduğunu söyledi ve onun Igor Orlov olduğunu da açıkladı. Orlov galerisini mesaj alışverişi için kullanıyordu ve karısı Eleonore da casus timimin bir elemanıydı.

Solie ve Turner KITTY HAWK'IN YALAN SÖYLEDİĞİNE İNANIYORLARDI, ÇÜNKÜ FBI ARAŞTIRMASINDA Igor ya da Eleonore Orlov'un casusluk yaptıklarına dair en küçük bir ipucu bulunmamıştı. KITTY HAWK onların kendisine inanmadıklarını anladı ve, "Pekala, bana inanmıyorsunuz," dedi. "Ama onun 10 Mayıs 1965 günü Sovyet büyükelçiliğine arka kapıdan girdiğini biliyorsunuz, değil mi?" Bunu söyledikten sonra büyükelçilikte o gün KGB'nin ayna arkasından çektiği Orlov fotoğrafını verdi onlara.

Solie ve Turner, "Eğer Orlov büyükelçiliğe gitmiş olsaydı FBI da çekerdi onun fotoğrafını," dediler. Kozlov, "Elbette FBI da çekti onun fotoğrafını. KGB onu ön kapıdan çıkardı dışarı," dedi. FBI fotoğrafın çekildiğini bir hafta sonra doğruladı, ama dosyalama görevlisi hasta olduğu için resim yanlış dosyalanmıştı.[17]

KGB Angleton'a yine bir yem attı. KITTY HAWK Golitsiyn'in SASHA hakkında söylediklerini doğruladı. Hoover'ın kapatılmasını istediği Orlov dosyası şimdi daha geniş kapsamlı bir şekilde yeniden açılıyordu. Angleton KITTY HAWK'ın gerçek olduğuna inanmaya başladı.

Igor Kozlov en şoke edici ifşaatını bir sonraki buluşmaya sakladı. KGB'nin Nosenko'yu Oswald olayında görevlendirdiğini kanıtlayabilirdi, ama Oswald dengesiz bir adam olduğunu gösterince onu almaktan vazgeçmişlerdi.

Angleton bu toplantının raporunu alınca çok kızdı. James Wooden, "Nosenko'yu destekleyen kim olursa olsun, Angleton'un gözünde sadece köstebek değil, KGB komplosunun parçasıydı," dedi. Angleton şimdi Kozlov'un bir Rus casusu olduğuna inanıyordu, ona güvenemezlerdi.

Ama bu rapor FBI'da ters etki yaptı: Hoover ve adamları

için Kozlov'un Nosenko'yu doğrulaması heyecan verici bir olaydı. Hoover Warren Komisyonu konusunda öylesine endişeliydi ki, ajanlarına Komisyon üyeleri aleyhine olabilecek bilgiler toplamalarını söyledi, sonuç raporunda FBI kötülenirse bu bilgileri medyaya sızdıracak ve onlardan intikam alacaktı.[18] Ama şimdi KITTY HAWK'ın verdiği bilgilere göre, FBI artık Kennedy suikastı dosyasını kapatabilirdi. Büronun dikkatsizce yapılan soruşturması ve Hoover'ın Warren Komisyonu önündeki saçma performansı artık bir kenara atılabilirdi. Hoover KITTY HAWK sayesinde kariyerini bitirecek kurşunu savuşturabilmişti. Angleton'un bu savaşı kazanmasına izin vermeyecekti.

Hoover için analize zaman yoktu. KITTY HAWK'ın görevinin bitmesine sadece beş hafta kalmıştı. Bert Turner ve FBI işi çabuklaştırırken Solie'nin başlangıçta gösterdiği dikkat kaybolmuştu.

NICK SHADRIN VE Igor Kozlov arasındaki ilk toplantıda Kozlov, vatan hainliği suçundan idama mahkum edildiği düşünülen Shadrin'e, Sovyet devletine sadakatini kanıtlarsa kendisi için bir af çıkarılabileceğini söyledi, bunu FBI'ya da bildirmeliydi Shadrin. Shadrin FBI'a Sovyet Savunma Bakanlığından donanma istihbaratı da sağlayabileceğini bildirmeli ve bunu Ruslara da söyleyerek sadakatini kanıtlamalıydı. Kozlov ondan bir sonraki toplantıya tercüme bürosunda çalışan mültecilerle ilgili bilgi de getirmesini istedi.

Shadrin kendisinden istenenleri yapmakta güçlük çekmedi. Amerikalılar Igor Kozlov'u desteklemek için ona istediği gizli bilgileri verdiler. Hoover KITTY HAWK'ın korunması için her şeyin yapılmasını emretti.

İkinci toplantıda Kozlov, Nosenko'nun Maryland banliyösünde KGB tarafından çekilmiş bir fotoğrafını Shadrin'e gösterdi ve onunla Golitsyn'in adreslerini bulmasını istedi ondan. Shadrin onların adresini bilmiyordu ama arayacağını söyledi.

KITTY HAWK Shadrin'e ayrıca tercüme bürosundaki Nick Kozlov'la arkadaş olmasını ve onu da Sovyetlere kazandırmasını istedi.[19]

KITTY HAWK Washington'daki görevi bitene kadar Shadrin'le beş toplantı yaptı. Bir gün ona, Igor Orlov'un uzun süreden beri Sovyet ajanı olduğunu ve ona hiçbir şekilde yaklaşmamasını söyledi. Shadrin de karısı Ewa'ya Orlov galerisinden uzak durmasını bildirdi.[20]

Son toplantıda KITTY HAWK KGB'nin, Shadrin'in birlikte çalıştığı göçmenler, ABD donanması ve özellikle de Amerikan denizaltıları ile ilgili haberleşme bilgilerini sürekli istediğini söyledi Shadrin'e. James Wooten Shadrin'i bu konuda sorguladığında, KITTY HAWK'ın istediği bilgileri kolayca alabileceklerini belirtti.[21]

Igor Kozlov ve Nick Shadrin sadece altı kez buluştular ama CIA/FBI operasyonu yıllarca devam etti, KITTY HAWK'ın KGB içinde CIA ajanı olarak kalması umuduyla Shadrin Ruslara binlerce sayfa gerçek bilgiler verdi. O dönemde Sovyet Bölümünde çalışan Peter Kapusta, "Stratejik Araştırma Dairesinden bir yetkili, Shadrin'e insanı şaşırtacak kadar çok gizli bilgi verildiği söyleyerek şoke olduğunu söyledi," dedi. Kapusta'ya göre, Shadrin yıllar önce girdiği poligraf testlerinde başarılı olamamıştı. "CIA ve FBI Shadrin'e Ruslarla yasal yollardan görüşme olanağı sağladılar. Sovyet donanmasının güçlendirilmesi için gerekli bilgileri Shadrin kanalıyla onlara verdiler. Verilen bilgiler içinde sadece resimler değil, gizli istihbarat da vardı."[22]

Shadrin verdiği belgeler yanında, KGB'ye Sovyet donanmasıyla ilgili ABD istihbarat planlarını da ulaştırdı. Shadrin ABD'de ikili ajan olarak çalıştığı süreçte pek çok konuşma daveti aldı ve yeni kişilerle tanışma olanağı buldu, üst düzey hükümet yetkilileriyle dostluklar kurdu. Donanma İstihbaratında ve Dışişleri Bakanlığında iyi arkadaşları vardı.

O sıralarda ABD Kara Kuvvetlerinde Korgeneral olan Sam Wilson da onun samimi arkadaşlarından biriydi. Wilson daha sonra, "Nick'le çok yakın arkadaş değildik. Birkaç kez daveti üzerine onunla birlikte yemeğe gittim," dedi. Wilson bir anısını anlattı: "Birini görmek için eski Postane Binasına gittim . bir ara Nick beni gördü ve koşup herkesin içinde sarıldı bana. Halbuki onunla o kadar samimi değildim. Yani yakın dostlarımdan biri değildi. Ama o durumu görenler öyle sandılar."[23]

KITTY HAWK 1966 yaz sonu Rusya'ya döndü ve FBI operasyonun kontrolünü kaybetti. Angleton'un, Sovyet Bölümünün bu olayın dışında kalmasını istemesiyle, CIA da KITTY HAWK'ı ABD dışında kullanma fırsatını kaçırdı. Bert Turner KITTY HAWK'la Moskova'da CIA'dan Bruce Solie aracılığıyla temas kurmaya kalktı ama Solie Angleton'un sözünden çıkmadı. KITTY HAWK pek görünmüyordu ortalarda. Daha sonra olayla ilgili konuşan Büyükelçi James E. Nolan Jr., "Adam kolay bulunamuyordu. Bazen görünüyordu ama hemen kayboluyordu," dedi.

CIA bir süre sonra Igor Kozlov'un yarbaylığa terfi ederek KGB'nin İkinci Direktörlüğünde iyi bir yere geldiğini öğrendi; ona paravan bir görev vermişlerdi, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'na bağlı olarak çalışacak, Sovyet delegasyonuyla birlikte yabancı ülkelere gidecekti. CIA ve FBI bunu öğrenci umutlandılar, KITTY HAWK'la buluşma olanağı bulabileceklerdi.

James Angleton'un Igor Kozlov hakkındaki kuşkuları sürüyordu. Bir gün, "KITTY HAWK bizim ajanların yüzde 90'ından daha iyiydi... Adam CIA'in sorularını önceden tahmin ediyor ve cevapları hazırlıyordu," dedi. Kozlov KGB'nin çeşitli bölümlerinden çok istihbarat alıyordu. "Aslında onun bu kadar gizli belgeye ulaşmasının nedeni bilinmiyordu, özellikle Oswald olayı konusunda bu kadar çok bilgiye sahip olması kuşkuluydu. Kozlov'un görevi Amerikalıları Rus ajanı yapmak değil, KGB için karşıistihbarat yapmaktı."[24]

Angleton'un işin başında Kozlov'u Sovyet Bölümünden uzak tutmasının nedeni, orada köstebek olduğunu düşünmesiydi. Olay gelişirken ikinci bir neden çıktı ortaya: "Ruslara Igor'u ciddiye aldığımı, onun beni aldattığını anladığımı bildiren bir mesaj vermek istedim, bu gerçeğin ışığında onun kimliğini SB (Sovyet Bloku) Bölümünden gizledim."

KITTY HAWK Rusya'ya döndükten bir süre sonra, Angleton'un İsrail istihbaratındaki arkadaşlarından biri ona, Yarbay Igor Frolovich Kozlov'un 1964'te Yekaterina Alekseyevna Furtseva'nın kızıyla evlenmiş olduğunu bildirdi. Mossad ona mutlu aile resimleri de gönderdi. Angleton'un, Kozlov'un bu kadar çok bilgiye sahip olmaması gerektiği hakkındaki sözleri de kayınvalidesinin kimliği ortaya çıkınca yalanlanmış oldu. Kim Philby Angleton'un Kozlov hakkındaki fikrini değiştirmek için ne yapılması gerektiğini ve bu bilgiyi ona nasıl ulaştıracağını iyi biliyordu. Angleton bu bilgiyi alınca yardımcılarına, "Artık Kozlov'un gerçekliğine ve doğruluğuna karşı söyleyecek bir şey kalmadı elimde," dedi.

Bruce Solie Kozlov-Furtseva bağlantısını öğrenince bunu hemen FBI'da Branigan'a bildirdi. FBI Furtseva adını tanıyordu. Angleton onların mülteciyle temasını kesmeden önce, 1964'te Yuri Nosenko'dan duymuşlardı bu adı. Kozlov hakkındaki bu yeni bilgi, Nosenko'nun doğru söylediğini gösteriyordu. Bu durumda CIA Başkanı Richard Helms Solie'den, Nosenko'yu temize çıkaran bir rapor yazmasını istedi. Bu da Angleton üzerinde derin bir etki yaptı.

Kozlov'un kayınvalidesiyle ilgili haber, Kennedy cinayetinde Rus parmağı olmadığını kanıtlamak isteyen Hoover'ın çok işine yaradı. Aynı zamanda KITTY HAWK'ı KGB'de önemli yerlerde tutmak CIA ve FBI için daha da önemli olmuştu şimdi. KITTY HAWK ABD için en üst düzeyde çalışan Rus ajanıydı. Hoover ve adamları Soğuk Savaş tarihinin en büyük istihbarat kaynağına sahip olduklarına inanıyorlardı.

KIM PHILBY SOVYETLERE iltica ettiğinde elinde paylaşabileceği güncel sırlar yoktu: Ama daha iyi bir şeye sahipti. Angleton ve Hoover gibi ABD'yi Sovyetlerden koruma gibi bir görevleri olan iki adamın karakterlerini iyi biliyordu. Bu bilgi de Rusların Angleton ve Hoover'ı mat etmesine yardımcı oldu. Kennedy suikastındaki Rus parmak izleri silinmişti.

BÖLÜM KIRK İKİ

VİETNAM'DA ÖLDÜRÜCÜ DARBE

CIA 1966'DA SAVAŞ halindeydi. Teşkilatın dikkati şimdi Başkan Johnson'un emriyle Castro ve Kübalılardan, daha kararlı bir halk üzerine, Vietnamlılara çevrildi. Kennedy suikastı ve hatta Angleton'un köstebek avının getirdiği duygular, Uzak Doğudaki yeni düşmanla kıyaslandığında kaybolmaya başladı.

Aslında Vietnam sorunu çok daha önce, 1954'te Başkan Eisenhover Vietnam'daki koloni gücünün Fransa değil de ABD olmasına karar verdiği zaman başladı, ama o zaman henüz bir kâbus değildi. Vietnam ve Laos'ta birkaç kez çalışmış olan William Corson'a göre, John F. Kennedy Vietnam'ı düşünmeye başladığında Pentagon komutanları büyük bir şov ve savaşı teşvik etmeye başlamışlardı bile.

Corson Başkan Eisenhower yönetiminde Uzakdoğu'da çalışırken, Senatör Kennedy Uzakdoğu gezisine çıktı ve ikisi o gezi sırasında tanıştılar. Kennedy başkan olunca, Nisan 1962'de Corson'u brifing vermesi için Laos'tan Washington'a çağırdı. Corson olaydan söz ederken, "Kennedy CIA'ya olan güvenini kaybetmişti," dedi. "Beni çağırdı ve teşkilatın Viet-

nam'da ne yaptığını sordu. CIA'dan ya da ordu istihbaratından aldığı bilgiler tatmin etmiyordu onu. Bazı bilgilerin yalan olduğunu anlamıştı."

Corson o zaman başkana neler olduğunu anlatabilecek pozisyondaydı. "ARPA'nın (İleri Araştırma Projeler Dairesi) üst düzey yöneticileri arasında bir Rus köstebeği arıyorduk," dedi. "Bana gizlice dinleme yetkisi vermişlerdi. Köstebeği araştırırken dostum subayların savaş istediğini öğrendim. Vietnam'la savaş istiyorlar ve bu fikri Kennedy'ye kabul ettirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.[1]

Corson genç başkana Vietnam hakkında bildiklerini tüm ayrıntılarıyla anlattı. "Ona Vietnam'daki ilk CIA ajanının Lucien Conein olduğunu söyledim." Conein Berlin Üssüne 1954'te gitti, sert bir adamdı, oradaki arkadaşları ona Luigi derlerdi ve adam oraya geldiği ilk günlerde Peter Sichel için isim araştırmaları yaparken, ondan sonraki yıllarda çok yol katetmişti.

Conein Fransa'da doğdu ve Amerikan Ortabatısında büyüdü. 2. Dünya Savaşının ilk aşamasında Fransız ordusundaydı.[2] Almanlar Fransa'ya girince Conein OSS'ye katıldı, Hindiçini'ne paraşütle indi ve efsanevi "Teğmen Laurent" adıyla Japon İmparatorluk Ordusuna baskınlar düzenledi. Savaş sonrası önce Ted Shacley ile birlikte Nüremberg'de, sonra da Berlin Üssünde Demir Perde gerisine paramiliter operasyonlar yaptı ama pek başarılı olamadı.

Fransızlar Dien Bien Phu'da garnizonu kaybettikten sonra çekilmeye karar verince Conein Vietnam'a gitti. Cenevre'de 21 Temmuz 1954'te imzalanan ateşkes anlaşması Vietnam'ı yaklaşık olarak 17inci Paralelde ikiye böldü. Güney'in başında Fransa yanlısı imparator Bao Dai, kuzeyde ise Ho Chi Minh (2. Dünya savaşında Japonlara karşı OSS'de çalıştı) başkanlığında Komünist özgürlük savaşçıları vardı. Bölünmenin geçici olacağı düşünülüyordu: Cenevre Anlaşmasına göre, Temmuz 1956'da ülkeyi birleştirecek seçimler yapılacaktı.

Başkan Eisenhower Fransız ordusu çekildikten ve Kore'den hemen sonra Vietnam'a büyük bir birlik göndermek istemedi, ama ülkeyi Komünizmden korumak en büyük arzusuydu. Başkan ve DCI Allen Dulles paramiliter uzmanı Edward Lansdale'in Filipinler'de Komünistleri durdurduğunu biliyorlardı. Bu başarısını Vietnam'da da göstermesini istediler.

Lansdale de bu iş için Luigi Conein'i seçti, çünkü CIA içinde Asya'da savaşan en iyi adam oydu. Conein'in hindiçini deneyimleri ve gerilla savaş uzmanlığı onu bu konunun adamı yapıyordu. Lansdale ve Conein yüz kişilik bir birlikle, Vietnam için Askeri Yardım Danışma Grubunu oluşturdular.

General Lansdale'in hedefi Saygon'da Amerikan yanlısı, anti-Komünist bir hükümet kurdurmaktı. Önce anti-Komünist, Fransızlarla işbirliği yapmamış ve ABD'nin kabul edeceği bir lider bulmalıydı. Lansdale ABD'de eğitim görmüş Katolik Ngo Dinh Diem'i buldu ve İmparator Bao Dai'yi, onu başbakan yapması konusunda ikna etti. CIA bunun karşılığında imparatora, Fransız Riviera'sındaki sürgün yaşamını kolaylaştıracak büyük bir mali destek sağladı.

Lansdale bir süre sonra, ABD için uygun olan bir liderin, Cenevre Anlaşmasına göre yapılacak seçimde Vietnam halkı tarafından istenmeyebileceğini düşündü. Vietnamlıların çoğu, Komünist olsun ya da olmasın, Fransızlarla özgürlük savaşı yapan Ho Chi Minh'i tutuyorlardı. Seçim Diem ve Ho arasında yapılırsa Diem'in kazanma şansı olmayacaktı. Böylece ABD Yönetimi geleceği parlak görmediği için demokratik seçime karışmak durumunda kaldı.

CIA Cenevre Anlaşmasındaki yeniden yerleşme maddesinden de yararlanabilirdi. Mayıs 1955'te her Vietnamlıya Kuzey ya da Güney'de yaşamayı seçme hakkı tanındı. CIA Diem'e destek sağlamak amacıyla Güneye çok sayıda Katolik yerleştirme çabasına girişti. Saçma gibi görünüyordu ama işe yaradı bu plan. CIA yaklaşık bir milyon Vietnamlıyı Kuzeyden

Güneye geçirmek için 100 milyon dolar harcadı. 2. Dünya Savaşı kahramanı General Claire Chennault Vietnamlıları taşımak için Sivil Hava Nakliyeyi kullandı ve CIA için operasyonu Tayvan'dan yönetti.

Conein'in görevlerinden biri de, Kuzey'de kalacaklara hayatın zorlaşacağını göstermek, panik havası yaratmaktı. Conein Katolik rahiplerle çalıştı ve onlar da cemaatlerine, Kutsal Meryem'in güneye gittiğini ve onu izlemelerini söylediler. Conein'in planlayıp bastırdığı bir broşürde, ünlü Vietnam astrologlarının Komünist ülkede meydana gelecek felaketler hakkındaki kehanetleri yazılmıştı. Bir başka broşürde de, iç savaş başlarsa ABD'nin atom bombaları atacağı hedefler gösteriliyordu.

Lansdale ve Conein yaklaşık altı yüz bin Katoliği ikna ederek 17. Paralelin güneyine gönderdiler. Uçaklar ve donanma gemileriyle yapılan taşıma işlemi bittiğinde, Kuzey'deki Katoliklerin yüzde 65'i Güneye kaçmıştı. Ama bunların içinde daha önce Fransızlarla yakın işbirliği yapmış yaklaşık dört yüz bin devlet memuru ve ordu mensubu da bulunuyordu. Bu göçmenler kendilerini Vietnamlıdan ziyade Fransız gibi görüyorlardı ve Diem ve CIA için sorun oluşturdular. Ayrıca göçmenler arasında Hanoi tarafından gönderilen ve geri çağırılana kadar orada yaşamaları söylenen yaklaşık on beş bin Vietminh vardı.[3] CIA Berlin'de Orlov gibi ajanları ve Küba göçmenleri arasında Castro ajanlarını göremediği gibi, Güney Vietnam'daki binlerce düşman ajanını da gözden kaçırdı, büyük bir hataydı bu.

Ülkenin bütününde anti-Komünist rejim olasılığı ortadan kalkınca Lansdale ve Conein yerleşme planını başka bir amaçla kullanmayı düşündüler: bir iç savaş çıkarsa kullanılmak üzere, Komünist hatları gerisine ajanlar ve silahlar yerleştirmeyi düşündüler. Kuzeyde kalan bu ajanlar yaşamlarını CIA'in verdiği sahte Kuzey Vietnam paralarıyla sağlıyorlar, bu paralar kuzeyin ekonomisini de bozuyordu.

Conein Haiphong'a getirilmiş ve göçmenlere aş ocağında yemek dağıtan bir Filipinli rahibin Olay subayıydı. Ama rahibin asıl görevi Komünist hatlar gerisindeki ajanlara sahte para sağlamaktı. Ho Chi Minh'in ajanları bir süre sonra rahibi buldular ve öldürmek istediler. Rahip ölümden kurtuldu ama kuzeydeki ajanlardan bazıları yakalanıp öldürüldüler. CIA Almanya ve Kore'de olduğu gibi Kuzey Vietnam'da da büyük kayıplar verdi.

Lansdale ve Conein ondan sonra Ngo Dinh Diem'i siyasi bir güç haline getirmeye çalıştılar. Diem'in avantajı, bazı hatalarına rağmen güçlü olması ve Fransızlardan nefret eden bir ülkede Fransız düşmanı olarak tanınmasıydı. Fakat ordu ve devlet kuruluşları Fransız eğitimi almıştı ve hâlâ Fransız etkisi altındaydılar.

Diem ve rejimin arkasındaki gerçek siyasi beyin olan kardeşi Ngo Dinh Nhu, Conein'in talimatlarına uygun olarak siyasi düşmanlarına karşı çalışmaya başladılar. William Corson'un daha sonra Başkan Kennedy'ye brifingde söylediği gibi, Ho Chi Minh Kuzeyi kontrolü altına almıştı ama, Diem sadece Güneydeki binlerce Komünistle değil, aynı zamanda silahlı dinci iki tarikat olan Hoa Hao ve Cao Da ile de mücadele etmek zorundaydı. Fransızların etkisindeki devlet memurları ve ordu ile, Mafya'nın Saygon versiyonu olan Binh Xuyen de Diem'in karşısındaydılar ve bunlar içinde en tehlikelisi de Binh Xuyen'di.

1950'lerde Allen Dulles ve ağabeyi John Foster Dulles, Diem'in istedikleri lider olup olmadığı konusunda kararsızdılar. John Foster Dulles 27 Nisan 1955'te Diem'i Büyükelçi General J. Lawton Collins'in tavsiyesiyle değiştirmeye karar verdi, Collins Diem'in düşmanları ve Binh Xuyen ile uzlaşma, başa çıkma konusunda zayıf kaldığını söylüyordu. Diem ABD Yönetiminin bu niyetini Washington'daki kendi ajanlarından öğrendi ve Lansdale ve Conein ile yüzleşti, direndi onlara.

Dulles'ın Diem'i değiştirme kararından sonra, Binh Xuyen'in iki bin beş yüz kadar üyesi başbakanlık sarayına havan ateşi açtılar. Conein ve Lansdale'in kuvvetleri 12 saat süren bir çakışmadan sonra, Binh Xuyen üyelerini Saigon'un Cholon Çin bölgesine kaçmak zorunda bıraktılar.

Bu olay Büyükelçi Collins'i susturdu ve ABD Yönetimi ondan sonra Diem'e yıllarca dokunmadı. Washington yeni bir görev için Lansdale'i geri çağırdı ve onu OPERASYON MONGOOSE politikalarını saptayan grubun yönetici sekreterliğine getirdi. Lucien Conein ondan sonraki on yıllık süreçte Vietnam'a gidip gelerek Diem'in Olay subaylığını ve akıl hocalığını yaptı, CIA'in oradaki demirbaşı oldu. Üst düzey yönetime gelemedi ama görevini Saygon İstasyon Şefi John Anderson'dan (1956), Nick Natsios'tan (1957-60) ve hatta William Colby'den (1960-62) daha uzun süre yaptı.

Cenevre Anlaşmasına göre Vietnam seçimlerinin 1956'da yapılması gerekiyordu ama vakit yaklaşırken, CIA karargahı Conein'e seçimleri engellemesini bildirdi. Conein Diem'i seçimleri reddetmesi konusunda ikna etti ve Diem de kabul etti bunu, zaten Kuzey rejimi Demokratik özgürlüklere izin vermediği için seçim yapmak boştu. Diem Cenevre anlaşmasını kendisi imzalamadığı için ona bağlı olmadığını söyledi. Diem Kuzeyle ulusal bütünleşme seçimi yerine, kendisiyle Bao Dai arasındaki tercih konusunda referandum yaptı ve kazandı. Ekim 1955'te başkanlığını ilan etti ve Meclis seçimlerinin bir yıl içinde yapılacağını açıkladı. Conein birden kendini Güney Vietnam Cumhuriyetinin ebesi durumunda buldu.

William Corson daha sonra Başkan Kennedy'ye CIA'in orada bir hükümet kurdurduğunu söyledi. Diem'in başkanlığındaki Katolik azınlığın güçlü bir ekonomik yapı oluşturacağını ve Komünizmin Güneye gelmesini önleyeceğini umut ederek yapmışlardı bunu.

Diem Conein'in desteğiyle 1956'da yeni Meclis seçimlerini yaptırdı ve 123 koltuktan 112'sini kazandı. Başkan Diem ondan sonra üç yıl boyunca kendini demokratik bir liderden ziyade yumuşak bir diktatör gibi gördü ve Kuzey Vietnam'ın ulusal birlik seçimleriyle ilgili çağrılarını reddetti. Komünistler Güney Vietnam hükümetinde söz sahibi olabilmek için bir savaşın kaçınılmaz olduğunu düşündüler. 8 Temmuz 1959'da Vietnam iç savaşı ilk Amerikalı kurbanlarını aldı, Saygon'un 20 mil kuzeydoğusunda, Bien Hoa'da Askeri Yardım Danışma Grubunun iki elemanı öldürüldü. O zamana Saygon istasyon şefi yardımcısı olan William Colby CIA'in uyarılmadığını bildirdi.[4] Komünistler altı ay sonra, 26 Ocak 1960'ta Kamboçya sınırında bir ordu karakoluna saldırdılar ve savaş başladı.

Conein ve Lansdale'in Vietnam'daki gayretleri felaketle sonuçlandı. Savaş konusunda çok deneyimli olan Conein ne yazık ki iki bin yıllık Vietnam tarihini iyi bilmiyordu. Halkın çoğunun Budist olduğu bir ülkede, Vatikan tarafından desteklenen bir hükümet kurmaya çalışmıştı. Diem'in en büyük lobicilerinden biri New York'lu Francis Cardinal Spellman'dı. Diem ülkesine belki de Vietnam Katolik Cumhuriyeti adını vermeliydi.[5]

Olaylar gelişirken, Conein ve 1959'da sayıları 40 kadar olan Vietnam'daki CIA arkadaşları, Diem'in kardeşi Ngo Dinh Nhu ve karısı Madam Nhu'nun Güney Vietnam'daki Budist çoğunluk üzerinde baskı kurduğunu CIA merkezine bildirmeyi ihmal ettiler. Güneyde Budist ibadete engeller getirildi ve 1963'te hükümet 8 Mayıs'ta Budha'nın doğum gününün kutlanmasını yasakladı, çünkü o gün aynı zamanda Dien Bien Phu Komünist bayramıydı. Tüm bunlar ülkeyi sıcak savaşın eşiğine getirdi.

William Corson 1963'te, "Diem ve Vietnam Başkan Kennedy'nin büyük sorunu," dedi. Kennedy kardeşler bir yıldan beri Diem'i devirmeyi düşünüyorlardı, 8 Mayıs'ta binlerce Bu-

dist hükümete karşı ayaklandı, ama isyan Ngon Dinh Nhu'nun talimatıyla Güney Vietnam Ordusu tarafından bastırıldı. El bombası saldırısında dokuz Budist öldü.

Budistler yine protesto gösterilerine başlayınca Diem onlara bazı imtiyazlar tanıdı ve ölen dokuz Budistin ailelerine para yardımı yaptı. 11 Haziran'da Budist keşiş Thich Qaung Doc yüzlerce keşişin eşliğinde bir meydana gelerek Amerikan kameraları karşısında kendini yaktı. Ondan sonraki altı ay içinde altı keşiş daha yaktılar kendilerini.

Keşişler için, "Kendilerini kızartıyorlar", diyen Bayan Nhu'ya "Ejderha Kadın" lakabı takıldı.[6]

Diem Kennedy'ye Budistleri rahat bırakacağını söylemişti ama adamın CIA eğitimli Özel Kuvvetleri Budistleri taciz etmeye ve onlara saldırmaya devam ettiler. Diem sert kardeşinden ve karısından ayrılmayı kabul etmedi. CIA Başkanı John McCone Güney Vietnam'ı ayakta tutacak tek liderin Diem olduğunu söylüyordu ama Robert Kennedy askeri danışmanların, CIA'in ve Katolik kilisesinin protestolarına rağmen bu kadar baskıcı bir rejimi desteklemek istemediğini söyledi.

CIA ve Pentagon Diem'in yerine, işbirliğine daha yakın başka bir lider aramaya başladılar. Başkan Kennedy 1963 yazında yeni büyükelçisi Henry Cabot Lodge'a emir verdi ve Saygon İstasyon Şefi John "Jocko" Richardson'un bir darbe hazırlamasını istedi.

Darbe kansız olacak, Diem ve kardeşine zarar verilmeyecekti. Başkan Kennedy iki adamla ailesinin Vietnam dışına çıkarılmasını emretti. Kennedy bu olayda suikast istemiyordu ama yönetimde onun gibi düşünmeyenler de vardı. Saygon'daki darbenin 1963'te ABD'de yaşanan başka olaylarla bağlantısı rastlantı değildi.

Luigi Conein darbeyi yönettiğini sanıyordu, olay başlarken Diem, Nhu ve aileleri kısa bir süre için Tayvan'a gitmeleri konusunda ikna edecekti. Diem'e neler olacağını söyleyecek

ve sonra iki kardeş ve aileleriyle Cholon banliyösünde bir güvenli evde buluşacak, uçağa bindirip Tayvan'a gönderecekti. Ama Saygon istasyonuna sızan Diem ve Nhu ajanları durumu öğrendiler ve darbeyi engellemek istediler. CIA aleyhine bir medya kampanyası başlattılar.[7] Fakat Conein sonunda Diem'i ikna etti ve darbe gerçekleşti.

1 Kasım 1963 günü Diem ve Nhu bir telefon konuşmasından sonra buluşma yeri olan Cholon'daki Katolik kilisesine gittiler. Ama Başkan Kennedy'nin emri ya da Conein'in planıyla hiç ilgisi olmayan olaylar yaşandı. Diem ve Nhu bir zırhlı personel taşıyıcı ile havaalanına götürülürken yolda vurularak öldürüldüler. Conein bunu duyunca şoke oldu, CIA'in böyle bir planı yoktu.[8] Corson'un söylediğine göre bu suikastlardan Conein ya da Kennedy sorumlu değillerdi, Kennedy cinayetleri öğrence çok kızmıştı.

Diem, Nhu ve onlara refakat eden Katolik rahibi kim öldürmüştü peki? Hükümet arşivlerinde bu suikastlarla Kennedy ya da kardeşinin parmağı olduğuna dair hiçbir ipucu bulunamadı. O halde Bill Harvey tarafından geliştirilen ZR/RIFLE ve OPERASYON MONGOOSE yöntemleri nasıl olmuş da Vietnam'a gitmişti? Kennedy Corson'a emir verdi ve bunun sorumlusunu bulmasını istedi ondan. Cevap bir süre sonra geldi: "Suikast talimatı Averell Harriman'dan gelmişti... Diem ve kardeşinin öldürülmesi emrini Harriman vermiş ve emir Henry Cabot Lodge'un kendi askeri asistanı tarafından uygulanmıştı."

W. Averell Harriman daha önce Moskova büyükelçiliği ve New York valiliği yapmıştı. Yeni Başkan Kennedy onu en güvenli adamlarından biri olarak ABD politikalarını dünyaya duyurmak için serbest büyükelçi olarak atamıştı. Corson'a göre, 1963 yılına gelindiğinde Harriman başkana ya da kardeşine danışmadan Vietnam meselesini yönetir olmuştu.

Başkan ulusal güvenlik timindeki herkesin sadık olmadığından kuşkulanmaya başladı. Kennedy'nin sekreteri Kenny

O'Donnell'a göre, ulusal güvenlik danışmanı McGeorge Bundy emirlerini başkandan değil, Büyükelçi Averell Harriman'dan alıyordu. Sekreter ayrıca, Vietnam konusunda Harriman'la temas halinde olan Beyaz Saray elemanı genç Michael Forrestal için de endişeleniyordu.

Cinayetlerde Saygon İstasyon Şefi Jocko Richardson'un aniden ve garip bir şekilde merkeze çağırılması ve yerine tanınmamış bir ekibin gelmesinin de rolü vardı. Suikastta kilit kişi, emirlerini normal CIA hiyerarşisinden değil, Harriman ve Forrestal'dan alan bir Özel Operasyonlar subayı olan John Michael Dunn idi.

Corson'a göre John Michael Dunn darbeyi planlayanlarla temas halindeydi[9] ama Dunn'ın rolü kamuoyuna açıklanmadı. Corson'un inancına göre, Richardson geri çağırıldı ve özel operasyonlar için Büyükelçiliğe atanan[10] Dunn'ın engellenmeden çalışması sağlandı.

James Angleton'un Averell Harriman'dan kuşkulandığını ve onun hakkında kod adı DİNOZOR olan gizli bir soruşturma başlattığını 1963'te Corson ve Kennedy bilmiyorlardı. Bu soruşturma Angleton'un CIA'da kaldığı süreçte hep devam etti. Angleton, "Harriman'ın Rusların etkisinde bir ajan olduğuna, hatta daha berbat işler yaptığına dair güçlü ipuçları vardı," dedi.

Angleton Harriman'ın darbedeki rolünün, Kennedy ile siyasi anlaşmazlığından daha farklı nedenlere dayandığına inanıyordu. Onun inancına göre Vietnam suikastlarının amacı bu ülkedeki Amerikan politikasını kaosa itmekti. Ve bu etki de görüldü. Daha sonra Vietnam'a Deniz Piyade komutanı olarak dönen Corson, "ABD bu darbenin etkisinden hiç kurtulamadı," diye konuştu.

Harriman'ın yaptıkları, Vietnam'da KGB operasyonlarını yöneten ve Yekaterine Furtseva'nın arkadaşı olan Yuri Andropov'u çok sevindirdi. Vietnam liderlerinin öldürülmesi bu ülkedeki ABD politikasını mahvetmişti, Andropov görüyordu

bunu. Saygon'da başkandan habersiz çalışan Harriman ABD'nin Vietnam'da gelecekle ilgili tüm planlarını sabote edecek bir dizi operasyona girişti.

BÖLÜM KIRK ÜÇ

THONG NHUT SOKAĞI

SAYGON İSTASYONU AMERİKAN Büyükelçiliğinin Thong Nhut Sokağındaki binasının en üst üç katını işgal ediyordu. ABD bu ülkede askeri bir çıkmaza doğru sürüklenirken Saygon İstasyonundaki 40 Olay subayı sayısı önce dört yüze çıkarıldı ve sonuçta bin kişiyi geçti. Uzlaşma sağlamak amacıyla ülkenin diğer birçok üssünde yaklaşık üç bin ajan CIA için çalışıyordu.[1]

Saygon'a gönderilen ajanların çoğu eski Berlin Üssü elemanlarıydı ve Berlin hataları Küba'da olduğu gibi Vietnam'da da tekrarlandı. En büyük fark maliyette görüldü. Yanlış politikalar yüzünde Avrupa'da birkaç yüz Alman, Macar ve diğer Doğu Avrupalı kurban verilirken, Vietnam'da 58.000 Amerikalı ve yüz binlerce Vietnamlı öldü. Fakat Amerikan kamuoyunun bıkmasına karşın bu politika sürdürüldü.

CIA yönetiminin Saygon'a Berlin Üssünün eski elemanlarını göndermesi, Vietnam'da şekillenmeye başlayan ABD yenilgisini adeta garantiledi. Saygon İstasyonunda iki kez görev yapmış olan Frank Snepp şöyle yazdı: "Vietnam'a gönderilen

Olay subaylarının çoğu eski Alman ve Latin Amerika kökenli ajanlardı, ülkeyi hiç tanımıyorlar, bunun için gayret de göstermiyorlardı. Ama ülkeye geldikten bir süre sonra, yabancı dil eğitimi bile görmeden Vietnam'ın batı uçlarında ya da deltada uzak yerlere gönderiliyorlar, ajan bulmaya, istihbarat toplamaya ve ülkeyi kurtarmak için yapılan 'Kırsal Gelişme' programını uygulamaya çalışıyorlardı."[2]

Kırsal Gelişme aslında Sivil Operasyonlar ve Kırsal Gelişme Desteği (CORDS) başlığı altında yürütülen çalışmaları tanımlamak için zayıf bir ifadeydi. Amaç gerilla savaşında askeri harekatın yetersiz kaldığını göstermekti. Lyndon Johnson'un dediği gibi, Amerika Vietnam halkının kalplerini ve zihinlerini kazanmak zorundaydı. CORDS Güneydeki Komünist gerilla güçlerini (Viet Cong) engellemek için hazırlanmış bir programdı. PHOENIX adlı ayrı bir programa göre Viet Cong'a sopa kullanan Vietnam köylülerine ekonomik ödül veriyordu. CORDS'u Johnson Yönetiminin ilk günlerinde CIA yöneticisi Robert W. Komer hazırlamıştı. William Colby 1968'de Vietnam'a giderek CORDS'u uygulamaya başlarken ona büyükelçi unvanı verildi ki, bu da ABD Yönetiminin bu programlara verdiğini önemi gösteriyordu.

Güney Vietnamlılar PHOENIX programına göre ödül almak için, Viet Cong çetecilerini yakalamak ve sorgulanmak üzere yetkililere teslim etmek zorundaydılar. Fakat ödülü düşünen Vietnamlılar çoğu zaman yakaladıkları adamın Viet Cong olup olmadığını kanıtlayamıyorlardı. Sorgulamalar bir süre sonra işkenceye ve ölümlere dönüşmeye başladı. Saygon İstasyonundaki eski Berlin elemanları sayesinde PHOENIX PROJESİ OPERASYON MONGOOSE'un Asya versiyonuna dönüştü ve binlerce masum Vietnamlı öldürüldü. Vietnamlıların kalplerini kazanmaya çalışan Amerikalılar onların nefretini kazandı. Vietnamlılar Amerikalıları dünyanın en korkunç terörizminin sponsoru olarak görüyorlardı.

Angleton'un köstebek avında hakkında soruşturma yürütülen Sam Wilson, yirmi yıl önce savaş kahramanı olduğu Asya'ya geri döndü. 1941'de çocukluktan yeni çıkarken, Ulusal Muhafızlara katılmak için Virginia kırsalındaki evinden yağmur altında oraya kadar yedi mil yürümüştü. Burma'da Merrill'in yağmacılarıyla savaştı, Gümüş Yıldız madalyası aldı.[3] Ama Vietnam görevinde pek kahramanlık gösteremedi.

Wilson'un görevi kağıt üzerinde CIA'in Uluslararası Gelişme (AID) adlı Barış Programı şifliğiydi. Aslında suikast programlarının birinci düzeyinde, CORDS ve PHOENIX'in bir bölümünde çalışıyordu. Wilson 1966'da CORDS'un nasıl çalışacağını göstermek amacıyla Long An eyaletinde bir modern AID timi kurdu. Washington'a Wilson'un başarılarını öven raporlar geliyordu ama bir yıl sonra Wilson Vietnam'dan bıkarak ayrıldı oradan, ABD'nin savaşı kazanamayacağını düşünüyordu. Fakat Orduda ve istihbarat teşkilatında çalışmayı sevdiği için bir şey açıklamadı.

Savaşın en ateşli döneminde Vietnam askeri istihbarat, CIA ve uluslararası Geliştirme Ajansının operasyonlarına sahne oluyordu. Kennedy'lerin Küba hakkında Pentagon ve CIA arasında kurduğu bağlantılar şimdi bir ortak askeri ve istihbarat işbirliğine dönüşmüştü.

Vietnam'a gelen on binlerce Amerikalı ülkeye ABD'nin bir kolonisi gibi bakıyordu. Saygon'da bir süre gizli operasyonlar şefi olarak çalışmış olan John Sherwood, "Vietnam halkı bize ortak ya da kurtarıcı olarak değil, emperyalistler olarak bakıyordu," dedi. Yeni gelenler geçici olarak Saygon İstasyonuna üç blok mesafede olan Duc Otelde kalıyorlardı. 1967'de Duc Otelde verdiği bir partide olay çıkması üzerine Lucien Conein'in uzun CIA kariyeri son buldu, ama onu anlaşmalı olarak yine teşkilatta tuttular. Vietnam'da 12 yıl kalmış olan William Colby gibi yöneticiler Saygon'daki sosyal yaşamları için özel bir kulüp olan Le Cercle Sportif'i kullanıyorlardı.

Kulüp Fransızların en başarılı dönemlerinde, Saygon'un Paris'i andırdığı günlerde açılmıştı. Vietnam yanarken istasyon şefi ve ziyarete gelen üs ve bölüm şefleri burada yiyip içiyor, yüzüyor ve tenis oynuyorlardı. Garsonların çoğu Kuzey Vietnam, ya da Viet Cong casusuydu.

Daha önce Kore ve Japonya'da David Murphy ve Ed Snow'la birlikte çalışmış olan Yarbay Tullius Accompura, West Point (ABD Harp Okulu) mezunu ve o zamanki istasyon şefi Peer De Silva ile çalışmak üzere 1965'te Vietnam'a geldi. Albay Tullius De Silva'yı dürüst bir adam olarak tanıdığını söyledi.

Accompura'nın görevi, Güney Vietnam hükümetinin dürüst üyelerinden biri olan Hava Korgenerali Nguyen Ngoc Loan'la dost olmaktı. Diem düşürüldüğünde orta rütbeli bir hava subayı olan Loan daha sonra, kendisini Polis teşkilatının başına getiren Hava Kuvvetleri Komutanı (daha sonra başbakan oldu) Nguyen Cao Ky'nin yardımcısı oldu. Accompura, "Loan tam bir vatanseverdi, kendini ülkesine adamıştı," dedi ve Corson da ona hak verdi. Corson, "Loan ne yaptığını ve neden yaptığını iyi bilen birkaç liderden biriydi," diye konuştu. "Savaşı yürüten politikacılarla arası pek iyi değildi ama Vietnam halkı için hep iyi şeyler isterdi.[4] Saygon istasyonundaki adamlar için de fazla bağımsızdı. Savaşı kazansın ya da kaybetsin, Güney Vietnam ordusunun, kendi başına savaşmasını isterdi."

Saygon istasyonu da pek çok açıdan Berlin Üssüne benziyordu. Karşıistihbarat eksikliği vardı, ayrıntılara dikkat edilmiyordu, içki ve kadın düşkünlüğü yüzünden Vietnam'da neler olup bittiğini bilemiyorlardı.

1966'da eski CIA Batı Avrupa Bölümü eski şefi John Limond Hart'ın istasyon şefi olarak gelmesiyle durum daha da kötüleşti. Tullius Accompura Hart'ı, "Berbat bir herif," diye tanımladı. İki adam yıllar önce Kore'de birlikte çalışmışlardı.

Hart Vietnam'a geldiğinde kişisel zayıflıkları da artmıştı.

Sherwoor Hart hakkında konuşurken, "Adam Vietnam'da hep uyuşturucu kullanıyordu," diye anlattı. "Siyasi konulardan sorumlu olduğum için geceleri uykum kaçıyordu. Bir mesaj yazdığım zaman önemli bir şey göndereceğimi John'a söylemek isterdim."[5] Sherwood'a göre patronu tutarsız adamın biriydi.

Sherwood Berlin'de nelerin yanlış gittiğini düşünürdü ve şimdi Saygon'da da aynı şeyi yapıyordu, değişen bir şey yoktu. CIA aynı yöntemleri kullanıyor, aynı yalanları söylüyordu ama bu kez savaştaki Amerikan askerleri için istihbarat topluyordu. CIA savaş sırasında adeta profesyonel bir sahtekar gibi çalışıyordu. Gerçek istihbarat toplayamıyordu. General William C. Westmoreland ve diğerlerinin ABD'de savaşı körüklemek için ürettikleri yanlış istihbarat bilgilerini kullanıyorlardı. CIA Walt Rostow, Bundys (William ve McGeorge) ve Robert McNamara'nın Kennedy ve Johnson'a sattıklarının destekçisi oldu. Bunun sonucu olarak Vietnam ülkeyi bölmekten de öte bir şey yaptı: Amerikan halkı ile hükümeti arasına güvensizlik tohumları ekti.

Ocak 1968'de yaşanan bir olay CIA başarısızlığını iyice ortaya koydu. CIA Beyaz Saray'a, Viet Cong'un Saygon'a asla saldıramayacağını söylüyordu. Ama eskiden Berlin'de yaptığı gibi, burada da sokaklara çıkıp dolaşan Sherwood böyle düşünmüyordu. Onun gördüğü kadarıyla Saygon saldırıya açık bir şehirdi. Washington'a dönünce bu fikrini açıklayan bir rapor yazdı. Saygon'da gizli operasyonlar şefi olarak çalıştığı için onun fikrini umursamazlık edemezlerdi.

DCI Richard Helms Sherwood'un raporunu okuyunca onu özel yemek odasında yemeğe davet etti. Yemekte Cord Meyer (öldürülen Mary Meyer'in eski kocası), CORDS'un başına geçmek üzere Vietnam'a gidecek olan William Colby ve Vietnam'da on yıldan fazla kalmış olan George Carver da vardı.

Yemekte siyahi garsonlar hizmet ediyordu. Sherwood olayı anlatırken, "Gündem benim raporumdu," dedi. "Yemekte, Vietnam'da çalışırken büyükelçilikte siyasi danışman ve işbirliği yaptığım Phil C. Habib de onur konuğuydu." Habib Sherwood raporunu gereksiz ve korkutucu bulduğunu söyledi. Rapor incelendikten ve yemek sona erdikten sonra Helms misafirlerini Olay odasına götürdü. Sherwood, "Olay odasında haritalar vardı ve bir sürü subay içeri girip çıkıyordu," diye devam etti. "Biz etrafa bakınırken bir binbaşı geldi ve 'Bay Carver, size bir mesaj var,' dedi. "Saygon büyükelçiliği kuşatılmış."[6]

CIA'in bu tür saldırıları önceden haber alamaması, tahmin edememesi yine insanların hayatına mal oluyordu ve bu kez Amerikalılar ölüyordu. CIA'in Viet Cong'un Saygon'a saldıramayacağı konusundaki iddiası yine boş çıkmıştı. CIA yöneticileri ilk kurşun atılana kadar kendi adamlarından gelen uyarıları dikkate bile almamışlardı. General Loan'ın polis teşkilatı başkanlık sarayını ve radyo istasyonunu koruma altına almış, ama ABD büyükelçiliğini boş bırakmıştı.[7]

BÖLÜM KIRK DÖRT

CIA VE UYUŞTURUCU KRALLARI

1950'LERDEKİ BERLİN ÜSSÜ ile 1960'lardaki Saygon İstasyonu arasındaki meşum benzerlikler, Bill Harvey'nin Berlin'deki adamlarının Vietnam'da önemli görevlere gelmesiyle birlikte daha çok arttı.[1] Vietnam tam bir felaketten kurtulabilecekken, Berlin Üssünden Ted Shackley ve George Weisz Saygon İstasyonunu 1968-71 yılları arasında yönettiler, ama onlar yine değişmemişlerdi.

Berlin'den sonra Harvey Shackley'i Doğu Avrupa Bölümündeki belirsizlikten kurtarmış, Castro olayına almıştı. Shackle Miami istasyon şefi olarak yeni ajanlar tuttu, temaslarda bulundu ve daha sonra otuz yıl sürdüreceği ilişkiler geliştirdi, ama bu ilişkilerin sonuçları genelde ABD ve küçük ülkeler açısından üzücü oldu. Ayrıca eski patronunu Robert Kennedy'ye ihbar etti, Füze Krizi sırasında onun Küba'ya ajanlar gönderdiğini bildirdi.

Shackley Berlin ve Miami'de "Buz Adam" ve "Sarışın Hayalet" gibi lakaplar kazandı, her emri hiç sormadan yerine getiriyordu. Kendi kendine bazı operasyonlar yapıyor ve onların

CIA ile ilişkisi ortaya çıkmasın diye ipuçlarını gizliyordu. Bu gizli operasyonlar onun Harvey gibi sert, kurnaz ve güçlü bir adam olarak tanınmasına neden oldu. Ama Shackely, Harvey gibi kağıt işlerinden kaçmazdı, bürokratik işlemlerde de ustaydı. Dikkatli bir adamdı. Bir operasyonun ona zarar vereceğini hissederse hemen kaçar ya da suçu başkasının üstüne atardı.

OPERASYON MONGOOSE ve Carlo karşıtı programlar gündemden kalkınca Shackley 1965'te Berlin üs şefi olarak atandı. Ama yeni hahamı Desmond Fitzgerald'ın (Bill Harvey'i Roma'dan alan adam) onun için daha büyük planları vardı, Laos'ta Kuzey Vietnamlılara karşı CIA gizli savaşının başına getirmek istiyordu onu. Shackley'nin o zamanki üstü William Colby Uzakdoğu Bölümü şefiydi ve özel görevi, diktatör General Vang Pao yoluyla Hmong kabilesini yönlendirmekti.

Shackley Laos'ta, Miami'de kadrosuna aldığı ve hâlâ CIA'dan maaş alan Kübalı göçmenleri kullandı. Shackley Laos'ta, Edwin P. Wilson'la da çalıştı, Sarkis Soghanalian'ın söylediğine göre, KGB için Francis Gary Powers'ın U-2 casus uçağının düşürülmesinde rol alan adamdı bu. Aslında Wilson CIA'in paravan ajanıydı, CIA operasyonlarını gizlemek için çeşitli işler yapar görünüyordu. Daha sonra Wilson, Shackley ve Shackley'nin Miami'deki yardımcısı Tom Clines Libya'daki bazı işler için ortak şirket kurdular, gazetelere haber oldular ve 1980'lerin başlarında Wilson hapse girdi.

Shackley'nin adamları çeşitli işler çevirdiler. Felix Rodriguez 1967'de Bolivya Ordusunun Che Guevara avına katıldı. Frank Fuiorini ve Kübalılarca Eduardo alarak tanınan E. Howard Hunt daha sonra Watergate hırsızı olarak tutuklandılar. Rafael "Chi Chi" Quintero, Shackley ve Clines İran-Kontra operasyonunda rol oynadılar. Bu adamlar yabancı devlet adamlarına rüşvetler verdiler, on milyonlarca dolar para taşıdılar ve Amerika'nın resmi istihbarat teşkilatları içinde özel,

gölge casus ekipleri oluşturdular.

Ed Wilson Laos'ta Shackley'nin çok içen ve Shackley için her şeyi yapacağı söylenen Kızılderili yardımcısı David Morales'le çalıştı. Wilson'a göre Che Guevara'nın yakalanıp öldürülmesinde başrolü oynayan kişi Morales'ti ama bunun kredisini Felix Rodriguez aldı. Morales Almanya'da MONGOOSE sırasında JM/WAVE'de ve Laos'ta hep Shackley'nin adamıydı. Shackley için her şeyi yapardı—Dominik Cumhuriyetinde bir radyo kulesini uçurmuş, uyuşturucu krallarına para vermişti. Shackley'e çok sadıktı.[2]

Renkli Özel Operasyonlar uzmanı, Vietnam'daki Askeri Yardım Komutanlığı Vietnam Özel Operasyonlar Grubu (MACV-SOG) komutanı General John K. Singlaub da Kamboçya'da ve Laos'ta, Udorn'daki gizli CIA hava üssünde Shackley ve ekibiyle çalışmıştı. Bu adamlar Laos'ta Büyükelçi William Sullivan (daha sonra İran büyükelçiliği sırasında radikal öğrenciler büyükelçiliği bastılar) için de çalıştılar. Laos başkenti Vientiane'daki CIA bürosu Hava Kuvvetleri'nin bombalama hedefleri bulmasında yardımcı oluyordu; Shackley pilot Richard Secord ile burada tanıştı.

Shackley Laos'ta edindiği dostlar sayesinde CIA içinde güçlü bir adam oldu, çünkü o ve adamları büyük bir sır öğrenmişlerdi: CIA Kuzey Vietnam'a ve Laos Komünist gerilla ordusu Pathet Lao'ya karşı Laos uyuşturucu kralları ile işbirliği yapıyordu. CIA bir kez daha organize suç örgütleriyle iş yapmaya başlamıştı.

Ed Wilson, "CIA uyuşturucu işine asla girmek istemezdi, ama uyuşturucu kaçakçılarının ellerinde onların ihtiyacı olan bilgiler vardı," dedi.[3] Laos'ta Komünizme karşı savaş çalışmaları uyuşturucu trafiğiyle iç içeydi artık. Shackley Vientiane'da uyuşturucu ticaretine karışan Hmong'la işbirliği yapıyordu. Hmong lideri General Vang Pao afyon ticaretini ele geçirmeye çalışıyor, afyondan gelen paraları da Komünistlere

karşı savaşında kullanıyordu.

Bir zamanlar Castro casusu iken Castro'yu CIA için öldürme anlaşması yapan Tampa'lı gangster Santos Trafficante şimdi Çin'in beyaz eroininin ve General Vang Pao'nun en büyük müşterisiydi. Shackley'nin, Kennedy'nin ölümünde rol oynamış bir adamla iş yapan bir afyon kaçakçısıyla çalışması CIA'da kimseyi rahatsız etmiyordu. Wilson, "Shackley pratik bir adamdır," dedi.

Lucien Conein ve Ted Shackley Berlin Üssü yıllarında uyuşturucu konusuyla ilgilenmezlerdi; Berlin'de geçerli olanlar seks, sahte kimlik belgeleri ya da sahte paralardı. Vietnam savaşının ilk aşamasının kirli sırrı ise, Conein'in müşterileri olan Ngon Dinh Diem ile kardeşinin Korsika eroin ticaret yolunun bir ucunda olmalarıydı. CIA Fransızlardan Vietnam koloni yönetimini alırken Güneydoğu Asya uyuşturucu ticaretini de beraberinde almıştı.

Laos'lu müttefiklerin yasadışı uyuşturucu ticareti yapmaları Amerikalıları pek şaşırtmadı. CIA yıllardan beri destek verdiği asi orduların ve diktatörlerin finansman kaynakları olarak uyuşturucu ticareti yapmasına hep göz yummuştu.

Çankayşek'in CIA destekli Kuomintang kuvvetleri (KMT) 1950'de yenilerek Çin'in Yunnan eyaletinden Burma'ya kaçınca CIA KMT askerlerine yardım etmek için birkaç paravan şirket kurmuştu. Bunlardan biri de merkezi Tayvan'da olan Sivil Hava Taşımacılığıydı (CAT) ki bu havayolu şirketi 154-55 yıllarında Vietnamlıları güneye uçuran Air Amerika'nın ilk şekliydi. 2. Dünya Savaşında Uçan Kaplanları organize eden General Claire Chennault CAT ve diğer Tayvan hava şirketlerinin başına getirildi, karısı Anna ise Washington'da kocasının Komünist Çinlilere karşı savaşında daha çok yardım alabilmesi için lobi çalışmaları yaptı.

Çankayşek'in CIA tarafından desteklenen adamları Çin topraklarını geri alabilmek için boşuna uğraşırken, Asya uyuş-

turucu ordularının askerleri oldular. Burmalı çiftçilere, tahıl yerine uyuşturucu kartellerine hammadde üretmeleri konusunda öğütlerde bulundular. CIA Bangkok'ta Paul Helliwell'i (daha sonra Shackley'nin anti-Castro Kübalılarına maaşlarını veren adam) CIA'in gemicilik şirketi Sea Supply Corporation'ın başına getirdi, bu şirket CAT uçaklarıyla Burma'ya gıda maddeleri ve silah götürüyor, karşılığında oradan uyuşturucu alıyordu—bunlar Amerikan vergi mükelleflerinin ödediği vergilerle yapılıyordu tabii.

Bu CIA uçuşlarıyla Burma'dan Tayvan ve Tayland'da yüzlerce ton afyon ve eroin taşındı. Alfred McCoy Güneydoğu Asya'da Eroin Politikaları adlı kitabında, Chicago'nun tarımsal ürünler merkezi olduğu gibi, kuzey Tayland'da Chiang Mai şehrinin de nasıl uyuşturucu ürünleri merkezi olduğunu anlatır.[4] "Thai İpek Kralı" olarak tanınan Jim Thompson (aslında CIA ajanıydı) Tayland Polis Müdürü General Phao'yu, KMT uyuşturucularının dağıtımı konusunda ikna etti. Thompson daha sonra bir hafta sonu tatilinde esrarengiz şekilde ortadan kayboldu. Birkaç yıl sonra da onun ölümünü araştıran kız kardeşi, Wilmington, Delaware'in zengin bir banliyösünde öldürüldü.

Lucien Conein ve Ed Lansdale 1954'te Vietnam'a geldiklerinde, Korsika Mafyası Saygon'a gelmiş, eroin ihraç etmek için yetkililere rüşvetler veriyordu. O sırada James Angleton da Marsilya gibi önemli Fransız limanlarının, Komünistlerin değil de Korsika Mafyasının eline geçmesi için Fransız istihbaratı ve AFL-CIO'nun Uluslararası bölümüyle çalışıyordu. Amerikan vergi mükellefleri uyuşturucu ticareti yapan suç örgütlerinin güvenliğini farkında olmadan sağlıyorlardı.

Santos Trafficante 1960'larda Laos'lu diktatörlerle ve aynı zamanda da Vietnam'da haşhaş yetiştiren Hmong ve Meo kabilesi köylülerinden koruma parası alan Ngo Dinh Nhu ile iş yapıyordu. Vietnam'da en iyi savaşçılar olan bu Montagnard

dağ köylüleri afyon ürünleri sayesinde Air America uçaklarında ücretsiz uçabiliyorlardı. Narkotikten John J. O'Neill'e göre, politika Vietnam'da uyuşturucu işini durdurmak değil, savaşı kazanmaktı. Nehir tekneleri afyon macunlarını dağlık arazilerden Vietnam deltasına açıkça taşıyorlardı, deltada macundan eroin üretmek için gerekli olan bol su vardı.

Montognard'lara para ödeyen kasadar görevi de yapmış olan Corson'a göre, CIA'in bu rolü hakkında ciddi bir araştırma hiç yapılmadı. "Air America pilotlarının da bu paralarda gözü vardı. Savaş sırasında CIA da bugün narkotikte gördüğümüz yolsuzlukları yaşadı. İşin içinde çok fazla para vardı." Air Amerika pilotları çoğu zaman sarhoş oluyor, kavga ediyorlardı. Robert Crowleyl'e göre, bir gün Bangkok'ta iki pilot birbirlerine ateş ettiler, biri öldü ve istasyon şefi dikkat çekmemek için cesedin CIA istasyon arazisine gömülmesini söyledi.

Amerikan askerlerinin çoğu uyuşturucu kullandığı gibi satıcısı da oldular. Vietnam Savaşı sırasında Doğu Kıyısı morgu haline gelen Delaware'deki Dover Hava Kuvvetleri Üssü bir Mafya cenneti oldu. Amerika'ya gönderilen uyuşturucular, savaşta ölen ve ülkelerine gönderilen askerlerin tabutlarına gizleniyordu ve binlerce ölü vardı.

Ted Shackley'nin patronları William Colby, William Wells ve Desmond Fitzgerald onun Laos'taki çalışmalarından öyle memnundular ki 1968'de onu Saygon istasyon şefi yaptılar. Shackley kırk yaşındaydı ve daha önce de Miami istasyon şefi olmuştu ki CIA'in en büyük iki istasyonunda şeflik yapmış oluyordu, CIA tarihinde önemli bir şeydi bu. Shackley geleceğini düşündüğü için CORDS ve PHOENIX'den mümkün olduğunda uzak durmaya çalıştı.

CIA karargahı Shackley'yi yeni görevine atadıktan sonra, Berlin Üssündeki eski rakibi Weisz'ı da yardımcı olarak gönderdi ona.

Weisz 1964'te pek büyük bir yer olmayan Bonn istasyon

şefliğine atanmış ve 1967 sonlarında Berlin Üssü elemanlarının gönderildiği Saygon'a atanmasını istemişti. George Kisevalter'a göre onun Saygon'a atanması garipti. Kisevalter, "Adam orada iki numara olarak, nefret ettiği ve kıskandığı Shackley ile çalışmak zorunda kalacaktı," dedi.

Aynı dönemde Saygon'da çalışmış olan Frank Snepp, "Bana kalırsa Weisz kendini Saygon istasyon şefi olarak görmek istiyordu," diye konuştu. "Emir almaktan hiç hoşlanmazdı o adam. Shackley ile aralarında büyük rekabet olduğu belliydi. Shackley birkaç kez dizginledi onu."[5] Egoları, hırsları ve bürokrasi karşısındaki tutumları yüzünden Weisz ve Shackley birbirlerine benziyorlardı.

Weisz ve Shackley'nin araları iyi değildi ama Weisz bu gerginliğin çalışmasını etkilemesine izin vermiyordu. Resmen istasyon şefi yardımcısıydı ama daha çok Saygon operasyonlar şefi gibi çalışıyordu. Tullius Accompura'ya göre, Weisz insanlara kötü haber vermekten zevk alırdı.

Weisz'in temel görevi, Viet Cong (Vietkong) ve Kuzey Vietnam hükümetiyle silahlı kuvvetlerine sızma operasyonlarını yönetmekti. Weisz Doğu Bloku ülkelerinden diplomatları kendilerine çekmeye çalışıyordu, çünkü onlar politik olarak Kuzey Vietnam'a yakındı ve hayati bilgilere sahiptiler. Ayrıca kuşku altında olan ve öldürülmesi gereken Vietkongların listesini onaylamak da onun göreviydi. Laos'taki gizli savaşta da yardımcı olmuştu—Vientiane'a gidiş gelişleriyle ilgili eskimiş pasaportundan başka bir belge yoktur.

Weisz emrinde çalışan elemanlar tarafından sevilmezdi, daha sonra gittiği görevinde ona "Napolyon" adını taktılar,[6] herkese karşı resmi ve soğuk davranırdı. Kisevalter onun ilk kez gelişini şöyle anlattı: "Shackley Weisz'ı karşılamaları için birkaç arkadaşı gönderdi. Ama adam onları görür görmez bağırıp azarladı, çünkü kravat takmamışlardı. Hava sıcaktı, herkes gömlekle dolaşıyordu. Weisz uçaktan iner inmez bağırdı

kendisini karşılayanlara, inanabiliyor musun buna?"

Weisz ve Shackley'nin istihbarat konusunda Berlin'de öğrenemedikleri her şey Vietnam'da kişisel düzeyde tekrarlandı. Herkes eşini getiremiyordu Saygon'a. Weisz, Shackley ve diğerleri bazı hafta sonları Hong Kong'a gidip ailelerini görüyorlardı. Shackley sonunda karısı Hazel ve kızı Suzanne'ı Saygon'a getirdi. Weisz'lar bazen parti verdiklerinde Etta Jo Weisz Saygon'a geliyordu ve Weisz'ın annesi oğlunun o dönemde üst düzey Vietnam istihbaratı yetkililerini ABD'ye gezmeye götürdüğünü söyledi. Fakat genelde Saygon'daki CIA görevlileri ailelerini pek sık göremiyorlardı. Weisz'ın oğlu Donnell babasının yokluğundan sıkılıyordu.

Shackley Vietnam'daki eski adetleri kısa sürede değiştirdi. Frank Snepp konuyu anlatırken, "Shackley hırslı bir teknokrattı ve istasyonun çalışmalarından memnun değildi," dedi. "Ajanlarına rüşvet verin, kandırın, baştan çıkarın ama bizimle çalışacak yeni adamlar bulun diyordu. Çok geçmeden İstasyon'da çalışan casus sayısı oldukça arttı ve Washington'a bir ayda giden rapor sayısı beş yüzü buldu. Ama bir süre sonra, 1974'te CIA çılgın gibi Hanoi'nin ateşkes stratejisini anlamaya çalışırken, Shackley'nin gayretinin başımıza ne işler açtığı anlaşıldı: onun döneminde tutulan yüzden fazla VC (Vietkong) ajanının istihbarat uydurduğu öğrenildi, adamlar Komünist planlarını bilmiyorlar, ama sağda solda duydukları dedikodulardan ve gazete haberlerinden bir şeyler çıkarıp gerçek istihbarat gibi bize satıyor ve ABD hükümetinin paralarını alıyorlardı."[7]

Berlin ve Miami'de olduğu gibi yalancı ajanların uydurduğu istihbaratlar yüzünden sadece paralar gitmedi, boş yere çok da kan aktı.

BÖLÜM KIRK BEŞ

VİETNAM KAYBEDİLİYOR

SAYGON İSTASYONU TED Shackley'nin yönetiminde uydurma haberler ve bilgilerin toplandığı bir merkez haline geldi. İstasyon Amerika'nın müttefik olarak kabul edilenleri de izliyor, onlar hakkında da bilgi topluyordu. Shackley'nin kendisi bile, 1967'de başkan olan Nguyen Van Thieu'nün güvenlik danışmanı General Dang Van Quang'ın Olay subayı oldu. CIA İstasyonu, Emniyet Genel Müdürü General Nguyen Khrac Binh'i de kontrolü altına almıştı. Shackley bu iki yetkiliyi en tepe istihbarat kaynakları olarak görüyor, daha sağlam ve bağımsız General Loan'dan gelen istihbaratı önemsemiyordu.

Vietnam Peter Kapusta için kötü anılar demek olan ve hem Japonya, hem de Almanya'dan tanıdığı David. E. Murphy'yi de geri getirdi. (1) Angleton Murphy'nin Rus ajanı olabileceğini Fransızlara söylemişti ama Murphy buna rağmen Paris'te başarılı oluyordu. Kapusta ve Tullius Accompura da Angleton'un kuşkularını paylaştıkları için, Paris'teki Murphy'nin Vietnam'dan gizli bilgiler istemesi üzerine tedirgin oldular.

1968'de Murphy'nin temel görevi, Başkan Johnson döneminde başlayan ve Nixon'un ilk dönemine kadar devam eden barış görüşmeleri için Paris'te bulunan Kuzey Vietnam yetkililerinin yaşadıkları evleri ve toplantı odalarını dinleme cihazlarıyla donatmaktı. Fakat gizli CIA raporlarına göre Murphy, dost ülkede çalıştığı halde Kuzey Vietnamlılara ya da Ruslara karşı yeterince başarılı değildi. 1969'da yazılan bir gizli teftiş raporunda şöyle deniyordu: "Buradaki büyük güçlükleri herkes biliyor sanıyorum özellikle gizli operasyonlar alanında, geniş çaplı spekülatif egzersizlere karışma eğilimi var hiç kuşkusuz Paris istasyonunun çalışmaları, Sovyetler hedefi dikkate alındığında insana mutluluk vermiyor. Bugün bile ajan sayısının yeterli olmaması gerçeği de bu ifadeyi destekliyor..."[2]

Peter Kapusta 1971'de, Saygon'daki Ulusal Sorgulama Merkezinde sivil Kuzey Vietnam istihbarat ajanlarını sorgulayan en üst düzey CIA elemanıydı. Meslektaşı John Bodine askeri istihbarat sorgulamalarını yapıyordu. Bodine bir gün Kapusta'ya geldi ve yardım istedi ondan. Sorguladığı bir Kuzey Vietnamlı yüzbaşıda garip bir şeyler var gibiydi. Kapusta o vakayla ilgilendi ve sonuçta yüzbaşının aslında karşıistihbarattan sorumlu Vietnamlı general olduğu anlaşıldı, adam ABD'nin Vietnam'da yakaladığı en önemli esirdi.

David Murphy de aynı günlerde geldi Saygon'a, oradaki CIA İstasyonuna Paris barış görüşmeleri konusunda bilgi verecekti. Murphy Saygon'da iki hafta kaldı ve esrarengiz yüzbaşı da dahil olmak üzere, CIA'in elindeki tüm üst düzey Kuzey Vietnamlı esirlerin kimliklerini öğrenmek için elinden geleni yaptı.[3]

ABD barış görüşmeleri vasıtasıyla kendini Vietnam'dan kurtarmaya çalışırken, bir yandan da Güney Vietnam'ı kendini yönetecek şekilde hazırlıyordu. Nixon Yönetimi Vietnam'dan çekilişin ardından büyük bir boşluk doğmaması için, arkasın-

da dengeli bir rejim bırakmak istiyordu. Henry Kissinger'in Nobel Barış Ödülü barış yaptığı için değil, berabere biten bir teslimiyeti organize ettiği için verildi.

Nixon ve Kissinger'in Şubat 1972'de Çin'i ziyaret etmelerinin Amerikalıların Vietnam'dan çekilişini işaret ettiği Saygon'da biliniyordu. Albay Accompura General Loan'a savaşın bittiğini ve sonuçla ilgili şartları Çin'in dikte ettireceğini söyledi. Accompura ve William Corson gibi adamlar için Vietnam'da 1971'den sonra insanların ölmesi tam bir trajediydi.

Accompura'nın üç yıllık görevi 1968'de sona erdi ve ABD'ye geri dönmeye hazırlanırken bir gün General Loan onu görmeye geldi. "Tet Muharebesi sırasında Loan bana, neler olduğunu bilen tek kişi olduğumu ve benden başkasına güvenmediğini söylemişti. Bana, 'Ülkene dönme,' dedi. Orada değişiklikler yapmaya başlamıştı. Unutmayın ki Tet'de Saygon'u kurtardı. O olmasaydı her şey bitmişti, Saygon'un işi tamamdı."

Loan soğukkanlı yöntemlerini Tet saldırısından sonra dünyaya kabul ettirmiş tek bacaklı generaldi. Saygon'u onun polisinin kurtardığını pek az Amerikalı var; asıl hatırlanan şey, bir haber programında Loan'un bir Vietkong esirini başından vurarak öldürüşü sahnesiydi. Loan vurduğu esirin başından fışkıran kanlara ve yere düşen bedenine huşu içinde bakıyordu.

General Loan CIA'dan nefret etti. Tet taarruzundan sonra Shackley, Weisz ve istasyondaki diğerleri ABD'nin büyük bir zafer kazanmasını umuyorlardı. Loan ise bunu saçma buluyor, ABD'nin Güney Vietnam'ı terk edeceğine inanıyordu.

Accompura'ya göre Loan bunu idrak eden birkaç Vietnamlıdan biriydi, Güney yaşayabilmek için, savaşı ABD desteği olmadan sürdürebilecek cesarete, güce sahip olmalıydı. Güney Vietnamlılar ancak gerçek bağımsızlığa kavuşurlarsa zafer kazanabilirlerdi. Başkan Thieu Başbakan Ky'ın yıldızını söndürürken Loan da etkisini yitirmeye başlamıştı. Tet'ten dört ay sonra, Mayıs 1968'de Loan'un Vietnam'ı kurtarma

umutları bir silah atışıyla söndü. Accompura, "Loan'u bacağından vurdular, bir .22 kalibre mermi atardamarını deldi ve kan kaybetti," diye anlattı. "Ona saraydan ayrılmaması söyledim. Her silah sesinde kurşun geçirmez yeleğini giyerdi. Birliklere komuta edecekti... Ben ise yürüyüp ayrıldım ondan. Öyle öfkeliydim ki bıraktım onu."

Loan ölmedi ve birkaç gün sonra George Weisz Accompura'yı arayarak Loan'un Olay subayını istediğini söyledi ona. Weisz'a göre ABD hükümeti o adamdan kurtulmak istiyordu . . . onun ölmesini bekliyorlardı.

Berlin Üssünün eski elemanları için Vietnam'da metresler, düşman casusları ve devamlı akan yanlış istihbarat gibi her şey vardı. Ayrıca Berlin Üssü emektarlarının çoğu da Vietnam'a yanlış nedenlerle gittiler. Bu adamların içinde en üzgün olan da Herbert W. Natzke idi.

Natzke Berlin Üssünün önem kaybettiği son dönemlerde üs şefi oldu. Savaşın berbat yanlarını görmüş, 2. Dünya Savaşında Almanlarla savaşmıştı ve bu nedenle oğlu Nick'in Deniz Piyadesine girmesini istememişti, ama Nick onu dinlemedi ve Vietnam'da başarılı oldu.

Daha sonra babasının itirazlarına rağmen Nick bir kez daha katıldı Deniz Piyadesine. Netzke korktuğunun başına geldiğini Berlin'de öğrendi, oğlu ölmüştü. Üzgün bir halde biri oğlunun bayrağı ve diğeri de naaşı için iki üçgen kutu yaptırdı. Sonra da Vietnam'da görev istedi. George Kisevalter olayı, "Adam Vietnam'a gitti," diye anlattı. "17. Paralel yakınlarında, Vietnamlıların Sovyetlerden aldıkları toplarla Deniz Piyadesi pozisyonlarını dövdükleri yere, oğlunun öldüğü yere gitti. Oğlunun öldüğü noktayı sorarak buldu, sadece bir çukur vardı orada. Yani Vietnam'da berbat bir görev süresi yaşadı adam. Nerdeyse aklını oynatacaktı..."[4]

Ted Shackley 1971'de Vietnam görev süresini doldurup ayrılırken onun yerine George Wiesz'ı atadılar. O dönemde

Lagley'de Planlama Direktörlüğü operasyonlar ofisinde çalışan Paul Garbler, Mart 1970'te Weisz'ın Saygon istasyonu başına atandığını yazan emri gördü. Garbler, "Weisz atama emrini alınca, 'Beni 18. dereceye terfi ettirirseniz görevi kabul ederim,' diye cevap verdi. Devlet memurluğunun en üst derecesidir bu," diye anlattı. Garbler Weisz'ın en önemli CIA istasyonunun başına getirilmesine bile şaşırmıştı. "George'un bu görevi yürütecek kadar zeki olduğunu sanmıyordum. Zaten bu da Richard Helms'in kara noktalarından biriydi. Nedendir bilinmez, Weisz'ı tutardı." Ve şimdi Weisz, görev kabul etmek için en üst dereceye terfi etmek istiyordu.

Weisz CIA'in kendisini GS-18'e terfi ettirmeyeceğini biliyor olmalıydı, çünkü o zaman Saygon'daki CORDS büyükelçisi dahil, en üst düzey ABD devlet görevlileriyle aynı düzeye gelirdi. William Corson, "Bunu herkes bilirdi," dedi. "Weisz yapamayacağı bir şeyi CIA'dan kasten istedi."[5] Onun gibi hırslı bir adam dünyadaki en büyük CIA istasyonunu neden istemedi acaba? Bunun cevabı çok daha sonra anlaşıldı, ama daha o zaman bile Weisz'ın Polonya ve Macaristan dahil, Sovyet Bloku Uluslararası Kontrol Komisyonu üyeleriyle samimi olduğu biliniyordu. Bu adamlar savaşı sona erdirmek için çalışıyordu ama istihbarat ajanları oldukları da biliniyordu.

Langley (CIA merkezi) Weisz'ın talebini reddetti doğal olarak, böyle istasyon şefliğine eski bir Macar göçmeni olan Thomas Polgar atandı. Polgar'ın Avrupa ve Latin Amerika'da operasyon deneyimleri vardı, daha önce Buenos Aires'de istasyon şefiydi ama Asya'yı tanımıyordu. Saygon ajanları Weisz gibi ondan da hoşlanmadılar. Berlin Üssünün eski ajanlarından Wally Driver'a göre Polgar'ın iyi bir sicili vardı, başarılı görevleri yanında 2. Dünya Savaşı sonunda kendini riske atarak, Yahudileri Macaristan'dan kaçırmıştı. Fakat cesaretine ve başarılarına rağmen kibirli, küstah bir adamdı Polgar. Berlin görevi sırasında brifing almak için ajanları ayağına çağırır, on-

lara tepeden bakardı. Driver, "Adam başkalarının kendisini sevip sevmemesine de hiç aldırmazdı," dedi.

Polgar'ın istihbarat toplaması da kişisel davranışlarından pek iyi sayılmazdı. Vietnam Üçüncü Askeri Bölge sorgulama subayı Orrin DeForest, Polgar'ın düşünüş tarzını anlamadığını söyledi. "Polgar'ın Uluslararası Kontrol Komisyonu'ndan bir Macar albayı ile samimi olduğunu biliyorduk," diye anlattı. "Bu albayın, Polgar'a, koalisyon hükümetinin kurulmasıyla bir anlaşma yapılacağı konusunda istihbarat verdiğinden haberimiz vardı... Buna inanan Polgar da, bazen CIA'ya büyük destek veren Vietnamlıları kaçırmamızı engelledi. Bu insanlar geride kalırlarsa öldürüleceklerdi. Polgar bu Komünist albaya inandığı için her şeyi erteliyordu."

Intelligence Digest Polgar'la albayın konuşmalarıyla sağlanan istihbaratı her ay değerlendirmeye alıyordu. DeForrest, "Onları bir arada görünce düşünmeden edemedim," diye konuştu. "Macar olan Polgar, bir Macar albayı ile Macarca konuşuyordu ve adamın istihbaratçı olduğunu biliyorduk, o da bunu biliyordu. Burada kim kimi kandırıyordu acaba?"

Weisz ve Polgar, Doğu Bloku kaynaklarından aldıkları istihbaratla bilerek ya da bilmeyerek bir felakete yol açtılar. Polgar kuşkulu kaynağına inandığı için, sadece DeForrest'in Bien Hoa karargahında yaklaşık altı yüz CIA elemanı Kuzey Vietnamlıların merhametine terk edildi. ABD 1975'te ülkeyi terk ettikten sonra Güney Vietnam'ın pek çok yerinde ayrı facialar yaşandı. Bunun sonucu olarak, Saygon düştükten sonra binlerce CIA ajanı, Olay subayı ve çalışanları Komünistler tarafından tutuklandı, yargılandı ve ya çalışma kamplarına gönderildi, ya da idam edildi.

Wally Driver 1970'te sürekli yer değiştiriyordu, gizli çalıştığı için onu bir yerde tutmak zordu. Onun pozisyonunda olanların normal olarak ihtisas için üniversiteye gönderilmesi gerekirdi ama Driver bu iş için yaşlıydı. Driver, Tom Polgar'ın

Washington'da olduğunu öğrenince ona gitti. "Yakın değildik ama onu görmek istediğimi söyledim... Uzun zamandır kendime bir yer aradığımı anlattım... İki ya da üç kez görüştüm onunla ve bir gün bana, 'Birkaç ay içinde Saygon istasyonuna şef olarak atanacağım,' dedi. 'Orada Fransız doktor operasyonu dediğimiz bir olay var ve çözemedik onu. Paris'te 15 yıl önce GRU'ya katılan bir Fransız doktoru bu. Adamın Başkan Thieu'nün sarayına sızdığını biliyoruz. Biriyle telsiz bağlantısı var ama operatörü kim bilmiyoruz. Haberleşmeleri hangi kanaldan yaptıklarını da bulamadık.' "

Polgar bunu anlattıktan sonra Driver'a, "Belki sen çözebilirsin bu operasyonu, seni Saygon'a getirtmeye çalışacağım, ama bunu kimseye söyleme, aramızda kalsın," dedi.

Driver 17 Nisan 1971'de Berlin'den ayrılırken evlerin çatılarında hâlâ kar vardı. Ton Son Nhut hava üssüne geldiğinde hava sıcaktı, Saygon'daki Majestic Otele gitti ve bir dergi fotoğrafçısı olarak yerleşti otele. Driver, "O zamana kadar Life, Look ve Saturday Evening Post için çalışıyordum... Yani gerçek bir gazete fotoğrafçısı gibiydim," diye anlattı. Birkaç gün CIA görevi almak için oraya gitmeden, gerçek bir dergi fotoğrafçısı olarak çalıştı.

Saygon'daki dördüncü gününde CIA İstasyonu genç bir Yahudi ajan gönderdi ona. Genç ajan o anda onun için bir şey yapamayacaktı, ama Driver'e Saygon'da bir aile babası olarak mutsuz olduğunu anlattı. İstasyonda hemen herkesin bir Vietnamlı metresi vardı. "Genç ajan evliydi ve metres tutanlara da şaşıyordu."

Vietnam'da Ted Shackley'yi herkes tanıyor ve işinin ne olduğunu biliyordu. Bir süre sonra Shackley Driver'la görüşmek istedi, gizli ajanla başka bir otelde buluştu ve ticaret adamı gibi çalışan bazı ajanlardan sorumlu olacağını söyledi ona.

Nisan sonlarında Polgar gelip görevi Shackley'den alınca, disiplinli bir ajan olan Driver aramadı onu. Polgar birkaç gün

onu aramayınca Driver bir not yazdı ve bir ajanla ona göndererek haber beklediğini bildirdi. Bir süre sonra ikinci notunu gönderdi ve ona da cevap alamadı.

Bir süre sonra yeni istasyonun şefinin ajanlarına evinde vereceği bir tanışma yemeğine davet edilince şaşırdı Driver. Kimliğinin açığa çıkmasından korkarak gitmek istemedi ama Polgar ısrarlıydı ve ona, ajanlarının farklı zamanlarda biraz kılık değiştirmiş olarak ve farklı girişlerden geleceklerini söyledi.

Parti sırasında Polgar bir ara Driver'ı bir köşeye götürdü ve Fransız doktor işini hatırlattı. Birkaç dakika konuştular ve sonunda Driver sinirlenerek söylendi. Polgar o zaman, "Aman Tanrım, ben unuttum bunu," dedi. Aslında Fransız doktorun casus ağı, telsiz konuşmalarının çözülmesi sonucunda ele geçirilmişti. Ama Polgar bu operasyonu unutmuş ve Driver'dan görev istemişti.

Tullius Accompura'ya göre, Saygon ciddi bir savaş verilmesi için uygun bir yer değildi, sanki bir hayal ülkesiydi. "Herkesin tatlı hayat yaşadığı bir yerde ciddi bir savaş verebilir misin? Gazeteciler Majestic Otelde rahatça oturup cephede ölen zavallılarla ilgili haberler yazarlardı. Orada köşklerde yaşayan ve açık havada kurulu büyük çadır ordugahlarda çalışan generaller vardı. Yani her şey yapaydı. Onlara kaç kez, bu lanet yeri açık şehir ilan edin bari diye söylendim."

Hemen her Amerikalı yetkilinin Vietnamlı metresi vardı. Accompura, "Bu savaş, kadınların Amerikalılara bu kadar bağlı olmadığı başka bir ülkede olsaydı 20 yıl sürmez, altı ayda biterdi," dedi. Jon Sherwood'a göre Saygon Berlin'e benziyordu ama daha da berbattı. Berlin'de bazı sınırlayıcı unsurlar vardı ama Vietnam'da bunlar da kalmamıştı.[6] Hâlâ ilk karısıyla evli olan William Colby 1968'de CORDS büyükelçisi olarak Saygon'a dönerken ailesini götürmedi oraya. Accompura'ya göre, Colby'nin metresi Vietnamlı bir senatörün karısıydı. General Creighton da bir Vietnamlı kadınla birlikteydi. Dürüst

bir adamdı ve içine düştüğü zor bir durumdan Accompura kurtardı onu. Adam başına gelen olaydan öyle utandı ki bir süre sonra Katolik oldu.

Yasadışı seks olaylarının yaşandığı bu yerde bile Polgar hakkındaki dedikodular durmuyordu. Driver, Polgar'ın Vietnamlı metreslerinden biriyle sokaklarda açıkça dolaştığını görmüştü.[7] "Adam Vietnam'a geldiğinden beri, nereye gitse ona kız getiriyorlardı. Bizimle birlikte çalışan bir sürü Vietnamlı tercüman kız vardı ve daha sonra bunların çoğu ABD'ye geldiler."

Berlin Üssünün eskileri genelde başlarını derde sokmadan ayrıldılar Vietnam'dan ve ülke onların görev süresinde çökmedi. Sam Wilson ABD'ye döndükten sonra Fort Bragg'da Seksen İkinci Hava İndirme Birliği komutanı oldu. 1971'de askeri ataşe olarak Moskova'ya atandı ve orada Yekaterine Furtseva ona yakınlık gösterdi. George Weisz Saygon'dan sonra daha önemsiz olan Berlin Üssüne atandı. Shackley Langley'de Batı Yarıküre Bölümünün başına getirildi. Lou Conein CIA'dan emekli oldu. 1974'te Saygon İstasyonunda sadece üç yüz CIA elemanı çalışıyordu.

Tom Polgar Vietnam'daki son CIA istasyon şefi oldu. Ocak 1975'te Orrin DeForest'in Bien Hoa'daki üssünü ziyaret etti. Savaş kaybedilmişti ama Polgar, DeForest ve çalışma arkadaşlarına harika bir konuşma yaptı. Macar aksanıyla, "Bilmenizi isterim ki her şey yolunda gidiyor," diye konuştu. "1975'te herhangi bir sorun görmüyoruz. Bize göre istasyon tamamen kontrol altındadır."[8]

Driver ve diğerlerine göre Polgar, önceden tasarladığı düşüncelerine uygun olsun diye, cepheden gelen Savaş Düzeni bilgilerine yeni bir yorum getiriyordu. Driver, "Bunu ABD Büyükelçisinin emriyle mi, yoksa kendiliğinden mi yapıyordu bilmiyorum," dedi. Savaş sonunda General Loan, Güney Vietnam'a ihanet ettikleri için Amerikalılara öylesine kızıyordu ki,

Polgar'a gitti ve Amerikalı yetkilileri emrindeki Saygon milislerine yakalatıp Kuzey Vietnamlılara teslim edeceğini söyleyerek tehdit etti onu.[9]

Vietnam Savaşının karmaşa içinde geçen son saatleri, CIA üst yönetiminin Vietnam halkına karşı davranışına tipik bir örnektir. Saygon İstasyonu ve Langley arasındaki uydu haberleşme bağlantısını üç kişilik bir Vietnamlı ekibi yönetiyordu. CIA başarılı çalışmaları için bu adamları ABD'ye götüreceğini söylemişti. Ama arka arkaya kalkan helikopterlere alınmayan bu adamların endişeleri gittikçe arttı.

Polgar'ın Saygon İstasyonundan gönderdiği son mesaj da bu üç sadık adamın hayatlarını riske atıyordu. 30 Nisan 1975 günü saat sabahın 3.20'sinde Polgar, "Uzun bir savaş oldu ve kaybettik," diye konuştu. "Aslında bu yenilginin ve koşulların ciddiyeti, yanlış politikalarımızın tekrar değerlendirilmesini gerektiriyor, büyük insan gücü ve kaynaklarımıza rağmen bir şey yapamadık. Tarihten ders almayanlar tekrar hata yaparlar. Umarım bir başka Vietnam olmaz ve biz de dersimizi almışızdır. Saygon elden gitti."

O zaman CIA başkanı olan William Colby Polgar'a cevap mesajı gönderdi ve "Saigon'la haberleşmemizin sonlarına yaklaşırken, oradaki temsilcilerimizin çalışmaları dolayısıyla kendilerini kutlarım... Teşkilatın savaş yıllarında orada gösterdiği dürüstlük, sadakat ve cesurca çalışmalar her türlü övgüye değer, son aşamada bile iyi işler başardınız... Hükümetimiz sizden gelen istihbarat raporlarından büyük ölçüde yararlandı," dedi.

Sonuçta üç Vietnamlı haberleşme uzmanı Vietnam'dan kalkan son Amerikan helikopterlerine de alınmadılar. CIA yetkilisi listede onların adlarını sildi ve yerlerine iki Vietnamlı metresinin adlarını yazdı. Tullius Accompura'ya göre, bu üç adam çalışma kamplarına gönderildi ve içlerinden sadece biri sağ kaldı. CIA yetkilisinin metresleri ise ABD vatandaşı oldular.

BÖLÜM KIRK ALTI

NIXON'A KARŞI KANNEDY'NİN HAYALETİ

VİETNAM SAVAŞI DEVAM ederken, CIA'in dikkat etmesi gereken başka bir ülke de Şili idi.

Şili bir zamanlar Latin Amerika'nın en başarılı demokrasisiydi, 1818'de kuruluşundan beri bölge ülkeleri içinde en az devrim yaşayan ülkeydi Şili. Ama ABD 1958 başkanlık seçimlerine karışınca her şey değişti.

ABD Başkanı Eisenhower Yönetimi yeni başkan tutucu Jorge Alessandri'den memnundu. Başlarında Eduardo Frei olan liberal Hıristiyan Demokratları pek tutmuyorlardı ve Marksist Sosyalist Salvador Allende ise oyların üçte birinden fazlasını almıştı. Castro Küba'nın başına geçmeden önce Marksizm Şili'ye yayılmaya başlamıştı bile. Başkan Eisenhower'in toprak reformu yapması için Alessandri'ye baskı yapmasının nedeni buydu.[1]

Mayıs 1960'da Şili'de büyük bir deprem yaşandı. Ülkenin yardıma ihtiyacı vardı ve Eisenhower yardımı artırırken Alessandri üzerindeki baskılar da arttı. Yedi yıl sonra Şili'ye büyükelçi olarak giden Edward M. Korry'ye göre, dost bir ülke baş-

kanına böyle bir durumda şartlar öne sürmek hiç de güzel bir şey değildi.

Eisenhower'ın sözde iyi niyetli kararları sonucunda ortaya çıkan ve daha sonra Kennedy, Johnson ve Nixon dönemlerinde devam eden olaylar, ABD için kötü sonuçlar doğurdu ve Şili halkı için de trajediye dönüştü. Şili'nin toprak fakiri halkına yardım projesi olarak başlayan çalışmalar 1970'te, ülkeyi Nixon'un, Kennedy hayaletiyle savaştığı politik bir arenaya dönüştürdü.

Şili'deki 1958 seçimlerinden birkaç ay sonra Küba'da Castro iktidara geldi. Castro ve Allende arkadaş oldular ve Şilili adam çok geçmeden OLAS'ın (Küba'nın Latin Amerika'da siyasi organizasyonu) başına geçti.

Şili anayasasına göre başkan altı yıl iktidarda kalıyor ve ikinci kez seçilemiyordu. Şili'de 1964 seçimleri yaklaşırken, Kennedy Yönetimi Allende'nin bir Marksist olarak seçimleri alabileceğini düşündü. Kennedy Şili'deki gizli operasyonlara para akıtmaya başladı, ama paraları Dışişleri Bakanlığı ya da CIA kanalıyla değil de, Vatikan'ın 1958'de Şili'ye gönderdiği yakışıklı Cizvit rahip Roger Vekemans eliyle gönderiyordu.

Kenedy'nin Beyaz Saray'daki Latin Amerika danışmanı Ralph Duncan, Vekemans'ı gizli bir görüşme için Mayıs 1963'te Oval Ofise getirdiğini ve önce CIA Başkanı John McCone ile tanıştırdığını doğruladı. Vekemans'la tanışan genç başkan Kennedy ondan etkilendi. Büyükelçi Korry, "Kennedy bu rahibin pek çok açıdan kendinden üstün olduğunu anladı," diye anlattı. "Rahip İngilizceyi Kennedy kadar güzel konuşuyordu. Derin tarih, felsefe ve sosyoloji bilgisine sahipti. Kennedy onu sevdi, güvendi ve Şili'nin Castro ve Komünistlerin etkisinde kalmaması için paraları ona teslim etti."

Vekemans Kennedy'nin, Şili başkanlığı için Katolik kilisesinin adayı olan Eduardo Frei ile tanışmasını istedi. Dungan, Kennedy ile görüşmesi için Frei'yi gizlice Beyaz Saray'a getir-

di. Bu toplantıdan sonra Frei Yeni Sınırlar'ın adayı oldu. CIA'ya, Batı Avrupa Hıristiyan Demokrat partileri tarzında kurulmuş olan Şili Hıristiyan Demokrat Partisine 1964 seçimlerinde 3 milyon dolar yardım etme yetkisi verildi.

Latin Amerika İş Grubu da Allende'nin yenilmesi ve Frei'ın seçilmesi için devreye girdi. David Rockefeller'in 37 iş arkadaşından toplanan büyük paraların harcanması konusunda Robert Kennedy yardımcı oldu. Başsavcı Şili ile iş yapan ya da yapmak isteyen bütün büyük şirketlerden yardım topladı.

Kennedy döneminde Şili ile ilgili gizli operasyonların çoğunu Beyaz Saray'dan Ralph Dungan yönetti. Lyndon Johnson başkan olunca, Dungan'ın Şili başkenti Santiago'da daha başarılı olabileceğini düşündü. Dungan 1964'te Şili büyükelçisi oldu ve Frei'nin seçilmesi için yapılan son çalışmaları oradan yönetti. Büyükelçi CIA'in kara paralarını aklamak için, Henry J. Schroeder Bankası, Trust Company ve Deltec Ltd. şirketlerini kullandı. CIA ayrıca, tutucu bir Şilili ve ülkenin en büyük günlük gazetesi El Mercurio'nun sahibi olan Agustin Edwards ile de çalışıyordu. Amerikan bakır şirketleri, Katolik kilisesi, Swift and Company ve Uluslararası Et Paketleme Birliği'nin Latin Amerika şubesi de Frei'yi destekliyorlardı.

Et paketleme şirketleri ve Swift şirketi özellikle ilginçti, çünkü seçimlerin yaklaştığı aylarda Şili'de et sıkıntısı çekiliyordu. CIA Şili halkına, Swift'in Arjantin'den Şili'ye kaçak et getirmesinin uygun olduğunu söylüyordu. Dungan on üç yıl sonra operasyonunu savundu. "Frei'nin kazanması gerekiyordu... Çalışmalarımız yumuşaktı ve Şili halkının iyiliği için yapıyorduk bunları. 64 seçimleri öncesinde ülkeye et ve gıda maddeleri getirmemiz iyi bir hareketti.[3] Sonuçta Frei yüzde 54'lük oy çoğunluğuyla seçimi kazandı."

Frei iktidara geldikten sonra Dungan Hıristiyan Demokrat Partiyi yeniden düzenleme çalışmasına başladı. Parti çok geçmeden Kennedy'nin Yeni Sınır ya da Johnson'un Büyük

Toplumunun Şili versiyonu gibi bir şekil aldı. Dungan'ın halefi Ed Korry[4] daha sonra, "Dungan'a Washington ve Santiago'da Frei kabinesinin tek Amerikalı üyesi gibi bakıyorlardı," diye yazdı.

Frei özellikle eğitim ve sağlık alanlarında birçok reform yaptı. Fakat Hıristiyan demokratlar Kongrede çoğunluk değillerdi, Sağ ve Sol muhalefet Frei'in yasa tasarılarının çoğunu Meclisten geçirmediler.

Gerçek Kennedy desteği İtalya'da 2. Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi, Şili'de de Hıristiyan Demokrat hükümetin devamını sağlamaya yönelikti ve bunun için 1970 seçimlerinde de onlara destek vermeliydiler. Fakat anayasaya göre Frei tekrar seçilemezdi ve bu durumda Hıristiyan Demokratların adayı Radomiro Tomic de güçlü bir aday değildi. Gelecek seçimler için aday tartışması yaşanırken 1966 sonlarında Frei taraftarlarıyla Peder Vekemans'ın temsil ettiği Katolik kilisesi arasında fikir ayrılığı ortaya çıktı. Dungan Frei tarafını desteklemek için elinden geleni yapıyordu. Bunun için CIA iki haftada bir çıkan bir gazete yayınlamaya başladı. Savunma bakanı dahil bazı Frei bakanları CIA'dan maaş alıyorlardı. Dungan Anaconda Bakır Şirketine baskı yapmaya başladı, çalışanlar yerine Hıristiyan Demokrat işçiler alınmasını istiyordu. Frei ve Dungan Santiago kardinali emrinde çalışan Peder Renato Poblete'ye gidiyorlardı. Poblete Şili'nin en etkin din adamı ve Vekemans'ın da en büyük rakibiydi.

Ödüllü ve deneyimli eski bir gazeteci olan Edward M. Korry 1967 sonunda Şili'ye büyükelçi oldu, Avrupa'da önce United Press muhabiri olarak çalışmış ve sonra da Cowles organizasyonuna geçmişti. İlk büyükelçiliği 1963'te Etiyopya'daydı.

Korry Santiago'ya geldiğinde, ABD'nin Şili'de tarım, eğitim, sağlık, finans, üretim, polis ve ordu gibi hemen her alana el atmış olduğunu gördü. Yılda yaklaşık 50 farklı alanda rapor

vermek durumundaydı. Yaklaşık sekiz milyon nüfusu olan bir ülkede yaklaşık 2 milyar dolarlık (1968 doları) kredi, yatırım garantisi ve diğer finans işlemlerinin kontrolünü yapmak zorundaydı. Ayrıca Dungan da Şili Hava Kuvvetlerine, Şili'de hiç siyahi Amerikalı çalışmayacağına dair söz vermişti. Korry bunu duyunca şoke oldu ve bu politikayı tersine çevirdi.

Korry göreve başladıktan kısa süre sonra Ulusal Güvenlik Konseyi ve CIA'ya da kopyalı olmak üzere Dışişlerine gönderdiği mesajda, iki ülke arasındaki sıkı ilişkilerin her iki tarafa da pek yaramadığını ve bu durumu düzeltmek istediğini bildirdi. Pentagon'un olumsuz fikirlerine karşın Şili'deki ABD askeri varlığını azaltmak için Washington'a baskı yapmaya başladı.[5] Şili'deki hava ataşesi uçağını bile geri gönderip ABD askeri varlığını en düşük düzeye indirdi.

Ama Korry'nin bu çabalarına rağmen Şili'de birçok yerde Amerikan bağlantıları sürüyordu. 1968 başlarında Langley'e dönen CIA istasyon şefi yardımcısı için verilen veda yemeğinde Korry davetliler arasında Şili'nin bazı ünlü kişilerini ve bir Maryknoll rahibi olan Miguel d'Escoto'yu görünce şaşırdı.[6] Los Angeles doğumlu olan d'Escoto yıllar sonra Marksist Nikaragua'nın dışişleri bakanı oldu.

Veda yemeğinde Peder Vekemans da vardı ve Korry bir süre sonra Belçikalı rahibi davetliler listesinden çıkardı. Korry, "Onu bir kez gördükten sonra üç yıl boyunca bir daha rastlamadım," dedi. Bu uzun süreden sonra bana geldi ve Uluslararası Gelişme Ajansının (AID) defterlerini kontrol edeceğini söyledi ve defterler düzgün tutulmamıştı. Korry AID'in başkanını çağırdı, Dungan'ı ve Beyaz Sarayı sıkıntıdan kurtarmak için muhasebe kontrolünden vazgeçmelerini istedi. Yıllar sonra ABD Genel Muhasebe Ofisi (GAO) halk eğitimine gitmesi gereken 400.000 doların kaybolduğunu açıkladı. Korry, "Aslında bu para kiliseyi destekleyen Şilili politikacılara rüşvet olarak dağıtılmıştı," dedi.

Korry, "GAO'nun dediğine göre ortada suç unsuru vardı ama sorumluluğu Dungan ya da Bobby (Robert) Kennedy'ye yüklemek gerekiyordu," diye devam etti. "Tüm bunların mimarı onlardı. Dungan Senato soruşturmasında yalan söyledi ve paçasını kurtardı." Dungan Senato Komisyonuna CIA planlarının incelenmesini tavsiye etmişti: "Ben Şili büyükelçisi iken ülkede fazla gizli operasyon yapılmıyordu, yapılanların çoğu önemsiz konularla ilgiliydi ve Şili politikasının dışındaydı."[7]

Korry 1968'de CIA ve Savunma İstihbarat Teşkilatının sadece Şili'de çalışmadığını öğrendi. Başkan Johnson 1964'te Savunma Bakanlığı ve CIA'ya, Brezilya'da Başkan Joao Goulart'a karşı yapılan askeri darbeyi gizlice desteklemeleri emrini vermişti. Bu destek medyanın dikkatini çekmeden başarılı bir şekilde verildi. ABD'nin darbeyi desteklediğini Brezilya silahlı kuvvetlerine bildirmek için ABD donanmasından bazı gemiler oraya gönderildi. ABD Şili'de olduğu gibi, Brezilya'da da seçilmiş bir hükümetin düşürülmesinde yardımcı oldu.

Ed Korry Santiago'ya gitmeden önce CIA ona dikkat ediyordu. Korry Etiyopya büyükelçisi iken genç bir CIA ajanından, istasyon şefinin Langley'ye uydurma raporlar gönderdiğini öğrenmişti. Korry olaydan söz ederken, "Genç ajan bana patronunun bazı operasyonlar uydurup Washington'a rapor gönderdiğini gizlice söyledi," dedi. "İstasyon şefi çok içiyordu ve Etiyopya'da da öyle dikkat çekecek operasyonlar yapılmadığını bildiğim için kendi gizli kanalımı kullanarak Washington'u uyardım."

Korry bunun üzerine Washington'a çağırıldı ve eski bir FBI ajanı olan CIA yetkilisi Lloyd George'un başkanlık ettiği bir kurula ifade verdi. George Korry'ye haber kaynağı gösteremediği için saldırdı ama Korry bilgi kaynağını açıklamadı. Sonuçta istasyon şefi görevine iade edildi ve Korry'nin sonradan öğrendiğine göre, adam alkolizm tedavisinden sonra iyileşerek görevini başarıyla sürdürdü. Ama CIA ondan sonra

Korry'ye hiç güvenmedi.

Korry Şili'ye gitmeden birkaç ay önce, CIA Berlin Üssü eski elemanlarından Henry Hecksher'i Santiago istasyon şefliğine atadı. Hecksher Berlin'den sonra Guatemala City'ye gitmiş ve 1954'te Jacobo Arbenz'e karşı yapılan darbede büyük rol oynamıştı. CIA ona ödül olarak birkaç Latin Amerika görevi daha verdi. 1967'de Buenos Aires istasyon şefi olan Tom Polgar bazı operasyonlarda Hecksher'e yardım etti.

Korry'nin Santiago'ya gidişinden bir yıl kadar sonra, bir gün Hecksher ona gelip bir sorunu olduğunu söyledi. CIA'dan maaş alan bir Bolivyalı bakan, ülkesindeki CIA ajanlarını ve Che Guevara suikastından sorumlu olan kişiyi ifşa etmekle tehdit ediyordu onları. İçişleri Bakanı olan Antonio Arguedas, Senato başkanı olan Allende'ye Bolivya'daki tüm CIA ajanlarının isimlerini açıklayacağını söylemişti. CIA bakanı ikna edememişti ve şimdi Korry'den yardım istiyorlardı.

Arguedas'la ilgilenen sadece CIA değildi, Castro da Küba istihbaratının efsanevi şefi BARBAROSSA'yı Arguedas'ı yakalaması için Santiago'ya göndermiş ve bu nedenle bakanı koruma altına almışlardı. Korry, "Hecksher benden, bakanın işbirliği yaptığı CIA ajanını onunla bir saat kadar görüştürmeleri için izin sağlamamı istedi," diye anlattı. "Bunu ayarladım ve Arguedas Şili teklifini kabul etti; İspanya'ya uçacak ve orada serbest kalacaktı. Sonra Helms, Hecksher ve Dışişleri Bakanı Rusk benden Arguedas'a vize vermeleri için İngilizleri ikna etmemi istediler, çünkü Kübalıların Arguedas'ı Madrid'de yakalayacaklarını öğrenmişlerdi. Arguedas bir korumayla birlikte Madrid'e uçtu, Kübalılar denediler ama yakalayamadılar onu. Onu havaalanından alıp hemen Londra'ya uçurdular." Arguedas daha sonra Küba'ya giderek Che Guevara'nın öldürülmesinde rolü olanlar hakkında bilgi verdi onlara ama artık çok geçti, CIA'ya bir şey yapamazlardı.

Bir Hristiyan Demokrat hanedan yaratmak için uğraşan

Kennedy/Johnson gayretlerine karşın Şili Kongresi ve seçmenleri üçe ayrılmış durumdaydı: ılımlı Hıristiyan Demokratların başında Frei vardı; sağ kanat koalisyonu eski Başkan Alessandri yönetimindeydi (bir dönem ayrı kaldığı için yeniden seçilebilirdi); sol kanat koalisyonu da Allende'nin kontrolü altındaydı. Frei tekrar seçilemeyeceği için partisi 1970 seçimlerinde Radomiro Tomic'i destekleme kararı aldı. Tomic Frei'nin Washington büyükelçisiydi ve orada Amerikan Katolik toplumu ile diğerlerini Allende ve Alessandri'yi alt edeceği konusunda ikna etmişti.

Korry Washington'u uyardı ve Allende'nin sadece işçiler, fakir mahalleler, entelektüeller ve öğretmenler gibi kitleler tarafından değil, orta Radikal Parti "PR" Farmasonları tarafından da desteklendiğini söyledi. Yardımcısına göre büyükelçilikte sadece Korry Allende'nin kazanma şansına inanıyordu.

Fidel Castro da Allende ile gittikçe daha çok ilgilenmeye başlamıştı ve seçim hazırlığında ona yardımcı olmaları için bir üst düzey istihbaratçısını Şili'ye gönderdi. Luis Fernandez Ona adlı bu istihbarat subayı daha önce, Allende'nin eğitim için Küba'ya giden kızı Beatriz ile tanışmıştı. Aşırı Marksist olan Beatriz Şili'ye gelen Fernandez'le evlendi.[8] Korry'ye göre, o dönemde Allende de aşırı ve şiddet yanlısı bir Marksist olmuştu, Sovyet bloğundan finansal destek alıyordu ama Sosyalist Partinin güçlü sol kanadı Mao Çin'ine bakıyordu. Ortaya çıkan bu tehdit hem Şili'de ve hem de ABD'de anti-Allende güçleri harekete geçirdi.

Şili'de 1969 Kongre seçimleri kampanyası başladığında, CIA İstasyon Şefi Henry Hecksher, anti-Allende adayları için ayrılan 350.000 doları harcaması için Korry'yi uyardı. Korry ise 50.000 doları on iki aday arasında paylaştırarak CIA harcama kültürüne ters düştü ve Hecksher'i kızdırdı. Büyükelçi ayrıca iki kişi dışında, Şili politikacılarına 1964'ten beri yapılan ödemeleri kesti. Ama bunun kokusu ancak bir süre sonra çık-

tı. Korry'ye göre, 1970 seçimlerinden bir yıl kadar önce Allende, Alessandri ve Tomic'in temsilcileri gizlice ona gelerek bir milyon dolarlık ABD desteğini istediler.

1960'LARIN SONLARINDA ABD de tarihinin en karmaşık siyasi dönemlerinden birini yaşıyordu. Vietnam Savaşıyla ilgili protestolar artarken, Başkan Johnson yeni seçimler için Senatör Eugene McCarthy ve eski başsavcı ve yeni Senatör Robert Kennedy tarafından rekabete itiliyordu. Johnson Mart sonunda yarıştan çekilerek Amerikan kamuoyunu şaşırttı. Robert Kennedy'nin seçimleri kazanabileceği tartışılırken o da ağabeyi gibi vurularak öldürüldü. Sonuçta Nixon, Başkan Yardımcısı Hubert Humpry'yi ve eski Demokrat George Wallace'ı yenerek başkan oldu.

Nixon'un Kennedy Kardeşlerle ilgili paranoyası ile gizli operasyonlara duyduğu büyük ilgi bir araya gelince Şili'de felaketler baş gösterdi. Nixon 1967 başlarında yaptığı bir Latin Amerika gezisi sırasında, Kennedy'lerin Şili'yi Pax Americana laboratuvarı gibi kullandıklarını öğrenmişti. Nixon göreve gelir gelmez adamları CIA Başkanı Helms'in başına üşüştüler, Kennedy operasyonlarıyla ilgili ayrıntılı bilgi istiyorlardı. Korry, "Nixon adeta ölü adamlarla gölge boksu yapıyordu," diye konuştu. "Kennedy'nin istediği bir şeyi Nixon asla istemiyordu... Kennedy'lerin yaptığı gibi yapabileceğini sandı, Kennedy'ler yaptıklarından kurtulmuşlardı, fakat o kurtulamadı."

Korry'ye göre, Nixon daha başkan seçilmeden önce bile Başkan Frei'ye ve Hıristiyan Demokratlara olan muhalefetini göstermiş, 1970'te başkan olarak Jorge Alessandri'yi görmek istediğini açıkça belli etmişti. İki Dışişleri Bakanı adayı gerekli yerlere şu mesajı gönderdiler, "Nixon Frei'in planlanmış devlet ziyaretini iptal etti ve ayrıca bundan sonra Şili için çok az mali destek yapılacak, ya da hiç yapılmayacak." Korry Dışişleri ofis müdürünün bunu kendisine özel bir mektupla bil-

dirdiğini söyledi. "Nixon o yıl Washington'u ziyaret edecek devlet başkanları listesinden Frei'yi çıkararak Kennedy'lerden intikam alıyordu sanki."

CIA Frei için çok kritik olan Ulusal İstihbarat Tahminleri çıkarınca Korry bir dizi mesaj çekerek bunu protesto etti. Bunlardan birinde, Şili'de sağcıların desteklenmesinin Allende ve Komünist taraftarlarına yarayacağı bildiriliyordu, seçimi onlara vermek demekti bu. Korry'nin Başkan Nixon'a anlatmaya çalıştığı şuydu: Yaşlı Alessandri ve gürültücü Tomic, rakibinin kazanması yerine Allende'nin kazanması yeğlerlerdi.

Nixon Yönetimimin ilk zamanlarında, CIA yöneticileri gizli operasyonların şimdi Ulusal Güvenlik Danışmanı egoist Henry Kissinger'in ellerinde olduğunu anlamışlardı. Robert Kennedy'nin belirli kriz yönetimleri için oluşturulmuş eski Özel Grup ekibi şimdi Gözetim Grubu olmuştu ve başında da Kissinger vardı. Korry birçok Gözetim Grubu toplantısına davet edildi. Fakat toplantı sonunda kendisi ve başka birkaç kişi daha odadan çıktıktan sonra içerde kalanların hemen yine Kissinger başkanlığında çok gizli Kırklar Komisyonu'na dönüştüğünü bilmiyordu elbette.

Kırklar Komisyonu hükümet içindeki en güçlü organizasyonlardan biriydi; ülke dışındaki tüm gizli operasyonlar onun onayını gerektiriyordu. Komisyondaki karar verme grubu, Nixon'un Dışişlerindeki en güvenilir adamı, Dışişleri Bakan Yardımcısı U. Alexis Johnson; DCI ve aynı zamanda Pentagon'un ikinci adamı Richard Helms; ve Kissinger'den oluşuyordu.

Helms'in en büyük taktik başarılarından biri de, ABD gizli operasyonlarının paramiliter yanını Savunma İstihbarat Teşkilatı'nın (DIA) kanatları altında tutmak olmuştu. Robert Crowley, "Böylece üstünü temiz tutmayı başardı," dedi. "CIA-DIA ortaklığı CIA'in en kirli ve acımasız operasyonlarını gizlemesinin yollarından biriydi. CIA böylece istediği operasyonu reddedebiliyordu." Senatör Frank Church'ün 1975'teki Daimi

Komisyonu CIA'in kural ihlalleriyle ilgili ifadeleri dinlemeye başladığında, pek çok Amerikalı, CIA'in kirli çamaşırlarının ortaya dökülmesini bekledi. Ama en kirli operasyonlar askeri sır denerek saklanınca hiçbir şey çıkmadı ortaya.

Helms açısından DIA anlaşması güç azalması anlamına gelmiyordu. Helms merkezi istihbaratın başıydı—sadece CIA'in değil, ABD'nin tüm istihbarat çalışmalarının yöneticisi durumundaydı. Diğer istihbarat teşkilatları son kararları ona bırakıyordu. Ama bir operasyon başarısız olur ya da açığa çıkarsa suçu ve sorumluluğu üzerinden atıyordu o. Berlin Üssünün eski elemanlarından Sherwood'un dediği gibi, "Onun en gelişmiş yeteneği buydu." (9) Ama Şili'deki felaket kontrolden çıktığında bu yeteneği onu kurtaramadı.

Richard Nixon, Ed Korry ile ilk kez 1967'de Etiyopya'da karşılaştığında, ona bir görev vermek istemiş ama Korry onu reddetmişti. Dışişleri Bakan Yardımcısı Pete Vaky 1969'da Korry'ye, Cumhuriyetçi Yönetimde Kennedy/Johnson yönetimlerinden kalma tek üst düzey yönetici olduğunu söyledi. Korry'ye daha sonra Frei hükümetine verilecek olan 20 milyon dolarlık kredinin iptal edildiği söylendi, bu kredi sözü aylarca önceden verilmişti. Korry Washington'a şu mesajı çekti: "Hıristiyan Demokratları mahvetmek ve en büyük düşmanınız ve Castro hayranı Allende'yi seçtirmek istiyorsanız... 500 milyon dolarlık yatırımımız olan bakır madenlerine karşı Hıristiyan Demokratları ayaklandırmak istiyorsanız . büyük tepki göreceksiniz."

ABD Dışişlerinin telefonuyla görevden alındığını öğrenen Korry hiç şaşırmadı. Fakat görüşleri Inter-Amerikan İşleri dışişleri bakan yardımcısı Charles Meyer'i çok etkilemişti ve Meyer Nixon'a çıkarak Korry'nin gerçekten görevden alınıp alınmadığını sordu. Sonuçta Şili kredi alamadı ama Korry orada büyükelçi olarak kaldı. Ama sonradan kaldığına pişman olmuş olabilir.

Korry'nin en çarpıcı çalışması Şili'de çalışan Amerikan bakır şirketleriyle ilgiliydi. Şirketlerin Washington'daki destekçileri kazançları için özel koruma istediklerinde Korry itiraz etti onlara. Bunun yerine, Şili bakır madenlerinin çoğundaki Amerikan sahipliğiyle ilgili temel sorunların çözümü için bir teklif getirdi.

Bakır Şili'nin ihracat gelirlerinin yüzde 89'unu ve ulusal bütçesinin yüzde 15'ini oluşturuyordu. Korry'nin öğrendiğine göre Başkan Johnson, Vietnam Savaşının finansal yükünü hissettiği zaman, Başkan Frei'den yüz bin ton bakırı ABD'ye dünya fiyatlarının altında satmasını istemişti. Frei bunu kabul etti ama sonuçta bakır fiyatları düştü ve Şili ekonomisi olumsuz etkilendi bundan. Korry ABD şirketlerinin elindeki bakır madenlerinin bir süre sonra millileştirileceğini tahmin ediyordu ve bu durumda ABD vergi mükellefleri AID tarafından verilmiş garantiler çerçevesinde yüz milyonlarca dolar zarara girecekti. Korry şirketleri uyardı ve hisselerin yüzde 51'ini devlete satma teklifinde bulunmalarını söyledi.

Ama bu teklifi Frei reddetti. Korry olayı, "Sorunu Frei'ye anlattığım zaman şaşırdı," diye anlattı. "Söylediğine göre Kennedy ve diğerlerine söz vermişti, şirketler yeni yatırımlara ve modernizasyona giderlerse kuralları yeniden değiştirmeyecekti." Frei üç yıllık uzun ve yorucu görüşmelerden sonra, yeni bakır yatırımları için ABD ile anlaşma imzalamıştı. "Bu konuyu nasıl açabilirim onlara?" diye sordu. Korry ona iki ülkeyi de yakından ilgilendiren bu konuyu iyice düşünmesini tavsiye etti.

Ralph Dungan'ın Kennedy/Johnson Latin Amerika modelini izleyerek Şili askeri bütçesini en alt düzeye indirmek istemesini anlayan pek az Amerikalı ve Şilili vardı. Şili yasalarına göre bakır ihracat gelirlerinden silahlı kuvvetlere ancak küçük bir pay veriliyordu. Korry'ye göre orduya verilecek pay biraz artırılırsa askerlerin öfkesi azalabilirdi. Ayrıca Şili'nin

kazancı artarsa anti-Komünist hükümet sosyal hizmetler ve sağlık gibi harcamalarını biraz daha artırabilir, halkı memnun edebilirdi.

Korry bu konuda bir şeyler yapmaya çalışırken, Şili'deki diğer partilerin liderleri Anaconda ve Kennecott'la yeni bir anlaşma için gürültü yapmaya başladılar. Haftalar süren görüşmelerden sonuç çıkmayınca Korry gizli aracı olarak çalışmayı denedi. Daha önce böyle bir şey görülmemişti. Şili Anaconda ve Kennecott'un yüzde 51'ini aldı. İki şirket de büyük vergiler ödediler ve Şili'nin 1966'da Johnson'a yaptığı satıştaki zararını telafi ettiler. *New York Times* ve *Washington Post* ise Amerikan Yönetimini bu olaylara, anlaşmalara karışmadığı için övüyorlardı.

Ne yazık ki Korry'nin ABD vergi mükellefleri ve Şili halkı lehine olan başarısı uzun zamandır CIA'in ortağı olan çokuluslu şirketlerin işine gelmemişti. Nixon Kennedy'nin gizli Latin Amerika İş Grubuyla çalışıyordu ve gruba Amerikalar Konseyi adı verilmişti. Konseyin yönetim kurulunda ABD'nin en zengin ve güçlü adamları ve bunların içinde de Richard Nixon'un destekçileri ve yakın dostları vardı. ITT yönetim kurulu başkanı Harold Geneen ve Pepsico başkan ve CEO'su Donald Kendall gibi adamların yönetimindeki Konseyin Şili ile eski sistem üzerinden iş yapma konusundaki tavrını anlamıyordu Korry. Geneen ITT'nin elindeki Hilton Otellerini ya da Şili Telefon Şirketindeki çoğunluk hisselerini Şili hükümetine satmak zorunda kalmak istemiyordu. Çoğu ABD işadamı gibi o da Hıristiyan Demokratları ve özellikle de başlarındaki Tomic'i sevmiyordu. Onlar 1970'te Alessandri'nin kazanmasını istiyorlardı. Westinghouse CEO'su Jose de Cubas ve Anaconda yönetim kurulu başkanı Charles J. Parkinson, 10 Nisan 1970'te Dışişleri Bakanlığında Charles Meyer'i aradılar ve gelecek seçimler için Alessandri'ye destek kampanyası teklif ettiler. Kampanyaya 500.000 dolar bağış yapacaklardı. Meyer onların teklifini reddetmedi ama söz de vermedi.

Bu aşamada, şimdi ITT yönetim kurulu üyesi olan eski CIA Başkanı John McCone bu çalışmada baş lobici oldu. Richard Helms'in CIA Başkanı olmasında rolü olan McCone eski elemanını aradı ve Beyaz Sarayın da izniyle CIA'in Alessandri'ye destek vermesini istedi.

Korry bu Anaconda teklifini öğrenince bir mesaj çekerek Alessandri'yi "zenginlerin adayı" olarak adlandırdı ve adamın ABD mali desteğine ihtiyacı olmadığını bildirdi. Korry'nin söylediğine göre, Alessandri seçimi kazanırsa ABD bağışı alan yeni hükümetin Washington'dan istekleri altı yıl boyunca bitmezdi.

Korry ve Meyer bu mesajın teklifi durduracağını sanıyorlardı ama öyle olmadı. Korry Harold Geneen'le başa çıkabilecek adam değildi. Geneen 1964'te Allende aleyhine çalışmış ama o zamandan beri de Frei'den memnun olmamıştı. O dönemde CIA'in şirketlerle olan ilişkilerini yürüten Robert Crowley'e göre, "Geneen'in istediklerini elde edebileceği bağlantıları vardı... CIA'in Alessandri'yi desteklemesini istiyordu ve Korry'nin sürekli engel çıkarmasından bıkmıştı."

BÖLÜM KIRK YEDİ

GENEEN'E TERS GİTMEYİN

ITT'NİN BAŞKA İŞ kolları da vardı ama çokuluslu imparatorluğunun çekirdeğini hâlâ küresel haberleşme ağı oluşturuyordu. ITT ABD hükümetinin haberleşmelerinin büyük çoğunluğunu yapıyordu ve bunların içinde yabancı ülkelerdeki kuruluşların gizli haberleşmeleri de vardı. ITT ayrıca Avrupa ya da Latin Amerika'da istediği telefonu istediği zamanda rahatça dinleyebilirdi. Bu nedenle Harold Geneen CIA ve Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA) için çok değerli bir adamdı. Görevi ABD haberleşme istihbaratını korumak olan William R. Corson, Geneen'in, NSA'nın başındaki adam üzerinde bile oldukça etkili olduğunu söyledi.[1]

Johnson döneminde Geneen NSA'nın başına ITT'nin uygun gördüğü birinin atanmasını istemiş ve Johnson da bunu kabul etmişti. Teklif edilen NSA direktörünün adı ortada dolaşırken, Geneen'e yakın Kongre üyeleri de yönetimi arayarak atamanın bir an önce yapılması konusunda baskı yapmışlardı. Fakat teklif edilen direktör adayı hakkında araştırma yapan Corson'a göre, Johnson'un seçtiği kişi kuşku altında olan bir

Rus ajanıydı. Corson iki yıllık bir araştırma sonucunda William Charles Godell'in, Pentagon'un en gizli ofisi olan İleri Araştırmalar Proje Dairesi'ndeki üst düzey bir casuslar ağının bir parçası olduğunu anlamıştı. Godell'e bir daha devlet görevi verilmedi, belirli fonları uygunsuz kullanmakla suçlandı ve hüküm giydi. "Al Capone tipi bir olaydı bu. Onu casuslukla suçlayamadık, çünkü onun belgeleri verdiği adam ya öldürülmüş, ya da intihar etmişti. Onun için böyle bir suçlama yapıldı." Sonuçta adamın ataması kaldı.[2]

Nixon başkan olunca ITT hükümetle olan özel ilişkisini kaybetmedi. Aslında Geneen Kennedy ve Johnson'dan çok daha yakındı Nixon'a.

Geneen özellikle Anaconda teklifinden sonra Korry'ye güvenmiyordu ve yardımcıları büyükelçiyi tuzağa düşürmek için CIA ile yakın işbirliği içindeydiler. 1970 ilkbaharında ITT Alessandri destek kampanyasını hızlandırdı. İki ITT yetkilisi –uzun zamandır CIA'dan maaş alan eski Miami'li gazeteci Harold Hendrix ve eski bir Associated Press elemanı olan Robert Berrellez– "Felix" diye tanınan bir CIA ajanıyla gizlice buluştular. Felix, Santiago İstasyon Şefi Henry Hecksher'in de yardımıyla, Korry'nin gelecek seçimle ilgili fikirlerini ITT çalışanlarına gizlice aşılıyordu. Temmuz 1970'te, büyükelçinin istasyon şefi ve Dışişleri Bakanlığıyla yaptığı gizli haberleşmeleri de elinde tutan Geneen, Richard Helms'le görüşmek istedi ve o da kendi yerine Batı Yarımküre Bölüm başı William Broe'yu gönderdi. Geneen Allende'yi durdurup Alessandri'yi desteklemek üzere ITT'nin Brezilya şubesinden bir milyon dolar vereceklerini söyledi Broe'ya.

Broe ona CIA'in parayı alamayacağını ama nasıl harcanacağına dair bilgi verebileceğini söyledi. Bir süre sonra paranın Şili'de kimlere nasıl verileceğini ayarlarken Geneen de daha direkt hükümet desteği için Henry Kissinger'le temasa geçti.

27 Haziran 1970 Gözetleme Grubu toplantısında Kissin-

ger, "İnsanlar sorumsuz diye bir ülkeyi neden Marksistlere bırakacağız?" dedi. Korry bu sözü başkalarından duyunca, Nixon Yönetiminin, Şili'de demokrasiden ziyade Komünist Allende'yi saf dışı bırakmayı ve şirketlerin başlarındaki zengin dostlarını korumayı düşündüğünü anladı.

Henry Hecksher tutucu Alessandri'nin Allende'yi yeneceğini Washington'a anlatmak için elinden geleni yapıyordu. Korry ve çalışma arkadaşları, Alessandri kazansa bile çok az bir oy farkıyla kazanacağını söylerken, Hecksher Alessandri'nin büyük oy farkı yapacağını iddia ediyordu.

Hecksher bir gün Korry ile yüz yüze tartıştı ve ona şöyle dedi: "Siz seçimlere uzaktan bakar ve onlara yardımcı olmazsanız, Şili halkı ABD'nin, Allende ve Komünistlerin gelişine aldırmadığını, bunun da ABD politikasına ve sizin misyonunuza ters düştüğünü düşünmeyecekler mi acaba?" Hecksher haklıydı elbette. Böylece, tartışmaların öncesinde harcanmasına izin verilen rakamlara bakılmaksızın, CIA propaganda kampanyası için 90.000 dolar harcadı. Korry'nin söylediğine göre, CIA ayrıca küçük gizli operasyonlar için de 40.000 dolar harcadı ve 1970 seçimleri için harcanan para 130.000 dolar oldu.

Korry şöyle devam etti: "Washington'a mesaj çektim ve kampanyanın bu şekliyle muhtemelen Allende kazanır seçimleri dedim—1948'de genç bir gazeteci iken gördüğüm posterleri hatırladım, üzerinde Rus tanklarıyla 'Kızıl Dehşet' imajı vardı onlarda. Seçim kampanyasının son ayında Washington'a yeni bir mesaj çekerek CIA'in Alessandri zaferi tahminlerinin 1960 nüfus sayımına dayandığını da söyledim. Büyükelçilik tahminlerine göre Alessandri az bir oy farkıyla kazanabilir, Tomic ise en sonda kalırdı."

Beyaz Saray ise Korry ve yardımcısı Harry Shlaudeman'a baskı yapıyor, Allende'nin seçilmemesi için daha çok çalışmalarını istiyordu. Seçim yaklaşırken ABD'nin seçime müdahalesini gizlemek için para harcamak, insanları ikna etmeye, inan-

dırmaya, yönlendirmeye çalışmak için çeşitli oyunlara başvurmak gerekiyordu. Washington'da bulunan herkesten daha zeki olmaya çalışmak tehlikeliydi, bunu biliyordum, ama gizli müdahaleyi yine de önlemeyi başardım sanıyordum."

Seçimlere etkilemek isteyenler sadece ITT ve CIA değildi elbette. Korry, "Bazı Sosyalistler Frei'yi düşürmek için sağcılar ve bazı generallere katıldılar," diye anlattı. "Komünistler senatör ve milletvekili satın almak, satmak, devlet yetkililerine şantaj yapmak ve diğer partilerin içine ajan sokmak için ülke dışından para desteği alıyorlardı. Frei'ye sorun çıkarmak için Faşistlere Brezilya'dan para geliyordu. Ben ise CIA istasyon şefimin söylediği gibi, ellerim bağlı olarak insanları etkilemeye çalışıyordum."

Seçimlere beş hafta kala Korry, Dışişleri Bakanlığının birkaç hafta önce istediği "ihtimal planını" Washington'a gönderdi ve Allende kazanırsa ABD politikasının nasıl olması gerektiğini bildirdi.[3] "Fidelsiz Fidelcilik" adlı plan, Allende seçimleri kazanırsa başkanlığının ilk iki yılında neler yapabileceğini yüzde 98 doğrulukla tahmin ediyordu. Planda Şili ordusu ile ilgili gizli operasyonlar ya da yaklaşımlar yoktu. Korry, "Washington'a, askerlerin tarafsız bir politika izleyeceğini defalarca bildirdim," dedi.

Korry'nin mesajı Washington'a varmadan önce Kissinger ona bir mesaj çekerek Allende kazanırsa ne yapacaklarını sordu. Korry'nin mesajı soğukkanlı ama doğruydu. Kısa süre sonra Dışişlerinden gelen bir mesaj Şili ordusunun darbe yapma ihtimalini sordu. Korry de onlara böyle bir şeyin şu anda olmayacağını bildirdi.

4 Eylül 1970 seçiminde Korry'nin korktuğu başına geldi. Alessandri'nin yüzde 34.9 oyuna karşılık Allende yüzde 36.4 ile seçimi aldı, Frei'nin yerine aday olan Radomiro Tomic ise 27.8'de kaldı. Washington şoke oldu. Korry, "Bizimkiler sanki seçimi garantilemiş gibi düşünüyorlardı," dedi.

Gidecek olan Başkan Frei'nin Başkan Nixon'ı arayarak Allende'ye karşı daha çok destek istemesi işleri daha da karıştırdı. Korry, "Frei ziyarete gelen bir Dışişleri yetkilisiyle Nixon'a mesaj gönderdi," dedi. "Ben tercüman olduğum için Frei'ye, 'ABD hükümetinin müdahalesini mi istiyorsunuz?' diye sordum. 'Hayır, sadece propaganda,' dedi ve Allende'den ziyade, etrafındaki adamlardan korktuğunu söyledi. Allende'nin en yakınında olanlar, yani kızı Beatrize, kendisinin iki içkici dostu ve metres-sekreteri ateşli Castro ve Komünist Parti taraftarıydılar, seçimlerden önce Allende'nin rakiplerine böl–ve–yönet taktiği uygulayan yandaşları Moskova tarafından Latin Amerika'nın en güvenilir Komünist Partisi olarak görülüyordu."

Frei'in, "Hayır, sadece propaganda," cevabını da içeren Korry mesajı Kissinger ve Nixon tarafından bir davetiye gibi algılandı. Nixon'un yakın çevresi Korry'ye, bir askeri darbenin nasıl olacağını sordular. Korry onlara böyle bir eylemin geri tepeceğini bildirdi.

1964'te CIA'in Allende karşıtı çalışmasının lideri olan El Mercurio yayıncısı Agustin Edwards seçimlerden sonra Korry'yi aradı. Seçim sonuçları Kongre tarafından onaylanacaktı ve Edwards, Allende'yi durdurmak için ABD'nin ne yapacağını soruyordu. Korry ona bir şey yapılmayacağını söyleyince adam askeri harekatı sordu bu kez. Korry de ona,"İzleyecek ve rapor edeceğim," dedi. Edwards Korry'ye, ailesini gönderdiğini ve kendisinin de Şili'den gideceğini söyledi. Edwards'ın Rockefeller ailesi ve Pepsico'nun başındaki Donald Kendall ile yakın dost olduğunu, Kendall'ın yardımıyla ABD başsavcısı John Mitchell ile görüşerek Şili'ye ABD müdahalesi isteyeceğini bilmiyordu Korry. ABD Dışişleri ve büyükelçi yardımcı olmayacaksa, Edwards da Mitchell gibi birini bulacaktı.[4]

14 Eylül sabahı Mitchell, Kissinger, Kendall ve Edwards birlikte kahvaltı ettiler. John Mitchell ITT'nin endişelerini an-

lıyordu. ITT 1972'de[5] San Diego'da toplanacak ulusal kongre harcamaları için 800.000 dolar bağış yapacağını ve başkanlık seçimlerinde de mali destek sağlayacağını belirtmişti, Nixon ve Mitchell biliyorlardı bunu. Toplantıdan iki saat sonra Başkan Nixon CIA Başkanı Helms'i aradı ve ona, Allende'nin başkanlığını önleyecek bir plan geliştirmesini ve gerekeni yapmasını söyledi, Helms istediği şekilde hareket edebilirdi.

Gizli savaşı sevmeyen Helms başkanın emrini ancak Kongre yoluyla yerine getirebilirdi; Şili Kongresi Allende'nin başkanlığına onay vermezse bu iş olurdu. CIA Korry'yi safdışı bıraktı ve Allende'nin başkanlık onayı almaması ve Frei'nin yine başkanlığı sürdürmesi için Hıristiyan Demokratların hazırladığı planı destekledi. Korry'nin karmaşık olduğu için, "Rube Goldberg gambiti" adını verdiği Hıristiyan Demokratların planı CIA'in işine geliyordu, çünkü ITT'nin gerçek gizli operasyonunu örten, gizleyen bir plandı bu.

Plana göre, Hıristiyan Demokratlar Kongrede Allende'nin aleyhine, seçimde ikinci gelen Alessandri lehine oy vereceklerdi. Allessandri Hıristiyanların sağlayacağı politik çıkarlar karşılığında başkanlık yemini ettikten sonra istifa edecekti. Böylece Şili'nin en popüler politikacısı olan Frei, iki dönem başkanlığı yasaklayan anayasa maddesini çiğnemeden yeni bir seçimde Allende'nin karşısına aday olarak çıkabilecekti.

CIA Allende'nin önünü kesecek olan bu planı 15 Eylül'de onayladı. Korry kuşkuluydu ama yine de Washington'un daha sert müdahalesini önlemeyecek olan bu planı destekledi. CIA ayrıca ITT'ye, Allende aleyhine oy vermeleri için Şili senatör ve milletvekillerine rüşvet dağıtmasını tavsiye etti. Washington Korry'ye gizli bir mesaj çekti ve Başkan Frei'ye bu amaçla kullanması için 250.000 dolar sağlamasını bildirdi. Rüşvetlerin işe yaramayacağını düşünen Korry bu emri dinlemedi.

Bir gün Korry'nin askeri yardımcısı Albay Paul Wimert gelerek "Üç Şilili general Allende seçimi konusunda ne yap-

maları gerektiğini soruyorlar," dedi. Korry bu konuyla ilgili olarak, "Shlaudeman'la birlikte bir paragraflık bir mesaj hazırladık ve generallere okuması için Wimert'e verdik," diye anlattı. "Mesajda silahlı kuvvetlerin gücünü, cesaretini, disiplinin övdük, başkomutan olan cumhurbaşkanının emirlerini dinlemelerini tavsiye ettik ve Frei'nin iki ay daha başkan olduğunu belirttik." Korry'nin generallere mesajı Washington'da beklenen sonucu verdi. "Washington benim Frei'ye 250.000 dolar yardım teklifimi götürdüğümü ve ona baskı yaptığımı düşündü. Bunu yapmayacağımı onlardan gizledim ve Hecksher de bunu daha sonra öğrendi."

Richard Helms 16 Eylül'de emrindekilere, Allende rejiminin ABD tarafından kabul edilmeyeceğini söyledi. Fakat Helms şaşkındı, Nixon ona direkt emir vermişti ama o gizli ve şiddet içeren operasyonlardan çekiniyordu. Sonuçta Allende'nin iktidara gelmesini önleyecek iki maddelik bir plan hazırladı. Birincisi Rube Goldberg planıydı; bunda Korry Dışişleriyle bürokratik yollardan çalışacak ve tutucularla Hıristiyan Demokratları bir araya getirerek Allende'ye karşı kullanacaktı. Bu arada Kırklar Komisyonu CIA'den Hecksher ve büyükelçilik askeri ataşesinin işbirliğiyle Planın ikinci aşaması olan CIA/ITT planını büyükelçiden gizleyeceklerdi. CIA/ITT planında Şili ordusunu askeri darbe konusunda teşvik etmek de vardı. Gizli bir CIA notunda şöyle deniyordu: "İkinci plan, anayasal yol başarılı olmazsa, Allende'nin iktidara gelmesini önlemek için yapıldı."[6]

ITT'nin Şili Genel Müdürü Benny Holmes Birinci plana göre çalışıyor, ITT bütçesinden Şili Kongresi üyelerine rüşvetler dağıtıyordu. İşin komik yanı, Holmes Mason locasından Allende'nin arkadaşıydı, onu seviyor ve Hıristiyan Demokratlardan daha iyi bir başkan olacağına inanıyordu. CIA ise bu arada İplan II'ye göre askeri darbe için özel görev gücü hazırlamaktaydı.

Korry 15 Eylül'de aldığı bir bilgi nedeniyle endişelendi; Hecksher onun emrine rağmen, görüşlerini kabul ettirmek için işkence bile yapan neo-Faşist grup Patria y Libertad (Anavatan ve Özgürlük) üyeleriyle işbirliği yapıyordu. Grubun başında Tuğgeneral Robert Viaux vardı.

Viaux geçen sonbaharda maaşların ve ekipmanın yetersizliği nedeniyle Santiago'da Tacna Topçu Alayında askerlere 24 saatlik bir grev yaptırmış, isyana teşvik etmişti. Bu olaydan sonra Viaux istifa ettirildi ve Korry de tüm Amerikalıların ondan uzak durmalarını emretti. Fakat Hecksher'in yardımıyla Viaux gizlice ITT'den Hendrix ve Berrellez'le buluştu, Şili ordusunda destek aramak için işbirliğine gittiler. Bu karmaşık işe General Viaux'nun güzel ve hırslı karısı da karıştı ve Korry'ye göre, kadın bir yıldan beri Allende'nin ajanlarından talimat alıyordu. Korry bu kadın hakkında, "Onda bir Evita havası vardı," dedi. "Çok güzel bir kadındı ve güçlü erkeklerden bile daha güçlüydü."

Bir hafta sonra Korry, yardımcısı Harry Shlaudeman'ın odasına girdiğinde Henry Hecksher'i orada buldu. Korry olaydan söz ederken, "Orada Frei'nin Rube Goldberg Gambiti konusunda ne yapacağını merak ettiğimi söyledim," diye anlattı. "Fakat Prusya doğumlu ve otoriter bir adam olan Hecksher birden patladı. Bu adamı üç yıldan beri tanıyordum. Hecksehr öfkeyle bana, Frei'nin kolunu neden bükmediğimi sordu. Ben Washington'a Frei'ye baskı yaptığımı bildirmiş ama aslında yapmamıştım bunu ve o da bunu biliyordu. Bu düşüncelerinden ve tutumundan vazgeçmesi için ona 24 saat verdim ve aksi takdirde bu ülkeden gitmesini istedim. Adam hemen geri adım attı. Hecksher odadan çıkınca yardımcım Shlaudeman'a, 'Acaba arkamızdan bir şeyler mi çeviriyorlar?' diye sordum, o da bunu araştıracağını söyledi." Shlaudeman bir süre sonra Korry'ye gitti ve büyükelçilik çalışanlarının CIA'da anormal aktivite görmediklerini söyledi.

Fakat Korry şüphelenmişti ve endişeliydi. 25 Eylül'de Kissenger'e ve Dışişlerine mesaj göndererek, CIA'in askeri darbeyi destekleme gibi bir planı varsa bunun felaketle sonuçlanacağını bildirdi. ABD'ye giderek Kongreye bilgi vermek için izin istedi. Ama hiçbir koşulda Şili'den ayrılmaması gerektiğini söylediler ona.

Korry o sırada Berrellez ve Hendrix'in büyükelçiliğe girişlerini engellemiş ama geç kalmıştı. Adamlar Frei'ye 250.000 dolar yardım teklifi içeren mesajı öğrenmişler ve ITT New York'a şöyle bir mesaj geçmişlerdi: "Büyükelçi Edward Korry Salı gecesi Dışişlerinden, Başkan Nixon adına hareket etmesine izin veren bir mesaj aldı. Mesaj ona, Allende'nin iktidarını önlemek için, Dominik Cumhuriyeti harekatı hariç, her şeyi yapabileceği konusunda yetki veriyordu... ABD'nin Şili ordusuna mali ve ekipman desteği sözü verdiğini biliyoruz... " ITT yöneticileri Plan I'deki rüşvet olayını, Plan II konusunda bildikleriyle karıştırmışlardı. CIA ve Savunma Bakanlığı iki şirket yetkililerine, kendi büyükelçilerine vereceklerinden daha fazla bilgi veriyorlardı.

Ama herkes aynı oyunu oynamıyordu. CIA Berrellez ve Hendrix'i, Binbaşı Arturo Marshall ve General Viaux'nun diğer destekçilerine para vermeleri için teşvik ederken, bir CIA ajanı da Korry'ye, Marshall'ın Santiago'daki bazı bombalama olaylarının arkasında olduğunu ve Allende'yi öldürmek istediğini söyledi. Korry Şili Savunma Bakanı Sergio Ossa'ya bu bilgiyi verdi, Marshall'ın Allende'yi öldürmek için seçildiğini söyledi ve Marshall tutuklandı.

Korry bu olayların Washington'da paniğe neden olduğuna inanıyordu. Büyükelçinin daha sonra öğrendiğine göre, askeri ataşeler 28 Eylül'de DIA direktör yardımcısı General Jammie Philpott'dan mesaj aldılar; büyükelçilikteki DIA ve askeri personelin Allende aleyhine olan çalışmalarda CIA ile yakın işbirliği yapmaları isteniyordu. Bu mesajın büyükelçiye ve as-

keri ataşeye verilmesi yasaklanmıştı. Rutin çalışmalarda büyükelçinin emirlerine göre hareket edilecekti. Bu mesaj CIA yetkililerinden başka hiç kimseyle paylaşılmayacaktı ve onların da haberi olacaktı bundan.[7] Hecksher bu emri alınca hemen kendi personeli ve askeri personelle gizli bir toplantı yaptı ve Allende'nin engellenmesi operasyonu konusunda Korry ve yakınların hiçbir bilgi verilmemesini istedi.

Korry daha sonra Sergio Ossa'nın da eskiden CIA'dan maaş aldığını öğrendi. Korry'nin Ossa ile konuşması, Ossa'nın Başkan Frei'ye bilgi vermesinden kısa süre sonra Langley'e ulaştı. Daha sonra gizli bir CIA notunda yazdığı gibi, Başkan Frei bir askeri darbeye itiraz etmeyeceğini söylemiş, hatta memnun bile olabileceğini ima etmişti.[8] Ossa'nın raporu, Kissinger ve Helms'i daha direkt bir yol izleyebilecekleri konusunda cesaretlendirdi.

Şili Kongresinin Allende'nin başkanlığını oylayacağı tarihten on beş gün önce, 9 Ekim Cuma günü, Korry Kissinger'e ve Dışişleri Müsteşarı U. Alexis Johnson'a mesaj çekerek, Şili ordusuyla oynanacak bir oyunun Domuzlar Körfezinden daha büyük bir felakete yol açabileceğini belirtti. Ve tekrar ABD'ye gitme izni istedi.

Kissenger mesajı okur okumaz, Korry'nin Plan II'yi öğrendiğini düşündü. Korry'ye mesaj çekildi ve 13 Ekim günü Washington'a gelerek Kissinger'le temas etmesi istendi.

O Salı sabahı Korry, Kissinger'e, "Şili'de orduyla oyun oynamak için deli olmak lazım," dedi. Kissinger Korry'yi dinlerken onun Plan II'yi öğrenmiş olduğuna daha çok inanmaya başladı. Ve birden Başkanla görüşmek isteyip istemediğini sordu Korry'ye. Korry şaşırdı ve "Evet," deyince Kissinger onu alıp Oval Ofise götürdü.

Onlar yerlerine oturur oturmaz Nixon neşesiz bir ifadeyle Allende hakkında konuşmaya başladı: "O orospu çocuğunu ezeceğim, Allende Şili ekonomisini mahvedecekti." Nixon bir

süre konuştuktan sonra bana bakınca, "Sayın Başkan, ben değişmedim," dedim. "Konuşmanıza başlarken bana açık konuşmamı söylediniz. Onun için ben de açık konuşacağım ve size yanlış düşündüğünüzü söylersem kızmayın bana."

Nixon bir an durup onun yüzüne baktı, yüzünde garip bir gülümseme belirdi, sanki içinden, 'Bu adam yine delirdi,' der gibiydi. "Sonra konuşmamı işaret etti ve ben de, Allende konusunda fikrimi değiştirmediğimi, onların yanlış düşündüğünü ve Allende'ye artık kimsenin engel olamayacağını açıkça anlattım."

Korry Nixon'a, ABD'nin Allende ile yaşamasının mümkün olup olmadığını sordu. Sonra da teklifini açıkladı; Şili Kongresi Allende'nin başkanlığını onaylar ve o da göreve başlarsa, Nixon onun göreve başlama törenine resmi bir ABD delegasyonu gönderebilir ve ona da ABD büyükelçisi olarak, Şili ile ABD arasındaki sorunları çözmek için görüşme yapma yetkisi verebilirdi. Korry en sonunda Nixon'a şöyle dedi: "Sayın Başkan, bir savaş çıkması için iki düşman taraf olması gerekir, dünyanın en güçlü demokrasisi olan ABD başkanının da, nüfusu sadece sekiz milyon olan ve Güney Kutbuna kadar uzayan bir ülke başkanına kişisel kin besleyeceğini hiç sanmam."

Korry'nin dediğine göre, Nixon onunla tanıştıktan sonra ona karşı biraz garip ama dostça davrandı. Korry daha sonra Dışişleri Bakanlığına, kendi patronu Charles Meyer'i ve U. Alexis Johnson'u görmeye gitti. Korry onlara başkanın fikrini değiştirmiş olacağını söyleyince ona pek inanmadılar. Fakat Korry o gün farkında olmadan bir şey başardı. Kissinger ve Nixon'u büyük ölçüde rahatlatmıştı. Onlar şimdi Korry'nin Plan II'yi bilmediğine inanmışlardı.

Korry Kissinger'in olaylardaki rolüne kızıyordu: "Ailesinde Alman kökenliler olan bu adam zenginlik ve güç karşısında boyun eğerdi. Düşündüğünü söyleyecek cesareti olmadığı için bu konuda beni kullanıyordu. Ertesi gün hiç yapmadığı bir

şey yaptı ve beni Gözetleme Grubu toplantısına götürdü."

Richard Helms 14 Ekim Gözetleme Grubu toplantısında yoktu, çünkü Tom Polgar ve Henry Hecksehr ile birlikte Plan II çalışmalarını yönlendirmek üzere Brezilya'ya gitmişti. Helms ve Polgar'a göre, CIA Plan I çalışmalarını sürdürüyordu, Brezilya'da ITT'den Kongrede Allende aleyhine oy sağlamak için Şili avukatlarına bir milyon dolar gitmişti. Fakat oy satınalma operasyonunun başarılı olmaması ihtimaline karşı, Şili'de Hecksher ve DIA ajanları Şili ordusundaki bazı komutanlarla değişik operasyonlar hazırlıyorlardı. Onlara göre darbe 24 Ekim kabul oylamasından önce yapılmalıydı.

Korry Washington'da, Gözetleme Grubuna Şili'deki durum hakkında brifing veren CIA Planlama başkan yardımcısı ve Şili Görev Gücü Komutanı Thomas Karamessines'i dinledi. Bir ara U. Alexis Johnson söz istedi ve Korry'ye görüşünü sordu. Korry yine Şili'de seçim sonuçlarının değiştirilemeyeceğini söyledi, ona göre Allende başkan olacaktı.

Korry hafta sonu Santiago'ya uçarken ABD müdahalesinin geçmişte kaldığını düşünüyordu. Gözetleme Grubu toplantısı sona erdikten sonra olanlardan ve Kırklar Komisyonunun CIA operasyonu ile ilgili konuşmalarından habersizdi.

Plan II hazırlanırken Sergio Ossa, Allende'yi Şili ordusunun halletmesi konusunda Henry Hecksher'i uyarmış, Genelkurmay Başkanı Rene Schneider'in engelinden söz etmişti. Çok iyi yetişmiş bir asker olan Schneider ülkede sivil yönetimin devamından yanaydı. Demokratik bir seçimle gelmiş bir başkanın darbeyle düşürülmesine taraftar değildi. CIA'in önce bu adamı safdışı bırakması gerekiyordu.

Daha önce sözü edilen gizli CIA notu şöyle bitiyordu: "Ekim başlarında Frei'nin fikri alındıktan sonra Allende'nin engellenmesi için Askeri darbe koşulu en güçlü yöntem olarak ortaya çıktı."[9] "Askeri darbede en büyük güç ordudur ve General Schneider silahlı kuvvetlerin başında kaldıkça ordu

darbeye karışmaz." Frei General Schneider'e baskı yapmak istemedi ve bunun üzerine CIA, General Viaux'nun planına göre Schneider ve sadık yardımcısı General Carlos Prats'ı kaçırıp darbe sonuna kadar bir yerde tutmayı düşündü. CIA ve DIA ajanları iki generali kaçırıp Arjantin'e götürmeyi planladılar.

Korry askeri ataşesi Albay Paul Wimert'in Şili ordusundaki aşırı sağcılara yaklaştığını bilmiyordu. Hecksher'den talimat alan Wimert, General Viaux'nun adamı General Camilo Valenzuela'ya CIA'in Brezilya ve Arjantin stoklarından silah ve malzeme sağlamayı düşündü. At binmeyi çok seven Wimert bir gün General Valenzuela ile atla dolaşmaya çıktı ve ona makineli tüfekler, mühimmat, gaz bombaları, maskeler ve ayrıca harcamalar için 50.000 dolar da para sözü verdi.[10]

Ne yazık ki CIA Berlin'de olduğu gibi Şili'de de planlarını yabancılardan saklama konusunda pek becerikli değildi. Korry'nin Washington'u birkaç kez uyardığı gibi, Allende'nin Sosyalist Partisi ile bağlantılı olan Küba destekli paramiliter organizasyon MIR (Solcu Devrim Hareketi) Viaux'nun kuvvetleri içine sızmış ve General Schneider'in kaçırılacağını öğrenmişti. CIA daha sonra teşkilat içi bir belgede bunu doğruladı: "O dönemde emekli General Viaux'nun tüm aktiviteleri Allende ve General Schneider tarafından yakından izleniyordu... Çünkü Viaux orduda hâlâ biraz sözü geçen bir muhalifti."[11]

General Viaux 6 Ekim'de CIA'ya, Schneider'i 9 Ekim ya da 10 Ekim sabahı kaçırmaya hazır olduklarını ama karşı tarafı etkisiz kılacak gaz bombalarına ihtiyacı olduğunu bildirdi.[12] DIA ve CIA bomba aradılar ama iki teşkilatta da yoktu bunlardan.

Korry 12 Ekim'de Kissinger'le buluşmak için Washington'a geldiğinde, CIA Viaux planının ortalığı karıştıracağını ve iç savaş bile çıkabileceğini düşündü. Ama bu uyarıya ve Korry'nin Başkan ve Kissinger'le açıkça konuşmasına karşın plan uygulandı. Washington'daki DIA karargahı CIA Santiago

İstasyonuna şu mesajı gönderdi: ". Teknik nedenler ve zaman kısıtlaması nedeniyle Viaux'nun talep ettiği hava indirme ve gaz bombaları sağlanamıyor, sponsorlar özür dilediler. (Açıkçası bizde gaz bombası yok) . . Sponsonlar bunların yerine finans desteği teklif ediyorlar. Viaux'nun bunları bulup almasında mali destek vereceğiz... Sponsorlar bunların dışında sigorta amaçlı 250.000 dolar destek vaat ettiler."[13] Bu mesajda da ikinci darbe planına atıfta bulunulmuştu.

Viaux planı 17 Ekim'e ertelendi. 14 Ekim'de Hecksher şu raporu verdi: "Conception ve Valdivia'daki askeri birlikler hükümete karşı yürümeye hazır. . . Geçen hafta Allende'yi engelleyecek tek askeri lider olarak General Viaux vardı ortada. Şimdi diğer askeri birliklerde de hareket görülüyor . hatta Başkan Frei bile . . . son 24 saat içinde darbe beklentisi oldukça arttı... Başkan Frei ve Savunma Bakanı Ossa Allende'yi durduracak bir askeri çözüm umudunu yitirmediler."[14]

Korry Washington'dan ayrılmadan önce 15 Ekim'de Dışişlerinde U. Alexis Johnson ve Charles Meyer'le tekrar buluştu ve Nixon'un Allende'ye göndermesi için bir kutlama mesajı örneği hazırladılar. Aynı gün Hecksher Langley'e şu mesajı gönderdi: "General Viaux darbeyi çabuklaştırmak için 48 saat içinde General Schneider ve Prats'ı kaçırmayı planladı."[15] Fakat o sırada Kissinger ve yardımcısı Alexander M. Haig, Viaux'nun darbe yapacak doğru adam olmadığını düşünmeye ve korkmaya başladılar. Korry'nin Oval Ofise gitmesinden üç gün sonra, Kissinger ve Haig daha önce onayladıkları planlardan geri adım atmaya başladılar. 16 Ekim'de Kissinger Thomas Karamessines'e talimat verdi ve Viaux darbe planından vazgeçmelerini istedi.[16]

O hafta içinde ilgililer arasında bir sürü olağanüstü mesaj gitti geldi. 16 Ekim tarihli bir CIA notunda şöyle yazıyor: "Henry Hecksher'e, takviye askeri güç olmadan onu darbe yapma fikrinden caydırmaya çalışması için talimat verilecek,

ama Viaux onu dinlemeyerek planını uygulayabilir ve daha sonra daha güçlü bir darbe ihtimalini önleyebilir. Böyle bir şey olursa yarın sabah, başarılı olursa siyasi ve askeri durumu büyük ölçüde değiştirecek bir darbe girişimiyle karşılaşabiliriz."[17]

Aynı gün CIA ve DIA karargahları durumu doğrulayan şu mesajı gönderdiler: "Allende'nin darbeyle düşürülmesi politikası devam ediyor. Bunun 24 Ekim'den önce yapılması tercih ediliyor, ama gayretler bu tarihin ötesine de geçebilir. Biz elimizdeki tüm kaynakları kullanarak bu konuda azami baskımızı sürdürmeye çalışıyoruz."[18] Bu mesajda Santiago istasyonuna yeni bir talimat verildi; Viaux ile temas edilecek ve ona diğer darbecilerle birleşmesi söylenecekti.

Kaçırma ve darbe olayları 22 Ekim'de başlayacaktı. Plana göre General Schneider ve Prats bir partiye davet edilecekler, orada kaçırılıp Arjantin'e götürüleceklerdi. Ama bu olmadı.

General Schneider 22 Ekim sabahı saat 8.15'te karargahına giderken yol üzerinde makineli tüfek saldırısına uğradı ve ölümcül yara aldı. Hecksher hemen Viaux'yu aradı ve bir basın toplantısı yaparak suikastta rolü olmadığını açıklamasını istedi.

Hecksher, Schneider'in ölümüne rağmen darbenin yapılabileceğine inanıyordu. Umutlar şimdi, Albay Wimert'in birlikte at bindiği Santiago garnizon komutanı General Valenzuela'ya kalmıştı. Langley'de Karamessines aynı fikirdeydi; General Schneder'in ölümüne rağmen darbe yapılabilirdi. 23 Ekim'de Hecksher Washington'a, "Santiago'da darbe havası var," mesajı çekti. Frei ve Alessandri rahat değillerdi; ITT ve CIA'in tüm gayretlerine karşın, Allende hâlâ ülkenin demokratik olarak seçilmiş başkanıydı. Kongre 24 Ekim'de Allende'nin başkanlığını 35'e karşı 153 oyla onayladı ve CIA sonunda darbe umudunun kalmadığını kabul etti.

Richard Helms onay verdiği entrikadan uzak durmak için

elinden geleni yaptı. Çalışma arkadaşlarına planın başarı şansının en çok yüzde 10 olduğunu söyledi. Aslında Helms başarı şansını abartmıştı; Viaux'nun darbe planı daha başından itibaren zayıftı zaten. Korry, Allende sempatizanlarının Viaux organizasyonuna sızdığını, Allende'nin CIA, Amerikan şirketleri ve Beyaz Sarayın tüm planlarından haberdar olduğunu Washington'a defalarca bildirmiş ama onlar Korry'nin sözlerini umursamamışlardı. Korry, Allende Partisindeki aşırı solcuların bir darbeden yararlanarak şiddet yanlısı bir Maocu devrim yapmak istediklerini de söylemiş ama yine kimse dinlememişti onu. Korry'nin bir mesajına göre seçimlerden önce bu aşırı solcularla bir anlaşma yapmış ve onları ikna etmişti.

Sneider'in öldürülmesinden sonra Allende askerlere gitti ve bir anlaşma teklif etti onlara. Askerler içinde entrikaya karışmış olan subaylara hafif cezalar verme karşılığında ve muhalefetin demokrasi taleplerini yerine getirmek için, olaylardaki CIA, Pentagon ve şirketlerin rolünü ayrıntılı olarak öğrenmek istedi Allende ve istediğini de aldı.

CIA için felaketin sonu değildi bu. Korry'nin anlattığına göre, "İşin komik tarafı, bizim askeri ataşe ve CIA'in yıllardan beri Şili ordusuna verdikleri dosyaları generaller Allende'nin adamlarına teslim ettiler. Onlara sadece Şili'deki değil, tüm Latin Amerika ülkelerindeki Castro ajanları hakkındaki bütün bilgileri verdiler."

Korry en azından ABD'nin Viaux darbe girişimine ve Schneider cinayetine karışmasını engellediğine inanıyordu. Hecksher ve patronlarının, Beyaz Saray emirleri gereği o delice planları sürdürdüklerinden haberi bile yoktu. Allende önce Korry'nin de bu işlere karıştığını sanarak onun ülkeden çıkmasını istedi. Ama daha sonra fikir değiştirdi ve Korry'ye kalabileceğini bildirdi.

BÖLÜM KIRK SEKİZ

KAN VE HÜKÜM

EKİM AYINDA SANTİAGO'DAKİ darbe oyunları sırasında, Korry ve Meyer, Nixon'un Allende'ye göndereceği kutlama mesajıyla ilgili olarak kendilerini Kissinger'le sürekli bir çekişme halinde buldular.[1] Ama komplo planları boşa çıkıp Allende'nin başkanlığı onaylanınca Nixon, Meyer'in Allende görev törenine gitmesine izin verdi ama Meyer orada sadece, "ABD demokratik seçimleri için Şili halkını kutlar," sözünden başka bir şey söylemeyecekti. Meyer o kadar sıkılmıştı ki bu sözleri yeni başkana söylerken ancak mırıltı halinde konuştu. Zeki bir politikacı olan Allende hemen bir basın toplantısı yaptı ve Nixon'un kendisine önemli bir dostluk mesajı gönderdiğini açıkladı.

Allende başkanlık sarayına (Moneda) yerleşince, Büyükelçi Korry yeni Şili hükümetiyle hemen ilişki kurmaya çalıştı ve Allende'nin Maocu Dışişleri Bakanı Claudomiro Almeyda'ya gitti. Charles Meyer'in yardımcısı John Crimmins Washington'dan Korry'yi aradı ve Almeyda'dan uzak durması konusundaki talimata neden uymadığını sordu ona. Korry de

ona, ABD vergi mükelleflerinin Şili'deki paraları tehlikede olduğu için iyi ilişkiler kurmak zorunda olduklarını bildirdi.

Korry 1971'in başlarında, Amerikan mülklerinin kamulaştırılmasını engellemek için Şili hükümetiyle bazı görüşmeler yaptı. Allende'ye söylediğine göre, hükümeti ITT, Anaconda ve Kennecott hisselerini vergi mükelleflerinin onlar üzerindeki sigortaları fiyatına satın alırsa, yani yaklaşık beş yüz milyon dolar öderse, ABD Şili'ye uygun faizlerle kredi verebilecekti. Mayıs 1971'de Allende, küçük Amerikan bakır şirketi Cerro ile örnek bir satış işlemi yapabileceklerini bildirdi. Sonuçta bir düzineden fazla şirketin hisseleri konusunda fikir birliğine vardılar ve bunların içinde ITT, Anaconda, Kennecott ve Bethlehem Çelik de vardı.

Ne yazık ki Allende başkanlık adaylığı için kendi partisindeki solculara çok yüksek bir bedel ödemiş, Sosyalist Parti başkanı Senatör Carlos Altamirano'ya veto gücü vermişti. Altamirano şimdi bu gücünü kullandı ve Cero Bakır'ın satışını son anda veto ederek önledi. Allende, Korry'nin ITT, Anaconda ve Kennecott şirketleriyle ilgili sigorta ücretleri teklifini de kabul ettiremedi Altamirano'ya.

Allende siyasi açıdan zayıftı ve aynı zamanda kusursuz da değildi. Korry onun hakkında konuşurken, "Sevimli bir adamdı ama rüşvet almaya bayılıyordu," dedi. "Adamlarını da rüşvete teşvik ederdi. Bir Avrupa şirketi 800.000 dolar rüşvetle çok iyi bir anlaşma yaptı. Cerro işinde de bir avukatla halledildi rüşvet işi. ITT rüşvetini 'Şişman' lakaplı ve Jacopo Shaulson adlı senatör aracılığıyla verdi. Allende'nin alkol ve reçeteli ilaç bağımlılığı da vardı. Yeni evini kamulaştırma oyunuyla aldı, eski ev sahibinin ve üst düzey siyasi destekçilerinin karılarıyla yattı.

Korry'nin öğrendiğine göre Allende siyaset konusunda da pek usta sayılmazdı. Korry, "Bildiğim kadarıyla Allende 25 yıldan beri eline bir kitap alıp da okumamıştı," dedi. "Ama ger-

çek bir devrim yapmak istiyordu, nazik bir adamdı ama Castro onu cahil görüyor ve aşağılıyordu. Castro ona, burjuvaziyi yok etmezse ve silahlı kuvvetleri de düzene sokmazsa bir süre sonra bunlar sana saldırabilir diyordu ki haklıydı."

1971 başlarında Allende güçleri tüm ulusal televizyon istasyonlarına, radyo istasyonlarının yüzde 80'ine ve hemen tüm büyük gazetelere sahip olmuştu. El Mercurio hâlâ bağımsızdı ama bir zamanlar büyük, Amerikan yanlısı gazetenin 80 olan sayfa sayısı sadece altıya inmişti. Korry, "Seçimlerden sonra Allende'nin ekibi tüm medya kuruluşlarını ele geçirmek için baskı uygulamaya başladılar," diye anlattı. "Ve biz de Frei'in partisinin küçük bir radyo istasyonu alıp muhalefet yapması için ona mali destek vermek istedik." Korry ayrıca El Mercurio'yu da desteklemeyi düşünmüştü.

Bu girişimleri nedeniyle Korry, Allende'nin aşırı destekçilerinden olan Küba destekli MIR'in ölüm listesinin en üst sırasındaydı, bunu ona Hecksher söyledi. Listenin ikinci ismi Frei'nin eski başkan yardımcısı, Korry ve Hecksher'e Arguedas olayında yardım etmiş olan Edmundo Perez-Zujovich idi. Eski başkan yardımcısı Perez-Zujovich Temmuz 1971'de otomobili içinde makineli tüfekle vurularak öldürüldü. Ölmeden önce kızını aracın döşemesine iterek ölümden kurtardı.

Korry, "Tehlikede olduğunu defalarca söylediler bana," diye anlattı. "Shlaudeman'ı İçişleri Bakanına gönderdim ve can güvenliğimin sağlanmasını talep ettim... Ben bu ülkede misafirdim ve görevim ABD ile o ülke arasındaki iyi ilişkilerin devamını sağlamaktı." Korry sonuçta istemeyerek emekli bir Şili polisinin kendisine şoförlük yapmasını kabul etti, ama arada sırada onu atlatarak yalnız da dolaşıyordu.

Korry'nin tahmin ettiği gibi Allende bir süre sonra ülke ekonomisini bozdu, enflasyon artıyordu. Korry 1971 ilkbaharında Washington'da bir Meclis komisyonuna verdiği ifadede, Allende'nin halkın sempatisini kazanmak için sürekli para

bastığını ve Şili ekonomisini iflasa sürüklediğini anlattı, ama ABD hükümetinin onun söylediklerine ne kadar önem vereceğini bilemiyordu. Dışişleri Bakanlığı ona Nixon'un adamı olarak bakıyor, Beyaz Saray ve CIA ise onun bağımsızlığına güvenmiyordu. CIA ona pek az bilgi veriyordu ve Santiago İstasyonunun başına Hecksher'in yerine Ray Warren gelince de bir şey değişmedi.

Mart 1971'de *New York Times*'ın dış haberler yazarı eski dostu C. L. Sulzberger Korry'yi ziyarete geldi. Yemekten sonra kahve içerlerken Sulzberger ona doğru eğildi ve özel konuşmak istediğini fısıldadı. Korry ona karısının yanında konuşabileceklerini söyledi ama arkadaşı ısrarla başka yerde konuşmak istediğini belirtti. Korry, "Kütüphaneye gittik," diye anlattı. "Arkadaşım orada kulağıma eğildi ve sanki evin her yanında böcek varmış gibi fısıldayarak, 'Şili'de bir askeri darbeyi önlemişsin,' dedi. Galiba Dominik Cumhuriyeti olayı gibi bir şey oldu sanıyordu. 'Saçmalama Cy,' dedim ona. Arkamdan entrika çevrildiğinden haberim yoktu elbette."[2] Sulzberger ve Times'a, Korry'nin hiç duymadığı bir şey anlatılmıştı.

1971 sonlarında, her yerde ortaya çıkan Ted Shackley Vietnam'dan gelerek yine gösterdi kendini. Shackley CIA'in yeni Batı Yarımküre Bölümü direktörü olarak darbe girişiminden sonra araştırma yapacaktı. Shackley'nin OPERASYON MONGOOSE'daki çalışması onu Nixon'un Şili planlarının adamı yapmıştı. Henry Hecksher Şili toprağını sürmüştü ve Shackley'ye işlemesi kalıyordu. Yeni gelen İstasyon Şefi Ray Warren daha siyasi bir adamdı ve Şili askerleriyle iyi geçiniyordu.

O dönemde dünyanın bazı bölgelerinde Doğu-Batı ilişkilerinde büyük değişimler oluyordu. Allende 1970'te Moskova'dan büyük destek aldı. Yumuşama döneminde ve Stratejik Silahları Sınırlandırma Anlaşması çerçevesinde, Nixon ve Kissinger Allende ile ilişkileri için Kremlin'in iznini almışlardı. Korry'nin öğrendiğine göre, 1971 sonlarında Allende'nin eko-

nomiyi düze çıkarmak için istediği yarım milyar dolar talebini Ruslar reddetmişti. Pepsi başkanı Donald Kendall, Rusların serbest seçimle gelen ilk Marksist başkanı ortada bırakmalarına, "yumuşamanın ilk meyveleri," dedi. Kissinger'le temasta olan Çin de (Nixon Kissinger'in ünlü Çin gezisi Şubat 1972'de yapıldı) Allende'nin kredi talebini geri çevirdi.

Korry Allende'nin bu sorunlarını kendisi gibi CIA'in da Washington'a ilettiğini düşünüyor, ama yanılıyordu. CIA'in entrika çevirdiği de gelmiyordu aklına. Robert Kennedy'nin Latin Amerika politikasının varisi olan Shackley, Allende güçlerinin adlarını öğrendiği ajanları hem Şili ve hem de diğer Latin Amerika ülkelerinde değiştirmeye başladı. Eskilerin yerlerine OPERASYON MONGOOSE için aldığı ve sonra Laos'ta da kullandığı Kübalıları getiriyordu. Bu adamları Şili hükümetini devirme planı için hazırlamaya başladı.

Başkan Nixon 15 Ekim 1971'de Ed Korry'yi geri çekti ve onun yerine diplomat kariyerli Nathaniel Davis'i atadı. Charles Meyer Korry'ye mesaj gönderdi ve Şili'de işler düzelene kadar büyükelçi olarak Afrika'ya gideceğini bildirdi. Nixon Şili için planladıklarının bilinmesini istemiyordu. Korry Afrika görevini kabul etmedi.

Senatör Altamirano, Allende'nin Korry ile yaptığı şirket satışları anlaşmasını baltaladıktan sonra yandaşları ile birlikte Allende'ye baskı yapmaya başladı; ITT madenleriyle diğer büyük bakır şirketlerinin madenlerini ödemesiz kamulaştırmasını istiyorlardı. Overseas Private Investment Corporation'ın (OPIC) yaptığı kamulaştırma sigortası, Amerikan şirketlerinin başka ülkelerin politikalarına karışmalarını yasaklıyordu ve CIA, ITT ve diğer şirketlerin Şili'deki politik çalışmalarını OPIC'den gizlemişti. Aslında Nixon Yönetimi sigorta taleplerini karşılaması için OPIC'e baskı yapıyordu ki bu da Korry'nin korktuğu gibi, Amerikan vergi mükelleflerine yüzlerce milyon dolara mal oldu. Korry bu sonucu sessizce kabullenemedi,

Adalet Bakanlığını uyararak ve mahkemelere giderek popülaritesini kaybetti.

Allende rejiminin çokuluslu şirketlere karşı tutumu Şili'de çalışan yabancı Komünist şirketlerin çalışmalarıyla birleşince CIA yer değiştirmeyi düşünmeye başladı, bunun için de kaynaklarını toparlaması gerekiyordu. 1973 yazında Şili ekonomisi Allende'nin başarısız Marksist yöntemleri yüzünden çökmeye başladı, ama Shackley Şili yönetiminin kendi sorunlarını çözmesini beklemek istemedi. Başında bulunduğu Batı Yarıküre Bölümü başka bir darbe girişimi planlamaya başladı.

Shackley darbe başlamadan yerinden ayrıldı ama darbeyi yönetenler onun ekibiydi. Bu kez CIA'in hükümetin başına gelmesi için desteklediği adam, Allende'nin Farmason dostu ve General Pratts'ın yerine Kara Kuvvetleri Komutanı olan General Augusto Pinochet Ugarte idi. Allende darbede o kadar şaşırdı ki, düşürüldükten sonra, Mason kardeşi Pinochet'nin kendisini ve hükümetini kurtarmak için geldiğini sandığını söyledi adamlarına. Yanan Moneda'da kalan Salvador Allende, gerçeği öğrenince başına bir kurşun sıkarak intihar etti.

Pinochet işkenceci bir askeri diktatörlük kurdu. CIA Pinochet'nin korkunç gizli polisi DINA'yı eğitti ve cinayetler için Shackley'nin Kübalılarını kadroya almasını istedi. DINA 1976'da Michael Vernon Townley'i eleman bulması için ABD'ye gönderdi; Townley 1970 yılında CIA'in Allende'ye karşı yürüttüğü operasyonlarda çalışmış bir Amerikalıydı. Townley'nin tuttuğu Kübalılardan ikisi Dionesio Suarez ve Virgilio Pablo Paz'dı ve ikisi de anti-Castro terörist grubu Omega 7'ye bağlıydılar. Suarez bir gün New York'ta Birleşmiş Milletler binasına havan topuyla ateş etmek istemişti.

Paz DINA'nın başı Albay Manuel Jose Contreas Sepulveda tarafından yönetilen bir operasyonda tetikçi olarak kullanıldı. Kod adı CONDOR[3] olan operasyonun hedefleri Şili cuntasının sürgünde yaşayan düşmanlarıydı, onlar öldürülecekti.

CONDOR aynı zamanda Güney Afrika Devlet Güvenlik Bürosu da dahil olmak üzere başka hükümetler adına da suikastlar düzenliyordu.

Suikastlar Ekim 1974'te başladı ve ilk kurbanlar General Schneider'in yardımcısı ve sonra kuvvet komutanı olan General Carlos Prats vé karısı Cora oldular. Sürgünde yaşadıkları Buenos Aires'te arabaya bırakılan bombayla öldürüldüler. Pinochet'nin uşağı Mart 1975'te, bir süre önce Pinochet ile ters düşen Savunma Bakanı Oscar Bonilla'nın öldürülmesi emrini verdi ölüm timine. Bonila ve yanındaki beş kişi helikopterin bombayla parçalanması sonucu öldüler. 6 Ekim 1975'te eski Hıristiyan Demokrat lideri Bernardo Leighton ve karısı Ana Roma'da bir sokakta yürürken Paz tarafından vuruldular ama ölmediler. Shackley ve yardımcıları bir canavar yaratmışlardı.

1975'te bu cinayetler devam ederken, Albay Contreas Washington'a gitti ve CIA Başkan Yardımcısı Vernon Walters'la birkaç gizli toplantı yaptı.[4] Contreas daha sonra da Miami'ye giderek Kübalı sürgün liderlerle görüştü orada.

Cinayetler daha sonra ABD'ye sıçradı. 21 Eylül 1976'da Washington'da, Virgilio Paz ve Dionisio Suarez, Michael Vernon Townley'nin emriyle Allende'nin eski ABD büyükelçisi Orlando Letelier'nin aracına bomba koydular. Letelier Washington'a yerleşmişti ve aşırı solcu Politika Etütleri Enstitüsünde çalışıyordu. O gün Amerikalı iş arkadaşlarını işe götürüyordu. Ronni Karpen Moffit önde, onun kocası Michael arka koltukta oturuyorlardı. Araba Sheraton Circle'e yaklaşırken içerde bir hışırtı oldu ve bomba patladı. Letelier ağır yaralandı, patlamayla birlikte vücudu koltukta ters döndü. Ronni Muffet'ın şahdamarı parçalandı ve kan kaybından öldü. CIA'in cinayet eylemleri yıllar sonra onun vekili gibi bir gizli teşkilat tarafından ABD'ye getirilmişti. CIA'in Şili'de yaptıklarının cezasını şimdi Masum Amerikalılar çekiyordu.

Richard Helms'in DINA cinayetlerinde rolü olup olmadığı

uzun süre tartışıldı. Ama 1970 Şili macerasındaki kötü şöhreti ve Watergate olayında Nixon dönemi Beyaz Sarayla işbirliğinde başarılı olamaması, onun CIA kariyerini DINA ortaya çıkmadan önce bitirdi. Helms Kasım 1972'de CIA'in başından alındı ve Tahran'a büyükelçi olarak atandı. Letelier cinayeti sırasında CIA'dan uzun süre önce ayrılmıştı—fakat Tahran CIA istasyon şefi, Helms'in kendi istihbarat operasyonlarını büyükelçilikten yönettiğini açıkladı.

New Jersey'yi işadamı ve CIA ajanı William Zylka[5] Nisan 1976'da Albay Contreas'la birlikte Tahran'a gitti ve Büyükelçi Helms'le görüştüler. Zylka Eisenhower'ın Maliye Bakanı Robert Anderson aracılığıyla CIA'ya çalışmaya başladı ve düzinelerce işadamını gayriresmi CIA ajanı olarak kullandı ki bunların içinde daha sonra DCI olan William Casey de vardı.

Zylka daha sonra Helms-Contreas görüşmesine davet edilmediğini söyledi ve "Bob beni aradı ve bir iyilik isteyeceğini söyledi," diye anlattı. "Bu Şililinin Tahran'a gidip Helms ile görüşmesi gerekiyordu. Ben albayın uçak ve otel işlerini ayarladım. Büyükelçilikte albayla beraber resim çektirmem istendi, çünkü dış gözetleme kameralarında bir anormallik vardı. Toplantıdan sonra albayı Şili'ye götürdüm." Bu görüşmeden beş ay sonra Letelier ve Ronni Karpen öldüler. Albay Contreas Letelier/Maoofit suikastı suçlamasıyla hâlâ aranıyor.

Senatör Frank Church 1973'te Richard Helms'in İran'dan çağırdı ve CIA'in ITT ile ilişkileri hakkında Komisyona ifade vermesini istedi. Helms yemin altında sürekli yalan söyledi. Alt komisyon da 1970 darbe girişimlerinde rolü olduğu sanılan Ed Korry'nin ifadesini dinledi. Senatör Church'ün yardımcısı Jerome Levinson Korry'ye, Kissinger ve Nixon'a karşı ifade vermezse yemin altında yalan söylemekle suçlanacağını söyledi. Korry ABD darbesi ya da ITT rolü hakkında bir şey bilmediğini tekrarladı. Ama Levinson'un tehdidinden bir şey çıkmadı. O günlerde Watergate soruşturması sürüyordu ve Ni-

xon'un Şili operasyonlarındaki rolü ikinci planda kaldı.

Senatör Church 1975'te CIA'in özellikle Şili operasyonları soruşturması için yeni bir Senato Komisyonu oluşturdu. Yeni CIA direktörü William Colby CIA'in sırlarını açıklamaya başlayınca Levinson Korry'yı yeniden hedef seçti. Korry'nin Allende karşıtı CIA-Beyaz Saray entrikalarını bilmediğini söyleyerek suç işlediğini basına sızdırdı. Korry gerçekten bilmediklerini söylemediği için suçlandı. Levinson ayrıca, kendisi Şili'de AID olarak çalışırken Kennedy ve Johnson yönetimlerinin orada yaptıklarını Korry açıklar diye de endişe ediyordu.

New York Times ve Washington Post gazeteleri bu karalamaları Korry ile hiç görüşmeden manşet yaptılar. Levinston daha sonra gazetelerdeki arkadaşlarına Korry'nin adının gereği için Adalet Bakanlığına verildiğini söyledi. Times muhabiri Seymour Hersh bunu da Korry'ye sormadan birinci sayfa haberi yaptı.

Ed Korry'nin yaşamı bu yalan haberlerle mahvoldu. Church Komisyonunun adını temizlemesini bekledi Korry. Artık kimseye güveni kalmamıştı. Kissinger, Helms, Dungan, Meyer, Davis ve diğer ilgisi olanlar senatörlere gizli oturumlarda ifade verdiler. O dönemde Ford Yönetiminde Dışişleri Bakanı olan Kissinger, Church Komitesinin üyesi olan Demokrat Senatör Walter Mondale ile görüştü ve Korry'nin komisyona çıkarılmamasını istedi. Büyükelçiye bu gizli oturumlarda çağırılacağı söylenmiş hatta Komisyon ona bir davet mektubu yazmıştı. 1975 ortasında ön ifade için Korry'nin evine gelen iki Komisyon araştırmacısı, onun konuyu bilmediğini anladıktan sonra, ona 1970 darbe girişimini açıkladılar. Fakat Church Komisyonu bulguları açıklamayana kadar Korry'yi dinlemedi. Aylar sonra yeminli olarak komisyon avukatlarına ifade vermesi istendi, ama oturumda senatörler yoktu.

Senatörler, CIA ve Kissinger tarafından engellenen Korry, Gerald Ford'un başsavcısı Edward Levi'ye bir mektup

yazdı ve Şili'de ITT'nin OPIC sigorta talepleriyle ilgili olarak yüz milyon dolar tutarında suç işlenmiş olabileceğini bildirdi.

Levi'ye giden bu mektuptan sonra Richard Helms, CIA ve Kissinger engellemeleri ortadan kalktı. Adalet Bakanlığı bir soruşturma açtı. Kasım 1977'de federal büyük jüri, eski CIA direktörü hakkında yeminli yalan ifade ve adaleti engelleme suçlamalarıyla dava açmaya hazırdı. Fakat Carter Yönetiminin güçlü adamlarından Clark Clifford'un araya girmesi ve Helms'in de devlet sırlarını açıklayarak Kissinger ve daha birçok devlet yetkilisini de kendisiyle beraber hapse götüreceğini söyleyerek tehditler savurması üzerine Adalet Bakanlığı onun özür dilemesini kabul etti. Helms pişmanlık ifadesiyle öfkeli Yargıç Barrington Parker'ın önüne çıkarak iki yıl ceza aldı ama cezası iptal edildi. Fakat duruşma salonundan çıkınca tavrı hemen değişti Helms'in. Daha sonra eski CIA arkadaşlarının verdiği bir yemek davetinde, Kongreden bilgi sakladığı için verilecek olan cezayı "şeref madalyası" olarak taşıyabileceğini söyledi.

Helms Eski İstihbaratçılar Birliğinin yemeğine gittiğinde, devlete direndiği için alkışlarla karşılandı. Şili felaketinin mimarlarından biri olan David Atlee Philip, Helms'e verilen para cezasına yardım için bir çöp sepetiyle salonda dolaşarak bağış topladı. Angleton'un köstebek soruşturmasıyla kariyeri rayından çıkan Paul Garbler da vardı o davette, ama Helms'in köstebek avında mahvolan arkadaşları için hiçbir şey yapmadan kenara çekilerek olayları seyrettiğini bildiği için sepete para atmadı.

Harold Geneen ve CIA ile ilgili soruşturmaların daha genişletilmesi ulusal güvenlik nedeniyle engellendi. ABD'nin Şili halkına yaptıkları için hiç kimse hapse girmedi. Ted Shackley de ITT vakasında suçlamadan kurtuldu, çünkü mahkemeye çıktığı takdirde onun söyleyecekleri de Amerika'ya çok pahalıya mal olacaktı. Shackley ceza göreceği yerde terfi ettirildi. Operasyonlar direktör yardımcısı oldu. Çok şey bilen adam

bildiği suçlar için ödüllendirildi.

Çoğu eski Berlin ajanları olan pek çok CIA yetkilisi o zaman Kongreye yalan söylediler ve CIA Şili demokrasisinin batışındaki rolünü hâlâ inkâr ediyor. CIA hatalarından ders alacağı yerde bunları gizledi ve daha sonra Orta Amerika'da tekrar aynı hataları işledi ve yine trajik sonuçlara neden oldu.

Bu çirkin olayda zarar gören tek Amerikalı yetkili, trajediyi önlemeye çalışmış olan Edward Korry oldu. Hükümette ve medyada olan arkadaşlarını ona sırt çevirdiler. Washington'da hem Demokratlar ve hem de Cumhuriyetçiler, yönetimlerinin ve ilişkili oldukları bankacıların, şirketlerin ve Katolik kilisesinin Şili'de yaptıklarını gizlediler. Medya ise Korry'nin Allende hükümetiyle dürüstçe yürüttüğü 11 aylık görüşmeleri açıklayarak iyi adam-kötü adam hikayesini bozmak istemedi. Korry her şeyini dürüstlüğe kurban etti. 1971'de kendisine yapılan haksızlıklara daha fazla dayanamadı ve istifa ederek inzivaya çekildi.

AMERİKAN KAMUOYU CIA'daki çöküntüleri, rezaletleri neden tam olarak öğrenemedi peki? Amerikalılar işlerin ne kadar kötü gittiğini neden ancak 1970'lerin ortasından sonra öğrenmeye başladılar? CIA'in beceriksizliğinin ve yasadışı işlerinin gizli kalmasının nedenlerinden biri, gazete, dergi ve TV yöneticilerinin onlarla suç ortaklığı yapmış olmasıdır. New York'taki Sulzbergerlerden San Diego'daki Copley'lere kadar bu işbirliğini herkes biliyordu. Ayrıntılar organizasyonlara göre değişiyordu. Copley'e muhabirlik yapan CIA ajanları vardı; Kennedy Yönetimi Sulzbergerlerin New York Times'ının, kötü sonuçlanan Domuzlar Körfezi çıkarmasını önceden haber vermesini ulusal güvenlik bahanesiyle önledi. Bazı olayları gizleyen muhabirlere ödüller verildi. İstihbarat örgütlerinin medyada yolsuzluklara neden olduğu konusu 1977'ye kadar tartışılmadı bile, ancak medya kuruluşlarının kendilerini kontrol

etmeye başlamalarından sonra yapıldı bu.

Eski bir gazeteci olan Ed Korry'nin medyada çok arkadaşı vardı ve *New York Times* editörü Abe Rosenthal da bunlardan biriydi. İkisi 1950'lerden, Avrupa'da gazetecilik yıllarından beri tanışıyorlardı ve ödüllü gazetecilerdi. Fakat Rosenthal 1975'te muhabiri Seymour Hersh'in Korry aleyhine yazmasına ses çıkarmadı. Bir yıl sonra pek tanınmayan bir gazeteci Korry'nin olayını iyice araştırıp onun haklı olduğunu ortaya çıkardığında, Rosenthal yine yapılan yanlışlığı düzeltmedi. Korry aleyhine yazan Hersh televizyona çıkıp hata yaptığını itiraf etti ama Rosenthal hatayı düzeltmek için yine hiçbir şey yapmadı.

Korry için kimse elini kıpırdatmadı. En iyi para kazandığı yıllar boşa gitti, çünkü Hersh'in yalanı onun iyi yerlere gelmesine mani oldu. New York Times muhabiri John Burns 1975'de gerçekleri yazmaya çalıştı ama yine Rosenthal tarafından engellendi. Uzun süre sonra, 21 Şubat 1981 tarihli gazetede Hersh Korry'nin, Kissinger ve Nixon'un Allende aleyhtarı Plan II komplosunun parçası olmadığını ayrıntılarıyla yazarak açıkladı.

Korry konusunda bu geri adımın nedeni Rosenthal ya da Hersh'in vicdan azabı çekmeleri değildi, Hersh bunu yapmak zorundaydı, çünkü Henry Kissinger'le ilgili yazdığı Gücün Bedeli adlı kitabı için Korry'ye kaynak olarak ihtiyacı vardı. Korry Hersh'in röportaj teklifini ancak lehine yazılacak bir yazıdan sonra kabul edeceğini söyledi ona. Hersh bunun üzerine Rosenthal'a yeni kanıtlar bulduğunu söyledi ki bu da yalandı.

Aslında büyük medya kuruluşları ulusal güvenlik kurumundan öyle büyük destekler almışlardı ki bazı olayları istemeyerek de olsa gizliyorlardı.[6] New York Times gibi büyük bir gazetenin bile Korry ile ilgili gerçekleri yazmaya cesaret edememesi üzücüydü. Ama sonuçta Korry'nin kişisel ısrarı galip geldi ve ABD'nin Şili'de yaptıkları kamuoyuna açıklandı.[7]

ŞİLİ, BERLİN ÜSSÜ ile başlayan CIA felaketleri gelişmesinin doğal bir parçasıydı. CIA tarafından kışkırtılan General Pinochet, Şili'de Komünizmin kökünü kazırken demokrasiyi de yok etti. Siyasi sorunlardan bıkan ve sadece rahat yaşamak isteyen orta sınıf Şili halkı Pinochet'yi iyi karşıladı. Ama fakirler ve General Schneider gibi uygar yaşamak isteyenler için durum farklıydı. Geceleri Santiago varoşlarının çocukları polis tanımasın diye yüzlerine maske takıyor, yüksek gerilim kulelerine zincirler atarak şehrin elektriğini kesiyor, her yeri karartıyorlardı. Şehri çevreleyen varoşların yolları kayalar ve yanan oto lastikleriyle kapatılıyordu. Pinochet'nin gizli polisi buralarda rahipleri ve çocukları öldürüyordu.

Pinochet Los Condes tepesinde kendine muazzam bir ev yaptırdı. 25 milyonluk evin çevresi muhafızlarla doluydu ve video kameralarla donatılmıştı, evden ziyade bir sayfiye hastanesini andırıyordu.

Şili'de insanların kaybolmaları, öldürülmeleri devam ederken, demokrasi, konuşma özgürlüğü ve temel insan hakları yok edilmesine rağmen, CIA'in Pinochet ile işbirliği Nixon, Ford, Carter, Reagan ve Bush yönetimlerinde hep devam etti. Pinochet başkan olarak 1989'da emekli oldu ama silahlı kuvvetlerin başında kaldı. Şili hükümeti 1991'de yazdığı bir raporla, Pinochet'nin iki binden fazla Şili vatandaşının kaybolmasından ya da ölümünden sorumlu olduğunu açıkladı. 1998'de İspanyol Yargıç Baltazar Garzon Pinochet'yi Londra'da tutuklattı ve mahkemeye çıkarılmak üzere İspanya'ya iadesini istedi.

Başkan Clinton, ABD'nin Pinochet'yi ve gizli polis teşkilatını desteklediğini gösteren yaklaşık yirmi bin sayfa tutarında belgelerin açıklanması için emir verdi. Temmuz 1999'da Ulusal Arşivlerde açılan bu belgelerden anlaşıldığına göre, Amerikan yetkilileri Pinochet'nin dehşet verici operasyonlarını sürekli olarak üstlerine bildirmiş, ama ABD hükümeti Pi-

nochet'den desteğini çekmemiştir. Amerikan dış politikasının, ticari çıkarları adaletin önünde tuttuğu zaman ne kadar büyük zararlara neden olduğunu gösteren en güzel örnektir Şili.

BÖLÜM KIRK DOKUZ

WEISZ ALMANYA'DA

GEORGE WEISZ 1971'DE Saygon CIA İstasyonu Şefliğini Macar arkadaşı Tom Polgar'a bırakarak Berlin Üssüne dönünce arkadaşları şoke oldular. Operasyonlar Bölümünde herkes kadar hırslı olan Weisz'ın Berlin gibi bir yere gitmesi kariyeri açısından iyi bir atama olamazdı. 1961'de inşa edilen Berlin Duvarından sonra Üs gittikçe küçülmüştü ve şimdi sadece 20 ajanı vardı. 1972'de bir ajanla görüşmek için Moskova'dan Berlin'e giden Sam Wilson, "Berlin Üssünde şef olarak George'u görünce şaşırdım," dedi. "Berlin Üssü iyice küçülmüştü, eskiden Berlin sokaklarında gece karanlığında 29 farklı istihbarat örgütünün ajanları tur atardı, ama bitmişti o günler." Aslında Weisz'ın terfiden daha önemli bir gündemi vardı, CIA bilmiyordu ama onun başka bir patronu vardı şimdi.

Weisz Berlin'de, Batı Berlin'de Amerikan Misyonuna atanmış olan Dışişleri elemanı Felix Stephan Bloch ile yeniden bir araya geldi. İki adam daha önce 1960'larda tanışmış ve dost olmuşlardı, Weisz o dönemde Bonn istasyon şefiydi. Bloch, "Biz ailece de dosttuk," dedi. "Eşim Lucille ve Geor-

ge'un karısı çok iyi arkadaştılar."[1]

Bloch on sekiz yıl sonra, Rus ajanı olduğu kuşkusuyla Dışişleri Bakanlığından kovuldu. Fransız karşıistihbaratı –la Direction de la Surveillance du Territoire– 14 Mayıs 1989'da Paris'teki Le Meurice restoranındaki akşam yemeğinden sonra, tanınan bir KGB ajanına siyah bir çanta verirken fotoğrafını çekti onun. ABC News yapımcısı James Bamford sayesinde, Bloch'un casus olması ihtimali hakkındaki haberler 1989 yazında manşetlerden inmedi.

Bamford, Dışişleri Bakanlığı ya da FBI, Bloch ve Weisz'ın arkadaş olduklarını ya da bu arkadaşlığın neden önemli olduğunu bilmiyorlardı. Block kuşkulu bir eleman olarak sadece kovuldu. Adam savunması için Weisz ile dostluğundan söz etmedi ve CIA'ya yardım ettiğini düşünerek Weisz için bir iyilik yaptığını söylemedi. Ama daha sonra yaptığı bir açıklamaya göre, başına gelen sorunlar Bill Harvey'nin Berlin Üssündeki en esrarengiz adamlarından olan Weisz ile arkadaş olduktan sonra ortaya çıkmaya başlamış olabilirdi.[3]

Felix Bloch ve George "Napolyon" Weisz'ın ortak yanları çoktu ve ikisi de çalışma arkadaşları tarafından pek sevilmiyorlardı. İkisi de atandıkları ülkelerin en üst düzey yetkilileriyle dostluklar kuruyor, kendi büyükelçilerini sinirlendiriyorlardı. İkisi de pahalı, terzi elinden çıkan elbiseleri seviyordu. Her ikisinin de metresleri vardı.

Weisz gibi Bloch da Avrupa'dan gelip New York'a yerleşen Yahudi bir ailenin çocuğuydu ve Nazi yönetimindeki Avusturya'dan kaçmıştı. Her ikisi de ABD dışında doğmuş Yahudi oldukları için kariyerlerinde sıkıntı yaşadıklarına inanıyorlardı. Teşkilatta böyle düşünmeyenler de vardı ama çoğunluk Avrupalı Yahudilerin CIA'da ya da diplomatik ortamlarda pek tutulmadığını kabul ediyorlardı. Berlin Üssünün eskilerinden John Sherwood, "CIA'da anti-Semitizm meselesini inkâr edemezsiniz," dedi. "Özellikle Berlin'de bunu açıkça görebilir-

diniz."[4] George Weisz'ın kızı Nikki'ye göre, babasının Oslo'ya istasyon şefi olarak atanması, Norveç ABD büyükelçisinin Yahudileri sevmemesi yüzünden iptal edilmişti. Weisz teşkilatın teşvikiyle, pek çok CIA arkadaşına Macar değil, Alman olduğunu söylerdi. Annesinin ABD'de doğduğunu söyler ama altı aylıkken ebeveyni ile birlikte Macaristan'a geri döndüğünden hiç söz etmezdi.

Felix Bloch ise casus olabilmek için gerekli hemen her şeye sahipti. Rus ikili casusu Oleg Penkovsky gibi o da "ticaret uzmanı" idi, böylece yabancılarla rahatça konuşabiliyor, Doğu Almanya'da dolaşabiliyordu. Weisz Block ile tekrar buluşunca onun kendisi için mükemmel bir kurye olabileceğini düşündü.

Almanya artık resmen işgal edilmiş ülke sayılmıyordu. Doğu Berlin artık Alman Demokratik Cumhuriyetinin başkentiydi ve ABD'nin de orada bir ofisi vardı. Görevi 1974'te biten Weisz Washington'a döndü. Aynı yıl Block Batı Berlin'den Doğu Berlin'e atandı. Dışişlerine ve CIA yetkililerine göre, Weisz Washington'dan Bloch ile temasını sürdürdü. Block CIA'in üst düzey yetkililerinden biriyle işbirliği yaptığını sanıyordu. George Weisz hakkında biraz daha bilgisi olsaydı bir istihbarat oyununa getirildiğini anlayabilirdi belki.

Sam Wilson 1972'de davranışlarını gördükten sonra Weisz'ın sadakatinden kuşkulanmaya başladı. Profesyonel olarak Weisz'a hiç yakın olmamıştı ve "Herhangi bir operasyonda birlikte çalışmadık," dedi. "Arada sırada birlikte bir şeyler içtik herhalde . . . ama hiçbir zaman samimi arkadaş olmadık onunla." Wilson bunun için Berlin'de Weisz'ın gösterdiği samimiyete şaşırdı. "Oraya görevli gitmiştim ve Weisz bana çok yardımcı oldu . . . hiç beklemediğim kadar samimi davrandı bana . . sanki eskiden de çok iyi dostmuşuz gibi davranıyordu. Beni görünce sarıldı, sırtıma vurdu ve benim için ne yapabileceğini sordu hemen."

Weisz onun görevinin ne olduğunu öğrenmeye çalışıyordu ve Wilson bunu hemen anladı. "Adam ne yapacağımı çok merak ediyordu. Ben de ona karşı kabalık etmedim ama görevim hakkında da açıklama yapmadım tabii. George o dönemde kendini sanki yeterince güvende hissetmiyormuş gibi davranıyordu. Ona açılıp bildiklerimi anlatsam ertesi gün her şeyi rapor eder, diye düşündüm." Weisz'in meraklı hali Wilson'u rahatsız etmişti. "Adamın davranışları insanı tedirgin ediyordu, ama yine de onun bir köstebek olacağını hiç düşünmedim."

Wilson bir Batı Berlin restoranında potansiyel bir ajanla buluşacaktı ve Weisz'in ajanlarından bazıları da ona yardımcı oluyorlardı. İstihbarat oyunundaki önemli konulardan biri de, buluşacağınız kişinin izlenip izlenmediğini, ya da sizi ele verip vermediğini anlamaktır. Wilson buluşma yerinde gözetleme istemedi. Yemekte konuşacağı ve ikna etmeye çalışacağı ajanın rahat olmasını istiyordu. "Ben adamı rahatlatıp onunla konuşmaya çalışırken bir de baktım George girdi içeri, benim nerede olduğumu genellikle bilir ama ne yaptığımı bilmezdi, bizim masaya doğru sallanarak gelirken karşımdaki adam kuşkuyla baktı bana, ama George masamızın yanından geçerek uzaklaştı."

CIA'in en deneyimli ajanlarından biri ve Ruslarca tanınan bir adamının değil, en acemi ajanın bile yapmayacağı bir hataydı bu. Karşı taraf Wilson'un hedefini izlese ve Weisz'ı da orada görse adamın Amerikan tarafına geçeceğini hemen anlardı. Wilson'un Rus muhatabı Weisz'ı tanısaydı KGB'nin de onları izlediğinden kuşkulanabilirdi. Weisz oraya gitmekle operasyonu tehlikeye atmıştı.

Wilson daha sonra Weisz ile konuştu ve hata yaptığını söyledi ama Wesiz ona, "Ben de biraz karşıistihbarat çalışması yaptım," diye cevap verdi. Wilson ona iyice sinirlendi ve böyle bir hatayı bir daha asla yapmamasını söyledi . . yanlış

ve kötü bir işti bu.[5]

Wilson Weisz'ın bu büyük hatasını raporuna yazmadı. Vietnam'da olduğu gibi, gördüğü hatalardan söz etmek istemiyor, mesele çıkarmaktan hoşlanmıyordu. Nitekim uzun yıllar sonra Weisz'ın FBI'ya geçmesi için ona iyi bir tavsiye yazısı verdi.

Angleton, söylediğine göre, 1972 olayını bilseydi hemen Weisz hakkında soruşturma başlatırdı. Ama Wilson'un sessizliği olayın unutulmasını sağladı. Weisz da böylece CIA basamaklarını rahatça tırmanmayı sürdürdü.

BÖLÜM ELLİ

ANGLETON'A PEMBE ŞERİT

PORT-AU-SPAIN, TRINIDAD'A SÜRÜLEN Paul Garbler 1972'de Washington'a dönünce kendisine yapılanların nedenini öğrenmeye karar verdi. Trinidad'a gelen eski bir dostu ona, sorunlarına kişisel güvenliğin neden olduğunu söylemişti. Igor Orlov'la olan çalışmaları hakkında hiç kuşku duymamış olan Garbler neler olduğunu bilmiyordu. Hiç anlamadığı bir nedenle CIA aktivitelerin ortasından çekilip alınmış, bir kenara konmuştu. Pek çok arkadaşının başarılı olduğu en büyük üs Vietnam'a göndermemişlerdi onu.

Önemsiz, küçük operasyonlar arasında geçen süreler Garbler'a işkence gibi geliyordu. "O dönemde bir paryaya dönüştüm," diye anlattı. "Koridorda su içmeye giderken konuşan insanlar beni görünce susuyor ve sırtını dönüp yürüyordu . ofise girdiğimde belgeleri ters çevirip gizliyorlardı benden. Yani, böyle şeyler oluyordu işte." Bir gün CIA spor salonunda yerde idman yaparken yanında bulunan Richard Helms ona bakmadı bile. Garbler CIA'in zehirli atığı gibiydi sanki.

Garbler neler olduğunu öğrenmeye kararlıydı ve bu ko-

nuda ona en büyük desteği verecek kişi de Berlin Üssündeki eski patronu Bill Harvey idi. Ama kendi derdine düşen Garbler Harvey'nin de kötü durumda olduğunu bilmiyordu. Langley'ye gitti, Harvey'nin çalıştığını tahmin ettiği binayı buldu ama orada çalışanlardan onun CIA'dan ayrıldığına ve Washington'daki bir hukuk firmasında çalıştığına dair dedikodular duydu. Sıkılmadan aradı onu ve sonunda kuytu bir köşede, küçük bir odada buldu Harvey'i. "Harvel küçücük bir odada oturuyordu," diye anlattı. "O koca vücuduyla minik odaya zor sığmıştı. Gidip yanına oturdum ve 'Bill, bu lanet yerde neler dönüyor bilmiyorum,' dedim. 'Çok garip şeyler oluyor, kimse bana neler olduğunu anlatmıyor. Sana neler olduğunu sormayacağım, ama ne yapabileceğimi söyle bana. Harvey bana uzun uzun baktı ve sonra, 'Sana yardım edemem,' dedi. Hepsi bu kadardı işte."[1] Garbler daha sonra onun kimseye yardım edemeyecek durumda olduğunu öğrendi. "Angleton onu mahvetmek için uğraşıyordu . . . Bill de biliyordu bunu."[2]

Garbler belirsiz bazı güvenlik suçlamalarıyla karşı karşıya olduğunu biliyordu. Ama ne olduğunu öğrenmeliydi, teslim olacak değildi. "Galiba bir yerlerde açık vermiştim ama ne olduğunu bilmiyordum," diye anlattı. "Ama Moskova'da, Trinidad'da ve Üste iken karargahtan uygunluk raporları alıyordum. Ne olduğunu bir türlü anlamıyordum. Bir süre düşündüm ve merkezde güvenlikle ilgili bir sorun olduğuna karar verdim; ne varsa masaya yatırılmasını ve bunun doğru olmadığını herkese göstermek istiyordum."

Garbler, Richard Helms ve yardımcısı Tom Karamessines ile konuştu, temize çıkarılmasını ve Vietnam'a ya da önemli bir CIA ofisine gönderilmesini istedi. Uzun tartışmalardan sonra Helms ve Karamessines onun talebini kabul ettiler, ama neyle suçlandığını açıklamadılar. Karamessines onu Oslo istasyonuna atayabileceklerini söyledi. Fakat Garbler'ın atama emri çıkmadan önce Helms gitti, CIA başkanı olarak onun ye-

rine James Schlesinger geldi ve atamayı teknik nedenlerle durdurdu. Garbler bilmiyordu ama atamayı güvenlik nedeniyle durduran kişi Angleton'du.

Sonunda Garbler'ı 1950'lerin sonlarında görev yaptığı eski istasyonu Stockholm'a gönderdiler. Bir ajanın daha önce gizli kimlikle çalıştığı bir ülkeye tekrar atanması ev sahibi ülkeye hakaret sayılırdı aslında. Ama Schlesinger ve Angleton için önemli değildi bu. Paul Garbler gerçek operasyonlardan uzak kalacaktı, atamanın esas hedefi buydu.

1973 yılına gelindiğinde Angleton'un köstebek avı Amerikan istihbaratını karmaşa içinde bırakmış, ama gerçek köstebek Igor Orlov en korkunç saldırılardan kurtarmıştı kendini. Sovyet istihbaratı Orlov'dan vazgeçmiş gibi görünüyordu; Hoover'ın CI ajanları onda bir şey bulamamışlardı ama Ruslar onun 1965'te FBI tarafından sorgulanmasından sonra pek işe yaramayacağına karar vermişlerdi. Böylece küçük adam çerçeve dükkanında çalışmaya devam ediyor, CIA'in karşıistihbarat şefini atlatıyordu.

Galeriye gelen FBI ajanları Igor, Eleonore çifti ve iki oğullarıyla arkadaş olmuşlardı. Raporlar hâlâ yazılıyordu ama FBI Orlov'a artık bir çıkmaz sokak, bir Angleton fantezisi olarak bakıyordu. FBI'dan Courtland Jones, "Angleton'un her istediğinde adamın yerine dalmak hoş olmuyordu," dedi. "Artık bu tür operasyonları otomatik olarak yapıyorduk."

1970'lerin başlarında Angleton Orlovların tekrar poligraf testine girmelerini istedi ama yine bulamadığı aradığını. Uzun zamandır Angleton'un asistanlığını yapan Ray Rocca, "Angleton, Orlov'un ABD hükümeti içindeki tüm önemli köstebek ve illegallerinin kontrolörü olduğunu düşünüyordu," dedi. "Olayı çözemediği için FBI'a kızıyor, Averell Harriman dahil Orlov'a bağladığı kişiler hakkında dosya açmadığını için Hoover'a sinirleniyordu."

O dönem FBI karşıistihbarat şefi olan William Branigan,

"Yeni dosyalar açmak için talep alıyorduk ama Hoover bunları otomatik olarak reddediyordu," dedi. Eski FBI/CIA irtibat yetkilisi ve Angleton'un arkadaşı olan Sam J. Papich, Angleton'un Orlov'un casusluğa devam ettiğine inandığını söyledi, "Jim artık Orlov'un her şeye rağmen temize çıktığına ve rahatça çalışabildiğine inanıyordu."

Angleton kendini köstebek avına öylesine kaptırmıştı ki, Nixon Yönetiminde kendi etrafından neler döndüğünü fark edemedi. Beyaz Saray 1972 yazıda karmaşa içindeydi. Aslında Yönetimin Vietnam Savaşındaki hareketlerinin sızmasını önlemek üzere kurulmuş olan "tesisatçılar" ekibi, Watergate Oteldeki Demokratik Ulusal Komite ofislerine girerken yakalanmışlardı. Beyaz Sarayın hasar kontrolüyle ilgili tüm girişimleri hiç beklenmeyen sonuçlar getirdi.

O sırada Senatör Frank Church'ün Dış İlişkiler alt komisyonu da Şili'deki ITT–CIA bağlantısının soruşturmaya başlamıştı ve Richard Helms'in tanıklık etmesini istiyordu. Başkan Nixon CIA içinde değişiklikler yapmak isterken, Angleton da Kronthal olayından beri sahip olduğu iş güvencesini kaybetmek üzereydi.

Nixon Kasım 1972'de Helms'i Camp David'e çağırdı. Helms'in bürokratik yaşamı devam ettirme içgüdüsü artık işine yaramayacak gibi görünüyordu. Bill Harvey'nin "çocuk diplomat" dediği adeta dokunulmaz adam artık kendini koruyamıyordu. Nixon Helms'i İran'a gönderdi ve yerine, CIA'yı yasadışı iç operasyonlarda daha kolayca kullanabilecek bir ekip getirmeye çalıştı.

Helms'in yerine gelen James Schlesinger CIA tarihinde hiç sevilmeyen birkaç başkandan biriydi. CIA başkanı olarak fazla kalamadı ama kendine yardımcı olarak yine hiç sevilmeyen bir adamı, William Egan Colby'yi seçti ve o da 1974'te CIA başkanı oldu. Colby CIA'in başında iki yıl kaldı ama istediğini yaptı ve James Jesus Angleton'un görevine son verdi.

Colby ve Angleton karşıistihbarat konusunda taban tabana zıt fikirlere sahiptiler. Colby CIA içinde köstebek olduğu iddiasını kabul etmiyor, Angleton ise buna kesin olarak inanıyordu. Helms'in Tahran'a gitmeden önce Garbler, Kovich ve Murphy'ye yapılan haksızlıkları düzeltmek için hiçbir şey yapmadığına hiç aldırmadı Colby. Igor Orlov konusu da ilgilendirmiyordu onu. Colby'yi endişelendiren konu, Angleton'un Nosenko'ya karşı tutumu ve Golitsyn dizisinin CIA morali ve operasyonları üzerindeki etkisiydi.

Angleton CIA başarısızlıklarından çoğunun, Rus köstebeklerine bağlı olduğu konusunda önce Helms'i ve sonra da Schlesinger'i ikna etmişti. Ama Colby, "Angleton ne yaptığı konusunda bana mantıklı bir açıklama getiremedi," dedi. "Ben yönetime geldiğimde bu adam tüm operasyonları engellemişti . . . Sızmalar önemlidir elbette . . . ama sızma korkusu tüm çalışmalarınızı durdurabilir. Biz bu korkuyla iş yapamaz olmuştuk."[3]

Colby kişisel olarak da sevmiyordu Angleton'u. Colby Vietnam'da iken Komünistlerle ilişkisi olan bir kadını metres tutmuş, Angleton da onun hakkında soruşturma başlatmıştı. Aslında Colby Onurlu Adamlar adlı otobiyografisinde bundan hiç söz etmedi ama onların rekabeti çok daha önceye, İtalya'daki 1948 seçimlerine dayanıyordu.

Komünistler güç gösterisi yaparken, iki adam da CIA ajanı olarak İtalyan Hıristiyan demokratlarının iktidarda kalmasına çalışıyorlardı. Angleton Hıristiyan Demokratlara CIA'dan on milyon dolar verilmesine aracılık etmişti. O dönemde Angleton ve Büyükelçi Clare Boothe Luce döneminde Colby ile birlikte çalışmış olan William Mazzocco'ya göre, Colby birçok kez Komünist Parti üyeleriyle buluşmuştu.[4] Angleton o zaman CIA kurallarına göre Colby'nin bu görüşmeleri rapor etmediğini söylemiş ve karargaha yazdığı raporla Colby'yi küçük düşürmüştü. Güvenlik Ofisi Colby'nin rapor hatasını ku-

sur olarak büyütmemişti ama Colby, Angleton'un kendisinden kuşkulanmasının ne anlama geldiğini biliyordu, hiç hoşuna gitmemişti bu.

Angleton ve Colby'nin fikir birliği ettikleri çok az konudan biri de, Yekaterine Furtseva'nın damadı, KGB Yarbayı Igor Kozlov'un yasal bir ikili CIA ajanı olarak çalışmasıydı. Colby CIA'in FBI ile birlikte yaptığı KITTY HAWK operasyonunu onaylamıştı, mülteci Sovyet Deniz Subayı Nick Shadrin de işin içindeydi, onun gerçekten ikili ajan olduğunu Moskova'ya göstermek için gerçek sırlar veriyorlardı adama.

Sovyet politikasındaki rolü Angleton'un ilgisini çeken Furtseva, Nixon ve Kissinger yumuşama döneminin yıldızı olduğunda operasyon yeni bir aşamaya girdi. Furtseva Moskova'daki Nixon yetkilileriyle ve özellikle de büyükelçilikte askeri ataşe olan Sam Wilson'la iyi arkadaş oldu. Büyükelçilik çalışanlarına göre, üniformasıyla yakışıklı bir adam olan Korgeneral Wilson, KITTY-HAWK'ın kayınvalidesinden çiçekler ve telefonlar alıyordu.

Eski sevgilisi Kruşçev'in düşürülmesinde büyük rol oynayan, şimdi de Kennedy'nin ölümünde Rusların parmağı olmadığını kanıtlamak için damadını kullanan Furtseva'nın tutumu aslında kuşkuluydu. Fakat ABD Yönetimi Sovyetlerle iyi ilişkiler kurmak istiyor, CIA da bunu destekliyordu. Amerika'nın kritik istihbarat yeteneği Nixon-Kissenger yumuşaması nedeniyle askıya alınmıştı.

Gizli Servislerin başı olan Colby aylardan beri CIA başkanlığı için Senato onayı beklerken Angleton imparatorluğu da yavaşça çökmeye başlamıştı. O zamanki CIA başkanı General Vernon Walters ve Kissinger'le birlikte çalışan Colby, İsrail ilişkilerini Angleton'un elinden alma kararına katıldı.

Angleton çeyrek yüzyıldan beri İsrail için lobi yaptı, onların olağanüstü ajanlarını kullandı, Amerikan teknolojisinin meyvelerini onlarla paylaştı—casus uydu fotoğrafları, nükleer

silah programları için gerekli uranyum ve plütonyum gibi malzeme konusunda yardımcı oldu onlara. Colby ve diğerleri İsrail'in Angleton gücü için büyük kaynak olduğunu anladılar. İsrail beş ABD başkanı döneminde de desteklemişti Angleton'u. Şimdi bu gücü onun elinden almak istiyorlardı. Robert Crowley'e göre İsrail eski özel statüsünden çıkarılmış, CIA'in Yakındoğu Bölümüne verilmişti ama Mossad bu bölümün Arap yanlılarıyla dolu olduğunu düşünüyordu. Ulus yaşamının istihbaratlarına bağlı olduğuna inanan İsrailliler şimdi, bundan sonra CIA ile ilişkilerinin eskisi gibi olmayacağını düşünüyorlardı."

Angleton'un kaybı İsrail hükümeti için büyük darbeydi ama onlar buna hazırdı. İsraillilerin ABD istihbaratında başka dostları da vardı. Colby ve Kissinger'in CIA'da yaptıkları değişiklikler Gizli Servislerin küçültülmesini de kapsıyordu, bu yüzden birçok deneyimli CIA ajanı işten çıkarılmıştı ve serbest çalışmak için teklif bekliyorlardı. Colby ve Kissinger işten çıkardıkları ajanların gölge bir CIA oluşturacağını düşünemediler, bu ajanlar 1980'lerde sadece İsrail için değil, Orta Amerika'dan İran'a kadar birçok ülke için çalıştılar. Bu ekiplerin aktiviteleri 1986 İran-Kontra skandalında biraz ortaya çıktı ama bugün için yine devam ediyor.

Colby kendi gücünden tamamen emin olamadığı için Angleton'u CIA'dan tamamen atmak istiyordu ve Aralık 1974'te saldırıya hazırdı. Bunu Angleton'u çağırıp açıkça yüzüne söyleyerek yapmadı, New York Times'dan Sy Hersh'i (Büyükelçi Korry hakkında yazan gazeteci) aradı ve ona Angleton'un gizli mektup açma kampanyasından söz etti. Çıkan gürültü sonucunda Angleton ve asistanları istifa ettiler. Aslında mektup açma programı Angleton ofisi tarafından yürütülmüştü ama onun ilgisi yoktu bu işle. Bu olaydan sonra Angleton'un köstebek avı resmen son buldu.

Fakat Angleton hemen boşaltmadı ofisini, istifasından

ancak bir yıl sora masasını temizledi ve siyah Mercedes'ine atlayıp ayrıldı oradan. Robert Crowley'e göre, CIA'da sızma olduğuna kesin olarak inanan Angleton ani bir karar verdi. Crowley de dahil olmak üzere güvendiği dostlarına, en önemi karşıistihbarat dosyalarını çantalarına koyarak Langley'den çıkarmalarını söyledi. Bu dosyalarda Igor Orlov'un temasta olduğu Rus illegalleriyle, ABD devlet kuruluşlarında Ruslar için çalıştıklarından kuşkulanılan şahısların isim ve adresleri vardı.

Angleton'un halefleri gelip ofisine girdiklerinde, yandaki özel odada duran karşıistihbarat dosyaları tamamen götürülmüş, oda boşaltılmıştı. 14 kişinin kariyerini mahveden suçlamalar ortadan kaybolmuştu. Angleton kendisine gelen yardımcılarla birlikte Virginia'daki evinden köstebek avına devam etti. Colby neden bazı CIA ajanlarının bu işe karıştığını hiç sormadı ona. Büyük sonuçları olan bir hataydı bu.

Angleton'un gidişi CIA'daki karşıistihbarat çalışmalarının da sonu demekti. Colby Angleton'un yerine George Kalaris ve Leonard McCoy'u getirdi. Karşıistihbarat konusunda deneyimli olmayan bu iki adam Colby'nin felsefesini kabul ettiler, yeni ajanlar almaya devam edeceklerdi. CIA'da herkes yeni ajan bulma konusunda cesaretlendirildi. Ajanların gerçek ve samimi olup olmadıklarına daha sonra karar verilecekti.

Igor Orlov galerisine çoğu Savunma İstihbaratından, Ordu İstihbaratından, Dışişleri Bakanlığından ve CIA'dan olan yeni müşteriler geliyordu. Müşterileri içinde KGB'nin en önemli ve korunmalı ajanları da vardı. Angleton da gittikten sonra küçük adam artık iyice rahatlamıştı.

BÖLÜM ELLİ BİR

KARŞİİSTİHBARATI KİM İSTER?

PAUL GARBLER STOCKHOLM'DAKİ ikinci görev süresini de doldurup geri geldi, kariyerinde nelerin yanlış gittiğini öğrenmek için beklemek istemiyordu artık. Leonard McCoy ona Angleton'un kendisinden kuşkulandığını söyledi, çünkü Garbler Berlin'de Igor Orlov'un Olay subayı olarak çalışmıştı.[1] McCoy ona hakkını aramasını söyledi ve "Para istedin mi sen?" diye sordu. Garbler şaşırdı ve "Hangi paradan söz ediyorsun sen?" diye sordu. "Ben kimseden para istemedim." McCoy ona hemen bir not yazarak GS-16 kadrosunda çalıştığı tüm yılların farkını ve ailesiyle birlikte çektiği sıkıntılar için manevi tazminat istemesini söyledi.[2]

Garbler McCoy'un öğüdünü dinledi ve eski arkadaşları olan yetkililerle birkaç toplantı yaptıktan sonra durumunu düzeltti, eski itibarını yeniden kazandı. Sonra da CIA baş müfettişinin kendisine yapılanlarla ilgili soruşturma açmasını istedi. CIA başkan yardımcısı John F. Blake 8 Ağustos 1977'de Garbler'a mektup yazdı: " Daha önce hakkınızda söylenen güvenlik meselesinin lehinize çözüldüğü konusundaki baş mü-

fettiş bulgularını doğruluyor, onaylıyoruz... Şimdi çözülmüş olan bu güvenlik sorununun kariyerinize verdiği zarar için geç de olsa üzüntülerimi belirtiyorum. Ne kadar kızsanız da haklısınız, ama saati geri çevirmenin de imkanı yok ve bunun için çok üzgünüm."

Richard Kovich'in durumunu düzeltmesi daha uzun sürdü. Sonuçta istihbarat teşkilatı içindeki çok gizli birim olan eski SR-9 yıldızının tazminatı için bir Kongre kararı alınması zorunlu oldu.

Yeni karşıistihbarat ekibinin Angleton'un gidişinden sonra tekrar başlattığı operasyonlardan biri de KITTY HAWK oldu. FBI karşıistihbarat yetkilisi James E. Nolan'a göre, Albay Igor Kozlov 1966'daki kısa ABD ziyaretinden ülkesine döndükten sonra bu konuda çalışmayı sürdürmek istememişti. CIA tüm uğraşlarına karşın Rusya'da onunla temas kuramadı. Albayın kayınvalidesi Yekaterina Furtseva 1972'de ABD'yi ziyaret ettiğinde FBI ve CIA Albay Kozlov'un da onun yanında olacağını sandılar ama adam görünmedi ortada.

Angleton KITTY HAWK'ın yavaşlatılmasına sevinmişti, Kozlov'a tam olarak güvenmiyordu ama Furtseva ile yakınlığı nedeniyle ses çıkarmamıştı. Angleton'un istifasından iki ay önce Furtseva öldü ve tüm sırlarını da mezara götürdü.[3] Kruşçev'e komplo kuranlar ve Başkan Kennedy suikastının sırlarını bilenler yavaş yavaş yaşlanır ve ölürken, istihbaratçılar da bu konuda öğrenmek istediklerini ortaya çıkaramadılar.

Angleton'dan sonra Kalaris ve McCoy KITTY HAWK'ı tekrar harekete geçirmek istediler. Albay Kozlov'un günün birinde ortaya çıkarak onlara Kremlin konusunda çok yararlı bilgiler vereceğini umuyorlardı.

Leonard McCoy açısından olayda basit bir çıkarlar karmaşası vardı. KITTY HAWK operasyonunun Amerikan ucunda mülteci Nick Shadrin vardı ve Sovyet Rusya Bölümünde genç bir rapor ajanı olan McCoy, Artamonov'u ABD'ye getirmek

için normal güvenlik prosedürlerini atlatmıştı. Şimdi, birkaç yıl sonra ise McCoy Shadrin'i FBI ile birlikte yönetiyordu.

Ortada bir karışıklık daha vardı. James Angleton hâlâ CIA'da olsaydı, McCoy ve Kalaris'in öğrenemediklerini belki de öğrenebilirdi: Felix Bloch ve George Weisz 1971-75 yılları arasında Igor Kozlov'la Viyana ve Berlin'de bir dizi toplantı yapmışlardı.

WILLIAM COLBY'NİN BERLİN Üssü çalışanlarına olan güveni George Weisz için de geçerliydi. Colby Weisz'ı 1973 sonlarında Operasyonlar Direktörlüğü Dış İstihbarat (FI) şefi yaptı ve bir yıl sonra da terfi ettirerek eski rakibi Ted Shackley'nin altında Operasyonlar direktörlüğüne getirdi.[4] Sam Wilson'a göre Dış İstihbarat şefliği potansiyel olarak güçlü bir görevdi... FI (Dış İstihbarat) şefi, DDO (Operasyonlar Direktörlüğü Müdürü) ve DDO yardımcısı arenanın merkezi sayılırlar ve dördüncü adam da CI'dır." George Weisz 1970'lerin başlarında şef olarak Berlin Üssüne dönmek için Saygon gibi çok önemli bir istasyonun şefliğinden vazgeçmişti. Şimdi ise CIA onu Langley'de FI şefi yapıyordu.

Weisz Berlin'den dönünce olağandışı bir şey yaptı. Nükleer silahlar için en üst düzey izin belgeleri almaya başladı. Aslında nükleer silahlarla pek ilgisi yoktu, ama 1975 baharında ABD'nin nükleer silah sistemleriyle ilgili her türlü bilgiye ulaşabilecek duruma geldi Weisz.[5] Çok geçmeden nükleer maddelerin yayılması konusunda CIA ile Savunma, Dışişleri ve Enerji Bakanlıkları arasında irtibat yetkilisi oldu.

Ama Etta Jo bunlarla ilgilenmiyor, sadece ülkeye döndüğüne seviniyordu. Kocası ABD'de on üç yıl yaşamıştı ve çocukları Avrupa'da da ABD'de olduğu kadar rahattılar. Aslında kızları Nikki dans okulu için Berlin'de kalmıştı. Ama Etta Jo Berlin'in son dış görev olduğunda ısrarlıydı, artık bir yere gitmek istemiyordu. Bir gün George'a, "Bu evden artık sadece

öldüğümde çıkarım," dedi. Yıllar boyunca kiraya verdikleri Maryland banliyösündeki evleri kiracıların ellerinde 16.000 dolarlık zarar görmüştü.

Tüm CIA elemanlarında olduğu gibi, Weisz'ların evlilikleri de mesleğin baskısı altındaydı. Dış görevlerde birkaç kez onlarla beraber yaşamış olan George'un annesi, onların 1960'lardan beri ayrı odalarda yattığını söyledi. Etta Jo, Berlin'e ikinci kez gittiklerinde, sıkıntıdan kurtulmak için bazı hafta sonlarını diğer ajan eşleriyle birlikte Majorca'da geçirdiklerini anlattı. Pek çok ajan eşi gibi Etta Jo da CIA'dan nefret ediyordu.

1970'lerin başlarında Weisz'ların bütün çocukları evden ayrı yaşıyorlardı. Nikki Berlin'deydi ve babasına çok benzeyen küçük oğulları David onun izinden gidiyordu: Üniversitede çok başarılı olmuş diplomatik kariyer yapmak istemişti. Büyükanneye göre, bir CIA ailesinin çocuğu olarak en büyük sıkıntıyı büyük çocuk Donnel çekiyordu. Hong Kong görevinde babası Laos'a gidip gelerek uyuşturucu patronlarıyla işbirliği yaparken Donnel da orada uyuşturucu kullanmaya başladı. 1974'te ciddi bir araba kazası geçiren Donnel okulda ve işinde başarılı olamadı ve uyuşturucu satmaya başladı. Hatta George bir gün polisle başı derde giren oğlunu kurtarmak için üstlerine başvurmak durumunda kaldı.

George Weisz 1975 baharında bir buçuk yıllık bir görev için Langley'e döndüğünde, ABD hükümeti için bazı çalışmalarda bulunan terörizm uzmanı Dr. Robert Kupperman'la tanıştı. Tıknaz ve ters bir adam olan Kupperman, Nick Shadrin'in yakın dostuydu. Shadrin sahibi olduğu büyük silah koleksiyonu için silah toplar gibi, gizli bilgi sahibi yetkilileri de çevresine topluyor, onlarla dostluk kuruyordu. Kupperman bu karizmatik Rus ajanının yakın dostlarından biriydi.

Kupperman stratejik silahlar konusundaki deneyimleri ile daha önce Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansında

bilim adamlarının şefi olarak çalışmıştı. Weisz ile tanıştığı dönemde, nükleer silahlara sahip olacak teröristlerin neler yapabileceğine dair korkunç senaryolar hazırlıyordu.[6] Rastlantı sonucu, Weisz'ın yeni görevlerinden biri de uluslararası terörizme karşı önlemler almaktı. Kupperman, "George'un ilk kez 1975'te, hükümet için terörizm çalışmaları yaparken tanıdım," diye anlattı. "O zaman CIA'in operasyonel bölümünde kurmay başkanıydı... Çalışmalar başladığında, 75 baharında tanıştım onunla, tarihi tam olarak hatırlamıyorum, ama o da vardı çalışmalarda."

Kupperman'ın söylediklerine göre, arkadaşlıkları kısa görüşmeler halinde olmalıydı. O dönem diplomatik pasaportundan anlaşıldığına göre, o yılın Nisan ve Mayıs aylarında Weisz Meksika, Bolivya, Panama, Peru ve Venezuela'ya gidip gelmiş, Castro'nun DGI ajanları Latin Amerika'daki CIA ajanlarının çoğunun kimliği öğrendiği için, Ted Shackley'nin ajanları değiştirme çalışmasına yardımcı olmuştu.[7]

Etta Jo da kocasının o baharda Latin Amerika ülkeleri arasındaki seyahatlerini iyi hatırlıyordu. Kadının söylediğine göre, George kolay arkadaş edinen bir adam değildi, onun için Kupperman'la kısa sürede samimi arkadaş olmaları uzak bir ihtimaldi. İki adamın Yahudi olmaktan başta ortak yanları da pek yoktu.

Weisz CIA'daki yarım düzine kadar en üst düzey pozisyonlardan birindeyken birden, Ağustos 1975'te Viyana, Avusturya CIA istasyon şefliğine atandı. Etta Jo bunu öğrenince şaşırdı, yeni bir dış göreve hiç hazır değildi. "O akşam George eve geldi ve Viyana'ya gideceğimizi söyleyiverdi," diye anlattı. Ama Etta Jo başka bir ülkeye gitmek istemiyordu, Berlin'den geldiklerinden beri evin onarımıyla uğraşıyordu ve işleri yeni bitmiş, kendisi de bir devlet dairesinde çalışmaya başlamıştı.

Etta Jo önce direndi ama sonunda pasaportunun yenilenmesine itiraz edemedi. George önce yalnız gidecek ve Noel ta-

tiline geldiğinde dönüşte karısını da götürecekti, Etta Jo'nun o zamana kadar kendini bu fikre alıştıracağını düşünüyordu.

Weisz'ın ani Viyana ataması sadece ailesini değil, istihbarat başkan yardımcısı olan Sam Wilson da dahil olmak üzere üst düzey CIA yetkililerini de şaşırttı. Wilson, "George'un bir şeyler yapmak istediğinden kuşkulandım," diye anlattı. "Viyana'ya gitmek için ya benim anlamadığım bir oyun oynamış, ya da çok etkili kişilerin desteğini almıştı."

Kupperman, "George 75 yazında bana yakında Viyana'ya gideceğini ve yaptığım çalışmalarda bana yardımcı olmaları için, yerine gelecek arkadaşlarla beni tanıştırmak istediğini söyledi," diye anlattı. "Bir süre sonra George'dan bir mektup aldım, beni Viyana'ya davet ediyordu, terörizmle ilgiliydi daveti, beni İçişleri Bakanıyla tanıştıracağını ve başka konularda da konuşacağını söylüyordu."

Weisz Viyana istasyon şefi olacağını Kupperman'a söylediyse CIA güvenliğini ihlal etmiş oluyordu. Kupperman ve Weisz'ın garip arkadaşlığı şimdi yeni bir şekil almak üzereydi. Viyana'nın KITTY HAWK'ın yeniden canlandırılması için seçilmesi de bu dostluğu ilginç kılıyordu.

CIA o günlerde Albay Kozlov'un yeni bir KGB görevi aldığını öğrendi. Kozlov Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) toplantılarına giden Sovyet bilim adamlarına refakat edecek, sık sık Viyana'ya gidip gelecekti. Leonard McCoy ve Nick Shadrin'in FBI temasları olan yetkililer, Shadrin ve KITTY HAWK için 1966'dan beri ilk kez olarak Viyana'da, 1975 Noel öncesinde bir buluşma ayarladılar. McCoy ve Kalaris Weisz'a, KITTY HAWK'ın yeni Olay subayı olmasını söylediler.

Bu durumda Nick Shadrin'in yakın dostu Kupperman üst düzey bir CIA yetkilisiyle arkadaş oluyor, Viyana'ya davet ediliyor ve Shadrin de aynı şehirde ABD adına çok önemli bir görev alıyordu. Kupperman Weisz ile konuşmalarında Shadrin ya da KITTY HAWK sözcüklerinden asla bahsedilmediğini

söyledi. "Nick'in adından hiç söz etmedik," dedi.

İSRAİLLİLER JAMES ANGLETON'UN işbirliğini kaybedince onun yerine başkasını aradılar ve Robert Crowley'e göre, 1975 sonbaharında Ted Shackley üzerinde karara vardılar. DCI Colby ve Shackley'nin üstü olan Operasyonlar Direktörü William Wells, onun İsrail ile olan işbirliğini ya bilmiyorlar, ya da sessizce onaylıyorlardı.

Crowley Weisz'ın aniden Viyana'ya atanmasıyla Shackley'nin İsrail'le gayriresmi işbirliği arasında bir bağlantı olduğuna inanıyordu. "İki adam tüm kariyerleri süresince birlikte çalıştılar, birbirlerine rakip oldular. Sonra aniden bu atama ve ilişkiler ortaya çıktı, Shackley teknik olarak George'un patronuydu, bu göreve itiraz edebilirdi ama etmedi." Aslında Shackley'nin İsrail ile olan ilişkisi, Weisz'in merkeze döndükten sonra kısa sürede Viyana'ya atanmasını açıklayabilirdi.

Bu acelenin nedeni neydi? 1974'te Dış İstihbaratın başı olan Weisz, Fransızlarla Irak başkanı Saddam Hüseyin arasında nükleer konularla ilgili yeni bir ilişki kurulduğunu öğrendi. Iraklılar nükleer teknoloji karşılığında Fransızlara on milyonlarca dolarlık ihaleler veriyordu, önce 70 megavatlık ticari bir atom reaktörü ve küçük bir araştırma reaktörü alacaklardı. Irak bu projeye bir Filistin tanrısı olan Temmuz adını vermişti ve bu ay aynı zamanda Saddam'ın Baas Partisinin 1968'de iktidara geldiği aydı.

Bu istihbarat ilk önce Weisz tarafından ulaştırıldı İsrail'e. Birkaç ay sonra İsrail aynı istihbaratı CIA'in Tel Aviv istasyon şefinden de aldı.

Fakat CIA istasyonundan gelen bilgi, Weisz'ın kapsamlı raporuna kıyasla çok kısa olduğundan İsrail hükümeti endişelendi. Irak, İsrail'in en büyük düşmanıydı. Irak'ın nükleer silahlara sahip olması ABD'yi de ilgilendirirdi elbette, ama İsrail için hayati öneme sahip bir konuydu. Onlarca yıldan beri İsrail için

güvenilir bir haber kaynağı olan Weisz, Fransız-Irak nükleer işbirliği konusunda istihbarat için en güvenilir adamdı.

Viyana tüm istihbaratçılar için çok önemli bir merkezdi. Demir Perdeye yakın olması, Avusturya'nın tarafsızlığı ve CIA ve KGB'nin daha önce orada açıkça savaşmış olmaları, şehri istihbarat açısından dünyanın en önemli merkezlerinden biri haline getiriyordu. Berlin Duvarının inşasından sonra Viyana Berlin'in yerini almıştı. ABD'nin Viyana büyükelçiliğinde beş yüzden fazla insan çalışıyordu ve Weisz'ın istasyon şefliği döneminde CIA eleman sayısı 50 ile 70 arasında değişti.

Viyana'da pek çok uluslararası organizasyon olduğundan istihbarat hedefleri de çoktu. CIA için en önemli hedef eski şehrin dışında bulunan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) idi. Burada nükleer enerji programları olan çeşitli ülkelerin bilim adamları, hükümet yetkilileri ve casusları bir araya geliyor ve nükleer silahların yayılmasını önleme çalışmaları yapıyorlardı.

Silah üretiminde kullanılacak nükleer maddelerin teröristlerin eline geçip geçmediğini öğrenmek için mükemmel bir yerdi Viyana. IAEA ticari ve araştırma reaktörlerinin ve nükleer maddelerin askeri amaçlarla kullanılmasını önlemekle yükümlüydü ama işin komik yanı, yaklaşık iki yüz IAEA müfettişi Pakistan, Hindistan, İsrail ve Güney Afrika gibi ülkelerde araştırma yapamıyorlardı. Weisz'ın görevi, hem ABD ve hem Mossad için, Fransızlar Irak'a nükleer madde ihraç ederken IAEA müfettişlerinin ne yaptığını öğrenmekti.

Weisz bunun için nükleer bilim adamlarının arasına sızacak, stratejik olmayan nükleer malzemenin Fransa gibi ülkeler desteğiyle, küçük araştırma reaktörlerinde silah yapımında kullanılabilecek hale getirilip getirilemeyeceğini öğrenecekti. Weisz bu nedenle Viyana'ya gitmeden bir yıl önce her türlü nükleer izin belgesini almıştı. Bu nedenle CIA'in nükleer konularda temsilcisi olmuştu. Bazı CIA yetkililerine göre Dr.

Robert Kupperman ile arkadaş olmasının nedeni de buydu; Kupperman'ın, Weisz ve İsrail arasında aracılık yaptığını düşünüyorlardı. Kupperman ise bu söylentilere, İsrail'de kendisine danışıldığını ve Weisz ile de sadece arkadaş olduğunu söyleyerek karşılık verdi.

BÖLÜM ELLİ İKİ

VİYANA'DA NOEL

GEORGE WEISZ VİYANA'YA gitmeye hazırlanırken, CIA ve FBI da Nick Shadrin-Igor Kozlov buluşmasını planlıyorlardı. İki teşkilat arasında James Angleton'un uzun süren köstebek avı nedeniyle daha da artan rekabet nedeniyle, planlama adeta Peter Sellers'in Müfettiş Clouseau komedisine dönüştü.[1]

Angleton'un gitmesine rağmen CIA, KITTY HAWK'ın Olay subayı Richard Kovich'in bu kadar hassas bir misyon için büyük bir güvenlik riski olduğunu düşündü ve onun yerine, Viyana'da Shadrin'in Olay subayı olarak Alman kökenli kadın ajan Cynthia Hausmann'ı atadı. Ayrıca Berlin Üssü eski elemanlarından ve Kozlov'u yıllar önce Pakistan'da görmüş olan Gardner "Gus" Hathaway'ı da buluşma yerinde görevlendirdiler.

Ama sorunlar hemen başladı. Önce Shadrin'in FBI Olay subayı James Wooten, Viyana'da Shadrin'e Hausmann'ın refakat etmesine itirazda bulundu ve yazar Philip Agee'nin o yaz basılan kitabında Haussman'ın kimliğinin açıklandığını söyleyerek üstlerine şikayet etti.[2] CIA ise Hausmann'ın kimliğinin KGB tarafından bilinmesinin Shadrin için risk oluşturmadığını

söyledi. FBI yetkilisi Neil Sullivan işlerin kontrolden çıktığını düşünüyordu. "Shadrin operasyonunu gerçekte kimin kontrol ettiğini bilemiyordum," diye konuştu. Sorumlunun Washington saha ofisindeki Jim Wooten olması gerekiyordu. Ama olanları gördükten sonra kontrolün kimde olduğunu ben de unuttum."

Bir süre sonra, FBI karşıistihbarat şef yardımcısı Eugene Peterson, CIA'dan Bruce Solie'nin operasyonda görev almadığını öğrendi. Solie 1966'da Washington'da Kozlov'la ilk karşılaşan ajandı, ama Ruslar onu tanımıyordu. Solie aslında Viyana'da bir buluşma olacağını da bilmiyordu. Igor Orlov köstebek avının sorumlusu olan Solie, FBI'ın ısrarı üzerine daha önce Moskova ve Berlin'de çalışan ve KGB'nin tanıdığı Hathaway'i değiştirdi.

Shadrin Viyana'ya gitmeden birkaç gün önce, Hausmann FBI'a Viyana İstasyonunun buluşmayı izlemek için bazı noktalara ajan koyma planını bildirdi. FBI, CIA ajanlarının Ruslar tarafından tanınacağını ve Shadrin'i tehlikeye atacağını düşünerek izlemeyi iptal etti. Aslında buluşma yeri olan katedral merdivenleri Sovyet konsolosluğundan rahatça görülüyordu ama Haussman bunu FBI'a söylemeyi unuttu.

George Weisz 29 Eylül 1975'te Viyana'ya gelerek görevi eski Berlin arkadaşı Hugh Montgomery'den devraldı. Aralık ayında Weisz istasyonu alarma soktu ve Noel izinlerini kaldırdı. CIA ajanları gerçek işleriyle hiç ilgisi olmayan görevlerle büyükelçilik çalışanları arasına girdiler.

Cynthia Hausmann 17 Aralık günü büyükelçiliğe geldi ve Weisz'ın dördüncü katta, Çevre Rapor Bölümündeki odasına çıktı.[3] Weisz dinlenme ihtimalini düşünerek görüşmeyi kubbe odada yaptı. Viyana'da kubbe büyükelçinin üçüncü kat ofisinin hemen üstündeydi. Toplantıda ayrıntıları konuştular ve Hausmann Weisz'a, FBI'ın buluşma yerinde hiçbir gözetleme ajanı istemediğini söyledi.

Weisz buluşmayla ilgili hazırlıkları tamamladıktan ve ajanlarından çoğunun Noel izinlerini iptal ettikten sonra, Nick Chadrin'in Viyana'ya geldiği gün garip bir şekilde şehirden ayrıldı. Weisz'ın uçağı 18 Aralık günü Viyana Havaalanında kalkışa hazırlanırken, Shadrin'in uçağı, kar fırtınası yüzünden bir gün gecikmeli olarak öğleden sonra saat 2'de meydana iniyordu. Pasaportuna göre Weisz aynı gün öğleden sonra New York Kennedy Havaalanına indi. Weisz Noel tatilinde ABD'deydi ama ailesini aramadı.

Nick Shadrin Sovyetlerle 19 ve 20 Aralık günleri görüştü ve sonra ortadan kayboldu—belki de KGB tarafından kaçırıldı. Ruslar daha sora Shadrin'in Demir Perde gerisine kaçırılırken fazla kloroform yüzünden öldüğünü açıkladılar.

Aslında Shadrin'in Viyana'dan kaçırılışı KGB ve Mossad tarafından planlandı ve uygulandı; CIA ve FBI hazırlıkları işin süsüydü. Nick Shadrin ABD istihbaratının düşündüğü gibi KITTY HAWK'ı ifşa etmeyi düşünmemişti. O artık evine dönüyordu, misyonu bitmişti. Dünya onun Ruslar tarafından kaçırıldığını düşünürken, aslında o Rus karısı Elena'ya ve artık büyümüş olan oğluna dönüyordu. Kozlov buluşma için Viyana'ya gelmedi bile; FBI ve CIA aldatılmışlardı.

Nick Shadrin'in kaçırılmış gibi gösterilerek Sovyetler Birliğine götürülmesi planı, KGB ve Mossad arasındaki bir anlaşma sonucu ortaya çıktı. Yekaterina Furtseva yıllar önce damadının Washington operasyonunu planlarken, Angleton'un İsrail kaynaklarının onun gerçekliğini onaylaması istenmişti. Angleton'a göre bu onay 1967 başlarında güvenilir bir Mosad ajanından geldi. İsrail o zamandan beri KITTY HAWK operasyonunu hem ABD ve hem de Sovyetlerde izliyordu. Sovyetlerin Shadrin'i ülkesine geri götürmek istediğini öğrenince bir anlaşma düşündü İsrail istihbaratı. Ruslar ellerindeki birçok Yahudi muhalif serbest bırakırsa, Shadrin operasyonunu ifşa etmeyeceklerini sölylediler KGB'ye. Mossad adına son ayarlama-

ları, 18 Aralık günü Viyana'dan ayrılmadan önce Weisz yaptı.

Çalışma arkadaşlarından Sam Wilson'a göre, Weisz'ın böyle büyük, önemli bir CIA operasyonundan önce Viyana'dan gitmesi onun karakterine hiç de uymuyordu. Fakat Weisz Viyana'da kalsaydı, Shadrin'in kayboluşu üzerine kopacak gürültü İsrail'in CIA içindeki en önemli haber kaynağı dikkatleri üzerine çekecekti ve İsrail de bunu biliyordu.

Nick Shadrin'in Viyana'ya gitmeden önceki davranışları, aslında onun ABD'ye geri dönmeye niyetli olmadığını gösteriyordu.[4] Shadrin en sevdiği tüfeklerinden birini ofis arkadaşı olan Doğu Alman mültecisi Frank Steinert'e verdi[5] ve Polonyalı mülteci Richard Odin'e de pahalı bir tabanca hediye etti.[6] Steinert daha sonra Shadrin'in çekmecesinde bir Viyana şehir planı buldu; plandaki orman bölümü kesilmişti. Shadrin kaybolduğu gün, kaldığı Bristol Otelde bir otomobil kiraladı 22 mil yol yaptı, herhalde bölgeyi tanımak için dolaşmıştı.

Weisz'in Bristol Oteli müdürüyle olan arkadaşlığı da işe yaramadı, otelde anormal bir şey olmamıştı.[7] Shadrin 20 Aralık akşamı Ruslarla buluştuktan sonra, onun birçok Sovyet Yahudi'siyle değiştirilmesi olayı Viyana Ormanlarında gerçekleşti. Weisz operasyonda CIA gözetlemesi olmayacağını İsrailliere söyledi ve her şey, Cynthia Hausmann eski bir meslektaşı olan Stanley Jeffers'in evinde yemek yerken olup bitti.[8]

Shadrin olayı Weisz'ın kariyerini bitirmeliydi ama hiçbir şey olmadı ona. Toplantıları o yönetmediği için, Weisz suçu FBI ve CIA'in karşıistihbarat operasyonunun açığa çıkmasına yükledi. Daha sonra Ewa Shadrin'in avukatı Richard Copaken'le görüştü ve Reader's Digest editörlerinden Henry Hurt'e işi bozanların Washington'daki ehliyetsiz birkaç yetkili olduğunu söyledi. Konuşurken kendisinin tamamen masum olduğunu gösterecek şekilde davrandı.

Ruslar ve Mossad Shadrin olayını hiç açıklamadılar. İki teşkilat da, CIA'in baş düşmanıyla dostu kabul edilen bir diğer

teşkilatın kendi çıkarları için işbirliği yaptığını CIA'in bilmesini istemiyorlardı elbette.[9]

İsrail istihbaratı hem korkunç bir düşman ve hem de dost olabiliyordu ve 1975 sonlarında itibaren Shackley'in adamlarına verdikleri istihbaratla Operasyonlar Direktörlüğünü ön plana çıkardılar. Weisz da Viyana'da sıkı çalışmaya başladı, artık sadece IAEA'nın kokteyl partilerine giderek bilim adamlarından ve Dışişleri yetkililerinden bilgi almaya çalışmakla yetinmiyordu. Nükleer teftiş elemanlarının arasına girmiş, Mossad ve Avusturya İçişleri Bakanlığının yardımıyla diğer ülkelerin müfettişlerinden yararlanmaya başlamıştı.

O dönemde William Colby'nin altında çalışan Sam Wilson'a göre, Weisz Langley'e geldiği zamanlar garipleşiyor, bazen herkesle samimi oluyor, sıcak bir arkadaş gibi davranıyor, bazen de herkes uzaklaşıp soğuk bir adam oluyordu.

Wilson, "George Langley'ye geldiğinde benim işimin bitmesini dış ofiste beklerdi," diye konuştu. "O adamın kendini yalnız hissettiğini anlıyor ve ona samimi davranmaya çalışıyordum. Ama o bana yine de pek yakınlık göstermiyordu... Bazen ofisimdeki arka kapıdan çıkıp bir işimi yapıyor, geri döndüğümde onu hep aynı yerde otururken görüyordum... Adamın bir şeyler anlatmak istediği belliydi ama konuşamıyordu. Kimseye güvenmiyor gibi bir hali vardı. Ona havadan sudan bahseder, espriler yapardım ama hiç gülümsemezdi. Eskiden de esprilerden, şakalardan pek hoşlanmazdı ama artık iyice somurtkan bir adam olmuştu. Ayrıca çok da meraklı bir adamdı ve bazı konularda bir şeyler öğrenmek için çırpınırdı."

Başkan Ford Ocak 1976 sonunda William Colby'yi görevden aldı. Ondan sonraki bir yıl süreyle CIA'in başında Cumhuriyetçi George H. W. Bush vardı ve o da Kennedy kardeşler gibi gizli operasyonlardan büyük zevk alıyordu. Bush kendini bir dış politika uzmanı gibi görüyor, Yale'ye gittiği için de CIA'in kurucularıyla aynı düzeyde görüyordu. Yani Bush

CIA'ya çok uygun bir başkandı.

Bush Langley karargahında pek oturmaz, idari işlerin çoğunu yardımcısı Hank Khoche'a bırakırdı ama o da gizli operasyonlar konusunda hiç deneyimi olmayan bir adamdı. Bush CIA'da, Güvenlik Bölümü Şefi Robert Gambino'dan DDO William Wells ve yardımcısı Ted Shackley'e kadar birçok üst düzey yetkiliyle arkadaş oldu.

Bu yönetim türü Ted Shackley'nin işine yaradı, iyice güçlendi. Robert Crawley'e göre Shackley, Wells'in güçlü olmadığını düşünüyor, Gizli Servislerde meydana gelen tüm hataların suçunu onun üstüne atıyordu. Gizli operasyonlarda ajanlar Shackley'e güvenirken Wells pek ciddiye alınmıyordu. Heyecanlı bir adam olduğu için ona "Tavşan Bunny" lakabını takmışlardı.[10]

Angleton'un yaptığı gibi, Shackley de İsrail istihbaratıyla kişisel ilişki kurdu. Crowley'e ve diğer yetkililere göre, hiç kimseye İsrail ile olan ilişkileri hakkında hiçbir şey söylemedi.

Shackley meslek yaşamında birçok tehlike atlattı ama her zaman kurtulmayı bildi. OPERASYON MONGOOSE, Laos ya da Şili'de yaptıklarından dolayı sorumlu tutulmadı. Artık istihbarat politikasını etkileyecek bir yere gelmişti. Miami'deki eski Kübalı dostlarının çoğunu Bush ile tanıştırdı. Bu adamlar on yıl kadar önce CIA'in Castro karşıtı operasyonlarında önemli rol oynamışlardı. Onlar şimdi bir siyasi güç haline gelmişlerdi ve Bush'un CIA ötesine geçen politik hırsına destek verebilirlerdi.

George Weisz ise Viyana'daki yaşamından memnundu. Etta Jo'nun gelmeme kararı önce onu üzdü ama sonra alıştı buna. Kadınlardan hoşlanıyordu ve 57 yaşına rağmen, Viyana'ya gelişinden bir ay sonra Deniz Piyade balosunda uzun boylu, güzel bacaklı ve onun yarı yaşında olan esmer güzeli Cheryl Thomas ile tanıştı ve ikisi hemen ilişki yaşamaya başladılar. İlişkilerini kimse bilmiyor sanıyorlardı ama CIA ajanı Stanley Jeffers, "İs-

tasyonda herkes onları konuşuyordu," dedi.

Cheryl Thomas'ın Weisz ile neden ilişki yaşadığını anlamak kolay değildi. Gençliğinde oldukça yakışıklıydı Weisz ama artık saçları dökülmüş ve göbeklenmişti. Viyana'da artık Berlin, Saygon ya da Langley'de olduğu kadar popüler değildi; ajanları arkasından ona "Napolyon" demeyi sürdürüyorlardı.[11] Fakat etrafta genç ve yakışıklı bir sürü erkek varken Thomas gözlerini nedense ona dikti. Belki de Weisz'ın Avrupalı çekiciliği ve resmi davranışları etkilemişti genç kadını.

Cheryl Thomas bu kitap için Weisz'la olan ilişkisinden söz etmek istemedi. Onun ABD Büyükelçiliğinde siyasi bölümde sekreter olduğunu biliyoruz, orada birkaç CIA ajanı da çalışıyordu. Belki o da Dışişleri elemanı değil, bir CIA ajanıydı. Aslında sekreterlere verilmeyen gizli izin belgelerine sahipti. Daha önce çalıştığı Jakarta ve Beyrut gibi önemli büyükelçilikler de rasgele bir Dışişleri Bakanlığı sekreterinin doğal kura ile gönderileceği görev yerleri sayılmazdı.

Her halükarda Weisz Viyana'yı sevdi. Viyana aynı zamanda kızı Nikki'nin bir dans okulu açtığı Berlin'e de yakındı ve sık sık gidiyordu oraya. Kızına gittiği zamanlar yıllar önce tuttuğu Felix Blöch ile de görüşüyordu. Weisz Viyana'daki ABD Büyükelçisi Wiley T. Buchanan'ın haberi olmadan çalışmayı seviyordu, kolaydı bu.

Kasım 1976'da Başkan Ford'un Jimmy Carter tarafından yenilgiye uğratılması George Bush'u hayal kırıklığına uğrattı. Sam Wilson'a göre, Bush CIA'in başında kalmayı umuyordu. Seçimden sonra Carter'la görüşmek için Plains, Georgia'ya giden Bush'un yanında bulunmuş olan Hank Knoche, "Sanırım kalmak istediğini söyleyebilirdi . ama hiç sormadılar ona," dedi.[12]

Carter iktidarı alınca CIA'in başına Deniz kuvvetleri Akademisinden arkadaşı olan Amiral Stansfield Turner'ı getirdi.[13] Turner CIA'in başına gelince eski pislikleri temizlemek

istedi ama pek çok başkan gibi o da istihbarat konusunda deneyimsiz, bilgisizdi. Onun CIA'in başına atanması Carter Yönetimi ile Gizli Servislerin eskileri arasında bir savaş başlattı ve bu savaş dört yıl sonra Carter gidene kadar sürdü.

Amerika'nın yeni bir başkanı ve İsrail'in de Menachem Begin adlı yeni bir başbakanı vardı. Gençliğinde bir devrimci ve terörist, şimdi de yaşlı ve sert bir politikacı olan Begin Filistinlileri kontrol altına almak ve İsrail'in güvenliğini sağlamak istiyordu. Fransa'nın Irak'a nükleer reaktörler için yakıt satmaması için, Fransa'ya baskı yapması konusunda ABD desteğine bağlı kalmak istemiyordu, bunun önceliği vardı. Begin, Irak reaktör projesini durdurmaları için İsrail askeri istihbaratı Aman ve Mossad'a emir verdi. Burada George Weisz'ın önemli rolü vardı; reaktör yapımı ve yakıt zamanlaması konusunda gerekli bilgiler ondan gelecekti.

Jimmy Carter'ın seçilmesinde Amerikan Yahudi toplumunun büyük desteği oldu. En büyük destekçilerden biri de İsrail yanlısı güçlü organizasyon Birleşik Yahudi Kurumu adlı organizasyonun başındaki Cleveland'lı inşaat şirketi sahibi Milton Wolf idi. Sert, zeki ve kurnaz bir adam olan Wolf, Carter tarafından Avusturya'ya büyükelçi olarak gönderildi. Onun Viyana'ya gelmesi George Weisz'in işini daha da kolaylaştırdı.

Ama İsrailliler sadece Weisz'e güvenmekle yetinmediler. Irak reaktörlerinin Amerikan uzay fotoğraflarını ele geçirmeye çalışan Jonathan Pollard adlı yeni bir ajanları vardı onların. Bunlar Angleton'un İsrail'e yıllarca verdiği ama Stansfield Turner'ın engel olduğu resimlerdi.

BÖLÜM ELLİ ÜÇ

ANGLETON'DAN SONRA

SENATÖR FRANK CHURCH ve araştırmacı gazetecilerin ortaya çıkardığı skandallardan sonra, CIA kendi içinde reform yapmak yerine imajını düzeltmeye çalıştı. Kongre'nin onayıyla Angleton'un hakkında soruşturma açtığı yetkililere bazı ödemeler yapıldı, özür dilendi. CIA üst yönetiminin halkla ilişkilere önem verdiğini gören KGB ve GRU ile dost ya da düşman bir süre istihbarat teşkilatı CIA'in bu zayıflığından yararlanmayı düşündüler. Yirminci yüzyılın sonlarında Angleton'un korktukları olmaya başladı.

İlk olay, Eylül 1976'da Chesapeake Körfezinde tekneyle gezen CIA elemanı John Arthur Paisley'nin kayboluşu oldu. CIA önce Paisley'nin küçük bir memur olduğunu açıkladı. Ama sonradan adamın üst düzey bir strateji uzmanı olduğu ortaya çıktı. Körfez sularında bulunan ceset ona benzemiyordu.

Daha sonra Edward Lee Howard'ın 1985'te kayboluşu ve 1994'te Aldrich Ames'in tutuklanması ve hüküm giymesi gibi birtakım olaylar yaşandı. Howard FBI ağından kaçmış iki taraflı çalışan bir ajandı, New Mexico çölünde ortadan kaybol-

du ve bir yıl sonra Moskova'da ortaya çıktı. Ames bir karşıistihbarat ajanıydı, 1985'te KGB'ye bilgi satmaya başladı ve Sovyet Rusya sonrası istihbarat teşkilatı SVR ile ilişkisini sürdürdü. Bu adam en azından on ajanın kimliklerinin açığa çıkmasından ve ölümünden sorumlu tutuluyor.

CIA ile ilgili can sıkıcı olaylar bir ara o kadar arttı ki, gece TV şovlarında CIA güvenliğiyle ilgili şakalar yapılmaya başladı. Güvenlik riskleri polis çabası sonucu değil, öfkeli ihbarcılar tarafından ortaya çıkarılıyordu ki aşağılayıcı bir durumdu bu. Bir habere göre, CIA'in Hong Kong İstasyon Şefi ondan fazla güvenli evde sevgilileriyle birlikte eğleniyordu. Şefin kuşkulu eşi bir özel detektif kiraladı ve adamın rezaletleri fotoğraflarla ortaya kondu. Kadın kuralları bir yana bıraktı ve tüm resimleri normal postayla doğruca DCI Stansfield Turner'e gönderdi. Sonradan kadının tuttuğu detektifin Çin Halk Cumhuriyeti ajanı olduğu anlaşıldı. Bunun sonucu olarak Hong Kong'daki tüm CIA teşkilatı ifşa edilmiş oldu.

CIA'daki güvenlik kuralları ihlalleri en üst düzey yetkilileri kadar çıktı. George Bush DCI iken Keyhole 11 (KH-11) casus uydu için bir operasyon el kitabı imzalayıp aldı ve onu asla iade etmedi. Başkan Clinton dönemindeki DCI John Deutch, içinde devlet sırları olan bir dizüstü bilgisayarı internete girmek için kullanarak sırları riske attı ve bunun için başkandan özür diledi.

Angleton gittikten sonra yerine gelenler onu gözden düşürmek için öylesine uğraştılar ki, CIA içinde bir KGB köstebeği varsa bunun Angleton olabileceğini söyleyecek kadar ileri gittiler. Bu konuda çalışanlardan biri de Angleton'a düşman olan eski Ottawa İstasyon Şefi Cleveland Cram'dı. Cram 1967'de Ottowo'da iken, Angleton Kanada Atlı Polisi güvenlik yetkilisi James Leslie Bennet'in Rus ajanı olmasından kuşkulandı. Bu suçlama Cram'ı güç durumda bıraktı ve Angleton, Bennet üzerinde güvenlik testleri yapılmasını isteyerek onun

durumunu daha da güçleştirdi.

Angleton'un eski asistanlarından olan ve bağımsız olarak daha sonrakiler için çalışan Edward C. Petty, gizli bir rapor yazarak Angleton'un Rus ajanı olabileceğini belirtti. Angleton daha sonra, "Sanki karşıistihbarat ofisi benim aklımı yitirdiğimi kanıtlamaya çalışıyordu," dedi. Angleton'un eski arkadaşı Bruce Solie ise şöyle konuştu: "Angleton gücünü yitirdikten sonra pek çok insan, onun gözden düşürerek kendi kusurlarını örtmeye çalıştı."

1970'lerde CIA'in karşıistihbarat çalışmaları Cram ve Petty'nin operasyonlarından ibaretti, teşkilat sanki dış tehditleri umursamayarak sadece pozitif istihbarat yapmaya karar vermişti. Shadrin'in Viyana'da kaybolmasından ve Christopher Boyce olayından (California'da TRW'de çalışan genç adam Ruslara en gizli uydu fotoğraflarını satıyordu) sonra bile karşıistihbarat ajanları uykuda gibiydi.

Shadrin ABD'de iken yakın dostluk kurduğu kişilerden biri de CIA Başkanı Stansfield Turner'dı.[1] Shadrin ortadan kaybolduktan sonra bir sürü iç soruşturma yapıldı ki bunlardan birini de Başkan'ın Dış İstihbarat Danışma Kurulu (PFIAB) yaptı. Fakat Turner'ın Shadrin ile olan ilişkisini ne PFIAB, ne de Senato ya da Meclis istihbarat komisyonları sordular.

ANGLETON'UN KÖSTEBEK AVI sona erdikten sonra yeni karşıistihbarat ekibi, Leonard McCoy ve George Kalaris bazılarının sonuçları felaket olan başka operasyonlar yaptılar. Örneğin Ruslar Christopher Boyce'un sattığı KH-11 el kitabının gerçek olup olmadığını anlamaya çalışırken, genç bir CIA memuru olan William Kampiles bunu doğrulayacak belge getirebileceğini söyledi ve sonra da Kalaris'e giderek bir karşıistihbarat operasyonu yaptığını bildirdi. Kalaris bunu FBI'a bildirmek için acele etmedi. Onun istihbaratı geciktirmesi ise Rusların işine yaradı, birkaç milyar dolarlık casus uydu filo-

suyla ilgili daha çok istihbarat aldılar.

CIA'in kendi adamlarını iyice incelememesi bir kahramanın da ölümüne neden oldu.

Kara Kuvvetleri'nden kod adı GRAFİK İMAJ olan Astsubay Ralph Sigler, Amerikan Ordusu tarihinin en başarılı ikili ajanıydı. Onun verdiği uydurma ve sahte sırları gerçek sanan Ruslar on milyonlarca dolar harcadılar. Fakat FBI ve Ordu istihbaratı arasında çıkan bir rekabet sonucu Sigler'in kimliği açığa çıktı.

FBI bugüne kadar koruduğu Sovyet illegali Rudolph Herrmann'dan azami derecede yararlanıyor ve onu istediği gibi kullanıyordu. 1976'da Astsubay Sigler'i Herrmann'la işbirliği yapması için ikna etmeye çalıştılar.

O dönemde Sigler'in Fort Meade'deki Ordu istihbarat birimine transfer olan genç bir CIA ajanı Ruslar için çalışıyordu ve casus olduğu anlaşılmadan önce en azından altı çok gizli belgeyi Ruslara sattı.

Sigler olayında CIA ajanı küçük bir güvenlik soruşturmasından yararlandı. Nisan 1976'da Sigler'e Orduda bir poligrafi testi yapıldı ama astsubay testi veremedi, çünkü FBI Herrmann olayındaki rolünü orduya söylememesini bildirmişti ona. CIA ajanı Sigler'in adını Moskova Merkezine göndermişti. Ruslar Sigler'in orduda kendi ajanları olarak çalıştığına öylesine inanmışlardı ki, iki taraflı çalıştığını öğrenince onu yakalayıp sorgulaması ve sonra da öldürmesi için bir tim gönderdiler.

Sigler ordu tarafından sorgulanırken Holiday Inn motelinde bir odada tutuluyordu ve Rusların suikast timi onu orada buldu. Onu önce sorguladılar ve sonra elektrik akımı vererek öldürdüler. Ordu şoke oldu ama olayı örtmek istediler, astsubayın karısına onun garip bir şekilde intihar ettiğini bildirdiler. Ölümünden haftalarca sonra kahraman astsubayın ailesine yüksek hizmet madalyası verildi.

Karşıistihbarat araştırmacıları Sigler'in ölümü üzerine, Sovyet operasyonunu kim yönetiyor sorusunu sormalıydılar. Genç CIA ajanının rolü vardı burada, ama Rus illegalleriyle temas eden başkası da olmalıydı ve suikast timini kim göndermişti? Birisi ABD istihbaratını içerden biliyor olmalıydı. CIA güvenliği ve karşıistihbaratı ya da FBI illegallerin nasıl haberleştiklerini bilmiyordu. Ama bunların cevabı Alexandria, Virginia'da, King Sokağındaki küçük bir sanat galerisindeydi.

Igor Orlov 1974-1982 yılları arasında CIA ve FBI radar ekranlarından kayboldu. Sovyet tarihinin en etkili ajanı, CIA'yı parmağında oynatan adam kimsenin aklına gelmiyordu artık. 1970'lerde Sigler'i ve Ordu ikili ajan operasyonlarını yürüten emekli Yüzbaşı Noel Jones, "Bu hata en mükemmel ikili ajanımın hayatına mal oldu," dedi. Olayın dosyasını gören bir üst rütbeli Ordu istihbarat subayı, "Ordu istihbaratı içinde Sigler'i Ruslara veren köstebeğin bir Olay subayı vardı," diye konuştu. "Bu adam mesajını göndermek ve suikast timini getirmek için Orlov'u kullandı. Orlov illegallerle temas halindeydi. FBI Sigler'i daha önce aldıkları bir Rus illegali ile çalıştırıyordu ve bunu orduya bildirmedi, Sigler Ruslar tarafından kolayca açığa çıkarıldı. KGB, FBI tarafından ikna edilmiş illegalin üstündeydi zaten.[2] Onun Sigler ile olan bağlantısını buldular ve Sigler'i öldürerek ona mesaj verdiler."

Noel Jones'a göre, 1970'lerin sonlarında karşıistihbarat karmaşa içindeydi. Açığa çıkmış bir düzine kadar operasyon vardı ve hepsi de FBI ve Ordu bağlantılıydı. Herkes köstebeğin CIA, FBI ya da Beyaz Saray'da üst düzey bir pozisyonda olmasından korkuyordu. Jones, "Kimse kimseye güvenmiyordu, onun için her yerde köstebek aranıyordu. Panik başlamıştı," diye konuştu.[3]

FBI'ın Angleton'un baskısıyla 1965'te Orlov'un galerisine yaptığı baskınlar sonucunda oraya gelip giden müşterilerin listesi çıkarılmıştı. Bu baskınlara ait kayıtlar FBI'ın Washing-

ton saha ofisinde tozlu dosya kutularında duruyordu, yıllardan beri kimse bakmamıştı o dosyalara. Yıllar sonra onları açıp okuyan bir FBI ajanı insanı rahatsız eden bilgiler buldu.

En ilginç olan şey, FBI ve CIA güvenlik ve karşıistihbaratındaki en önemli kişilerin Galeri Orlov'un müşterileri arasında olmalarıydı. Igor Orlov istediği zaman ABD karşıistihbarat teşkilatının hemen tüm önemli isimlerini sayabilirdi, hepsinin kimliği vardı onda.

Orlov soruşturmasının kapanması sonucu, Rusların en büyük casusu kendi haberleşme ağını rahatça kurmuştu. Orlov artık çerçeve atölyesi ve resim galerisini paravan olarak kullanarak, Ruslarla ve Doğu Bloku illegalleriyle istediği gibi temas kurabiliyordu. Yumuşamış, nazikleşmiş olan CIA yönetimi Angleton'u atarken Orlov'u da görmezden gelmeye başlamıştı.

Eleonore Orlov kocasının öfke ve kıskançlığının nedenini CIA ve FBI tarafından aranan adam olmasına bağlamıştı hep. Kim olduklarını bilmediği bir sürü ziyaretçi ve garip olaylar yüzünden bunalıyor, Igor'un büyük bir Rus casusu olduğunu düşünmek istemiyordu genç kadın. Söyleşi sırasında, "Igor dükkandan hiç çıkmazdı ve gelen herkesten kuşkulanırdı," dedi. Igor'un fazladan biraz para kazanmak için gazete dağıttığını ve başka işler de yaptığını hiç unutmuyordu. "Eğer o kadar büyük bir casus idiyse, Rusların ona iyi bakması gerekmez miydi?" diye sordu. Eleonore'a, Rusların zamanı geldiğinde aileyi alıp Rusya'ya götürecekleri söylendiğinde, buna inanmadığını belirtti.

1978'de General Orlov'a, kontrolden çıkmak üzere olan bir olayla ilgili bir görev verildi. Söz konusu olan ajan Ruslar için çok önemliydi, ama sadakati kuşkuluydu ve disipline edilmesi gerekiyordu. George Weisz adındaki bu adam karmaşık bir kişiliğe sahipti.

BÖLÜM ELLİ DÖRT

ATOM CASUSU

YÖNETİM DEĞİŞİKLİĞİ SONUCU Avusturya'ya yeni bir büyükelçi geldi. Başkan Carter'ın atadığı Büyükelçi Milton Wolf Viyana'ya Temmuz 1977'de geldi. Wolf ve ailesi Weisz'ı hemen sevdiler. Wolf, "Nedenini bilmiyorum ama Weisz ile iyi dost olduk," diye konuştu. Büyükelçi görevinin ilk sekiz ayında Weisz'ın Yahudi olduğunu bilmiyordu.[1] Wolf ve ailesi Weisz'ın Cheryl Thomas'la olan gayri meşru ilişkisini öğrendiler ve genç kadınla arkadaş oldular.

Şili'de Büyükelçi Korry'ye olanlardan ve bağımsız CIA aktivitelerinin basın ve Kongre tarafından ortaya çıkarılmasından sonra, Başkan Carter bundan böyle tüm CIA operasyonlarının büyükelçinin bilgisi dahilinde yapılmasını emretti. Carter ve Turner'ün bu emri Gizli Servis elemanlarını sinirlendirdi. Büyükelçi Wolf Viyana İstasyonu yetkili ve ajanlarını toplantıya çağırarak yeni emri görüştü onlarla.

Zamanla büyükelçi ve Weisz birlikte çalışmaya başladılar ve Wolf sadece bir kez operasyonunu engelledi onun. Weisz o zaman bu konuyu Turner'e ileteceğini söyledi ve siyasi duru-

mundan emin olan Wolf da ona istediğini yapabileceğini belirtti. Aralarındaki bu kısa gerginlik onların dostluğunu hiç beklenmedik şekilde güçlendirdi.

Wolf Weisz'in işinde ve özel yaşamında titiz bir adam olduğunu gördü. Weisz sosyal yaşamında çok yumuşak, nazik bir adamdı. George Viyana'dan geçen Yahudi liderlerle çok iyi anlaşıyordu. İsrail için çalışıyor olabilir miydi bu adam acaba? Wolf, "Eğer Weisz'ın bir İsrail bağlantısı varsa bile bu resmi olamazdı," diye konuştu. "Zaten Yahudilerle ilgili olarak Washington'a ilettiğim bilgilerin CIA ve Dışişleri tarafından hemen İsrail hükümetine verildiğini sanıyordum... Ama ben olsam yapmazdım bunu..." Wolf İsrail büyükelçisiyle Avusturya hükümeti arasında birkaç kez aracılık yaptığını kabul etti. "İsrail büyükelçisinin Avusturya yetkilileriyle bir sorunu olduğu zaman hemen öğreniyordum bunu. İsrailliler orada hükümet yetkilileriyle pek iyi ilişki kuramadılar birkaç kez ben giderek aralarını buldum. Bazen İsrail büyükelçisine randevu bile vermezlerdi."

George Weisz Viyana'da mutluydu ve güvendeydi. Fakat 1978 Haziran ayı sonunda Cheryl Thomas'ın Washington'a ataması çıktı ve genç kadın orada CIA'in dış ülkeler gizli operasyonlar ajanlarıyla çalışan bir personel ofisinde görev aldı. Thomas'ın Viyana'dan ayrılmasından birkaç ay sonra CIA George Weisz'ı kovdu.

Weisz'ın kariyerini bitiren şey, 11 Ağustos 1978'de Stansfield Turner'ün yardımcısı John N. McMahon'dan gelen gizli mesaj oldu.[2] Mesajda Weisz 37 yıllık ulusal güvenlik görevi için kutlanıyor, emekliliğinde mutluluklar dileniyordu. 1976'da yaptığı hassas ve zor bir görevle istihbarat bilimine yeni bilgiler kattığı belirtilmişti. McMahon Turner'ün personel çıkarmasından pek hoşlanmıyordu.

Robert Crowley'e göre, Turner de William Colby döneminde başlamış olan bütçe kısıntıları nedeniyle yapıyordu bu-

nu. William Wells ve Ted Shackley'ye bütçe kısıtlaması söz konusu olduğunda işten çıkaracakları kişilerin listesini hazırlamaları istendi. Ve Turner'e ilk listeyi veren de tavsiyelere göre hazırlayan Wells oldu.

1978 sonlarında Wells ve Shackley de kazaya uğrayanlar arasındaydılar. George Bush döneminde başarılı olan Shackley, Turner'in yönetimi altında çalışırken bir skandaldan kurtulamadı. Deniz Kuvvetleri istihbaratının eski başı ve geleceğin Ulusal Güvenlik Ajansı direktörü Tuğamiral Bobby Ray Inman'ın kurbanı oldu Shackley. Kongre gözetim komisyonları dürüst ve samimi bir adam olan Inman'ı seviyorlardı. Inman medya ile iyi ilişkiler içindeydi ve Shackley ile silah tüccarı ve CIA paravanı olan Edwin P. Wilson arasındaki bağlantı haberini medyaya sızdırmıştı.

Birinci sayfa haberini ilk önce Nisan 1977'de *Washington Post*'ta Bob Woodward yazdı. Bu haberde CIA'in bazı mülklerini çalıştıran Wilson yanlış olarak CIA'dan kaçmış bir adam olarak gösteriliyor ve Orlando Letelier'i öldüren bombanın parçalarını onun sağladığını belirtiliyordu. Wilson'un bombayla hiç ilgisi olmadığı sonradan anlaşıldı ama savcılar onun hareketlerinden kuşkulanıyordu. Savcıların öğrendiğine göre, bir Senato ofisinde çalışan bir Rus casusu işbirliği yaptığı CIA ajanını ifşa ettikten sonra Wilson donanma istihbaratına transfer edilmişti. Daha sonra Wilson'un silah ticaretinden milyoner olduğu medyada duyulunca Inman birkaç röportaj daha verdi. Bir söyleşide anlattığına göre, kendisi donanma istihbaratının başında iken Wilson'u kovmak istemiş, ama Ted Shackley onu arayarak bunu yapmamasını istemişti ondan.[3]

Turner gitmeden önce Gizli Servisin 823 deneyimli elemanı işten çıkarıldı[4] ve Carter ve Turner birçok düşman kazandılar. Yıllar sonra, ikinci Reagan Yönetiminde Shacley yeniden ortaya çıktı, ama Turner biraz daha akıllıca davransaydı bunu yapamazdı herhalde.

Weisz işten atıldığı zaman onun da Carter Yönetiminin bütçe kısıtlaması nedeniyle gittiği sanıldı. Ama onu emekliye sevk eden mektup her şey değildi. Weisz'ı seven Büyükelçi Wolf buna çok kızmıştı. "Bir gün aniden geldi ve emekliye sevk edildiğini söyledi bana," diye anlattı. "Weisz çok üzgündü. Beyaz Saray'da onun için bir şeyler yapmak istedim. Viyana'da kalmasını istiyordum, garip davranıyordu. Bunun da oyunun kuralı olduğunu söyledi . Başkan'la aram iyiydi, onu Viyana'da tutabilirdim. Hamilton Jordan (Carter'ın Devlet Personel Başkanı) ve Stu Eisenstadt (İç Politika Danışmanı) çok iyi arkadaşlarımdı."

Büyükelçi Wolf onu gerçekten Viyana'da tutabilirdi. Ama Saygon'u değil de Berlin'i istediği zaman olduğu gibi, Weisz'ın başka planları vardı.

Cheryl Thomas'ın dönüşünden üç ay sonra, Weisz da CIA'dan emekli olarak ABD'ye döndü. Oldukça gariptir ama sicilinde devlet hizmetine hiç ara vermediği görülür. Gelirinde değişiklik olmadan Savunma Bakanlığı danışmanı oldu. George Weisz'in Viyana'da yaşadığı ikili hayat devam ediyordu.

George ve Cheryl, Gaithersburg, Maryland'da bir daire kiraladılar—burası Dışişleri Bakanlığından millerce uzakta ama Enerji Bakanlığının yürüttüğü nükleer silahlar programının merkezi olan Germantown, Maryland'e yakındı. George, Cheryl ya da kiraladıkları daire hakkında hiçbir şey söylemedi Etta Jo'ya. Bu garip adamın üç evi vardı. Haftanın birkaç gecesi Etta Jo ile paylaştığı Chevy Chase'deki evin zemin katında uyuyor, birkaç gece Cheryl ile kalıyor ve geriye kalan zamanını da son Berlin görevine gitmeden önce satın aldığı küçük çiftlikte geçiriyordu.

George Weisz arada sırada Galeri Orlov'a gidiyor ve yeni gelen Avrupa resimlerine bakıyordu. Dışardan bakınca küçük galerinin diğer müşterilerinden hiçbir farkı yoktu. O dönemde galerinin bulunduğu Alexandria semti pek tanınmış bir bölge

değildi. Küçük çerçeve odası ya da galerinin arkasındaki bahçe, mesaj alışverişi için çok uygun yerlerdi. Weisz evine döndüğünde KGB'den aldığı mesajdan hoşlanmadı, ona yeni bir patronu olduğunu hatırlatıyorlardı.

Weisz'ın Viyana'da İsrail için yaptığı görev sona ermedi. Weisz ile Viyana'ya gitmesinden birkaç ay önce tanışan bilim adamı ve silah uzmanı Robert Kupperman daha sonra üç yıl görmedi onu, ama sonra çalışmasını çok beğendiği için Enerji Bakanlığı (DOE) Savunma Programı Bölümü başı Donald Kerr ile tanıştırdı Weisz'ı. Kerr 1988'de verdiği bir röportajda Weisz ile nasıl ve ne zaman tanıştığını hatırlamadı, ama onları tanıştıranın Robert Kupperman olduğunu söyledi.[5]

O dönemde DOE'deki Nükleer Koruma ve Güvenlik programının başında deneyimli Amiral Harvey Lyon vardı. Zeki bir mühendis olan Lyon eğitimini Amiral Hyman Rickover'dan almıştı. Kerr şimdi Weisz'a yer açabilmek için Lyon'u görevden almayı düşündü. Enerji Bakanlığında çalışan William Bartells olayı anlatırken, "Harvey Lyon'u aceleyle gönderdiler," dedi.[6] Kerr ve Kupperman çok iyi tanımadıkları Weisz'ı aceleyle Amerika nükleer tesislerinin en hassas işine getirdiler.

Harvey Lyon Kupperman'dan pek hoşlanmıyordu. Kupperman bir danışman olarak, teröristlerin nükleer silaha sahip oldukları senaryolar üretiyordu. Lyon ondan söz ederken, "Adam kendi fikirlerini kabul ettirmek için olağandışı senaryolar üretirdi," dedi. "Kupperman asla görülmeyen büyük terörist eylemler üretmekte çok ustaydı Güvenmedim o adama." Lyon bu yüzden Kupperman'ın ABD nükleer tesislerine girmesine izin vermemişti.

Fakat Kupperman, Kerr üzerinde daha etkiliydi. Lyon'dan kurtulup yerine Weisz'ı getiren Kupperman artık istediği bilgileri rahatça alabiliyordu.

Amiral Lyon, Weisz'ın hassas bilgilere ulaşması konusunda fikrini hiç açıklamadı. "Adam hiç kuşkusuz nükleer silahlar

programında askeri üretimin tam ortasına girdi. Bütün nükleer tesislere, fabrikalara rahatça giriyordu. Planlama komisyonlarında bulunuyordu. İstediği takdirde envanterdeki tüm nükleer başlıkların ayrıntılarını ele geçirebilirdi: stoktaki başlık sayısı, üretim zorlukları ve etkileri hakkında tüm bilgilere ulaşabilecek pozisyondaydı. Hiç engellenmeden istediği her yere girebilecekti... Güvenlik kleranslarının (izin belgelerinin) onayı da onun elindeydi. Tartışmalı kararlar hemen onun önüne geliyordu."[7]

Weisz'ın asistanlarından biri olan Tom Isaac'a göre, Weisz bakanlıkta çalışanların ve müteahhitlerin dosyalarına da ulaşabiliyordu. Weisz burada Mossad için çalışacak adam da bulabilirdi. İstediği kişiyi ofisine çağırarak ona CIA için çalışacağını söyler, adamı Mossad için çalıştırabilirdi. Savaştan sonra Macaristan'da Weisz'ı da böyle kandırmışlardı zaten.[8]

Atom Enerjisi Yasasına göre, Nükleer Koruma programına direktör olarak atanan kişi hakkında FBI'ın güvenlik soruşturması yapması gerekiyordu. Dönemin FBI Direktörü William Webster 5 Ocak 1979'da Weisz hakkında soruşturma başlattı ama her şeyin 15 Ocak gününe kadar tamamlanmasını istedi ki ciddi bir araştırma için çok kısaydı bu süre.[9] FBI ajanları Weisz'ı tanıyan herkesle görüşüp soruşturmaya başladılar. Webster'in bitiş tarihinden beş gün önce Korgeneral Sam Wilson'la konuştular.

Berlin Üssünde Weisz ile çalışmış olan Wilson'un, onunla ilgili kuşkuları vardı ama nedense bundan söz etmedi FBI'a. Ajanlara onun Berlin'deki garip davranışlarını ve görevi dışındaki gizli bilgilere ulaşma çabalarını anlatmadı.

Wilson kendisiyle görüşen FBI ajanlarına tam aksine, Weisz'ın örnek bir istihbaratçı olduğunu söyledi. FBI onun sözlerine ağırlık verdi elbette, çünkü General Wilson ne de olsa Savunma İstihbarat Teşkilatının (DIA) eski başkanların-

dandı. FBI raporuna göre, Wilson Weisz hakkında, "Her zaman sağlam karakterli, iyi bir çalışma arkadaşı, sağlam şöhretli, dürüst ve ülkesine sadık bir adam olmuştur, onu devletin sorumluluk isteyen herhangi bir görevine rahatça, güvenerek tavsiye edebilirim," demişti.[10] Sam Wilson, Vietnam'da ve OPERASYON MONGOOSE'de yaptığı gibi, atom casusu Weisz için başını yine başka tarafa çevirmişti.

BÖLÜM ELLİ BEŞ

BEYAZ SARAYDA KÖSTEBEK

GEORGE WEISZ 15 Ocak 1979'da, Enerji Bakanlığındaki yeni çalışma arkadaşlarını sinirlendirecek kadar hızlı bir şekilde Nükleer Koruma ve Güvenlik programı direktörü olarak göreve başladı. Amiral Lyon, "Orada birlikte çalıştığım adamlar Weisz'ın bu kadar hızlı gelişine şaşırmışlardı, öfkeliydiler," dedi. O dönemde orada çalışanlardan biri olan Samuel T. McDowell, "Weisz aniden çıkageldi... Kimse onun gibi birini beklemiyordu," diye konuştu.[2] Fakat McDowell pek çok kimsenin aksine, bu değişikliği o kadar da kötü bulmadı ve "Weisz rahat bir adamdı, onunla konuşmak kolaydı. Misafir davet etmeyi, eğlenmeyi severdi," dedi.

Lyon aniden görevden alınıp yerine Weisz gelmeden önce, Leonard M. Brenner Lyon'un başasistanıydı.[3] Weisz ona iki asistanından biri olarak kalmasını ve günlük operasyonları yürütmesini söyledi, Brenner onu garip buldu ama ses çıkarmadı. Brenner Weisz'a Yahudi olup olmadığını sorunca Weisz ona yalan söyledi ve Yahudi değilim dedi. Brenner'e göre, orada çalışanların çoğu Weisz'ın Enerji Bakanlığındaki bu

görevi paravan olarak aldığını söylüyorlardı. Weisz bir ara Brenner'e, DOE dışındaki yetkililerden bazılarını yabancı ülkelerde yapılacak bazı toplantılara gerçek isimlerini kullanmadan götürüp götüremeyeceğini sordu. Ama daha sonra bu taleple ilgili başka soru sormadı ona Weisz.

Brenner'e göre, Weisz ve diğer yardımcı Tom Isaac'ın ilişkisi de garipti, Isaac Weisz'ın yardımcısı değil de patronuymuş gibi davranıyordu. Brenner konuyla ilgili konuşurken, "Tom Isaac birkaç kez benim yanımda Weisz'ı azarladı, adeta tehdit etti . ve Weisz hiç sesini çıkarmadı . onun Isaac'ın üstüne yürüyeceğini sandım ama bir şey yapmadı adam..." dedi.

Weisz'ın emrinde çalışanlar çok geçmeden onun matematik, fizik, mühendislik dallarında eğitim almadığını, ya da nükleer konularda deneyimli olmadığını anladılar, bu konularla ilgili teknik yeteneği de yoktu adamın. Teknik elamanlar onun şifresini kıramıyorlardı. Brenner, "Adam bu göreve hiç de uygun değildi bana ekonomist olduğunu söyledi . . başkalarından da casus olduğunu duydum. Gizemli bir adamdı Weisz," diye konuştu.

Weisz göreve başladığında, çevresine programın daha çok uluslararası yönüyle ve etkileriyle ilgilendiğini söyledi. Konuyla ilgili sürekli bilgi istiyor, ülke dışındaki tüm toplantılara katılıyordu. Etrafına asıl ilgilendiği konunun nükleer silahların yayılması olduğunu söylüyor, nükleer silah sahibi olabilecek tüm ülkeler hakkında bilgi istiyordu. Weisz ile CIA'da da birlikte çalışmış olan Tom Isaac'a göre, Weisz tam yerini bulmuştu. Gizlenmiş nükleer silah malzemelerini ortaya çıkaracak alet ve sistemlerin tasarımlandığı ve üretildiği bir yerin başına gelmişti.

George Weisz yeni görevinden memnundu. 70 milyon dolarlık bir bütçeyi yönetiyordu ve Üçüncü Dünya ülkelerinde nükleer silahların yayılmasını engelleme çalışmalarını

yürütecek bir yerdeydi ki İsrail'in de çıkarı vardı burada. Weisz'ın konuşma yazarı Sam McDowell, "Adam iyi bir konuşmacıydı, davranışları mükemmeldi. Başka konuşmacıların söylediklerinden de yararlanırdı," dedi.

Weisz çok geçmeden Fransa nükleer programı yetkilileriyle de dostluklar kurdu. Nükleer Güvenlikte Bakanlık Komisyonu genel sekreteri Michael Levy ve Fransız Atom Enerjisi Komisyonu başı Guy Jeanpierre ile arkadaş oldu.[4] Fransız atom enerjisi programı askeri uygulamalar direktörü François Delobeau ile de samimiydi. Weisz görev başladıktan sonra sık sık Paris'e gitmeye başladı. McDowell, "Paris'e sık giderdi Weisz. Fransız güvenliğinin başıyla hep temas halindeydi ve iyi arkadaştılar," dedi.[5]

Weisz pozisyonu sayesinde belirli Fransız nükleer tesislerine ve bu arada Irak'ın satın aldığı Temmuz reaktörlerinin Bağdat'a gönderilmeden önce muhafaza edildiği güvenli Seyne-sur-Mer'deki depoya da girebiliyordu. Weisz depodaki güvenlik önlemleri konusunda Nisan 1979'a kadar İsrail'e yeterli istihbaratı sağladı ve bir Mossad komando timi depoya girerek iki rektör çekirdeğini imha etti.[6]

Fransız hükümeti Mossad operasyonuna çok kızdı. Anlaşmanın yerine getirilmesi için acele olarak yeni çekirdek üretimiyle bunların Irak'a teslimi emredildi. Ne komiktir ki Fransızlar gelecekte bu tür saldırıları önlemek konusunda Weisz'dan tavsiye istediler.

Weisz'ın Fransızlarla bu kadar yakın olması Amiral Lyon ve diğer bazı kişileri endişelendiriyordu. Lyon, "Ben Fransızlar konusunda endişeliydim," diye konuştu. "Hep de böyle düşündüm, onlara bir şey verdiğiniz zaman, verdiğiniz bilginin 24 saat içinde Rusların eline geçeceğinden emin olabilirsiniz." Lyon'a göre, Weisz bu göreve gelmeden önce ABD Fransızlara hiçbir nükleer askeri ya da koruma bilgisi vermemişti.

ABD hükümetinin en gizli timlerinden olan Nükleer Acil

Durum Arama Timi (NEST) de şimdi Weisz'ın emrindeydi. ABD'ye bir terörist tehdidi olursa, dost bir ülke nükleer şantajla karşılaşırsa, ya da nükleer maddeler çalınırsa, NEST Nevada'daki üssünden hemen olay yerine gidebiliyor ve elindeki en son teknoloji ürünü donanımlarla terörizme karşı savaşıyor, nükleer silahları bulabiliyordu.

Silah yapımında kullanılacak nükleer maddeler genelde çalınmak yoluyla değil de, üretim kaybı ya da dikkatsiz envanter yoluyla başka ellere geçebiliyordu. Fakat 1979 başlarındaki bir olayda böyle olmadı; General Electric'in Wielmington, Kuzey Carolina'daki nükleer enerji fabrikası müdürüne telefon eden biri, kayıp nükleer malzeme için fidye istedi. Yapılan araştırma sonucunda fabrikadan silah üretimi için yeterli uranyum çalınmış olduğu anlaşıldı. Telefon eden kişi ciddi bir terörist ise, yüz binlerce insanın hayatı tehlikede demekti. Müdür hemen NEST'i çağırdı ve FBI'ında yardımıyla şantajcı yakalandı ve çalınan uranyum ele geçirildi.[7] George Weisz ve ekibi övgüler aldılar.

Weisz KGB'nin en son teknoloji ürünü dinleme tekniklerini engelleyecek şekilde tasarımlanmış Optik Telefon İzolatörü gibi karmaşık güvenlik önlemlerine de kolayca ulaşabiliyordu.[8]

Weisz'ın Enerji Bakanlığındaki çalışma arkadaşları onun CIA ile olan ilişkisini resmen duymamışlardı ama kulaktan kulağa geçen söylentilerden geçmişi hakkında bilgi sahibi olmuşlardı. Weisz'ın bazı dış seyahatlerine katılmış olan Sam McDowell'a göre, adamın davranışları bazen çok garipti, anlaşılması güçtü. "Weisz her fırsatta seyahate çıkar, ama bazen çok önemli toplantılarda ortadan kaybolur, saatlerce, hatta bazen günlerce ortada görünmezdi. Bir ara onun hâlâ CIA için çalıştığını düşünmeye başladım. Adam yok olduğu zamanlarda ne yaptığını da hiç söylemezdi."

Weisz'ın oğlu David'le yaptığı telefon konuşmalarında da

anormallik vardı. Weisz dış seyahatlerinde oğluyla sık sık konuşurdu ve McDowell'ın bu konuşmalardan anladığı kadarıyla David ABD'nin Moskova büyükelçiliğinde çalışıyordu. Leonard Brenner de Weisz'ın bazı dış seyahatlerinde oğluyla buluştuğunu söyledi. Ama Weisz daha sonra David'in Moskova'da değil, Afganistan büyükelçiliğinde çalıştığını belirtti. Etta Jo CIA'yı sevmediği için, "Oğlum bana, asla CIA'ya girmeyeceğini söyledi," dedi. Babasıyla ilgili söyleşiden kaçınan David gerçekten de Moskova'ya 1981'de atandı. Güvenlik konusunda pek çok kuşku vardı. Ruslar David'in Weisz'ın oğlu olduğunu öğrenirlerse onu kolayca kendileri için çalışmaya ikna edebilirlerdi.

George'un Cheryl Thomas ile ilişkisi ve özel yaşamı ofiste sırdı. Weisz'ın sekreteri Sherry Cooper bir gün ona İngiltere Büyükelçiliğindeki resepsiyona Bayan Weisz'ın da gidip gitmeyeceğini sorunca Weisz birden kızdı ve "Bayan Weisz diye biri yok," dedi. Aslında George ve Etta Jo'nun evliliği devam ediyordu ve haftanın birkaç günü Chevy Chase'de evde bir araya geliyorlardı. Weisz hafta sonlarının çoğunu Maryland'daki çiftliğinde geçiriyordu, ama on yıl önce çiftliğin alınmasına itiraz etmiş olan Etta Jo oraya nadiren giderdi. Çiftlikteki bakıcı Dale Young'a göre Cheryl sık gelirdi çiftliğe. Young, "İkisi ayrı arabalarda gelirlerdi," dedi. Weisz bazen Enerji Bakanlığından bazı arkadaşlarını davet ederdi çiftliğe ve Fransızlar dahil yabancı nükleer uzmanlarını da orada misafir ediyordu.

McDowell ve diğer bazılarına göre Weisz'ın en sevdiği nükleer tesis Long Island'daki Brookhaven Ulusal Laboratuvarıydı. Weisz oraya gittiği zaman New York'da yaşayan annesiyle kız kardeşini de ziyaret ediyor, şoförlü makam arabasını annesinin evi önünde bekletiyordu.

Weisz Brookhaven'da yetkililerden biri olan Herbert Kouts ile tanıştı, ona güveniyordu ama yine de bazı konularda

çekingendi. Kouts'a göre, Weisz'ın oraya gelmesinde George Bush ve James Angleton'un etkileri olmuştu.[9] Fakat Weisz Koruma direktörlüğüne atandığı zaman Angleton CIA'dan ayrılalı dört yıl olmuştu ki bu söz doğru olamazdı.

Mart 1981'de Kongre koridorlarında bir drama yaşandı. Başkan Reagan göreve yeni başlamıştı ve onun yeni CIA direktörü William Casey ile ehliyetsiz yardımcısı Max Hugel, Senato İstihbarat Daimi Komisyonuna çıkarak bazı üyelere göre şaşırtıcı bir teklifte bulundular. Casey komisyona, Fransızlar ve Rusların Bağdat'tan on mil mesafede Osirak'ta, Saddam Hüseyin rejimi için bir nükleer reaktör inşa ettiklerini bildirdi. Sovyetler Saddam'ı elde etmek için bu işe büyük paralar yatırıyorlardı. Casey ve Hugel'in teklifine göre, ABD Osirak reaktörünü imha etmek için bir gizli operasyon yapmalıydı.

Senatörlerin çoğu şaşkındı, bazıları ABD'nin egemen bir ülkeye gizlice bomba atamayacağını söylediler. Ayrıca Irak, ABD büyükelçiliği personelini 444 gün rehine olarak tutmuş olan İran'la Eylül 1980'den beri savaş halindeydi. Komisyon üyelerinden biri o gün Casey'ye, böyle bir operasyonun asla mümkün olamayacağını söyledi.[10]

Casey 13 Nisan'da Tel Aviv'e gitti ve İsrail istihbaratı Mossad'ın başkanı Tümgeneral Yitzhak Hoffi ile görüştü.[11] Hoffi'ye Irak hava savunmasıyla ilgili bir sürü casus uydu fotoğrafı ve bilgi verdi. İsrail ve CIA arasında o dönemde iyi bir işbirliği vardı. Fakat Casey ve Hugel, George Weisz'ın İsrail ile ilişkisini bilmiyorlardı. ABD'nin Nükleer Koruma ve Güvenlik Direktörü, 26.4 kilo zenginleştirilmiş uranyum 235'in Irak reaktörüne konmak üzere olduğunu İsrail'e bildirmişti bile.

8 Haziran Pazar günü İsrail Hava Kuvvetleri uçakları uzun bir uçuş yaparak Osirak reaktörünü bombaladılar. İsrail hava saldırısının etkisini görmek için CIA'dan reaktör ve Bağ-

dat hava savunmasının Keyhole 11 casus uydusundan çekilmiş fotoğraflarını istedi. Casey bu talebi reddedince İsrail Jonathan Pollard'ın TALENT (uydu fotoğrafları) malzemesine başvurdu. O sırada Keyhole 11'e gelen radyasyonla ilgili DOE analizi sonuçları da Weisz'a ulaştı.

Reaktör tahrip olduysa sensorlar radyoaktivite belirtisi gösterecekti. Fakat radyoaktivite olmaması Weisz'ı şaşırttı. Saddam Hüseyin saldırıdan haberdar mı edilmişti acaba? Bundan haberdar olarak nükleer malzemesini korumaya mı almıştı? İsrailliler Weisz kanalıyla, Reagan Yönetiminin bir üçte-iki politikası güttüğünü anlamaya başladılar. Casey İsrail'e destek verirken, yönetimde bazıları da gizlice İran'la savaşan Saddam'a yardım ediyorlardı.

ABD Yönetimi Irak'la temasında, merkezi Miami'de olan silah tüccarı Sarkis Soghanalian'ı kullanıyordu.[12] Soghanalian özel uçağında sürekli olarak CIA ajanlarını ve yönetim aracılarını Bağdat'a uçuruyordu. İsrail'in İran'a gizlice yedek parça ve ABD lisansıyla üretilen küçük çaplı silahlar verdiğini ABD yönetimine Soghanalian söyledi. ABD'ye dönerken bu silah ve sistemlerden bazılarını da getirdi ki bunların içinde Irak ordusunun İran'dan ele geçirdiği tank gece görüş sistemleri de vardı.

Reagan Yönetimi 1981 yazında Suudi Arabistan'a AWACS (Hava Uyarı ve Kontrol Sistemi) uçakları satma planı yaparken, İsrail de Casey ile yaptıkları anlaşmanın özel olmadığını anladı. Yönetimin Ortadoğu politikasını etkileyen başka unsurlar da vardı. Weisz bu durumda İsrail için daha da önemli bir kaynak oldu.

AWACS satışını hazırlayanlar, Hava Kuvvetlerinden Tümgeneral Richard Secord ve Deniz Piyade Albayı Oliver North idi. Her ikisi de Laos'ta Ted Shacley'nin altında çalışmışlardı. Shackley ile bağlantıları sayesinde, Lübnan'da Şii teröristler tarafından tutulan Amerikalı rehineleri kurtarmak için İsrail

kanalıyla silah gönderdiler. Bu planda, İsrail'in İran'la olan uzun süreli iş ilişkilerini kullandılar.

İsrail'in Bağdat reaktörüne saldırısı yüzde 100 başarılı olmadıysa da, Weisz'in istihbaratı İsrail'i bir nükleer felaketten kurtarmış olabilecekti. Ama Weisz da çok dikkatli davrandığı kariyerinde ilk kez olarak açığa çıkmıştı. KGB çok geçmeden İsrail'e istihbarat verenin kim olduğunu anladı. Fransızlar Ruslara Weisz'ın daha önceki temaslarını bildirince KGB harekete geçti.

Enerji Bakanlığını kontrol eden Enerji ve Ticaret Komisyonundan Demokrat Parti Milletvekili John Dingell o sırada Weisz'ın çalışmalarını incelemeye aldı. Komisyon araştırmacısı Peter Stockton'a göre, Weisz çok fazla dış seyahat yaptığı için uyarıldı. Weisz'ın yardımcısı William Bartells, kongre soruşturmasının Weisz'ı sarstığını söyledi.

İki yıl önce Weisz'ı aceleyle DOE'ye yerleştiren Donald Kerr Washington'dan ayrılmış ve Los Alamos Ulusal Laboratuvarı'nın başına getirilmişti. Weisz bir süre sonra Kerr'in yerine gelen Duane Sewell ile anlaşmazlığa düştü.

Kongre soruşturması nedeniyle güçlenen Sewell Weisz'a, Enerji Programları müsteşarına değil, kendi yardımcısına rapor vermesini söyledi. Weisz işinin çok önemli olduğunu ve kendisine bunu yapamayacaklarını söyledi, ama Sewell bu kez onun elindeki tüm teftiş yetkisini aldı. Weisz müthiş kızdı ve Sewell'in davranışının güvenlik riski doğurduğunu belirten bir mektup yazdı. Sert mektubun kopyasını Herb Kouts'a gösterdi ama başka bir şey yapmadan ve kovulmadan ayrıldı oradan. Donald Kerr'a göre Weisz Ekim 1981'de istifa etmek zorunda bırakıldı.

Fakat Kerr-Kupperman-Weisz bağlantısı Weisz'ın Enerji Bakanlığından ayrılmasıyla sona ermedi. Weisz daha sonra Los Alamos ve Brookhaven'da danışmanlık işleri aldı ve iyi dostları Kerr ve Kupperman'la çalışmaya devam etti.

Ronald Reagan 1981'de, ilk projelerinden biri olan W-88 nükleer başlığının üretimine onay verdi. Yaklaşık yarım megatonluk güce sahip olan W-88 başlığı küçük olduğu için birkaç tanesi denizaltıdan-atılan Trident füzesine ya da havadan fırlatılan cruise (seyir) füzesine takılabiliyordu. Reagan Rusların SS-18 füzelerine karşı bu başlıkların hemen seri üretimini istiyordu. Plana göre bir tek füzeye ayrı programlı sekiz taneye kadar W-88 başlığı takılabilecek ve böylece SS-18 füze rampaları tahrip edilebilecekti.

Fakat W-88'ler oldukça ağırdı ve onları taşıyacak füzeler Rusya'daki hedeflere kadar uzun uçuş yapamayacaktı. Bu nedenle uzmanlar başlığı ağırlığını azaltma çalışmaları yaptılar, normal patlayıcılar ve koruması daha düşük sistemler kullandılar. Bu başlıkların tasarım sırları 1980'lerin başlarında çok iyi gizleniyordu ama George Weisz bu bilgilere ulaşabildi. W-88 tasarımı hem Çin ve hem de Rusya için büyük önem taşıyordu.

Başlangıçta 1989'da açığa çıkarılan W-88 aslında daha önceden öğrenilmişti. W-88 geliştirilirken, Los Alamos'un başında olan Kerr ve Robert Kuperman DOE'den ayrıldıktan sonra Weisz'a tesislere girme olanağı sağladılar. 2000 yılında Wen Ho Lee'nin W-88 casusluk olayında bilgisayar ve teknik kanıtlardan sorumlu olan kişi Donald Kerr idi ve Kerr 1997'de FBI'ı sorumlu suç laboratuvarının başına gelmişti. Ağustos 2001'de, FBI'ın yeni direktörü Robert Mueller göreve gelmeden önce, CIA Direktörü George Tenet Kerr'i CIA'in Bilim ve Teknoloji müdürlüğüne getirdi ki burası teşkilatın en önemli ve hassas yerlerinden biriydi.

Başkan Reagan 1981'de eski bir istihbaratçı olan General Richard Stilwell'i tüm askeri istihbarat programlarının kalbi olan Savunma Politikası müsteşar yardımcısı yaptı. Ulusal Güvenlik Ajansı, Ordu istihbaratı ve Savunma İstihbarat Teşkilatının topladığı tüm istihbaratlar Stilwell'in kontrolüne girdi.

Reagan Yönetimi Stilwell'e tüm Pentagon istihbarat politikalarının gözden geçirilmesi görevini verdi. General ilk iş olarak bir hasar değerlendirme timi oluşturup İngiltere'ye gönderdi, Cheltenham'daki Hükümet Haberleşme Karargahında (GCHQ) on iki yıldan beri durdurulamayan istihbarat sızıntıları soruşturulacaktı. GCHQ ABD'deki Ulusal Güvenlik Ajansının İngiliz karşıtıydı ve iki kuruluş elektronik dinleme alanında işbirliği yapıyorlardı. Şifre memuru Geoffrey Arthur Prime genç bir kıza tecavüzden soruşturulurken, adamın aynı zamanda KGB'ye ABD mikrodalga ve gözetleme uyduları bilgileri sattığı ortaya çıktı; Christopher Boyce da aynı dönemde Ruslara uydu bilgileri satıyordu. Boyce Şahin ve Kar Adam adlı kitap ve filmle üne kavuşan TFW elemanı ve bir FBI ajanının oğluydu. Boyce'un beslediği bir şahini vardı ve "Kar Adam" da onun ortağı ve kokain satıcısı Andrew Daulton Lee idi.

General Stilwell İngiltere'den dönünce tartışmalı bir rapor yazdı ve Prime'ın verdiği zararın abartıldığını belirtti. Crowley, "Sanki Prime fazla bir zarar vermemiş gibi bir hava yarattı adam," dedi. Crowley'e göre, aslında Prime KGB'nin en fazla zarar veren casuslarından biriydi.[13]

Stilwell'in FBI ve Ordu istihbaratıyla ilgili bir sorunu daha vardı. FBI 1981'de Ordu ile birlikte bir operasyon yapmaya karar verdi; Sovyetlere karşı uzun süredir ikili ajan olarak çalışan bir subay Moskova'daki yeni inşa edilmiş ABD büyükelçiliğine yerleşecekti. Amerikan istihbaratı inşaat sırasında Rusların binaya böcekler yerleştirmiş olmasından kuşkulanıyor ve KGB içine birini sızdırarak bunu öğrenmek istiyorlardı. Tehlikeli ama çok önemli bir görevdi bu.

ABD için çalışan bir KGB albayı Berlin'deki kontrol subayına KGB'nin, Moskova'ya gelecek olan bir Amerikan subayını öldüreceğini söyleyince Amerikalılar endişelendiler. Ruslar bu subayın ikili çalıştığını ve operasyonu öğrenmişlerdi. Bu subayın Moskova'ya gideceğini sadece FBI ve Ordu istih-

baratında en üst düzey yetkililer biliyordu. O halde Amerikan istihbaratının en tepelerinde bir Rus köstebeği vardı.

Başkanın emri üzerine, Beyaz Saray Stilwell'den konunun araştırılmasını istedi. Stilwell Beyaz Sarayda bile araştırma yapma yetkisine sahipti.

Stilwell'in bu soruşturmayla görevlendirdiği deneyimli istihbaratçılardan biri de George Weisz idi. General Stilwell Weisz'ı bu işe nasıl aldığını hatırlamıyordu ama adam hakkında bir şeyler duymuş ve iyi olduğunu öğrenmişti... Birisi ona profesyonel bir istihbaratçının CIA'dan ayrıldığını ve ondan yararlanabileceğini söylemişti.

Weisz Mayıs 1982'de, Enerji Bakanlığından ayrıldıktan yedi ay sonra Pentagon'daki 3C-276 No.lu odaya girip çıkmaya başladı. Bu ofiste süper-gizli bir oda vardı ve Weisz orada oturup elindeki belgeleri okuyabiliyordu. Stilwell ve karşıistihbarat yardımcısı Britt Snider'a göre (daha sonra CIA baş müfettişi oldu), Weisz burada dosyaları okuyacak ve üst düzel köstebeğin kimliğini ve Rusların bunu nasıl yaptığını öğrenmeye çalışacaktı. Gizli odadaki dosyalarda Astsubay Ralph Sigler'in hikayesi gibi pek çok korkunç olay vardı.

Weisz'ın bu çalışması da bazılarına çok garip göründü. O zaman adını Watergate ile duyurmuş genç bir avukat olan Snider, Weisz gibi üst düzey bir bürokratın öyle klimasız bir odada oturup çalışmasının normal olmadığını düşünmüştü.[14]

Elle yazdığı notlardan anlaşıldığına göre, Weisz Beyaz Saray'a sızması olası bir köstebeği meydana çıkarmak için çalışıyordu.[15] Weisz orada tüm Amerikan karşıistihbaratını inceliyordu ve bunun içinde Moskova büyükelçiliğindeki sızıntı nedeniyle FBI da vardı.

Daha sonra General Stilwell'den Weisz'ın notlarını incelemesini istediler. Notlara göre, Weisz Reagan'ın Bilim Danışmanı George Keyworth da dahil olmak üzere üst düzey Beyaz Saray yetkilileriyle görüşmüştü. Stilwell, "Weisz benim

işimle ilgili olarak benden daha çok not tutmuş," dedi.[16]"Başkanın bilim danışmanıyla ne ilgisi vardı ki? Ben ondan söyle bir şey de istemedim . . . işinin içinde böyle şeyler yoktu."

Weisz'ın bu kadar ayrıntılı araştırma yapmasının nedeni Rusların, Reagan'ın ICBM'lere karşı geliştirip uygulamaya çalıştığı uydu savunma sistemi, Stratejik Savunma Girişimi, "Yıldız Savaşları" konusunda bilgi istemeleri olmuş olabilirdi. Keyworth bir Edward Teller taraftarı ve Rus füzelerini düşürme planının destekçisiydi. Weisz da Enerji Bakanlığında çalışırken Yıldız Savaşları projesinin ilk aşamasıyla ilgilenmişti. Stilwell'in Weisz için bir görev istediği Pentagon yetkilisi Tom Tucker, "Her yatağın altında Komünist arayan bir generalin kendisine danışman olarak bir Kızılı tutmuş olması gerçekten komikti," diye konuştu.[17]

BÖLÜM ELLİ ALTI

KÖSTEBEK AVI

GEORGE WEISZ 1982 yazında Los Alamos'ta ayda bir hafta terörizm ve güvenlik konularında danışmanlık yaptı ve o günlerde Robert Kupperman ve Donald Kerr ile sürekli görüştü.[1] Ayda birkaç gün de Brookhaven Ulusal Laboratuvarında çalışıyordu. Geriye kalan çalışma saatlerini ise Pentagon'daki gizli odada geçiriyordu. General Stilwell'e göre Weisz tüm güvenlik kleranslarına sahipti ve ABD'nin tüm sırlarına ulaşabiliyordu. Stillwell bir süre sonra, Weisz'ın aslında CIA'yı resmen hiç terk etmediğini, Enerji Bakanlığında iken bile oraya bağlı olarak çalıştığını açıkladı. Onun bazı davranışları bu nedenle bazılarına garip geliyordu.

Cheryl Thomas, Maryland Polisine 11 Ekim'de verdiği ifadeye göre, Weisz'a yedi yıllık ilişkilerini bitirmek istediğini söyledi.[2] Genç kadın bir süre yalnız kalmak, geleceğini düşünmek istiyordu. General Stilwell ofisindeki Gwendolyn Jolly'ye gönderdiği seyahat programına göre, Weisz 18 Ekim'de Los Alamos'a giderek birkaç gün orada çalıştı. 25 Ekim günü lenfa bezi kisti tedavisi için doktora gitti. 27 Ekim

günü General Stilwell'in ofisindeki arkadaşlarından yeni vasiyetnamesine tanık olmalarını istedi. Karısı Etta Jo'ya göre Weisz'ın vasiyetnamesini gözden geçirmesi anormal bir şey değildi, uzun bir dış görev alacağı zaman hep yapardı bunu. Normalde bu tür işlerini avukatı Tom Sippell yapardı.

Weisz 28 Ekim Perşembe günü Brookhaven'a ve ertesi gün de annesinin New York'taki evine gitti. Hafta sonu planına göre dolaplardan birine bir raf takacak ve Cumartesi akşamı da 86 yaşında ama sağlıklı olan annesini yemeğe götürecekti.

Ama aile onun durumunda yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu sezdi. George aslında annesinin yaptığı Macar yemeklerini çok severdi ama Cuma akşamı sadece bir hamburger yiyeceğini söyledi, çünkü doktor muayenesinden önce kilo vermesi gerekiyordu. Kız kardeşi Suzanne akşamüzeri işten eve döndüğünde George onunla zoraki birkaç kelime konuştu. Suzanne, "George diyet yapıyordu, birkaç kilo vermişti, ama keyifsizdi," dedi. Weisz dışarı çıkarak biraz yürümek istedi ama kardeşi yorgundu ve hava da soğuktu.

Ertesi sabah Weisz erkenden dolap işine başladı. Suzanne o Cumartesi çalışıyordu ve Weisz kardeşi gittikten sonra birkaç yere telefon etti. Gaithersburg, Marylan'e bir bankaya telefon ederek Cheryl Thomas için yazdığı 5.000 dolarlık çekin tahsil edilip edilmediğini sordu, sevdiği kadın tarafından reddedilen bir adam için garip bir davranıştı bu.

Daha sonra Cheryl aradı onu. Weisz o sabah annesine yedi yıllık Thomas ilişkisini ilk kez anlatmıştı. Annesinin söylediğine göre ayrılmalarında suç George'undu; Cheryl ile evleneceğini söylemiş ama Etta Jo'dan boşanamamıştı.

Bayan Weisz o telefon gelince oğlunu çok heyecanlı gördüğünü söyledi. Cheryl Thomas, polise verdiği ifadeye göre, George Etta Jo'dan boşanmak istemediği için başka bir erkekle ilişkiye girdiğini ona ancak 4 Kasım günü söylemişti. Fakat

George'un annesi Gizelle Weisz, "Oğlumun sevgilisi ona, kendisiyle evlenmek isteyen bir başka erkeğe aşık olduğunu söylemiş," dedi. George annesinden, telefonda bekleyen Cheryl ile konuşmasını ve oğlunu terk etmemesini söylemesini istemişti. Annesi, "Ben hiç görmediğim, hiç konuşmadığım bir kadına nasıl söyleyebilirdim ki bunu?" dedi.

Yaşlı kadın oğluna, "Ona ne söyleyebilirim ben?" diye sordu.

"Şu telefonu al ve ona bir şeyler söyle anne. Sadece beni beklesin, her şey yoluna girecek."

Gizelle Weisz oğlunun böyle ciddi bir aşk ilişkisi yaşadığını şaşırmıştı. George'un hiç kuşkusuz başka ilişkileri de olmuştu ama ana oğul böyle konuları hiç konuşmazlardı. "Bir anne böyle bir durumda ne yapabilir ki? Oğlum 64 yaşındaydı, ben ne yapabilirdim?" Yaşlı kadın yine de Cheryl'e, oğlunu terk etmemesini söyledi.

Gizelle telefonu kapadıktan sonra oğlunu teselli etmeye çalıştı. Onun gibi istihbarat işinde olan deneyimli bir adam nasıl olur da diğer erkek hakkında hiçbir şey bilmez ve kadına 5.000 dolarlık çek gönderirdi?

George aniden gitmek istediğini söyledi annesine. Dolap işini gelecek hafta bitirecekti ama şimdi kalamazdı orada. "Gitmek zorundayım anne," dedi. "Gidip onunla konuşmalıyım... Ama haklı o, Jo'dan dört yıl önce boşanmalıydım. Artık çok geç." Gizelle Weisz evden çıkan oğlunun arkasından üzgün gözlerle baktı. Suzanne daha sonra, "George'u tehdit edemezdiniz," dedi. "Özellikle bir kadın tehdit edemezdi onu, ciddi bir adamdı George. Bir kadının azarlayacağı bir çocuk değildi o. Ama aralarında ciddi bir şey olmuş olmalı."[3]

Annesi ve kız kardeşi ertesi hafta onu çok aradılar, telesekreterine mesajlar bıraktılar ama George Weisz cevap vermedi onlara. Sonunda endişe içinde Etta Jo'yu aradılar ama o da onlara rahat olmalarını, George'un her zaman böyle

yolculuklara çıkıp ortadan kaybolduğunu söyledi.

Sonradan anlaşıldığına göre, George Weisz New York'tan Maryland'daki çiftliğine gitti. Ertesi Salı, 2 Kasım günü bakıcı/kiracı Dale Young ona, kiralık olarak oturduğu evin bacasının tutuştuğunu söyledi. Yangın hemen söndürülmüş ve hasar olmamıştı ama George eve bir yangın alarmı taktıracağını bildirdi ona.

George iki gün sonra yeni vasiyetnamesi için avukatı Tom Sippell'e gidecekti ama randevusuna gitmedi. 7 Kasım Pazar günü George'un çiftliğine iki misafir geldi, bunlardan biri bastonlu ve yaşlı bir adam, diğeri ise Cheryl Thomas'ın tarifine uyan bir kadındı.[4] Dale Young, Weisz ve misafirlerine yüzme havuzunun yanında rastladı ve Weisz onları tanıştırdı. Young olaylı anlatırken, "George her zaman garip davranırdı . ama o gün daha farklıydı," dedi. Young o gün daha sonra George'un kızı Nikki için aldığı Honda Civic arabanın garajda durduğunu gördü.

George ertesi hafta da telefon mesajlarına cevap vermedi. 12 Kasım Cuma günü komşuları Brunner'ler arabayla önünden geçerken onun kendilerine el sallamadığını görünce şaşırdılar, George doğruca önüne, boşluğa bakıyordu.[5] Young o akşam çiftlik evinde ışık gördü ama Weisz'ı göremedi. Ertesi gün öğleden sonra Dale Young'ın kız arkadaşı Leigh B. Brownell etrafta kötü bir koku duydu, ama Dale, yanan bacadan kalan kokudur diyerek sakinleştirdi onu.

Ama George'un annesi ve kız kardeşi endişeliydiler. George'dan iki haftadır haber alamıyorlardı ve annesi onun dolabı onarmadan rahat edemeyeceğini söylüyordu. Kızına söyleyip Etta Jo'ya tekrar telefon ettirdi, karısı aramalıydı onu.

Etta Jo da artık endişeliydi ama arteriti yüzünden 45 dakika araba kullanarak çiftliğe gitmeyi göze alamıyordu. Etta Jo Pazartesi sabahı dayanamadı ve aklına gelen ilk kişi olan

sigortacısını arayıp George'u bulmasını istedi.

Carroll Stottlemyer yıllardan beri George'un sigortasını yapardı ama iki adam arkadaş değillerdi.[6] Sigortacı Etta Jo'ya çiftliğe gideceğini söyledi ve ancak öğleden sonra saat dörtte yola çıkabildi. Sigortacı kapıyı vurdu ama açan olmadı. Adam ondan sonra olanları karıştırdı ve hikayesini birkaç değişik şekilde anlattı. Polise verdiği ilk ifadeye göre, önce kapalı duran garaj kapısındaki pencereden bakmış ve Nikki'nin Honda arabasını ve egzozdan çıkıp pencere aralığından arabanın içine giren sarı hortumu görmüştü. Stottlemyer hemen Etta Jo'yu aradı ve polise haber vermesini istedi.

Komiser Neil Healine çiftliğe geldiğinde Dale Young onunla beraber garaja gitti. Young ve polis arabanın direksiyonunda oturan cansız vücudu hemen gördüler, ama sigortacı bunu dışardan görememişti.

Garaj kapısının dışındaki lamba yanıyordu ve kapının kilidi açıktı. Görünüşte klasik bir intihar olayına benziyordu bu. Yaklaşık beş metre boyunda ve bir buçuk santim çapında sarı bir bahçe hortumu arabanın egzozundan, cam aralığından tornavida ile sokularak direksiyona kadar uzatılmıştı. Hortumun bir ucu egzoz borusunda, diğer ucu da sürücü koltuğundaydı. Egzoz borusunun yanında yerde birkaç el aleti ile havası boşalmış bir hava yastığı duruyordu.

Polis raporuna göre, Young araba içindeki cesedin Weisz olduğunu söyledi.[7] Ama adam daha sonra, "Cesedin o olduğu konusunda kafamda bir soru işareti kaldı," dedi.[8] Çünkü Young Weisz'ı hiçbir zaman gözlüklü olarak görmemişti ve cesedin gözlerinde koyu renkli bir havacı gözlüğü vardı. Polis Honda arabanın döşemesinde plastik bir kahve kupası buldu. Ayrıca polis Healine ve Young arabanın kapısını açtıklarında kontak anahtarının kapalı olduğunu gördüler. Arabanın direksiyona dayanmış 5 Kasım tarihli bir New York Times gazetesi buldular, sanki Weisz ölümünden önce oturup gazete

okumuştu. Peki ama intihar etmek isteyen bir adam bir kupa kahve alıp ölümünü beklerken bir haftalık eski bir gazeteyi okur muydu? Garajın içinde neden güneş gözlüğü takmıştı? Bu bir intiharsa, kontak anahtarını kim kapamıştı? Bu ipuçları birbirini tutmuyordu.

Ceset şiş gibi duyuyordu ve alında bir bere vardı. Dudaklarda kırmızıya yatın bir renkte balgam kalıntısı görülüyordu. Ölüm sonrası katılaşma sadece parmaklarda vardı. Dr. R. J. Thomas gelip cesedi inceledikten sonra Frederick Memorial Hastanesi morguna gönderdi. Polis Honda arabayı ve içinde bulunan el çantasını kanıt olarak götürdü.

Polis çantanın içindeki notun Weisz tarafından yazıldığını ve intihar notu olduğunu söyledi. Rapora göre notta öyle yazıyordu: "Lütfen Peder Detrich ya da Peder Ritchie ile temas edin. Ben emekli bir Kara Kuvvetleri subayıyım, askeri ayrıcalıklardan yararlanmak hakkımdır." Nota bakılırsa, Weisz'ın, başına gelenlerden sonra sağ kalacağını sandığı anlaşılıyordu. Notta Etta Jo Weisz'ın aranması için adresi ve telefonu, ayrıca avukat Tom Sippell'in de telefonu verilmişti. Notun dibinde sanki farklı bir elle yazılmış gibi, "Yorgunum," sözcüğü vardı.

Polisin evi aramasından sonra yazılan raporda zorla giriş belirtisi görülmediği, olağandışı bir ize rastlanmadığı belirtildi. Fakat Young, "Bana göre anormal bir sürü şey vardı," diye konuştu. Polis onun 9 mm şarjörünü buldu ama tabancasını bulamadı. Şöminede bir sürü yanmış kağıt ve kitaplar vardı... O adam böyle yaşamazdı." Şöminede ayrıca TV önünde yenen hazır yemek kalıntıları vardı ki Weisz bundan hiç hoşlanmazdı. Raporda olağandışı bir şey görülmediği yazılmasına rağmen eve bir araştırma ekibi geldi ve uzun süre kanıt aradılar.

Polis evde araştırma yaparken Etta Jo telefon etti ve kocasına ne olduğunu sordu. Healine bir polis arabasının biraz sonra evine gelerek ona bilgi vereceğini söyledi. Etta Jo

yarım saat sonra tekrar telefon ederek evine polis gelmediğini söyledi ve kocasına ne olduğunu tekrar sordu, bu kez Healine ona kocasının öldüğünü bildirdi.

Etta Jo'nun daha sonra polise verdiği ifadeye göre, George 5 Kasım günü Los Alamos'tan dönmüş ve geceyi Chevy Chase'deki evde geçirdikten sonra çiftliğe gitmişti. Kadın onlara George'un CIA, Savunma Bakanlığı ve Enerji Bakanlığı için çalıştığını söyledi.

George'un New York'taki annesi ve kız kardeşi ise merak içinde haber bekliyorlardı. Yaşlı kadın kızından, Berlin'de Nikki'yi aramasını istedi. Suzanne, "Nikki'yi aradım ve o bana çılgın gibi bağırarak babasının öldüğünü söyledi," diye anlattı. "Ben onun söylediğin tekrarlayınca annem bayıldı. Nikki bu kez bana, 'Babamın öldüğünü nerden biliyorsun?' diye sordu. Bu kez iyice şaşırdım ve 'Ben bunu şimdi senden öğrendim, babanı araman için aradım seni,' dedim."

Suzanne daha sonra Etta Jo'ya telefon etti ve Washington'a geleceklerini söyledi. Ama telefondaki yabancı bir ses, "Gelmeseniz daha iyi olur, aile yalnız kalmak istiyor" deyince şoke oldu. "Ne demek istiyorsunuz, kimsiniz siz? Ben ağabeyimin evine gelemez miyim yani?" diye bağırdı. O zaman telefona Donnel Weisz çıktı ve "Burası artık senin ağabeyinin evi değil, benim evim," dedi ve eğer halası gelirse onu dışarı attıracağını söyledi.[9]

Anne kız yine gittiler ama Donnell dediğini yaptı ve onları eve almadı. George'un ailesi otelde kalırken iki gün sonra ülke dışından gelen David ağabeyini yatıştırdı.

Nikki ve Donnel gördükleri cesedin babalarına ait olmadığını söylemelerine rağmen diğer aile mensupları cesedi tanıdılar ve Weisz'ın naaşının yakılmasına karar verildi. Etta Jo kocasının cenazesinin gazetelerde ilan edilmesini istemedi. Ve istediği yapıldı.

George Weisz yıllar boyu yüzlerce insanla birlikte çalıştı,

işbirliği yaptı ama cenaze töreninde sadece aile mensupları bulundu. CIA'dan hiçbir arkadaşına haber verilmedi ve hiç kimse cenaze törenine davet edilmedi. George'un yeğeni Phil cenaze töreninde sadece küçük bir kutu gördüğünü söyledi. Uyuşturucu etkisinde olan Donnel tutarsız bir konuşma yaptı ve George'un yaşlı annesi öyle üzüldü ki bayıldı ve onu törenin dışına çıkardılar.

George Weisz'ın ölümüyle ilgili polis araştırması devam etti. 16 Kasım'da polis onun telesekreteri yakınında bulunan üç bandı dinledi. Mesajların çoğu cevap vermediği için Weisz'a öfke doluydu. Öfkeli mesajlardan bazıları Cheryl Thomas'a aitti. Komiser Muavini Ronald N. Herring Dışişleri Bakanlığında Cheryl'i buldu, kendini tanıttı ve Weisz'ı tanıyıp tanımadığını sordu. Genç kadın bir şeyler olduğunu sezdi ve polis ona George'un öldüğünü söyleyince ağlamaya başladı.

Cheryl George'un nasıl olduğunu öğrendikten sonra Herring onunla uzun konuşmak istediğini söyledi. O akşam buluştular ve Cheryl polise George ile 1975'te Viyana'da tanıştığını anlattı. O tarihten sonra hem yurt dışında ve hem de ABD'de birlikte yaşamışlardı ve birbirlerine çok yakındılar. Herring ona George'u en son ne zaman gördüğünü sordu ama Cheryl bunu hatırlayamadı.

Cheryl ilişkiyi bitirmek istediğini Weisz'a ilk kez 11 Ekim'de söylediğini belirtti. Gaithersburg'daki dairede son kez olarak 4 Kasım günü birlikte olmuşlar ve Cheryl o gün ona başka bir erkekle tanıştığını söylemişti. Polis raporuna göre George da sevgilisine onsuz yaşayamayacağını bildirmişti.[10] Cheryl diğer erkeğin adını polise vermek istemedi ve Herring de ısrar etmedi.

Cheryl karısından boşanmadığı için Weisz'e kızmış ve bunu da ona söylemişti. Ama son kez çiftliğe gittiğinde Weisz Cheryl'e karısıyla yaptığı mali anlaşmayı göstermiş ve boşanacağını açıklamıştı.

Cheril'in ifadesine göre, Enerji Bakanlığından çıkarılıp derecesi de indirildiği için George Weisz son altı aydır perişan haldeydi, morali çok bozulmuştu. Daha genç elemanlar için onu kovmuşlardı.

Polis sonuçta Cheryl Thomas'ın anlattıklarını kabul etti ve Weisz'ın aşk ilişkisinin sona ermesi nedeniyle intihar etmiş olduğuna karar verdi. Ama 64 yaşında ve dünyayı bilen George Weisz'i tanıyanların hiçbiri onun sevgilisinden ayrıldığı için intihar etmiş olduğuna inanmadı.

Donnel Weisz polise, Eylül ayı sonunda çiftliğe gittiğinde babasının moral çöküntüsü içinde gördüğünü söyledi, babası hükümete kızıyor, CIA'dan ayrıldığına çok üzülüyordu, artık eskisi gibi bir vatansever değildi. Ama yine de babasının depresyona girdiğine inanmıyordu Donnel.[11]

General Stilwell'in istihbarat biriminden Gwendolyn Jolly polise önemli bir ipucu verdi ama üzerinde durmadılar. Kadın onlara Weisz'ın kendisinden ve diğer bazı arkadaşlardan vasiyetnamesi için tanık olmalarını istediğini söyledi. Weisz birkaç gün sonra da telefon ederek bronşit olduğunu bildirmişti. Weisz uzun kariyerinde çok az hasta olmuştu ve Jolly, "Hastadan ziyade yorgun gibiydi," dedi.[12] Ama onu umutsuz ya da intihara yatkın biri gibi görmemişlerdi. Polise ifade verenler arasında Weisz'ın intihar edebilecek hale geldiğini söyleyen tek kişi Cheryl Thomas oldu.[13]

Başka ipuçları üzerinde pek durulmadı. Tom Sippell Weisz'ın 4 Kasım randevusuna gelmediğini ve iptal da etmediğini ama bunu daha önce hiç yapmadığını söyledi. Bu ifade polis raporlarında hiç görülmedi. Peki ama Weisz'ın sekiz gün önce ofis arkadaşlarından tanıklık etmelerini istediği vasiyetnameye ne oldu?

George Weisz son hafta çiftliğinde yalnız mıydı ve neden kimse ulaşamadı ona? Weisz mesajlarına cevap alamadığını belirten bir mesaj kaydetmişti. Birisi zaman kazanmak için

zorla mı kaydettirmişti ona bu mesajı? Şöminede yanmış belgeler, kitaplar ve TV yemeği artıkları vardı. Weisz'ın çocuklarına göre babaları evin içinde bir süre zorla tutulmuştu.

Ölüm sahnesiyle ilgili kuşkular da vardı—ölen adamın kimliği konusunda bile kuşkular tam olarak giderilmemişti.

Maryland Eyalet Polisi 15 Aralık 1982'de Weisz'ın intihar ettiğini belirten son raporunu yazdı ve dosyayı kapadı. Otopsinin Baltimore'da yapıldığı ve anormal bir duruma rastlanmadığı yazıldı.[14] Ama otopside Weisz'ın tanınmasına yardımcı olacak karın bölgesindeki bir yara izi ve safra kesesi eksikliği gibi özelliklerden hiç söz edilmedi.[15] Weisz'ın safra kesesi 1978'de Almanya'da askeri hastanede alınmıştı ve 1980'lerden önce bu ameliyatı olan herkesin bileceği gibi yara izi hâlâ duruyordu. Eyalet Adli Tabip Yardımcısı Hormez R. Guard cesette böyle bir yara izi görmedi.

Dr. Guard'a göre, otopsiden önce polis ona olayın kesin intihar olduğunu söylemişti. Guard, "Bana olayın kesin intihar olduğu söylendi," diye konuştu. "Ama sonradan notun hepsini görünce beni yanılttıklarını anladım. Cesedin karnını açtığımda safra kesesine bakmak aklıma bile gelmedi, çünkü adamın intihar ettiğini düşünüyordum."[16] Doktor, "Ailesi adamın kimliğiyle ilgili kuşkuları dile getirseydi, diş kontrolüne kadar tam bir kimlik saptaması isterdim. Otopside çok daha dikkatli olurdum," diye devam etti.[17]

Eyalet polisinin Dr. Guard'a bu ayrıntıları anlatmaması gerçekten ilginçtir ve polis cesedin bulunmasından iki gün sonra Dale Young'ı tekrar sorguladı. Honda arabanın kontak anahtarı şüpheleri artırmıştı. Young arabaya ilk baktıklarında polisin ona, "Hey, kontak anahtarını neden kapadın?" diye sorduğunu söyledi. O zaman birden kızmış ve polise küfretmiş, polis de ona, "Sakin ol, senin tepkini görmek için söyledim bunu dostum," demişti.

Sovyetler suikastçılarına bu tür "intihar" olaylarını öğret-

me konusunda ustadırlar. Bu eğitimden yararlanan ülkelerden biri de Saddam'ın idaresindeki Irak'tı.

Silah tüccarı Sarkis Soghanalian 1980'lerde Amerikalıları sürekli olarak Miami'den Bağdat'a uçuruyordu. Hatta bir seferinde Saddam'ın sırt ağrılarını tedavi etmek için Reagan'ın izniyle bir de Amerikalı doktor götürmüştü oraya.

Soghanalian Iraklı yetkilileri ve üst düzey istihbaratçıları da uçağıyla Amerika'ya götürürdü. Soghanalian, "İnsanları CIA'in talebiyle oradan oraya uçururdum," diye konuştu. "Hiç soru sormaz, bunu hükümete yardım etmek için yapardım." ABD'ye gelen Iraklılar sahte pasaportlarla seyahat ettikleri için onların kim oldukları, neden geldikleri, orada neler yaptıkları bilinmezdi, ama George Weisz öldüğünde bazıları Washington'a yakın yerlerde kalıyorlardı. Rusların altı yıl önce Amerikanın en iyi ikili ajanı Astsubay Ralph Sigler'e işkence yaparak öldürdükleri gibi, onlar da Weisz'a aynı şeyi mi yapmışlardı acaba? CIA Rusların Amerika'da Amerikan ajanlarına dokunamayacağını söylerdi ama Sigler olayından sonra bu fikri değişti. Ruslar Weizs'ın, o dönemde en iyi müşteri olan Irak'la ilişkilerini zedeleyebileceğini düşündülerse ona suikast yapmış olabilirlerdi.

Büyükelçi Milton Wolf eski dostu George Weisz'ı düşündüğü zaman suçluluk, şaşkınlık ve korku duyuyordu—Washington'a gelişlerinde çok meşgul olduğundan onunla yeterince ilgilenmediği için suçluluk duyuyordu. Wolf, "Gelip onu Washington'da görmemi isterdi hep," diye konuştu. "Ben Viyana'dan dönünce de aradı beni bu olaya kadar hep aradı, zaman ayarlayıp ona gitmediğim için pişmanım şimdi. Sanırım bana bir şeyler anlatmak istiyordu." Wolf Weisz'in intihar ettiğine hiç inanmadı.

Wolf Cherily'in de kendisini aramadığına şaşıyordu. "Cheryl onunla iyi arkadaş olduğumuzu biliyordu, beni araması gerekirdi." Fakat Weisz, Cheryl ile ilişkisinin bozul-

duğunu söylememişti büyükelçiye.

Bir de Felix Bloch olayı vardı. Bloch Viyana'da Misyon Şefi yardımcılığına alınırken onunla Milton Wolf görüşmüştü. 1989 yazında gazeteler Bloch'un casusluğundan kuşku duyulduğu haberleriyle doluydu, FBI ve medya Washington'un her yerinde Bloch'u arıyordu. Wolf'a göre bu olayların arkasında başka şeyler vardı. "Adam ülkeden kaçacak diye birkaç metre gerisine beş altı ajan takmanın anlamı yoktu... Adam kaçırılmasın ya da öldürülmesin diye her zaman peşindeydiler. Ben hep böyle düşündüm."

Felix Bloch daha sonra işten çıkarıldı ama casuslukla hiç suçlanmadı. Bloch'un Weisz için Berlin'de, Viyana'da ve ABD'de yaptığı iyiliklerden hiç söz edilmedi FBI soruşturmasında. Aslında hiç kimse Weisz'la ilgili bir şey sormadı Bloch'a. Belki Amerikalı yetkililer onun vereceği cevabı duymak istemiyorlardı.

Başkan Clinton 2001'de görevi bırakırken hapiste olan Jonathan Pollard'ı affetmedi. Çünkü Pollard İsrail için casusluk yapan Amerikalıların adlarını vermeyi reddetmişti. Fakat Robert Crowley ve William Corson'a göre, Pollard dahil tüm İsrail casuslarının başındaki adam büyük olasılıkla George Weisz'dı. General Stiwell, "İşin komik yanı, biz köstebek avı görevini de Weisz'a verdik," dedi.

Weisz'ın İsrail'e verdiği nükleer ve W-88 savaş başlığı bilgileri füze teknolojisi yarışında ABD'ye yetişmek isteyen hükümetler için büyük nimet sayılırdı. 1980'ler ve 90'larda Rusya ile ilişkileri soğuyan İsrail Çin'e yaklaşmaya başladı. İsrail ABD'nin ortak silah üretimi programı çerçevesinde verdiği teknolojiyi yüzyılın sonlarında Çin Halk Cumhuriyetine vermeye başladı. Bunların en ünlüsü milyarlarca Amerikan dolarıyla geliştirilip yapılmış olan Lavi savaş uçağıydı. Amerikalılar ABD/İsrail teknolojisinin Çin'e götürülüp orada uçak üretimine başlandığını casus uydu fotoğraflarından öğ-

renince şoke oldular. İsrail Çin'e ABD cruise füzesi teknolojisini de verdi ve Çin daha sonra yaptığı C802 füzelerinden bazılarını İran'a sattı. Bu füzeler halen Amerikan savaş gemileri için tehdit oluşturuyor.

General Stilwell, George Weisz'ın neden beyaz Saray etrafında ve özellikle de Yıldız Savaşları ile ilgili olan kişilere yakın yerlerde dolaştığını merak ediyordu. Weisz notlarında neden George Bush'un İran-Contra olayındaki aracısı Don Gregg'den söz etmişti? Weisz Pentagon'daki o sıcak, gizli odada neden o kadar uzun süre çalışıyordu? Belki de Ruslar Stilwell'in Prime olayını, FBI, İran-Contra ve Yıldız Savaşlarındaki köstebekleri öğrenmek için şantaj yapıyor, onun İsrail casusluğunu ifşa edeceklerini söylüyorlardı. Bu senaryoya göre, KGB istediklerini öğrendikten sonra belki de Osirak reaktörünün tahribinden sorumlu olan kişiyi Irak'a bildirmişti.

Ruslar öldürdükleri kişileri intihar etmiş gibi gösterme oyununda çok ustaydılar. O zaman Weisz'ın ölümünde neden o kadar çok açık vardı? Yoksa Ralph Sigler'in ölümünde olduğu gibi, yine bazı yerlere mesaj mı göndermek istemişlerdi.

Yukarda yazılanlara göre, bulunan cesedin Weisz'a ait olduğu kabul edilmiş oluyordu. Shadrin tipi bir kaybolma olayı yaşanmamıştı burada, fakat Ruslar (ya da başkaları) Weisz'ı sağ ve kendi kontrolleri altında tutmak istemiş olabilirlerdi.

Berlin Üssünün en esrarengiz ajanının etrafındaki sırlar Kasım 1982'de sona ermedi.

BÖLÜM ELLİ YEDİ

SOĞUK SAVAŞIN SONU

BİR GÜVENLİK ŞİRKETİNİN bir müşterisinin çok büyük bir tehditle karşı karşıya olduğunu ve sırlarını korumak için servet harcadığını düşünün. Bu koruma onlarca yıl sürdüğünde bu güvenlik şirketine müşterisini koruması için milyarlarca dolar kaynak aktarılıyor. Bu uzun dönemde güvenlik şirketinin yalan yere yeminden zimmete para geçirmek ve cinayet gibi çeşitli suçlar işlediğini ortaya çıkıyor ama şirket yaptığı işte o kadar iyi ki müşteri bu kusurları görmezden geliyor.

Şimdi, güvenlik şirketinde çalışan bazı kişilerin, müşterinin korunmak istediği düşman için çalıştığını ve müşterinin de bunu öğrendiğini tahayyül edin. Düşünün ki bu düşman günün birinde parçalanıyor ve şirketin müşterisini uyarmak için söylediklerinin çoğunun gerçekle ilgili olmadığı ortaya çıkıyor. Müşteri uzun yıllar, şirketin düşmanla ilgili olarak kendisine verdiği bilgiler için trilyonlarla dolar harcadı, ama şirket hep yanlış istihbarat verdi.

Özel sektörde böyle bir güvenlik şirketi böyle büyük

hatalar yapmış olsaydı hiç kuşkusuz mahkemeye çıkarılır ve yaptıklarının hesabı sorulur, gereği yapılırdı. Ama işte CIA yıllar boyunca müşterisine, yani Amerikalı vergi mükelleflerine tam olarak bunu yaptı. Ne yazık ki Amerikalılar Sovyetlerin çöküşüne öylesine sevindiler ki CIA'da nelerin yanlış gittiğini göremediler. Senatör Daniel Patrick Moynihan kamuoyuna açıkça konuşan birkaç kişiden biri oldu ve söylediklerine göre, CIA Sovyetler Birliğinin çöküşünü önceden tahmin edemediği için Amerikan vergi mükelleflerinin milyarlarca doları, kendilerini savunmak zorunda olmadıkları bir düşmana karşı silah üretmek için boşuna harcandı.

Aslında Soğuk Savaşın son yıllarında CIA'da olanlar Moynihan'ın sandığından çok daha karmaşıktı. Reagan ve Bush yönetimleri döneminde Amerikan kamuoyuna ve Kongreye yalan söylemek CIA politikasının bir parçasıydı. CIA'in en üst düzey yöneticileri kendilerine aptal ya da beceriksiz gibi sıfatlar takılmasına hiç aldırmadılar. Bu adamlar yerlerine öyle yapışmışlardı ki, oradan ayrılmamak için kendilerine ne denirse densin umursamıyorlardı.

İşin komik yanı, CIA'in en güçsüz, en umursanmayan ve en az tahsisat alan bölümü olan İstihbarat Direktörlüğü, üst makamlara 1970'lerden beri Sovyetlerin içten içe çürüdüğünü ve yakın gelecekte çökeceğini söylüyor, onları uyarıyorlardı. Ama üst düzey yöneticiler bu tür analizlerle uğraşmak, bunları duymak istemiyorlardı. Düşmanın küçültülmesi, teşkilat içinde çok güçlü olan Operasyonlar Direktörlüğü için bir tehdit, bir prestij kaybı ve kongre tahsisatının azalması demekti. DCI Stansfield Turner CIA kültürünün bu yanını Kongre önünde kamuoyuna açıkça anlattığı zaman, onun Jimmy Carter yönetimine ve teşkilata lâyık bir adam olmadığını söyleyen çok oldu.

CIA, Başkan Jimmy Carter'ı sevmedi ve onun yönetimi döneminde başkana sadakat diye bir şey kalmadı teşkilatta.

Gizli Servislerde çalışanlar onun aleyhine işler yaptılar ve sonunda ona zarar verdiler. 1980'de Berlin Üssünün birçok yetkilisi ve emeklisi George Bush'un ve daha sonra da Reagan'ın seçilmesi için çalıştılar. Jimmy Carter'a zarar verecek sırlar Reagan kampanyasına sızdırıldı. Carter'ın kendi ulusal güvenlik ekibi olan Robert Kimmet ve Robert Gates bile onlara katıldılar. Tahran büyükelçilik rehineleriyle ilgili Cumhuriyetçilerin İranlılarla yaptıkları gizli görüşmelerin hikayeleri kampanya sırasında Washington'da herkesin ağzındaydı ve söylenenler doğruydu. Fakat bu görüşmeler söylendiği gibi Paris'te değil, İspanya'da yapıldı. CIA tepe yönetimleri başkanlara her zaman onların duymak istediklerini söyledi, ama 1980'den itibaren iç siyasi manevralar Teşkilatın ana aktivitesi haline geldi.

Jimmy Carter seçildiğinde George Bush 1976'da DCI olarak devam edemediğine üzüldü ve bu da sürgünde bir CIA teşkilatının başlangıcı oldu. İşten çıkarılmış olan eski ajanlar, Colby ve Kissinger'in 1975'te Gizli Servislerde kısıntıya gitmesi sonucu açıkta kalanlarla birleştiler. 1977'de Bush'un yerine gelen Amiral Turner Gizli Servislerde yeniden kısıntıya gitti. İşten çıkarılanların başında Berlin Üssünün eskilerinden Ted Shackley vardı. Onun George Bush ile olan ilişkisi Reagan başkanlığında İran-Contra olayına neden oldu.

Reagan ve Bush göreve başladıklarında önlerinde iki CIA seçeneği vardı; bunlardan biri Kongre gözetimi altındaki resmi CIA, diğeri de eskilerin oluşturduğu gayri resmi teşkilattı. Bu karmaşık casuslar dünyasında İstihbarat Direktörlüğü, içindeki parlak ve sadık istihbaratçılarla Sovyetler Birliğinin ekonomik ve diğer konuları hakkında bilgi toplayarak bu büyük gücün parçalanacağını tahmin edebiliyordu.

Carter Yönetimi Vietnam Savaşı sonrasında Pentagon bütçesinde kısıntıya gitmek istediğinde, Genelkurmay Başkanı Kongreye giderek meşum bir konuşma yaptı ve Carter'ın

Sovyetler karşısında ülkeyi güç duruma düşüreceğini söyledi. 1980'lerde Amerikan askeri gücü Sovyetler karşısında en düzeyine çıkarken, Reagan tarafına uygun gelmeyen bilgiler Ulusal İstihbarat Tahminlerine alınmıyordu. Senatör Moynihan Sovyetler Birliğinin parçalanmasından sonra CIA'yı beceriksizlikle suçlarken, beceriksizliği vatan hainliğiyle karıştırdı. Aslında Beyaz Saray ve CIA'in üst düzey yönetiminden çıkan bir aldatmaca için CIA'in analizcilerini karaladı, iftira etti onlara.

Bu aldatmacanın devam eden hasarı boş Sovyet tehdidi için harcanan milyarlarca dolar değil, CIA bağımsızlığının aşınması oldu. Harry Truman'ın, varlığını istemeyerek onayladığı teşkilat, Soğuk Savaş sonrasında Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyinin bir uzantısı haline geldi.

CIA'in Mart 2001'de "Princeton Belgeleri" adıyla açıkladığı 19.160 belgeden sonra Reagan ve Bush yönetimlerinde yapılan hilelerin ve yolsuzlukların bir kısmı açığa çıktı, zararın büyüklüğü anlaşıldı. Princeton Belgeleri sayesinde, İstihbarat Direktörlüğünün Gorbaçev reformlarının samimiyeti konusunda yaptığı analizlerin CIA yönetimi tarafından dikkate alınmadığı anlaşıldı. CIA üst yönetimi karşısında hep güçlü bir Sovyetler Birliği görüyor ve kendi uzmanlarının değerlendirmesine aldırmıyordu. Sovyetler Birliği Üçüncü Dünya ülkeleri üzerindeki sorumluluğunu bırakıp donanmasını limanlara çağırdığında, CIA üst yönetimi bunun bir politik oyun olduğunu düşündü ve ciddiye almadı.

Princeton Belgeleri içindeki bir uzman raporuna göre, 1980'lerde CIA'in öngördüğü gibi büyük bir Sovyet askeri güçlenmesi mümkün değildi, çünkü Sovyet ekonomisi böyle bir silahlanma harcamasını kaldıramazdı. CIA yönetimi bu değerlendirmenin Ulusal İstihbarat Tahmini ile birlikte dağıtılmasını istemedi. Bu değerlendirme raporunu yazan Douglas J. MacEachin,[1] CIA'in 1986 döneminde yayınladığı Ulusal İstih-

barat Tahminlerinin gerçekçi değerlendirmeler olmadığını ancak Princeton Belgeleri yayınlandıktan sonra açıkladı.[2]

William R. Corson olayı şöyle değerlendirdi: "Bu kadar çok operasyona, harcanan milyarlara, dünyanın her yerinde ölen adamlarımıza, vatandaşlarımıza, ailelerimize ve dostlarımıza söylenen onca yalana rağmen başarılı olamadık, görevimizi yapamadık. Eski dostlarım belki kızacaklar bana ama yine de söyleyeceğim: Biz istihbaratın bilgiden daha anlamlı olduğuna inanarak kendimizi aldattık. Zorlukların derecesiyle bilgi değerini karıştırdık. Gerçekten önemli bilgi burnumuzun dibinde duruyordu, ama biz aldırmadık, çünkü bize önemsiz gibi görünüyordu. Neler olduğunun farkına varamadık."[3]

CIA Sovyetler Birliğinin askeri gücü hakkında yanlış değerlendirmeler yaparken, FBI daha da büyük bir aptallık yapıyordu. Angleton sonrası dönemde CIA'dan büyük karşıistihbarat sorumluluğu almış olan Büro, en uzman karşıistihbarat ajanını dinlemedi.

Tom Kimmel Rus istihbaratının çok sevdiği FBI'ya sızdığına inanıyordu. Onlarca yıllık deneyimi olan Kimmel aynı zamanda hükümetlerin yaptığı hataları da biliyordu. Kimmel'in dedesi müteveffa Husband Kimmel, Aralık 1941'de Japonların Pearl Harbor'a baskınları sırasında deniz üssünün komutanı olan amiraldi. Amiral Kimmel siyasetten pek anlamazdı ve ABD Deniz Kuvvetleri istihbaratı ve siyasi bağlantıları olan subayların hatalarının kurbanı oldu.

Genç Tom Kimmel'in babası da başarılı bir deniz subayıydı ve babasına sürülen lekeyi temizlemek istedi. Tom Deniz Kuvvetlerinde bazı kişilerin ve hatta bazı tarihçilerin Pearl Harbor'ın suçunu dedesine yüklemelerini şaşkınlık ve üzüntüyle izledi. Genç Tom yıllar geçerken, hükümet belgelerinin çoğu zaman yalanlarla dolu ve devlet görevlilerinin doğruyu söylemelerinin ne kadar güç olduğunu öğrendi.

Tom Kimmel şimdi, 1990'ların sonlarında, FBI kariyerinin sonuna gelirken bir seçim yapmak zorundaydı. Rusların FBI içine sızmış olduğuna inancı tamdı. Rusların eline geçen gizli belgelerin hepsi CIA köstebeği Aldrich Ames'den gitmiyordu. FBI 1980'lerin başlarında, 30 yıl önce Berlin'de Harvey'nin yaptığı gibi, Washington'daki yeni Sovyet Büyükelçiliği binası altına bir tünel açtı. Ruslar tüneli 1985'te buldular ve Kimmel bunun nasıl olduğunu öğrenmek istiyordu.

İstihbarat toplumunda birçok dostu vardı Kimmel'in ve CIA'da hemen herkes sever ve güvenirdi ona. CIA'ye Rus köstebeklerinin sızmasına üst düzey yöneticilerin ihmalleri ve beceriksizlikleriyle bazen de oyunları neden oluyordu ve kendi teşkilatı FBI'da da durum aynıydı. FBI'ın üst düzey yönetiminde 1970'lerden beri köstebek olduğundan kuşkulanılan adamlar vardı. Kimmel artık emekliliğe yaklaşıyordu ve bu duruma daha fazla dayanamayacaktı.

İstihbarat yetkilileri kendi üzerlerine dikkat çekecekleri korkusuyla köstebeklerden ve düşman sızmalarından söz etmekten kaçınırlardı. James Angleton bazı hatalar yapmış olabilirdi ama 1990'ların sonlarında artık herkes onun haklı olduğuna inanıyordu. Amerikan istihbaratında bir süre ikili ajan ortaya çıkarılmıştı. Tom Kimmel 1998 Noel'inde bilgisayarının başına oturdu ve hiç de hoş karşılanmayacak bir belgenin yazımına başladı.

Kimmel'in raporuna yazdığına göre, Aldrich Ames tüm istihbarat kayıplarının sorumlusu değildi, çünkü bazı kayıp bilgiler sadece FBI dosyalarında bulunuyordu. Kimmel'in arkadaşı William R. Corson, "Gerçek zarar CIA'in ulaşabildiği bilgilerden değil, FBI'ın sunabileceklerinden geldi," diye konuştu. "Bazı dosyalarda bazı kişilerin düşman ajanı olabileceğinden ve buna neden olacak zayıf yanlarından söz ediliyordu . . . bunların içinde FBI'da çalışanlar da vardı."[4]

Robert Hanssen Rus casusu olmakla suçlanıp tutuklan-

madan iki buçuk yıl önce, Kimmel FBI içinde en azından bir köstebek olduğunu söylemişti. Kimmel'in Ocak 1999'da verdiği bir brifingde FBI Direktörü Louis Freeh de bulundu ve onun söylediklerinden hoşlanmadı. Oklahoma City, Waco ve Olimpiyat bombalama olayı gibi başarısız olaylardan sonra FBI için bir köstebek avı başlatarak arkasında kötü bir izlenim bırakmak istemiyordu Freeh. Kimmel'in raporu adeta pimi çekilmiş bir el bombasını andırıyordu. Freeh'e yakın olanlar Kimmel'in çalışmasına çamur atmaya başladılar. Onlara göre Kimmel yanılıyordu ve köstebek varsa bile CIA içinde olmalıydı. Kimmel daha sonra New York Times'a verdiği röportajda, "Ben FBI içinde köstebek olduğunu ve onu bildiğimi kesin olarak söylemedim, ama bunun büyük bir olasılık olduğundan söz ettim," diye konuştu. "Ben buna onlardan daha çok inanıyordum. Onlar araştırmaların CIA üzerinde yoğunlaşmasını istiyorlardı."

Ames 1994'te hapse girdikten sonra, CIA ve FBI'da yeni köstebek avı timleri çalışmaya başladılar. İlk yakalanan, 1987'den beri Ruslar için çalışan FBI ajanı Earl Edwin Pitts oldu; temyiz anlaşması sonucu 27 yıl hapse mahkum oldu Pitts ve bir ifadesinde Hanssen'in kendi yanında bir karşıistihbarat bilgisayarına girdiğini söyledi. Ama FBI onun ifadesini önemsemedi. 1996 sonlarında FBI ve CIA köstebek avcıları bir Rus kaynağından CIA elemanı Harold J. Nicholson'un adını aldılar. Rus kaynağın söylediğine göre Nicholson Sovyet sonrası dönemde, 1994'te SVR için çalışmıştı.

Nicholson da tutuklanınca köstebek avcıları işlerinin bittiğini düşündüler. Fakat Kimmel ve diğer ciddi araştırmacılar hapse giren casusların FBI tüneli bilgisini nasıl sağladıklarını merak ediyorlardı. Kimmel yeniden başladı araştırmasına. Eski karşıistihbarat ajanı Peter O'Donnell ile birlikte çalışarak binlerce sayfa dosya belgesi okudu. Earl Pitts dosyası ilginçti. Ruslar bu adama hep tepeden bakmış, hor görmüşlerdi onu.

Kimmel'e göre, Pitts aslında değersiz bir ajandı ve Ruslar gerçek köstebeği gizlemek için onu ele vermiş olacaklardı. Ama Kimmel'in üstleri bu haberden hoşlanmadılar.

25 yıllık FBI ajanı Robert Hanssen 18 Şubat 2001'de tutuklandı ve casusluk ve vatan hainliği suçlamasıyla hapse atıldı. Adalet Bakanlığı'na göre, Hanssen Ekim 1985'te başlamıştı Moskova için çalışmaya ve FBI tünelini Ruslara haber veren oydu. Hanssen'in karısı onun casusluğa daha önceden başladığını söyledi. Hanssen'in yakalanmasıyla birlikte Kimmel'in haklı olduğu anlaşıldı. Fakat FBI 1999'da onun uyarılarını dikkate almadığı için Hanssen iki yıldan fazla bir süre daha köstebek olarak çalıştı.

Hanssen'in tutuklanıp hapse girmesinden sonra onu kimin işe aldığı sorusu çıktı ortaya. Onun işe alınmasını sağlayan daha eski bir köstebek mi vardı yoksa FBI'da? Hanssen'in çalışma arkadaşlarından biri, "Olasılıklara ve ikinci derece ipuçlarına bakılırsa öyle olması gerekiyordu," dedi.

Robert Hanssen'in tutuklanmasının yarattığı şaşkınlığın nedeni, Amerikan istihbarat teşkilatının karşıistihbarat programını tamamen göz ardı etmiş olmasıydı.[5] FBI içindeki bir Rus ajanının FBI direktörüyle aynı kiliseye gitmesi olayı Hannsen'in SVR kontrolörüne komik gelmiş olmalıydı ki o da büyük olasılıkla bir FBF ya da CIA yetkilisi olabilirdi.

Hanssen olayı James Jesus Angleton'a hiç kuşkusuz şaşırtıcı gelmezdi. Angleton Igor Orlov'la ilgili köstebek avı döneminde FBI içinde köstebek olduğuna inanıyordu. Angleton'a göre Orlov'u yakalayamamalarının en büyük nedeni buydu.

SON SÖZ

BERLİN ÜSSÜNDEN GERİYE kalmış eski ajanlar ve onların yaşıtı olan eski Rus ve Doğu Alman ajanları 10 Eylül 1999'da eski günleri anmak için bir araya geldiler. Hepsi de Berlin Operasyon Üssünün (BOB) o zaman için CIA'in efsanevi bir birimi olduğunu biliyor ve söylüyorlardı. Eski casuslar üç gün boyunca buluşarak eski günleri andılar ve CIA'in BOB ile ilgili altı yüz sayfalık gizli belgeyi serbest bırakmasını kutladılar.

Kariyerinde pek çok sorun yaşamış ve atlatmış tartışmalı bir CIA yetkilisi olan David E. Murphy, iki yıl önce Savaşalanı Berlin (1) adlı bir kitap yazarak bu konuda yazan ilk kişi oldu. Murphy kitabında Berlin Üssüne asla düşman ajanı sızmadığını yazdı. Igor Orlov'a önemsiz bir casus gibi bakıyordu o ve Berlin'de toplanan arkadaşları da onunla aynı fikirdeydiler. CIA'in resmi tarihçileri ve BOB mitini yaşatmak isteyenler Orlov olayına böyle baktılar. Onlar şimdi, "Hatalar yapıldı elbette, ama sonuçta Soğuk Savaşı kazandık ya!" diyorlardı.

Yaşlı casuslar Stasi Karargahını ve Karlshorst'taki KGB İstasyonunu ziyaret ettiler ve yuvarlak masalarda oturup, "Aynalar Sahrasında Berlin: Ajanlar, İkili Ajanlar ve İltica Edenler," gibi başlıklarla bazı konuları tartıştılar ama bir seferinde başlarına koca bir kova soğuk su döküleceğinden habersizdiler.

Soğuk su İngiltere'den geldi. Moskova'daki KGB dosyalarından çıkarılan belgeler ışığında yazılmış ve İngiliz Gizli Servisi tarafından bastırılmış bir kitaptı bu soğuk su. Soğuk Savaş sonundan beri ortaya çıkan saçma istihbaratçı hikayeleri değildi bu. Murphy'nin kitabına temel oluşturan ayıklanmış bilgiler de değildi. Bu malzeme KGB'nin Batıya karşı operasyonlardan sorumlu dairesi Birinci Şef Direktörlükten geliyordu.

Kitabın konusu olan malzeme, KGB'nin en gizli bilgilerine ulaşabilmiş bir adamdan, KGB baş kütüphanecisi Vasili Mitrokhin'in kişisel arşivinden gelmişti. Mitrokhin 1985'te emekli olana kadar, on yıl boyunca önemli dosyalardaki belgelerin kopyalarını çıkarmış ve saklamıştı. Adam el yazısıyla kopyaladığı belgeleri ayakkabılarına, gömleğine, pantolonuna, elbiselerinin çeşitli yerlerine gizlemiş ve evine götürmüş, sonra da daktiloda temize çekmişti. Daktilo yazılarını önce eski valizlerde, sandıklarda sakladı. Belgeler çoğalınca onları teneke süt kutularına gizlemeye ve daha sonra da bahçesine gömmeye başladı. Böylece KGB'nin kara kalbini on yıl boyunca kopyaladı.

Sovyetler Birliği dağılırken yaşlı adam 1992'de birkaç bin sayfalık belgeleri aldı, Latvia'ya gitti ve Amerikalılara yaklaştı. Riga'daki ABD Büyükelçiliğine gitti, CIA yetkilisiyle konuştu ve ona elinde önemli belgeler olduğunu ve CIA'dan emekli maaşı istediğini söyledi. Langley haberi aldı ama onun casus değil bir kütüphaneci olduğunu öğrenince aldırmadı. Ayrıca belgeleri adam kendisi kopyalamıştı ve bunlar sahte de olabilirdi. Böylece Riga'ya mesaj gönderdiler ve adama para veremeyeceklerini bildirdiler.

Fakat CIA'in karşıistihbarat şefi Paul Redmond Mitrokhin hikayesini ve belgeleri öğrenince onun tutulmasını istedi. Adamın elindeki belgeler FBI'ın birçok casusluk olayına ışık tutabilirdi. Ayrıca Golitsyn dizileri tamamen sona erdirilebilirdi. Fakat kendinden önceki Jim Angleton gibi o da üst düzey yönetimi pek ikna edemiyordu. Redmond'a da hayır dediler.

CIA üst düzey yönetimi yine aptallık mı yapıyordu, yoksa CIA'in açıklarının ortaya çıkmasından mı korkuyorlardı?

Mitrokhin KGB dosyalarında CIA'in karar hatalarına dair pek çok belge görmüştü. CIA'dan ret cevabı alınca belgelerini aldı ve İngiltere Büyükelçiliğine gitti. Orada bir MI6 ajanı kadın Mitrokhin'in belgelerinin işe yarayacağını anladı. Büyükelçilikte yapılan bir dizi görüşme ve testten sonra Mitrokhin MI6 ajanı oldu. Ona KURB kod adını verdiler.

Mitrokhin'in elindeki belgelerin gerçek olduğunu biliyoruz, çünkü bunlar 1985'e kadar Batı istihbaratlarının dosyalarında olan birçok olayı aydınlatıyor. Ayrıca operasyonel malzemeler Batının elektronik dinlemelerine ve ajan raporlarına uyuyor. MI6'nın mantıklı bir emekli maaşı ve biraz da nezaketle elde ettiği belgeler Ruslar için çok önemliydi.

Eylül 1999'da Mitrokhin ve MI6'nın ünlü tarihçisi Cambridge Profesörü Christopher Andrew tarafından yazılan Kılıç ve Kalkan: Mitrokhin Arşivi ve KGB'nin Gizli Tarihi adlı kitap modern istihbaratın çok önemli bir eseri olarak basıldı. Mitrokhin arşivleri ABD istihbarat üstünlüğü mitini ortadan kaldırdı. Bu belgeler Igor Orlov'un, James Angleton'un düşündüğü gibi bir süper casus olduğunu ve Berlin Üssünde rahatça çalıştığını da kanıtlıyor.

Angleton'un Orlov hakkında kendi gayretiyle sağladığı bilgiler, resmi CIA dosyalarından ziyade KGB dosyalarındaki bilgilere yakın. KGB dosyalarındaki tek fark orada Orlov'un gerçek adının Aleksandr Grigoryevitch Kopatzky olduğu belirtiliyor—Orlov karısına, bu adın 1943'te yakalandıktan sonra

bir Alman generali tarafından kendisine verildiğini söylemişti.[2] Yine söylediğine göre 1923'te[3] Bryansk Oblast'ta Surozh şehrinde doğmuştu. Fakat Orlov hakkındaki diğer konularda Angleton'un bilgileriyle KGB bilgileri birbirini tutuyor.[4]

Fakat Sovyet dosyalarında Rusların star casusuyla ilgili bazı bürokratik koruma önlemleri var. Mitrokhin ve Andrew dosyalarla ilgili olarak, "Orlov Alman hastanesinde yatarken Almanlar için çalışacağını söylemiş," dediler. Angleton'un soruşturma sonuçlarına göre Orlov'un yakalanması Almanya'ya giriş misyonuydu. Dosyalar bir noktada uyuşuyor: Orlov 1945'te istediği yere geldi. Mitrokhin ve Andrew şöyle yazdılar: "Orlov savaşın son iki ayında General Andrei Vlasov'un anti-Sovyet Rus Kurtuluş Ordusu istihbarat subayı olarak görev yaptı ve Alman ordusuyla birlikte Kızıl Orduyla savaştı. Savaş sonunda Kopatzky, Amerikalılar tarafından eski Dachau toplama kampında kısa bir süre esir olarak tutuldu . . . NKVD hizmetine rağmen Kopatzky'nin anti-Sovyet taraftarı olduğu anlaşıldı ve 1946'da Münih yakınlarında, Pullach'ta kurulan Amerikan gözetimli Alman istihbarat teşkilatına alındı."[5]

Yeni Rus istihbarat servisi SVR'nin Soğuk Savaş konusunda samimi olduğuna inananlar için Andrew ve Mitrokhin şöyle yazdılar: "SVR Kopatzky olayına hep hassas bir konu olarak bakıyor. Ruslar 1997'de yaptıkları bir açıklamayla Kopatzky'nin hiçbir başka isimle bile Sovyet istihbaratında çalışmadığını söylediler. SVR Mitrokhin'in belge aldığı bazı dosyaların da varlığını inkar etti. Bir dosyaya göre Kopatzky 1949'da Baden-Baden'deki Sovyet askeri misyonuna gitti ve gizlice götürüldüğü Doğu Berlin'de Sovyet ajanı olarak çalışmayı kabul etti. Mitrokhin'in kopya ettiği belgelerde Igor'un SBONR gibi anti-Sovyet göçmen örgütlerine karşı operasyon yaptığı da yazıyor.

Bir SVR dosyasına göre, Orlov, karısının korktuğu gibi, 1951 sonbaharında Estonyalı Vladimir Kivi'nin kaçırılmasın-

dan da sorumludur. Andrew ve Mitrokhin raporlarına göre Orlov, Almanya'da CIA operasyonlarına on yıldan fazla bir zaman sürecinde büyük zararlar vermiştir Orlov en azından 23 resmi KGB ajanı ve bir illegal casusla ortak operasyonlar yapmıştır ki bu da Merkezin ona verdiği değeri gösterir.

Angleton 1965'te Orlov'a yaklaşmaya başlayınca KGB onu ve ailesini ABD'den alarak Rusya'ya kaçırmak istedi. Orlov'un SVR dosyasındaki plana göre, onun 1943-1965 yılları arasında Almanya ve ABD'ye karşı yaptığı çalışmalar kamuoyuna açıklanacaktı. Fakat kaçırılacakları gün Eleonore Orlov çocuklarıyla beraber onları alacakları alışveriş merkezine gitmeyi reddedince[6] plan gerçekleşmedi ve Igor da ülkesine dönerek hayat hikayesini yazamadı.

SVR dosyalarına göre Orlov ABD'de bir KGB ajanı olanak 1978'e kadar çalıştı ve o tarihte bu kitabın yazarı olan benim, bir gazetede Angeleton'un Orlov'dan söz eden köstebek avıyla ilgili bir makale yazmamla ortaya çıktı olay. SVR dosyalarına göre KGB o andan itibaren küçük adamla tüm temaslarını kesti. Fakat gizli kaynaklara göre KGB, Orlov Mayıs 1982'de ölene kadar ona maaş ödedi. Orlov kanserden öleceğini anlayınca Eleonore'a, öldüğü zaman Sovyet hükümetine haber vermesini istedi, ülkesinde gömülmek istiyordu. Bayan Orlov ondan sonra kocasının yakılan naaşının küllerini ülkesine götürdü ve son yıllarda da birkaç kez Rusya'ya gitti. Eleonore bir gün, "Artık her şey açığa çıktığına göre belki ona da Kremlin duvarları arasında bir yer bulurlar," dedi.[7]

6 Ocak 1988 günü galerinin kapısı akşam saatlerinde çaldı ve Eleonore Orlov kapıyı açınca içeri giren iki FBI ajanı arama yapacaklarını söylediler. Ajanlar Lee Harvey Oswald'ın Ruslara çalışmadığını ve Igor Orlov'un iki oğlu Robert ve George'un da Rus ajanı olduklarını söyleyen Yuri Yurchenko adlı bir Rus göçmeninin itirafını araştırıyorlardı. Fakat Yurchenko'nun söylediklerine rağmen Robert ya da George'un Rus

casusu olduklarına dair hiçbir ipucu bulunamadı. Bu araştırmayı yapan FBI ajanları daha önceki araştırmaları bilmiyorlardı. O günden sonra FBI ajanları arada sırada yine geliyorlar galeriye. Eleonore onlara Yurchenko'nun ABD'de birkaç ay kalarak CIA'dan para aldıktan sonra Rusya'ya döndüğünü söyleyerek alay ediyor ama ajanların sesi çıkmıyor.

Orlov'la yaptığı çalışmalar nedeniyle canı sıkılan ve üzülen Olay subayı Paul Garbler Berlin Operasyon Üssünün (BOB) başarısı nedeniyle aldığı kutlamalardan bıkmış durumda. Garbler, "Aslında bir başarı kazanılmadı ki orada," dedi. "Başarılı olan Igor'du ve bu da beni hiç şaşırtmadı. Ruslar istihbarat işinde bizden daha iyilerdi, daha deneyimli adamlardı."

KGB dosyalarından daha pek çok soruşturma çıkabilir. Açılacak olan yeni dosyalar bize Soğuk Savaş konusunda başka neler söyleyecek, bekleyip göreceğiz.

Başkan Kennedy suikastından sonra Ruslar ABD'ye bir süre mülteci ve hatta Yekaterine Furtseva'nın damadı Yarbay Igor Kozlov'u[8] gönderdiler ve Lee Harvey Oswald'ın Rus casusu olmadığını söylediler. Bu mültecileri Amerika'ya kim gönderdi? Kim Kennedy cinayetinde Rus parmağı olmadığını kanıtlamanın zorunlu olduğu bilecek kadar iyi tanıyordu Amerikan sistemini? Angleton'a göre bunu en iyi bilen adam, kendisinin de akıl hocası ve aynı zamanda rakibi olan Harold "Kim" Philby idi. Philby Ruslara iltica ettikten sonra üç yıl süreyle Rus istihbaratıyla çalıştı, ama KGB merkezine girmedi. Neden peki? Angleton'a göre Philby, Leonid Brejnev, Furtseva ve geleceğin KGB başkanı Yuri Andropov'un da liderlik ettiği bir grubun emrine girdi. Nikita Kruşçev'in devirmeyi planlayan insanlar bunlardı. Philby İngiltere'den gelen bazı eski dostlarına KGB'nin kendisiyle pek temas etmediğini söylerdi.

Angleton'a göre Philby Ruslara, Kennedy'nin ölümünde Rus parmağı olduğunu öğrenirlerse Amerikalıların nasıl dav-

ranabileceklerini söyledi. Kennedy suikastında CIA parmağı olduğu hakkındaki KGB propagandasının arkasında Philby'nin olduğuna inanıyordu Angleton ve bu şimdi Mitrokhin belgeleriyle de ortaya çıkmış bulunuyor. Angleton 1979'da, "KGB o zaman Philby'nin talimatı olmadan o karşıistihbarat çalışmalarını asla yapmazdı," dedi. Angleton'a göre Philby Ruslara gereken hizmeti verdikten sonra yapabileceği fazla bir şey kalmadı, hatta onlar için tehlikeli bile olabilirdi.

KGB yıllarca Philby'nin kendi teşkilatlarında fazla bir rolü olmadığını söyledi. Fakat bu olaylardan uzun yıllar sonra Philby ile evlenen Rufina Philby'nin 1999'da yazdığı kitaba göre, Philby 11 Mayıs 1988'de ölene kadar Rus istihbarat yetkilileriyle temasını hiç kesmedi.[9] Fakat kitapta yazılanlara bakılırsa, Philby onurlandırılmaktan ziyade gözetim altındaydı, sürekli izleniyordu. Ruslar sanki onun büyük bir devlet sırrını açıklamasından korkar gibiydiler, peşini hiç bırakmadılar.

Eleştirmenleri tarafından huysuz ve deli bir adam olarak tanıtılan James Angleton CIA içinde görevi en zor olan adamdı; düşmanı dışarıda tutmaktı onun işi. Fakat ölümünden önce onun öğrendiği bir şey daha vardı; biz kendi kendimizin en büyük düşmanıydık.

1985'in sonlarında Angleton'un Arlington'daki güzel evine gittiğimde bana, "Varlığımı, profesyonel yaşamımı nasıl boşa harcadığımı düşünüyorum," dedi. Üzgün değildi pek ama rahatsız gibiydi. Çok sevdiği istihbarat toplumuna düşman ajanlarının sızmış olması rahatsız ediyordu onu. CIA'daki meslektaşları onun köstebek avından bıkmışlardı ve o da şimdi onları anlıyordu. "Partilerde kokarcaymuşum gibi kaçarlardı benden, insanın dostları bile zamanla bıkıyor bundan," dedi.

James Angleton'u son gördüğümde iyice zayıflamıştı, sigara ciğerlerini mahvetmiş, kansere yakalanmıştı ama yüzü yine de pek değişmemişti. Bir de mesleğinin getirdiği kuşku ve korku kanseri yiyordu içini. Kariyeri yüzünden karısından

ve çocuklarından uzaklaşmıştı, duygusal bir yalnızlık içinde ölüyordu.

Olağanüstü yaşamında Amerika'nın pek çok sırrı vardı. "Karşıistihbaratı nasıl aldım biliyor musun?" diye konuştu. "Allen Dulles ve en yakın 60 arkadaşı hakkında soruşturma yapmayacağıma, onları poligraf testinden geçirmeyeceğime söz verdim." Adada bir durup bir yudum çay içiyor, ya da öksürüyordu. "Hitler'in dostlarıyla yaptıkları işler açığa çıkar diye korkuyorlardı. Rusların bunu öğreneceklerine inanmayacak kadar da kibirliydiler. Ama adamlarda sorumluluk duygusu yoktu. Bu duygu olmadığı için her şey pislik oldu."

Angelton efsanesinden geriye sadece onun egzotik çay aşkı kalmıştı. Ama bir zamanlar başının hafif bir hareketiyle ya da bir telefonla bir meslektaşının kariyerine son verebilecek kadar güçlü olan bu adam şimdi tamamen yalnızdı. "Biliyor musun, CIA yüzünden on binlerce cesur adam öldürüldü..." diye konuştu. "İnsanlara sahipmişiz gibi hayatlarıyla oynadık onların. İnsanlara boş umutlar verdik. Olanları yanlış değerlendirdik."

Ölüme yaklaşmış olan bu yaşlı adama neden bu kadar büyük hatalar yapıldığını sordum.

Angleton sakin bir tavırla ama elleri titreyerek, "Bana sorarsan, temelde Amerikan istihbaratının kurucuları yalancıydı," diye cevap verdi. Ne kadar çok yalan söylersen, ne kadar çok ihanet edersen yükselme olasılığın da o kadar artıyordu. Bu insanlar birbirlerini çekiyor, terfi ettiriyorlardı. İkiyüzlülük ve düzenbazlık yanında en büyük ortak yanları, güç sahibi olmak için her şeyi yapabilmeleriydi. Şimdi geriye baktığımda pişman olduğum şeyler yaptım ben de. Ama ben de onun bir parçasıydım ve bu da hoşuma gidiyordu... Allen Dulles, Richard Helms, Carmel Offie ve Frank Wisner gibi adamlar büyük ustalardı. Eğer onlarla bir odada beraber bulunsanız bu adamların hepsinin de cehennemlik olduk-

larına inanmanız gerekirdi. Sanırım ben de çok geçmeden orada onlara katılacağım."

Angleton bir deli ve hatta bir işkenceci olarak tanıtıldı ve bu kitapta da belgelerle anlaşılacağı üzere pek çok sadık meslektaşının canını yaktı. Fakat umuyorum ki bu kitap onun gerçek kimliği hakkında okuyucuya daha doğru bilgiler verir ve görevinin CIA'yı düşmandan korumak olduğunu anlatır. Onun da bana söylediği gibi, "İnsan bazen gerçek düşmanını aynada, tam karşısında görür."

Sonuçta Angleton akciğer kanserinin getirdiği kurtuluşu adeta minnettarlıkla karşıladı. Çayından bir yudum aldı ve "Korkarım ki hayatta işlediğim günahlar sonuçta bana geri döndü ve içimde tünedi ben aslında bir başarısızlık timsaliyim," diye konuştu. "CIA'yı düşman köstebeklerinden koruyamadım, çünkü çevremde teşkilatı Ruslardan korumak için gerçekten gayret gösteren insanlar pek yoktu. Rusların bize karşı olan avantajlarını hiç anlamadım... Biz Amerikalılar gizliliğe hiçbir zaman gerçek değerini vermedik. Tanrım, ne kadar basit bir açıklaması vardı bunun."

NOTLAR

BÖLÜM 1

1. Crowley'nin Ekim 2000'de ölümünden önce yazara teslim edilen CIA yetkilisi Robert Crowley dosyalarında, Beria'nın NKVD üzerindeki gücüyle ilgili pek çok gizli bilgi vardır.

2. ABD etkisinde kalan en üst düzey Sovyet istihbaratı yetkilisini korumak için ABD istihbaratı ona "asistan" adını vermiştir. Bu casus Moskova'da görevli bir ABD Ordu istihbaratı yetkilisine haftada bir rapor verirdi ve bu raporlar sonuçta eski CIA yetkilileri Robert Crowley ve James Jesus Angleton'un dosyalarına girdi. Savaş sona erince asistan rapor vermeyi kesti. CIA'in 1947 ve 1953 arasında onu teşkilata alma çabaları işe yaramadı. Robert Crowley'nin notuna göre, asistanın işbirliğinin nedeni Rusya'nın Almanya'yı yenmesini istemesiydi. Angleton'a göre asistan Beria'nın emriyle girdi bu işbirliğine, çünkü Beria ABD'den daha büyük savaş desteği istiyordu.

3. Ayrıca Christopher Andrew ve Oleg Gordievsky'nin KGB bölüm 4 ve 5'ine bakınız: *The Inside Story*; John Costello ve Oleg Tsarev'in *Deadly Illusions*, Kızıl Orkestra hakkında en aydınlatıcı eser; ve "Ruslarla Flört" *The Service: The Memoirs of General Reinhard Gehlen.*

BÖLÜM 2

1. Orlov'un NKVD dosyasından.

2. Kopatzky dosyasında on binlerce sayfa vardır ve bunlar küçük dosyalara ayrılmıştır. Bu dosyalar Rusların son büyük Soğuk Savaş sırlarından biri olarak kalmıştır. Bu dosyalardan bir bölümü Valisi Mitrokhin'in Christopher Andrew ile birlikte yazdığı *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive* adlı kitaptadır. Dosyanın bu versiyonunda Sasha'nın orijinal kimlik hikayelerinden hiçbiri yoktur.

3. Orlov, annesi ve babasının sorgulanmalarından alıntılar onun NKVD dosyasındadır.

4. Ivan Navratilov'un meslektaşlarının sorgularına göre Navratillov Stalin'in istihbarat teşkilatlarındaki temizlik hareketinden şikayetçiydi.

5. O dönemde Sasha'nın NKVD üstünden alınan performans değerlendirmelerine ve Angleton dosyalarına göre.

6. Orlov'un gizli dosyasından.

7. James Angleton'un Orlov ifadeleriyle ilgili kayıtlarından.

8. Eleonore Orlov ile 1988-1999 arasında yapılan röportajlardan.

9. Igor Orlov'un Almanlara verdiği rapor ve ifadelerden, James Angleton ve Robert T. Crowley dosyalarından alınmıştır.

BÖLÜM 3

1. Igor Orlov'un personel belgelerinden.

2. Vlasov kuvvetlerinden sağ kalanlarla 1963-66 arasında yapılan CIA Güvenlik Ofisi ve Karşıistihbarat Ofisi söyleşilerinden.

3. Bu anlatım Orlov'un kapanmış NKVD dosyasındaki ifadelerden alındı.

4. Lasnov 1945'te yakalandı ve Rusya'ya gönderildi. NKVD onu Eylül 1946'da sorguladı.

5. James J. Angleton'la söyleşi.

6. General Gehlen'in CIA Olay subayı George Kisevalter'la söy-

leşi. Kisevalter ve James Angleton, Anatoly Golitsyn'in Aralık 1961'de ilticasından sonra Orlov'un Vlasov kuvvetlerindeki rolüne baktılar. Eleonore Orlov 6 Temmuz 1988 de dahil olmak üzere bir dizi röportaj verdi.

7. General Gehlen ve Alman Genelkurmayından diğerlerine göre.

8. *General Gehlen The Service: The Memoirs of General Reinhard Gehlen* adlı otobiyografisinde şöyle yazdı: "Hitler Vlasov'u Rus ordusunu zayıflatmak için bir propaganda aleti olarak gördü; ona ve ona katılan mültecilere sözler veriliyor ama bu sözlerin hiçbiri de tutulmuyordu." General Gehlen'e göre Almanya savaşı bu kısır görüşler nedeniyle kaybetmiş olabilir."

9. Gehlen'den, *The Service.*

10. Aynı, s. 11.

11. Gehlen'in ABD istihbaratıyla ilişkisi 1940'larda ve 1950'lerde yarım düzine kitaba konu olmasına rağmen CIA Nazi generali ile olan ilişkisini ancak Eylül 2000'de açıkladı. CIA'in bu açıklaması, araştırmacı Carl Oglesby'nin Bilgi Özgürlüğü talebi üzerine yapıldı. Clinton'un Nazi Savaş Suçlarını Açıklama Yasasıyla ilgili baskısının da rolü oldu bunda.

12. Orlov iki nedenle önemliydi: Birincisi, Gehlen'in Sovyet istihbaratının çoğu Orlov'un ayarladığı sorgulamalardan geliyordu—Vlasov partizanları ve yakalanan Rus istihbarat subaylarının sorgulanmalarıydı bunlar; ikincisi, Gehlen'in NKVD yöntemleri ve operasyonları hakkındaki direkt bilgileri Orlov'dan geliyordu. Bu ikinci nokta yeni Batı Alman-ABD işbirliği için çok önemliydi, çünkü Amerikalılar gerçek bilgi istiyorlardı ve Gehlen de Orlov'un bunu sağlayabileceğini biliyordu.

13. SVR arşivlerinde hâlâ gizli olan Orlov dosyalarından.

BÖLÜM 4

1. Peter Cross'un yazdığı mükemmel bir biyografi *Gentleman Spy: The Life of Allen Dulles.*

2. Hopkins FDR'nin Stalin'in öfkesine hedef olarak gösterdiği

adam olarak bilindi.

3. Robert Crowley ile 1989-1997 arasında yapılan röportajlardan.

4. Şubat 2000'de bir dizi röportajdan.

5. James Critchfield'in asistanı, Nazileri alan ABD subayı Robert T. Crowley'nin kişisel kayıtlarından.

6. Alman savaş sonrası basını Gehlen'in aktivitelerini iyi biliyordu: Frankfurter *Rundschau* şöyle yazdı: "Öyle görünüyor ki Gehlen'in karargahından bir SS subayı gelecek için hazırlık yapıyor ve Himmler'in seçkinleri mutlu birleşme törenleri kutluyorlardı."

BÖLÜM 5

1. Savaş sırasında Angleton, Pound'un Washington'daki St. Elizabeth akıl hastanesinde yattığını öğrenince çok üzüldü.

2. Mart 1999'da bir röportajdan.

3. James Jeasus Angleton'la Haziran 1976 röportajından.

4. Philby'nin Rus kontrolü tarafından yazılmış yorumlar. Savaş sonrası Sovyet Rusya istihbarat teşkilatı (SVR) arşivlerindeki Philby dosyalarından.

5. Bakınız Phillip Knightly'nin *The Master Spy* adlı eseri.

6. O dönemde Filistin İngiltere kontrolündeydi ve İngilizler Yahudilerin çoğuna giriş izni vermedi.

7. Angleton'la 1976-86 arası yapılan röportajlardan.

8. Angleton ilk kez olarak Yale Üniversitesinde öğrenci iken bir Yahudi devleti fikriyle karşılaştı. Profesör Norman Holmes Pearson'ın radikal fikirleri genç Angleton'u etkiledi. Angleton'un arkadaş oldukları arasında, daha sonra Kudüs belediye başkanı olan Teddy Kollek ve İsrail istihbarat teşkilatı Mossad'ın kurucusu Reuven Shiloah da vardı.

9. Kim Philby'nin My Silent War ve David Martin'in *Wilderness of Mirrors* adlı eserlerine bakınız.

10. Angleton'la 1976-86 arasında yapılan röportajlardan.

BÖLÜM 6

1. 1941'in başlarında soğuk Bir Pazartesi sabahı Washington'un Union İstasyonu yakınındraki Bellvue Otelinde bir kat görevlisi bir odanın kapısını açtı ve temizliğe başladı. Ama bir 38.likle başından vurularak ölen bir adamın cesediyle karşılaştı. Adam bir gece önce Poref adıyla girmişti otele ama kimliğinde adı Samuel Ginsburg'du ve Sovyetler Birliği'nde doğmuştu. Polis olayın intihar olduğunu söyledi. Adam avukatına bıraktığı notta karısına ve çocuğuna bakılmasını istemişti. Rusça yazılı ikinci notta karısı Toni'ye onu sevdiğini ama gitmesi gerektiğini söylemişti. Almanca olarak bir arkadaşına yazdığı üçüncü notta ise karısına ve oğluna destek olmasını istiyordu ondan. Ölen adam aslında 1938'de Batı'ya iltica eden ve Avrupa'daki Sovyet askeri istihbaratın eski başkanı olan General Walter Krivitsky idi ve ölümü de intihar değildi. Krivitsky Hitler'in Stalin'le müttefik olacağı kehanetinde bulunduktan kısa süre sonra Almanlar bir tetikçi gönderip öldürdüler onu. Bölgedeki tüm gazeteler Krivitsky'nin ölümünü manşetlerde verdiler. Hoover olayla ilgili yorum yapmadı ve gazetelerin tuzağına düşmeyeceğim dedi. FBI'ın görevi ABD'yi dış düşmanlardan korumaktı. İstihbarat teşkilatı Amerikan topraklarında bir mültecinin bir düşman ajanı tarafından öldürüldüğünü kabul ederse, ABD güvenliğinde büyük bir açığı kabul etmiş olurdu. Ölümün intihar olarak kalması çok daha iyiydi. Krivitsky'nin Avrupa'dan ayrıldığı yıl, Whittaker Chambers da Sovyet amacından ayrılarak Batıya sığındı. Krivitsky, Chambers'dan, bir zamanlar çalıştığı casus ağını açıklamasını istedi. Chambers ABD Dışişleri Müsteşarı Adolf Berle ile kuzeybatı Washington'daki evinde buluştu, hikayesini ona anlattı ve Alger Hiss de dahil bazı casusların adlarını verdi. Beyaz Saray Hoover'a bu bilgileri verdi ama Hoover umursamadı bunu. Chambers'ın dosyası 1942 Noelinden bir hafta önce kapandı. Hoover işini yapmış olsaydı sadece Hiss'i öğrenmekle kalmayacak, Krivitsky de İngiliz istihbaratındaki köstebeği ifşa edecekti. Bu köstebek Harold "Kim" Philby idi.

2. Elizabeth ve William Harvey, Jr.'nin boşanma davası tutanaklarından.

3. Donovan bu hikayeyi eski OSS meslektaşlarından bazılarına anlattı. Dulles'ın Wall Street avukatlığı yaşamından bıktığını ve istihbarat fantezilerine daldığını hissetti.

4. Peter Grose'un Gentleman Spy: *The Life of Allen Dulles* adlı eserine bakın.

5. Bakınız *The Old Boys: The American Elite and the Origins of the CIA*, Burton Hersh'in CIA'in kuruluşuyla ilgili belgelenmiş hikayesi.

6. William R. Corson ile 9 Ocak 1991 röportajı.

7. Offie ve rolüyle ilgili düzinelerce karşıistihbarat dosyası Robort Crowley ve William Corson'daydı.

8. Daha sonraki bölümlerde de görüleceği gibi, CIA içine başarıyla sızmış olan köstebek araştırmasında Angleton'un çalışmalarında Sasha adı sık geçer.

BÖLÜM 7

1. Daha sonra William K. Harvey ile evlenen WAC C.G. Follich röportajlarından.

2. Yazar, Weisz'ın gizli CIA, Dışişleri ve açık Ordu dosyalarını ele geçirdi.

3. Weisz'ın kız kardeşi Suzanne Weisz Gottlieb, annesi Gizelle Breuer Weisz ve diğer akrabalarının röportajlarından.

4. Meslektaşı Garston W. "Wally" Driver'a göre.

5. C. G. Harvey ile 19 Nisan 1988 röportajı.

6. Gizelle Weisz ile 12 Şubat 1988 röportajı.

7. Suzanne Weisz Gottlieb ile 12 Şubat 1988 röportajı.

8. James Angleton, Robert Crowley ve William Corson önsözde verilen röportajlarda Weisz ile ilgili görüşlerini paylaştılar. Yazar onların Weisz ile ilgili dosyalarını aldı.

9. Karşıistihbarat yetkilileri bu konuda aynı fikirde değiller. Angleton bunun mümkün olduğuna inanıyordu. Crowley ve Corson

Weisz'ın baştan beri Ruslar için çalıştığına inanıyorlardı.

10. OPERASYON PAPERCLİP resmi olarak 1947'de sona erdi ama gerçek olarak 1973'e kadar devam etti. Bakınız, Linda Hunt'ın Secret Agenda'da harika hikayesi OPERATION PAPERCLIP.

11. Etta Jo Weisz ile 2 Şubat 1988 röportajı.

12. Etta Jo balayı seyahatlerinin asap bozucu olduğunu anlattı. "İnsanlar öfkeliydi... Herkes Macaristan'a girip yakınlarını görmek istiyor ama giriş izni alamıyordu. Ama onlar (George Weisz ve Komünist Macar yetkilileri) kısa zamanda dost oldular ve işi hallettiler. Bayan Weisz bu röportajı 2 Şubat 1988'de verdi.

13. William R. Cornson ile 12 Nisan 2000 röportajı.

14. 1990'da ölen E. Allan Lightner Jr. Weisz'ın John J. McCloy için istihbaratçı olarak çalıştığını hatırladı. (Büyükelçi E. Allah Lightner Jr ile 18 Şubat 1988 röportajı.) Lightner'ın söylediğine göre Weisz göçmen kamplarını geziyordu. "Onlara toplama kampı diyemezdik ama o kamplara da benziyorlardı." Weisz kamplarda dolaşarak teknik eleman ya da istihbaratçı arıyor, bulamazsa nerelere gittiklerini öğrenmeye çalışıyordu.

15. Lightner'ın Charles Lewis'e ve sonra da 3 Kasım 1984'te ABC'ye verdiği röportajlar.

16. Suzanne Gottlieb'le röportajlardan.

BÖLÜM 8

1. Eleonore Orlov ile 6 Temmuz 1988 ve 3 Ekim 1999 arasındaki röportajlardan.

2. Eleonore Orlov ile 10 Nisan 2000 röportajı.

3. Sovyet Rusya sonrası istihbarat servisi (SVR) Orlov olayına hâlâ çok hassas bir vaka olarak bakar. Eski KGB arşivcisi Vasily Mitrokhin'e göre, KGB Orlov'un herhangi bir isim altında Sovyet istihbaratına çalıştığını reddeder. Mitrokhin 1999'da Christopher Andrew ile birlikte yazdığı The Sword and the Shield: *The Mikrokhin Archive* adlı kitapta, SVR'nin varlığını inkar ettiği kalın dosyadan ayrıntılı notlar aldığını anlatır. Dosyaya göre Kopatzky 1949'da Baden-

Baden'deki Sovyet askeri üssüne gider ve gizlice Doğu Berlin'e götürülüp Rus ajanı olmayı kabul eder. Dosyada Igor'un SBONR gibi anti-Sovyet Rus göçmen organizasyonlarına karşı operasyonları da vardır. (Bk. bölüm 9).

4. Peter Kapusta ile 17 Mart 1988 röportajı.

BÖLÜM 9

1. William R. Corson ile 1989/90 arasındaki röportajlar.

2. Wally Driver ile 13 Ekim 1990 röportajı.

3. Vasili Mitrokhin'e göre, Berlin'de CIA ajanı olan Igor KGB'deki maaşını ayda 500 Marka çıkarttı ve ERWIN, RICHARD ve HERBERT kod adlarıyla çalıştı.

BÖLÜM 10

1. Wiliam R. Corson ile 4 Haziran 1990 röportajı.

2. Harvey-Hoover kavgasına ek olarak 1949 Hoover notu vardır. O yıl Los Alamos'taki atom casusu Klaus Fuch açığa çıkarıldı. Harvey ise 1945'te Fuch'un Komünist ajanı olduğunu belirten bir Alman belgesinin tercümesini almıştı. Bu belgenin gereği yapılmış olsaydı Sovyet casus ağı yıllar önce açığa çıkarılmış olacaktı. Hoover bunu duyunca kızdı ve soruşturma istedi. Hoover ikisi arasındaki anlaşmazlığı doğrulayan şu yazıyı yazdı: "Yetkili W. K. Harvey 1947 yazı sonlarına, istifasına kadar belgeyi elinde tuttu. Belge personel yetersizliği nedeniyle zamanında kullanılamadı ve bir işe yaramadı. Bay Harvey'nin istifasından sonra bu belge yeniden ele alındı ve durum düzeltildi..."

3. Paul Garbler ile 3 Şubat 1990 röportajı.

4. William Corson ile 9 Ocak 1991 röportajı.

5. 1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarında Kara ve Deniz Kuvvetleri Kulüplerinde ve Duke Zeibert'in Washington'daki restoranında yapılan dizi röportajlar. Angleton beni bir Olay subayının bir ajanı kullandığı gibi kullandı. O Aralık 1974'te gittikten sonra ya-

rım kalan bazı CI olaylarını sonuca bağlamam için benden yararlanmak istediğini yıllar sonra anlayabildim.

6. Harvey'nin Philby'ye nasıl yaklaştığını görmek için David Martin'in *Wilderness of Mirrors* adlı eserine bakın.

7. Teddy Kollek ile 1986'da yapılan bir telefon röportajı.

8. Angleton'un akciğer kanserinden ölümünden bir yıl sonra 1987'de İsraillilerin yaptığı bir anma töreninde Kollek bu olayların kendi versiyonunu anlattı.

9. Dan Raviv ve Yossi Melman'ın *Every Spy a Prince* adlı kitabına bakın.

10. Philby'nin *My Secret Life* adlı kitabının 166. sayfası.

11. Bu döneme ait en iyi ve eksiksiz hikaye William R. Corson'un *The Armies of Ignorance* adlı eserinde bulunabilir.

BÖLÜM 11

1. William R. Corson ile Ocak 2000 röportajı.

2. Adını vermek istemeyen eski bir CIA Sovyet Bölümü şefi. Röportaj Kasım 1997'de yapıldı.

3. William R. Corson dosyalarından.

4. Robert T. Crowley ile 1990-95 arası röportajlar.

5. Corson'un Kronthal dosyalarından ve Corson'la Aralık 1999'da yapılan bir dizi röportajlardan.

6. William Corson Kronthal olayıyla ilgili ayrıntıları ilk kez olarak Susan ve Joseph Trento ile birlikte yazdığı Widows adlı kitabında açıkladı. Corson ve Crowley belgelerinde bulunan yeni bilgiler o gece Dulles'ın evinde neler olduğunu iyice açıklığa kavuşturuyor.

7. Henk Knoche ile 18 Şubat 1988 röportajı.

BÖLÜM 12

1. Harvey bu görüşleri William R. Corson ve Robert Crowley'e anlattı.

2. George Kisevalter'la söyleşilerden.

3. John Sherwood ile söyleşilerden.

4. Paul Garbler ile röportajlardan.

5. Donald Morris ile 20 Mart 1990 röportajı.

6. Eleonore Orlov ile 10 Temmuz 1988 söyleşisi.

BÖLÜM 13

1. Christopher Andrew ve Robert Crowley'nin *KGB: The Inside Story* adlı kitabında bölüm 11'e, "Stalin'den sonra Soğuk Savaş" a bakınız.

2. Robert Crowley'nin CIA dosyalarından.

3. David Chavchavadze'nin otobiyografisi *Crowns and Trenchcoats*'a bakınız.

4. Büyükelçi E. Allan Lightner Jr.'ye göre, John Bross savaş sonunda Almanya'da John J. McCloy'un istihbarat biriminde hukuk danışmanıydı. Lightner söyleşisi 18 Şubat 1988'de yapıldı.

5. Robert Crowley'nin CIA kayıtlarından.

6. Orlov'un gizli SVR dosyasından Olay subayı notları.

7. İlk Moskova CIA İstasyonu 1961'de açıldı ve şefi Paul Garbler'dı.

8. Sovyetler Birliğinin son yıllarında doğruydu bu, askeri istihbaratın sağladığı bilgiler sonucunda Rus ordusu da demokrasiyi savunanların yanında yer aldı.

BÖLÜM 14

1. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

2. Peter Kapusta ile 22 Kasım 1990 röportajı.

3. "Bona fide" (hakiki, samimi, iyi niyetli) sözcükleri iltica edenin karakter ve geçmişini doğrulayan bir deyimdir. İltica edenin Moskova için çalışacak bir casus olup olmadığını anlamak zordur ve zaman alıcı bir süreçtir. Bona fide kabul edilince mülteciye güven duyulur.

4. Peter Kapusta ile söyleşi.

5. Tulluis Accompura, Peter Kapusta ve diğer eski Ordu istihbarat subaylarıyla yapılmış söyleşiler.

6. David Wise'ın Molehunt adlı eserine bakın, s. 222.

7. Quentin Johnson ve Ed Snow'un eski meslektaşlarıyla röportajlar.

8. Robert Crowley ile 3 Ocak 1991 röportajı.

9. Donald Morris ile 8 Ocak 1991 röportajı.

10. Tulluis Accompura ile 17 Ocak 1991 röportajı.

11. Robert Crowley ile 8 Ocak 1991 röportajı.

12. CIA Karşıistihbarat şefi Angleton, Snow'un eşinin konusunu öğrenince soruşturma başlattı. Harvey'nin eski FBI arkadaşlarından ve CIA'ya geçmiş olan John Mertz'i soruşturma için Tokyo'ya gönderdi. Peter Kapusta'ya göre, Mertz ve Angleton Tokyo İstasyon Şefi Henry Hecksher'e soruşturmadan söz etmediler. Mertz'in öğrendiğine göre, Snow'un kayınpederi Yankovsky'nin Rusya'ya gönderdiği ajanlardan daha sonra hiç haber alınamamıştı. Mertz 1956'da bir rapor yazarak Yankovsky ve kızının dikkatle izlenmesi gerektiğini bildirdi.

BÖLÜM 15

1. Bu anlatım James J. Angleton ve Murphy'nin birçok Tokyo meslektaşıyla yapılan röportajlara ve olayla ilgili resmi ama gizli ifadelere dayanır.

2. John Sherwood'la 3 Aralık 1990 röportajı.

3. New York Times 6 ve 7 Şubat 1952 tarihlerinde olayla ilgili haberler yazdı.

4. Robert Crowley daha sonra Anton'un yıllarca CIA'dan maaş aldığını öğrendi. "Onu önce psikiyatrinin başı olan Dr. Nu'ya gönderdiler. Dr. Nu kitap yazdığı için bunu fırsat bildi ve onu masaya yatırdı. Ama onu eski haline getirmekten çıkarı yoktu. Sonunda Anton'a bir yıl süreyle maaş vereceklerini ve çalıştıracaklarını söylediler. Onu Los Angeles'e gönderdik, orada güneş banyosu yapıyor, golf oynuyordu. Ona her ay bir çek gönderiyor ve kaçıncı çek olduğunu

söylüyordum ama rakam küçülüyordu..." Crowley'nin öğrendiğine göre Anton'un CIA'da adamı vardı, hiçbir şey yapmadığı halde güçlü bir CIA yöneticisi olan Lyman Kirkpatrick maaş çeklerinin devam etmesi emrini verdi. Crowley, "Ona uzun zaman maaş ödedik," dedi. Anton ayrıca ABD'de kod adı olan "Robert Gray" adını kullanmaya başladı.

5. Anita Potocki ile 28 Kasım 1990 röportajı.

6. Murphy ile Mart 1999'da yapılan e-posta haberleşmesinden.

7. Harvey'nin Washington'dan gelirken birlikte getirdiği Potocki Berlin Üssünde özel bir kayıt odasının sorumlusuydu. Harvey bazen potansiyel bir yabancı ajan hakkında Washington'dan bilgi almanın mümkün olmadığını anlamıştı. Alınan bir ajanın adını Washington'a gönderip araştırma istediklerinde doğru dürüst bir cevap almak çoğu zaman mümkün olmuyordu. Araştırılacak Rus isimlerinin hecelenmesi güçtü. Bunun üzerine Harvey kendi kayıt odasını kurdu ve başına da Potocki'yi koydu.

8. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 söyleşisi.

9. William R. Corson'la 17 Ocak 1991 röportajı.

10. John Sherwood ile 14 Kasım 1990 röportajı.

11. Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı. Chipman'ın eski karısı Starr, Marian öldükten sonra David Murphy ile evlendi. Chipman evliliği mutlu olmadı. Kisevalter'a göre çift iki kez trajedi yaşadı. 4 Temmuz 1960'ta Berlin Üssünde kutlanan Bağımsızlık Günü töreninde elbisesi tutuşan küçük kızları yanarak öldü. Uzun yıllar sonra güzel bir genç kız olan ikinci kızları bir avcılar grubuyla birlikte Meksika'ya gitti ve av sırasında kazayla vurularak öldü.

12. Sherwood Berlin Üssündeki ilk aylarını Frank Wisner'in "arkada kal" programını çözmekle geçirdi. Çok geçmeden, saklanmış silah ve teçhizatın pek dürüst olmayan bazı CIA ajanları tarafından satıldığını öğrendi.

BÖLÜM 16

1. Sam Wilson ve Eleonore Orlov'la röportajlar. Wilson Angleton'un bir adamı tarafından 1964'te Orlov'un FBI takibinde olduğu konusunda uyarılınca onunla temaslarını kesti.

2. Karlshorst'taki Sovyet Yüksek Komutanlığında görevli ve adının gizli tutulmasını isteyen eski bir yüksek rütbeli Rus subayından alınan bilgiler.

3. Paul Garbler ile röportaj.

4. Bu garip talep hiç açıklanmadı. Orlov'un ilk zamanlarında Ordu CIC'ı ve sonra da CIA Rusça dili kullandılar. Bayan Orlov kocasıyla Garbler'ın Rusça konuştuklarını söyledi ama Garbler bunu inkar etti.

5. Kod adı kullanan ajanların gerçek kimlikleri çok gizli tutulur. Daha sonra Berlin Üssüne giden George Weisz ajanların kod adlarını kendi belgeleri arasında saklardı.

6. David E. Murphy, Sergei A. Kondrashev ve George Baily'nin *Battleground Berlin* kitabında sayfa 242-43'e bakınız.

7. Eleonore Orlov ile 10 Temmuz 1988 röportajı.

8. Aynı.

BÖLÜM 17

1. Berlin Tüneli operasyonunda MI6 görüşü için Peter Wright ve Paul Greengrass'ın *Spycatcher*'ına bakın.

2. Robert Crowley'e göre Nelson teknik başarıları için hiçbir zaman yeterince ödüllendirilmedi. Berlin tünelinin başarısı kabul edildikten yıllar sonra CIA direktörü Nelson'u ödüllendirmek için ofisine çağırdı. Nelson bir madalya ya da iyi bir para ödülü alacağını düşünüyordu, fakat CIA direktörü ona sadece 100 dolar para ve bir de sertifika verdi. Nelson hayal kırıklığı içinde ayrıldı oradan.

3. Dulles'ın bu özel projesinin başında Frank Rowlett'in Staff D'si vardı.

4. Ona söylediklerine göre, MI6 1949'da Viyana banliyösünde

bir ev satın almış ve otomobil yolunu asfaltlamak bahanesiyle evin önünü kazarak sokağın ortasına kadar 12 m uzunluğunda bir tünel açmış, Sovyetlere giden telefon kablolarına ulaşmıştı. MI6 böylece kablolara dinleme sistemi taktı ve konuşmaları iki yıl boyunca dinledi. Carl Nelson o zaman Viyana'daydı ve bu telefon dinleme sistemini inceledi.

5. Robert T. Crowley'e göre.

BÖLÜM 18

1. Viyana için onun gelişi büyük nimetti. On milyonlarca dolar harcayarak CIA istasyonları açmanın amacı zaten Rus ajanlarını çekmekti. CIA karargahında Richard Helms, William Hood'u Viyana'ya gönderirken bunu açıkça söyledi: "Senin temel görevin Rusları ikna ederek bize çekmek. Bunu yapana kadar başarılı olamayız. İstasyonun Çek Komünist partisi ya da Macar savaş düzeni hakkında kaç rapor gönderip göndermediği umurumda değil. Bizim temel görevimiz Sovyet kurumuna girmek." John Sherwood daha sonra, "Viyana'da hiç olmadı bu," dedi. "Viyana'daki en olumlu olay Popov'un mektup göndermesi oldu. Daha sonra Popov olayını CIA'in onayladığı bir kitapta yazacak olan Hood, Viyana'daki olayları Sherwood'a, Popov öncesi ve sonrasında sıkıcı olarak nitelendirdi.

2. William Hood'un *Mole* (Köstebek) adlı kitabına bakınız.

3. Bu bölüm Kisevalter'la 19 Nisan 1988 röportajına, Kisevalter'ın kişisel belgelerine ve yine onun Popov'la görüşmelerine dayanır.

4. Arka plan malzemesinin çoğu Paul Garbler'ın 1981'de yazdığı ama basılmayan "Reflections on the Teddy Bear" (Oyuncak Ayı Hakkında Düşünceler) adlı yazıdan alınmıştır.

5. Dört işgalci ülke arasında yapılan bir anlaşmaya göre İngiliz, Fransız ve Amerikan temsilcileri Doğu Almanya'yı teftiş ederek incelerken, Sovyet temsilcileri de aynı şeyi Batı Almanya'da yapabiliyordu. Potsdam Misyonundan olan bu İngiliz subayları bu tür bir görevdeydiler.

6. George Kisevalter'la röportaj.

BÖLÜM 19

1. Bir illegalle ilgili klasik felaket vakaları, Ordu istihbarat ajanı Ralph Sigler ve Sovyet illegali Rudolph Hermann olaylarıdır. Bu hikaye bu kitabın 53. Bölümünde ve William Corson'un Susan ve Joseph Trento ile birlikte yazdığı Widows'da ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

2. 19 Ekim 1959 tarihli *New York Times*'a bakınız.

3. Corson, Deniz Piyade komutanlığının izniyle Başkanlar Truman, Eisenhower, Kennedy ve Johnson dönemlerinde gizli operasyonlarda görev yaptı.

4. CIA kod sisteminde AE Sovyet olaylarını ve BE de Polonya olaylarını belirtiyordu.

5. Terence Lecky, Blake'i konuşturan MI6 sorgulayıcısıydı.

6. Blake vatan hainliği suçundan 41 yıl hapis cezası yedi. Altı yıl hapis yattıktan sonra, 1966'da Sovyet destekli bir İrlanda Cumhuriyet Ordusu timi onu Wormwood Cezaevinden kaçırdı ve Blake Rusya'ya kaçtı.

BÖLÜM 20

1. Felfe'nin 1952'de ikna etmeyi başardığı kişi, 1951'de ordudan ayrılmış ve Batı Berlin'de bir iş kurmak isteyen Yüzbaşı Michail R. Rothkrug'du. Aslında Rothkrug kandırdığı kişilere değersiz sırlar satıyordu. Önemli ajanları gizlemek için önemsiz küçük ajanları ifşa ederek yakalatmak KGB'nın sıkça yaptığı bir operasyondu.

2. Anita Potocki ile 28 Kasım 1990 röportajı.

3. Ed Petty ile 5 Nisan 1988 röportajı.

4. Stashinsky'nın kariyeri için Bölüm 22'ye bakınız.

5. Wally Driver ile Ekim 1990 söyleşisi.

6. Sam Wilson ile 14 Haziran 1988 röportajı.

7. Birçok Berlin Üssü çalışma arkadaşına göre.

8. Başarılı darbeler Wisner'i öfkelendiriyordu, CIA bize yardım edenlerin şantajıyla karşı karşıyaydı. Wisner İran'da üst düzey din adamlarıyla iyi geçinmek için onlara ödemeler yapmak zorundaydı.

General Walter Bedell Smith Guatemala'daki darbeye önce kızdı ama sonra United Fruit Şirketinin yönetim kuruluna girdi. Bundan sonra eski CIA başkanları da CİA ile gizli operasyonlara katılmış büyük şirketlere girmeye başladılar. United Fruit darbeden sonra mülkünü geri aldı ve Smith bir daha asla onun aleyhine konuşmadı.

9. Park bölgesi Vietnam Savaş Anıtına yakındır.

10. William R. Corson'la 10 Ocak 1991 röportajı.

11. 1958'de Frank Wisner Washington'dan ayrıldıktan sonra onun yardımcılarından Richard Bissell ve Richard Helms o zaman adı Planlama Direktörlüğü olan Gizli Servis'in kontrolü konusunda rakip oldular. Helms –Bill Harvey ona "Boy Diplomat" diyordu, çünkü Helms Harvey'nin tüm operasyonlarını dizginlemek istiyordu– Batı Avrupa Şefi olarak kaldı, Bissell ise Dulles'ın DDP (Planlama Direktör Yardımcısı) için seçtiği adamdı. Helms Bissell'den çok farklıydı. Soğukkanlı bir adam olan Helms başkalarının kararını değiştirebiliyor, altında çalışanları şaşırtıyordu, ama Bissell'in yardımcısı pozisyonunda olmasına rağmen Helms'in gözü onun koltuğundaydı.

BÖLÜM 21

1. George Kisevalter'la 13 Temmuz 1988 röportajı.

2. Robert Crowley, "NATO tartışması yüzünden bazı üyelerin her şeyi kağıda döktüğünü Wolf anladı," diye açıkladı. "Gizli notlar birbiri ardına yazılıyordu... Notların yazılması için sekreterlere ihtiyaç vardı ve Wolf da NATO sekreterlerini hedef aldı." Wolf yakışıklı Aryan jigololarını alıp eğitti ve NATO'da çalışan kadınları baştan çıkarmaları için onlara gönderdi. Batı Alman sekreterleri kolay hedefti, çünkü 2. Dünya savaşı sonrasında Alman erkeği azalmıştı. Wolf üst düzey sızmalar istiyordu. Çok iyi adamlar buldu ve Gehlen'in BND'sine intikam duygusuyla saldırdı.

3. Brandt koalisyon hükümetinde başbakan olunca Guillaume, Batı Almanya'daki Amerikan nükleer silahlarının yerleri de dahil olmak üzere tüm NATO sırlarına ulaşma olanağı buldu. Bu da Ruslara, saldırı planlamaları halinde büyük bir avantaj sağladı. Guillaume

pek çok casus gibi belgeleri çalmıyor, çok gizli NATO sırlarının özetlerini veriyordu SSD'ye. Wolf'un uzmanları ve Moskova özetleri inceliyor, hangi belgelerin kopyasını istediklerini ona söylüyor ve o da bunları sağlıyordu. BND 1973'te Guillaume ve karısının casus olduklarını anladı. Hiçbir şey bilmeyen Brandt'a bunu sessizce bildirdiler. CIA ve BND operasyona başlamadan önce ilk cruise füzeleri güdüm araştırmalarıyla ilgili "Kayıt Programı" listeleri hazırladılar. Robert Crowley'e göre, Ruslar Guillaume'un sağladığı bilgilerle cruise füzesi geliştirmek için milyonlar harcadılar. Uydurulmuş bilgiler Ruslara boş yere para harcattı. Guillaume ve karısı, Batıya sadık pek çok Doğu Alman karşılığında Ruslara teslim edildi. Ruslar Guillaume'a hizmetleri için Lenin Madalyası verdiler. Willy Brandt'ın durumu sarsıldı.

4. Harvey Washington'a dönünce küçük kızın bir resmini James Angleton'a gösterdi. Genelde asık suratlı olan karşıistihbarat şefi Harvey'e baktı ve "Onun hakkında araştırma yaptırdın mı? Ruslar göndermiş olabilir," deyince Harvey kızdı ve resmi geri aldı.

5. Eleonore Orlov ile 10 Haziran 1988 röportajı.

BÖLÜM 22

1. Peter Deriabin ve T. H. Bagley'nin *The KGB Masters of the Soviet Union* kitabı s. 361-362'ye bakınız.

2. Georgi Okolovich Kremlin'in nefret ettiği bir NTS lideriydi. KGB'nin selefi MGB Şubat 1954'te onu öldürmesi için Yüzbaşı Nikolai Kholkov'u gönderdi. Kholkov'un Batı Almanya'da sevgilisi vardı ve Moskova'ya dönmeyi düşünmüyordu. Okolovich'i öldüreceği yerde ona her şeyi anlattı ve kullanmak üzere kendisine verilen zehirli mermileri ona verdi. Sovyet göçmen operasyonları hakkında geniş bilgi için E. H. Cookridge'in *Gehlen: Spy of the Century* adlı eserine bakın.

3. Stashinsky'nin 1962 itirafları ve mahkeme tutanaklarından.

4. KGB'nin selefi olan Cheka, liderlerinin güvenini kazanmaları için kamplara ajanlar gönderirdi. Pek çok KGB ajanı kendine Che-

kist demekten hoşlanırdı.

5. Stanshinsky'nin itirafları için General Reinhard Gehlen'in *The Service* adlı kitabının 240-41 sayfalarına bakın.

BÖLÜM 23

1. Birçok meslektaşına göre.

2. Frank Steiner ile 23 Mart 1988 röportajı.

3. George Weisz'ın 116-62428 No.lu FBI dosyası.

4. İrtibat Grubunun daha hassas bir görevi de vardı. Durumları tehlikede olan değerli eski Nazileri izleyerek onları kaçırmakla görevliydiler.

5. Weisz büyük olasılıkla CIA'in Berlin'deki çalışmalarını Whalen'e bildiriyor ve o da bu bilgileri Rus Olay subayına aktarıyordu. İsraillilerin Weisz'ın önemli olduğunu Ruslara bildirmiş olmaları da mümkündür. KGB bunun üzerine Whalen'den, Weisz'i Pentagon'a getirmesini istemiş olabilir, böylece Whalen Berlin'deki CIA aktivitelerini öğrenebilecek ve Berlin Duvarı konusunda da onlara yardımcı olabilecekti. Fakat Weisz yeni patronunun Berlin Üssündeki çalışma arkadaşlarının güvenlik hatta hayatlarını sattığını bilmiyor gibiydi.

6. Adalet Bakanlığı Whalen'in savaş suçlularını getirme konusundaki rolünü gizlemek için bir temyiz anlaşması yaptı. Anlaşmaya göre Whalen 15 yıl hapis cezasını kabul etti ve sonra da vatan hainliğine rağmen haklarını elinde tutarak emekli edildi.

BÖLÜM 24

1. Allen Dulles teşkilatın suikast operasyonlarından hep uzak durdu. Thomas Powers'ın Richard Helms biyografisinde anlattığına göre, Irak lideri Abdülkerim Kasım'a suikast teklifini duyunca Dulles'ın nasıl kızdığını, o zamanki CIA Yakındoğu Bölümü şefi Armin Meyer gözleriyle gördü. Saddam Hüseyin gibi Kasım da sevilmiyordu ve öldürülmesi teklifi o toplantıda bulunanlar için doğaldı. Fakat Dulles bu teklifi çok kızdı ve toplantıda bulunanlara Amerikalıların

suikastçı olmadıklarını söyledi. Fakat Dulles'ın o dönemde CIA içinde bir suikast timi hazırlığında olması, "Allen Amca"nın ne kadar büyük bir yalancı olduğunu gösterir. Powers'ın *The Man Who Kept the Secrets* adlı kitabının 128. sayfasına bakın.

2. New York Times'ın 26 Aralık 1975 röportajı.

3. Boris Bash Ağustos 1983 röportajı.

4. Donald Denesyla ile 14 Mart 1991 röportajı.

5. Harvey'nin Berlin Üssü şefi olduğu dönemde General Truscott'un da Almanya'daki en yüksek rütbeli ABD komutanı olması ironidir. Truscott'un görevi Dulles ya da CIA'in, Başkan Eisenhower'ın canını sıkacak bir şey yapmasını önlemekti. Truscott planı öğrenince hemen Dulles'ı aradı ve o da suikast timine mesaj gönderip suikastı iptal etti.

6. CIA suikastlarıyla ilgili ayrıntılı bilgiler William R. Corson'un *The Armies of Ignorance* adlı kitabında bulunmaktadır.

7. Copeland'ın *The Game of Nations* adlı eserinin 202. sayfasına bakın.

8. David Martin'in *Wilderness of Mirrors*'una bakın.

9. James Angleton'la 1977-80 arası yapılan röportajlar.

10. John Sherwood'la 14 Aralık 1991 röportajı.

11. Beyaz Saray Özel Grubu, onay için Ulusal Güvenlik Konseyine sunulmak üzere politika oluşturan yönetim ve istihbarat yetkililerinden oluşuyordu.

12. Robert A. Maheu ile 18 Şubat 1988 röportajı.

13. Ücret pek çok CIA üst düzey yetkilisinin maaşından yüksekti. Maheu, John Kennedy senatörken onlara organize suç örgütleri konusunda yardımcı olan hesap uzmanı Carmine Bellino ile aynı ofiste çalışıyordu. Jim Hougan'ın Spooks adlı kitabında Maheu ile ilgili "The Master Spook" adlı bir bölüm vardır.

14. CIA Maheu'yü daha önceki bazı operasyonlarda başarılı bulmuştu. Maheu daha önce de Suudilerin Yunanlı Onassis'e petrol taşıma konusunda ayrıcalık vermelerini önlemek için Onassis'in evine dinleme sistemi takmıştı. Maheu acemi bir ajan değildi. Bir süre

önce Endonezya Cumhurbaşkanı Ahmet Sukarno ile ilgili ve ona benzer bir aktörün oynadığı Happy Days adlı bir film çevirmişti.

15. Maheu'nün Washington'da çeteyle bir bağlantısı vardı. Kariyerini çete peşinde koşarak geçiren eski detektif Carl Schoffler'a göre, Washington'daki Mafya babası Joseph Nesline'den destek istendi. Kaçınılmaz süreci başlatan da Maheu'nün Nesline ile temasa geçmesi oldu. (Carl Schoffler ile 1978-81 arası yapılan röportajlardan.)

16. Ricardo Canete ile 1983-85 arası yapılan röportajlar.

17. 16 Mayıs 1976 tarihli Washington Post'ta George Crile'in Aleman'la ilgili yazısına bakın.

18. Jim Hougan'ın Spooks'una bakın. Hougan 1978'de Traffi-cante'nin Castro için çalıştığı konusundaki kuşkularını dile getirdiğinde CIA ve Adalet Bakanlığı bunu reddettiler. Ronald Reagan 1980'lerde Castro'ya savaş açtığında, her iki tarafın da onlarca yıldan beri aktivitelerine para sağlamak için uyuşturucu işi yaptığı anlaşıldı. Castro'nun adası, Nixon'un eski dostu Robert Vesco ve eski CIA tetikçisi Frank Terpil gibi, ABD'den kaçan bazı kişilere de sığınak oldu.

19. Kennedy partisi tarafından başkanlığa aday gösterilmeden altı ay kadar önce, 7 Şubat 1960'ta, Las Vegas'ta Sands Oteldeki bir partide tanıştı Judith Campbell ile. Sinatra kadının aynı zamanda FBI'ın aradığı azılı bir gangsterin de sevgilisi olduğunu Kennedy'ye söylemedi.

20. Daniel Schorr'un Clearing the Air adlı kitabı, sayfa 148.

BÖLÜM 25

1. Başkan Eisenhower Dulles'ın yeni seçilen Kennedy'ye brifing vermesine kızdı, onun hassas bilgileri gereksiz yere ona aktardığını düşünüyordu. Eisenhower'ın askeri danışmanı General Andrew J. Goodpaster 17 Kasım 1960'ta Dulles'a Kennedy'ye verdiği bilgilerde kısıtlamalar olması gerektiğini söyledi. Eisenhower başkanlığı 20 Ocak 1961 gününe kadar sürdürecekti. Goodpaster Dulles'a, Küba operasyonları konusunda Kennedy'ye bilgi verebileceğini söyledi.

Goodpaster'ın 17 Kasım 1960 tarihli notu Dwight D. Eisenhower Kütüphanesinden alındı.

2. James Angleton, Ralph Dungan (Kennedy'nin Latin Amerika danışmanı) ve diğerlerine göre.

3. Büyükelçi Edward M. Korry ile Haziran 1976-Temmuz 2001 arası yapılan röportajlar.

4. Korry'nin yazara 30 Mayıs 1999 tarihli mektubu.

5. 1976-1987 arası yapılan röportajlar. Şili'deki ABD istihbarat çalışmalarıyla ilgili bu ve benzeri röportajlar hakkındaki yazılar 1976-1982 arasında Wilmington, Delaware *News Journal*'da yayınlandı.

6. AID'in bu sigorta unsuru Senatör Jacob Javits'in (D-NY) teklifiyle yasa haline getirildi ve hâlâ çalışan Overseas Private Investment Corporation adlı küçük bir teşkilat kuruldu.

7. Hâlâ gizli tutulan Amerikalar Konseyi dosyasından.

8. Yazarın Enno Hobbing ile Kasım 1976 röportajı. Hobbing Amerikalar Konseyinden 1975'te ayrıldı. CIA'dan resmen 1954'te emekli oldu. Yazar, Hobbing tarafından yazılmış ama basılmamış, "More Than Profits, The Story of Business Civic Action in Latin America," adlı eseri aldı.

9. Lansdale istihbarat yazarları arasında tartışmalı bir kişilik olarak kaldı. Onun yaşamı Graham Green'in *The Quiet American* ve William Lederer'in *The Ugly American* adlı eserlerine konu oldu.

10. Robert Kennedy ağabeyinin kendisine yaptığı Adalet Bakanlığından CIA başkanlığına geçme teklifini reddetti. Başkan o zaman kardeşine başsavcılık görevinin dışında tüm istihbarat teşkilatlarının sorumluluğunu verdi.

BÖLÜM 26

1. Corson üç başkan döneminde de suikast operasyonlarını yönetti.

2. John Sherwood ile 14 Aralık 1990 röportajı.

3. David Martin'in *Wilderness of Mirrors* s. 136'ya bakın.

BÖLÜM 27

1. Yazar Henry Hurt, Edward Jay Epstein'ın *Legend: The Secret History of Lee Harvey Oswald* adlı kitabı için Oswald'ın Japonya ve Deniz Piyadesi geçmişini araştırarak iyi bir iş yaptı. Hurt'ün kendi kitabı olan *Reasonable Doubt da* Kennedy suikastıyla ilgili bazı bilgiler verir.

2. 1977-78 röportajlarından.

3. Oswald yaşamının bu dönemiyle ilgili en iyi anlatım Epstein'ın yukarda adı geçen kitabındadır.

4. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

5. Sarkis Soghanalian ile 2000'de ve Edwin P. Wilson'la 1991-1992'de yapılan röportajlar.

6. Bruce Solie ile 1988 röportajları.

7. Angleton ile 1977-78 ve 1985 röportajları.

BÖLÜM 28

1. Yıllar sonra bir uçak kazasında ölmeden önce Powers ailesine, uçtuğu U-2 uçağını düşürmelerini sağlayan bilgiyi Ruslara Lee Harvey Oswald'ın verdiğine inandığını söyledi. Sarkis Soghanalian da bir röportajında, "(Edwin) Wilson, Powers'ın uçağına bir transponder (sinyale cevap veren cihaz) koydu ve uçağı böyle düşürdüler," dedi.

2. Robert Crowley ile 8 Ocak 1991 röportajı.

3. Paul Garbler ile 4 Şubat 1990 röportajı.

4. Hitler'in Haziran 1941'de Rusya'yı istilası döneminde John M. (Jack) Maury Moskova'da yedek subay deniz ataşesi yardımcısıydı. Lend-Lease programı için orada kaldı ve Rusça bildiği için Rusya uzmanı olarak tanındı. Maury'nin daha sonra Kongre'nin CIA konusundaki beceriksizliğiyle ilgili davranış ve konuşmaları istihbarat sorunlarının çözümüne pek yardımcı olmadı. Maury bir gün, "Tanıdığım bir Kongre üyesi Libya, Lübnan ve Liberya arasındaki farkları bile bilmiyordu ve onun bu ülkelerden birinde neler olduğu konu-

sunda sorduğu soruya cevap vermek için hangi ülkeyi düşündüğünü tahmin etmeliydiniz," diye konuştu. "Yaşlı Kongre üyeleri öğleden sonra oturumlarında uyukluyorlar. Kafaları da yeterince çalışmıyor." Maury'nin buna benzer sözleri 18 Eylül 1984 tarihli "CIA ve Kongre" adlı Kongre Kayıtlarında, Cilt 130, No. 117'de görülebilir.

5. George Kisevalter'la 19 Nisan 1988 röportajı. (Richard Kovich röportaj vermek istemedi.)

6. Paul Garbler ile 4 Şubat 1990 röportajı.

7. Paul Garbler ile 3 Şubat 1990 röportajı.

BÖLÜM 29

1. Artamonov olayıyla ilgili bilgiler için William Corson, Susan ve Joseph Trento'nun Widows adlı eserine bakın.

2. Yekaterina Alekseyevna Furtseva 1910'da Moskova'nın batısında, Vyshniy Volochek'te doğdu. Leningrad ve Moskova'da kimya mühendisliği eğitimi aldı ama Dokumacı olarak çalışmaya başladı. 1930'da Komünist Parti üyesi ve yerel Komsomol komitesi sekreteri oldu. Sürekli yükseldi, 1956'da Merkez Komite üyesi ve 1957'de Presidyum üyesi oldu. Kruşçev onu 1960'ta Kültür Bakanı yaptı. 1954'te Çin Halk Cumhuriyetinin 5. yıldönümü kutlamalarına katılan Rus delegasyonundaydı ve çok gezdi. Daha sonra resmi delegasyonlarla birlikte Yugoslavya, İngiltere, Hindistan, Avusturya, Fransa, Danimarka, İtalya, Polonya, Romanya, Bulgaristan, Japonya, Moğolistan ve ABD'ye gitti ve 25 Ekim 1974'te öldü.

3. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

4. Aynı.

5. Edward Petty ile 21 Temmuz 1988 röportajı.

BÖLÜM 30

1. Bu hikaye olayla ilgili Amerikalı ve İngiliz yetkililerle yapılan röportajlardan alındı.

2. Wynne'in aktiviteleriyle ilgili olaylar Nigel West'in The Cir-

cus adlı eserinde bulunur.

3. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

4. Joseph ve Susan Trento'nun *Prescription for Disaster* adlı kitabı.

5. Penkovsky'nin söylediğine göre amcası Korgeneral Valentin A. Penkovsky Stalin'le ters düştü ama savaş Ruslar aleyhine dönünce kendini toparladı.

6. General Gaponovich.

7. James Angleton'la 1978 röportajı.

BÖLÜM 31

1. Bilgi Özgürlüğü Yasası ile sağlandı.

2. Edward Jay Epstein'ın *Legend: The Secret Life of Lee Harvey Oswald* adlı kitabında ayrıntılı olarak anlatıldı.

3. Nosenko'nun ilticasıyla ilgili ayrıntılı bilgi Epstein'ın yukarda belirtilen kitabında.

4. Paul Garbler'ın Penkovsky ile ilgili basılmamış eserinden.

5. Paul Garbler ile 21 Ocak 1991 röportajı.

6. Paul Garbler ile 20 Aralık 1990 röportajı.

7. Wynne sonuçta sahte adı Gordon Lonsdale olan Sovyet illegali ile takas edildi. Lonsdale'in gerçek adı Konon Molody idi.

BÖLÜM 32

1. Corson Başkan Kennedy, Eisenhower ve daha sonra da Johnson için çok hassas görevler yaptı. Corson Küba Füze Krizi sırasında Hindistan'da Ruslarla birlikte Çin-Hindistan savaşını önlemeye çalışıyordu, savaş bir Hintli subayın yüksek irtifada aklını yitirmesi yüzünden çıkmıştı.

2. David Martin'in *Wilderness of Mirrors*'una bakın.

3. Aynı, s. 188-189.

BÖLÜM 33

1. Dışişleri Bakanlığı ve John F. Kennedy Kütüphanesindeki notlardan ve hikayelerden.

2. Edward Crankshaw'ın *Khrushchev: A Career* adlı kitabı, s. 286.

3. William R. Corson ve Robert Crowley'nin Furtseva ile ilgili dosyalarından.

4. Nikolai Pavlovich Firyubin 1908'de doğdu. Moskova'da Ordzhonikidze Havacılık Okulunda okudu ve uçak mühendisi oldu. 1929'da Komünist Partiye girdi ve 1940'ta Moskova Oblastı sekreteriydi. Diplomatik kariyeri 1953'te Çekoslovakya Sovyet Büyükelçiliğinde başladı. Önce Çekoslovakya ve 1955'te Yugoslavya büyükelçisi oldu ve atom enerjisinin barışçıl amaçla kullanılması konusundaki Sovyet-Yugoslav anlaşmasını imzaladı. 1957'de dışişleri müsteşarı oldu ve tam yetkili büyükelçi unvanı aldı. Afganistan, Avustralya, Arnavutluk, Polonya, Macaristan, Pakistan, Seylan ve daha birçok yere Sovyet delegasyonlarının başında gitti ve Cenevre'deki birçok BM toplantısına katıldı. 1966'da Brejnev onu Varşova Paktı Ülkeleri Politika Danışma Kurulu genel sekreteri yaptı. Firyubin 12 Şubat 1983'te öldü. Kaynak: Editörlüğünü Edward L. Crowley, Andrew I. Lebed ve Dr. Heinrich E. Schultz'un yaptığı *Prominent Personalities in the USSR* adlı eser.

5. Frol Romanovich Kozlov 18 Ağustos 1908'de Ryazan Oblast'ta doğdu. Leningrad ve Moskova'da okudu, metalürji mühendisi oldu, Kasimov ve Izhevsk'te fabrikalarda çalıştı. 1926'da Komünist Partiye girdi ve fabrikanın Komsomol komitesinde çalıştı. 1941-44 arasında silah üretimi ve cepheye sevkinde görev aldı. Savaştan sonra Kuybyshev Oblast'ta çalıştı, 1949'da Leningrad'ta Kirov Fabrikasında Parti Organizatörü ve Leningrad Oblast Parti Komitesi yetkilisiydi. 1952'de Merkez Komiteye, 1962'de ise Presidyuma seçildi. 1958-60 arasında Sovyet Bakanlar Konseyi birinci başkan yardımcısı oldu (Kruşçev'in hemen altında) ve 1960-64 arasında CPSU Merkez Komite sekreterliği yaptı ve 30 Ocak 1965'te öldü.

6. James Angleton'la röportajlardan.

7. Edward Jay Epstein Legend: *The Secret Life of Lee Harvey Oswald* adlı kitabı, s. 171.

8. James Angleton röportajı

9. Meksika'da kendini Oswald olarak tanıtan kişi Küba vizesi alabilmek için tüm protestolarını, görüşmelerini ve New Orleans'da tutuklanmasını anlattı. Küba konsolosluğuna üç kez gitti ve sonunda kabalaşınca Kübalı yetkililer kovdular onu. Oswald 3 Kasım'da Dallas'ta, Washington'daki Sovyet Büyükelçiliğine bir mektup daha yazarak Küba vizesi için yardım istedi. Mektupta, Mexico City'de gerçek adını kullanmadığını yazdı.

10. Barghoorn CIA'ya danışmanlık yapmıştı ve tutuklanma için muhtemelen bunu bahane ettiler.

11. *Public Papers of the Presidents: John F. Kennedy* 1963, s. 845'e bakın.

12. Paul Garbler ile 3 Şubat 1990 röportajı.

13. Quentin Johnson ile 25 Ocak 1991 röportajı.

14. OPERASYON MONGOOSE hakkında CIA raporunun serbest bırakılan bölümünden.

BÖLÜM 34

1. Donald E. Denesyla ile 15 Şubat 1991 röportajı.

2. Aracın fotoğrafları o gün çekildi. Henry Hurt *Reasonable Doubt* adlı kitabında suikastta muhtemel diğer Kübalıların rolleriyle ilgili ayrıntılı bilgi veriyor.

3. Casas'la ilgili 24 Ocak 1964 tarihli CIA belgesi (CIA 491-201); ayrıca 25 Ocak (CIA 491-201) ve 27 Ocak 1964 (CIA 510-199) belgeleri.

4. 2 Kasım 1964 tarihli (CIA 979-929 AX) "Information Possibly Connected with the Assasination," başlıklı belge. Rutin CIA belgesi 979-929 AX.

5. William R. Corson'la 10 Ocak 1991 röportajı.

6. Başkan Johnson'un Georgia senatörü Richard Russell da dahil olmak üzere senatörlerle konuşmaları bu korkuyu yansıtıyor.

7. Lyndon Johnson Belgeleri, Johnson Kütüphanesi, Teksas Üniversitesi.

8. Daniel Schorr'un *Clearing the Air* adlı eseri, s. 147.

9. William R. Corson'la 1988-91 arasında yapılan röportajlar.

10. Quentin Johnson Kopenhag istasyon şefi oldu.

11. Leonard McCoy ile 4 Ağustos 1988 röportajı.

12. Ed Petty ile 14 Temmuz 1988 röportajı.

BÖLÜM 35

1. Sam Pappich ile 1988-89 röportajları.

2. Robert T. Crowley ile röportajlardan.

3. Phillip Knightley'nin *The Master Spy* adlı eserinde Philby'nin yaşamının bu bölümü hakkında güzel bilgiler vardır.

4. Bilgi Özgürlüğü Yasası sayesinde FBI'dan.

5. Corson bir düzineden fazla ortak ABD/İngiliz operasyonunda White ile işbirliği yaptı.

6. Onun KGB dosyasına göre.

BÖLÜM 36

1. 1987 sonbaharında *Central Intelligence Retirees' Association Newsletter*'de Leonard V. McCoy'un "Yuri Nosenko, CIA" başlıklı yazısına bakın.

2. 9 Temmuz 1976 tarihli *New Times Magazine*'de Phillip Nobile ve Ron Rosenbaum'un "The Mysterious Murder of JFK's Mistress" başlıklı yazıları.

3. Nina Burleigh'in yazdığı komple biyografi *Mary Meyer: A Very Private Woman*'a bakın.

BÖLÜM 37

1. William Branigan'la 27 Ocak 1988 ve James Wooten'la 23 Mart 1988 röportajları.

2. William Corson'la 17 Şubat 1991 röportajı.

3. Martin'in *Wilderness of Mirrors*'unda "No Innocent Explanation" başlıklı bölüm.

4. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

5. Aynı.

6. Paul Garbler'la 24 Şubat 1991 röportajı.

7. William R. Corson ile 10 Ocak 1991 röportajı.

BÖLÜM 38

1. Eleonore Orlov röportajlarından alıntı. Yarbay Alexander Sogolow, bu olaylarla ilgili onun bildiklerini alamadan öldü. Nick Kozlov konuşmak istemedi, çünkü hâlâ ABD hükümetinde çalışıyor.

2. Sam Wilson ile 14 Haziran 1988 röportajı. Orlov'la birlikte Ruslar da Kozlov'u izliyorlardı. Wilson, "Ruslar birçok kez Nikolay Vasilovich Kozlov'u elde etmeye ya da ülkeye döndürmeye çalıştılar," dedi. "Amcası da onu soruyordu ve amca çok etkili bir adamdı, her şey affedilebilirdi."

BÖLÜM 39

1. Paul Garbler ile 24 Şubat 1991 röportajı.

2. Paul Garbler ile 2 Şubat 1990 röportajı.

3. Eleonore Orlov ile 10 Temmuz 1988 röportajı.

4. William Colby ile 6 Haziran 1988 röportajı.

5. John Sherwood ile 3 Aralık 1991 röportajı.

BÖLÜM 40

1. Sovyetlerin büyük teknolojik başarı kazanacağını söyleyenin Brejnev değil de Kruşçev olması ironidir. 1950'lerin ortalarında ilk Sovyet ICBM'si müthiş kaldırma gücüyle Batıyı şoke etti.

2. Kozlov Birinci Direktörlüğün (Dış İstihbarat Operasyonları) Teftiş Bölümünde bir binbaşı olarak KGB güç yapısına pek sızamadı.

3. William R. Corson, Susan ve Joseph Trento'nun *Widows*'unda on ikinci bölüme bakın. Angleton'un daha sonra Louis'den yaptı-

ğı alıntıya göre, KGB başı Semichastny Furtseva'ya, Brejnev'in eve böcek koydurduğunu söyledi ve böylece evde önemli şeyler konuşulmadı. Bazen Batılı gazetecilerle arabuluculuk yapan Louis Furtseva'nın komşusu ve dostuydu, o gün onun evinde bulunması doğaldı.

4. Gördüğümüz gibi Başkan Johnson'un korkularıyla paralellik vardı.

5. Courtland Jones ile 14 Nisan 1988 röportajı.

6. Murphy'nin Kovich ve Garbler'ı bırakması Angleton'un ona karşı harekete geçmesini geciktirdi. Angleton bir 1978 röportajında Richard Helms ile Fransızlara yaptığı ihbarı açıkladığını söyledi. CIA'da diğerleri, Angleton Fransızlarla konuştuktan sonra Helms'in de Angleton'un hareketini kabul etmek zorunda kaldığına inanıyorlardı. Bu bir emrivaki olmuştu.

7. Daha sonraki protestolara rağmen Kingsley Angleton'un köstebek avına karışmadı ya da bölümünde kimseyi korumaya kalkmadı. Aslında Kingsley Angleton'un ölümüne kadar onunla ilgili olarak hiç konuşmadı.

8. William Branigan ile 27 Ocak 1988 röportajı.

BÖLÜM 41

1. Kozlov olayından sorumlu FBI ajanının gizli dosyalarından.

2. William Branigan ile 27 Ocak 1988 röportajı.

3. Courtland Jones ile 14 Nisan 1988 röportajı.

4. Elbert "Bert" Turner röportaj teklifimizi geri çevirdi.

5. Bruce Solie ile 28 Ocak 1988 röportajı.

6. Onun FBI görüşmesinden.

7. William Branigan ile 27 Ocak 1988; Courtland Jones ile 14 Nisan 1988 ve William Lander ile 27 Şubat 1988 röportajları.

8. Paul Garbler ile 3 Şubat 1990 röportajı.

9. Karargahın dikkatini çekmek için bir NIP (Ulusal İstihbarat Potansiyeli) saha mesajı garantilenmiştir, çünkü birey kritik soruyu aydınlatabilir: "Savaş yakın mıdır?" NIP'te durum ne olursa olsun, istihbarat sistemine yanlış ya da yanıltıcı istihbaratın girmemesi için

takip edilmesi gereken yollar vardır. Bunlar yapılmazsa ne olacağı asla bilinmez. Nick Shadrin olayında NIP prosedürleri işin başından itibaren ihlal edildi ve sonuçların ne olacağı da belliydi.

10. Leonard V. McCoy ile 27 Temmuz 1988 röportajı. McCoy ısrarla, "Ruslar CIA'ya sızacak bir istihbarat ajanı hiç göndermediler," dedi ve James Angleton'dan Shadrin'i ABD'ye getirmesini istedi. "Çünkü sabrım tükenmişti. O adamı buraya getirmek için başka bir şey yapamayacağımızı düşünüyordum."

11. Leonard McCoy ile 21 Ocak 1988 röportajı.

12. Shadrin özel danışman olarak GS-11, 5. Basamaktan maaş alıyordu. 1960'ta yılda yaklaşık 9.000 dolar demekti bu. GS-11 kadrosu orduda kıdemli yüzbaşı düzeyi oluyordu ve Amiral Rufus Taylor da Shadrin'i donanma istihbaratında ve diğer istihbarat teşkilatlarına karşı kullandı. Shadrin hem konvansiyonel ve hem de nükleer alanlarda deniz bilimleri, taktikler, deniz mühendisliği ve ordonat dallarında çok bilgili bir Sovyet Deniz Subayı olarak tanındı. Nick ve Ewa Shadrin, Nick'in CIA'ya verdiği hizmetler karşılığı aldığı paralarla mütevazı bir Arlington evi satın aldılar ve çalışan bir çift gibi yaşamaya başladılar. Shadrin'in yıllık 9.000 dolar olan maaşı Ewa'nın dişçilik fakültesi harcamalarına ve ev masraflarına yetmiyordu. Shadrin CIA'da bir buçuk yıl çalıştıktan sonra Deniz Kuvvetleri İstihbarat Ofisine (ONI) atandı ama ONI karşıistihbaratın sivil başkanı William Abbott buna itiraz etti. Abbott bir mültecinin ONI'ye getirilmesini hoş karşılamadı. Fakat Angleton'un Shadrin'e onay verdiği anlaşılınca Abbott'un itirazına kimse aldırmadı.

13. Ewa Shadrin ile röportaj.

14. FBI'ın Shadrin'le büyük bir sorunu oldu. Shadrin 1965'te ABD vatandaşı olduğu için FBI onu tehlikeli bir iş olan "karşı casus" olarak çalışmaya zorlayamıyordu. Shadrin baskılar karşısında bu görevi almayacağını söylerse her şey bitecekti. Fakat Shadrin hiç itiraz etmeden iki taraflı çalışabileceğini söyledi ve FBI yetkilileri bundan hiç kuşkulanmadılar.

15. Eugene C. Peterson ile 28 Temmuz 1988 röportajı. Peterson

Haziran 1966'da KITTY HAWK operasyonunda William Branigan'ın asistanıydı.

16. KGB ajanları FBI ile uğraşırlarsa tutuklanabileceklerinden korkuyorlardı, çünkü FBI'ın tutuklama yetkisi vardı ama bu yetki CIA'da yoktu. KITTY HAWK bunun için sadece FBI ile çalışmak istediğini söyledi.

17. Courtland Jones'a göre, KITTY HAWK bilgisinden önce, FBI Orlov'un Rus Büyükelçiliğine gittiğini Orlov'u gözetleyen timden öğrendi.

18. William Branigan röportajı.

19. Bölüm 4'e bakın.

20. Shadrin'in evine yakın olan alışveriş merkezinin otoparkında, son görüşmelerinde KITTY HAWK Shadrin'e bir zarf verdi. Zarfta biri karısından (Amiral Gorshkov'un kızı) ve biri de oğlundan olmak üzere iki mektup vardı. Zarflarda onların resimleri de bulunuyordu. Oğlu Nick'e benziyordu ve onun gibi uzun boyluydu. Shadrin resimlere baktı, mektupları okudu ve sonra onları Kozlov'a verdi.

21. Shadrin'i ilk iltica ettiği zaman sorgulayan John T. Funkhouser daha önce Deniz Kuvvetlerinde gemi tasarımcısıydı. Shadrin'in 1959'da gelişiyle Funkhouser'ın ve CIA'in Sovyet donanması konusundaki bilgileri çok arttı. Funkhouser'e, KITTY HAWK operasyonu çerçevesinde KGB'ye verilecek bilgileri Shadrin'e sağlaması görevi verildi. Funkhouser Pentagon'dan CIA'in Stratejik Araştırma Ofisi kanalıyla gelen donanma sırlarını Shadrin'e aktarıyordu.

22. Peter Kapusta ile Mart 1988 röportajı.

23. Korgeneral Samuel V. Wilson ile 14 Haziran 1988 röportajı.

24. James Angleton'la dizi röportajlar.

BÖLÜM 42

1. Ocak 1999'da yapılan bir dizi röportajdan.

2. Neil Sheehan'ın *A Bright Shining Lie: John Paul Vann and America in Vietnam* adlı kitabı, s. 9.

3. Carlyle Thayer'in, "War by Other Means," adlı monografisine

bakın.

4. "Strategic Hamlets" adlı eserde William E. Colby'nin Honorable Men: My Life in the CIA adlı bölümü.

5. *A Bright Shining Lie*'da Neil Sheenan şunu anlattı: "Katolik olan Vietnamlılar Fransızlar tarafından misyoner gibi kullanıldılar ve sonra da onlar tarafından ödüllendirildiler. Halk onlara yabancıların etkisinde kalmış kişiler olarak bakardı. Fransızlar gittikten sonra Katolikler doğal olarak bir başka yabancı koruyucu aramaya başladılar."

6. Madam Nhu 1963 sonbaharında ABD'yi dolaştı ve muhalefet hakkında yaptığı katı konuşmalarla Amerikan halkını iyice soğuttu.

7. 1963 yılında çekilmiş bir Dışişleri Bakanlığı mesajına göre, Saygon'daki Diem kontrollü basından gelen yazılar kesinlikle Dien'in ofisinden geliyordu.

8. Lucien Conien'le yapılan bir dizi röportajdan.

9. Bir lobici olarak Washington'a giden Dunn, 1998'de ölene kadar bu yazarın röportaj tekliflerini kabul etmedi.

10. William R. Corson'la Ocak 1999'da yapılmış bir röportaj.

BÖLÜM 43

1. Yazar tarafından ele geçirilen resmi isim listelerinden.

2. Frank Snepp'in *Decent Interval* adlı eseri, s. 12.

3. Orduda ün yapmış komutanların açıklandığı bir Web sitesinde Korgeneral Samuel V. Wilson olağanüstü başarıları olan bir kahraman olarak gösteriliyor, vatanına hizmeti sürdürdüğü ve özel operasyonlar biriminde görev yaptığı belirtiliyor. General Wilson özel operasyonlar hizmetine Stratejik Hizmetler Ofisinde başladı, daha sonra popüler adı Merrill'in Yağmacıları olan 5307nci Kompozit Birime geçti, 2. Dünya Savaşı sırasında Çin-Burma-Hindistan bölgesinde görev yaptı. Bol madalyalı bir Savaş kahramanı olan General Wilson ABD'ye döndüğünde Ordunun Dış Bölge Uzman Eğitimi Programına katıldı. Programı tamamladıktan sonra Demir Perde ülkeleri ve Sovyetler Birliğinde görevler aldı. Bilgisi ve deneyimleri takdir edilerek

Savunma ve Dışişleri Bakanlıklarında üst düzey pozisyonlarda çalıştı. Asker kökenli bir devlet görevlisi olarak çalıştığı yerlerden bazıları şöyle: Tümen Komutanı Yardımcısı (Operasyonlar), 82nci Hava İndirme Tümeni; Sovyetler Birliğinde ABD Savunma Ataşesi; CIA Başkan Yardımcısı; ve Savunma İstihbarat Teşkilatı Direktörü. General Wilson'un özel operasyonlar alanındaki deneyimleri bilindiği için özel operasyonlar ve istihbarat konularında Savunma Bakanına ve Kongreye danışmanlık yapmaktadır.

4. William R. Corson ile 13 Mart 1991 röportajı.

5. John Sherwood ile 3 Aralık 1990 röportajı.

6. Aynı.

7. General Loan ile 1984 röportajı.

BÖLÜM 44

1. Vietnam'da görev almasına izin verilmeyen Harvey'nin kendisi dışında.

2. Edwin P. Wilson ile 26 Mayıs 1991 röportajı.

3. Edwin P. Wilson ile 16 Mart 1991 röportajı.

4. Harper and Bow tarafından 1972'de yayınlandı.

5. Frank Snapp'in o zaman ABD'de olan Charles Lewis'e verdiği röportaj.

6. Viyana İstasyonunda Weisz'ın altında çalışmış olan Stanley Jeffers'e göre.

7. Frank Snepp'in *Decent Interval*'ı, s. 13.

BÖLÜM 45

1. Peter Kapusta ile 22 Kasım 1990 röportajı.

2. Batı Avrupa Şefi olduğu dönemde John Limond Hart'ın yazdığı bir rapordan.

3. Kapusta'ya göre CIA generali hiçbir zaman konuşturamadı.

4. George Kisevalter'la 18 Nisan 1988 röportajı.

5. William R. Corson'la 26 Mart 1991 röportajı.

6. John Sherwood'la 10 Aralık 1990 röportajı.
7. Wally Driver ile 18 Ekim 1990 röportajı.
8. Orrin DeRorest'in *Slow Burn* adlı eseri, s. 249.
9. Frank Snepp'in *Decent Interval*'ı, s. 288.

BÖLÜM 46

1. Bölüm 25'e bakınız.
2. Ralph Dungan ile Kasım 1976 röportajı.
3. Ekim 1976'da Wilmington, Delaware, News Journal için röportaj.
4. Edward M. Korry ile 1976-2001 arasında yapılan röportajlar ve onun kişisel mektupları, belgeleri ve kayıtları.
5. Korry'den Dışişleri Bakanlığına 1968'de gönderilmiş bir mesajdan.
6. Cable News Network yayını için Korry ile 1983'te yapılan röportaj.
7. 1975'te Dungan'ın Senato İstihbarat Komisyonunda verdiği ifadeden.
8. Castro-Allende ilişkisi konusunda CIA direktörü için hazırlanmış 30 Mart 1972 tarihli ve 39979 No.lu CIA belgesinden.
9. John Sherwood ile 4 Aralık 1990 röportajından.

BÖLÜM 47

1. William Corson ile 14 Ocak 1991 röportajı.
2. Ünlü Washington casus avukatı Plato Cacherous, Corson'un araştırdığı olayda savcıydı. Godell, Newport Beach, California'da refah içinde yaşıyordu. O ve Corson aynı yıl içinde öldüler.
3. Korry 1996'da Şili'ye gittiğinde bu planı olduğu gibi açıkladı. Plan Şili halkına ilk kez olarak açıklanıyordu.
4. Allende döneminde Kendall, Edwards'a ABD'de Pepsico'nun bir yan kuruluşu olan Fritolay'ın başkan yardımcılığını verdi.
5. Bu teklif seçim kampanyası sırasında açığa çıktı ve toplantı

Miami Beach'de yapıldı.

6. "Konu: Başkan'dan Şili Konusunda Özel Emir."

7. Bilgi Özgürlüğü Yasası kapsamında alındı, 28 Eylül 1970 tarihli ve 14648 No.lu mesaj.

8. 16 Kasım 1970 tarih ve 41388 No.lu CIA Belgesi, sayfa 16.

9. Aynı.

10. 18 Kasım 1970 tarih, 41391 No.lu CIA Belgesi, sayfa 22.

11. 18 Kasım 1970 tarih, 41392 No.lu CIA Belgesi, sayfa 20.

12. 28 Ekim 1970 tarih, 10949 No.lu CIA Belgesi.

13. 12 Ekim 1970 gizli mesaj "CITE HEADQUARTERS."

14. 14 Ekim 1970 tarihli ve "Track II" başlıklı CIA belgesi.

15. 15 Ekim 1970 tarihli ve "Track II" başlıklı CIA belgesi

16. 16 Ekim 1970 tarihli ve "Track II" başlıklı CIA belgesi.

17. Aynı.

18. 16 Ekim 1970 tarihli "CITE HEADQUARTERS" mesajı.

BÖLÜM 48

1. Korry yazara son tasarının bir kopyasını verdi.

2. Korry'nin dediğine göre gazeteci, Nixon'un bir röportajını *Times*'da yazdıktan ve Kissinger ile konuştuktan sonra Şili'ye gitti. Korry yıllar sonra Sulzberger'in Helms'i de görmüş olduğunu öğrendi. 24 Şubat 1980 tarihli Wilmington, Delaware *News Journal*'a bakın.

3. FBI için CONDOR operasyonunu soruşturan Robert Scherer de dahil olmak üzere FBI yetkilileriyle yapılan röportajlara ve FBI belgelerine dayanır.

4. CIA'in Şili ile ilgili serbest bıraktığı FOIA belgelerinden.

5. Zylka 2001'de Florida Evergreen Mutual Fonundan ailesinin kontrol ettiği madenlere yatırım yapanları dolandırmakla suçlandı.

6. Sy Hersh Wilmington *News Journal*'de Şili yazısı hakkındaki makaleyi görünce sinirlendi ve muhabiri arayarak, "Bu haberi yazmaya hakkınız yok. Siz bu konuda kaynaklarınızı bana aktarmalısınız... Ben *New York Times* için çalışıyorum, bu bizim hikayemiz Kimse inanmaz size, herkes gülüp geçecektir buna," dedi. Hersh'in

arayıp bunları söylediği gazeteci bu kitabın yazarıydı.

7. Bu belgeleri CIA'dan ilk kez 1976'da, bir gazeteci olarak Korry haberini yazdığım zaman istedim. CIA ancak 12 yıl sonra talebime cevap verdi, bana binlerce sayfa gönderdi ama bunların çoğu anlamını yitirmişti. Birkaç eski CIA çalışanının desteğiyle boşlukları doldurabildim.

BÖLÜM 49

1. Felix Bloch ile 4 Nisan 1991 röportajı.

2. James Bamford NSA hakkındaki *The Puzzle Palace* kitabının yazarı ve ulusal güvenlik konusunda yapılmış birçok araştırmacı televizyon filminin yapımcısıdır.

3. Felix Bloch ile 4 Nisan 1991 röportajı.

4. Sherwood özellikle bu konuda hassastır, çünkü önce Yahudi karşıtı olarak suçlanmış ama sonra temize çıkmıştır.

5. Wilson sonra Washington'a döndü ve William Colby'nin tüm istihbarat teşkilatlarıyla irtibatı oldu.

BÖLÜM 50

1. Paul Garbler ile 2 Şubat 1990 röportajı.

2. Bill Harvey'nin kamuoyu önüne son çıkışı, 1975'te Church Komisyonu önüne çıkarak OPERASYON MONGOOSE konusunda ifade vermesi sırasında oldu. Harvey 7 Haziran 1976'da kalp krizi geçirip öldü.

3. Yazar 1976-1994 yılları arasında Colby ile Angleton hakkında birçok kez konuştu.

4. William Mazzocco ile Eylül 1988 röportajı.

BÖLÜM 51

1. Paul Garbler ile 1990-2000 arası yapılan röportajlar.

2. Paul Garbler ile 3 Şubat 1990 röportajı.

3. Furtseva'nın, tanıdıklarını şaşırtan kalp krizi, yeni bir yazlık

yaptırdığı sırada çıkan yolsuzluk söylentilerinden sonra geldi.

4. George Weisz'ın çalışma yaşamıyla ilgili bilgiler kendisi tarafından 1981'de hazırlanmış olan federal personel formu 171'den alındı.

5. FBI belgelerine göre Weisz nükleer "Q" düzeyi kleransını (izin belgesini) 7 Mart 1975'te aldı.

6. Enerji Bakanlığı eski Koruma ve Güvenlik Direktörü Amiral Harvey Lyon ile 17 Nisan 1991 röportajı.

7. Weisz, Bogota, Kolombiya'da Ted Shackley ile çalışan üst düzey Rus Dışişleri yetkilisi TRIGON operasyonunda da rol oynamayı sürdürdü. TRIGON Aleksandr Ogorodnik idi. Bogota'da görev yaparken CIA tarafından seks tuzağına düşürüldü ve Köstebek olarak çalışmayı kabul etti. TRIGON Dışişlerinde Küresel Meseleler bölümünde çalıştığı için önemli bir casustu.

BÖLÜM 52

1. CIA yetkilisi Stanley Jeffers, FBI ajanı James Wooten ve Wooten'ın olay hakkındaki raporu, Başkanın İstihbarat Danışma Kurulunun Shadrin raporu ve operasyona katılan diğerlerinin raporlarına dayanır.

2. Haziran 1975'te yayınlanan *CIA Diary: Inside the Company*.

3. Robert T. Dumaine büyükelçilik siyasi temsilcisi olarak katıldı toplantıya. Ağustos 1973'ten beri Viyana'da olan Dumaine oradaki Sovyet operasyonlarından sorumluydu. Daha önce de Moskova'da Sam Wilson'la birlikte çalıştı ve istasyon şefi vekili olarak başarılı oldu.

4. Karısı, iş arkadaşları ve dostlarıyla yapılan röportajlar.

5. Frank Steinert ile 23 Mart 1988 röportajı.

6. FBI ve CIA KITTY HAWK'ı çekmek için kullandıkları yemi daha iyi inceleselerdi bazı şeylerin yolunda gitmediğini anlayabilirlerdi. Shadrin ve arkadaşı ilk poligraf testinde başarısız olmuşlardı. Onun CIA tarafından ayarlanan Ewa ile evliliği mutlu değildi. FBI, Ordu istihbaratıyla birlikte kullandıkları ajanlarda olduğu gibi, belir-

li zamanlarda poligraf testine sokmadı onu. Bunu yapmış olsalardı dokuz yıl süresince neden oldukları istihbarat felaketinin büyüklüğünü anlayabilirlerdi.

7. Weisz'ın bir meslektaşı yıllar sonra onunla beraber Viyana'ya giderek ünlü bir Viyanalı ile buluştular. Onları gören Bristol Oteli müdürünün gözleri parladı. Weisz'ın meslektaşı otelcinin ünlü Viyanalıyı görünce heyecanlandığını sandı ama otel müdürü onları umursamadı ve bir adım arkadan gelen Weisz'ı karşıladı.

8. Stanley Jeffers ile Ağustos 1988 röportajı.

9. O zaman Viyana'da misyon şefi yardımcısı olan Francis Meehan, yıllar sonra Ewa Shadrin'in avukatı Richard Copaken'e, Shadrin'in ülkeye dönmek için kaybolduğunu söyledi. Meehan bunu, Doğu ve Batı arasında casus takası yapan Doğu Alman avukat Wolfgang Vogel'den öğrenmişti. Daha sonra Doğu Almanya'da ABD büyükelçisi olan Meehan Vogel'e güveniyordu ve avukat onun çocuklarından birinin vaftiz babası oldu. 1989'da Widows yayınlandı ve Shadrin'in Moskova'ya isteyerek döndüğü yazıldığında, Copaken'e telefon eden esrarengiz kişiler İsrail istihbaratından olduklarını ve Shadrin'in KGB ile Mossad arasında takas edildiğini söylediler.

10. John Sherwood ve Robert Crowley röportajları.

11. Stanley Jeffers'e göre.

12. Knoche şöyle anlattı: "Seçimden iki, üç gün sonra Plains'e davet edildik. George, ben, Dan Murphy (İstihbarat Toplumu sorumlusu amiraldi) ve birkaç kişi daha Plains'e uçtuk. Carter ve yardımcısı Mondale'e dünya meseleleri hakkında brifing vereceğimizi düşünüyorduk. Ben de halen yapılmakta olan bazı gizli operasyonları anlatacaktım. Orada üç saat kalacaktık ama sekiz saat kaldık. Toplantıdan önce George başkan ve yardımcısıyla yalnız görüşmek istedi ve on, on beş dakika kadar yalnız görüştüler. Bush daha sonra bana, onlara görev alma gününde istifa edeceğini söylediğini belirtti... Onlar da bunu kabul etmişlerdi. Ona bizim bu konuya asla karışmamanız gerektiğini, işi siyasete döktüğünü söyledim. Hayat inişlerden ve çıkışlardan ibaretti ve o da kendine göre bir şeyler düşünüyordu."

13. Carter'ın ilk seçimi Theodore Sorensen'di ama Senato tarafından onaylanamayacak kadar tartışmalı bir isimdi.

BÖLÜM 53

1. Shadrin ve Turner arasındaki kişisel yazışmalar yazar tarafından ele geçirildi.
2. FBI'a göre Rudolph Herrman hâlâ koruma altındadır.
3. Emekli Kara Yüzbaşısı Noel Jones ile 1988 röportajı.

BÖLÜM 54

1. Milton Wolf ile 22 Ocak 1991 röportajı.
2. Bilgi Özgürlüğü Yasası ile elde edilmiş 11 Ağustos 1978 tarihli mesaj.
3. Delaware'de Wilmington *News Journal* ulusal muhabiri olduğum dönemde Inman'la Pentagon ofisinde 1979 baharında yaptığım röportaj.
4. Robert Crowley'e göre Turner, Operasyon Direktörlüğünde olanları Colby tarafından yapılan mali kısıtlamalara bağladı.
5. Kerr 1988 baharında röportaj verdi ama sekreteri ikinci röportaj talebini reddettiğini bildirdi.
6. William Bartells ile 29 Şubat 1988 röportajı.
7. Amiral Harvey Lyon ile 17 Nisan 1991 röportajı.
8. Bölüm 7'ye bakın.
9. Webster'den Washington, Alexandria, Baltimore, New York ve San Francisco saha ofislerine 5 Ocak 1979 tarihli FBI teletip mesajı.
10. George Weisz ile ilgili FBI soruşturmasında Richmond, Virginia Saha Ofisi dosyası 116-18130.

BÖLÜM 55

1. Weisz'ın devlet personel dosyasından.
2. Samuel T. Mcdowell ile 4 Mayıs 1988 röportajı.
3. Leonard M. Brenner ile 17 Nisan 1988 röportajı.

4. Weisz'ın adres defterinden.

5. Samuel T. McDowell ile 4 Mayıs 1988 röportajı.

6. Dan Raviv ve Yossi Melman'ın *Every Spy a Prince* adlı kitabında "The Art of Adventurism," adlı bölüme bakın.

7. NEST aktiviteleri çok gizlidir. FBI Direktörü William H. Webster, Weisz'a yazdığı 6 Mart 1979 tarihli mektupta, gönderdiği NEST timinin başarısı için onu kutlamıştır. Mektup Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasasından yararlanılarak alındı.

8. FBI Teknik Servisler Bölümü başı William A. Bayan'ın 11 Eylül 1980 tarihli mektubu.

9. Herbert Kouts ile Şubat 1988 röportajı.

10. Hâlâ Senatoda olan bu kişi adının açıklanmasını istemedi.

11. Joseph E. Persico'nun Casey kitabı s. 253.

12. Sarkis Soghanalian ve Bağdat'ta 1984'te Iraklı istihbarat yetkilileriyle yapılan röportajlar.

13. Robert Crowley ile 25 Nisan 1991 röportajı. Hasar değerlendirme timinde Berlin Üssünden Hugh Montgomery de vardı. Weisz'dan önce Viyana istasyon şefi olan Montgomery kısa bir süre Dışişlerinde üst düzey güvenlik görevi yaptı. Ama hassas Dışişleri dosyaları okul bahçelerinde ve Washington dışındaki Lorton Cezaevinde görülmeye başladığında sessizce ayrıldı bu görevinden.

14. Britt Snider ile bahar 1988 röportajı.

15. George Weisz'ın kişisel belgelerinden.

16. General Stilwell ile 9 Mart 1988 röportajı.

17. Tom Tucker ile 26 Nisan 1991 röportajı.

BÖLÜM 56

1. Robert Kupperman ile röportaj.

2. Maryland Eyalet Polisinin Bn. Thomas'ın röportajını içeren raporu.

3. Suzanne Gootlieb ile 12 Şubat 1988 röportajı.

4. Dale Young'a göre.

5. Bay ve Bn Brunner ile Mart 1988 röportajı.

6. Carroll Stottlemyer ile 17 Nisan 1991 röportajı.

7. Maryland Eyalet Polisinin olaydan yaklaşık bir ay sonra, 14 Aralık 1982 tarih ve 20936 No.lu raporu.

8. Dale Young ile röportaj.

9. George Weisz'ın annesi, kız kardeşi ve yeğenleriyle 12 Şubat 1988 röportajı.

10. Maryland Eyalet Polisi Raporu, No.20936.

11. Aynı.

12. Aynı.

13. Aynı.

14. Maryland Eyalet Polisinin Weisz'ın ölümü hakkındaki son raporu.

15. George Weisz'ın Otopsi Raporu, No. 82-2182.

16. Dr. Hormez R. Guard ile 26 Nisan 1991 röportajı.

17. Maryland polisinin Dr. Guard'a intihar için baskı yapmasında yeni bir şey yoktu. 1978'de kuşkulu CIA köstebeği John Arthur Pasley'nin ölümünde de intihar baskısı yapıldı. Paisley getirildiğinde Dr. Guard ofisindeydi ve daha sonra, "Paisley denen adamın cesedi getirildiğinde öldürüldüğünü anlamıştım," diye anlattı. "Ama Eyalet Adli Tabibi otopsiyi bana değil de genç ve acemi Dr. Steven Adams'a verince şaşırdım... Adams bana gelip çok işi olduğunu söyleyerek benden yardım istedi ama Fisher ısrarla işe karışmamı engelledi." Sonuçta ceset gerçek Paisley'den on santim daha kısa boylu ve on iki kilo daha zayıf olmasına rağmen Paisley olarak rapor edildi. Dr. Guard silahı ölenin kullanmadığına da emindi. Eyalet Polisi Paisley olayında aşağılandığı gibi Weisz olayında da suçlandı ve şaşkınlık yarattı.

BÖLÜM 57

1. CIA'da Mart 1993-Haziran 1995 arasında İstihbarat için başkan yardımcılığı yapmış olan Douglas J. MacEachin teşkilata 1965'te girdi ve 24 yıl Sovyet ve Avrupa güvenlik konuları araştırma ve analiz işlerinde çalıştı. 1984'ten Mart 1989'a kadar Sovyet Analizleri Ofi-

si direktörüydü ve sonra da DCI'ın Silahların Kontrolü konusunda özel asistanı oldu.

2. *Washington Post*, 11 Mart 2001 Pazar, s. A-15.

3. William R. Corson ile Ocak 2000 röportajı.

4. William R. Corson ile Kasım 1998 röportajları.

5. Ralph Sigler'in öldürülmesiyle sona eren GRAPHIC IMAGE operasyonunu yöneten Yüzbaşı Noel Jones, FBI karşıistihbaratının 1970'lerin ortalarından sonra kontrolden çıktığını düşünüyordu.

SONSÖZ

1. *Battleground Berlin: The CIA vs. KGB in the Cold War*, yazarlar David E. Murphy, Sergei A. Kondrashev ve George Bailey.

2. Eleonore Orlov, Igor Orlov adını ilk kez, kocası ABD vatandaşlık yemini ederken duyduğunu söyledi.

3. Bölüm 2'ye bakın. Mitrokhin, Beria'nın en gizli dosyasına ulaşamadı.

4. Sovyet istihbaratında teğmen olarak Ağustos 1941'den Aralık 1943'te yaralanarak Almanlara esir düşene kadar çalışması dahil.

5. *The Sword and the Shield*, s. 148-149.

6. Bölüm 39'a bakın.

7. Eleonore Orlov ile 16 Eylül 1999 röportajı.

8. Bölüm 40'a bakın.

9. Rufina Philby'nin Mayden Peake ve Mikhail Lyubimov ile birlikte yazdığı *The Private Life of Kim Philby: The Moscow Years*.

SEÇME KAYNAKÇA

Rudy Abramson. *Spanning the Century: The Life of W. Averell Harriman* 1891-1986. New York: Morrow, 1992.

Philip Agee. *Inside the Company: CIA Diary*. New York: Stonehill, 1975.

Christopher Andrew. *For the President's Eye Only: Secret Intelligence and the American Presidency from Washington to Bush*. New York: Harper Collins 1995.

Christopher Andrew ve Oleg Gordievsky. *KGB: The Inside Story*. New York: Harper Collins, 1990.

Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin. *The Sword and the Shield: The Metrokhin Archive and the Secret History of the KGB*. New York: Basic Books, 1999.

Timothy Garton Ash. *The File: A Personel History*. New York: Random House, 1997.

Baedeker's Berlin. New York: Prentice Hall Press, 1987, 1988, 1990.

James Banford. *Body of Secrets: Anatomy of the Ultra-Secret National Security Agency-From the Cold War Through the* Dawn of a New Century. New York: Doubleday 2000.

Michael R. Beschloss. *The Crisis Years: Kennedy and Khrushchev, 1960-63*. New York: Edward Burlingame Books, 1991.

Nina Burleigh. *A Very Private Woman: The Life and Unsolved Murder of Presidential Mistress Mary Meyer.* New York: Bantam Books, 1998.

George Bush. *All the Best, George Bush: My Life in Letters and Other Writings.* New York: Scribner, 1999.

David Chavchavadze. *Crowns and Trenchcoats: A Russian Prince in CIA.* New York: Atlantic International Publishers, 1990.

William E. Colby. *Honorable Men: My Life in the CIA.* New York: Simon and Schuster, 1978.

Leslie Colitt. *Spymaster: The Definitive Story of Marcus Wolf.* Reading, MA: Addison- Wesley, 1995.

E. H. Cookridge. *Gehlen: Spy of the Century.* New York, Random House,1971.

Miles Copeland. *The Game of the Nations: The Immorality of Power Politics.* New York: Simon and Schuster, 1969.

David Corn. *Blond Ghost: Ted Shackley and the CIA's Crusades.* New York: Simon and Schuster, 1994.

William R. Corson. *The Armies of Ignorance.* New York: Dial Press, 1977.

William R. Corson, Susan ve Joseph Trento. *Widows: Three Spies and the Wives They Left Behind.* New York: Crown, 1989.

John Costello ve Oleg Tsarev. *Deadly Illusions: The KGB Orlov Dossier Reveals Stalin's Master Spy.* New York: Crown, 1993.

Edward Crankshaw. *Khrushchev: A Carrier.* New York: Viking, 1966.

Edwardz L. Crowley, Andrei Lebed ve Heinrich E. Schulz, edit. *Prominent Personalities In the USSR.* Metuchen, NJ: Scarecrow Press, 1968.

Brian Crozier. *The Rise and Fall of Soviet Empire.* Rocklin, CA: Prima/Forum, 1999. Orrin DeForest. *Slow Burn: The Rise and Fall of American Intelligence in Vietnam.* New York: Simon and Schuster, 1990.

Peter Deriaben ve T. H. Bagley. *The KGB: Masters of the Sovi-*

et Union. New York: Hippocrene Books, 1990.

Stephen Dorril. *MI6: Inside the Covert World of Her Majesty's Secret Intelligence Service.* New York: Free Press, 2000.

Nelson V.N. Dungan. *Secret Agent X Counterintelligence* Corps. New York: Vantage Press, 1989.

Jay Edward Epstein. *Deception: The Invisible War Between the KGB and the CIA.* New York: Simon and Schuster, 1989.

____ *Legend: The Secret Life of Lee Harvey Oswald.* New York: McGraw Hill/Reader's Digest Press, 1978.

Florence Fitzsimmons. *CIA Wife.* Santa Barbara, CA. Fithian Press, 1994.

Reinhard Gehlen. *The Service: The Memoirs of General Reinhard Gehlen.* New York: Popular Library, 1972.

Joseph C. Goulden. *Fit to Print: A. M. Rosenthal and His New York Times.* Secaucus, NJ: Lyle Stuart, 1988.

Graham Greene. *The Quiet American.* New York, Viking Press, 1956.

Peter Grose. *Gentleman Spy: The Life of Allen Dulles.* Boston: Houghton Mifflin, 1994.

____ *Operation Rollback: America's Secret War behind the Iron Curtain.* Boston: Houghton Mifflin, 2000.

Norman R. Hamilton. *Accused: R. Craig Smith: The Spy Left Out in the Cold.* Bountiful, UT: Horuizon Publishers, 1987.

Burton Hersh. *The Old Boys: The American Elite and the Origins of the CIA.* New York: Scribner, 1992.

Frank Holober. *Raiders of the China Coast: CIA Covert Operations During the Korean War.* Annapolis, MD: The Naval Institute Press, 1999.

William Hood. Mole: *The True Story of the Fidrs Russian Spy to Become an American Counterspy.* New York: Ballantine Books, 1983.

Jim Hoogan. *Spooks.* New York: Morrow, 1978.

Linda Hurt. *Secret Agenda: The United States Government, Nazi Scientsits, and Project Paperclip.* New York: St. Martin's Press,

1991.

Henry Hurt. *Reasonable Doubt: An Investigation into the Assasination of President John F. Kennedy.* New York: Holt, Rinehart and Winston, 1985.

Phillip Knightley. *The Master Spy.* New York: Knopf, 1989.

Peter Kornbluh, ed. *Bay of Pigs Declassified.* New York: The New Press, 1998.

William Lederer ve Eugene Burdick. *The Ugly American.* New York: Norton, 1958.

Tom Mangold. *Cold Warrior: James Jesus Angleton: The CIA's Master Spy Hunter.* New York: Simon and Schuster, 1991.

David Martin. *Wilderness of Mirrors.* New York: Harper and Row, 1980.

Gregory Mitrovich. *Undermining the Kremlin: America's Strategy to Subvert the Soviet Bloc,* 1947-1956. Cornell, NY: Cornell Üniversitesi Yayınları, 2000.

David E. Murphy, Sergei A. Kondrashev ve George Bailey. *Battleground Berlin: CIA vs KGB in the Cold War.* New Haven: Yale Üniversitesi Yayınları, 1997.

John F. Newman. *JFK and Vietnam: Deception, Intrigue and the Struggle for Power.* New York: Warner Books, 1992.

Thomas Parrish. *Berlin in the Balance 1945-49: The Blockade, The Airlift, the First Major Battle of the Cold War.* Reading, MA: Addison-Wesley, 1998.

Mark Perry. *ECLIPSE: The Last Days of the CIA.* New York: William Morrow, 1992.

Kim Philby. *My Silent War.* New York: Grove Press, 1968.

Rufina Philby, Hayden Peake ve Mikhail Lyubimov. *The Private Life of Kim Philby: The Moscow Years.* Moskova: St. Ermin Press, 1999.

Chapman Pincher. *Their Trade Is Treachery.* New York: Bantam Books, 1982.

Thomas Powers. *The Man Who Kept the Secrets: Richard*

Helms and the CIA. New York, Knopf, 1979.

Dan Raviv ve Yossi Melman. *Every Spy a Prince.* Boston: Houghton Mifflin, 1990.

The Public papers of the Presidents: John F. Kennedy 1963. Washingtın, DC: U.S. Government Printing Office, 1964.

Mark Riebling. *Wedge: The Secret War Between FBI and CIA.* New York, Knopf, 1994.

Herbert Romerstein ve Eric Breindel. *The Venona Secrets: Exposing Soviet Espionage And Amerika's Traitors.* Washington, DC: Regnery, 2000.

Dick Russell. *The Man Who Knew Too Much.* New York: Carrol and Graph Publıshers/ Richard Gallen, 1992.

Ian Sayer ve Douglas Botting. *America's Secret Army: The Untold Story of the Counterintelligence Corps.* New York: Franklin Watts, 1989.

Daniel Schorr. *Clearing the Air.* Boston: Houghton Mifflin, 1977.

Patrick Seale ve Maureen McConville. *Philby: The Long Road to Moscow.* Middleex, İngiltere: Penguin Books, 1978.

Neil Sheehan. *A Bright Shining Lie: John paul Vann and America in Vietnam.* New York: Random House, 1988.

Frank Snepp. *Decent Interval.* New York: Random House, 1978.

Carlyle Thayer. *War by Other Means.* Monograph. Allend ve Unwin, 1989.

Joseph ve Susan Trento. *Prescription for Disaster.* New York: Crown, 1988.

Roger Warner. *Backfire: The CIA's Secret War in Laos and Its Link to the War in Vietnam.* New York: Simon and Schuster, 1995.

Allen Weinstein ve Alewander Vassiliev. *The Haunted Wood: Soviet Espionage in America - The Stalin Era.* New York: Random House, 1999.

Nigel West. *The Circus: MI5 Operations 1945-1972.* New York:

Stein and Day, 1983.

Robert Whymant. *Stalin's Spy: Richard Sorge and the Tokyo Espionage Ring.* New York: St. Martis's Press. 1998.

David Wise. *Molehunt: The Secret Search for Traitors That Shattered the CIA.* New York: Random House, 1992.

Peter Wright ve Paul Greengrass. *Spycatcher.* New York: Viking, 1987.

Peter Wyden. *Wall: The Inside Story of Divided Berlin.* New York: Simon and Schuster, 1989.

Vladislav Zubok ve Constantine Pleshakov. *Inside the Kremlin's Cold War: From Stalin To Khrushchev.* Cambridge, MA: Harvard Üniversitesi Yayınları, 1996.

Sovyet ikili casusu Igor Orlov daha sonra evleneceği ve o zaman flört ettiği sevgilisi Eleonore Stirner ile çekilen nadir fotoğraflardan birinde.

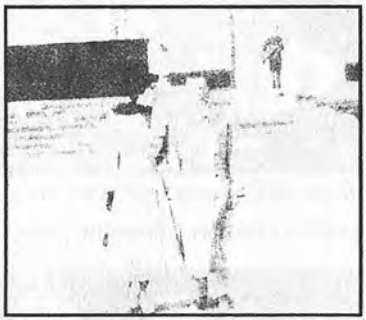
Orlov'un CIA tarafından ayarlanan düğününden sonra.

Nazi gençliği üyesi ve star atlet Eleonore Stirner.

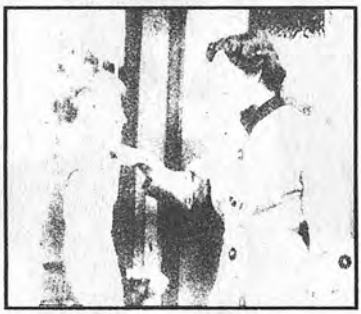
TrendeIgor'u üniformayla görünce Eleonore'la flörtten vazgeçen kimya mühendisi Werner Boch.

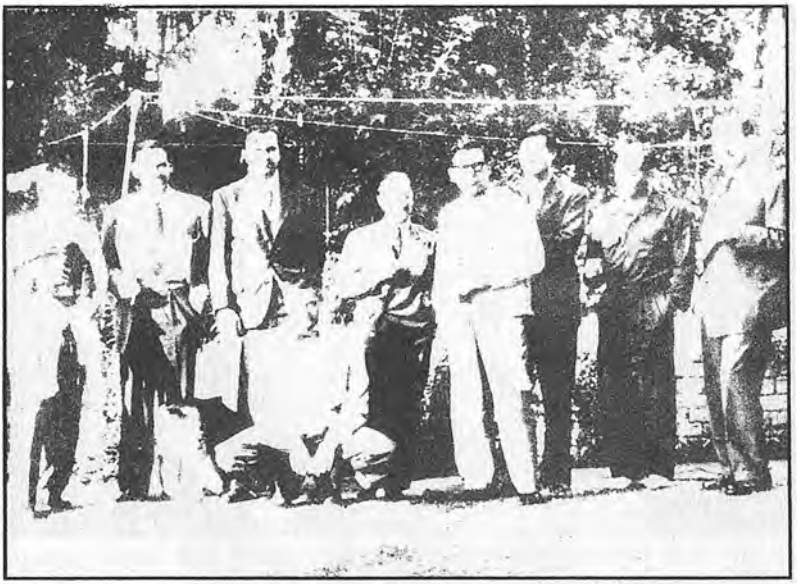
Igor Eleonore ile birlikte Doğu Berlin'deki Sovyet Savaş Anıtını ziyarette.

Eleonore Orlov Kasım 1953'te Hitler'in Olimpiyat Stadında bir dostu ile. Burası Harvey'nin Tünel planması için seçildi ve KGB ajanı Blake de geldi buraya.

Robert Orlov okula giderken annesiyle.

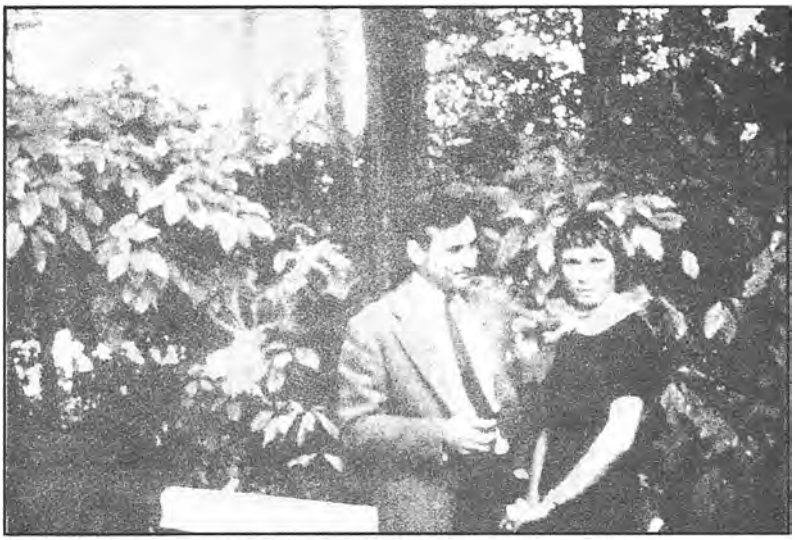
William King Harvey emrinde çalışan Sovyet Olay subayları Berlin Operasyon Merkezinde (BOB).

Olay subayı ve Igor Orlov'un arkadaşı Samuel V. Wilson kariyerinin büyük bölümünü Sovyet operasyonlarında geçirdi. Şimdi Virginia'da Hampton Sydney Kolejinde Onur Başkanı.

Igor Orlov'un Olay subayı ve CIA'in ilk Moskova istasyon şefi Paul Garbler.

Sherwood'un söylediğine göre, Harvey yönetimindeki BOB'da Olay subayları hep kadın peşindeydiler.

Sovyetler Birliği'nin en güçlü kadını Yekaterina Furtseva, Rusya da iken Lee Harvey Oswald'ı da kullandı. Kadının damadı Igor Kozlov ikili casustu.

CIA uzun süreli karşıistihbarat şefi James Jesus Angleton kariyerinin sonlarında.

ABD'nin Şili Büyükelçisi Edward M. Korry 1973'te Latin Amerika'nın en eski demokrasisini bitiren CIA operasyonunu açıkladı.

Edward M. Korry, Başkan Salvadore Allende ve Pat Korry 1971'de La Moneda Sarayında.

George Weisz ve annesi Macaristan'da.

Weisz savaşa ve ikili casusluga gitmeden önce annesi, babası ve kız kardeşiyle.

Etta Jo ve George Weisz evlendikten sonra, Macaristan'a balayına gitmeden önce.

George Weisz 1975'te Viyana istasyon şefiyken, Nick Shadrin'in kayboluşu sırasında.

Nikolai Artomonov ve Ewa Gora 1959'da Polonya'da, Artomonov Batıya iltica edip Nich Shadrin adını almadan önce. Shadrin 1975 Noel'de Viyana'da kayboldu.

Weisz'in Pentago izin kartı ile ölümünden önce köstebek avında her yere giriyordu.

George Weisz (ortada) Enerji Bakanlığı Güvenlik ve Koruma ofisi müdürüyken. Weisz bu işinde ABD'nin en önemli nükleer tesislerine girebiliyordu.

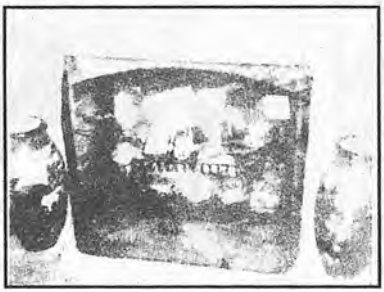
George Weisz esrarengiz ölümünden birkaç hafta önce sevdiği çiftliğinde. O günlerde Reagan Beyaz Sarayında köstebek avındaydı.

Karbon monoksit zehirlenmesinden ölen Weisz'ın cesedi. Maryland Eyalet Polisi aksi delillere rağmen ölüme intihar dedi.

Kontak anahtarı kapalı bulundu Weisz intihar etmiş olsaydı anahtarı kapayamazdı.

Weisz'ın şöminesinde köstebek avıyla ilgili belgeler bulundu. Evin durumu onun zorla orada tutulmuş olabileceğini gösteriyordu.

CIA'in GİZLİ TARİHİ

JOSEPH J. TRENTO

"Mutlaka okunmalı. Joe Trento dünyanın en etkin casusluk örgütünün içindeki gizemli kişiliklerin aşkları ve yaşantılarından örülü bir tarih sunmaktadır. Bu öyküler James Bond filmlerini aratmamaktadır."

—Tom Jarriel, Muhabir, ABC NEWS 20/20

"Bugün casus savaşları steril, temiz odalarda pikselleri inceleyen ve logoritmik hesaplamalar yapan fizikçiler ve matematikçiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Joe Trento bu kitabında okuyucuyu casusların tek silahının hile ve zeka olduğu Soğuk Savaş girdabına geri götürmektir."

—James Bamford, A Pretext of War: 9/11, Iraq, and the Abuse of America's Intelligence Agencies kitabının yazarı

"Trento CIA'in Gizli Tarihi ile CIA'i derinden etkileyecek bir iş çıkarmış."

—Plato Cacheris, Savunma Bakanlığı Avukatı

Joseph J. Trento'nun Merkezi Haberalma Örgütü'nün kişilikler üzerine kurulu tarihi, günümüz casusluk faaliyetlerinin daha iyi anlaşılabilmesine ışık tutmaktadır. Trento müthiş haberalma yeteneğini kullanarak ve en önemli başarı ve başarısızlıklarının analizini yaparak, Sovyet İmparatorluğu ile yaşanan Soğuk Savaş faaliyetlerinden Küba Füze Krizi'ne ve Vietnam Savaşı'na kadar kamuoyu tarafından bilinmeyen pek çok olayı gün yüzüne çıkarmaktadır. Dosyalar üst üste yığıldıkça CIA'in alkolizm, rekabet ve bıktırıcı bürokrasiden olumsuz olarak etkilendiği görülmektedir. Casuslar ve ikili ajanlarla yapılan yüzlerce röportaj ve on yıldan fazla süren bir araştırmanın sonucu olarak ortaya çıkan CIA'in Gizli Tarihi kitabı, kurumun en üst düzey üyelerinin zayıflıklarını ve medyanın gözünden kaçan hataları gözler önüne sermektedir. CIA'in Gizli Tarihi yalnızca bir istihbarat örgütünün değil, aynı zamanda çağdaş Amerikan siyasi tarihinin öyküsüdür.

JOSEPH J. TRENTO 1968'den beri araştırmacı gazeteci olarak çalışmaktadır. O, kayıp CIA yetkilisi John Arthur Paisley olayından Irak ve İran'ın gizlice silahlanmasında ABD'nin rolüne kadar pek çok konuda kamuoyunu ilk bilgilendiren kişi olmuştur.

www.pegasusyayinlari.com

ISBN 9944-326-07-0

CIA'in GİZLİ TARİHİ

JOSEPH J. TRENTO

PEGASUS